

פירות הבית

הלכות נדה

בית מרדכי יצחק

נערך בס"ד ע"י

אשר אנשיל בן ר' יעקב צבי פרוכטר

ניסן תשע"ח

פרוכטר

054-840-6593

718-689-1719

aafruchter@gmail.com

ספר זה מוקדש
לז"נ
אבינו זקננו
ר' מרדכי יצחק
ב"ר מנחם מענדל פרוכטר ז"ל
נלב"ע ב' טבת תשע"ז

ולכבוד אמנו זקנתנו תבלח"ט
אשת המנוח
מרת פריידל שתחי'
שתזכה לראות רוב נחת מיוצאי חלציה להרבה שנים
טובים וארוכים

מתתיהו דיימש

רב אב"ד שכונת רמת שלמה

דומ"צ העדה החרדית

ע"ה"ק ירושלים תרפכ"א

מח"ס שו"ת "נתיבות אדם"

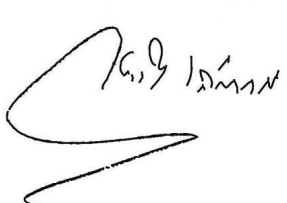
בס"ד, חודש האורה תשע"ח, פניחקת"ו.

הנה מה מאוד נהניתי לראות חיבור שלם מלא וגדוש מדובשה של תורה
בהל' בשר בחלב ותערובות, אשר העלה ברוחו מתוך עמלה ויגיעה עצומה
בתורה"ק מעב"ת ידידי הרב הנאון המובהק צמ"ס מוה"ר אשר פרוכטר
שליט"א ראש הכולל בית מרדכי יצחק המסנוססת לתפארה פעיה"ק ומהוה
תל תלפיות לאברכים מצויינים השוקדים בשקידה נפלאה בעומק וברוחב
לקנות קנין תורה והוראה בש"ס ופוסקים חרץ היטב לדעת כראוי להורות
הוראה בישראל, כאשר נוכחתי לראות כשוכתי לבקר בהיכל הכולל
ולהשתעשע בדב"ת עם חו"ר הכולל שליט"א ותקותי עז כי בס"ד חפץ ה'
ביום יצליח לזכות את הרבים כמורי הוראה ומנהיגי קהילות קודש על דרך
ישראל סבא.

והנה כבר פקיע שמי' לתהלה של המחבר הנ"ר אשר שליט"א הנ"ל וכבר
היה לו לפנינו הרבה פתחון פה ומשא ומתן בחידות ופלפולי הלכה
למעשה ותמיד הומכו דבריו כי נאמרין במוט טעם ודעת כתבונה ובהשכל
וניכר עמלו ויגיעתו בתורה"ק.

ואשר על כן אמינא לפעלא טבא איישר כוחו וחילו לאורייתא להוציא ספרו
לאורה, פרי יגיעתו רבות בשנים לברר כל חמיר"א בדברי השו"ע
והפוסקים, צולל במצולות הים במקורות ההלכות ומעלה פנינים יקרים
חידושים וביאורים ופסקי הלכות, הכל שוין למובה ולברכה, בה לחי.
ויוכחו השי"ת לילך מחיל אל חיל ולעלות מעלה מעלה ולאילנא רברבא
יתעביר, ויפוצו מעינותיו חוצה, ואשרי הקהילה נא"ה וחסוד"ה אשר יבחרו
בו עמרה לראשם, כי גם יראתו קודמת לחכמתו, ומוכתר במדות נפלאות
כראוי וכיאות לגברא רבא. ויעזור השי"ת שנוכה לראות בשיבת שופטינו
כבראשונה בביאת גואלינו מתוך רחמים וחסדים אכ"י"ר.

והנני בזה הכו"ח לכבוד תוה"ק ולומדי

הסכמות שניתנו לספרי הקודם על הלכות בשר בחלב ותערובות, וברשות הרבנים נדפסו בספר זה.

ב' לשק"פ תולדות תשע"ח

הנה ידידי הרה"ג מו"ה אשר אנשיל פרוכטר שליט"א מהאברכים המצוינים בשכונת רמת אשכול בירושלים תו"ב עמל בתורת ה' מנעוריו, ושם לילות כימים, כידוע לכל מכיריו ומיודעיו. והוא ת"ח גדול שצולל במים אדירים בהרבה סוגיות חמורות בש"ס, וגם לרבות מאמציו לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא.

והנה כעת הוא מו"ל מפרי עמלו "פירות הבית". ענינים אשר חלק גדול מהם נו"נ עם חברי הכולל "בית מרדכי יצחק" אשר הוא עומד בראשו, וניכר היטב רוב עמלו ושקידתו בתורה משורות הספר. אשר ע"כ אבא בשורות אלו לברך את ידידי המחבר שליט"א שעוד רבות בשנים יזכה ללמוד וללמד, בעמלות ובעומק העיון, ויפוצו מעינותיו חוצה וישקה בהם שומעי לקחו.

המברך מקרב לב,
אליהו מאיר קלוגמאן

לכבוד ידי"נ הרב הגאון המופלג מרביץ תורה לרבים מוהר"ר אשר אנשיל פרוכטר שליט"א,

שמחנו לראות העלים העומדים לדפוס של חידושי תורתך המצויינים, שנכתבו אחרי עיון ועמל רב, ברוב כשרון ושקידה, בסוגיות שנלמדו בכוללינו. והנה מעכ"ת שליט"א כבר איתמחי גברא במה שהפליא לעשות בספר הפלאות נדרים שהוציא לאור בצירוף הגהותיו המועילים מאד, וגם מצליח מאד בהרבצת תורה בהכולל שהוא עומד בראשה, ואינו צריך להסכמה, ואין לנו אלא לברך מעכ"ת שליט"א מעומקא דלבא, שיזכה להמשיך בהרבצת תורה בספר זה, ובשאר אופנים, מתוך כל טוב ברו"ג.

החותמים בידידות נאמנה ורוב הוקרה,
שבתי צימרמן ואשר זעליג מנדלבוים

תוכן הענינים

אקדמות מילין..... א

סימן קפ"ג ס"א

מחבר משמע דלא בעינן שתרגיש היציאה מהמקור ודלא כהחזו"ד..... ג
מציאת כתם בבית החיצון..... ג
ראתה ע"י בדיקת עד אם היא טמאה מה"ת..... ד
י"ל שעד שתרגיש בבשרה היינו שיש לה ידיעה בבשרה..... ה
הרשב"א מביא את דרשת שמואל ודרשת ר"ע בחדא מחתא וצ"ב..... ו
י"ל שהרשב"א מודה לשיטת מהר"ח או"ז שידיעה מטמאה..... ז
ואפשר שגם הר"ן מודה ליסוד הנ"ל..... ח

סימן קפ"ד ס"א

אשה שאין לה וסת וחזקת טהרה ועו"ב..... ט
פרישה לבעלה חמור מטהרות מחמת חשש שתשמיש גורם לוסת..... ט
חזקת טהרה כאשר היא שלא בשעת וסתה..... ט
וסתות דרבנן וחזקתה עשויה להשתנות ומ"מ יש לה חזקת טהרה..... י
חזקה שאינה רואה שלא בשעת וסתה לא תלוי בחזקת וסתה..... י
עפ"י הנ"ל מבואר איך מועיל בדיקת יום הוסת..... יא
עפ"י הנ"ל יש לבאר ג"כ פלוגתת הראשונים לגבי אשה שאין לה וסת..... יב

סימן קפ"ד ס"ב

פרישה סמוך לוסתה ומו"מ בדברי הש"ך..... יב
יסוד חיוב פרישה ביום וסתה..... יג
לפי הנ"ל יש לפרש דברי הש"ך סק"ז שהחמיר לעונה שקודם וסתה..... יד
לפי הנ"ל מבואר מש"כ הש"ך סקי"ד שכ"ש יש לפרוש עונה הסמוכה..... יד

סימן קפ"ד ס"ד

בענין ספק וסתות וספד"ר לקולא..... טו
דברי החזו"ד ואמר"ב אם שייך אתחזק איסורא גבי פרישת וסתה..... טו

עפ"י הנ"ל יש לפרש מדוע מחמירין בעונת היום..... טז

סימן קפ"ד ס"ט

ועפ"י מש"כ לעיל סעי' א' יש לפרש את ב' הדעות בסעי' ט'..... יז
 ויש להביא ראיה לסברא הנ"ל מחמת שהיא צריכה בדיקת חו"ס..... יז
 עברה יום הוסת ולא ראתה ולא הרגישה..... יח
 אין לדמות הרגשת מ"ר כאשר מצאה דם להיכ"ת שלא מצאה דם..... יט
 שיטת החו"ד בענין ראיה בלא הרגשה ביום וסתה ובז"נ..... יט
 דברי החו"ד דוקא אם קבעה כבר כי רק ע"י ראיות כדרכה מחזקין לה מעיין פתוח..... כ

סימן קפ"ה ס"ג

מו"מ בתשובת הרמ"א בענין אמתלא ומסירת מודעא..... כא
 בענין מי ששויא אנפשיה חד"א אם להתיר לו גם בינו לבין עצמו..... כא
 לא גזרו בחדרי חדרים למאן ששאחד"א ומ"מ יש לאסור בינו לבין עצמו..... כב
 בענין אמתלא אחר שעשתה מעשה וב' טעמים המובאים בט"ז..... כב

סימן קפ"ו ס"ב

בענין בדיקות קודם ואחר תשמיש וצ"ע מדוע הרי"ף יצטרך בדיקה קודם תשמיש..... כג
 צ"ע מדוע צריכה לבדוק אחר תשמיש לפי רש"י ותוס' שס"ל שאין לסמוך על חזק"ט
 שלה..... כד
 הסבר מדוע צריכה לבדוק אחר תשמיש אליבא דרש"י..... כה
 מו"מ בדברי הסד"ט לפרש את שיטת ר"ח וסיעתו בענין בדיקה קודם תשמיש..... כו
 מו"מ בדברי סד"ט הנ"ל אליבא דהר"ן שסובר שאשה שאין לה וסת חוששת לרמ"ת..... כז

סימן קפ"ז ס"א

בענין ספק צדדין ומ"ט נאסרה לבעל הראשון בשיעור אשם תלוי..... כח
 יש לחלק בין היכ"ת שיש דם לפנינו שצריך תלייה לבין חשש שתראה דם..... כח
 ולפי הנ"ל יש לפרש את דברי הט"ז רס"י ק"צ..... כט
 עפ"י הנ"ל יש ליישב קוש' הש"ך [לקמן ס"ה] שלא הוי ס"ס מעליא..... כט
 אפשר שהרמ"א והש"ך לקמן ס"ה לשיטתם אזלו..... ל

סימן קפ"ז ס"ה

מו"מ בדברי הרמ"א בענין תליות במכות..... ל
 נח' האחרונים בפירוש הברייתא ואימתי יש להקל במכה שא"י שמ"ד..... ל
 צ"ע בדברי החו"ד אליבא דהש"ך..... לא
 הש"ך לא התיר לבעלה אלא אם יש לה ודאי מקור הדם לתלות בו..... לא

הט"ז מחלק בין ס"ס לבין אשה שלא בשעת וסתה.....	לא
עוד בדברי חו"ד הנ"ל ובחשש שהרגישה כאשר ראתה.....	לב
קוש' החו"ד על הט"ז בס"י ק"צ גבי תלייה שלא בשעת וסתה.....	לב
מו"מ בענין שלא תולין בשעת וסתה דאל"כ לא תטמא לעולם.....	לג
פלוגתת הט"ז והחו"ד הנ"ל גם בציור של ס"ס.....	לג
פלוגתת הגר"א ונב"י היא כעין פלוגתת הט"ז והחו"ד.....	לג
עוד בענין הנ"ל ותליות בעדי בדיקה.....	לד
בענין לא תטמא לעולם גבי בדיקות עד.....	לה
מו"מ לדינא ואם יש לחלק בין ראייה ממש לבין בדיקת עד.....	לה
ראיה שהחו"ד גופיה לא כולל בדיקת עד בלא פלוג.....	לו
יש לחלק בין תלייה לבין בירור של בדיקת עד.....	לו
סברא לדחות את הבדיקה עד אחר יום הוסת.....	לז
לא בכל גוונא של עד בדיקה אפשר להקל.....	לז
בענין ספק צדדין ומח' ש"ך ורמ"א בס"ס כאן עיי' לעיל סעי' א'.....	לח

סימן קפ"ז סי"א

בענין וסת שא"ק כאשר רמ"ת וסברת עיגון להתיר כאשר רואה מופלג מתשמיש.....	לח
הערה בוסת הגוף של תשמיש ואכילת שום בענין חשש וסת שא"ק.....	לח
מו"מ בדברי הט"ז והחו"ד בענין וסת שא"ק גבי רמ"ת.....	לט

סימן קפ"ט ס"ב

לשון המחבר גבי וסת שאינו קבוע צ"ע.....	מ
--	---

סימן קפ"ט ס"ה

מו"מ בוסת הדילוג.....	מ
יש לחלק בין וסת חודש בדילוג לבין וסת הפלגה בדילוג.....	מב
עוד בענין הנ"ל צ"ע לדינא בענין וסת הדילוג בחודש.....	מג

סימן קפ"ט סי"ג

עקירת וסת הפלגה וקביעות של עו"ב.....	מד
ב' דרכים להבין שיטת הט"ז שראייה בינתיים אינה עוקרת הפלגה.....	מה
עפ"י הנ"ל יש לפרש את דברי הרמ"א שלא חשש ל"ב אייר.....	מו
שיטת החו"ד אליבא דהרמ"א.....	מז

י"ל שהש"ך והט"ז הלכו לשיטתם בענין הפסיקה לראות מז

סימן ק"צ ס"א

בענין ארגשה ולא אדעתא ומש"כ הסד"ט שדברי הר"ן תלוי במח' רש"י ותוס' בגדר תקנת כתמים מח
י"ל שתוס' מודו שאם אין חשש הרגשה אין לטמאותה מדרבנן מח
הערה על דברי סד"ט לגבי הרגשת זיבת דבר לח מהמקור מט
הערה בדברי המחבר בענין הפס"ט אחר מציאת כתם נ
פלוגתת האחרונים בדברי הרא"ש בענין מימרא דשמואל נא
מו"מ בדרשת שמואל עד שתרגיש בבשרה ושו"ט ר"פ הרואה כתם נא
לפי הנ"ל יש לבאר את ראית החכמת בצלאל אליבא דהרא"ש נג

סימן ק"צ ס"ה

בענין נזדמן לה גריס יותר גדול נג
מו"מ בגדר תלייה במאכולת ובשיעור גריס נד
ראיה מהיראים ליסוד הנ"ל שיש צד שלישי בהבנת שיעור גריס ותלייה במאכולת נו
לפ"ז יש לפרש את פסק המחבר אם נזדמן לה גריס יותר גדול נז
עוד בענין תלייה במאכולת בפועל ויישוב לדברי החו"ד נח
מו"מ במע"צ אימתי מודה שאין לתלות במאכולת אא"כ יש תלייה בפועל נט
חילוק בין הבנת מע"צ לבין הבנת חת"ס בתקנת שיעור גריס ונ"מ בעד שא"ב ומו"מ נט
בכתם שחור נט

סימן ק"צ ס"י

מו"מ בבית הכסא ובדף שעורכין עליו אם נחשב למק"ט כאשר הוא בתלוש ס
חילוק בין בי"ק של כל"ש לבין בי"ק של כל"ח סא
מו"מ אם המים שבתוך בית הכסא מק"ט סב
בענין מציאת הכתם אם דנין את המציאה רק עפ"י מקום שנמצאת סב
נב"י מפרש שגם כאשר הכתם ודאי מגופה מ"מ אין הכרח שהדם נגע בה סג

סימן ק"צ סל"ג

מו"מ אם אפשר לתלות במאכולת בגוונא שבדקה בעד בדוק ואח"כ הניחה במקום מגולה סד
נחלקו הסד"ט והגר"ז אם יש לחלק בין ריעותא קודם בדיקה לבין אחריה סה
פירוש דברי הגר"ז שמחלק בין קודם לאחר בדיקה עפ"י גמ' חולין דף י' סו

סימן ק"צ סל"ד

בדברי הט"ז סקכ"ג וקוש' החו"ד עליו עי' לעיל סי' קפ"ז ס"ה סז

סימן ק"צ סמ"ט

בענין ג' נשים יושבות בספסל ובגדר אינו בדוק סז
לכאוף יש ב' אופנים לפרש אימתי הספסל נחשב לאינו בדוק סח

סימן קצ"ב ס"א

ביאור דברי הט"ז גבי דם חימוד שעמו במטה מותר סט

סימן קצ"ג ס"א

דם בתולים ע
שיטות רמב"ן ורשב"א ורא"ש מדוע אין תולין על מכת בתולים ע
האם מטמאין אותה מחמת שאין לה תלייה או מחמת שקריעת בתולים היא סיבה לראות
ד"נ עא
פלוגתת האג"מ ומנחת יצחק כשמוציאין את בתוליה ע"י כלי עב
מו"מ במציאת כתם אחר קריעת בתולים עב
הערה בבדיקות ז"נ אחר שנטמאת מחמת קריעת בתולים עג

סימן קצ"ה ס"א

מו"מ אם יש מחמירין בהרחקות כאשר יש איסור ייחוד וראיה מהמחבר דלא
כהגרמ"ה עד
שיטות סד"ט וגרמ"ה אליבא דהרא"ש אם הרחקות הן גזירה או דיני פרישות עה
רו"פ חולקין על הגרמ"ה ומ"מ גריש"א ואג"מ מקילין בחופת נדה עו
מו"מ בדברי ההר צבי שהביא שיטת הגרמ"ה להלכה עו

סימן קצ"ה ס"ט

בענין והדוה בנדתה דברי אבות דר"נ והגר"א עח
מו"מ בדברי הראשונים אם קיי"ל שיש דין לנוול א"ע עט
סד"ט משמע כהגר"א והוא כדברי תוס' הנ"ל ולכאוף נח' עליו הכו"פ וחכמ"א וס"ל עט

סימן קצ"ה סי"ז

בענין ג"ע דאיסור נדה ואם אמרינן ביה יהרוג ואל יעבור פ
מו"מ בפסקי המחבר אם נגיעה שלא בדרך חיבה אסור מה"ת פא
עוד בענין הנ"ל וההיתר לשמש כאשר היא חולה שאב"ס פב
מו"מ בהיכ"ת שאינו אלא מיחוש בעלמא פג

סימן קצ"ו ס"א

קוש' החו"ד על הפס"ט דנשי דידן שיושבות ז"נ על כל ראייה פד
מו"מ בהפס"ט אחר ראיית נדות והפס"ט אחר שנעשית זבה גדולה פה

עפ"י הנ"ל יש לפרש את דברי הרשב"א וליישב את קוש' החו"ד פו
 עוד בענין הנ"ל ומו"מ בדברי הזכ"י שיש לסמוך על רוב פח
 י"ל שדברי הזכ"י נאמרו דוקא אחר מעיין דזיבה פט
 בענין סתירה כאשר ראתה בלא הרגשה שיטת החו"ד וסד"ט צ
 טעם הספירה והבדיקות של ז"נ עפ"י שיטות הנ"ל צא
 עוד בענין הנ"ל ובדיקת חלוקה ולבישת דבר שאמק"ט צב

סימן קצ"ו ס"ב

מו"מ לגבי חיוב מוך מדינא כאשר בדקה א"ע בז"נ ונמצאת טמאה צג
 מו"מ בדברי הסד"ט ודגמ"ר כאשר מצאה כתם ודאי מגופה צד

סימן קצ"ו ס"ד

שיטת הסד"ט בפירוש הדין שאין לה אלא יום ח' בלבד ומו"מ בענין היסח הדעת וספורין
 לפנינו צו
 שיטת הצ"צ בפירוש דין הנ"ל ומה שחולק על הסד"ט בענין היסח הדעת וספורין
 לפנינו צח
 דברים היוצאים מפלוגתת הסד"ט והצ"צ צט
 עוד בשיטת הסד"ט בענין ספול ועוד בדברי המע"צ בענין וספרה ק

סימן קצ"ו ס"ו

שיטת רעק"א בענין בדיקת חו"ס קב
 דברי המחבר והטור לא אתיין שפיר לפי פירוש הנ"ל דרעק"א קג
 לפי הב"י בדיקתה היא שאין לה טומאה בבשרה ודלא כרעק"א קד

סימן קצ"ו ס"י

שיטת הרמ"א בחומרת גי"ר ולכאוו' פסק דלא כמשמעות הראש' קז
 אם ראייה בלא הרגשה סותרת ז"נ ולפ"ז יש להגדיר חומרת גי"ר קז
 חזקה שמעיינה נסתם אם ראתה בלא הרגשה תוך גי"ר קח
 מו"מ במש"כ הסד"ט שחומרת גי"ר אינה אלא לנשי דידן שהן ספק נדות קט
 עוד בענין הנ"ל ובתליית כתם קטן קי
 ביאור פלוגתת הרמ"א והש"ך בענין מכה המ"ד קי

סימן קצ"ו ס"א

ה' ימים אצל כלות מו"מ בדברי הש"ך ודגמ"ר ולו"ש קיא
 יש לפרש את סתימת החכמ"א והסד"ט בענין אחר ודלא כהלוי"ש קיב

סימן קצ"ז ס"ב

הערה בענין טבילה בזמנה מצוה קיב

הערה בממ"נ דהש"ך והשגת החו"י ופירוש בפלוגתת מהרי"ל ותרומה"ד במה שנהגו
איסור קיג

סימן קצ"ז ס"ג

הערה בשיטת ר"ת שיכולה לטבול קודם חשיכה קיד

סימן קצ"ז ס"ה

בענין טבילה ביום שביעי ודברי הראב"ד ששווה כיום ז' לנדה קטו
ביאור דברי הראב"ד עפ"י הרשב"א דל"א ממ"נ גבי נשי דידן קטז
עוד ביאור בשו"ט דהגמ' שם בענין סרך בתה קיז

סימן קצ"ח ס"א

דין בטבילה שצריך כל גופו במים ודין שני בהלכות חציצה שרוב ומקפיד חוצץ דבר
תורה קיח
בענין מיעוט המקפיד וחסרון בכל בשרו במים קיט
מו"מ בחציצה בביה"ס בדברי המבי"ט וזכ"י וסד"ט קכ
נמצא שנחלקו הסד"ט והמבי"ט כאשר גופו עצמו הוא החוצץ קכא
בענין רוב שאינו מקפיד ומו"מ בדברי הגר"ח מבריסק והגרא"ו קכב
בענין כולו ואינו מקפיד ומו"מ בדברי הגרי"ז בענין שערות קכג
בענין דין ביאת מים מלבד דיני חציצות קכד
עוד בענין הנ"ל חקירה בענין ביטול לגוף ואם יש לטבול דבר החוצץ ג"כ קכד
חילוק בין הגרי"ז והגרא"ו בענין חציצה שאינו מקפיד והערה בדברי האג"מ אליבא
דהסד"ט קכה
פירוש בשיטות הט"ז וזכ"י בענין חציצה שלפעמים מקפדת עליה עפ"י אג"מ
וגרי"ז קכה
גבי טבילה במקוה יש ענין שני שמחמתו דבר החוצץ צריך להיות חלק מגופו קכז
וי"ל שנח' רש"י ותוס' בהנ"ל גבי בגדי כהונה קכז
ועפ"י הנ"ל יש לפרש את דברי הט"ז שתלוי גם במקצת בנ"א קכח
ולפי הנ"ל יש לפרש ג"כ את דברי הזכ"י קכח
ביאור במח' גן המלך וסד"ט בענין נשים שאינן לשין עיסות קכט
סמך מהמשנ"א לחלק כהזכ"י בין טבעת ברחם לבין טבעת באצבעה קכט
עוד בענין הנ"ל וחילוק בין טבילה לנט"י קל
עוד יש לחלק בין טבילה לנט"י כאשר הניח את החציצה בכוונה קלא
עוד בענין הנ"ל בענין ב' מהלכים בזכרון יוסף ונ"מ גבי חציצה שרוצה בקיומה קלא

סימן קצ"ח ס"ד

מו"מ בשיטת רבותיו של רש"י קלב

פירוש הסד"ט ברבותיו של רש"י קלב
 פירוש הב"ח ברבותיו של רש"י קלג
 פירוש חדש ברבותיו של רש"י עפ"י עמק שאלה קלג

סימן קצ"ח סי"א

בענין חציצה אשר יש צער להסירו וחילוק בין חוצץ מגופו לבין חוצץ שאינו מגופו ... קלד
 בענין חציצה אשר יש סכנה להסירו קלה
 פירוש הכתב סופר בתוספתא הנ"ל בדין אגד וקשקשים קלו
 מו"מ בנדונים של אגד וקשקשים ותפירות וכיוצ"ב קלז

סימן קצ"ח סי"ז

בענין חזותא בעלמא ונוי קלח
 מו"מ בדברי הרשב"א בענין אינו מקפיד גבי נוי קלט
 דברי הפרישה והב"ח גבי כחול ודברי הט"ז גבי שחרורית קלט

סימן קצ"ח סכ"א

בענין דבר חוצץ הנמצא על צפורן שפירשה קמ

סימן קצ"ח סכ"ו

מה שמקילין גבי ביה"ס אפי' למ"ד בעינן ראוי לביא"מ מה"ת קמא
 י"ל אליבא דהראב"ד שספק חציצה בביה"ס לא הוי אתחזק איסורא קמב

סימן קצ"ט ס"ט

קושיית הסד"ט על פסק המחבר בענין עיון שלא שייך איתחזיק איסורא דרבנן אם אין
 ריעותא קמג
 מו"מ בדברי האחרונים בספק דרבנן כאשר אתחזיק איסורא קמד
 יישוב הסד"ט עפ"י דברי המג"א גבי חמץ קמד

סימן ר' ס"א

דברי הט"ז שמפני הצניעות מכסין את ליבה קמה
 הדרישה כתב שגם גבי ק"ש יש להדר אחר כיסוי הלב קמו
 י"ל שהט"ז אליבא דהמחבר סבר שברכות בעינן כיסוי הלב אפי' אם ק"ש לא צריך וי"ל
 שהמשנ"ב קמו

הערות על מסכת נדה קמח

מראי מקומות

אם משלימין את שעות העונה כשנוסעת	סימון קפג סעיף א
במטוס..... קע	ג' מיני הרגשות..... קסז
עונת או"ז..... קע	מו"מ בהרגשת זיבת דבר לח..... קסז
עונת או"ז בוסת שא"ק..... קע	ודאי ראתה ולא הרגישה..... קסז
עונת אביאסף..... קע	הרגשה בזה"ז (טעמים דנדה בזה"ז היא
קבעה וסתה ממעיין פתוח..... קעא	דאו')..... קסז
סימון קפד סעיף ג	ראתה ולא הרגישה אם סותר ז"נ..... קסז
קטנה שלא הגיע זמנה וראתה ג"פ (ולא	טומאת הראייה תלויה ביציאה
קבעה)..... קעא	מהרחם..... קסז
סימון קפד סעיף ד	ראתה ודאי מגופה פחות מכגריס בלא
מו"מ בספק קודם הנץ ספק לאחר הנץ	הרגשה..... קסח
שאינה אסורה אלא ביום..... קעא	מו"מ בהרגשת עד..... קסח
מו"מ אם אזלינן בתר נץ החמה..... קעא	עוד מו"מ בהרגשת עד בקינוח בעומק
סימון קפד סעיף ה	(בדיקה שלא בעומק)..... קסח
וסת נקבע כפי תחלת ראייתה..... קעא	קינוח בדבר שאמק"ט..... קסח
חשבון הפלגה מתחילת ראייתה..... קעא	קינוח אחר מי רגלים ומצאה דם..... קסח
סימון קפד סעיף ו	דם על ריעי וקינוח..... קסט
מו"מ בהמשך ראייה..... קעב	מצאה כתם אחר ששימשה (ושייך שהכתם
סימון קפד סעיף ז	יצא בעת תשמיש משום דכבר
מסולקת דמים של מעוברת ומינקת..... קעב	נתייבש)..... קסט
כ"ד חודש דמינקת (פ"ת סקי"ג)..... קעב	הטעם דמונין ז"נ (ולא ו' נקיים)..... קסט
סימון קפד סעיף ח	סימון קפד סעיף א
אשה שהיא במחבא, ואשה הלוקחת	אין לה וסת מותר קודם עו"ב בלא
כדורים..... קעב	בדיקה..... קסט
סימון קפד סעיף ט	מו"מ אם איסור פרישה מה"ת או
עברה יום וסתה [וס"ק ועו"ב] ולא	מדרבנן..... קסט
בדקה..... קעב	ספק וסת..... קסט
וסת הגוף אם אסורה עד שתבדוק..... קעג	וסת הגוף המורכב לימים (סי' קפ"ט סעי'
חיוב לבדוק בחו"ס..... קעג	כ"ה)..... קסט
	כל המרבה בבדיקות..... קע
	סימון קפד סעיף ב
	חו"נ ביום הוסת..... קע

סימן קפה סעיף ג	ראיה דלא הרגישה, ונאבד העד קעג
מו"מ אם אמתלא מהני אחר ל' יום קעז	כמה בדיקות יש לה לעשות ביום הוסת
אינה נאמנת במיגו קעז	(ושיטת חו"ד בסמוך) קעג
נאמנת שטעתה קעז	מו"מ בשיטת החו"ד שיש לה ללבוש מו"ך
מו"מ בנאמנות החכם קעז	דחוק כל ימי [שינוי] וסתה קעג
סימן קפה סעיף ד	מו"מ אם יש חיוב לבדוק לכת' בוסת
מו"מ כאשר עברה ושמשה סמוך	שא"ק קעג
לוסתה קעז	סימן קפד סעיף י
מו"מ כאשר הרגישה [אמנם לא ראתה דם]	מו"מ בחיוב לפקוד את אשתו כשיוצא
באמצע תשמיש קעז	לדרך קעד
בענין תעניות לכפרה קעז	יצא לדרך משום סחורה קעד
אימתי נחשב לאונס וצריכים כפרה קעז	מה נחשב ליוצא לדרך קעד
סימן קפו סעיף א	האם יש להמתין מלצאת לדרך סמוך לעת
אשה שיש לה וסת קעז	טבילתה קעד
בענין לבו נוקפו קעז	אם ליל טבילה חל סמוך לוסתה קעד
סימן קפו סעיף ב	אם מותר לה לטבול סמוך לוסתה [להתיר
מו"מ בשיטת הש"ך שאין לחשוש לחומרת	שאר קריבות] קעד
בדיקות ג"פ ראשונים קעח	האם יש להחמיר גם אצל ביא"מ גבי
ראתה בליל תשמיש מופלג	כלה קעד
מהתשמיש קעח	סימן קפד סעיף יא
בענין בדיקה קודם תשמיש אם אפשר	מו"מ בחיוב לשאול כדי לברר שהיא
להניחו עד הבוקר קעח	טהורה קעה
ג"פ ראשונים גבי מסולקת דמים קעח	סימן קפד סעיף יב
עצות למעשה בענין בדיקת ג"פ	מו"מ בוסת המורכב בימים וקפיצות
ראשונים קעח	וכיוצ"ב קעה
סימן קפו סעיף ג	סימן קפה סעיף א
מו"מ בשיטת תרוה"ד כאשר לעולם לא רואה	לא סגי בשוכבת אצלו קעה
תוך י"ד יום קעח	נאמנות האשה כאשר היא חשודה לשמש
סימן קפז סעיף א	בנדות קעה
מו"מ אם תשמיש ראש' מצטרף קעט	סימן קפה סעיף ב
רמ"ת גם בשיעור אשם תלוי קעט	מו"מ בלבשה בגדי נדות ויש לה
מו"מ ברמ"ת אם דינו כוסת קעט	אמתלא קעז
נאמנותה לגבי רמ"ת קעט	

חומרת רמ"ת רק אם אין תליות..... קעט	סמוך לוסת הגוף..... קפב
רמ"ת ג"פ ואח"כ נכנסה לימי עיבור	פעם א' היתה סמוך לוסת ואח"כ ראתה ב"פ
והנקה..... קעט	שלא בסמוך לוסת..... קפב
ראתה ג"פ תוך ימי עיבור והנקה..... קפ	סימן קפז סעיף ה
מו"מ בענין רמ"ת בימי טוהר (או	שיטת המחבר..... קפב
כדורים)..... קפ	יוצא דם מן המקור..... קפב
מו"מ בענין רמ"ת כשהיא זקינה..... קפ	דם מכתה משונה מדם ראיתה..... קפב
ראתה דם בשפע..... קפ	ראתה שלא בשעת וסתה..... קפב
ראתה מופלג מהתשמיש..... קפ	מסולקת [וכן תוך י"ד יום דתרוה"ד] דמיא
סימן קפז סעיף ב	לראתה שלא בשעת וסתה..... קפג
בדיקת שפופרת מעין..... קפ	מו"מ בכתמים (שלא בשעת וסתה)..... קפג
עוד מו"מ בדיני שפופרת ובבדיקה בדבר	אשה שאין לה וסת תולה במכתה כאשר יש
רך..... קפ	לה ס"ס..... קפג
בדיקת שפופרת אחר שכבר נאסרה ע"י	אין לה וסת ואינו ס"ס אין לתלות אא"כ יש
בדיקת שפופרת..... קפ	לה מכה במקור המ"ד..... קפג
מו"מ כאשר לא מצאה דם כלל	מה נחשב למכה המוציא דם..... קפד
בבד"ש..... קפא	מו"מ כאשר תולה דם על מכתה..... קפד
מו"מ כאשר מצאה דם בצדדין ואח"כ	אין תולין במכה בשעת וסתה..... קפד
ראתה..... קפא	מרגשת שהמכה מ"ד בשעת וסתה
בדיקת שפופרת בימי עיבור והנקה..... קפא	מותרת..... קפד
סימן קפז סעיף ג	מו"מ בתליית כתמים במכה שא"י
מו"מ אם סומכין על בדיקת שפופרת תחת	שמ"ד..... קפד
בעל ראשון..... קפא	סימן קפז סעיף ו
מצאה דם על ראש השפופרת כאשר בדקה	מו"מ בדברי הרמ"א שנאמנת לומר ברי לי
תחת בעל ראשון..... קפא	שאין דם זה מן המקור..... קפד
לא מצאה דם כלל בבדיקת שפופרת תחת	מו"מ אם תלייה בצדדין רק אם יש לה מכה,
בעל ראשון..... קפא	ובירור למכה ע"י נגיעה במקום מסוים
אין לבעל ראשון לכופה לבדוק את	בחו"ס..... קפה
עצמה..... קפא	א"א לברר ע"י הסתכלות בבדיקת עד ... קפה
סימן קפז סעיף ד	סימן קפז סעיף ח
שימשה סמוך לוסתה אימתי תולין	בענין רפואה אחר שתתחזק..... קפה
בוסתה..... קפא	מו"מ בענין נאמנות הרופאים..... קפה
קבעה וסת לקלוקל זה..... קפב	סימן קפז סעיף ט
שיטת מרדכי לתלות כאשר היא שלא בשעת	רפואה של פחד פתאום וחררת דם..... קפו
וסתה..... קפב	

מו"מ בוסת שראתה מ"ת בליל טבילתה קפו	סימון קפח סעיף ב מו"מ אם סומכין על דברי האשה במה שהיא מזדמה ב' מראות קפט
מו"מ בראתה בביאה ראשונה אחר טבילה קפו	לראות דמי אשתו ולהורות לאשתו קפט
מו"מ בראתה בביאה ראשונה אחר לידתה קפו	סימון קפח סעיף ג ראייה שלא כדרכה טהורה (קיי"ל כשר מקוצי) ומו"מ בשעת וסתה קפט
רמ"ת בימי טוהר קפו	מו"מ בשעת נפילת החתיכות קפט
לא ראתה מ"ת מיד אחר לידה קפו	ראתה דרך שפופרת קפט
מו"מ בעקירת וסת ע"י בדיקת שפופרת או תשמיש קפו	מו"מ בדברי נב"י דא"א לפתה"ק בלא דם היינו בין הוא הגורם מבפנים או מבחוץ ... קצ
סימון קפז סעיף יא בענין וסת שא"ק של תשמיש המורכב לזמן קפז	א"א לפתה"ק גבי מסולקת קצ
סימון קפז סעיף יב מו"מ בענין פר"ו כאשר היא לא יכולה ליטהר קפז	שיעור פתיה"ק לטמאותה קצ
סימון קפז סעיף יג תלייה במכת בתולים קפז	התקן תוך רחמי קצ
סימון קפח סעיף א גע"ל מראה זהב קפז	האם יש לצרף שיטת התפל"מ החולק על נב"י קצ
קצוות (ושיטת הב"ח) קפז	פתה"ק בסוף הריון קצ
צבע ברוי"ן, ומו"מ בשחור כחרת דיהה מכאן טהור קפח	נאמנות רופאים קצ
טימא בלילה ורצה לחזור ולטהר ביום ... קפח	סימון קפח סעיף ד בדיקות בקליפות ושערות קצא
בעל יכול להחמיר על עצמו ולא נחשב למפקיע שעבודו קפח	קרטין דיש להסתפק בהם אם הם אדום קצא
מו"מ בשיעור שאפשר לבדוק בהא דקיי"ל דהרגישה ובדקה ומצאה מראות טהורות טהורה קפח	סימון קפח סעיף ה אם במקצתם יש דם קצא
ציור הנ"ל בעד או בגד שאינו בדוק ונמצא טיפת דם עליו קפח	חזקה ג"פ דלא הויא דם, מו"מ בקוש' הש"ך דגם בשעת וסתה י"ל דמהני הך בדיקה לטהרה קצא
מו"מ בנוטה לאדמומית כספק דאו' לחומרא קפח	סימון קפח סעיף ו חתיכת דם שלא נימוחה קצא
	סימון קפט סעיף א מו"מ בוסת קבוע פחות מל' ועברה ובדקה ולא ראתה האם חוששת לעו"ב קצא

סימון קפט סעיף ב

מו"מ בוסת שא"ק כשראתה בל' לחודש קצב

סימון קפט סעיף ג

וסת שעות- אימתי נחשב לוסת שעות קצב
וסת שעות- האם ואיך חוששין לוסת שעות קצב

סימון קפט סעיף ד

שינתה מקביעותה לגבי בדיקות לפני תשמיש קצב
בענין עו"ב למי שיש לה וסת קבוע (ועי' לעיל סעי' א') קצב

סימון קפט סעיף ה

מו"מ בוסת הדילוג קצב
דילוג שנשתנה כל זמן (כגון הוסיף יום א' יותר מכל דילוג שלפניו) קצב

סימון קפט סעיף ו

וסת שבוע קצב
וסת שבוע (אינן שוין) קצב
וסת שבוע (שוין ואינן שוין) קצב

סימון קפט סעיף ז

קביעות וסת דילוג החודש קצב
וסת דילוג החודש כאשר הגיע לסוף ימים שבחודש קצב

סימון קפט סעיף ח

מו"מ בציור דהר"ח (שחזור חלילה ט"ו ט"ז י"ז) קצב

סימון קפט סעיף יב

וסת הסירוג קצב

סימון קפט סעיף יג

גם בוסת הפלגה אינה קובעת אא"כ כולן ביום או כולן בלילה קצב
עו"ב קצב
אם חוששין להפלגה [הישנה] כשראתה בינתיים קצב
קביעות וסת תוך וסת, וחשש וסת שא"ק קצב
אזלינן בתר תחלת ראייה קצב
מו"מ אם נעקרה וסת החודש שא"ק כאשר ראתה קודם הוסת וממשיכה לראות ביום וסתה קצב

סימון קפט סעיף יד

חזרה וסת הפלגה למקומו כשלא קבעה וסת הפלגה אחרת קצב
מו"מ אם הפלגה קצרה עוקרת הפלגה ארוכה קצב

סימון קפט סעיף טו

מו"מ אם חוששין לימים הראויין להפליג ולראות בהם קצו
מו"מ כשאר הפסיקה ג' עונות קצו
הוחזקה לראות אחר עו"ב האם חוששין לעו"ב קצו

סימון קפט סעיף טז

נעשה מסולקת בין עקירות וסתה קצז
קבעה וסת תוך וסת, חוזר וסת שני למקומו קצז

סימון קפט סעיף יז

מו"מ אם קבעה וסת מחמת אונס קצז
מו"מ כאשר קפצה וראתה ביום שלאחריו קצז
מו"מ אם לא קפצה ביום שחוששת לו לראות בקפיצה קצז

סימון קפט סעיף יח	סימון קפט סעיף לא
מו"מ במורכב דקפיות וימים קצז	חזרה זקנה לראות ר
סימון קפט סעיף יט	סימון קפט סעיף לב
מח' מחבר ורמ"א בקבעה מורכב של גוף	אם חוששת לוסת אינו קובע כאשר קובעת
וימים קצח	וסת תוך וסת [לא שינתה מוסת
וסת הגוף שופעת דם טמא מתוך דם טהור	הראשון] ר
או כתמים או מוגלא קצח	סימון קפט סעיף לג
סימון קפט סעיף כא	מעוברת ומניקה ר
מו"מ אם אסורה עד שתבדוק גבי וסת הגוף	מסולקת דמים קובעות לקולא, ולא חוששות
שעדיין אינו קבוע קצח	לעו"ב ר
סימון קפט סעיף כג	סימון קפט סעיף לד
וסת של אכילת דברים חריפים קצח	מו"מ גבי מסולקת דמים שראתה רא
סימון קפט סעיף כד	נסתלק הגורם המסלקת את דמים
אימתי היא חוששת כאשר וסת הגוף אינה	שלה רא
נמשכת כל העונה (ועו"ב ובדיקה קודם	סימון קצ סעיף א
תשמיש) קצח	הגיעה לימי נערות ולא ראתה עדיין (וע"ע
סימון קפט סעיף כה	לקמן ס"ב בענין כתמי קטנה) רא
מו"מ בהא שאסורה כל עונת היום גבי וסת	מצאה כתם על בגד איש (אם גזרו דוקא על
מורכב דגוף וימים קצט	בגדה) רא
סימון קפט סעיף כו	אם תולין הרגשה על רוב ליחה רא
קבעה מורכב לגוף וימים, ואח"כ לא פיהקה	מו"מ בהרגישה זיבת ד"ל (וע"ע סי' קפ"ג) או
[ועדיין לא עקרה קביעותה] קצט	נזדעזעה אם צריכה בדיקה ואם טמאה אם
סימון קפט סעיף כז	לא מצאה דם רא
מו"מ בתינוקת שלא הגיעה זמנה	הרגישה ובדיקה תוך שיעור וסת ולא מצאה
לראות קצט	כלום רא
סימון קפט סעיף כח	מו"מ בשיעור וסת (שיעור אותיות) רא
זקנה קצט	בדיקה בעד שא"ב ומצאה מראות טהורות ודם
קביעות וסת בימי נדתה וזיבתה ר	פחות מכגריס רב
סימון קפט סעיף כט	הרגישה ונאבד העד רב
אימתי נחשבת לזקנה ר	בדיקה בעד שא"ב רב
	מסולקת דמים שהרגישה ולא מצאה
	כלום רב
	יש חולקים על תרוה"ד רב

סיומן קצ סעיף ח	גוונא דגם אליבא דתרוה"ד אם לא מצאה
מו"מ בטיפין טיפין על קמטים שבבגד אם מצטרפין	כלום בבדיקה שטהורה רב
י"א דטיפין טיפין על בשרה מצטרפין	עוד מו"מ בחומרת תרוה"ד שהרגישה ולא מצאה כלום טמאה רב
מו"מ אם היד דמי לבשרה	
סיומן קצ סעיף י	סיומן קצ סעיף ב
אמק"ט מחמת שיעורו	כתמי קטנה בזה"ז דטמאו גם דם בתולים רב
בענין טומאת משא כשנמצא על אמק"ט והוא על כלי המק"ט	כתמי קטנה ודאי מגופה רב
מק"ט נגעי בתים	סיומן קצ סעיף ג
נמצא על מק"ט מדרבנן	מאימתי נחשב תינוקת כרואה רג
נמצא על בגד הנעשה מדבר סינטטי	שופעת ופסקה מעט ושופעת רג
מו"מ בנייר (דידהו) ועל טיש"ו (דידן)	סיומן קצ סעיף ה
כתם אחר תשמיש או גבי שוטה (ספק הרגישה)	מו"מ בשיעור של שיעור גריס רג
ודאי מגופה על אמק"ט	איך משערין שיעור גריס בכתם שיש בו סמיכות רג
חיברוהו לקרקע	מו"מ בתליית שיעור גריס (תלייה בפועל או שיעור) ומו"מ בודאי מגופה רג
נמצא ע"ג מים (וכגון בבית הכסא)	כתם שחור שהוא כגריס ופחות ממנו רג
מו"מ בכתם על בגד צבוע כשניכר בו הדם	מו"מ אם נזדמן לה גריס יותר גדול רד
מו"מ בדאיכא שיעור כתם על בגד מנומר, ואין שיעור כתם על לבן (במקום אחד)	הרגה כמה מאכולות רד
הפרשה טהורה מצרף ב' צדדיה דיש בה מראות טמאות	כתם שנאבד וספק בשיעורו רד
מו"מ בבגד הסמוך לגוף (וכוונת החת"ס)	אין לחייב בדיקה אחר כתם טהור רד
בענין גי"ר (לענין שיעור, צבוע, ואמק"ט)	סיומן קצ סעיף ו
סיומן קצ סעיף יא	כתם על בשרה (לחוד) יש ב' דעות בשו"ע
כתם על שאר אצבעות הרגל	אם טמא כשארין בו שיעור רד
מו"מ בכתמים הנמצאים על ידיה	אם נמצא על בשרה ועל חלוקה רד
אם אפשר לתלות כתם על גופה כשיש לה כתם על ידיה דטהורה	שיטת הרמב"ם בכתם קטן על בשרה בכה"ג דהרגה מאכולות רד
נזדקרה טמאה	סיומן קצ סעיף ז
	מו"מ במקום דפושפין מצויין רד
	מו"מ בשיעור תורמוס רה
	הרגה פשפש אם יש לתלות עד תורמוס וגריס רה

עברה בשוק ש"ט ולובשת בגד אינו בדוק	רח
ג' ימים ראשונים דליבונה	רח
תלייה אחר יום הוסת	רח
הוכחה מתוך הכתם דא"א לתלות במכה	רח
סימן קצ סעיף יב	
מלבושים שלנו	רט
נזדקרה ונמצאת דם רק על חלוקה	רט
א"א להגיע לשם אלא בשחייה מרובה (ולא ידועה לה ששחתה)	רט
סימן קצ סעיף יג	
היא יכולה לשער בעצמה אם מגיע לשם	רט
סימן קצ סעיף יז	
מו"מ בתליית תחתון בעליון (דע"כ עברה ולא אדעתה)	רט
סימן קצ סעיף יח	
כניסה למקום דוקא כדי להציל מכתמים	רט
תלייה מסתברת	רט
סימן קצ סעיף יט	
תלייה על מכת בנה או בעלה	רי
סימן קצ סעיף כ	
בעל מוציא דם	רי
סימן קצ סעיף כג	
אין אנו בקיאין, ספק חסרון ידיעה	רי
סימן קצ סעיף כה	
שתים שנתעסקו בציפור אחד ואין בו אלא סלע דם ונמצא סלע על שתיהן	רי
סימן קצ סעיף כו	
תלייה שאתרמי זה בצד זה	רי
סימן קצ סעיף כז	
ספק בכמות הדם	רי
סימן קצ סעיף כח	
נמצא מאכולת מעוכה בכתם	ריא
סימן קצ סעיף לא	
ספק צבע (עי' לעיל סעי' כ"ג)	ריא
סימן קצ סעיף לג	
מו"מ בהניח עד בדוק במקום מגולה	ריא
עד שמקצתה בדוק, וספק לה באיזה צד דהעד בדקה א"ע	ריא
סימן קצ סעיף לד	
מו"מ בגי"ר אם מקילין גם בכה"ג דהיה לה ליזהר	ריא
תלייה כשנוגעת במקום מכה, מו"מ אם צריכים לנגוע במקום המכה	ריא
מו"מ בתלייה בשעת וסתה, ובז"נ וגי"ר	ריב
סימן קצ סעיף לה	
טחתה ביריכה מח' ראשונים אם טמאה בכלשהו כשעגול	ריב
סימן קצ סעיף לו	
לגבי תליית העד בעינן שיעור בפועל	ריב
בדקה בעד שחזקתו מלוכלך בשעת וסתה טמאה	ריב
סימן קצ סעיף לז	
בדקה בעשא"ב ואח"כ טחתה ביריכה	ריב
סימן קצ סעיף לח	
מו"מ אימתי הוי בדוק ואימתי אינו בדוק	ריג

סימון קצ סעיף לט	איירי בספסל בדוק, ויל"ע אם הוא לבן
מו"מ בחלוק אימתי נחשב לבדוק ואימתי	דוקא רטו
אינו בדוק ריג	
סימון קצ סעיף מ	סימון קצ סעיף נא
מו"מ בבדיקת החלוק קודם לבישתה ובשעת	בדיקה וקינוח מיד אחר מציאת הכתם ... רטו
פשיטתה ריג	
סימון קצ סעיף מא	סימון קצ סעיף נב
אם תולין בגי"ר על ימי נדתה ריג	מו"מ בברי לי שלא באתי למקום זה רטו
מו"מ בתלייה בנכרית ריג	לא תולין על אשה שהיא בשעת
	וסתה רטז
סימון קצ סעיף מב	סימון קצ סעיף נד
תולין בקטנה שנבעלה אפי' ראתה כבר דלא	מו"מ במציאת כתם ביום וסתה רטז
כלשון השו"ע ריד	עד שאינו בדוק דינו ככתם רטז
תולין ביושבת על דם טוהר ריד	מו"מ אם בבדיקת עד בדוק הוא כראייה ממש
נדה שהשלימה ז"נ ולא טבלה, ופנויה בזה"ז,	לענין קביעות וסת רטז
וספק זבה ריד	מו"מ מתי נקבע הוסת כשבדקה א"ע
מח' אם תולין בנדה שהיא מסולקת	ונטמאת [או מוצאה כתם] ולאחר מכן בא
דמים ריד	הוסת רטז
סימון קצ סעיף מג	סימון קצא סעיף א
אין תולין בבעלת כתם שלא התחילה עדיין	מו"מ בשיטת ר' יוסי שמטהר בין יושבת בין
ז"נ ריד	עומדת רטז
סימון קצ סעיף מה	ס"ס כאשר איש ג"כ משתין תוך
מסולקת תולה באינה מסולקת ריד	הספל ריז
סימון קצ סעיף מו	מו"מ כאשר מרגישה כאב בשעת הטלת מ"ר
מו"מ אם בבדיקה דמגליד או מקדיר מהני	(עי' לעיל סי' קפ"ז ס"ה וס"ז) ריז
אחר שכבסה ישראלית ואינה בפנינו ריד	מו"מ בבדיקת מהרי"ל ריז
אין לעכו"ם כובסת נאמנות ריד	מו"מ אם אשה רואה וסתה גם בלא שעת
ש"ך ס"ל דבזה"ז לא ראינו שכובסת	הטלת מ"ר ריז
ישראלית בודקת ומגדת רטו	איך קיי"ל במצא דם עם מ"ר ריז
אם נאבד או נתכבס עוד פעם רטו	זקנה שראתה במ"ר ריח
סימון קצ סעיף מט	סימון קצב סעיף א
ג' נשים שישבו בספסל אם כולן טמאות	מו"מ בהספ"ט לדם חימוד ריח
כשנשאלו בזה"ז רטו	ז"נ דדם חימוד קל טפי מודאי דם
	נדה ריח

אם חוששין רק לחימוד של נישואין או גם לחימוד של ביאה ריח
 שיטת הט"ז להקל שאין חימוד כשעמו
 במטה ריח
 מו"מ בהבנת הכלה בטבעה של ביאה
 ונישואין ריח
 שונות בד"ח (כגון אחר חליצה, כתיבת
 תנאים, ראיית הבעל) ריח
 ד"ח לגבי מסולקת דמים ריח
 שיטת החו"ד דמוך דחוק כל שעת תביעה
 מהני ריח

סימן קצב סעיף ב

ביא"מ ביום בבית אפל ריט
 לא נוהגים בזה"ז לשאול את הכלה אם
 שמרה ז"נ ריט
 שיטת הרמ"א בבדיקות אחר חופה [או אחר
 טבילה] ריט
 מו"מ במש"כ הרמ"א דעכ"פ בעינן בדיקה א'
 תוך ז' ריט

סימן קצב סעיף ג

מו"מ מתי נחשב לחימוד חדש [והיכ"ת
 שנתפרדה החבילה] ריט

סימן קצב סעיף ד

היתה טהורה בשעת חופתה וקודם שבא
 עליה פירסה נדה (בין שהמתין סתם ובין
 שלא נבעלה משום מנהג) ריט
 פירסה נדה לאחר שהערה בה (קודם גמר
 ביאה) רכב
 מו"מ בשמירת חתן וכלה כשנאסרו
 בייחוד רכב
 עונת הוסת בליל חופתה (ועיין סימן קפ"ד
 ס"י) רכב

סימן קצב סעיף ה

מו"מ אם עבר וכנס גרושתו (או בעולתו)
 קודם ז"נ אם צריכין שימור רכב
 התחילה ז"נ קודם שידועת בבירור דאבי
 החתן יקדים את החופה רכב
 גרים שנתגיירו אם צריכים ז"נ משום
 ד"ח רכב
 זוג שאינו שומר תו"מ וחיו יחד חיי אישות
 וחזרו בתשובה והתחתנו האם יש לחוש
 לד"ח רכב

סימן קצב סעיף א

אחר ביא"מ מותר לפרוש באבר חי רכב
 לא מצאה דם ולא גמר את הביאה פסק
 הרמ"א דנהגו להקל אם לא גמר ביאה רק
 הערה בה רכב
 קולא שיש לסמוך על מנין ד' ימים אחר ד"ב
 (ולא בעינן ה' ימים כשאר נדה) רכב
 היתר לו לישון על מטתה והיתר לה לישון
 על מטתו (אליבא דהט"ז), ועוד מו"מ
 בהרחקות נדה אחר ביא"מ רכב
 מציאת ד"ב אחר ביאה שניה (ובדיקה אחר
 שנטמאת בביא"מ) רכב
 תלויות בבדיקות ז"נ אחר ביא"מ רכב
 הוציאו את הבתולים ע"י
 אינשטרומינט רכב

סימן קצב סעיף א

מו"מ במנהג לא לבעול תוך מ' לזכר ותוך פ'
 לנקבה רכב
 מו"מ במנהג שלא בועלין על דם
 טוהר רכב
 בענין ברכת טבילה כאשר טמאה מטעם
 מנהג או חומרא רכב

סימן קצב סעיף ב

איך מחשבינן מ' יום לולד כאשר לא פירש
 מבעלה רכב

א"א לפה"ק בלא דם (עי' לעיל סי' קפ"ח)	הושטת תינוק..... רכה
ס"ג)..... רכג	זריקה..... רכו
פתה"ק ולא יצא דבר..... רכג	נפיחה ונגיעה בבגדיה כששובשת אותן ... רכו
סימן קצד סעיף ג	נגיעה ע"י דבר אחר..... רכו
בצורות שונות אימתי חוששין לולד..... רכג	סחיבת דבר כבד..... רכו
קיי"ל דימי טומאת לידה עולה למנין	סימן קצה סעיף ג
ז"נ..... רכז	בענין קערה אחת..... רכו
סימן קצד סעיף ד	בענין היכר שלא אוכלים בקערה א'..... רכו
אימתי תולין שיליא בולד ול"א שהוי ולד	שיורי מאכלה..... רכו
שני..... רכז	בענין היכר כשאוכלים עם אחרים..... רכו
סימן קצד סעיף ה	סימן קצה סעיף ד
עוד בענין הנ"ל..... רכז	מו"מ בשיווי כוס שלה..... רכז
סימן קצד סעיף ז	סימן קצה סעיף ה
עוד בענין הנ"ל (בענין קשורה לדמות בהמה	מו"מ בישיבה על מטתה..... רכז
חיה ועוף)..... רכז	מו"מ בענין היא ישנה על מטתו..... רכז
סימן קצד סעיף י	מו"מ בספסל המתנדנד..... רכז
מו"מ בישיבה על המשבר אם צריכה	סימן קצה סעיף ו
ז"נ..... רכז	קול אשתו נדה..... רכז
סימן קצד סעיף יא	בענין מטה אחת..... רכח
מחמירין מדרבנן ללידת איברין..... רכז	סימן קצה סעיף ז
סימן קצה סעיף א	מו"מ בענין ממזרות ואם תלוי בביאת איסור
שחוק וקלות ראש..... רכז	(וג"מ להזרעה מלאכותית מזורע של
נתינת מתנה..... רכז	אחר)..... רכח
בענין הרחקות לגבי חתן שאסור בייחוד עם	סימן קצה סעיף ט
אשתו נדה..... רכה	מו"מ אם קיי"ל שיש לה לנוול את
סימן קצה סעיף ב	עצמה..... רכח
היתר לבעלה לסייע לה לטבול..... רכה	האם יש להחמיר בהרחקות..... רכח
נגיעה באשתו שמתה או נוטה למות (וע"ע	סימן קצה סעיף י
בסוף הסימן בענין חולה)..... רכה	מו"מ להושיט לו קערה מיוחדת שלו..... רכח
נר ובשמים..... רכה	מו"מ בסתירת דברי ש"ך הנ"ל..... רכט

מנהג לא ליכנס לבית הקברות וביכנ"ס..... רלא	סימן קצה סעיף יא הצעת מטה בפניו אסור בדבר שאין בו טורח..... רכט
סימן קצו סעיף א זמן הפסק טהרה..... רלא	גם הוא אסור להציע את המטות בפניה..... רכט
מו"מ אם הפסיקה בטהרה אחר שהקהל התפללו ערבית וכיוצ"ב..... רלא	הצעת המטה בבוקר אחרי שקמו מהמיטות לא נחשב לשימוש של חיבה..... רכט
אין להפסיק בטהרה אחר שקיעה..... רלב	סימן קצה סעיף יב מו"מ ביציקת מים..... רכט
אין לסמוך על רוב דהזכרון יוסף שפסקה לראות..... רלב	גם הוא אסור ליצוק לה..... רכט
סימן קצו סעיף ב מו"מ בהפס"ט ומוך ביום ראשון לראייתה..... רלב	נגיעה ע"י דבר אחר..... רכט
מו"מ בענין הנ"ל כשמצאה כתם..... רלב	סימן קצה סעיף יג איסור מזיגה ושגירה..... רל
מו"מ בענין הנ"ל כשסתרה ז"נ שלה ע"י בדיקת עד שיצאה טמאה..... רלב	סימן קצה סעיף יד היתר לאכול עמה אחר ז"נ..... רל
מו"מ אם כל יום יש לחוש דהוא יום א' לראייתה..... רלג	שבוש הוא להקל בהרחקות כדי להסתיר נדתה..... רל
סימן קצו סעיף ג מסיחה דעתה מז"נ שלה..... רלג	סימן קצה סעיף טו מחבר מיקל שהיא תשמש לו דוקא משום שאינו מרגיל לה..... רל
תוך גי"ר מצאה כתמים על בגדי נדותה..... רלג	מזיגת הכוס לחולה..... רל
בענין לבישת לבנים..... רלג	סימן קצה סעיף טז אם אשתו חולה יש לשכור אשה שתשמשנה..... רל
סימן קצו סעיף ד מו"מ בספירת ז' נקיים ע"י בדיקות..... רלג	סימן קצה סעיף יז מו"מ במח' ב"י וש"ך בדעת רמב"ם ורמב"ן..... רלא
ראיית דם בלא הרגשה אם סותרת אי לאו..... רלג	בענין יהרוג ואל יעבור באיסור נדה (וע"ע לעיל סעי' ב' בענין אשתו שנוטה למות)..... רלא
בענין בדיקות א' וז' ושיטת ר' חנינא..... רלד	מו"מ בנגיעה ע"י דבר אחר..... רלא
מו"מ בנשים שיש להן מכות..... רלד	
סימן קצו סעיף ו בענין בדיקות חו"ס..... רלד	
אין למרח את העד בדיקה..... רלה	
דם על עד בדיקה שאינו עובר מעבר לעבר..... רלה	

סימון קצו סעיף ט

בזה"ז כל שאינו מרבה בבדיקות הר"ז
משובח רלה

סימון קצו סעיף י

מו"מ אם תולין בגי"ר במכה שידוע שמוציא
דם רלה
לפעמים אפשר להקל בגי"ר רלה
מו"מ אם מונין גי"ר מההפסק בכה"ג שהוא
קודם ספירת הנקיים רלה
מצאה את הכתם אחר גי"ר רלו
כתם הנמצאת בגי"ר על אמק"ט וצבוע וכתם
קטן רלו

סימון קצו סעיף יא

מו"מ בה' ימים משום חשש פליטת
ש"ז רלו
אימתי אפשר להצטרף פרישתם למנין ה'
ימים רלז
מו"מ כאשר ראתה ביה"ש ומסתפקת איזה
יום הוא יום א' מה' ימים רלז
בדיעבד כשספרה ז"נ בלי המתנת ה'
ימים רלז
מו"מ בכלה לענין ה' ימים רלז

סימון קצו סעיף יב

טענה במנין וטבלה ושמשה רלז
חברתה אינה נאמנת להכחיש את
מנינה רלז
אע"ג דראתה כתם מצטרפת לז"נ (יל"ע אם
הוי כתם אם צד מעלמא ולכ"ע או ודאי
מגופה ודלא כחזו"ד) רלז
מו"מ בטענה אחר ז"נ רלח
מו"מ בהבחנה בין ולד פגום לולד
כשר רלח
הזרעה מלאכותית (להזריק זרע תוך רחמה)
בז"נ רלח

סימון קצו סעיף יג

מונהג לא לרחוץ מטעם שיפלוט ממנה
הזרע רלח
קינוח ורחיצה אחר שטעתה, ולכת' אין
לעשות כן משום שאין אנו בקיאים רלח

סימון קצו סעיף ב

בענין טבילה בזמנה מצוה רלח
מצות עונה בליל טבילה רלח
אין בעלה בעיר רלט
מו"מ כשאין היתר תשמיש רלט
חומרא לא לטבול בליל שבת רלט
חומרא לא לטבול במוצ"ש כשהיתה יכולה
לטבול קודם רמ
מו"מ בטבילה בחמין בליל שבת רמ
כלה יכולה לחוף בלילה (עי' סי'
קצ"ט) רמ

סימון קצו סעיף ג

טבילת ביום וכאשר היא חוזרת לביתה
בלילה רמ
מו"מ אם נכנסת לבית חברתה קודם
שתחשך רמא
יש נוהגין שטבילת כלל היא ביום רמא
שעת טבילה ביום מנין החמה, בדיעבד
מעלות רמא
חוזרת למקוה משום שלא טבלה כראוי, מו"מ
אם צריכה לטבול דוקא בלילה רמא

סימון קצו סעיף ד

מקרה של אונס אפשר לטבול ביום
ח' רמא
מו"מ בסוג אונס המתיר טבילה ביום
ח' רמא

סימון קצו סעיף ה

מו"מ אם עברה וטבלה ביום ז' אם עלתה לה
טבילתה רמא

אם עברה וטבלה ביום יש לה להסתיר טבילתה.....רמב	סימון קצח סעיף א מו"מ בשיטת הרשב"א (שהולכין בתר רוב נשים בעולם) ושיטת הרמב"ם (שהולכין בתרה).....רמב
סימון קצח סעיף ח כחול.....רמד	מו"מ במקפדת לפעמים וכגון לעתים מזומנות.....רמב
סימון קצח סעיף ט דם וריר, ובדיעבד (לגבי סעיף ז' ח' וט').....רמד	היכ"ת שההקפדה לא שייכת אלא לאחר זמן אחר ששינתה הגוף (כגון אחר שגדל שערה).....רמב
בעלת חטטין, וגרב ושחין.....רמה	לכתחילה מחמירין להסיר גם מיעוט שאינו מקפיד.....רמב
מו"מ בבעלה מסתכל במקומות המכוסין קודם טבילתה לבדוק שאין עליה דבר חוצץ.....רמה	כולו אינו מקפיד חוצץ מן התורה.....רמב
סימון קצח סעיף יא חץ או קוץ התחוב בבשר.....רמה	סימון קצח סעיף ב חוטטין תוך קליעת שערה.....רמב
סימון קצח סעיף יב לכלוך על הגוף.....רמה	ספוג באזנה.....רמב
סימון קצח סעיף יג מלמולין על הגוף.....רמה	סימון קצח סעיף ג מו"מ במעשה אריג וחוטטין חלולין.....רמג
סימון קצח סעיף יד טיט לח ויבש.....רמה	סימון קצח סעיף ד חוטטין שער.....רמג
סימון קצח סעיף טו שרפים ודברים אחרים הנחשבים לדבוקין.....רמה	מו"מ ברבותיו של רש"י.....רמג
סימון קצח סעיף טז דם הנסרך לבשר.....רמו	עוד בהנ"ל ובענין רפוי.....רמג
סימון קצח סעיף יז מו"מ בצבע שהוא נוי ושחרורית שהוא חזותא בעלמא.....רמו	סימון קצח סעיף ה חציצה בשערות, וקיי"ל כהגאונים.....רמג
בני אומנות שאינן מקפידות (וע"ע סעיף כ"ג בענין דרכן לא ללוש).....רמו	סימון קצח סעיף ו חציצה במקום כינוס שערות.....רמד
סימון קצח סעיף יח לכלוך תחת הצפורן.....רמו	בענין מארלאק"ס, קליעות שערות הדבוקות וסכנה להסירם.....רמד
מנהג ליטול צפרנים (ועי' לקמן סעי' כ').....רמו	דיבוק שערות ע"י קמח או שעווה.....רמד
	סימון קצח סעיף ז לפלוף.....רמד

סימון קצח סעיף כו	סימון קצח סעיף יט
עוד בענין הנ"ל (כשמצאה עליה דבר חוצץ ומסתפקת בו)..... רנ	נפוחה תחת הצפורן..... רמו
מו"מ מזה נחשב למקום בלוע בבית החיצון (וסכנה לענין טבעת ברחם)..... רנ	סימון קצח סעיף כ
סימון קצח סעיף כז	בדיעבד כשהשאירה צפורן..... רמו
קירצה שיניה..... רנ	מו"מ לענין נטילת צפרנים בשבת (מח' ש"ך וט"ז)..... רמו
סימון קצח סעיף כח	צפרני רגלים..... רמו
מו"מ בהדחת ידי חברתה תחלה..... רנ	סימון קצח סעיף כא
סימון קצח סעיף כט	פירשה צפורן..... רמו
כבוש ירך עלי..... רנא	כלות העומדות להתגלח..... רמו
סימון קצח סעיף לא	סימון קצח סעיף כב
טבילה ע"ג דבר המק"ט..... רנא	אבר ושרן מדולדל ויתרת שאינו מדולדל..... רמו
סימון קצח סעיף לג	סימון קצח סעיף כג
טבלה במקום שיש בקרקעיתו טיט..... רנא	אגד וקשקשים..... רמח
סימון קצח סעיף לד	תפירות..... רמח
חשש שיראווה..... רנא	סתימה זמנית..... רמח
סימון קצח סעיף לה	עדשות מגע..... רמח
טבילה דרך גדילתה..... רנא	חוט ברזל על השיניים [קוביות]..... רמח
בדיעבד אם לא טבלה כדרך גדילתה..... רנב	צער להסיר את החציצה..... רמח
סימון קצח סעיף לו	טבעת ומו"מ בטבעת רפויה..... רמט
המורה צריך להזהיר תמיד את הבלנית... רנב	ספק רפויה..... רמט
שיעור המקוה גבוה ממעל טיבורה לפחות זרת..... רנב	נזמי אוזן ואף..... רמט
סימון קצח סעיף לז	אין דרכה של אשה ללוש..... רמט
אין גובה במים..... רנב	סימון קצח סעיף כד
סימון קצח סעיף לח	בענין חציצה בשיניים, לחוץ אותם ומנהג לא לאכול (וכן בדברים נדבקים)..... רמט
קריצת פיה ופתיחת פיה..... רנב	סימון קצח סעיף כה
	מו"מ בבית הסתרים..... רמט

סימון קצח סעיף לט	אם כל מקום שער בגוף נידון בפנ"ע (לדין רוב ואינו מקפיד) רנה
עצימת או פתיחת עינים ביותר רנג	
סימון קצח סעיף מ	סימון קצט סעיף ב
העמדת גדולה על גבה לראות שטבלה	מו"מ בחפיפה בנתר רנה
כדין רנג	חפפה בדברים המסבכים (או ספק מסבכים) רנו
סימון קצח סעיף מא	סימון קצט סעיף ג
מפשלת בנה רנג	מנהג כשר בחפיפה רנו
סימון קצח סעיף מב	מח' ש"ך ורמ"א אם מקפידין לחוף ביום (רו"פ כהרמ"א), ועיין סעי' ד' רנו
צורות וקסמין בסדקי רגליה רנג	סימון קצט סעיף ד
סימון קצח סעיף מג	עוד בענין הנ"ל (מח' ש"ך ורמ"א אליבא דרש"י) רנו
צריכה לבדוק עצמה רנג	סימון קצט סעיף ה
צואת חוטם רנג	בענין סריקת שיער [במסרק] רנז
סימון קצח סעיף מד	סימון קצט סעיף ו
שערות מודבקות במכה וכיוצ"ב רנד	מו"מ כשמרחקת חפיפתה מטבילתה רנז
סימון קצח סעיף מה	מו"מ ברחיצה בחמין בשבת ויו"ט רנז
אבק ברגליה ואבק לנוי בשערה רנד	סימון קצט סעיף ז
סימון קצח סעיף מז	ב' קולות אין מקילינן רנז
כינים רנד	סימון קצט סעיף ח
סימון קצח סעיף מח	בדיעבד והרחיקה חפיפתה מטבילתה רנח
טבילה בלא כוונה רנד	סימון קצט סעיף ט
אם אנסה חברתה מועלת כוונתה רנד	קולא גבי ביה"ס רנח
יש להסתיר טבילתה רנד	סימון קצט סעיף י
סימון קצט סעיף א	מצאה עליה דבר חוצץ אין לסמוך על חפיפה
הדחה בשאר משקין רנד	אא"כ סמוך ובאותה עונה רנח
מו"מ בעיון רנה	מח' רשב"א (ורו"ר) ורמב"ם אם לעולם
מו"מ בתקנת עזרא רנה	צריכה לחזור ולטבול רנח

סימון ר סעיף א	סימון קצט סעיף יא
אימתי מברכין (קודם לעשייתן אי	מו"מ כאשר נתעסקה באותו מין אחר
לאו) רנט	טבילתה רנח
יוצאין מן הכלל לשיטת המחבר והרמ"א	סימון קצט סעיף יב
הנ"ל רנט	עוד קולא לגבי בית הסתרים, ורוקח (מובא
מברכין ברכת טבילה גם על מנהג וגם על	בש"ך) מחמיר בזה רנט
ספק טומאה רנט	סימון קצט סעיף יג
בענין כיסוי ערותה וליבה רואה את	מו"מ כאשר עסקה בדברים החוצצין בין
הערוה רנט	חפיפה לטבילה רנט
בענין המנהג לא לרחוץ אחר טבילתה רס	

אקדמות מילין

יודו לה' חסדו. בכל יום אברכך ואהללה שמך לעולם ועד. איתא בגמ' ברכות דף ד' ע"ב אמר רבי אלעזר א"ר אבינא כל האומר תהלה לדוד בכל יום שלש פעמים מובטח לו שהוא בן עולם הבא וכו'. ואיתא התם ב' טעמים בענין הבטחה זו, חדא הוא ענין אלפ"א בית"א ועוד איך אדם שם מבטחו בה' באמירת פותח את ידך. אלפ"א בית"א הוא אותיות שבו נבראו שמים וארץ, ועי' במהרש"א פ"ק דכתובות (ה.) ואכ"מ. ובענין פא"י הא ידוע שבא חבקוק והעמידן על אחת כדאיתא סוף מכות, עיי"ש. ומתפללים שנזכה להבטחת הגמ' בזה שנחיה בהכרה כי ביה צור עולמים וקוב"ה משגיח עלינו תמיד, ועי' אמירת תהלה לדוד ג"פ ביום.

ונפשו קשורה בנפשו. זכותי להמשיך בדרכי העבודה שכבר קדמני זק"מ בדרכי התורה והחסד, ובעז"ה כל מה שאנו עושים על שמו יהיה לשם ולתפארת, ויביא נחת רוח למאן דמקרי עליה האי פסוקא אוזן שומעת תוכחת חיים בקרב חכמים תלין. ואין לתמוה, כי מה שקרא ושנה לא עשה אלא מפני ששמע לאלקים כדאיתא בשער הרצון בספר אורחות צדיקים.

וזכות לנו שבית מדרשנו בית מרדכי יצחק נקרא על שמו. ומעשה ידינו הרי הם פירות הבית. ותרתי ותלת משמע, פירות שהם פרי עמלנו של בית מרדכי יצחק, וכן מפני שכל משפחתנו הרי הם פירות בית זקני מורי, ועוד למשפחותם לבית אבותם ובית אבי הרי נקרא ע"ש בית של פירות.

ובכל צעד ושעל משפחתי משתתפים איתי בזכות זו, ובראשנו זקנתי מורתי תליט"א מ' פריידל פרוכטר. ואודה לה על הכל, כי בלעדה היינו כספינה בלא קברניט, ועליה קוראים ואל תטוש תורת אמן. ולאבי מורי ר' יעקב צבי ואמי מורתי מ' שיינא יפה רחל גם אודה בפי ואהלל אותם בכל כוחי. ותפלתי בעד זקנתי והורי, ובעד אחי ואחיותי החשובים שיחי' ר' משה ור' מנחם ור' יחזקאל ומ' נאווה ומ' שושנה, וזוגתם וכל יוצ"ח, ה' יברכם בכל הטוב. ויברך ה' את כל שאר בשרי מש' פרוכטר החשובה ובפרט דודי ר' אלתר ור' איסר ודודתי מ' חיה, וזוגתם וכל יוצ"ח. ואצרף לברכתם גם חמי מורי ר' משה מרדכי גרייבר וזוג' מ' מלכה וכל משפחתם. וכן ברכת ה' תחול על משפחת חמותי שתח' מ' יהודית רחל. ועזר ברא לי ה', זכיתי, וה' יברך את אשתי המהוללה מ' שירה, וילדינו המלאים טוב, מישאל, בלה, שלמה, אלעזר, אלישע, ושלום ני"ו והי"ו.

אז נדברו יראי ה'. ורציתי בזה להכיר טובה לנשיא בימ"ד, ידידי היקר והנכבד הרב דוד בראפמאן שליט"א, ראש וראשון לכל דבר שבקדושה, ראש קהילת בימ"ד תורה ותפלה ומנהל ת"ת תורת אהרן בשכונתנו רמת אשכול בירושלים עיה"ק תובב"א, ה'

ישלח לו ברכה והצלחה בכל הענינים. וכן באתי כאן להכיר טובה לידידי בעל אהל יעקב, הרב יעקב סקוצילס שליט"א, כי בלעדיו לא הייתי יכול להקים את בית מדרשנו. הערותיו ושיעוריו הרי הם הם גופי תורה. ה' יברכהו בהמשכת הרבצת התורה בין בדיבור בין בכתב.

מכל מלמדי השכלתי. איך אודה כראוי את אברכי הכולל, והנה כל הערה היוצאת ביניהם הרי היא מאירה את עינינו. אשתדל להביא כאן את כולן בשם [לפי סדר א-ב]: הרב אברק, הרב אדמון, הרב אוסטרוב, הרב אזרד, הרב אפעל, הרב ברסלר, הרב גולדשטיין, הרב גולדשמידט, הרב גיטלין, הרב ווארמאן, הרב זלזניק, הרב זעלענגוט, הרב זקוטנסקי, הרב טשאדי, הרב א. כ"ץ, הרב ר. כ"ץ, הרב לובנשטיין, הרב לוינסון, הרב סביט, הרב סטולמן, הרב ספיגל, הרב פיללער, הרב פעלד, הרב פענטון, הרב צביק, הרב צימרמן, הרב קאהן, הרב קוטלר, הרב רובינשניידר, הרב רוטשטיין, הרב שאשא, הרב שוס, והרב שמעל שליט"א. הבאתי את הערותם בספר, לפעמים הזכרתי את שמם ולפעמים בעילום שם.

את ה"א תירא. ודורשין את לרבות ומקבלין שכר על הדרישה. מורנו הגאון רבי מתתיהו דייטש שליט"א ומרא דאתרא מורנו הגאון רבי אליהו מאיר קלוגמאן שליט"א מדריכים ומסייעים אותנו בכלל ובפרט. עצתם והדרכתם מורים לנו הדרך הישרה והנכונה תמיד. ובפרט בהלכות חמורות אלו צריכים הדרכה תמידית, ומודה להם מעומק לבי, וכן אני מודה למורנו הגאון רבי צבי ריבלין שליט"א דמו"צ בעדה"ח בירושלים על כל עצותיו והדרכותיו איך להורות כראוי בענינים האלו. וכל הרבנים החשובים הנ"ל באו לקראתנו הרבה פעמים ללבן את הדינים הנמצאים בדפים אלו, ומחויבים אנו להודות ולהכיר טובה שנתנו מזמנם היקר להאיר את עינינו. מתפללים שנזכה לשתות מתורתם ומחכמתם ומיראתם בכל הענינים להרבה שנים וימים ארוכים וטובים. אכ"ר.

אשר פרוכטר

סימן קפ"ג ס"א

מחבר משמע דלא בעינן שתרגיש היציאה מהמקור
ודלא כהחוו"ד

בתב המחבר אין אשה טמאה עד שתרגיש
ציאתו ומיהו משתרגיש צו שנעקר
ממקומו וינא טמאה. ויל"ע שכוונת המחבר
מש"כ ומיהו משתרגיש וכו'.

מציאת כתם בבית החיצון

והנה יש לדון צמיאת כתם צבית החיצון.
ולכא' מתלא תלי צמח' כו"פ ומג"י
איך דנין כתם שהיא ודאי מגופה, אם נטמא
דוקא בגריס ויותר כמו כתם שיש צו נד
מעלמא או האם טמאה בכל שהו.

ולבא' כוונתו כמש"כ הסד"ט סק"ג דהיינו
דאע"ג די"ל שאין לה טומאה אלא"כ
ינא הדם מחוץ לגופה קמ"ל המחבר שהיא
טמאה אפי' לא ינא לחוץ. שהיא נטמאת אם
עכ"פ הרגישה ציאת הדם מהמקור. [ודלא
כמו שדחקו כמה מפרשים (ועי' צדקה"ש כאן)
שהמחבר אחא לאשמעינן כאן חומרת
תרוה"ד (סי' רמ"ו) שהרגשה מטמאה אע"ג
שלא מצאה דם].

וקצת יש לדון צמיאת צביה"ח שדילמא שם
לכ"ע טמאה בכלשהו כי לא תיקנו
תקנת גריס לחלות על מאכולת אלא אם נמנא
צמקום שיש שם מאכולת [אכן לפי המג"י
טהורה גם צביה"ג שודאי לא הויא מאכולת,
וכ"פ המע"ל. וע"ע צאג"מ יו"ד ח"ג סי'
מ"ו אות ב' מש"כ צוה]. אמנם א"כ לפ"ו
יש לדון שתקנו טומאת כתם כפי מקום
המציאה. וא"כ יש לדון לאידך גיסא ולומר
שאין טומאת כתם כלל צביה"ח, כי לא תיקנו
שם מציאת כתם.

ולבן נראה ודאי שכוונת המחבר כאן הוא
עפ"י גמ' ר"פ הרואה כתם דלא
תימא דבעינן שינא הדם מחוץ לגוף, שזה
אינו, שהיא טמאה אם הרגישה שינא
ממקורה ונמנא הדם צבית החיצון. אכן לפ"ו
נ"ל שמש"כ המחבר בהתחלה והוא שתרגיש
ציאתו, המחבר כולל צוה גם יציאה מהגוף.
וא"כ משמע מדברי המחבר דסגי צוה
שהרגישה שינא מהגוף אע"ג שלא הרגישה
שינא מהמקור. וצנידון זה האריכו צו הנצ"י
והחוו"ד וסד"ט והגר"ז, עי' צפ"ת כאן
סק"א, ובסד"ט רס"י ק"ל. ועי' לקמן מש"כ
סי' קצ"ו ס"ו מו"מ צפולגתחם.

אמנם כנר' ליכא למימר הכי שהרי כבר כתב
שו"ת אדני פז (יו"ד סי' ב') שיש דין
טומאת כתם צביה"ח, אלא שמ"מ מתלא תלי
צמח' ר' נחמיה ורבנן (נדה נט:). אם כתם טמא
כאשר נמצא על דבר שאמק"ט. שמשמע
צדבריו שם שחם נמצא על חלק מציבה"ח
שנחשב לצביה"ס א"כ אמק"ט ולר' נחמיה
הכתם טהור (והכי קי"ל סי' ק"ל ס"י). ועי' בגמ'
נדה (מא:) שמצואר שם שר' יוחנן ס"ל
שהמקום שהתינוקת יושבת ונראית לא הוי
צית הסתרים ושם ודאי מקצ"ט. אמנם יותר

צפנים נחשב לציה"ס ולפי ר' נחמיה יש לטהר, אע"ג שאם היא הרגישה יציאת הדם מן המקור היתה טמאה מה"ת (אע"ג שעדיין נמצא צביה"ס). כנלענ"ד כוונת דבריו.

[אבן עזי"ל שהאדני פז ס"ל שכל מקום ציה"ת מבין השינים שמטמא שם משום נדה כאשר ראתה בהרגשה ג"כ מטמא משום כהם. וכעין מה שמצינו אליבא דתוס' שאם יש טומאת נגעים א"כ מקבל טומאת כהמים. וא"כ הה"נ כאשר הכתם במקום שמקבל טומאת נדה (כאשר היא רואה בהרגשה) א"כ י"ל שמקבל שם טומאת כהמים. וידידי הגר"ז מנדלבוים שליט"א רצה להוכיח הכי משום שיש שם טומאת משא, שאם היא נושאה טומאה צביה"ת היא נטמאת ע"י טומאת משא. אמנם לכאור' יש לדחות שאין טומאת כהמים אלא במקום שמקבל טומאה ע"י מגע, וגם לשיטת תוס' שמקבל טומאת נגעים היינו ג"כ ע"י נגיעה בטומאה, ודו"ק.

ובל זה לפי מה שרו"פ קיי"ל דלא כסד"ט סס"י ק"ל (פס"ק ז"ג ד"ה מזה יצא לנו חידוש) שהיא נטמאת משום כהם גם ע"י טומאת משא. ועי' אג"מ יו"ד ח"ד סי' י"ז אות ט"ו מש"כ בנידון זה של הסד"ט, ואיך שלכאור' מוכח מהפוסקים לקולא. וילה"ע שגם לפי אדני פז הנ"ל יש להציא ראייה שאין אשה נטמאת משום כהם ע"י טומאת משא, דאלת"ה ודאי יש לטמאותה אם יש לה כהם צביה"ת מחמת טומאת משא].

ולבאר' יש נ"מ טובא כשהיא נמצאת באחות או רופא שרואה דם צפנים שכבר

יצא מן המקור אמנם עדיין לא היו צמקום ציה"ת שחשבינן אותו כמקום הגלוי ומק"ט. ולכן לכאור' יש לדון כאשר אחות רואה דם צביה"ת בזמן שהיא טהורה (או מחמת סיבה רפואית או מפני שהיתה ציוס וסתה או קרוב לוסתה) אפשר שדם זו אינו מטמא אותה וכנ"ל. אכן ז"ע לדינא כי לא שמענו חילוק זה בפוסקים, והדבר ז"ת:

ראתה ע"י בדיקת עד אם היא טמאה מזה"ת

ע"י צפ"ת כאן סק"א, וז"ל, ואם מצאה דם בצדיקה וכו' אמנם הכו"פ והסד"ט והחו"ד כתבו דהוא דאורייתא וכו', עכ"ל. וכן קיי"ל לדינא שאם מצאה דם על צדיקת עד היו נדה דאור', ונ"מ טובא איכא צין כהם לצין ראייה, ואכמ"ל צם.

אבן כהם הנמצא על צגדיה קיי"ל דהוא מדרבנן וכל קולי כהמים נאמרו צם. והאריכו הפוסקים (בעקבות השז יעקב) ובהם ערוה"ש, אג"מ, גריש"א ועוד, לזכור כי גם צזה"ז שגשים אומרות שאין מרגישות כאשר נהיות נדות מ"מ אכתי הוו טמאות מהתו'. ולכאור' ז"ע מ"ש וסת מכתם הנמצא [והוא ודאי מגופה] ומ"ש צדיקת עד.

דאי נימא שחלוי צראייה צשפע דרק ראייה כזו יש אומדנא שבאה בהרגשה (וכעין סברת הלו"ש לגבי שיעור גרים שאין דרכה של אשה לראות כגרים ופחות ממנו), א"כ צדיקת עד ע"כ הוי דרבנן, והא לא קיי"ל הכי. ואי נימא דהכל מתלך תלי בהרגשה, וצדיקת עד ע"כ הוי הרגשה כדאיתא צגמ' ר"פ הרואה כהם,

איך מחלקין בין דם מרובה לדם מועט כאשר הדם לא בא דרך צדיקה אע"י מציאה.

ואע"ג דלכאור' אין הכרח לקוש' זו, די"ל דמ"מ מחמירין להרגשת צדיקה עד משום דהגמ' צהדיא החמיר בה (הילכך אפי' אם לא נימא דודאי הוא הרגשה ע"כ יש להסתפק בה), אכן באמת תלוי בריבוי דם וגבי כחמים בעלמא [שאין אלא דם מועט] מקילין בהם מפני שלא באו בהרגשה, מ"מ יל"ע מדוע קיי"ל הכי ומדוע הפוסקים לא חילקו אם ראתה [או צדיקה] בהרגשה אי לאו.

י"ל שעד שתרגיש בבשרה היינו שיש לה ידיעה בבשרה

ולאחר העיון נראה כי הטעם דקיי"ל שמצאה עד צדיקה שהיא טמאה מה"ת לאו מטעם חומרא בעלמא [ממה שאיחא צהדיא בגמ' דאיכא חשש הרגשה צדיקה] אלא מטעם שנחמדש צדשה עד שתרגיש צצשה [לא דבעין רגש של יציאת דם, אלא] שהתורה תלה את טומאת נדה צציה"ח עפ"י ידיעה דאיכא שם טומאה. דבאמת ההרגשה לאו משום שהתורה הקפידה דוקא על היכולת להרגיש אלא שהתורה הקפידה שיש לה ידיעה על יציאת הדם צצעת קציעת טומאתה והיינו כשהדם צציה"ח. (ובמקו"א יש להאריך בפלוגתא חו"ד וג"י בענין קציעת טומאה אם הוא דוקא מציאת המקור או כל זמן שהוא צציה"ח).

והנה כבר ידוע כי רש"י (דף ג' ע"א) משמע שכל ענין הרגשה היא ידיעה, ומוצאין

דצריו צערוה"ש צתחילת אריכות ידיה צענין הרגשה. וילה"ע עוד שרש"י צפ' האשה (נדה סג: ד"ה אמר ליה) ג"כ כ' שתלוי צראיית הדם ולא כ' שתלוי בהרגשת הדם. דע"ש שהציא דרשת שמואל וכתב עד שתראה צצשה ולא כתב עד שתרגיש צצשה.

ובן ידוע דצרי מהר"ח או"י (סס"י קי"צ), ו"ל, וצהייתי צנאוישטט דצרתי צוה עם מורי הר' עוצדיה והשיב לי שפי' עד שתרגיש צצשה כלומר שמצאה דם צצשה אפילו אם אינה מרגשת ציציאתו כגון דם הנמצא צפרודזור וכו' עכ"ל, ותירוק זה של רבו הר"ר עוצדיה הוא בא ליישב קושייתו, ו"ל, ואיני מצין כל הצודקת ומצאה טמאה צעלה צחטאת וכמה עניינים שאפילו אם אינה מרגשת נעשית נדה ודאית, עכ"ל. נמצא שלפי מהר"ח או"י ודאי לא הוי גזה"כ להרגיש את הרגש אלא שהתורה מחייבת שתמצא צצשה, ולשון הגמ' עד שתרגיש היינו משום דצלאו הרגשה לכאור' לא תדע שיש דם צצשה. וכדצרי רש"י הנ"ל עד שתראה צצשה, וכן לשון רש"י דמרגשת היינו שידעת, וכנ"ל.

[ואין לומר דהמהר"ח או"י ס"ל כהסד"ט (סס"י ק"צ סקצ"ג ד"ה טרם אכלה) שכל כחם שהוא ודאי מגופה טמאה מה"ת, שהרי ודאי משמע צלשון מהר"ח או"י שכתם שהוא ודאי מגופה צלא ידיעה שהדם נמצא צצשה לא טמאה נדה מה"ת. דגם איהו מודה לשא"פ דס"ל דודאי מגופה צלאו הרגשה הוא מדצבנן, והיינו צלא כלד א' דהסד"ט ומהר"ם לולצין (מוצא שם) שאם אין צד דאחא

מעלמא אז ודאי הוי טמאה מה"ת. דגם מהר"ח או"ז ס"ל כשא"ר שאפי' יאל הדם ודאי מגופה אם לא נמצא אלא לאחר מיכן לא הויא טמאה אלא מדרבנן, וק"ל.

הרשב"א מביא את דרשת שמואל ודרשת ר"ע
בחדא מחתא וצ"ב

אבן מה שנראה כדי להוכיח הכי לפסק הלכתא [ולא רק שיטה יחידה בראשונים] הוא שיטת הרשב"א בתוה"צ (צ"ו ריש ש"ד) בענין הרגשה, דעיין שם שמציא את פסוק דשמואל ודר"ע בחדא מחתא. וז"ל, דבר תורה אין האשה מטמאה משום נדה עד שתרגיש בצשרה בשעת יציאת דם שנאמר דם יהיה זוה צשרה עד שתרגיש בצשרה, ותנן בפרק הרואה ואשה כי תהיה זזה דם יהיה בצשרה ולא כחם, עכ"ל. ועי' בסד"ט (סי' ק"ט) שם שכתב העיר על לשון זה של הרשב"א שמציא גם דרשת שמואל וגם דרשת ר"ע בחדא מחתא.

[ועי' ש"צ בסד"ט שמאריך לומר אליבא דהרמב"ם דדרשה אחת אתא למעט דין ספק, ודרשה שניה אתא למעט ודאי מגופה בלא הרגשה. ולפ"ז ניחא מדוע שמואל דרש למעט ראייה בלא הרגשה אע"ג דר"ע כבר דרש למעט דין ספק (ור"ל שאין כאן דין ספד"א לחומרא כשאר דיני תורה, בין אליבא דהרשב"א שמחמיר בכל דין תורה בין אליבא דהרמב"ם שמחמיר דוקא באיקצב איסורא או באיסור כרת).

ועי' בחו"ד סי' קצ"ו סק"ג דכ' טעם אחרת לז' הדרשות של שמואל

ור"ע, וכ' דר"ע איירי ג"כ צדין סתירת ז"נ ע"י ראייה בלא הרגשה, וע"ז חידשה תורה דרק ודאי ראייה קותר ולא כשיש ספק שבה הדם מעלמא].

אבן הרשב"א כ' כי שתי הדרשות אתו למעט את טומאתה כאשר ראתה בלא הרגשה. דהרשב"א ס"ל שגם ר"ע אתא לחדש שטהורה מחמת שלא הרגישה. אלא א"כ ז"ע מדוע ר"ע הצריך שיש לה מכה, ומשמע שאיירי בזה"ג שהדם לא הוי ודאי מגופה. וכן ז"צ בדרשת שמואל [אליבא דהרשב"א] דהא משנה שניה כבר לדרוש מפסוק אחר.

ועי' ברמב"ם רפ"ט דהל' איסור' צ שכי' דחזקת דמים באים בהרגשה. וא"כ נראה דהרשב"א פירש כי ר"ע לא היה מחיר מטעם שלא הרגישה אלא א"כ יש גם כד שבה מעלמא, דאל"כ ודאי יש לטמאותה מחשש שארגשה ולאז אדעתה דהא בשוק לא עצרה וצ"יפור לא נתעסקה. (ולכא' היה אפשר לדחוק אליבא דשאר ראשונים שמה"ת אין לטמאותה גם אם אין לה מכה שהרי לא הרגישה, והחשש שארגשה ולאז אדעתה אינו אלא מדרבנן. עכ"פ אין לומר שר"ע היה מחיר אותה לגמרי עי"ז אם לא היה לה מכה, שיש לאוסרה מדרבנן כדאיחא בהדיא בגמ' ר"פ הרואה כחם. ולא נראה לומר שנח' ר"ע והתנאים בזה, שאין לנו לבדות מחלוקת בזה. וע"ע בסמוך מה שכתבנו אליבא דשמואל בענין זה, ודילמא בזה מבורר השו"ט ר"פ הרואה כחם).

ולבן ר"ע החיר דוקא אם יש לה מכה שלא נימא רוב דמים מן המקור באים בהרגשה. אכן שמואל אתא לומר דאפי'

י"ל שהרשב"א מודה לשיטת מהר"ח או"ז
שידיעה מטמאה

ולפ"ז דברי הרשב"א מצוירין, שהרי אע"ג
שכבר נשנית במשנה פטור הרגשה
מ"מ לא ברור מדברי ר"ע שלא נימא רוב
דמים באים בהרגשה. שאע"פ שמר"ע ג"כ
נלמד שצריכים הרגשה מ"מ אפשר שר"ע
סומך על רוב שהיה שם הרגשה. וע"ז גופה
חידש שמואל שאין סומכין על רוב כי צריכים
הרגשה בשעת יציאת הדם וכאשר נלמד
מקרא דצנצנא.

ולבן כ' הרשב"א שגם מדברי ר"ע וגם
מדברי שמואל ילפינן את הדין שאין
אשה טמאה עד שתרגיש (ולא שר"ע בא לחדש
טהרה כאשר יש צד מעלמא), ואצטריך לתרויהו.
דר"ע מחדש שכל זמן שיש צד מעלמא לא
חיישין לארגשה ולאו אדעתה (ומותרת לגמרי,
דהיינו שאפי' מדרבנן אין טעם להחמיר עליה), ושמואל
מחדש שאפי' בודאי מגופה אם לא הרגישה
בשעת יציאת הדם אין טומאתה מה"ת. אכן
לפי שמואל כ"ז שהרגישה ואפשר דזוהי שעת
יציאת הדם, וכגון הרגשת עד ושמש ומ"ר,
טומאתה מה"ת וכשאר ספד"א לחומרא
(שדרשת שמואל לא היה מחיר כאשר יש צד מעלמא
בהיכ"ת שהרגישה).

ולבן הא דקיי"ל שאפשר לחלות הרגשתה
וגם הדם על מכה וכיוצ"ב (עי' ט"ז ס')
ק"ז סקכ"ג וחוו"ד ואמר"ז שם) היינו דוקא משום
לתא דדרשת ר"ע. נמצא דמשתי הדרשות
נפקא לן דצעינן הרגשה מצוררת בשעתה כדי

צכה"ג דודאי אתא מגופה מ"מ היא מותרת
מה"ת. דאע"ג שר"ע גופיה י"ל שהחמיר
בזה מטעם שחזקת דמים באים בהרגשה,
שמואל דרש שיש עוד תנאי צענין הרגשה
והוא שהיא תרגיש [או תדע] צעת הראייה.
ולכן אפי' אם יש סכרה שחזקת דמים באים
בהרגשה מ"מ לא מהניא לטמאותה מה"ת
אם לא נמצא את הדם אלא בחוץ, שהרי
צריכים הרגשה בצנצנא. וכן מדויק בדברי
הרשב"א שלא כתב כלשון הגמ' עד שתרגיש
בצנצנא אלא כ' עד שתרגיש בצנצנא בשעת
יציאת דם.

[ובאמת לפ"ז יש לפרש את ההו"א דשמואל
התיר אותה ג"כ מדרבנן אפי'
נמצא על דבר המק"ט. דעי' בחכמ"צ ועוד
שהק' איך מוכח מדרשתו שגם מדרבנן
החירוה, ומדוע היה ס"ד שמטהר לגמרי.
ולכן ע"ז י"ל דדוקא לפי ר"ע היה שייך
לחשוש שהיא טמאה עכ"פ מדרבנן מטעם
ארגשה ולאו אדעתה דאע"ג דלא הרגישה
מ"מ חזקת דמים באים בהרגשה ולכן יש
לטמאותה מדרבנן, משא"כ לפי שמואל סד"א
דאפי' אם ארגשה ולאו אדעתה אין
לטמאותה דהא בשעת יציאת דם לא ידעה
עליו, קמ"ל דגם שמואל מודה או מטעם
חשש שכחה או מטעם דדם שינא ודאי מגופה
מטמאה כמש"כ תוס' והוסף רש"י ע"ז
דארגשה ולאו אדעתה ואפשר מטעם דחזקת
דמים באים בהרגשה ולכן דמי ממש לטומאת
נדה מה"ת, ודו"ק].

לטמאותה טומאת נדה מה"ת. כן נר' לפרש
לכאן אליבא דהרשב"א.

התלוי בחוש ההרגש ממש אלא שיש ידיעה
על הטומאה בצורה וכנ"ל.

אמנם מ"מ מיהא קשה, שמנליה להרשב"א
שר"ע איירי כלל צדיני הרגשה.
ואיפה נשמע דצרינו שיש מיעוט שהיא
טהורה עד שתרגיש בצורה. ועפ"י כל הנ"ל
י"ל שהרשב"א מודה למהר"ח אור"י שיעקר
דרשת עד שתרגיש הוא כמש"כ רש"י בריש
מכילתין היינו ידיעה בשעת ראיתה. וזוהי
דרשת ר"ע דם ולא כחם, וכלומר שאם לא
ידעה על טומאתה אלא משעת מציאת הכחם
א"כ א"א לטמאה מה"ת. אמנם כל זמן
שראתה את הדם ולא ידעה מחמת מציאת
כחם א"כ טמאה היא מה"ת. והשתא ניחא
מה שהרשב"א מציא את שתי הדרשות יחד
למקור שטהורה מה"ת עד שתרגיש.

ואפשר שגם הר"ן מודה ליסוד הנ"ל
וישוב שמעתי מידידי הגר"ז מנדלצוים
שליט"א שגם צר"ן אפשר לדייק
שס"ל כצדק הנ"ל, שיסוד דינא דהרגשה
הוא שתדע מהראייה בשעת הראייה עצמה.
שע"ן צר"ן בחידושו שפירש שדרשת שמואל
עד שתרגיש בצורה וגם המיעוט בצורה
לאפוקי בחתיכה וכיוצ"ב הן דרשה אחת,
שיסוד שניהם הוא שטהורה כל זמן שלא
הרגישה את הדם. ולהכי פירש הר"ן את
הגמ' ר"פ הרוואה כחם ש"מ תרתי היינו
שניהם נלמד מאותו יסוד, והוא שאין היא
טמאה עד שתרגיש את הדם.

אבן לפי דבריו הטעם שטהורה כאשר היא
רואה בחתיכה הוא משום שלא הרגישה.
ועי' ברשב"א ר"פ הרוואה כחם שמציא את
דברי רבו [רבינו יונה] שהק' על מאן דמפרש
כמו סדרת הר"ן הנ"ל, א"כ איך איתא בגמ'
ר"פ המפלת (כ"א:) שאם דרכה לראות
בחתיכה שהיא טמאה. וכלומר שצ"ע שהרי
היא לא הרגישה את הדם, וא"כ נתמעטה צין
דרכה לראות אי לאו (וע"כ לא טמאה מה"ת).

והבביר הרב מנדלצוים אליבא דהר"ן שלא
נחמטט חתיכה מחמת שלא
הרגישה בפועל, אלא י"ל שהרגשת חתיכה לא
מועילה לגבי ראית הדם, ואין לה הוכחה
מהא שהרגישה חתיכה שהיתה לה ראית דם,
וממילא היינו דרשת בצורה ולא בשפיר שלא

ולבן כ"ע מודו דנשי דידן ג"כ טמאות
מה"ת כשרואות וסתן, שודאי יודעות
בשעת וסתן שהן רואות דם (וכמו שהדגיש
האג"מ יו"ד ס"ד אות י"ב). שי"ל שאפי' לא
מרגישות כלום מבחינת הרגש אכן מאחר
שיודעות שזכות א"כ אין ספק שזו נדה
מה"ת. [ולכן קיי"ל שטמאות מה"ת אפי' אם
לא נודה לחידוש הגריש"א זצ"ל (בקובץ משוואת
ח"ד סי' פ"ד) שחידש שהרגשה לא הו"א תנאי
לטומאה, אלא פירש שאם לא הרגישה איכא
ריעותא שלא הו"א וסתה, וזוה"ז ליכא
ריעותא עי"ז שלא הרגישה ולכן כולו
טמאות נדה מה"ת. שלפי הנ"ל לעולם י"ל
שהרגשה היא תנאי בטומאה, אכן אינו תנאי

היתה לה הרגשת דם. אכן אם דרכה לראות
בחתיכה א"כ מה שהרגישה את החתיכה
מועילה שתהא לה ידיעה על הדם בגופה.
שהיא יודעת בהרגשת החתיכה שאם היתה
דם על החתיכה [וכך היא דרכה] א"כ מידע
ידיע על הדם שצפנים. והיינו כנ"ל שיש לפרש
את הדין עד שחרגיש בצורה הוא שזריכים
ידיעה צפנים:

סימן קפ"ד ס"א

אשה שאין לה וסת וחזקת טהרה ועו"ב
ע"יין בש"ך שכתב שאשה שלא קבעה וסת או
מסתמא וסתה כל ל', וכתוך ל' מיקרי
שלא בשעת וסתה. ועי' צפ"ת סק"א, מה
שהק' הכו"פ, ומה שתי' החו"ד והסד"ט.

שהר"י מצואר צכו"פ כאן סק"י שיש חשש
שהשמיש גורם לוסת שחצוה [ולכן
חמיר טפי איסור לבעלה אפי' מטהרות]. ויש
להוכיח שחמיר טפי מטהרות שהרי קיי"ל
שמי שיש לה וסת וראתה בשעת וסתה שדיה
שעתה, אכן לגבי איסור לבעלה הרי אסורה
מתחלת הוסת (עונה הסמוכה לוסת). ופירש
הכו"פ מטעם הנ"ל שיש לחוש שע"י
התשמיש יבוא הדם (וכבר כתב בן הרא"ה כדי לפרש
איסור סמוך לוסת, אלא שע"י צפ"ת כאן סק"ג איך
שחילק בין שיטת הרא"ה לבין שיטת הכו"פ ונב"י).

חזקת טהרה כאשר היא שלא בשעת וסתה
ובר"י להצין את פלוגתת הראשונים לגבי אשה
שאין לה וסת יש לפרש את חזקת
טהרה של אשה שהיא שלא בשעת וסתה. [וכן
צ"כ מהי חזקת וסתות, ומדוע נח' התנאים
ואמוראים אם וסתות דאו' או דרבנן (וקיי"ל
שוסמות דרבנן) אע"ג שהיא מוחזקת לראות ביום
וסתה ובעלמא אזלינן בתר חזקה מדין תורה].

והנה עי' ברש"א ושא"ר שהוכיחו מדברי
הגמ' נדה (דף ט"ו ע"א) שאשה שאין
לה וסת גם היא בחזקת טהרה לבעלה (כאשר
היא בתוך עונתה דהיינו עו"ב), ולאפוקי משיטת
הרמב"ם שקוצר כי אשה שאין לה וסת
אסורה לבעלה עד שמצדוק. ולשון המחבר
כאן ברס"י קפ"ד הוא כדעת הרמב"ם
(כמש"כ הש"ך כאן סק"ד ויש לדחוק שהמחבר לא נכנס
כאן לפלוגתתם ורק מביא כאן מה שלכ"ע מוסכם שלא
צריכה לצדוק), ועי' צסי' קפ"ו ס"ב שמציא מח'
הראשונים בזה ומשמע שם שסתם דלא
בהרמב"ם, ויש לפרש בזה נחלקו הראשונים
[שהן ב' דעות במחבר לקמן סי' קפ"ו].

פרישה לבעלה חמור מטהרות מחמת חשש
שתשמיש גורם לוסת

ולבאו' יש להקשות שודאי יש לאשה חזקת
טהרה כל זמן שלא ידעינן שראתה,
וכמצואר בגמ' שאין לחוש לטהרות עד

ויל"ע זהיתר שלא בשעת וסת, אם הוא מטעם חזקת טהרה לחוד (וכלומר שאין לנו לחוש כלל לנדות) או הוא מטעם שהיא יודעת על עצמה אם יש נד שראתה (שבדוקת א"ע ורמיא אנפשה), ונ"מ כאשר היא ישינה [ועי' בגמ' נדה (יב.) ותוס' שם ד"ה בין ישנות]. והנה מתחלת השו"ט בדף ט"ו ע"א משמע שפירוש המשנה שגסים בחזקת טהרה לצעליהן היינו משום שהיא יודעת בנפשה וקיים לה בגווה שהיא טהורה. אכן יש לדחות שאדרבה י"ל שמש"ה איתא בסיפא שגם הבאין מן הדרך שלא קים לה בגווה ג"כ מותרת, ולכן אין להוכיח משם ולא מיד.

וכתוב דרבנן וחזקתה עשויה להשתנות ומ"מ יש לה חזקת טהרה

והנה אם ההיתר הוא מטעם שיש לה חזקת טהרה שלא בשעת וסת (לפי השיטה הסוברת שאם אין לה וסת אסורה בלא בדיקה), א"כ לכא' יש לדון לפי מה דקיי"ל שסתות דרבנן ויש שפירשו [רעק"א והחת"ס והחו"ד והחו"א (כדמוכא לקמן)] משום שהחזקה עשוי להשתנות, א"כ גם למי שיש לה וסת אפשר לומר שאין לה חזקת שלא בשעת וסת (כי עשוי להשתנות). וכעין זה העיר רעק"א בשו"ת סי' ס', שכתב שם שמוז' שקיי"ל וסתות דרבנן וחזקתה עשוי להשתנות א"כ לפ"ז י"ל שאין לנו ידיעה כמה זמן יהיה ראייתה כדי לחשב ימי וסתה, עיי"ש מה שהעיר בזה.

וא"ב ילה"ע הא דקיי"ל וסתות דרבנן ומ"מ לכ"ע מי שיש לה וסת מותרת בלא בדיקה לפני תשמיש כדאיתא ברכ"י קפ"ד,

האם הוא משום שמ"מ מחזקינן אותה שלא בשעת וסת (ובלא"ה תהיה אסורה כאשר שאין לה וסת) או משום שיש לה חזקת טהרה (אע"ג שמי שאין לה וסת אין לה חזקת טהרה). ועי' בחו"ד כאן סק"א שמשמע שהוא משום שמחזקינן אותה שהיא שלא בשעת וסתה, וכן לכא' י"ל עפ"י תרוה"ד סי' רמ"ז מה שחידש בזה שיש ימים שהיא מוחזקת שאינה רואה.

וא"ב נמצא אליביהו שאפשר להחזיק אותה כאינה רואה אע"ג שחזקתה עשוי להשתנות. והנה יל"ע בזה שהרי אם קיי"ל שמהמורה אסורה לצעלה ביום וסתה א"כ הנה"נ י"ל לקולא שמוותרת כשלא בשעת וסתה (והא דקיי"ל וסתות דרבנן הוא רק לגבי להחזיק אותה כטמאה אחר שעברה יום וסתה בזה מקילין), אכן אם נימא שאין איסור תורה, א"כ כמו שמקילין ביום וסתה מה"ת לכא' יש לנו ג"כ להחמיר כשאינו יום וסתה. ולכן מאחר שרו"פ ס"ל כד' ב' שאין איסור תורה לשמש ביום וסתה (כלומר אין חיוב פרישה מה"ת), א"כ ז"ע מדוע לא מחמירין מדרבנן כאשר היא אינה בשעת וסתה ולדמותה לאשה שאין לה וסת.

חזקה שאינה רואה שלא בשעת וסתה לא תלוי בחזקת וסתה

אמנם לכא' לק"מ, שאשה שלא בשעת וסתה יש לה חזקת טהרה, כי חזקת טהרה אינה עשוי להשתנות עד שבא וסתה. וא"כ אע"ג שהגעת הוסת עשוי להשתנות מ"מ חזקת טהרה שלה במקומה עומדת ומותרת. [ולענ"ד כל זה מפורש בחת"ס יו"ד סי' קמ"ז ד"ה מיהו צמה דמטהרים וד"ה מ"מ

לראות כי כבר הגיע וסמה אין לה שוב חזקת טהרה. אכן כמו שכתבו גדולי אחר' הג"ל [רעק"א וחת"ס וחוו"ד] צוה נחלקו מ"ד דוסמות דא' ומ"ד דוסמות דרבנן. שלפי מ"ד וסמות דא' לא רק איתרע חזקתה אלא שיש לה חזקת טומאה אחר שעברה יום וסמה ולא צדקה. משא"כ לפי מ"ד וסמות דרבנן אין לה חזקת טומאה ציום וסמה וכנ"ל.

ובן לכא' איתא בגמ' נדה (טו.) לגבי עו"ב. שעיי"ש שמבואר כי חזקת טהרה לא מהניא לה בלא צדיקה כשהגיע עונתה. אכן לאחר עונתה היא יכולה לצדוק ומותרת היא ליבעל. ולכא' ק"ק איך מהני צדיקה עתה להתייר. שאם חוששין שכבר ראתה איך מהני צדיקה כמה ימים לאחר עונתה, ואם חוששין שתראה איך מהני צדיקה שלא רואה עכשיו עדיין יש לחוש שתראה.

ולבן לכא' נראה כי כשהגיע עונתה שוב אין לה חזקת טהרה, אמנם חזקת טומאה לית לה. וגם אין לומר שחוששין שתראה כי כבר עברה עו"ב ולא ראתה, שמדוע ניחוש עתה שתראה. ולכן י"ל שצדיקה היא להחזיקה שוב צטהרה. ולכן מה שהיא צודקת א"ע עתה מהניא לה, שהרי עי"ז היא מחזיקה א"ע שוב צטהרה. [ועי' צנצ"י יו"ד סי' נ"ה (ד"ה וצוה אמרתי) שלכא' מפרש כנ"ל, שעיי"ש שכתב שכנגד חזקה אורח צומנו בא אם צדקה א"ע ומנאה טהורה יש לה חזקת טהרה].

והה"נ למ"ד וסמות דרבנן יש לפרש הכי. שאע"ג שחזקתה לראות עשוי

להרשב"א. וע"ע צרמז"ן נדה (טו.) סד"ה והוא שצ"כ משמע שאפשר דבסלקא דעתך שלא בשעת וסמה יש חשש שתראה למ"ד וסמות דרבנן, קמ"ל שגם למ"ד וסמות דרבנן אין חשש שתראה שלא בשעת וסמה. אכן כל זה רק למי שיש לה וסת ומנאאת שלא בשעת וסמה, אכן מי שאין לה וסת צוה נחלקו הראש' הג"ל אם יש לסמוך על חזקת טהרה שלה מאחר שעשוי להשתנות ולראות [שהרי אין לה וסת]. אכן מיהא חזינן מתרוה"ד וחוו"ד הג"ל שיש לה להחזיק א"ע צטהרה גם אם אין לה וסת קבוע לראות, ולא תליין הא בהא.

עפ"י הג"ל מבואר איך מועיל בדיקת יום הוסת ולפי הג"ל יש לפרש ג"כ את מה שקיי"ל בצעי' ט' שהיא אסורה לצעלה עד שמצדוק כשעברה יום וסמה ולא צדקה. שהרי קשה שאם חוששין משום שכבר ראתה דם [ציום וסמה], א"כ איך מהני צדיקה כמה ימים אחר וסמה, הא יש לחוש שכבר ראתה ונפל הדם ממנה ולא אדעתה.

[ולפי הג"ל אפשר לפרש ג"כ איך מועיל צדיקה למי שאין לה וסת. שהרי לכא' קשה מה מהני צדיקה, הא היא עדיין עלולה לראות. וא"כ י"ל בשעת תשמיש שהיא תראה. (ועי' לקמן בסוף הענין מש"כ לגבי אשה שאין לה וסת)].

ומה שלכא' נראה לומר צוה הוא שאיתרע חזקת טהרה. שעד שהגיע שעת וסמה היתה לה חזקת טהרה, אכן מאחר שעלולה

להשתנות מ"מ יש לה חזקת טהרה (כאשר מבואר לעיל) עד שמגיע יום וסמטה. ושוב לית לה חזקת טהרה עד שתצדוק. (ובזה פליגי ב' שיטות בשו"ע סעי' ט' וקיי"ל לחומרא שאסורה עד שתצדוק).

עפ"י הג"ל יש לבאר ג"כ פלוגתת הראשונים לגבי אשה שאין לה וסת

ובל זה לאשה שיש לה וסת, אכן למי שאין לה וסת בזה נח' הראשונים אם יש לה חזקת טהרה חי לאו. שלכאוי י"ל שכמו לגבי אשה שיש לה וסת [אלא שעשוי להשתנות] אמרינן שהיא מוחזקת בטהרה עד שיש לה ריעותא שתראה הה"נ לאשה שאין לה וסת. ולא מיבעיא למי שלעולם לא רואה תוך חיזה ימים שבזה ודאי יש לומר כנ"ל בהתרוה"ד שיש לה חזקת טהרה שלא בשעת וסתה, אלא אפי' אם עדיין לא החזיקה א"ע לא לראות תוך חיזה ימים י"ל שמ"מ מוקמינן לה על חזקתה. אלא דלפ"ז יל"ע מה הדין אם אשה מוחזקת א"ע לראות כל הזמן, ולכאוי יש לדמותו לרמ"מ ותיאסר [וצפרט אם קובעת אללה שהתשמיש גורם לראייתה].

אכן הרמז"ס פסק שמי שאין לה וסת לא

הוי בחזקת טהרה ואריכה צדיקה. ויל"ע איך מהני צדיקה אם כל הזמן אין לה חזקת טהרה. שאפי' אחר שתצדוק א"ע י"ל שאין לה חזקת טהרה דמ"ש קודם צדיקה מאחר צדיקה. ואפשר לומר כי הרמז"ס מודה לשא"ר שצלא ריעותא וכיוצ"ב (עי' בתוס' ריש יב. ד"ה לבו נוקפין), אין טעם לומר שאין לה חזקת טהרה. אכן מאחר שכל הזמן עלול לראות א"א לה להיות קים לה בגווה שהיא בטהרה. ולכן היא צודקת קודם תשמיש כדי להיות קים לה בגווה, ועי"ז נמי היא רמיא על נפשה אם נשתנה דינה ע"י הרגשה או ראייה. אכן לא חייבת צדיקה מטעם שא"א לה להחזיק א"ע בטהרה שאלת"ה גם אחר צדיקה תיאסר (כדס"ל בלחמ לר"מ ע"י ספ"ק דמה יצ:). אלא שלעולם לא קים לה בגווה אע"י שרמיא אנפשה וצודקת א"ע כל זמן שהיא סוברת שדילמא רואה. ולכאוי דמי ממש למש"כ הגמ' שאשה שצעלה בעיר רמיא אנפשה. אלא דהרמז"ס ס"ל שמקילינן רק למי שיש לה וסת שהיא יכולה למירמי אנפשה גם בלא צדיקה השתא, אכן למי שאין לה וסת היא צריכה צדיקה עתה קודם תשמיש כדי למירמי אנפשה שהיא טהורה:

סימן קפ"ד ס"ב

פרישה סמוך לוסתה ומו"מ בדברי הש"ך

עיי' בש"ך סקי"ד שכתב שמה שפסק השו"ע לאסור את היום ולהתיר את הלילה בסעי' ד' בספק קודם נץ החמה ספק

לאחריו, שלפי מש"כ לעיל סק"ז לאסור את העונה קודם וסתה (תומרת או"ז) א"כ כ"ש בציור של ספק קודם נה"ח שיש לאסור את הלילה שלפניו.

א"כ ע"כ היא צריכה להיות אסורה גם סמוך
לוסתה [דהיינו קודם הוסת] ולכן אוסרין
אותה בעונה קודם וסתה, הא איתא מפורש
בגמ' בצור הנ"ל של ספק קודם נה"ח (גדה
סג:): שאין איסור לפרוש אפי' סמוך לוסתה
ממש. שהרי קיי"ל שמוותרת כל הלילה עד
נה"ת, וז"ע. (ואין להקשות ממש"כ הש"ך גופיה
בסק"ז שאם רואה לפעמים בתחלת וסתה ולפעמים לאחר
מיקו, שלכא"ו משמע שאם לעולם רואה בתחלת עונתה לא
צריכה לפרוש עונה הקודם, שהם י"ל שלא היו תחלה
ממש אלא סמוך לתחלת הוסת, וק"ל).

ולבן ילה"ע שלכא"ו הש"ך מודה שאין חיוב
לפרוש ממנה בעונה שסמוך לוסתה
אא"כ כל העונה אסורה משום וסתה, (וה"ל
הש"ך, א"כ כל היום וסתה דמי כאילו היה וסתה כל
היום, וודאי דאשה שוסתה כל היום צריכה לפרוש כל
לילה שלפניו וכו', עכ"ל), וא"כ ל"ק מדברי
הגמ' הנ"ל, אמנם מ"מ צ"ת מ"ש אם כל
היום וסתה ומ"ש היכ"ת שרואה בתחלת
העונה ממש.

יסוד חיוב פרישה ביום וסתה

והנה צענין חיוב פרישה בשעת וסתה אשכחן
פלוגתא הרא"ה והנצ"י אם עיקר
חשש מה"ת הוא מטעם שתקדים ויבוא הדם
קודם וסתה ע"י תשמיש, או משום שאחר
שעברה וסתה אם תשמש ודאי יגרום את
הדם לזאת (ועי' בפ"ת סק"ג שהביא את דבריהם).
נמצא דמתלא תלי בדבריהם אם חששין מה"ת
לזמן קודם וסתה או שרק אחר וסתה יש חשש
מה"ת שתראה.

ועי' ברעק"א שהק' על הש"ך, שהרי איהו
סתר את נימוקו, שהתם בסק"ז כ'
הש"ך שהטעם שמחמירין לעונה שקודם
וסתה היא משום שהיא רואה לפעמים בכוף
וסתה, ולפעמים בתחלתה, ולפעמים
באמצעה, וא"כ כל היום היא וסתה ועונה
שלפניה היא עונה הסמוכה לוסתה ולכן היא
צריכה לפרוש צ' העונות. עונה הצ' מטעם
וסתה, ועונה הא' מטעם סמוך לוסתה.

ולבן הק' רעק"א על הש"ך, שהרי בסעי'
ד' יש לה רגילות לראות בתחילת
וסתה, דהיינו ספק קודם נה"ח ספק לאחריו,
וא"כ איך כ' שכ"ש בנידון זה שיש לאסור
את העונה הסמוכה לה, והניח צ"ע. וע"ע
צעני לזונה שהק' ג"כ על הש"ך הנ"ל
כדהק' רעק"א, וע"ש שחירץ או משום
חומרא בעלמא שהירא דבר ה' מחמיר לעונה
הסמוכה או מטעם מש"כ בנקה"כ שנשי
דין לא רואין בקביעות שעה מסוימת, וא"כ
י"ל שסמך על זה להחמיר בכל נשים מטעם
לא פלוג, עיי"ש. [והחו"ד (ומוצא בפ"ת) הק'
על מש"כ הש"ך בסעי' ה' ובסקט"ו, כעין
קוש' הנ"ל, אכן לא הק' על סעי' ד'
וסקי"ד, ודו"ק].

והנה ילה"ע שחזן מקוש' רעק"א, לכא"ו יש
להקשות על דברי הש"ך לא מטעם
שסותר נימוקו כנ"ל, אלא משום שדברי
הש"ך סק"ז לכא"ו הם נגד הש"ס. שאיך כ'
הש"ך שצבה"ג שוסתה היא כל היום (שהכי
דין אותה מאחר שאין לה קביעות מסוימת אלא שהיא
קבעה להתחיל לראות צין תחילת העונה לצין סופה)

כל אשה אליצא דהש"ך, עלולה לראות בזמן מסויים וגם עלולה לראות סמוך לקביעותה. ולכן אם אין הכרח שיהיה לה גורם חדש (עונה אחרת שתראה) א"כ אין לנו לחדש שתראה בעונה אחרת.

אמנם צנ"ד שכבר קבעה את כל העונה לוסתה, א"כ אם תשנה כמו שקיי"ל לפי ר' יהודה שאשה עלולה לראות בשעה הסמוך לוסתה, א"כ ע"כ שתאסור גם בעונה שקודם וסתה. אלא דצ"ע מדוע הש"ך אוסר דוקא עונה קודם וסתה ולא עונה שלאחר וסתה. ולכאוף היינו משום שהש"ך העדיף את סברת הנצי"י שהתשמיש יגרום לדם שיצוא. וסברא זו איתא גם בכו"פ כאן, ועיי"ש שהאריך כאן צ"ע ענינים של וסתה וסמוך לוסתה.

לפי הנ"ל מבואר מש"כ הש"ך סק"ד שב"ש יש לפרוש עונה הסמוכה

והשתא דאחית להכי י"ל שהכי כוונת הש"ך סק"ד צמס"כ כ"ש שיש לאסור את העונה קודם נה"ח. שהרי הש"ך ס"ל שאם נאסור את עונה סמוך לוסתה מטעם חשש שהתשמיש יגרום שיצוא הדם [כדעת הנצי"י והכו"פ], א"כ כ"ש שיש לחוש בכה"ג שעיקר ראיתו בעונתה היא בתחלת וסתה. אלא שהש"ך ידע שיש לדחות מטעם שעלולה לשנות דוקא ליום וסתה שהיינו אחר נה"ח. ולכן נר' שכוונת הש"ך היא שמאחר שלא ברירא לן מילתא, ואדרבה י"ל שעונתה היא בלילה שהרי מסתפקין בזה, א"כ ודאי יש

אבן לכ"ע אליצא דר' יהודה [והכי קיי"ל] היא אסורה כל העונה ולא רק השעה שקבעה לראות זה, וא"כ אוסרין גם חלק של העונה שקודם וסתה וגם חלק של העונה שלאחר שעת וסתה. ולכאוף הטעם שאוסרין את שניהם אליצא דר"י, היינו משום שהגורם הוא העונה, ולכן עלול להשתנות כפי המצב באותה עונה. וא"כ י"ל שגם סברת הנצי"י וגם סברת הרא"ה קיי"ל לדינא עכ"פ מדרבנן בזה שאוסרים את כל העונה. (אכן אפשר לומר שמדרבנן כל העונה אסורה מטעם שעלול להשתנות בכל עונת וסתה אפי' אם אין סברא שהתשמיש יגרום לשינוי בשעת וסתה).

לפי הנ"ל יש לפרש דברי הש"ך סק"ז שהחמיר לעונה שקודם וסתה

וממילא י"ל שהש"ך סבר שמש"כ צסק"ז שאם כל היום הוא וסתה ולכן צריכה לפרוש בעונה הסמוכה לה, היינו דוקא בכה"ג שהיא כבר נקבעה לראות בכל העונה. שבה לא אמרין שעלול להשתנות, אלא שכבר קבעה א"ע לראות בכל העונה. ולכן צנ"ד דהגמ' הא וסתה היא עונה שעלולה לראות זה, ולא אוסרין את עונה שלפניה, אפי' בכה"ג שרואה בנה"ח, שהיא מוחזקת לראות דוקא בעונתה. ואע"ג שיש סברא לומר שישתנה גם לאחר עונת וסתה (וצפרט ע"י תשמיש כנ"ל), מ"מ אין חשש שתראה בעונה אחרת. אכן הש"ך ס"ל שזהו דוקא בכה"ג שיש שעה בתוך עונתה שעדיין לא נחשב לוסתה מממש, אלא שעלולה לראות בזה. שהרי

לחוש לסבא שהדס יצא ע"י תשמיש קודם עונתה. שהרי היא כבר הוכיחה את עצמה לראות בתחלת העונה ממש, וא"ל לומר שהיא תראה דוקא בעונתה, שעל זה גופה מסתפקין, וא"כ ציור זה של ספק קודם נה"ח יש לחוש לדינא שיקדים הדס ע"י תשמיש מכ"ש מהא שחוששין שהיא עלולה לשנות ותראה גם קודם עונתה זכה"ג שקבעה את כל העונה כראייתה.

ומ"מ עדיין לא יישבנו את קוש' רעק"א שערצת הש"ך ערצא נריך, דלעולם יש להקשות שכל הזמן תראה ציוס עונתה, ומדוע נחוש שתראה ציוס שלא בעונתה. שאע"ג שהגמ' שאוסרת כל העונה לכא' היינו מטעם הנ"ל שעלולה לשנות סמוך לוסתה, הא עכ"פ היה צאתו עונת הוסת, וא"כ י"ל שלעולם היא תשנה תוך עונתה ולא תקדים לראות בעונה קודם וסתה, ונ"ת:

סימן קפ"ד ס"ד

הנ"ל צ"ע (וע"ש מש"כ ליישב קצת עפ"י חזק"ט ולחלק בין איסור דא' לאיסור דרבנן, וסתם בדברי הש"ך, וכאשר העיר האג"מ גופיה שלכא' הש"ך מחלק בין היום שדאי צימי נדמה לבין הלילה).

ועיין בכו"פ ובסד"ט כאן שפירשו צענין אחר, ותירצו כי ספד"ר לקולא מהני ללילה מטעם שהפרישה צלילה היא ספק איסור דרבנן ולכן ספיקו מותר. משא"כ ציוס, הא כבר נתגלה מילתא שהלילה לא הוא וסתה (שהרי לא ראתה צלילה), ולכן א"ל להקל ג"כ ציוס כי חזקה אורח צומנו זא, ולכן י"ל שנפשט הספק ודאי שאורח שלה הוא ציוס שהרי לא ראתה צלילה. ודבריהם ברורים, אכן לכא' כוונת הרא"ש לאו כדבריהם (שכתב לאסור ציוס מטעם אחר).

דברי החו"ד ואמור"ב אם שייך אתחזק איסורא גבי פרישת וסתה

ועיין בט"ז כאן סק"ז שפירש שהטעם שהיום אסור ולא הלילה הוא משום שמולין את

בענין ספק וסתות וספד"ר לקולא

עיין בש"ך סק"ג שמציא את דברי הרא"ש שספק שכאשר היא מסופקת אם ראתה צלילה או ציוס כיון שוסתות דרבנן וספד"ר לקולא מותרת צלילה ואינה נריכה לפרוש אלא ציוס שהיה ודאי צימי נדמה. והש"ך הוסיף שלכא' הרא"ש כיוון לומר שהיום ממ"נ היה צימי נדמה, משא"כ הלילה היה בספק.

וצ"ב, שהרי לכא' אזלינן בתר תחלת ראייתה. (ואם כוונת הש"ך שיש להסתפק אם כל הראייה היתה צלילה ומ"מ היום הוא ודאי תוך טומאת נדמה א"כ כ"ש שצ"ע שהרי אזלינן בתר הראייה ולא בתר טומאת נדמה). וא"כ מה צדק שהיא ודאי נדה ציוס, הרי אם הראייה היתה צלילה א"כ היום לא הוא וסתה. (ואפי' אם נימא שהשתא אזלינן בשיטת הראב"ד שאסור כל משך הוסת, מ"מ כל היום לא אסור ממ"נ אלא רק משך וסתה שציוס אסור). וראיתי שכה"ק האג"מ יו"ד ח"ד סי' י"ד על סי' קפ"ד ס"ד, והניח את דברי הש"ך

שלא שייך אתחזק בנידון דידן כנ"ל מדוע יש לאסור את עונת היום. ואם נימא כדברי הכו"פ והסד"ט ניחא, עיין כבר הערנו כי מדברי הראשונים לא משמע להו שס"ל הכי.

עפ"י הג"ל יש לפרש מדוע מוזמירין בעונת היום ומה שגר' לומר בזה הוא שהטעם שזריכים להחמיר באיסור דרבנן הוא משום חזקה אורח בזמנו בא. ולכן אע"ג שמסתפקין אימתי הוא זמן אורח שלה, מ"מ ידעין שיש כאן אורח וא"כ יש חזקה שיבוא שוב בזמנו. ולכן הרא"ש כתב שאמנם שא"א לומר שהלילה אסור מטעם ספד"ר לקולא, מ"מ בזמן שודאי נחשב לאורח שלה א"א לומר ספד"ר לקולא. וגר' שכוונתו שהיום ודאי הוא עת נדחה [ואפי' אם יש צד שלא ראיה כלום ביום], וא"כ עונת היום ודאי הוא זמן האורח. ואע"ג דבעלמא מחזקין את תחלת הראייה בזמן המחויב צפרישה, היינו משום שאם לא בא בזמן כבר הוכיח א"ע שאיתרע חזקתה לראות בזמן. אכן בג"ד הך ריעותא לא שייך, וממילא אם יש ודאי זמן אורח [עת נדחה] ואין ריעותא כנגדו ודאי יש לאסור את עונה זו מטעם חזקה אורח בזמנו בא.

וילח"ע שלכא' אע"ג שהכו"פ והסד"ט כתבו קצת בענין אחר מ"מ נר' דעיקר דצריהם הוא כנ"ל. וי"ל דהה"נ אליבא דהט"ז אליבא דהחוו"ד שס"ל שלא שייך לומר כאן ספד"ר לקולא מטעם אתחזיק איסורא, היינו לכא' כנ"ל מטעם סברא שיש כאן חזקת איסור [מחמת חזקתה שאורח

תחלת הקלקלה ביום מפני שעכ"פ טמאה ביום. ולכא' דבריו קרוב לדברי הש"ך, אכן קצת הבדל ביניהם, שהרי הט"ז לא מציא את הסברא של ספד"ר לקולא. ועי' בחוו"ד כאן סק"ו שהנדיק את דברי הט"ז שהרי איתחזיק כאן איסורא ואיך נימא בזה ספד"ר לקולא. ולכן כתב ש"ל כהט"ז שהו מסברא תולין קלקלה במקולקל כדאיתא בגמ' נדה (פ.).

ועי' בהג' אמרי צרוך על החוו"ד שהביא מדברי הראש' [הרז"ה] שכתבו צהדיא דאמרינן הכא ספד"ר לקולא, וכאשר מציא הש"ך בשם הרא"ש. ופירש האמר"צ שלא דמי לאתחזיק איסורא מפני שאין כאן ודאי איסור, אלא כל האיסור פרישה של וסתות הוא מטעם שמה תראה, כלומר שחייבת צפרישה מטעם חשש שתראה, וזה לא נחשב לודאי איסור וא"כ לא איתחזק כאן איסורא.

וגר' שהחוו"ד לשיטתו אזל שס"ל בכמה מקומות בסימן זה שאשה מוחזקת לראות בוסתה. שאפי' למ"ד וסתות דרבנן משום שעשוי להשתנות ומשום שלא ארגשה, מ"מ מחזקין כל אשה שתראה בקציעות וסתה. וא"כ לא חשבינן את האיסור כספק איסור שדילמא תראה אלא שמוחזקת לראות בשעת וסתה. ולכן העדיף החוו"ד את תי' הט"ז שתולין קלקלה במקולקל. אכן לפ"ז י"ל שהחוו"ד מודה לגבי וסת שא"ק שאינו אלא חשש שמא תקבע, בזה ודאי מודה להאמר"צ שלא אתחזיק איסורא.

חלבך ז"ע אליבא דהחוו"ד גבי וסת שא"ק, ולפי האמר"צ גם בוסת קבוע [שס"ל

בזמנו באל, אכן תולין בקלקלה ולכא' הכוונה
 כעין הנ"ל, ואכמ"ל. הילכך האמר"צ וכן
 החו"ד גבי וסת שא"ק יפרשו כנ"ל לאסור
 את עונת היום:

סימן קפ"ד ס"ט

בחו"ס. וא"כ אם צדיקת הוסת היא משום
 חשש שמא ראתה כבר ביום וסתה (וכבר הארכנו
 לעיל לאפוקי הך סברה), א"כ לא היינו צריכים
 צדיקת חו"ס. שהרי לפ"ז היא לא צודקת אלא
 על חשש שהיה דם שיצא ממנה כבר.

אבן לפי מש"כ שהיא צריכה להחזיק א"ע
 בטוהרה א"כ ניחא שתצטרך לצדוק
 חו"ס, והיינו כדי לוודא שצעת צדיקתה לא
 יצא דם. וע"י צדיקתה היא מחזיק את עצמה
 שוב בטוהרה, וכלומר שאם תצדוק ותמצא נקי
 היא יודעת ששוב יש לה חזקת טוהרה.

ואפשר שהפ"ת (שם) סבר שצדיקה אחר יום
 וסתה היינו כדי לצדוק אם ראתה
 דם מקודם, ואפשר שמש"ה דוקא הביא
 הפ"ת את דברי החו"ד לצדוק בחו"ס על
 הצדיקה שלכ"ע עושין לכת' ביום הוסת.
 שהרי לכ"ע אם תשים לב ליום וסתה היינו
 ע"י צדיקה גמורה שהיא עתה אינה רואה,
 ודמי ממש לשימת לב שהמורה חייבה אותה
 ע"י צדיקת ז"נ כמו שהאריך בזה הסד"ט סי'
 קצ"ו סקי"ח. וס"ל להפ"ת שצדיקה שאחר
 יום וסתה לא תצטרך חו"ס.

אבן לפי מש"כ לעיל היא ודאי צריכה צדיקת
 חו"ס גם אחר שעברה יום וסתה, כי
 ע"י היא מחזיקה א"ע כטוהרה. וא"כ צעין
 שעה מצוררת על טוהרה [כדאיחא צפ"ק

ועפ"י מש"כ לעיל סעי' א' יש לפרש את ב'
 הדעות בסעי' ט'

ע"י צפ"ת סקט"ז ש' כי ביום הוסת צריכים
 צדיקה של חו"ס, ונח' ב' הדעות בשו"ע
 אם עברה ולא צדקה אם אסורה עד שתצדוק
 צדיקת חו"ס. וק"י"ל כדעה שניה ולחומרא.

ולבאו' עפ"י מש"כ לעיל סעי' א' יש לפרש
 את ב' הדעות שצו"ע. שדעה הב'
 שאסורה עד שתצדוק ס"ל כמש"כ שם צריש
 הסימן שאין לה חזקת טוהרה אחר שעברה
 יום וסתה, ולכן היא צריכה להחזיק את עצמה
 שוב כטוהרה. משא"כ לפי דעה א' בשו"ע
 י"ל שלכת' היא חייבת לשים לב שלא מרגישה
 ולמרמי אנפשה, אכן אחר שעברה יום וסתה
 אם לא הרגישה הך דעה ס"ל שקים לה בגווה
 ונאמנת כי לעולם לא איתרע חזקתה למ"ד
 וסתות דרבנן.

ויש להביא ראיה לסברא הנ"ל מחמת שהיא
 צריכה בדיקת חו"ס

ע"י צפ"ת סקט"ז שמציא את דברי החו"ד
 שהיא צריכה לצדוק צדיקת חו"ס.
 וילה"ע מדוע היא חייבת לצדוק צדיקת חו"ס
 [אע"פ שק"י"ל כדעה ב']. שעי' בשו"ת
 רעק"א סי' ס' שכתב שאין צדיקת חו"ס אלא
 לוודא שאין דם יוצא עתה דרך חו"ס, אכן
 מחמת דם שכבר היה לא חוששין ששהה

עברה יום הוסת ולא ראתה ולא הרגישה

עיינן בפ"ת סק"ח שמציא את דברי החו"ד
כאן (סק"י) שס"ל שהא דמקילין אס עבר
יום הוסת ולא דקה היינו דוקא צכה"ג
מחמת שיש לה הוכחה שלא ראתה שהרי לא
הרגישה. אכן לפ"ו צכה"ג דלית בה הוכחה
וכגון שהיא דקה א"ע ונאצד העד, א"כ י"ל
שראתה דס על העד ואין לה הוכחה שלא
הרגישה שאימר הרגשת עד הויא הרגשתה.

והוסיף הפ"ת שס שלפ"ו ז"ע כי לפי דבריו
הה"נ אס הטילה מ"ר בשעת וסתה
הה"נ דטמאה כי אין לנו הוכחה שלא
הרגישה, ע"ש. וע"ע בחזו"א סי' פ' שג"כ
הק' כנ"ל על החו"ד, וכ' שאיך סתמו
הפוסקים לפ"ו להחיר צכה"ג שעברה וסתה
הלא לרוב היא מטלת מ"ר תוך וסתה, וז"ע.

והנה יל"ע כי קושייתם רק על מש"כ
החו"ד גופיה. שעי' בפ"ת רס"י
ק"ז שמציא דברי החו"ד שס (סק"א) והחמיר
ג"כ לומר שדס שראתה אחר מ"ר הוי
ספד"א לחומרא כי י"ל שהרגשת מ"ר הויא
הרגשתה. וע"ש בפ"ת שמשמע שרק לפי
החו"ד יש לחוש להא (אכן לפי הסד"ט י"ל
שהרגשת מ"ר לא הויא הרגשה דלקמן). וכן עי'
בחזו"א (סי' ז' סק"א) שפליג על החו"ד הנ"ל
וס"ל דמאחר דקיי"ל כר' יוסי ל"א דהרגשת
מ"ר הויא הרגשתה. [וליתר מו"מ בזה עי'
בנתיבות אדם ח"א סי' מ"ח]. וא"כ י"ל שמה
שהקשו הפ"ת והחזו"א כאן על החו"ד הם
דוקא משום חומרת החו"ד גופיה דרס"י
ק"ז, וק"ל.

דחולין], וזו אינו אע"י צדיקה גמורה הכולל
חו"ס. ויל"ע כי החו"ד גופיה (שממנו הביא
הפ"ת את החיוב צדיקת חו"ס) ציין למש"כ בסי'
קצ"ו. ולכאור' כוונת החו"ד הוא למש"כ
בסק"ד שס שמאריך בענין צדיקת חו"ס
והצורך שיהיה מצוררת בשעתה. וא"כ י"ל
שהחו"ד כתב את דבריו שבעיני חו"ס
כמש"כ לקמן סי' קצ"ו היינו דוקא למ"ד
שבעיני להחזיק א"ע בטהרה. [כלומר דעה
שניה בשו"ע שאסורה עד שתצדוק, וללא כמו
שהביא הפ"ת את דבריו על דעה ראשונה].
ותו מסתימת כל הפוסקים שהביאו את פסק
החו"ד לסעי' ט' ולא חילקו אס צודקת ביום
הוסת (איפה שהפ"ת מציא את דבריו) או לאחר
מיכן (כמו שלכאור' משמע בדברי החו"ד גופייהו כנ"ל),
נר' שלכאור' היא ראייה לדברינו הנ"ל
שצדיקתה אחר שעברה יום וסתה היא
להחזיק א"ע בטהרה ולא משום חשש דס
שראתה כבר ביום וסתה.

ואפשר לומר שמש"כ הפ"ת את דברי
החו"ד על צדיקת יום וסתה
דדוקא (וכן ציין החו"ד את דבריו על רישא דסעי'
ט') היינו לרבותא שאפי' ביום וסתה הך
צדיקה שהיא לשים לב לטהרתה צריך להיות
ע"י חו"ס ג"כ, וכאשר נלמד מו"נ כנ"ל
עפ"י סד"ט. (וכמש"כ לעיל אליבא דהרמב"ם למי
שאין לה וסת, וק"ל). [ולפי החו"ד שציין לדבריו
לקמן סי' קצ"ו יש להוסיף שהשימת לב
נעשה דוקא עי"ו שמחזיק א"ע בחזקה
המצוררת בשעתה]:

אין לדמות הרגשת מ"ר כאשר מוצאה דם להיכ"ת
שלא מוצאה דם

אבן ח"כ ילה"ע ז"ל שלכא' קושייתן לא
קשה כ"כ מה שהקשו בזה שדימו
הטלת מ"ר לנאצד העד. שהרי ח"כ שזשעת
הטלת מ"ר אימור שראתה, ודמי זזה
להרגשת עד, אכן אין כאן נאצד העד. וכלומר
שאפי' אם נימא שאינה מותרת אחר שעברה
וסתה ח"כ היא תגיד שלא הרגישה, וח"כ
אין יכולה לומר שלא הרגישה הא בשעת
הטלת מ"ר אימור הרגישה, הא לא קשה
שהרי אין חשש אלא שהדס נפל לארץ (ר"ל ינא
ולא ראתה את הדס) בשעה ש"ל שהרגישה.
שלענין וסתות לא חוששין שהעמידוהו כותלי
בית הרחם את הדס, שהך חששא לא הוי אלא
לענין טהרות ולא לצעלה. וח"כ אם כל יום
הוסת לא הרגישה אלא דשעת הטלת מ"ר
אימור הרגישה וראתה דס, הא מטהר זזה
שאינה רואה דס תוך הספל. שדוקא כאשר
נאצד העד הא לא שייך כלל לצרר אם ראתה
בשעת הרגשת עד, אכן במ"ר ודאי יכולה
לצרר שלא היחה דס בספל, ולק"מ.

וילה"ע עוד לפ"ז שלכא' מש"כ החו"ד
בסקק"ט שאשה שמשנית וסתה
צריכה מוך דחוק, לכא' אין כוונתו שצריכה
צדיקה כגון לגצי מוך דחוק של הפס"ט ציוס
שהתחילה לראות, אלא כוונתו שכלא מוך
דחוק לעולם ניחוש שראתה דס ונפל לארץ,
ולכן לכת' כך תצדוק זזה שנוכל לומר שלא
ראתה תוך משך וסתה. (אכן קיי"ל שאס לא צדיקה
מומרת, ולכן רק לכת' יש לחוש למוך כל משך וסתה).
וח"כ שהחשש הוא שנפל דס לארץ לכא' ו

החו"ד מודה זזה שאפשר לסמוך על לציסת
תחתונים שעי"ז מדע אם נפל דס לארץ אי
לאו. וח"כ גם זזה"ז שלכא' ליכא הוכחה דלא
ארגשה (ועי' בסמוך מה שנעיר זזה), מ"מ אם
לצשה תחתונים כל יום הוסת וצשעה שהטילה
מים וכיוצ"צ צדיקה שלא נפלה ממנה דס ח"כ
מודה החו"ד שטהורה.

והשתא דאחית להכי, אפשר לומר שהחו"ד
ג"כ מטהרה אפי' אם לא צדיקה
את הספל (צכה"ג דאין חשש שראתה צדממו מיה, עי'
ר"פ האשה, וע"ע באג"מ יו"ד ח"ד סי' י"ז אות י"ג
מש"כ זזה). שהרי החו"ד ס"ל דאיכא חשש
אימור הרגישה בשעת הטלת מ"ר דוקא
כאשר מנאה דס לאחר הטלת מ"ר. אכן אם
לא מנאה דס, מודה החו"ד שלא ניחוש לזה,
שהרי אין דרך דס מקור לצאת עם מ"ר. ולכן
אין כאן חשש שנפלה דס צארץ תוך מ"ר ולא
דמי לשאר יום הוסת שיש חשש שרואה כאשר
י"ל שהרגישה. וח"כ גם זזה יסולק קוש'
הפ"ת והחו"א על החו"ד. אמנם ודאי
שצרוצ ח"א למימר צודאי שלא ראתה אחר
שתמו מ"ר או בשעה ששותמת (ח"כ צהיכ"ת
שיש ראיה מהא שלא נמנא בשפת הספל). אמנם מ"מ
יש לחלק כנ"ל בין שעת הטלת מ"ר ושאר יום
הוסת, והלכך לא דמי לעד שנאצד:

שיטת החו"ד בענין ראייה בלא הרגשה ביום
וסתה ובז"ג

לבא' ז"צ מש"כ החו"ד שאע"ג שלא
הרגישה מ"מ היא טמאה מדרבנן
לפי מ"ד וסתות דא' כשעברה וסתה ולא
צדיקה, משום שחזקת הדס לצוא ציוס

וסתה גם בלא הרגשה. ולכא' היה נראה שלמ"ד וסתות דא' יש חשש שראתה בהרגשה (ולא אדעתה), ותו לכא' אין קשר בין וסתה [הקבוע בכל חודש שרואה בהרגשה] לבין ראייה בלא הרגשה. ועי' בחזו"א סי' פ' שתמה על פירושו שלמ"ד וסתות דא' היא טמאה מדרבנן מחמת דם שראתה בלא הרגשה.

הוסת, ואחר שהוא בחזקת להיות פתוח א"כ היא רואה דם אע"ג שהך דם לא מיטמא אותה מה"ת. אמנם לשא"פ הסוברים שראיית דם בלא הרגשה לא שייכת כלל למעיינה, ומצינן למימר שיש לה מעיין סתום אפי' רואה ודאי מגופה תוך ז"ג, א"כ אין מקום לומר שחזקתה דוקא על המעיין ולא על טומאת נדתה.

ויל"ה ע' שדברי החו"ד הן לשיטתו, וכפי מש"כ בסי' קצ"ו צענין ז"נ. שעי"ש ש' החו"ד דז"נ לא הו' בדוקין אם ראתה דם (ודאי מגופה) בלא הרגשה. שהרי אין נימא שדדוק מעיינה הא רואה הו"א. והנה מש"כ החו"ד שם מתלא תלי בפלוגמת הפוסקים הקדמונים, ועי' ברעק"א ריש הלכות נדה בסי' קפ"ג, ובש"ך ובסד"ט סי' קצ"ד סק"ד שזיינו רעק"א שם.

דברי החו"ד דוקא אם קבעה כבר כי רק עי' ראיות בדרכה מחזקין לה מעיין פתוח **אבן** לפי החו"ד ז"ב, שלכא' משמע מיניה דדוקא בכה"ג שראתה ג"פ ציוס וסתה עם הרגשה שמחזקין אותה כרואה גם בלא הרגשה ציוס וסתה, אמנם שהיא יכולה לקבוע וסתה גם בלא הרגשה זה לא מצינו. ואדרבה קיי"ל שאין בכתמים משום וסת כדאיתא סס"י ק"ל (ועי' בחזקת השלמים בשם חוט השני שם).

ולפי החו"ד הנ"ל לכא' היה אפשר לומר שראיית דם מגופה קובעת וסתה גם בלא הרגשה. אכן יש לחלק ולומר שכ"ע מודו שכתם ודאי מגופה אינה קובעת וסת משום שלא הו' ראייה כדרכה. וא"כ מש"ה א"א לקבוע וסת ע"י ראיות כאלו. וא"כ גם החו"ד מודה שאין הקציעות אע"י ראייה בהרגשה, אכן לאחר שקבעה היא רואה גם בלא הרגשה.

[והשתא דאיתת להכי ילה"ע על מש"כ לעיל לפי החו"ד שאם עצרה יום וסתה ואין לה הוכחה שלא הרגישה שהיא טמאה (ומוצא בפ"ת סק"מ, ומו"מ בזה לעיל). שלכא' עפ"ז היה נר' שצו"ז שאין הוכחה

שדרי היה אפשר לומר שדם שרואה בלא הרגשה לא מיישך שייכי כלל לטומאת נדה שלה, שהרי התורה המירה דם היוצא ממעיינה בלא הרגשה. [וסברא שניה שכתב החו"ד שם סי' קצ"ו שמ"מ הדם טמא, כי קיי"ל מקור מקומו טמא, ולכן סותר יומה, הא ודאי אין ענין להכא']. אכן החו"ד נר' שס"ל שדיני מעיינה, אם נחשב לסתום או פתוח, לא תלי בטומאת נדה אלא תלי בפועל אם המעיין נסתם או לא. וא"כ ס"ל שהז"נ לא מקרי בדוקין אם מעיינה פתוח אפי' אם אין הדם שראתה עושה אותה לנדה. וא"כ י"ל דהה"נ לענין חזקת המעיין, שהחו"ד ס"ל שאיכא חזקה למעיין להיות פתוח ציוס

שלא הרגישה שלפי החו"ד ז"ל שהיא טמאה, ודו"ק.

אבן לפי הנ"ל יש לדחוק ולומר שגם בזה"ז (שסתם נשים לא מרגישות את וסתן), מ"מ אשה יודעת אם הגיעה וסתה הרגילה לראות כל חודש. שלכא"ו רוב הנשים יודעות את זה, וא"כ החו"ד מודה בזה"ז שיש לה הוכחה שלא הרגישה את וסתה. שמה שחשש החו"ד

להרגשה בשעת צדיקה וכיוצ"ב היינו דוקא בזמניהם שהיו חוששין להרגשת וסת הרגילה אפי' בזמן קצר מאוד וכאשר משמע מדיני וסתות המוצאין ברס"י קפ"ד. שלכא"ו היה מנזי שאשה רואה וסתה הרגילה בשעה מסוימת ולא היתה ממשכת קצת זמן, וודאי לא היתה ממשכת כמה ימים אלא במקרים יונא דופן, ודו"ק:]

סימן קפ"ה ס"ג

מו"מ בתשובת הרמ"א בענין אמתלא ומוסירת מודעה

בענין מי ששוויא אנפשיה חד"א אם להתיר לו גם בינו לבין עצמו

עיין בש"ך וצט"ו כאן שהאריכו בדברי הרמ"א בתשובתו סי' צ' (ומוצא בגליון כאן חלק מדבריו). ועי' צט"ו שהק' על הרמ"א מדוע האריך בענין אמתלא, הלא אם הגידה מקודם לבעלה הא דמי למסירת מודעה גבי גט ומחנה, שהחס לא צריכים למיחית עלה מטעם אמתלא כלל, ועי' בדבריו. והש"ך בנקה"כ השיג על הט"ז וכ' שהרמ"א בא לפרש איך היא מותרת בכה"ג שלא הגידה לבעלה מקודם שהיא מותרת. ולכא"ו דברי שניהם ז"ע [הט"ז] שלא נחית למש"כ הרמ"א שמסירת מודעה לא מהניא, והש"ך שמיישב את הרמ"א דלא כדבריו], שהרי עי' בתש' הרמ"א שאיירי בכה"ג שיש מסירת מודעה לבעלה ומ"מ צריכין אמתלא לאחרים. ונ"ת שהרי לכא"ו הש"ך והט"ז נודקים שאין טעם להצטרך אמתלא בגוונא שיש מסירת מודעה.

ועי' בתש' הרמ"א (בחלק התשובה שהוא קודם מעשה דינחק ורצקה שלא מוצא בגליון) שמפרש את דבריו הכי, שאע"ג שיש היתר לו ולה בינו לבין עצמו מ"מ מטעם שיש אחרים שהוחזקו להם שהיא אסורה לו צריכין אמתלא. וכדי להצין את דבריו, יש להדגיש כי לכ"ע דין שו"א אנפשה חתיכה דאיסורא היינו נאמנות על עצמו לצינו לבין עצמו. [עי' בדברי קצות סי' ל"ד סק"ד בדברי מהר"י אבן לב, ומש"כ שם הקצות, אמנם לכ"ע אין הדין אלא בשציל האדם עצמו וצנוגע לעצמו].

ולבן לכא"ו היה נר' כמו הש"ך והט"ז והוא שאם הנאמנות רק כלפי עצמו, א"כ אע"ג שאחרים [דהיינו צ"ד ושאר אנשים] חייבים להכריח אותו לקיים את דינו כפי דבריו, מ"מ אין הוא חייב להנהיג א"ע בדרך שהאחרים לא ירגישו כפי דעתם שהוא עובר

איסור. שהרי הוא יודע שאין לו איסור, רק אחר ששויא אנפשיה חתיכה דאיסורא אחרים צריכים להכריח אותו לקיים איסורו ולכן מחייבים אותו כפי איסורו. אכן הוא שידע על עצמו שאין לו איסור, מ"ט ינהיג את עצמו כינו לבין עצמו באיסור כאשר יודע ודאי שאין לו איסור.

לא גזרו בחדרי חדרים למאן שישאחד"א ומ"מ יש לאסור בינו לבין עצמו

ולבא' אם היה טעם לאסור על עצמו כינו לבין עצמו בגוונא הנ"ל היינו מטעם שכל מה שאסרו חכמים מפני מראית עין אפי' בחדרי חדרים אסרו. אמנם כבר כתב החו"ד שאין לומר הכי, והוכיח את זה מהגמרא עיי"ש.

ותמוה קצת שלא הביא את דברי תש' הרמ"א גופייהו (ואפשר שלא היה לו תש' רמ"א, עי' מש"כ לקמן סי' ק"ז על תשובת הרמ"א סי' צ"ו) שמביא הך סברא וכו' שלא משום הכי יש לאסור. אכן כתב הרמ"א שיש סברא אחרת לאסור כינו לבין עצמו כאשר הוא יודע שהוא עושה היתר, והוא שהוא חייב להנהיג א"ע דרך שהאחרים לא יכריחו אותו לפרוש מאיסורא. ולכן כ' הרמ"א שם שאע"ג שהבעל ואשתו יודעים שהיא מותרת מ"מ היא צריכה אמתלא לגבי האחרים המחזיקים אותה באיסור. ועיי"ש שהביא את ראייתו מיצחק ורצקה, שכלא אמתלא שאין יראת אלקים במקום לא היה מותר לו לבעול את רצקה בחדרי חדרים אע"ג ששניהם ידעו

שהיא אינה אחתו. שהרי מ"מ צריכים אמתלא כלפי האחרים.

[ילח"ע לפ"ז על מה שכמה שאלו אם היא צריכה לטבול אחר ששאח"ד, או צריכה רק שלא יצינו שלא טבלה (ובאמת לכא' אין נ"מ בזה כי הבעל צריך לדעת שהיא טהורה עפ"י דיבורה, ואין נתייר לה לשקר שטבלה כאשר לא טבלה, ודו"ק. ואפשר שנתייר לה לומר טהורה אני, ואכמ"ל בזה). ולכא' מטעם שאח"ד גם הש"ך והט"ז יכולים להודות שאין כאן איסור, שהרי היא לא חייבת אלא כפי האמת, רק שהאחרים צריכים להכריח אותה כפי נאמנותה. אמנם לפי דברי הרמ"א שהיא חייבת גם לאחרים, ואל"כ היא עדיין באיסורה (ומש"ה צריכין אמתלא לאחרים גם אחר מסירת מודעה לבעלה) אל"כ יש לה דרך לפרש את טהרתה לאחרים אל"כ לפי הרמ"א פשיטא שא"א לה לא לטבול מחמת איסור שלה כלפי האחרים].

בענין אמתלא אחר שעשתה מעשה וב' טעמים המובאים בט"ז

ומדברי הרמ"א משמע שסובר כז' פירושים של הט"ז כאן בדברי המחבר שחילק בין דיבור דידה לבין לבישת בגדי נדותה. שעי' בטור שהק' שלכא' מ"ש הא מהא. ועי' צ"י שהביא את דברי הראש' [וצראשן הרש"א] שפי' כי לא היתה עושה מעשה כולי האי אל"כ היתה באמת טמאה. ובנוסף לטעם זה הביא הט"ז עוד טעם בשם המהר"ל מפראג והוא שאין לה אמתלא כלפי האחרים שמחזיקים אותה כטמאה מחמת שלבשה בגדי נדותה, ועי' צ"י.

והנה הרמ"א כתב כאן שיש לה הסגר מדוע
לכשה בגדי נדוטה, ולכן אחת לאפוקי
מסבבת הרש"א לאסור כאשר לובשת בגדי
נדוטה, וכדאיתא בהדיא ברמב"ן וכ"פ הש"ך
כאן, עיי"ש. שהרמ"א ס"ל שכ"ע מודו
בכה"ג שיש טעם נכונה מדוע לכשה בגדי
נדוטה שנאמנת באמתלה. (ומה דאיתא בפ"ת כאן
מחלוקת צענין לבישת בגדי נדוטה אחר שהסתפקה
במראה, י"ל שצוה גופיה פליגי אם לבישת בגדי נדוטה
אינה אלא אחר יישוב דעת גמור ולכן אין להאמין את
אמתלה דידה א"ל, ואכ"מ).

כדברי מהר"ל מפראג שהיא חייבה א"ע
לפרש את דבריה כלפי כל מי שהחזיקה אותה
כטמאה. וכאשר אין לה אמתלה לפרש את זה
כלפי אחרים, ואדרבה יש להקשות על מה
סמכה להחזיק א"ע כטמאה ע"כ הכי הו"א
שהיא טמאה. ולכן ס"ל להרמ"א שאין היתר
להן לנהוג בסתר שהיא טהורה, אע"ג דהם
יודעים שהיא מותרת, אא"כ יש להן אמתלה
כלפי האחרים.

אמנם ס"ל להרמ"א שאכתי לא מהני
אמתלה שלהם אלא אם יש להם
אמתלה לפרש את מעשיהן לאחרים, אכן
בכה"ג שאין להן אמתלה לפרש את מעשיהן
לאחרים עדיין באיסורן קאי. ולכא"ו היינו

וא"כ יל"ע בתרתי, חדא אם קיי"ל כתש'
הרמ"א שצריכים אמתלה כלפי
האחרים, וגם ז"ע אם קיי"ל שצעינן אמתלה
שא"ל להקשות על הנהגתה על מה סמכה
להחזיק א"ע כטמאה, וכנ"ל בדברי מהר"ל
מפראג המוצא בט"ז כאן:

סימן קפ"ו ס"ב

בענין בדיקות קודם ואחר תשמיש וצ"ע מדוע
הרי"ף יצטרך בדיקה קודם תשמיש
המחבר הביא כאן את שיטת הרי"ף
בהסתם והוא שאשה שאין לה
וסת צריכה לצדוק קודם ואחר תשמיש בג"פ
ראשונים כדי להחזיקה שאינה רואה מ"ת.
ועי' בש"ך שמאריך לצאר את שיטת הרי"ף
עפ"י דברי הראב"ד ומסיק שאין לצדוק כלל
לא קודם ולא אחר תשמיש גם אליבא
דהרי"ף אא"כ מנא לה ריעותא שראתה
בצר פעם אחת מ"ת.

דהרי"ף צריכים בדיקה קודם תשמיש ז"ב.
ועי' בסד"ט כאן סק"ד שמאריך בזה. וילה"ע
שדדברי הרי"ף גופייהו לא צרור איך ס"ל
לגבי בדיקה קודם תשמיש, אמנם הרמב"ן
בכתובות (מלחמות ס"פ אלמנה נזונה) בהדיא
פירש הכי את דברי הרי"ף, ובעקבותיו פסק
המחבר. (ועי' בצ"י מש"כ אליבא דהרי"ף בענין בדיקה
קודם תשמיש ביישוב קוש' הרא"ש בהך ענין).

והנה נח' הראשונים בפירוש הברייתא בגמ'
נדה דף י"ז ע"ב פלוגתא ר"מ
ורבנ'א. שנח' זו רש"י והר"ת אם אשה

והנה לכא"ו מה שמציא המחבר שאליצא

שאלין לה וסת צודקת מטעם שאין לסמוך על חזקת טהרה שלה [ואין כאן חשש רמ"ת] והכי ס"ל לרש"י, או שרצ"א מחמיר לצדוק מטעם חשש רמ"ת כדפי' ר"ת. והסוגיא ערוכה וארוכה, ועי' בדברי הראש' שרובן מובאו בצ"י, ועי' ברצ"ד המובא בש"ך כאן, וע"ע בחו"ד וצד"ט ושא"פ שהאריכו לפרש את פלוגתא הראשונים בפירוש הברייתא, ואכמ"ל.

צ"ע מדוע צריכה לבדוק אחר תשמיש לפי רש"י ותוס' שם"ל שאין לסמוך על חזק"ט שלה

אבן ילה"ע שלפי רש"י [ותוס'] שם"ל שהברייתא לא איירי בחשש רמ"ת אלא"כ עסקה בטהרות (שדוקא התם מחמירין להך חשש של רמ"ת), א"כ יל"ע בדברי הגמ' ששקיל וטרי בפירוש הברייתא ומציא ד' שאינה עסקה בטהרות. שלפי רש"י ותוס' אם הברייתא איירי באינה עסקה בטהרות מדוע בעיא ד' דזיקות. שודאי אחת מהזדיקות הוא לאחר תשמיש, ואם אין כאן חשש רמ"ת [משום שאינה עסקה בטהרות] למה נעשה הזדיקה אחר תשמיש. שהרי לפי רש"י ותוס' אם הברייתא אינה עסקה בטהרות א"כ החומר לאשה שאין לה וסת הוא שאין לסמוך על חזקת טהרתה.

[וודאי קשה לפי הראש' שם"ל אליבא דרש"י שודאי דברי ר"מ ורצ"א איירי בצעלה ולא לטהרות כמבואר בדברי ר"מ, אלא שעסקה בטהרות היינו כפי הבנת רצ"א ולא שאיהו איירי בזה, שלפי הנך ראשונים א"א לדחות ולומר שמה שאיתא

בגמ' לקמן דף ט"ז ע"ב דברי רצ"א שהברייתא שמחמיר לרמ"ת איירי דוקא בטהרות ולצעלה לא אשכחן זדיקה אחר תשמיש. שהרי אם הברייתא שלעצמה איירי באינה עסקה בטהרות א"כ ודאי הא ליתא, שהרי בהדיא איתא בברייתא אליבא דרצ"א שצעינן זדיקות לצעלה גם אחר תשמיש.

ולבן אפי' אם נימא שגמ' לקמן איירי באשה שיש לה וסת ולכן יש לה חזק"ט ומ"מ ר' זירא ס"ל שצעל נפש צודקת מטעם רמ"ת, ורצ"א אמר שלצו נוקפו ואין לה לעשות כן, מ"מ הא אשכחן זדיקה אחר תשמיש בהדיא בברייתא אליבא דרצ"א. ואין לדחות ולחלק בין אין לה וסת ליש לה וסת, שהרי לכאן בלא סברת רמ"ת וכפי' הרמב"ן והר"ן לכאן אין כאן טעם לחלק בין יש לה וסת לאין לה וסת.

ועוד הוסיפו הראש' להעיר שאין לומר שרש"י פסק דלא כמאן, אלא י"ל שפסק כהסתם משנה לקמן דף ט"ו ע"א שכל הנשים בחזקת טהרה לצעליהן והיינו גם נשים שאין להן וסת. ואע"ג שהגמ' בדף י"א ע"ב משמע שא"א להוכיח כן מהמשנה שי"ל שהיינו דוקא למי שיש לה וסת, מ"מ למסקנא הכי נקטינן שגם אשה שאין לה וסת היא בחזק"ט לצעלה].

נמצא שיש כאן ד' קוש' שהם קושיא אחת, שממ"נ או יש לפרש אליבא דרצ"א שאין לסמוך על חזקתה ויש להנריך זדיקה קודם תשמיש או יש לפרש אליבא דרצ"א שיש חשש רמ"ת ולכן יש להנריך זדיקה אחר

תשמיש, אמנם מדוע צעין לבדוק גם קודם וגם אחר תשמיש. הילכך לפי הרי"ף (כדפי' המחזק) שפירש שרחצ"א איירי בחשש רמ"ת ז"ע מדוע צריכה צדיקה קודם תשמיש, ולפי רש"י שפירש שרחצ"א לא איירי בחשש רמ"ת אלא שאשה שאין לה וסת א"א לסמוך על חזק"ט דידה א"כ מדוע צריכה צדיקה גם אחר תשמיש.

שחשש רמ"ת שייך גם לאשה שיש לה וסת. ולכא' היינו סברת רש"י ותוס' שלא פירשו את הצריכתא באשה שאין לה וסת לענין רמ"ת. שלכא' אי לאו דברי הרמב"ן שחידש שרמ"ת הוא חשש דוקא באשה שאין לה וסת, וכד נקט הר"ן כדבריו, היינו אומרים שחשש רמ"ת שייך לכל הנשים, אכן אכמ"ל דברי הרמב"ם הנ"ל).

הסבר מדוע צריכה לבדוק אחר תשמיש
אליבא דרש"י

וברי לפרש את שיטת רש"י, יש להציא את מה שכתב הסד"ט לפרש את דברי הרמב"ם שס"ל שאשה שיש לה וסת אם עצרה וסתה לא צריכה צדיקה (דעה א' בשו"ע בסי' קפ"ד ס"ט), משא"כ אשה שאין לה וסת צריכה צדיקה קודם תשמיש שאין לסמוך על חזק"ט. ופירש הסד"ט שע"כ ז"ל שהיינו מטעם שחזק"ט דידה היא עפ"י הא שהיא לא הרגישה דם שיצא מהמקור, וכל זמן שלא הרגישה היא סומכת על חזק"ט שלה. ועיי"ש מה שדחק אליצא דהרמב"ם וכו' שאשה שאין לה וסת אין לה אגן סהדי עי"ז שלא הרגישה ולכן היא צריכה צדיקה קודם תשמיש, משא"כ אשה שיש לה וסת סומכת על חזקתה רק שצעת תשמישה אין לה הוכחה שלא הרגישה שהרי הרגשת שמש הייתה לה, ולכן אשה שיש לה וסת צריכה צדיקה אחר תשמיש אליצא דהרמב"ם, עכ"ל.

והנה מש"כ הסד"ט אליצא דהרמב"ם הוא מיישב בטומו"ד את דברי רש"י בפירוש הצריכתא. ש"ל שרש"י סבר שרחצ"א ס"ל שאשה שאין לה וסת לא יכולה לסמוך על חזק"ט שלה, משום שלעולם י"ל שראתה. שאשה שאין לה וסת לא דמי לאשה שיש לה וסת כאשר היא שלא צעעת וסתה שיש לה חזקה שאינה רואה, משא"כ אשה שאין לה וסת לעולם יש לדון אם ראתה אי לאו, ואין לה אלא חזק"ט עפ"י הא שלא הרגישה. וס"ל לרחצ"א שאשה חזק"ט שאין לה וסת אין לה לסמוך עתה על חזקתה שלא ראתה אא"כ תחזיק א"ע עוד הפעם קודם תשמיש. ש"ל כעין מה שאשכחן בצדיקות ז"ל, שאע"פ שהפסיקה בטהרה וגם לא הרגישה, מ"מ היא צריכה להחזיק א"ע עתה שאינה רואה, אע"ג שלכא' אין כאן צירור על מה שהיה מקודם רק על מה שהיא עתה (עי' בסי' קצ"ו מה שהארכנו שם צעין זה).

[וע"ע מש"כ צעין וסתות לפרש את צדיקת יום הוסת, והערנו ג"כ כי למה דקי"ל שאם עצרה יום וסתה צריכה צדיקה להחזיק אע"ג שא"א לברר מה שהיה ציוס

(ובצעין צדיקה אחר תשמיש באשה שיש לה וסת לכא' היה נר' לומר אחרת אליצא דהרמב"ם, והוא שהרמב"ם ס"ל

וסתה י"ל כנ"ל שצדיקתה מהניא משום שאיתרע חזקתה ציוס וסתה משום שחזקה אורח צומנו בא ולכן צריכה לצדוק כדי להחזיקה שוב. והיינו משום דקיי"ל כמ"ד שוסתות דרבנן, אכן איתא בגמ' נדה דף ט"ו ע"א דלמ"ד וסתות דא' א"א לצדוק אחר יוס וסתה משום שמחזקינן אותה כרואה. ואם היתה בחזקת רואה ציוס וסתה ודאי לא מהניא צדיקתה אחר שכבר עברה וסתה].

שמחזיק א"ע עתה סמוך לתשמיש ס"ל לרחצ"א שהיא מותרת לצעלה. וא"כ כמו שפירש הסד"ט (שס) את דברי הרמב"ם, י"ל הה"נ אליבא דרש"י, דהיינו שבעת תשמיש גופה אין הכרח שלא הרגישה, וממילא כדי להתיר את התשמיש בפעם הצאה צריכים לצדוק אחר התשמיש שלא ראתה בעת תשמיש (שהרי אין הוכחה שלא ראתה ע"י שלא הרגישה, שדילמא סבורה שהרגשת שמש הו"א ולא אדעתה.

ואין להקשות ממ"ר, שהתם ודאי קיי"ל אם לא מנאה דס תוך מ"ר, הא הו"א חזקה שאין אשה רואה דס עם מ"ר, א"כ אין לומר שיש ריעותא ע"י הרגשת מ"ר שהרי איכא חזקה שלא ראתה בעת הטלת מ"ר. ומה שיש להאריך עוד בענין הרגשת מ"ר, עיין ברס"י ק"ז ולעיל סי' קפ"ד ס"ט שהארכונו (שס).

מו"מ בדברי הסד"ט לפרש את שיטת ר"ח וסיעתו בענין בדיקה קודם תשמיש

משא"ב רבנו חננאל וסיעתו ס"ל שלפי רחצ"א צודקים אחר תשמיש משום חשש רמ"ת. ולכן אליביהו צ"ת מדוע צריכה צדיקה גם קודם תשמיש כדפירש הרמב"ן וכמו שפסק המחבר. וכו' הסד"ט כאן (סק"ד) שיש לפרש צכמה אופנים. וכו' שצדוקת אולי י"ל שכמו שחוששין לשמא ראתה ע"י תשמיש, י"ל הה"נ שס"ל לרחצ"א שחוששין שמא תראה ע"י חימוד תשמיש. (ויש להקשות על סברא זו מכמה טעמים, וחדא מינייהו הוא שלא שייך צדיקה זו שהרי כל זמן שנתקרב לציאה יותר מחמדת. ועכ"פ ע"י בסד"ט שכו' שלא מנא מאן שמפרש הכי את דברי המחבר).

ולבן סבר רש"י שרחצ"א ס"ל שאשה שאין לה וסת מאחר שאין לה חזקה שאינה רואה אין לה לסמוך על זה שלא הרגישה אלא"כ תחזיק א"ע קודם התשמיש. שהרי לעולם יש להסתפק אם ראתה והרגישה ולא אדעתה, ולכן לאפוקי מספק זה יש לה להחזיק א"ע כדי שלא ניחוש ליה. שמה שהיא ודאי בחזקת טהרה עתה מהני כאשר היתה בטהרה ואין כאן אלא חשש שראתה ולא שמה לצ להרגשתה. וועי"ז יש לפרש ג"כ את השיעור של סמוך לתשמיש, ש"ל שכל זמן שהיא לא מסיחה דעתה מהתשמיש היא בחזקתה.

ור"מ שאוסר וס"ל שלא מהני צדיקות, היינו או משום שלעולם חוששין שראתה או משום שחוששין שמא תראה. שהרי אם חוששין לשמא תראה לכא' אין כאן צד שמהני צדיקה, שלעולם יש לחוש שתראה בעת תשמיש].

והשתא דאיתת להכי י"ל שמש"ה ס"ל לרחצ"א שיש לה לצדוק גם אחר תשמיש, שהרי עי"ז שלא הרגישה וגם עי"ז

שהתשמיש הוא גורם לאו משום ריעותא
בחזקת טהרה שלה.

ולבן אליצא דהר"ן וסיעתו י"ל כפירוש
הראשון שלא אסרינן אשה לבעלה
אח"כ בדקה גם קודם תשמיש. או שיש
לדחוק ולומר שהר"ן יסבור שאם חוששין
שחיה לה גורם לראות ע"י תשמיש, ומחמת
זה צודקין אותה לאחר תשמיש, אח"כ מתוך
חשש זה יש לומר ג"כ שהיא תחמיר על עצמה
בענין חזקת טהרה דידה, ודו"ק.

וב"מ אליצא דהרי"ף לכאן י"ל שרחצ"א
ס"ל שחוששין שאשה שאין לה וסת
היא רמ"ת, ולכן אין להתיר אשה כזו לבעלה
אח"כ מוחזק לן שלא תראה מ"ת. אמנם מנ"ד
שני אח"כ לאוסרה על בעלה אח"כ ודאי הו"א
רמ"ת, ולא בכה"ג שמסתפקין שראתה
קודם תשמיש ולא אדעתה. ולכן כדי שלא
נחיר אותה לבעול כאשר יש לנו חשש איסור,
אין להתירה לפי פירוש שני הנ"ל אלא בכה"ג
שבדקת קודם תשמיש שנזכר עי"ז אם היא
רמ"ת ואסורה לבעלה אי לאו.

נמצא לפ"ז שלקולא אומרים שראתה ולא
הרגישה, ולכן כאשר צריכים לתלות
שראתה כבר כדי להתיר אותה לבעלה אפשר
לסמוך על זה שראתה בלא הרגישה. אמנם לא
ס"ל להך שיטתא [דהרי"ף ודעימיה]
שחוששין לחומרא שראתה ולא הרגישה. ולכן
אם אין חשש רמ"ת [וכגון אחר ג"פ
ראשונים] היא מותרת בתשמיש גם בלא
בדיקה, ונמצא שלפי רחצ"א אשה שאין לה
וסת יכולה לתלות שלא ראתה מאחר שלא

ולבן כ' הסד"ט שיש לפרש או מחמת רמ"ת
או מפני מיגו שבדקין לאחר תשמיש
צודקין גם קודם תשמיש. ולכאן נ"מ טובא
ביניהם, שהרי הסד"ט כ' שלפי פ"י הראשון
אין לאסור אשה לבעלה אח"כ בדקה א"ע
קודם תשמיש. שאם לא בדקה א"ע לעולם
י"ל שמא ראתה כבר קודם תשמיש ואין
לאוסרה מחמת רמ"ת. משא"כ לפי פירוש
השני (וכן אשכחן בכמה ראשונים) לא מצינו
שהצדיקות קודם תשמיש הן כדי לאסור
מחמת רמ"ת, אלא ע"י בדיקות אחר תשמיש
לחודייהו אסרינן אותה.

ועי' בסד"ט שמפרש שאם יש מיגו לצדוק
א"ע קודם תשמיש לבעלה מחמת
טהרות, אח"כ כ"ש הוא שיש מיגו מחמת
בעלה לצדוק א"ע קודם תשמיש. ולכאן
פירוש המיגו הוא שאם חוששין כבר שהיא
רואה מ"ת אח"כ לא סומכין על חזק"ט שלה,
וא"כ יש לה לצדוק גם להתיר את התשמיש.
ופירוש זה כעין מש"כ לעיל אליצא דרש"י
כפירוש דברי רחצ"א.

מו"מ בדברי סד"ט הנ"ל אליבא דהר"ן שסובר
שאשה שאין לה וסת חוששת לרמ"ת

אמנם לכאן אין לפרש הכי אלא אם סוברים
בלא כהר"ן. שעי' בסד"ט שמציא
כמה פעמים את דברי הר"ן שס"ל שרמ"ת
הוא חשש דוקא למי שאין לה וסת כי לא
ידעינן איזה גורם מהגורמים גורם לה
לראות. אמנם אח"כ אין לומר כנ"ל [כעין מה
שפירשנו אליצא דרש"י], שהרי טעם

הרגישה וכשאר נשים שיש להן וסת שהן
בחזקת טהרה לצעליהן.

שאשה שאין לה וסת היא בחזקת טהרה
לצעלה שיכולה לסמוך על זה שלא הרגישה.
ולפ"ז אפשר ליישב קושיית הרא"ש על הרי"ף
שהקשה מ"ש אשה שאין לה וסת ג"פ
ראשונים ומ"ש לאחר מכן שהיא בחזקת
טהרה לצעלה, וק"ל:

ומזה יולא שדברי רמב"א אליבא דהרמב"ן
הן כמו שס"ל לרש"י למסקנא אליבא
דשמואל [וכסתם משנה דף ט"ו ע"א]

סימן קפ"ז ס"א

בענין ספק צדדין ומ"ט נאסרה לבעל הראשון
בשיעור אשם תלוי

יששכר דב גולדשמידט שיחי' שגם ההפלאה
הק' קן].

עיי' בסד"ט סס"י ק"ז אחר אריכות גדולה
בענין כתמים והרגשה, שהק' שם מדוע
אסרינן את בעל הראשון כאשר ראתה בשיעור
המחייב אשם תלוי. שהרי מבואר כאן בדברי
הראש' וכ"פ השו"ע שאשה נאסרה לצעלה
אם ראתה מ"ת גם בשיעור אשם תלוי. ועי'
בצ"י שהעיר בזה, וכן עי' בחו"ד כאן סק"א
שהק' מדוע לא הוי ספד"ר לקולא ועי"ש
מה שמירץ. אמנם הק' הסד"ט מ"מ ס"ס
הוי, ספק רמ"ת (שיעור אשם תלוי הוא ספק)
וספק צדדין.

ויל"ה ע"כ כי הט"ז רס"י ק"ז סק"ב מביא את
דברי הרמ"א כאן בס"י קפ"ז (לקמן
ס"ה), שמתיר עפ"י ס"ס ספק צדדין וספק
מכה, וכי הט"ז שאע"ג שלגבי כתמים אין
תולין עפ"י צירוף ספק צדדין מ"מ שאני
דברי הרמ"א כאן בס"ה משום שיש לה מכה.

ולבן היה נר' לומר שודאי אין ספק צדדין
מועיל בכה"ג שבעינן לפרש את מקור
הדם שלפנינו. שלגבי דם ודאי צעין לחלות
במקור ששייך שינא ממנו דם, והרי הצדדין
אינן מקור הדם. וא"כ ודאי שהדם בא
מהמקור אם ינא מבית חיצון שלה. וכן לכא'ו
מבואר בט"ז סי' ק"ז שם ובכס"מ רפ"ט
דהל' איסור"ב, עיי"ש.

יש לחלק בין היב"ת שיש דם לפנינו שצריך תלייה
לבין חשש שתראה דם

ולפ"ז יש לחלק בין ס"ס דהסמ"ג שמתיר
לצעל שני לצין ס"ס של הסד"ט
[וההפלאה]. שהרי צידדיו דהסמ"ג אין דם

ואין לומר שספק צדדין אינו נד היתר שהרי
כל היתר לגבי צעל השני אחר
שנחזקה תחת צעל הראשון הוא ס"ס
דהסמ"ג המוצא בצ"י וכל הפוסקים, והוא
ספק צדדין ספק אלצע. וא"כ י"ל דהה"נ
לגבי צעל ראשון שצשיעור אשם תלוי תהיה
מוותרת לו מאותה טעם שהוא ס"ס, ספק
צדדין ספק רמ"ת. [והעיר לי ידידי הרב

נדדין כדי לתלות את הדם במקור אחר וכדי לטהרה.

אבן מ"מ א"א להתירה בלא ספק נדדין, שהרי יש לנו ספק מנין בא הדם שהיא רואה, ספק בא ממקורה וטמאה וספק בא ממכחה וטהורה, ולכן יש לאסרה מספק. וע"ז פירש הט"ז שהרמ"א ס"ל שהוא שלם לזרף ספק נדדין, שהרי כנ"ל בגוונא שלא זריכים מקור הדם יש לזרף ספק נדדין. שאע"ג שמסתפקין אם אסורה מחמת שהדם בא ממקורה ולא ממכחה מ"מ י"ל שלא אזלינן בספק זה לחומרא שהרי איסור מחמת רמ"ת הוא מיעוטא דמיעוטא ולכן עדיף לן לומר שזא מן הנדדין, וזוה ודאי שי"ך לומר שיש ס"ס לטהרה. (ונח"ה הש"ך והט"ז לכא"ז בדברי הרמ"א לקמן ס"ה אם מחירה משום רמ"ת או גם מטהרה שלא זריכה ז"ל, ע"י לקמן בס"ה במו"מ שם).

עפ"י הג"ל יש ליישב קוש' הש"ך [לקמן ס"ה] שלא היו ס"ס מעליא

ולפ"ז יש ליישב ג"כ קוש' הש"ך על הרמ"א שם לקמן סקכ"ב, שהק' שם הש"ך איך נחשב לס"ס, והלא אפשר לומר מיד דילמא דם נדה הוא, עיי"ש בש"ך. אמנם לפי הנ"ל לק"מ, שהרי לא היו ס"ס מטעם מקור הדם, שזוה ודאי טענת הש"ך נכונה שלא היו ס"ס כי י"ל מיד שהוא דם נדה. ולכן אין שם אלא ספק אחד והוא ספק שלא היו דם נדה (וכנ"ל שלא בא מן המקור). אכן לפי מש"כ לעיל י"ל שהרמ"א ס"ל שודאי תליית הדם הוא שזא מן המכה, אמנם מ"מ יש לאסרה מחמת ספק דם נדה. על זה כי הרמ"א שיש

לפנינו כלפי בעל שני שזלאו מקור הדם היינו אומרים שנאסר מחמתיה. שהרי גבי בעל ראשון היה דם ולכן היה נאסר ע"י הך שאין שם אלא ספק נדדין. [וכנ"ל אפי' הוא ספק השקול אינו אלא ספק אחד ואסור מטעם ספד"א לחומרא, אמנם נבאר לקמן בעזה"י שאפי' ספק השקול לא הוא, וודאי חשבינן שהדם ממקור אחי כי רוב דמים באין מן המקור]. אמנם גבי בעל השני אין לו אלא נד שיהיה גם אכלו דם (כל"ו) שהיא תראה מחמת תשמיש גם אכלו), ולגבי מה שיש נד ספק איסור, ודאי מהני לומר ס"ס. שאין כאן דם לפנינו [כלפי בעל השני] שבעינן מקור הדם כדי לתלות את הדם, אלא יש לנו ספק אם תראה גם אכלו בעל השני, ואפי' אם תראה יש לנו להסתפק בספק נדדין שהרי רק מיעוטא דמיעוטא רואין מ"ת כדכ' הב"י בהדיא כאן.

וא"ב לק"מ קוש' סד"ט [והפלגה] שם, שהרי התם יש דם אכלו בעל הראשון, ואיך נתיר אותו ע"י הא שיש ספק נדדין [בנוסף לספק רמ"ת מחמת שראתה בשיעור אשם תלוי]. הרי נדדין לא היו מקור לדם, וכמו בעלמא שאין תולין שהדם בא מן הנדדין. וא"כ ודאי לא היו ס"ס מעליא.

ולפי הג"ל יש לפרש את דברי הט"ז רס"י ק"צ

ולפי הנ"ל יש לבאר ג"כ את דברי הט"ז רס"י ק"צ הנ"ל. שראונו הט"ז לומר שהרמ"א לא פסק שיש לתלות דם בנדדין אלא משום שיש לה מכה, וא"כ לא זריכים שוב מקור הדם כדי לתלות את הדם [שהרי מכה יש לה], ולא זריכין לזרף ספק

לכרף את הספק של נדדין, כי על נד ספק
איסור י"ל שאין כאן אלא דם נדדין ולא דם
מן המקור, וכמש"כ לעיל לגבי בעל השני.

אפשר שהרמ"א והש"ך לקמן ס"ה לשיטתם אילו
[ואפשר שהרמ"א והש"ך לשיטתייהו אילו,
שנח' הרמ"א והש"ך בעלמא אם
תולין במכה בגופה. שהרמ"א משמע שיש
לתלות במכה בגופה כל זמן שמ"ד משום
שצמיתא כחם אין טעם לומר שאתא
ממקורה יותר מהמכה. משא"כ הש"ך ס"ל
שודאי לא שווה מכה למקורה, וזכה"ג
שנפתח מעיינה ולא הוחזקה עדיין
שנסתמה וכגון בגי"ר, א"כ א"א לתלות

במכה אלא זכה"ג שא"א בענין אחר (עי'
בש"ך סי' קצ"ו סק"ג).

וא"כ כאן ס"ל להרמ"א, שלא נחשב לדם
לפנינו משום שיש לנו מקור והוא
שצא מן המכה, אכן ספק איסור מ"מ יש
כאן, ועי"ז יש להתיר מספק נדדין. משא"כ
לפי הש"ך אם היא בחזקת מעין פתוח לא
מהני אפי' מכה מ"ד, וודאי אמרינן שהדם
ממנה צא. וא"כ אפשר שהה"נ באשה שאין
לה וסת שאין לה חזקת אינה רואה גם כן
ס"ל להש"ך שבלי ס"ס שהדם לא צא
ממקורה ודאי אמרינן שממנה צא ולא ממכה
שא"י אם מ"ד]:

סימן קפ"ז ס"ה

מו"מ בדברי הרמ"א בענין תלויות במכות

פסק הרמ"א שיש לתלות במכה שא"י
שמ"ד כאשר רואה דם שלא בשעת
וסתה, וכן במקום ס"ס אפשר לתלות במכה
שא"י שמ"ד [גם אשה שאין לה וסת], אמנם
בשעת וסתה א"א לתלות במכה [אפילו ידוע
שמ"ד] דאל"כ לא תטמא לעולם.

והנה צדין הראשון כ' הש"ך כאן סק"כ
שהרמ"א פסק לתלות במכה שא"י
שמ"ד שלא בשעת וסתה דוקא לענין רמ"ת
ומשום חשש עגונה אמנם לבעלה נריכה ז"ג,
ואתא לאפוקי מדברי הב"ת, עיי"ש. (וע"ע
בפרי דעה שנקט בה"ת והאריך קצת בענין שם להוכיח
דלא בהש"ך). ועי' בט"ז שהבין שהרמ"א התיר
גם לבעלה אע"ג שא"י שמ"ד, והאריך לחלוק

וס"ל שיש להחמיר ואין לתלות להתיר לבעלה
אא"כ ידוע שהמכה מ"ד.

נח' האחרונים בפירוש הברייתא ואימתי יש להקל
במכה שא"י שמו"ד

ועי' בסד"ט סק"י צ שמציא קוש' האחרונים
על הצרייתא דף ס"ו ע"א שאיתא התם
צרישא דהצרייתא שאשה שיש לה מכה תולה
במכה, ומשמע אפי' א"י שמ"ד. אכן בסיפא
דהצרייתא איתא התם שהאשה נאמנת לומר
שמכה יש לי ושהדם יוצא ממנה ומשמע שאין
לתלות אא"כ ידוע שהמכה מ"ד. והסד"ט
מציא מח' אחר' איך לפרש את הצרייתא, או
שהרישא אינו אלא לענין רמ"ת ולא לבעלה,
דהיינו שלענין רמ"ת יש לסמוך גם על מכה

שא"י שמ"ד, משא"כ בענין איסור לבעלה אין לתלות אלא"כ ידוע שמ"ד (כדאיתא בסיפא דהברייתא). או י"ל שהרישא שחולה גם במכה שא"י שמ"ד היינו משום שיש שם ס"ס, ספק נדדין ספק מן המכה ולכן יש להקל, משא"כ הסיפא איירי בידוע שזא מן המקור ואין כאן אלא ספק א' ולכן נריכה לדעת שדס יוצא מן המכה, עיי"ש.

וא"ב יל"ע בדברי הש"ך אליבא דהרמ"א, שהרי בסק"כ כתב שהרמ"א גבי הדין שלא בשעת וסתה לא התיר אלא לענין רמ"ת, וא"כ משמע כזא א' הנ"ל, וא"כ לכא' מש"כ הרמ"א וכן דדין של ס"ס, היינו ג"כ לענין רמ"ת ולא להתיר לבעלה. וקצת משמע כן בדברי הש"ך סקכ"ג שם שכ' לענין מכה שידוע שמ"ד שאינה נריכה ז"ג, וקצת משמע שרק התם פירש הש"ך הכי, משא"כ דדינים דלעיל דמכה שא"י שמ"ד אין תלייה אלא לרמ"ת.

צ"ע בדברי החו"ד אליבא דהש"ך

אבן החו"ד לא פירש הכי את דברי הש"ך, ועיי"ש בסק"ח שתמה על דבריו. ונ"ע מדוע הכריע אליבא דהש"ך (אליבא דהרמ"א) ס"ק כ"ז שאיירי להתיר לבעלה, שאע"פ שקצת משמע הכי בדברי סה"ת המוצא בש"ך, מ"מ בש"ך גופיה קשה מאוד לומר שאיירי לבעלה. שהרי הרמ"א כאן כתב וכן אשה שאין לה וסת, ומשמע שמשווה לדין הראשון של שלא בשעת וסתה וכנ"ל וא"כ י"ל דתרווייהו איירי דוקא לענין רמ"ת לפי פירוש הש"ך. (וודאי שדברי הרמ"א גופייהו אפשר לפרש

שאיירי גם להתיר לבעלה וכהצ"ח, וכ"פ הט"ז את דברי הרמ"א, וע"ע בפרי דעה כאן שמאריך לפרש את דברי הרמ"א כאן דלא כהש"ך סק"כ אלא כהצ"ח). ועי' לקמן במו"מ בדברי החו"ד.

הש"ך לא התיר לבעלה אלא אם יש לה ודאי מקור הדם לתלות בו

ונר' שהש"ך אליבא דהרמ"א ס"ל שא"א לתלות את הדם שראתה להתיר לבעלה אלא אם יש לה מקור הדם לתלות בו את מה שראתה, וכמו שהביא הסד"ט (שם) בשם שו"ת ש"א לפרש את הברייתא בדף ס"ז שם, שרק לענין רמ"ת אפשר לתלות במכה שא"י שמ"ד. והיינו משום שרוב נשים לא רואות מחמת תשמיש, ולכן סגי במכה שא"י שמ"ד, משא"כ אם יש לפנינו מקור הדם לטמאותה [כלו' מקור האשה] א"א להקל ולתלות את הדם בדבר אחר אלא"כ יש ודאי מקור הדם לפנינו לתלות בו. ועי' צ"י כאן שמביא מח' ראש' בפירוש הברייתא שם.

הט"ז מחלק בין ס"ס לבין אשה שלא בשעת וסתה

ועי' צ"י צט"ז סי' ק"צ סק"ב שמשמע לכא' צהדיא שפירש את הרמ"א בענין ס"ס סגי במכה שא"י שמ"ד, אע"ג דהכא כ' שאין לסמוך על דברי הרמ"א להתיר לבעלה מחמת מכה שא"י שמ"ד באשה שלא בשעת וסתה. ונר' שס"ל שודאי דם נריך ודאי מקור הדם (ולכן לא מהני מכה שא"י שמ"ד) אפי' אם יש לה חוקת אינה רואה, שהרי יש דם לפנינו ואין לנו תלייה בפנינו. משא"כ כאשר אין לה אלא ס"ס שראתה סגי במכה שא"י שמ"ד (וכנ"ל ס"ל שכנגד ספק דם טמא יש לתלות במכה שספק

מוציא דס). ועי' לעיל בסעי' א' מו"מ בהנך
דברי הט"ז.

עוד בדברי חו"ד הג"ל ובחשש שהרגישה
כאשר ראתה

וע"ע בחו"ד כאן סק"ח שהק' על הש"ך
איך כ' שמהני ס"ס צדיקת עד, הא
הוי צד הרגשה צעת צדיקתה וא"כ איך תולין
על מכה שא"י שמ"ד. והנה קוש' זו צ"ב,
שהרי כל פעם שאפשר לתלות את ההרגשה
(אימור הרגשת עד הוי או הרגשת שמש), א"כ אפשר
לתלות את הדם וטהורה היא. וע"כ נר'
שהחו"ד הק' דוקא בגוונא של מכה שא"י
שמ"ד, שס"ל להחו"ד שהא ודאי לא מהני
אם יש צד הרגשה. והוסיף החו"ד לומר
שאין לומר שמהני להתיר לצעלה מטעם ס"ס
שהרי הש"ך גופיה סק"כ לא מתיר לצעלה
כשראחה צעת תשמיש [ומשמע אפי' צכה"ג
שיש ס"ס].

ומזה ראה שיש לחלק בין מכה שא"י שמ"ד
(מחמת שלא הוי ודאי מקור הדם) לשאר
תליות, ואפי' במקום ס"ס (ועי' לעיל). שהרי
אם נחשב לתלייה א"כ מה צדך שא"י שמ"ד,
הרי במקום ס"ס דמי לשוק של טבחים
שתולין בו שיכולים לתלות את הדם אם
אפשר לתלות את ההרגשה צדד אחר. אע"כ
אפי' במקום ס"ס ס"ל להחו"ד שלא דמי
תלייה במכה שא"י שמ"ד לשאר תליות כגון
שש"ט, וק"ל:

קוש' החו"ד על הט"ז בסי' ק"צ גבי תלייה שלא
בשעת וסתה

עיין בט"ז כאן סק"י שכ' שאין להקל לתלות
במכה שא"י שמ"ד אע"ג שהיא שלא
בשעת וסתה. וא"כ יש לתמוה על מה שהק'

נמצא שיש כאן ג' שיטות בתליית דם לענין
היתר לצעלה, שהרמ"א גופיה משמע
שמהני מכה שספק מ"ד להתיר לצעלה כאשר
יש לה חזקה שאינה רואה (וכ"פ הב"ח ועוד),
והט"ז ס"ל שאמנם שיש לה חזקה שאינה
רואה מ"מ ספק תלייה לא מהני כאשר יש
דם לפנינו אכן בס"ס (שאין שם ודאי דם לפנינו)
מותר, והש"ך ס"ל שגם בס"ס לא מהני ספק
תלייה (או מטעם שספק צדיק לא הוי ספק ועי'
בכס"מ רפ"ט הל' איסור צ ובט"ז רס"י ק"ג, או מטעם
שלא הוי ס"ס מעליא כמש"כ הש"ך כאן סקכ"ב, או
מטעם שספק במכה לא מהני להתיר לצעלה שעד שלא
ידוע שמ"ד לא הוי תלייה ודמי לספק עברה ולא לספק
ניחא, ואכמ"ל).

ולדינא הסכימו הש"ך והט"ז בענין שלא
בשעת וסתה שאין להתיר לצעלה,
ונצ"י יו"ד סי' מ"א (מוצא בפ"ח סקכ"ז) לא
רצה להקל למעשה נגדם. ובענין ס"ס, עי'
בפ"ח סקכ"ח שמציא שהנצ"י יו"ד סי' מ"ח
פסק להתיר לצעלה כהרמ"א נגד הש"ך (וכמו
הט"ז רס"י ק"ג וכו'ל), אכן היינו דוקא כשיש לה
חזקת היתר. אמנם לענין להפסיק בטהרה
ויו"ג, מתלול תלי אס סומכין על ס"ס נגד
חזקת איסור וגם אם נחשב שאין לה חזקת
טהרה צו"נ (והכל מוצא בפחמי תשובה כאן). ועוד
אשכחן מח' צפוסקים מה הדין כשיש צד
שהרגישה, עיי"ש בפ"ח ובחו"ד סק"ח,
ולקמן מו"מ צדברי החו"ד שם:

החוו"ד בסי' ק"ז סקי"ח על הט"ז שם (סקי"ג), שהק' עליו שאם הוי שלא בשעת וסת גם מכה שא"י שמ"ד סגי לתלות זה. וקוש' זה אינו, שהרי הט"ז כאן ס"ל שגם שלא בשעת וסתה אסורה לבעלה אח"כ יש מכה מ"ד, וכנ"ל. ולכן הט"ז שם בסי' ק"ז פסק שהיתר שלא בשעת וסתה היינו דוקא במכה שמ"ד, ובשעת וסתה א"א לתלות במכה המ"ד משום דאל"כ לעולם לא תטמא. וא"כ דברי הט"ז בסי' ק"ז אחיין שפיר ולשיטתו אזל (וכ"ש הוא שהתם איירי גם בצדיקה שיש בה זד הרגשה, והכא החמיר גם בלי זד הרגשה).

מו"מ בענין שלא תולין בשעת וסתה דאל"כ לא תטמא לעולם

וראו מה שהק' החוו"ד שזשעת וסתה טהורה משום שאין כאן סכרת לעולם לא תטמא משום שפעם הבאה תיזהר בעת צדיקתה לא ליגע במקום המכה, לכאור' אינה מוצנת. שהרי הסכרה לא תטמא לעולם, היינו שא"א לומר שכל דם שהיא רואה היינו דם מכה, שהרי ודאי סוף סוף תגיע וסתה. ולכן אפשר לומר שאם ראתה בלא הרגשה שאין לטמאותה משום שנטמא אותה כאשר תרגיש. (ואגב ילה"ע שהחוו"ד בסי' קפ"ז סק"ט טימא בזה מטעם לא פלוג, עיי"ש). אמנם אם היא הרגישה (או יש להסתפק שהרגישה) איך אפשר לומר שנטמא אותה כאשר תצדוק בפעם הבאה ותיזהר ליגע במכה. הא י"ל מה שהיא ראתה עתה היא דם וסתה שזא בהרגשה [ר"ל ארגשה הרגשת עד], וי"ע.

עב"פ דברי הט"ז מיושצין כמין חומר בסי' ק"ז סקכ"ג שהט"ז לשיטתו אזל, וס"ל צדעת הרמ"א סוף סעיף ה' בסי' קפ"ז שאין לתלות במכה מ"ד בשעת וסתה עכ"פ כל זמן שיש דם שראתה ויש זד שהרגישה.

פלוגתת הט"ז והחוו"ד הנ"ל גם בציוור של ס"ס

והנה דברי הט"ז הנ"ל היינו גם צגוונא של ס"ס, שהרי לא ידוע לה אם הדם יוא מהמקור אי לאו, שהרי היא מסתפקת צדס שיא ממקום רעי, וא"כ נפקא לן מזה דהא שאין תולין בשעת וסתה היינו גם בכה"ג של ס"ס. אמנם החוו"ד שהק' שם על הט"ז, לכאור' חולק בזה וס"ל שכל זמן שיש לה איזה היכ"ת שתטמא בפעם אחרת א"כ יש לה לתלות. וא"כ בס"ס ג"כ י"ל שתטמא כאשר היא מרגישה שהדם בא מן המקור. [וכבר הערנו לעיל כי במקום שאינו ידוע אם המכה מ"ד ס"ל להחוו"ד שא"א לתלות אפי' במקום ס"ס (באשה שאין לה וסת וכ"ש בשעת וסתה), ולכאור' היינו משום שלא נחשב למקור הדם ולכן א"א לתלות וכנ"ל].

פלוגתת הגר"א ונב"י היא בענין פלוגתת הט"ז והחוו"ד

ויל"ה"ע שצנידון הנ"ל דהיינו אם יש לטמאותה בשעת וסתה כאשר יש לה מכה שמ"ד וגם ס"ס שלכאור' נח"צו החוו"ד והט"ז, מתלא תלי גם במח' הגר"א ונב"י. שעי' צביאור הגר"א סקט"ז שכ' על דברי הרמ"א שאין לתלות דם על מכתה בשעת וסתה, שהיינו דוקא אם אינה יודעת צצירור שהדם יוא מהמכה. ומשמע לכאור'

ורמ"א (וע"ע במראה מקומות במו"מ שם). וע"ע מש"כ לעיל בשם הנב"י (המוצא כאן בפ"ת ולקמן ס"ו) בפירוש דברי המחבר, ומה שהאריכו הפוסקים לדון אם ס"ל להמחבר דבעינן מכה הידוע שמוציאה דם אי לאו. ועי' בכו"פ ובערוה"ש שפירשו דלא כהנב"י.

וע"ע לעיל בדברי הרמ"א שהיקל לתלות שלא בשעת וסתה גם על מכה שא"י שמ"ד ובדברי הש"ך והט"ז שהכריעו לדינא שאין לתלות אלא במכה הידועה שמ"ד. ובענין אשה שאין לה וסת ומה שתיקל הרמ"א עפ"י ס"ס, עי' בש"ך שהחמיר בזה. ולכן לדינא בלא מכה שידוע שמ"ד א"א לתלות כאשר אשה רואה דם מאו"מ. ועי' ברמ"א שמסיק שאפי' במכה הידוע שמ"ד אין לתלות בה אא"כ היא לא ביום וסתה או בעו"ב, אכן ביום וסתה או עו"ב א"א לתלות דא"כ לא חטמא לעולם. (ובסמוך הבאנו דברי החו"ד המוצא בפ"ת בענין ראיה אחר יום וסתה או עו"ב שלה).

ובסוף דבריו כ' הרמ"א שלגבי כתמים יש לתלות בכל ענין. ולכא' ממש"כ דוקא כתמים אחא לאפוקי מכתמי עד, שכל מקום אמרינן שכתמי עד הצדוק (דהיינו דם על עד בדיקה) הרי הן כראיות לכל דבר, עי' סס"י ק"ג. ותו אפי' אם נימא שדילמא הרמ"א לא נחית לדיני בדיקה, מ"מ עי' בפוסקים כאן בס"ה ולקמן בס"ז [הט"ז], והנב"י שמוצא בפ"ת, ועוד] שהשוו את הדין של בדיקות לבין תליות במכות המוצא בסעיף ה'. וא"כ י"ל שתלייה על מכה הידוע שמ"ד מהני אא"כ ביום וסתה או בעו"ב. וע"ע בפ"ת

מהגר"א שאם יש ספק כל דהו אם הדם יצא מהמכה אי לאו א"כ בשעת וסתה א"א לתלות על המכה. ואע"ג שיש לדחות קצת ולומר שהיינו דוקא בלא ס"ס, מ"מ נר' שאין לחלק. שלכא' אין לטהר אא"כ לא שייך הסברא שאל"כ לא חטמא לעולם. והרי אם לא סומכין על זה שלא הרגישה א"כ י"ל ג"כ בס"ס שלא חטמה עי"ז. [ולא מיבעיא במכה שא"י שמ"ד שס"ס מהני שיהיה נחשב תלייה אע"ג שאינו מקור דם, והרי בגוונא שיש לנו מקור דם כגון מכה מ"ד לא מהני בשעת וסתה אא"כ יודעת בצירור שהדם יוצא ממנו, כן לכא' משמע בהגר"א. אלא נר' שאפי' אם המכה מ"ד יש ס"ס עדיין אין להתיר אא"כ לא שייך סברת לא חטמא לעולם. ואם לא סומכין על זה שלא הרגישה שיצא מהמקור, לכא' בזה גופה מונח שאין להתיר אע"ג שיש ס"ס, והבין].

אמנם עי' בפ"ת כאן סקל"ג שמציא את דברי הנב"י סי' מ"ו שס"ל שכל זמן שמסתפקין במקור הדם, אפשר לסמוך על המכה. כי בשעת וסתה אין להחמיר לא לסמוך על מכה אלא כאשר יודעת שהדם יוצא מהמקור. נמצא שמה שנח' זו החו"ד והט"ז כנ"ל, ג"כ נח' זו הנב"י והגר"א בהננת דברי הרמ"א שבשעת וסתה אין לתלות במכה משום דא"כ לא חטמא לעולם:

עוד בענין הנ"ל ותליות בעדי בדיקה

עיי' לעיל מש"כ בשם הפוסקים בענין תליות במכות צנידונים המוצאים כאן במחבר

סקל"ז שמציא את דברי החו"ד שכתב שלא רק ראייה בעו"ז אלא ודאי הה"נ הראייה הראשונה אחר עו"ז א"א לתלות משום שא"כ לא תטמא לעולם. נמצא לכא' שאשה שמנאה דם על עד צדיקה ביום עו"ז שלה או לאחר עו"ז א"א לתלות במכה המ"ד, וז"ע.

בענין לא תטמא לעולם גבי בדיקות עד

אבן לכא' יל"ע בזה, שאע"ג שהרמ"א והפוסקים משמע כנ"ל שגם ראייה על עד צדיקה יש לטמאותה וא"א לתלות על מכה המ"ד ביום וסטה, מ"מ ז"ת, שהרי איך שייך לומר א"כ לא תטמא לעולם גבי דם הנמצא על עד צדיקה. שהרי היא תטמא כאשר תראה את וסטה הרגילה, שלכא' ודאי א"א לומר שהדם על עד צדיקה הוא וסטה. [ויש להדגיש כנ"ל שדילמא הרמ"א גופיה לא כיוון לומר כתמים לאפוקי צדיקות, אלא ס"ל שצדיקות דמיין לכתמים שלא שייך לומר בזה א"כ לא תטמא לעולם. שרק גבי ראיות כדרכה י"ל א"כ לא תטמא לעולם. אמנם כבר הערנו כי הפוסקים כתבו כמו שמשמע ברמ"א שגם דם על עדי צדיקה נכלל בדברי הרמ"א כאן, וא"כ לכא' ז"ל שא"א לתלות עד צדיקה ביום וסטה].

מו"מ לדינא ואם יש לחלק בין ראייה ממש לבין בדיקת עד

ושאלתי את מורי הגר"ז ריבלין שליט"א [מו"ז בעדה"ח ירושלים עיה"ק] אם יכולים לדחוק בענין שלעולם לא תטמא, ולומר שודאי תטמא כאשר תראה את וסטה. ולכא' כעין זה אשכחן בדברי החו"ד שהשיג

על הט"ז סי' ק"ז סקכ"ג, עיי"ש שכתב שאם שייך שתטמא ע"י זהירות לא לנגוע במכה א"כ ל"א בזה שלא תטמא לעולם. ולכא' כ"ש להכח שתטמא כאשר תראה. [ובאמת דברי החו"ד שם קשין מאוד שהרי איך תולין לומר שעוד דם יבוא, והרי אנו דנין על הדם שכבר ראתה. ע"י צמ"מ באריכות לעיל בסעיף זה ולקמן סי' ק"ז סל"ד בדברי החו"ד והט"ז].

וענה לי הגר"ז שליט"א כי ודאי אחר שפסק השו"ע שאין תלויות ביום וסטה, ודאי שא"א לטעון בזה"ז שטהורה ויש לתלות במכה דהא תראה כאשר תיהוי וסת רגילה. והרי שהרמ"א עצמו לא חילק בזה, ואיך אכן נחלק בזה. ומו ע"י בחו"ד שהקשה כעין זה, שהק' אם ראתה בלא הרגשה נימא שלא שייך סברת לעולם לא תראה משום שמ"מ היא תראה בהרגשה. ומי החו"ד שרצון עשו לא פלוג בכל רואה ממש. וא"כ לכא' הה"נ לנידון דידן י"ל שודאי יש לטמאותה אם צדקה א"ע ביום וסטה שא"א לה לתלות ראיתה [כתמי עד הצדוק שהן ראייה לכל דבר] על מכתה. ולכא' אין לחלק בין ראייה ממש לבין ראייה מועטת כמש"כ החו"ד הנ"ל שלא פלוג רצון. [אכן ע"י בסמוך מה שכתבנו לחלק אליבא דהחו"ד בין ראייה לבין צדיקת עד].

וב"ב אמר לי הגר"ז שליט"א שלא מטמאין אותה מחמת צדיקת עד אע"ג שהיא צדקה ביום וסטה [או אחריו]. והיינו משום שלעולם לא דמי צדיקת עד שראתה עליה דם מראייה ממש, ונפרש בעזה"י.

ראיה שהחוו"ד גופיה לא כולל בדיקת עד
בלא פלוג

[ואין להקשות שבשעת וסתה יש לא פלוג
ולכן א"א לחלק בין דם על צדיקה לבין
רואה, שלכאור החוו"ד גופיה שכתב שיש לא
פלוג ברואה כוונתו דוקא ברואה (בלא הרגשה)
ולאפוקי בדיקת עד. שהרי בס"י ק"ל סק"ח
הק' החוו"ד על דברי הט"ז שם (כנ"ל) וכתב
שם של"א בזה וכי לעולם לא תטמא שהרי
כאשר תרגיש או תצדוק ולא תיגע במכה היא
יכולה להיטמא. וא"כ החוו"ד ס"ל שהדם
שמנאה כבר על צדיקה עד לא נכלל ללא פלוג
שכתב כאן בענין רואה. ונראה שמש"ה דייק
החוו"ד כאן וכ' שיש לא פלוג גבי רואה
ממש, שדוקא רואה ממש יש לא פלוג אפי'
ראתה בלא הרגשה, אמנם דם על צדיקה לא
טמאה משום לא פלוג.

(ע"י צמ"מ בדברי החוו"ד לעיל ס"י קפ"ד
ס"ט, איך החוו"ד דן בענין ראיה בלא
הרגשה ביום וסתה. ולפ"ז ק"ק על מש"כ
כאן החוו"ד שראיה בלא הרגשה טמאה
מחמת לא פלוג, שלכאור הומ"ל שטמאה
מחמת שביום וסתה עלולה לראות בין
בהרגשה ובין שלא בהרגשה, ובשניהם נטמאת
וא"כ א"א להקל כאן מחמת סברא וכי לעולם
לא תטמא, אלא שבהרגשה היא טמאה מה"ת
ושלא בהרגשה היא טמאה מדרבנן. וצדוק
י"ל שהחוו"ד ס"ל שאי לאו האי לא פלוג היה
תולה את ראיה בלא הרגשה מחמת תלייה
במכה, אע"ג שלפ"ז אפשר שלא תטמא עד
שתראה בהרגשה, מ"מ יש להקל כל זמן
שאינו אלא ספק נדה דרבנן)].

יש לחלק בין תלייה לבין בירור של בדיקת עד
והסביר לי הגרנ"ר שהטעם שלא מחמירין
הוא כעין מה שמצינו בסעי' ז',
והוא שיש לחלק בכה"ג שאפשר להראות ע"י
בדיקת צית החיצון שיש לה איזה מכה
שמוציאה דם, ולא דמי לתלייה בעלמא.
והוסיף כי ודאי דמי לבדיקה המוכיחה שאין
לה דם נדה המטמאה [אלא שעכ"פ יש איזה
ספק לפנינו כי סוף סוף מנאה דם על העד
ועל זה אמרינן שרגלים לדבר ע"י בדיקת
ציה"ח שהדם בא מן המכה].

דהיינו שלא דמי למה שאיתא בסעיף ה', כי
התם יש ריעותא שראתה. ואמנם
שאין לחלק התם בין כמות דם מועטת
למרובה, מ"מ לא דמיא לבדיקה שהיא נקייה
אלא שיש איזה טיפות דם הצריכים בירור,
וכנ"ל. שבסעיף ה' שצריכים לתלות את הדם
שראתה, אע"ג שיש לנו תלייה מ"מ א"א
לתלות מטעם שא"כ לא תטמא לעולם. אכן
בכה"ג שלא הוי תלייה אלא הוכחה שמהמכה
בא הדם שם לא שייך סברא שלא תטמא
לעולם (שהיא סברא להלכות תלייה). אכן ודאי
בכה"ג שיש דם על העד וא"א לברר ע"י
בדיקות ציה"ח וכיוצ"צ שהך דם הוא מהמכה
ע"י כל מיני בירורים (כגון כמות הדם, ומקום הדם
על העד, ובדיקה בציה"ח, וכיו"צ) א"כ א"א לתלות
וכפסק הרמ"א בסעי' ה'.

[וגם צ"ן לדברי החת"ס בענין (י"ד ס"י קמ"ב
וס"י קע"ז), שבא לפרש את דברי
הרשב"א שס"ל שלא אמרינן א"כ לא תטמא
לעולם וטהורה גם בשעת וסתה כאשר יש לה
מכה. (ע"י צ"ח כאן סק"ו שמציא את דברי הרשב"א

שממיר לחלות גם בשעת וסתה). ועי' צחת"ס שם שרצה לומר שיש איזה היכ"ת שעוזר את הדם מלצוא ואפי' בשעת וסתה, ואכ"מ, עיי"ש. ונר' לומר שממש מוכח שכ"ע מודו צכה"ג שיש צירור מאיפה בא הדם, ולא נח' תוס' והרשב"א אלא צכה"ג שנריכים לחלות את הדם. (ועי'ל שגח' אס מש"כ החת"ס בענין רפואה הו' צירור כדי שלא נצטרך לחלות).

ועע"ש צסי' קע"ז שצמקום שא"א לעשות הפס"ט יש לסמוך על שיטת הרשב"א (אלא שתשהה לצדוק עד אחר זמן המשך וסתה הרגילה), ותעשה הפס"ט ע"י שלא תרגיש פתיחת מקורה כאשר היא שמה על ליצה לא להסיח דעתה (ומוצא דבריו בפ"ת סי' קצ"ו סק"ה).

ובעין דבריו אמר לי מו"ר הגר"מ קלוגמאן שליט"א שס רבו המוצהק הגאון הרר"מ הלצרשטט זצוק"ל, שג"כ הסביר שלא דומה לחלייה הנמצא בסעי' ה'. והוסיף שיש לחלק בין החליות שבשו"ע, שאין להם ידיעה ברורה על המכה וגם לא על המעיין, משא"כ בזמנינו ע"י פנס וכיוצ"ב ועוד כלים המצויים בפנינו בקלות, אפשר לצרר גם על המכה שמ"ד ששייך לדם שמנאה על העד וגם אפשר לצרר שמעינה עדיין סתומה. משא"כ בזמנם היו משערין כפי מה שמוצאין ע"י צדיקת מוך ושפופרת וכיוצ"ב.

סברא לדחות את הבדיקה עד אחר יום הוסת

והוסיף הגר"ר להציע שאם יודעים שיש לה מכה באו"מ ומש"ה תהיה קשה לה לצדוק ציום וסתה ולמנא את העד נקי, עדיף

שהיא תמתין עד אחר יום הוסת ומצדוק. שהרי אמנם שקיי"ל כל"צ צסימן קפ"ד ס"ט שהיא אסורה עד שתצדוק, מ"מ דעה ראשונה בשו"ע שם היא שיטת הרמב"ם והרי"ף וס"ל שרק אסורה ציום וסתה ואח"כ לא נריכה צדיקה. שאלצייהו אין ריעותא צחוקת טהרתה אלא ציום וסתה ולא אחריו. ולכן עדיף שתצדוק אחר יום הוסת כי לפי שיטתם שאין ריעותא צחוקת טהרתה א"כ מוקמינן לה אחזקתה כמו שעושין גם קודם ציום וסתה, ול"א צזה א"כ לא תטמא לעולם.

(ואין להקשות עפ"י דברי החו"ד שיש לטמאותה צראייה הראשונה אחר יום וסתה, שהרי כבר אוקמינן לעיל את דברי החו"ד שאיירי דוקא צרואה ממש ולא איירי כלל צצדיקות).

לא בכל גוונא של עד בדיקה אפשר להקל

ויל"ח"ע שאע"ג שלפי הג"ל משמע שסעי' ה' לא שייך אלא צדיקה מ"מ אין להקשות מדברי הגו"כ שמפרשים את דברי השו"ע שם גם צצדיקה וגם צרואה. שהרי שני הרבנים שליט"א הג"ל מודו שאם מנאה דם על הצדיקה ואין שם רגלים לדבר שבא מהמכה, אלא שיש דם על העד כמו שאר פעמים שהיא רואה (כאשר אין לה מכה) א"כ ודאי שא"א לחלות צמכה המ"ד אס היא צדיקה א"ע ציום וסתה (או לאחר יום וסתה וכמש"כ החו"ד בענין רואה אחר יום וסתה שאין לחלות דא"כ לא תטמא לעולם). שכל הסברא הג"ל להקל היינו מחמת רגלים לדבר וצירור על הדם ולא דמי לחלייה צעלמא של סעי' ה'. ולכן

זכה"ג שאין לנו רגלים לדבר וזירור ודאי יש להחמיר וכנ"ל:

בענין ספק צדדין ומוח' ש"ך ורמ"א בס"ס כאן עי' לעיל סעי' א'

פסק הרמ"א שאשה שאין לה וסת יכולה

לסמוך על ס"ס כאשר יש לה מכה, ספק זא מן הצדדין ספק זא מן המכה. ועי' זש"ך שהק' עליו וכתב שלא נחשב לס"ס. עי' זריש הסימן (לעיל ס"א) זמו"מ באריכות בענין ספק צדדין, וגם מש"כ שם לזאר את פלוגתא הש"ך והרמ"א כאן:

סימן קפ"ז סי"א

בענין וסת שא"ק כאשר רמ"ת וסברת עיגון להחיר כאשר רואה מופלג מתשמיש

עיין מש"כ החו"ד כאן סקי"ד עפ"י דברי הט"ז סקט"ז שאין לחוש לוסת שא"ק של תשמיש משום זמקוס עיגון לא החמירו רבנן. והוסף החו"ד עפ"י דברי תוס' (נדה סו.) לפרש שרמ"ת דמיא לאכילת דברים חריפים ולא דמי לקפיצות (אלא תלוי בז' דעות זרמ"א סי' קפ"ט סכ"ג), עיי"ש.

אבן ח"כ ז"ע על מש"כ זריש הסימן ססק"א, ששם כ' החו"ד שאם ראתה ג"פ מופלג מתשמיש ח"כ בפעם רביעית היא אסורה לשמש פעמיים באותה עונה. שהרי אחר שתשמש פעם ראשונה ח"כ היא עונת וסתה, ולכן לעולם תהיה אסורה לשמש פעמיים באותה עונה עד שתעקר ג"פ.

ולפי מש"כ כאן זסוף הסימן קשה מדוע החו"ד ס"ל שאינה אסורה עד אחר שתראה ג"פ כזיר הנ"ל, לכאוי יש לאוסרה גם אחר פעם ראשונה שראתה מופלג מתשמיש משום וסת שאינו קבוע. וזוה לא

שייך לומר סברת עיגון (כי רק נאסרה לשמש פעם שניה בעונה אחת), ולא דמי לזיר של הט"ז שם שחאסר בתשמיש אחר טבילה ושייך עיגון, וגם לא דמי למש"כ החו"ד שם ססק"א שאין לאסור מתחלת תשמיש מטעם עיגון ג"כ. ולכן קשה כדלעיל שפעם הבאה שהיא תשמש יש לאוסרה לצועלה פעמיים וכנ"ל כי יש לה וסת שא"ק. (ואה"נ שאפשר לעקור בעקירה אחת שתשמש ולא תראה אח"כ באותה עונה, אמנם מ"מ יש לאוסרה עד שיעקר פעם א', וזחוו"ד משמע שאין איסור עד שתקבע זג"פ).

הערה בוסת הגוף של תשמיש ואכילת שום בענין חשיש וסת שא"ק

ומסתפינא לפרש כן את דברי החו"ד כי לא ראיתי מאן שהעיר כן, אמנם לכאוי ילה"ע שלא דמי תשמיש וגם אכילת דברים חריפים לשאר וסת הגוף. ולכאוי מוכח כן מדברי תוס' אליבא דרבי סס"ל שחזקה נעשית זג"פ, ולא זריכים להחזיק זג"פ כדס"ל לרשב"ג. שעי' זתוס' (נדה סג: תד"ה לימים ונדה סו. תד"ה ונאמנת) שכתב שכדי לקבוע וסתה גזי אכילת דברים

חריפים וצתשמים גם רבי מודה שצריכה להחזיק בג"פ משום שאינה וסת גמור.

ולבאו' צסי' קפ"ט צענין של אכילת דברים חריפים לא אשכחן שום פוסק שס"ל שאחר אכילה אחת של דברים חריפים יש לחוש לוסת שא"ק צפעס הצאה. ונר' שהכי מסתבר שהרי אם אינו כשאר וסתות הגוף (וכוסת החודש והפלגה), א"כ נשמע מרבי לרבנן שאין חשש שמא יקבע אלא צוסתות הרגילות לקצוע צהן, וכמש"כ הסד"ט צענין דילוג וסירוג צסי' קפ"ט. וא"כ גם תשמיש דינו הכי, שאין חשש וסת שא"ק אלא צדברים שיש לחוש שיקצע צהן וסת. וצפרט לפי דברי הצ"י סס"י קפ"ז שכל חשש רמ"ת הוי מיעוטא דמיעוטא כי רוצ נשים אינן רואות מ"ת. וא"כ הדין עם דברי החו"ד צריש הסימן שאין לחוש אחר פעם ראשונה.

מו"מ בדברי הט"ז והחו"ד בענין וסת שא"ק גבי רמ"ת

ואברתי יל"ע צדברי הט"ז שלכאו' משמע צהדיא שיש לחוש ולאסור וסת שא"ק [גבי רמ"ת]. ועיין צחו"ד שהק' שאם תשמיש הוי כקפיצה (כלו' וסת האוגס), א"כ מדוע יש לחוש לוסת שא"ק כשיש לה וסת מורכב מצ' אונסין [טצילה ותשמיש]. ומכאן קוש' זו הוכיח שצריכה לחוש אפי' אחר ראייה אחת משום לתא דהתשמיש [כמו אכילת דברים חריפים וכיוצ"צ].

ועוד קשה על הט"ז שר' להקל מחמת צד עיגון שהרי הט"ז גופיה רס"י קפ"ט

(סק"ד) מפרש שהחשש ראייה אחר טצילה הו' וסת השעות, ומצואר שס שאין לחוש אלא לשעתה. וא"כ איך תירץ כאן הט"ז שיש צברא של עיגון אם ניחוש לאסור אחר טצילה הצאה. הרי מצואר שאין לחוש אלא לאותה שעתה, וא"כ אין כאן צברא של עיגון כלל, וצ"ע.

ובדי' ליישצ את דברי החו"ד והט"ז נר' שיש לחלק ולומר שראיית וסת צשעת תשמיש שאני מראייה שמופלגת מתשמיש. שאע"ג ששניהם וסת הגוף ודמיין לאכילת שום כמש"כ החו"ד עפ"י תוס' נדה שם, מ"מ לאו חדא דינא אית להו. שאם רואה מופלגת מתשמיש הרי דומה ממש לאכילת שום, ושם לכאו' נר' לומר כמש"כ החו"ד צריש הסימן שאין לחוש לוסת זו עד שנתחזק ג"פ [וכנ"ל עפ"י דברי תוס' שאינו וסת גמור]. וכ"ש מופלגת מטצילה אין לחוש עד שתתחזק ג"פ, שהרי טצילה דמיא לקפיצה ואין חשש וסת שא"ק צוסת שנקצע מחמת אונס, אלא שהט"ז מחמיר רס"י קפ"ט שם לוסת השעות.

ולבן נר' לומר שס"ל להט"ז ששאני היכ"ת שראתה צשעת תשמיש, ששם לא נחשב למעשה שגורמת דס לצוא, אלא שיש לה חולי של רמ"ת כמצואר צחו"ד כאן רס"י קפ"ז (סק"א). וא"כ ס"ל להט"ז שכמו שהמחבר מחמיר צסעי' י"א להפלגה גבי צ' תשמישין הה"נ יש לחוש אחר טצילה שניה צדברי הרמ"א סעי' י'. (ולכאו' לא מוכח להחמיר עפ"י פסק המחבר, שהרי אפשר לומר שהמחבר מחמיר מטעם

הפלגה, משא"כ גבי טבילה שדמיא לקפיצה אין טעם לחוש, וז"ע).

ולפ"ז יש לומר שאין חשש וסת שא"ק לא אחר תשמיש ולא אחר אכילת דברים חריפים ששניהם לא היו וסת גמור. ואע"ג ששניהם נחשבין לוסת קבוע אחר שנתחזקה ג"פ שרואה מופלגת מהתשמיש או אחר אכילת דברים חריפים, מ"מ אין להם וסת שא"ק. והט"ז רק היה לו צד להחמיר מטעם חולי רמ"ת, ותירץ שאין להחמיר משום עיגון. ולפ"ז אין צורך לחדש כמש"כ החו"ד כאן (סקי"ד) שמשמע שסבר שיש וסת שא"ק לאכילת דברים חריפים, וגם לפי דבריו ז"ע מש"כ ריש הסימן כמש"כ לעיל (שאלוציה לכאן) היה צריך להחמיר גם לוסת שא"ק וכנ"ל):

דהיינו שס"ל להט"ז שחולי של רמ"ת ג"כ שייך לחוש ליה בוסתות מסוימות (כגון בהפלגה ווסת שעות וכיו"צ). וכלומר שאין לומר שהחולי של רמ"ת שייך דוקא לכל תשמיש ותשמיש. וממילא ס"ל להט"ז שיש לפרש את הרמ"א שהטעם שאינה חוששת לרמ"ת אחר טבילה שניה היא משום עיגון. וא"א להקל מטעם שטבילה אינה אלא כקפיצה שהרי זו סבא דוקא בגורמים של וסתה, ולא היא סבא בחולי של רמ"ת.

סימן קפ"ט ס"ב

לשון המחבר גבי וסת שאינו קבוע צ"ע

וסת הדילוג לא חוששין.

פסק המחבר שחוששין לוסת שא"ק גבי חודש והפלגה והוסיף לומר, ח"ל, והוא הדין לשאר מיני וסת שצריכה לחוש להם כן חוץ מוסת הדילוג וכו', עכ"ל. ולכאן הלשון קשה, שהרי המחבר לא חושש לוסת שא"ק מלבד וסת החודש והפלגה אלא בוסת הגוף. ולכאן לשון המחבר עכ"פ משמע שיש עוד שתי מיני וסתות שחוששין להן, ורק לגבי

ועוד קשה כי באמת אינו כן מש"כ המחבר כאן חוץ מוסת הדילוג, שהרי גם בסירוג לא חוששין לוסת שא"ק, ומבואר לקמן בסימן קפ"ט שסירוג לא הוא וסת הדילוג. וא"כ לכאן היה צריך לומר שמלבד חודש והפלגה הה"נ גבי וסת הגוף אכן צא"ר הוסתות לא חוששין להם עד שתקבע ג"פ, וז"ע:

סימן קפ"ט ס"ה

מו"מ בוסת הדילוג

אירא בגמ' נדה (סד.) מח' רב ושמואל בענין וסת דילוג, ועי' בראש' וצ"י

בענין וסת הפלגות בדילוג אם צריכים ד' או ה' ראיות. עכ"פ קי"ל שאשה קובעת וסת לראות בהפלגה בדילוג, וכגון שאם ראתה

ציוס כ"ו, כ"ח, ל', ול"ב, שהיא אסורה ציוס ל"ד (ואין לה שאר עונות וגם עו"ב אין לה).

והנה יל"ע מה הדין בכה"ג שלא ראיה ציוס ל"ד (כאשר היא צריכה לחוש לפי הקציעות שלה) אלא ראיה ציוס אחרת כגון לאחר הפלגה ל"ג, איך היא חוששת להצא לקציעות שלה אחר ראיה זו שהיתה עקירה ראשונה שלה. ועוד יל"ע מה הדין לגבי דילוג בהפלגה כשאנו שווה בדילוג, וכגון מה שמסתפק בדה"ש כאשר ראיה לאחר ל', ל"א, ל"ג, ול"ו, האם נחשב לקציעות כי כל פעם דילוג ציוס נוסף מראיה שלפניה. וכ' בדה"ש שהה"נ יל"ע מה הדין בוסת החודש בדילוג בציור הנ"ל אם נחשב לקציעות וסת החודש בדילוג. (יש שר"ו לדייק כי הש"ך סק"ב כבר כ' בזה שאין קציעות וסת בציור הנ"ל, אכן לכא' הש"ך לא איירי בזה כלל, וכן ע"י פר"ד שלא פירש הכי את דברי הש"ך. וכנ"ר שהש"ך רק בא לאפוקי מסברא שהיא יכולה לקבוע א"ע לראות כל חודש יותר מאוחר בחודש מהחודש שלפניו).

והנה צענין קציעות שלה בכה"ג שלא ראיה ציוס הנקבע לה לראות בו, אשכחן גבי וסת החודש בדילוג שחוששין ליום שהיה קבוע לה מקודם כאשר קבעה מעיקרא (בין ראיה בין לא ראיה בקציעותה בחודש שלפניו). ע"י בפי"ת סק"ה שמציא את דברי החו"ד בזה (וכ"פ לו"ש), שחוששת ליום הדילוג אפי' לא ראיה בחודש שלפניו. וכגון אם ראיה בט"ו ובט"ז וב"ז וצ"ח ולא ראיה ב"ט מ"מ היא חוששת ואסורה בכ' בחודש הבא.

ולבא' אכתי יל"ע גבי וסת הפלגה בדילוג שהרי אפשר לומר שדילוג החודש הוא כפי הראיה בחודש שלפניו, וקיי"ל שאחר שקובעת כפי החודש, א"כ הגורם של החודש הוא במקומו ולא מתלל תלי בראיה שלפניו (ואין כאן סברא שנתמללה סאתה כאשר הזכיר הרמב"ן לגבי הפלגות). ש"ל שדומה ממש למי שקבעה ציוס ט"ו בחודש ג"פ, שאפי' אחר שעקרה פעם או פעמיים מ"מ חוששת לט"ו בחודש, הה"נ גבי וסת החודש בדילוג י"ל שקבעה כפי הלוח ולא איכפת לן אם עקרה פעם או פעמיים.

אמנם לגבי דילוג בהפלגה יל"ע בזה, שהרי החס לכא' שייך סברא של נתמללה סאתה. וע"י לקמן סי"ג מה שנח' בזה הש"ך והט"ז לגבי וסת שא"ק של הפלגה כאשר ראיה צינתיים. והנה אמנם שהש"ך סבר שלא חוששין אלא להפלגה של ראיה אחרונה, מ"מ מודה איהו גופיה [בנקה"כ] שאחר שקבעה וסתה, אפי' אם ראיה צינתיים שהיא חוששת להקציעות שהיתה לה ולא חוששין רק מראיה אחרונה. (וע"ע בחו"ד אליבא דהש"ך צענין שראיה בין ראיה ג' לראיה ד', ומוצא בפי"ת, עיי"ש).

וא"ב בכה"ג שראיה ציוס כ"ו, כ"ח, ל', ול"ב, ואח"כ לא ראיה ציוס ל"ד אלא ציוס ל"ג, יל"ע איך היא קבעה את וסתה, האם היא קבעה ע"י הפלגה לחוד או דוקא ע"י סברא שמילואה סאתה שהיא נשמתה כל ראיה עפ"י ראיה שלפניה. ונ"מ אם היא תיחוש בציור הנ"ל (שראיה ציוס ל"ג) ליום ל"ו כאשר אשכחן לגבי וסת חודש בדילוג כנ"ל או

האם תיחוש ליום ל"ה, וז"ע. ויודאי אין לדמות לוסת של נגיחות, וא"כ דברי הראב"ד שניין החו"ד לא שייך לכאן.

ועי' דרכי"ת כאן סקל"ב שכתב זכה"ג שהיתה לה דילוג של יום אחד, וכגון ל' ל"א ל"ב ל"ג, שהתם היא חוששת לל"ד, ואם לא ראתה בל"ד בראייה הבאה היא חוששת לל"ה. אכן ב' דברים לא מבוארים שם, חדא האם מונין את הפלגת ל"ה כפי מה שהיתה אמורה לראות אם ראתה בל"ד. שהרי לפי ש"ך הנ"ל היתה חוששת למה שאמורה לראות. אמנם לכא' יש לחלק כנ"ל, מאחר שודאי היא מפליגה מראייה שעברה א"כ יש לדון אם ע"כ מונין מראייה שעברה או דילמא י"ל כמו שאמר הש"ך בכל הפלגות, שגופה כבר נקבעה לראות בימים אלו, וז"ע.

ועוד ז"ע בפסק הדרכ"ת (ולכא' ה"ה שאר פוסקים מסמימת לשום) והוא זכה"ג שמפלגת ב' ימים מראייה אחרונה יש לדון אם ההפלגה היא דוקא מראייה אחרונה או קציעות בפני"ע, דהיינו ציור הנ"ל שהפליגה ב' ימים ואח"כ לא ראתה בל"ד אלא בל"ג, האם נימא שהפלגתה היא ב' ימים מראייה אחרונה, או האם נימא שכבר נקבעה לראות בהפלגת ל"ו. ולכא' בשאלה השניה אין לחלק בין הפלגת יום א' לבין הפלגת ב' ימים, ואם הדרכ"ת פוסק שחוששת לל"ה אע"ג שלא ראתה בל"ד, ה"נ לנ"ד היא חוששת לל"ו אע"ג שלא ראתה בל"ד.

(שאע"ג שקצת יש לחלק ולומר שהפלגת ב' ימים ע"כ הוא קציעות וסת עפ"י הראיות, משא"כ יום א' י"ל שכך טבעה להוסיף כל פעם יום א', מ"מ נר' שאין לחלק בזה, דהה"נ נימא שטבעה להוסיף ב' ימים, וק"ל).

יש לחלק בין וסת חודש בדילוג לבין וסת הפלגה בדילוג

ועפ"י הנ"ל י"ל שמה שחקר זכה"ש לגבי דילוג שאינו שווה [אלא כל ראייה היתה ביום נוסף לראייה שלפניה], לכא' יש לחלק בין דילוג בהפלגה לבין דילוג בחודש. ש"ל לגבי הפלגה שכל קציעותה היא עפ"י סברא שאחר הפלגה זו נתמלאה סאתה, א"כ לכא' ל"ש הוסיפה ב' ימים בכל הפלגה ול"ש הוסיפה עוד יום מראייה שלפניה, דמאי שנא. (ולכא' אין כאן טעם לחלק אלא לומר שלא מצינו ציור כנ"ל מוצא בפוסקים. וא"כ דילמא בזה"ו שניס לא מוחזקים לקצוע, עדיף לומר שלא קבעה מלומר שקבעה בהי. ולכן ז"ע לדינא אם אפשר להקל ע"י וסת בזה ולא לחוש לעו"ב).

וא"ב י"ל ג"כ שאין לחלק בין הוסיפה כל חודש יום אחד, לבין אם הוסיפה כל חודש יום אחד יותר מחודש שעבר. שלכא' שני וסתות אלו הם סברא במילואה סאתה שלה, וא"כ איך נחלק ביניהם.

אמנם לגבי וסת חודש בדילוג, לכא' שנא ושנא. שלא מצינו שהחודש הוא גורם שלה אע"י סברא שגופה מתייחסת ליום החודש [כי שיפורא גרס וכיוצ"ב], ולפי יום החודש היא רואה. וא"כ קציעות של וסת

ומשמע מהם שלא היו להם זל לחוש בדילוג בחודש
בזיור הנ"ל, ולכא' משום טעם הנ"ל. ולכן לכאורה
אין לחוש כלל לספיקת צדה"ש, בין בדילוג
בחודש כמש"כ לעיל ובין בדילוג בהפלגה
כמו שפסק האג"מ.

עוד בענין הנ"ל צ"ע לדינא בענין וסת הדילוג
בחודש

אבן מה שז"ל"ע לדינא, הוא צדה"ג שקבעה
וסת דילוג בחודש, כגון ראתה כ"א כ"ג
כ"ה כ"ז [בזה כ"ע מודו שקבעה], שבזיור
זה בחודש הבא היא אסורה בכ"ט, אמנם
בחודש הבא לאחר מיכן החודש כבר נסתים
קודם הדילוג וא"כ לכא' חזרה להיות כאשה
שאין לה וסת (עי' בסמוך מו"מ צוה). אכן יל"ע
אם מ"מ היא נחשבה כיש לה וסת עד תום
החודש הזו שא"א לדלג בה (כי אין יום ז"א
בחודש), או שמיד היא כבר נחשבה כאשה שאין
לה וסת. ויש נ"מ לדינא אם יש חיוב צדיקה
לעו"ב, וכגון אם יום כ"ט היה חודש מלא,
א"כ עו"ב שלה היא ביום כ"ח. וא"כ יל"ע
אם היא חייבת בצדיקה זו או י"ל שכל זמן
שלא הגיע סוף החודש (שהרי יש לה וסת לראות
ברא' ביום ז"א) אשה שיש לה וסת מיקרי ואין
לה חיוב צדיקה [ואין איסור עד שתצדוק
ביום כ"ח בחודש או אחריו].

והנה בעצם הענין אם חוזרת להיות אשה
שאין לה וסת, בענין זה נח' זו
הפוסקים. צדה"ש הביא אמרי אברהם בשם
החזו"א כנ"ל ששוב אין לה וסת, אכן עי'
בפר"ד בהקדמה בשער ח' שחקר צוה, וכ'
שנראה לו לומר שיש לה וסת הממשכת

החודש או אפי' חודש בדילוג, היינו כי גופה
הוקבעה לראות כפי הלוח, בין אם קבעה
לראות בכל ט"ו, ובין אם קבעה לראות בכל
חודש כפי חיזה דילוג.

אבן לא מצינו שהיא קובעת וסת צדה"ג
שראית יום החודש היא תלויה בראייה
שלפניה. שאם היא רואה ביום החודש בדילוג
שאינו שווה מחודש שלפניו, א"כ הפלגתה
היא ע"כ מראייה שהיתה לה בחודש שעבר.
(שדוקא גבי ט"ו ט"ז או אפי' ט"ו י"ז י"ט, אין כאן
אלא וסת תלוי בימי החודש. אמנם אם יש לה וסת של
ב' ג' ה' ח' א"כ החודש הוא ג"כ מתחל תלי בראיית
שהיתה לה כבר). ולכא' אין צוה סברא של חודש
לחוד, אלא דוקא בנוסף לסברא של מילוי
סאתה. ולא מצינו שיש קביעות וסת החודש
כאשר החודש אינו גורם לחוד אע"י הפלגה
מחודש שעבר. [שדוקא צדה"ג שרצ חולק על
שמואל וסובר שראיית החודש הראשון הוא
ראייה ראשונה מהוסת אשכחן וסת הדילוג.
אבל אם לכולי עלמא אי אפשר למנות את
ראיית הראשון של החודש כראייה, א"כ היינו
מפני שהקביעות הוא על ידי מילוי סאתה
(הרכבה להפלגה), ולא אשכחן שהיא קובעת
בהרכבת חודש והפלגה כזה].

ולבן נר' שאין להסתפק אלא צדה"ג של
וסת הפלגה בדילוג שאינו שווה ולא
בוסת החודש בדילוג שאינו שווה. אמנם
לדינא נראה שגם גבי וסת הפלגה בדילוג
אין להתמיר שעי' באגרות משה (יו"ד ח"ג
סי' צ"ז אות ה') שכתב בהדיא שאין לחוש
בהפלגה בזיור הנ"ל (וכן העירו עוד פוסקים,

לחודש הבא, אכן עדיין ז"ע. ולכן כמה פוסקים (ששה"ל, צדה"ש, לבושי עז ועוד) ס"ל עפ"י ספק הפר"ד שיש לחוש לחומרא שיש לה וסת. אמנם ההפלאה ג"כ מסתפק בזה ונראה שנוטה לומר כמש"כ החזו"א ששוב אין לה וסת.

הנ"ל, ואמר ג"כ שיש לחוש לחומרא שיש לה וסת קבוע, אכן מעיקר הדין קיי"ל שיש לה וסת קבוע גם לקולא עד תום החודש. אמנם כדאי להחמיר שהרי לא ברור כ"כ שיש לה וסת קבוע (וגם שיטת הרא"ה בצדה"צ מוצא בש"ך כאן סק"א ס"ל שאין קביעות וסת בדילוג ב' ימים).

אבן מ"מ יש להקשות אם מחמירין לעו"צ קודם גמר החודש או שעד תום החודש הזה עדיין לכ"ע יש לה וסת גם לקולא. [והגר"ז ריבלין שליט"א מתחלה סבר שיש לנקוט את ספיקת הפר"ד לחומרא רק בענין וסת קבוע, וכלו' שלדינא י"ל שיש לה וסת קבוע (משום ש"א שהוא דאורייתא), אכן אין לה לחוש לספק וסת שא"ק שלכ"ע אינה אלא דרבנן. אמנם מפני דברי ההפלאה ומפי השמועה בשם החזו"א יש לנקוט שאין לה וסת. ור"ל שאין להקל כלל מחמת דברי הפרי דעה, אכן לא אמר שאפשר להקל לכת' דלא כפר"ד הסובר שוסת קבוע ממשיך בתחלת חודש הבא].

וישו"ר שצדה"ש ולבושי עז נח' בשאלה הנ"ל אם יש לחוש לעו"צ קודם תום החודש. שצדה"ש כ' כסדרת הגר"נ קופשיץ הנ"ל שיש לה וסת עד תום החודש, ועיי"ש שהאריך לפרש כי וסתה הוא עפ"י הלוח, וא"כ גופה קבועה לראות ציוס מסויים של החודש. ומאן נימא לגופה שלא תוכל לראות ציוס זה, לכאור' היא נמצאת שלא בשעת וסת עד תום החודש. ולכן אין לחוש לעו"צ עד אחר סיום החודש (וכלו' אין עו"צ עד אחר ראיה הבאה ולא חוששת בכ"ח לחודש ציור הנ"ל). אכן גרעו"א בלבושי עז כ' שאם וסתה אינה חוזרת (כהצנת החזו"א או כגד ב' בפר"ד) א"כ כבר נחשבת כאשה שאין לה וסת ולכן צריכה לחוש לעו"צ (בכ"ח לחודש ציור הנ"ל):

וידידי הרב יעקב שוס שיחי' שאל את הגר"נ קופשיץ שליט"א איך פוסק בשאלה

סימן קפ"ט סי"ג

עקירת וסת הפלגה וקביעות של עו"ב

סקי"ג שג"כ הק' על הט"ז והוסף שלא מיבעיא לפי שיטת הש"ך שס"ל דלא כהרמ"א כאן ואם ראתה הפלגה קצרה עקרה את וסת שא"ק שיש לה, אלא אפי' להט"ז שס"ל כהרמ"א שאם ראתה בא' באייר היא חוששת לט' באייר מ"מ יש לו להודות גבי עו"ב

עיין בט"ז סקי"ז שכתב שאע"ג שראתה בכ' בניסן מ"מ היא צריכה לחוש גם לעו"ב דהיינו ל' ניסן. וע' ברעק"א שהק' עליו וכתב שודאי דברי הב"ח נכונים שלא צריכה לחוש לעו"ב אלא מראייה אחרונה. ועי' בחו"ד

שאינ לחוש אלא מראייה אחרונה שהרי כל הטעם לעו"צ היא מפני וכי לעולם לא תראה כמבואר בר"ן, עיי"ש.

וברי להבין את סברת הט"ז יש להקדים בדברי הלבוש בריש הסימן כאן. שכי' הלבוש שאחר ראייה ראשונה היא חוששת ג"פ לעו"צ, לימים שהיתה נריכה לראות בהם. דהיינו שדומה לדברי הש"ך לאשה שקצעה וסת הפלגה. שאפי' אם ראתה צינתיים בהפלגה קנרה מ"מ היא חוששת לימים שראויה לראות בהם כפי קציעות שלה. דאין לומר שעו"צ היא סתם הפלגה לי יום מטעם וכי לעולם לא תראה, אלא שעו"צ היא כקציעות וסת שלה לראות בהפלגה לי'.

ולפ"ז הט"ז לשיטתו חזל שאפי' בוסת שא"ק, וא"כ הה"נ לגבי עו"ב, אע"ג שראתה צינתיים י"ל שהפלגה הראשונה במקומה עומדת וכן חשש שתראה לאחר לי יום.

ב' דרכים להבין שיטת הט"ז שראייה בינתיים אינה עוקרת הפלגה

לבא' יש ב' דרכים להבין את שיטת הט"ז שס"ל שראייה צינתיים אינה עוקרת וסת הפלגתה, וכפסק הרמ"א כאן.

הב' ידוע שהרמ"א כאן שינה מלשון הטור, שהטור משמע שאם ראתה בא' באייר שאינה חוששת לט' זו, אצל הרמ"א פסק שהה"נ אם ראתה בא' אייר חוששת לט' זו. ועי' בש"ך שחלק עליו וס"ל שאין לחוש ב' זו אם ראתה בא' אייר. אמנם גם הש"ך

מודה [כמש"כ כאן בנקה"כ] שאם כבר קצעה ג"פ לראות בהפלגה כ' א"כ בהך גוונא שראתה צינתיים היא חוששת ליום שראויה לראות זו. ויש לפרש את הש"ך שס"ל שאחר שכבר קצעה את וסתה א"כ דם שרואה קודם הפלגתה הם דמים יתירים. וע"ע בחו"ד (מוצא צפ"ת) שכתב שהש"ך מודה גם בזה"ג שראתה בין ראייה ג' לד', עיי"ש.

ואפשר לפרש את דברי הרמ"א שאינה ס"ל גם בין ראייה ב' לג' שג"כ נחשב לדמים יתירים, ועדיין יש לה לחוש להפלגתה. שדילמא היא תקבע את וסתה לאותה הפלגה. ואפשר שכן ס"ל להט"ז, וכסברת הצ"י כאן.

אמנם י"ל שהט"ז מודה שאין לומר סברא של דמים יתירים עד שקובעת את וסתה, אלא שיש לפרש את הט"ז שחוששת לט' באייר גם כאשר ראתה בא' אייר מטעם אחרת. והיא שס"ל להט"ז שוסת הפלגה דומה לוסת החודש. שגבי וסת החודש אין הוכחה שאין לה את הגורם של איזה יום לחודש אם ראתה ביום אחר [וכלו' שלא הויא עקירת וסת החודש כאשר ראתה ביום אחר בחודש], שי"ל שעדיין עומד גורם שלה לראות במקומו (ולכן לא הויא עקירה עד שלא ראתה בוסת החודש). וא"כ הה"נ אם יש לה גורם שהיא רואה בהפלגה מסויימת מראייה ישנה, י"ל שגורם זה עדיין במקומו עומד. ולאו מטעם שמה שראתה צינתיים הם דמים יתירים, אלא שאין סתירה לגורם שלה לראות כמה ימים אחר ראייתה, וי"ל שגורם זה

עדיין במקומו עומד. (ויש לדמות את זה לדברי הנב"י בענין וסת שא"ק של הפלגה המובא בפ"ת כאן סק"ט שמדמה את זה להפלגה ממעשה מסויים, עיי"ש).

[וי"ל שעל ענין זה גופה נחלק הבית מאיר (כאן סעי' י"ד) על הש"ך, שס"ל שודאי הגורם הוא מהראייה אחרונה כהש"ך ודלא כהט"ז, אכן פליג על מש"כ הש"ך שס"ל שס"ל (כעין סדרת הט"ז כאן) שאין הפלגה קצרה עוקרת את הגורם שיש לה שהיא רואה בהפלגה מסוימת אחר ראייה].

ולפ"ז יש לפרש שמש"ה ס"ל להט"ז שיש לחשוש גם לעו"צ אע"פ שראתה צינתיים. שאם סדרת הט"ז היא משום דמים יתירים (כלו' שמה שראתה צ"י ניסן הם דמים יתירים) א"כ אפי' אם הט"ז חולק על דברי הב"ח [וחו"ד הנ"ל], מ"מ מדוע חושש הט"ז שראיית כ' ניסן הוא דמים יתרים (כדי לחוש לעו"צ מא' ניסן), לכא' עדיף לומר שלא היו דמים יתירים. וכן גם משמע מזה שחוששין לט' אייר מטעם הפלגה מכ' ניסן, דהיינו שלא נוהגין בהם כדמים יתירים.

אמנם לפי סדרה השניה הנ"ל, שהט"ז סבר שוסת הפלגה היא כעין וסת החודש שיש לה גורם לראות אחר כמה ימים, ואין ראייה צינתיים עוקרת גורם זה, א"כ הה"נ לעו"צ, וק"ל.

עפ"י הנ"ל יש לפרש את דברי הרמ"א שלא חשש לייב אייר

והשתא דאית להכי יש לפרש את דברי הרמ"א כאן שפסק שחוששת לט'

באייר אפי' ראתה צא' אייר, ולא כ' שחוששת ליי"צ באייר אע"פ שראתה צ"י ניסן וא' אייר. שלכא' דברי הרמ"א קשין, שאם הוא חושש גם להפלגה קמייחא אע"ג שראתה צינתיים א"כ מדוע לא כתב שיש לה לחוש גם ליי"צ אייר (בין ראתה צ"י באייר בין לא ראתה). וכה"ק הסד"ט ססקי"ד כאן, והניח צ"ע.

אמנם לכא' י"ל שהרמ"א סבר כד האחר הנ"ל שהיא צריכה לחוש לט' אייר אע"ג שראתה צא' אייר מפני שהראייה צא' אייר היתה דמים יתרים, וא"כ אין לחוש להפלגה מכ' ניסן לא' אייר שהרי רק מראיות רגילות שלה יש לנו לחוש להפלגה.

ואפ"ל צ"כ"ג שלא ראתה צ"י אייר, עדיין לא כתב הרמ"א שהיא צריכה לחוש שראתה צ"י אייר. ולכא' קשה שהרי המ"ל ע"י שלא ראתה צ"י אייר שנחגלה לנו שא' אייר הוא ראיה רגילה, וא"כ מ"מ לא נחוש להפלגת י"צ יום ונחוש ליי"צ אייר. וי"ל שעדיין נימא שראיית א' אייר הוא או משום שחודש גורם לה (ע"י צו"פ כאן ססקט"ז שר"ה לפרש כן את דברי הרמ"א כאן), או משום שעדיין נדון אותה כדמים יתרים וצפרט שיי"צ באייר הוא תוך ימי זיבתה של א' אייר. ואע"ג שחוששין לא' אייר שהוא תוך ימי זיבתה של כ' ניסן היינו מפני שחוששין לגורם החודש, וק"ל. אכן שניחוש שראתה פעמיים בהפלגה שהיא תוך ימי זיבתה, לכא' לזה אין לנו לחוש אלא נימא שדמים יתרים היתה לה [ולא כ' חוששין גם לט' אייר אע"ג שראתה צא' אייר], ודברי הרמ"א מיושצין שלא חש לראיית י"צ אייר.

שיטת החו"ד אליבא דהרמ"א

אבן עיין בחו"ד (סקי"ב) שלמד בדברי הרמ"א שהיה חושש גם ל"צ אייר, רק שלא כתב אלא ההפלגות ששייכות בין ראתה צא' באייר בין לא ראתה צו. ולכא' אפשר לומר לפי דבריו שעל כל ראייה מסתפקין אם הוי עיקר ראייתה או דמים יתרים, ולכן חושש להפלגת י"ב.

אבן י"ל שהחו"ד אליבא דהרמ"א ס"ל כמש"כ לעיל אליבא דהט"ז והוא שוסת הפלגה דמיא לוסת החודש, שיש לה גורם לראות בהפלגת ימים אחר ראייתה קודמת. וא"כ לא מעלה ומוריד ראייה בינתיים, ולכן אפשר לומר שראיית א' אייר היא ראייה שלה ומ"מ היא מפלגת מכ' ניסן לראות צט' אייר. וכמו כן היא מפלגת לראות מא' אייר ל"ב אייר. ולפ"ז ז"ל שאפי' אם תראה צט' אייר עדיין יש לה וסת לראות ב"צ אייר (אמנם שאין נ"מ לחיוב פרישה כאשר נמנעת בימי טומאתה). משא"כ לפי הנד' שחוששין לדמים יתרים, לכא' צוה לכ"ע אם ראתה צט' באייר כהפלגתה צכ' ימים א"כ אין טעם לחוש ג"כ להפלגת י"ב ימים כי ע"כ דמים יתרים נחוספו לה ואין טעם לחוש שקצעה לראות בהפלגת י"ב ימים שהרי אין טעם לחוש שקובעת לראות בימי זיבתה וגם לומר שראיית ט' אייר היתה דמים יתרים.

י"ל שהש"ך והט"ז הלכו לשיטתם בענין הפסיקה לראות

ותו ילה"ע עפ"י הנ"ל בדברי הש"ך והט"ז

לקמן סעי' ט"ו לשיטתייהו אזלי. שעיי"ש בט"ז סקל"א שהאריך לומר שאשה חוששת לוסת קבוע שלה בהפלגתה לימים שהיא ראויה לראות בהן. וכגון אם יש לה וסת לראות לסוף כ' יום, ועתה לא ראתה לאחר כ' יום, מ"מ היא חוששת לסוף מ' יום, ואם לא ראתה בזה חוששת לסוף ס' יום. שי"ל כנ"ל שהט"ז לא ס"ל שהא שחוששת לט' באייר כאשר ראתה צא' אייר משום שהראייה צא' אייר נחשב לדמים יתרים, אלא משום שיש לה קביעות לראות כמה ימים לאחר ראייתה. ולכן הט"ז ס"ל כמש"כ לעיל אליבא דהלבוש, שכמו שגבי חודש כבר הוקבע אצלה לראות בימים הגורמים לה לראות (בין ראתה ובין לא ראתה בחודש שלפניו), א"כ הה"נ גבי הפלגה כבר הוקבעה אצלה לראות בימים מסוימים (בין ראתה ובין לא ראתה בראייה לפניה).

משא"כ הש"ך [סקמ"ה וצנקה"כ] שם ס"ל שודאי יום מ' לא מעלה ולא מוריד, שהרי לא דמי לגורם של חודש. ואם לא ראתה צכ' והפליגה עד מ', לא נחשב לשעת וסתה. ואע"ג שהש"ך [צנקה"כ] כאן ס"ל שאם כבר קבעה וסת לסוף כ', ואח"כ ראתה לאחר ט"ו ימים שהיא עדיין חוששת לסוף ה' ימים, היינו כנ"ל שהש"ך מודה שאחר שקבעה אין ראייתה לאחר ט"ו אלא כחוספת דמים ועדיין חוששת לקביעותה. משא"כ כאשר לא ראתה כלל עד מ' יום, אע"ג שיש לה וסת קבוע (לסוף כ' יום), מ"מ אין כאן קביעות לראות אלא מראייה שהיתה לפניה, וק"ל:

סימן ק"צ ס"א

אע"ג שלא הרגישה צנידון שישנה על קרקע
עולם מ"מ י"ל שלא דמי לנידון של ראיה
תוך חתיכה או שפופרת. דאע"ג שתוס'
משיגין על רש"י, וכ' ללאו מה"ט גזרו, אכן
מאן נימא לן דגזרו גם צכה"ג דלא שייך
הרגשה כלל.

י"ל שתוס' מודו שאם אין חשש הרגשה אין
לטמאותה מדרבנן

שהמעייין צמה דשקיל וטרי בגמ' ר"פ
הרואה כחם, לכא' משמע
מהתם שאין לחוש לכתם כאשר אין צד כלל
של הרגשה. שהרי לכא' מוכח צהיה אמינא
של הגמרא אליבא דשמואל (ר"פ הרואה כחם)
שטהורה גם מדרבנן משום דלא דמי לשאר
הלכות כתמים שצנידון של ישנה על קרקע
עולם י"ל דלא שייך חשש ארגשה ולא
אדעתה. והיינו כי גבי מציאת כחם צעלמא יש
לחשוש שהרגישה צשעת יציאת הדם וכבר
שכחה על זה, כדפי' הסד"ט גופיה לקמן
סק"צ. [וש"יך לומר הכי צין צכתם שנמצא על
צשרה וצין כחם שנמצא על צגדה, דאע"ג
דחוס' מחלקין צין זמן מרובה לזמן מועט,
מ"מ צכל מציאת כחם יש לדון אם הייתה
צהרגשה אי לאו]. משא"כ תיכף ומיד אחר
שראתה לא שייך כלל לדון אם הרגישה ולא
אדעתא וא"כ צנידון של צדקה קרקע עולם
אין לחוש (שהרי משמע שאידין גם צכה"ג שצמאה
מיד כאשר ישנה), עיי"ש צסד"ט מש"כ צזה.

בענין ארגשה ולא אדעתא ומש"כ הסד"ט שדברי
הר"ן תלוי במח' רש"י ותוס' בגדר תקנת כתמים
עייין צסד"ט סק"א שהקשה על חי' הר"ן
היכי ס"ל שראתה צחתיכה או
צשפופרת טהורה משום שלא הרגישה את
הדם (הר"ן סבר שמייעוט צצשרה גם גבי שפופרת
וחתיכה היינו משום שלא הרגישה את הדם), הרי מ"מ
מדרבנן מיהא יש לטמאותה. דהא כל מקום
שראתה ולא הרגישה היא טמאה מדרבנן
משום טומאת כתמים.

אבן ע"ש צסד"ט שחלה את קושייתו על
הר"ן צפלוגתת רש"י ותוס' ר"פ
הרואה כחם (נח.). שכתב הסד"ט שניחא לפי
שיטת רש"י לק"מ דברי הר"ן שהרי רש"י
סבר שמדרבנן טמאה משום שחששו
דארגשה ולא אדעתה, וא"כ צנ"ד ודאי לא
הרגישה את הדם [שהרי הרגישה את
החתיכה ולא הדם] ולכן ניחא שטהורה לגמרי
ולא טמאה מדרבנן. אמנם כתב הסד"ט
שלפי דברי תוס' דס"ל שטמאה גם כאשר
ודאי לא הרגישה, א"כ גם גבי שפופרת
וחתיכה יש לטמאותה מדרבנן.

והנה ילה"ע צזה, שהרי אפשר לפרש את
דברי תוס' ר"פ הרואה כחם צדרך
אחרת. די"ל שלעולם ס"ל להחוס' דאין
לטמאותה צכה"ג שדואי לא הרגישה,
ומש"כ החוס' שטמאה מחמת שדואי ראתה

ולפ"ז באמת נ"צ מדוע ר' ירמיה מדפתי סבר דמודה שמואל שטמאה מדרבנן מכח קושיית הגמ' עפ"י מתניתין דהרואה כחם על צורה. דלעולם יש לחלק ולומר דשמואל ס"ל דבראיתא תיכף ומיד שטהורה לגמרי וכו"ל.

ומה שנראה לומר בזה הוא שאם חוששין לארגשה ולאו אדעתא גם דדאיכא נ"צ מעלמא כדאיתא במתניתין (דהכי ע"כ יש לפרש את דברי מתני', לא מיבעיא למ"ד דודאי מגופה טמאה מהמו' דא"כ ודאי איכא נ"צ מעלמא, אלא אפי' למ"ד דודאי מגופה מדרבנן מ"מ לכאן מוכח מדברי הגמ' דמתני' דידן איירי גם כאשר יש נ"צ מעלמא רק תלייה לית לה, א"כ כ"ש צילאה ודאי מגופה שיש לחוש להרגשה, שהרי רוב דמים מגופה צאים בהרגשה (כדכ' הרמב"ם רפ"ט איסור"ב מוצא בסד"ט כאן).

ולבא' על זה גופה נח' רש"י ותוס' אם הטעם הוא משום ארגשה ולאו אדעתא א"ל. דלפי רש"י היינו משום דחוששין להרגשה ושכחה, משא"כ לפי תוס' לא שייך לגזור משום חשש שכחה אם ראתה תיכף ומיד (כמבואר לעיל), דלעולם אפשר לחלק כנ"ל. ולכן כ' תוס' שיש לפרש את האיסור מדרבנן אליבא דר' ירמיה מטעם אחרת (לא משום שכחה), והיא משום שראתה דם נדות.

ולפ"ז ר' ירמיה גופיה אתא לאשמעין דבכה"ג דודאי ראתה דם נדות ג"כ גזרו חז"ל אע"ג שאין נ"צ שכחה. ונר' לפי זה דנ"ל דהגמ' הקשה אם בכה"ג שהיא סוברת שלא הרגישה חוששין שהרגישה ושכחה אע"ג

דאיכא נ"צ מעלמא, א"כ כ"ש יש לחוש בכה"ג דאין כאן כלל נ"צ מעלמא דטמאה מדרבנן מטעם דרוב דמים צאים בהרגשה. וכלו' דאין אנו חוששין מטעם ארגשה ולאו אדעתא (דהיינו שכחה) וכדס"ד אליבא דשמואל, אלא חוששין מטעם אחרת והיא שודאי ראתה דם נדות ולכן יש להחמיר מטעם רוב דמים צאים בהרגשה. והך חשש של רוב דמים וכו' לא שייך כדאיתא נ"צ מעלמא, שהרי היא סבורה שלא הרגישה וא"כ רגלים לדבר דלאו מגופה קאיתא (וא"כ אין כאן רוב).

ולפ"ז ליתא לקוש' סד"ט על הר"ן שהקשה אליבאיהו דתוס'. שהרי אם ראתה בשפופרת או בחתיכה לא מהני לטמאותה מדרבנן מחמת שרוב דמים צאים בהרגשה, שהרי תליין את ההרגשה על הרוב בכל גוונא לפי הר"ן, וכדפסק הש"ע יעקב. ולפ"ז גם ליתא להוכחת הסד"ט שם שרצה להוכיח מהגמ' דמנאה דם עם מ"ר שהרגשת זיבת דבר לח לא היא הרגשה. שלפי הנ"ל עדיין יש לפרש את הר"ן שאין טומאת כתמים צלי נ"צ הרגשה (ולכן אין הכרח שהפוסקים פסקו כהתוס') שהו' גזה"כ ולאפוקי מדברי הר"ן וכו"ל, ולעולם תולין את הרגשה צרוב כמש"כ הש"ע (וכאשר מוצא כאן בסד"ט ובפ"ת סק"א):

הערה על דברי סד"ט לגבי הרגשת זיבת דבר לח מזהמקור

עיין בסד"ט ססק"א כאן דהוכיח שהרגשת זיבת דבר לח לא היא הרגשה עפ"י הגמ' שראתה דם עם מ"ר. וכ' שם הסד"ט דלפי רבו הש"ע יש לדחות את ההוכחה

וליישב דדוקא התם לא הו"א הרגשה משום דתלינן את ההרגשה במ"ר שהם הרוב, אכן בעלמא אכתי אפשר לומר דהרגשת זיבת דבר לח הו"א הרגשה.

ועי' בחו"ד כאן סק"א שכתב דע"כ לכ"ע הרגשת זיבת דבר לח לא הו"א הרגשה אלא"כ הרגישה את הזיבה מן המקור משום דקיי"ל בדברי הש"ך רס"י קפ"ג (סק"א) דטומאת דם נדות תלויה ביציאה מהמקור. ומאחר שהטומאה תלויה ביציאה מהמקור כתב החו"ד להוכיח שזיבת דבר לח לא מהני כאשר הרגישה את הזיבה בביה"ת, כי איך יתכן דמה"ת לא הו"א דם נדה כאשר יצא מן המקור (משום שלא הרגישה), ורק לאחר מכן כשהרגישה את זיבת דבר לח בפרוזדור נעשה לדם נדה מה"ת, דמאין יטמא אחר שיצא מהמקור בטהרה, עכ"ל החו"ד.

ולפי סברת החו"ד ז"ע טובא על דברי סד"ט הנ"ל דהרי איהו איירי בהרגשת זיבת ד"ל בפנים דלא הו"א ממקור, דהרי אין הוכחה ממ"ר דאיכא הרגשה מהמקור. וא"כ איך כתב דע"כ אין הרגשת זיבת ד"ל, דשאני התם דלא הו"א מהמקור. ועוד קשה שכתב אליבא דהש"ס דאיכא הרגשת זיבת ד"ל בגוונא דמ"ר לולא הרוב, והא לא הרגישה כשיצאה מהמקור, וז"ע. [והאמת היא כי הש"ס יעקב גופיה משמע דס"ל כהחו"ד דלא שייך הרגשת זיבת ד"ל אלא מן המקור].

וע"ע בפ"ת ס' קפ"ג סק"ב בדברי הצרית אברהם ומעיל לדקה שכתבו דדם נדות תלויה דוקא על יציאה מהמקור ולכן נ"מ

באם יצאו משם שלא כדרכה, דשוב אינה מטמאה אע"ג דיצא מהזית החיצון כדרכה.

אמנם לאו כ"ע מודו לדבריהם. וצמקום אחר (ס' קצ"ו ס"ו) הארכנו בפלוגתא

החו"ד ונב"י בזה. שהנב"י [וכן ס"ל להגר"ז] ס"ל שדרשת בצשרה קאי על ביה"ת, וא"כ ודאי שייך לטמאות את דם הנדה כל זמן שהוא בצשרה. וע"ע צמנחת שלמה (תניינא ס' ע"ב עק"ב) שהאריך בענין ראיה בשפופרת וכו' דאם נגע הדם בזית החיצון אע"ג שיצא מהמקור בשפופרת מ"מ נטמא. ולכן כ' דלדינא בעינן דהשפופרת הולכת מהרחם לחוץ לגוף. וא"כ י"ל שמכאן נראה שגם סד"ט ס"ל כסברת נב"י והגר"ז. (ועי' לקמן ס' קצ"ו ס"ו ליחר מו"מ בפלוגתא החו"ד ונב"י).

הערה בדברי המחבר בענין הפס"ט אחר מציאת בתם

לבאורה לשון המחבר קשה, דהו"ל למכתב שיום ההפסק לא הו"א חלק ממנין ז"ג, ולא שיום מציאת הכתם לא הו"א מהמנין. שהרי לא שייך הפסק קודם מציאה, ובלא הפסק לא מונין ז"ג כדאיתא בהדיא בגמ' (נדה סט.) ופשוט הוא כדלקמן ס' קצ"ו. וז"ע.

אבן ילה"ע שלפי מש"כ לקמן ס' קצ"ו בענין הפסק לאחר מעיין פתוח, אפשר שלא חוששין למעיין פתוח אחר מציאת כתם (עי' לקמן ס' קצ"ו בש"ך סק"ו). וא"כ י"ל דצאמת ס"ל להמחבר שאפשר להתחיל למנות ז"ג ביום שהפסיקה, וכאשר אשכחן גבי דם חימוד דאפשר להתחיל ז"ג גם בלא הפסק. וודאי

קיי"ל לדינא כהרמ"א סי' קצ"ו סי"א דגם אחר מציאת כחם צעין הפס"ט וז"ל, וא"א להתחיל ז"ל דידה ציוס ההפסק, מ"מ י"ל דמס"ה המחבר לא כתב אלא דא"א למנות אלא למחרת יום המציאה, ודו"ק:

פלוגתת האחרונים בדברי הרא"ש בענין מומרא דשמואל

קיי"ל שכל ראייה בלא הרגשה טמאה מדרבנן, נמצא שאע"ג שראתה ודאי מגופה מ"מ טומאתה תלויה בגזרת כחמים. [ולאפוקי מצד אחד צמח"ס לוצלין וסד"ט (סס"י ק"ט) וכד משמע בתוס' רי"ד (מדה נח).] ולכן ראתה ודאי מגופה ומצאה את הדם על אמק"ט טהורה וכמימרא דשמואל ר"פ הרואה כחם. (עי' לקמן סעי' י' מו"מ צעין מציאת כחם על אמק"ט).

ועי' בחכמת צללאל ר"פ הרואה כחם שמיצא את דברי רבו הנצ"י, ואת דברי השצ"י ותלמידו הסד"ט דכולהו השיגו על הטור דפסק כשמואל רס"י ק"ט אע"ג דאציו הרא"ש השמיט את דבריו. והחכמ"צ שם תמה עליהם, שהרי הרא"ש מציא בהדיא את דברי ר' נחמיה לקמן פרק האשה סי' ז'. עיי"ש ברא"ש שכתב דקיי"ל כר' נחמיה מהא דרב אשי דמוקים את דברי שמואל כוותיה.

ולבאו' אדרבה יש לתמוה על החכמ"צ שהרי אין ראיה דהרא"ש פסק כדברי שמואל מהחם, שמשם אין ראיה אלא שרב אשי מוקים את דברי שמואל כר' נחמיה. שאם היה ס"ל להרא"ש שלא קיי"ל שטהורה מה"ת מחמת שלא הרגישה, א"כ הא שר'

אשי מטהר מדרבנן משום ר' נחמיה (ולאפוקי ר' ירמיה) לא הו"א ראיה שקיי"ל כעיקר דברי שמואל (דלכ"ע טהורה מה"ת). שהרי ר' אשי ור' ירמיה נחלקו בהצנת שמואל גופיה (וי"ל אליבא ולא ס"ל כוותיה), וא"כ אין ראיה דדברי הרא"ש שקיי"ל כשמואל מחמת שהרא"ש פסק כר' נחמיה עפ"י דברי ר' אשי.

מו"מ בדרשת שמואל עד שתרגיש בבשרה ושוי"ט ר"פ הרואה כתב

ובדי ליישב קצת את דברי החכמ"צ יש לפרש את מימרא דשמואל, ומה שהיה ס"ד אליבא שטהורה גם מדרבנן. ולפ"ז נוכל לפרש ג"כ את דברי ר' ירמיה שלעולם טמאה מדרבנן (אפי' על קרקע עולם) ודברי רב אשי דמטהר לגמרי כי ראתה על דבר שאמק"ט.

והנה ידוע כי דברי שמואל תלוי בחקירת סד"ט ומהר"ם לוצלין סס"י ק"ט אם עד שתרגיש הוי תנאי בטומאה אי לאו (עיין בסד"ט סקצ"ג דה"ה וטרם אכלה דדיני כחמים). וודאי כי פשטות דברי שמואל הוא כדפי' הרשב"א, שאפי' בגוונא שראתה ודאי מגופה פסק שמואל שהיא טהורה (ומסקנת הגמ' דאיכא למימר דבדקה יפה לאו דוקא ור"ל דודאי לא אחא מעלמא, ודלא כחוס' רי"ד כאן דמוקים דלא בדקה את הקרקע יפה, עיי"ש). וכן נקטו הטור והשו"ע, וכ"פ בהדיא כאן ברס"י קפ"ג הכו"פ והגל' מהרש"א, דקיי"ל דודאי מגופה טהורה מה"ת (וכד' הסד"ט אליבא דהרמב"ם).

והנה בסלקא דעתה דהגמ' [ר"פ הרואה] שמואל ס"ל דגם מדרבנן טהורה, אכן הגמ' לא נתנה טעם לדבר [ומשמע דלא תלי

בר' נחמיה כלל]. ולכא' קשה על הך ס"ד איך שמואל מביא ראיה שאין טומאה מדרבנן מהא שאיכא גזה"כ עד שתרגיש בצשרה. והרשב"א שם פירש שלא חשו חכמים לטמאותה מאחר שטהורה מהתורה. ולכא' יש להבין את הו"א זה שהרי בהרבה מקומות אשכחן שרבנן החמירו אע"ג שמותר מה"ת, ומו הא ודאי איכא גזירת חכמים [כדאיכא במשניות] וא"כ ודאי חשו חכמים לאסור נדה מדרבנן, וי"ת.

ולכא' יש לפרש עפ"י דברי רש"י והראש' לקמן שכתבו דר' ירמיה אסר מדרבנן מטעם דארגשה ולא אדעתה. דהיינו דאע"ג שאין טומאה דם נדות בלא הרגשה והרי היא לא הרגשה, מ"מ חששו רבנן דדילמא הרגשה ולא אדעתה. וא"כ י"ל לפי הו"א דהגמ' [ששמואל מטהר לגמרי] שאע"ג שחז"ל החמירו גבי חכמים היינו משום שגבי חכמים בעלמא י"ל דארגשה ולא אדעתה, שהרי לזמן מרובה חיישינן כדכ' תוס' ריש פירקין. אלא שיש לומר שאיכא ג' זמנים לענין זה, זמן מרובה דחוששין כנ"ל, וזמן מועט דהוא גופיה מה דשקיל וטרי בגמ', וכשאין זמן שהייה כלל ור"ל שהיא ראתה עתה.

[ולכא' נ"ע כי הגמ' מקשה על מימרא דשמואל ממתניתין ריש פרק הרוואה כחם. ולפי הג"ל לא קשה, שהרי יש לחלק בין זמן מועט לחיכך ומיד. שאפי' אם חוששין כאשר נמצא דם על צשרה מ"מ שייך למימר ארגשה ולא אדעתה דהא מ"מ נמצא

אחר זמן מועט, אמנם הכא לכא' משמע דצשעת יציאת הדם יצאה בלא הרגשה והיא יודעת על זה חיכך ומיד, ואיך שייך בזה הרגשה ולא אדעתה (כדכ' הסד"ט כאן סק"ג).

ואפ"ר לומר שאפי' ציטבה על קרקע עולם יש לדמותו למציאת דם על צשרה, ששניהם בזמן מועט, אמנם י"ל [מחמת קושיא הג"ל] דהגמ' הקשה מטעם אחרת והיא שאם מחמירין כאשר יש נד מעלמא (דאינו ודאי מגופה) מטעם ארגשה ולא אדעתה (ומדרבנן מחמירין ע"ז כספק נדה), א"כ י"ל דהה"נ ציטבה על קרקע עולם דג"כ טמאה או כפרש"י או כפי' תוס' (כדלעיל ריש הסימן).

שרש"י שם פירש דגם ציטבה על קרקע עולם שייך ארגשה ולא אדעתה, דהרי למעשה אחא מגופה ורוב דמים באים בהרגשה וא"כ יש לחוש גם ציטא הדם חיכך, ותוס' ס"ל שיש להחמיר מטעם דראתה דם נדות (אע"ג דלא הרגשה). ולפי שני טעמים הג"ל ר' ירמיה אחא לאשמעין מה דלא ידעינן בסלקא דעתך דשייך טומאה מדרבנן גם אליבא דשמואל. וי"ל דר' ירמיה ידע דאם טמאה כשיש נד מעלמא, א"כ כ"ש כשאין נד מעלמא (אלא דלפי תוס' נע"ק דמגליה דאפי' בלא סברא ארגשה ולא אדעתה טמאה, אכן אחי שפיר לפי מש"כ ריש הסימן לפרש את דברי תוס' כאן).

ולכא' י"ל שמש"ה ס"ל לר' ירמיה דאפי' על דבר שאמק"ט שייך לטמאותה מדרבנן. שהרי לא טהורה מה"ת משום דאיכא נד בעלמא (דם ולא כחם כדאיכא לקמן במש"), אלא מטעם שלא ארגשה. וא"כ מאחר

דמדרבנן חוששין להרגשה, א"כ ס"ל לר' ירמיה דלא שייך לטהרה (לא מסבדת הרשב"א שאמק"ט הוא מילתא דלא שכיחא ולא משום סבדת חוס' דאטו טומאת הדם דוקא טמאה) כל זמן שראתה ודאי מגופה וחוששין ג"כ להרגשה. שאם חוששין שהך דם צא עם הרגשה ס"ל לר' ירמיה שע"כ א"א להקל בקולות כתמים. דדוקא דם שיש בו צד שצא מעלמא ודאי לא הוי דם נדה מהתו' עפ"י קרא של דם ולא כתם (עי' בסד"ט סס"י ק"ט), ורק שם שייך קולות כתמים אע"ג שחוששין שהרגשה.

נחמיה הוא לאפוקי מגזירת דם נדות דר' ירמיה, וא"כ ר' אשי ס"ל דדינא דשמואל אפי' מדרבנן לא חמיר מאחר שלא הרגישה. וא"כ הרא"ש שמציא דברי ר' אשי שפירש שמואל עפ"י סבדת ר' נחמיה אפשר לומר שהוא ג"כ הוכחה דקיי"ל כשמואל דכל זמן שלא הרגישה דטהורה, דאחא לאפוקי מסבדת ר' ירמיה דעכ"פ מדרבנן מודה שמואל דודאי מגופה טמאה גם על אמק"ט, וכנ"ל.

ועל זה פליג ר' אשי וס"ל שלעולם שייך קולות כתמים ושיטת ר' נחמיה גם כזוה. שלפי שמואל שטהורה מה"ת כאשר לא הרגישה [אפי' ראתה ודאי מגופה], י"ל שלא תקנו חכמים טומאת כתמים על דבר שאמק"ט. והטעם כזה או משום שלא חששו שהרגישה כשיצאה מגופה תיכף (בינת אדם) או משום דמ"מ לא חששו לגזור טומאת כתמים בודאי מגופה טפי מטומאת כתמים כאשר יש צד שצא מעלמא.

ויל"ה ע' שלפי הנ"ל נמצא שיש צ' נידונים של ודאי מגופה, חדא שהוא סבדת צדין תורה, ועוד שיש טומאת נדה מדרבנן שהוי תקנה צפנ"ע. שהרי צד אחד של חקירת הסד"ט הוא לטמאותה מהתורה, ואפי' לפי צד שני בחקירתו שמהתו' טהורה [והכי קיי"ל] מ"מ מדרבנן י"ל שהיא טמאה גם אם ראתה על אמק"ט [כדברי ר' ירמיה] משום שיש תקנה צפנ"ע על דם דאחא ודאי מגופה. (וע"ע במו"מ לקמן סי' קצ"ו ס"א צענין ראייה בלא הרגשה לענין סחירת ז"א. שאמנם שקיי"ל שהיא טהורה מה"ת כאשר ראתה בלא הרגשה, מ"מ נחלקו האחרונים אם ראייה בלא הרגשה סותרת ז"א מהתורה):

לפי הנ"ל יש לבאר את ראית החכמות בצלאל אליבא דהרא"ש

ולפי הנ"ל י"ל דדברי ר' אשי אליבא דר'

סימן ק"צ ס"ה

בענין נזדמן לה גרים יותר גדול

עפ"י דברי הראב"ד שהציאו הראש' פסק כאן המחבר שאם נזדמן לה גרים יותר גדול מזה השיעור משערין בו. והנה ילה"ע

טובא על דין זה. [ועוד יש לדייק שלשון השו"ע כאן הוא אם נזדמן לה, וצרמב"ן צהל' נדה כ' אם נזדמן לנו, ולכא' נ"מ טובא בינייהו].

וע"ע בראש"ד ש' בסוף דבריו שם שמאחר שאין לנו שיעור מפורש אלא רק מה שמנחנו במס' נגעים שהוא גרים הקילקי, א"כ מש"ה אם נמלא שיעור גרים גדול מזה אפשר להקל בכתמים. ולכא' דבר זה תמוה דאיך תלוי כלל בשיעור הגריסין, הלא גרים לא היו אלא תלייה במאכלות, וא"כ מתלא תלי בגודל המאכלות ולא בגודל הגריסין. וכן טענו הב"ח והט"ז ועוד, אלא שמשום שלשון הראש"ד אינו כן, הכריחו את עצמן לפרש שיש קשר בין גודל המאכלות לבין גודל הגריסין, וי"א שהי"ת בראש בעולמו זה לעומת זה, ואם קבלה נקבל, ודו"ק.

והנה בשיעור גרים אשכחן פלוגתא הפוסקים אם הוא תלייה בפועל או שהיו שיעור בגזרת חז"ל שלא גזרו על פחות משיעורו, ואכמ"ל בזה, שהדברים ארוכים ומבוארין במקומן. אמנם כדי לפרש את פסק שו"ע הנ"ל בענין נזמין לה גרים יותר גדול נבאר כי אין כאן ב' סברות בתליית גרים [או תלייה בפועל או שיעור], אלא דאיכא ג' סברות, ונפרש בעזה"ת.

וידוע פלוגתא הכו"פ ומנ"י ריש הל' נדה סי' קפ"ג בענין כחם שודאי מגופה ופחות משיעור, וכן ידוע מה שפסק המע"ז כהמנ"י לקולא, והסד"ט חולק ופסק כהכו"פ לחומרא (עי' סד"ט סי' ק"ז סקס"ג). ועוד יל"ע ממה שנח' הפוסקים בענין כחם שחור (עי' רעק"א ובמע"ז עפ"י הראש"ד), אכן לקמן נבאר כי כחם שחור אפשר שלא ממש

דמי לענין של ודאי מגופה. וע"ע בתש' רמ"א סי' נ"ז מוצא בט"ז סס"י ק"ל בענין כחם ודאי מגופה ושיעור גרים. (וע"ע בחו"ד שם מה ש' בענין תש' הרמ"א וגם מש"כ להחמיר בצבד מנומר ודלא כמע"ז).

מז"מ בגדר תלייה במאכלות ובשיעור גרים

וודאי אשכחן מאן דס"ל דהוא שיעור ולא תלוי כלל אם בפועל יש מאכלות לתלות עליו אי לאו (וע"ע בס"י ק"ז סי' בענין גי"ר ומה שהוספו שם), והיא שיטת מע"ז ודעימיה [וכ"פ אג"מ יו"ד ח"ג סי' מ"ו אות ב']. אכן יש לדון לפי החולקין עליהן אם הוא ממש כשאר תליות אי לאו. שיל"ע אליבא דהכו"פ שס"ל שזריכה תלייה ולכן היא טמאה כאשר ראתה דם ודאי מגופה גם בפחות מכגרים ועוד (אע"ג דלא הרגישה), האם מאכלות דומה לשאר תליות או שיש תקנה מסוימת לתלות במאכלות.

שלבאו' הטעם ששקלו וטרו בשיעור גרים בגמ' נדה דף נ"ח ע"ב (ונח' שם אם גרים עצמו טמא או טהור) היינו משום שכ"כ מצוי מאכלות ולא היו רואים את המאכלות כל פעם שזריכים לתלות בו, ולכן היו זריכים להגדיר את סתם מאכלות ועד כמה תולין בו אע"ג דלא ידוע לה שהרגה מאכלות. ועי' בפימ"ש להרמב"ם דקצת משמע הכי, וכן בראש"ד ג"כ קצת משמע כן. שאלת"ה מדוע בעינן להגדיר שיעור התלייה במאכלות, הרי כל פעם נדון את התלייה לפי הענין (דהיינו לפי המקום ולפי הזמן).

אבן יש לפרש צענין אחר קצת את הטעם ששקלו וטרו בהך שיעור, והוא שחז"ל תקנו תלייה מיוחדת של מאכולת. שהרי אין לך כל מטה מטה שאין בה כמה טיפי דם מאכולת כדאיתא בגמ' שם, ולכן תקנו בכה"ג שיצילו עליה אפי' אם אינו ספק השקול שהרגה מאכולת בלאו אדעתה. ואע"ג שלכאור' מנא להו לחז"ל שיש לתלות בכה"ג, מ"מ הא כבר פירש סד"ט בשם הראש' (סס"י ק"ז) שמדס ולא כתס נלמד שלא אמרינן ספד"א לחומר א גבי כתמים (ע"י סברא דארגשה ולא אדעתה כי רוב דמים באים בהרגשה).

לפרש בדברי הגמ' והראש' כנ"ל, שאע"ג שלא כל מאכולת שיעורו גרים, ולא כל מטה היתה מאכולת, מ"מ אפשר לתלות בכל מקום שיש כאן ספק שהדס בא ממאכולת. ותקנו להקל בהך תלייה משום שכל מטה ומטה יש עליה טיפת דם, כלומר דאס לא ייקל בתליית כתמים שיכולים לבוא ע"י מאכולת, א"כ נמצא שכל אשה לא תוכל לטוהר את עצמה. אכן שיעור גרים שתקנו לאו משום ששיעור הדס של כל מאכולת הוא גרים, אלא מפני שנכנס ללידת הספק שבשיעור זה יש לנו להסתפק במאכולת.

וא"ב ודאי הא שלא הרגישה אינה אלא דרבנן כי אפי' אם רוב דדין הוא שצא ממנה מ"מ ל"א ארגשה ולא אדעתה להחמיר מחמת ספק דאור'. ולכן מאחר שכל טומאתה אינה אלא מדרבנן י"ל שחז"ל תקנו את תליית גרים בכל מה שיכול, ובזה היא תציל טפי מכחמיה, ולא מפני ששכיח מאכולת ששיעורו הוא גרים.

שאע"ג שלא כל טיפת דם ששיעורו כגרים ודאי הוי ספק השקול, דהכל לפי המקום והכל לפי הזמן, מ"מ תקנו שיעור להך דבר לומר דבשיעור גרים ופחות ממנו יש להסתפק על כחמה. וכן לכאור' תקנו הכי, דאל"כ כל נידון הויא ספק בפני"ע, ואפשר משום שלא יבוא לידי תקלה או אפשר משום שלא יהא לב הצעל נופקו אם פעם התירו לו החכם, מש"ה תקנו שצכל אופן [צכל מקום וצכל זמן] אין לטמאותה אא"כ איכא דם יתר מכגרים.

וא"ב יל"ע בתקנת שיעור גרים, איך דנו בזה לתלות דוקא בהך שיעור, אכן יתר ממנה לא תולין. וודאי שחדשו בו שיעור, שעיין בגמ' ס"פ הרוואה כתס שדנו אם השיעור גופיה כלמעלה או כלמטה (ואכמ"ל בראיות ליסוד זה שתקנו שיעור כי פשוט הוא). ועי' בלוי"ש שרצה לחדש כי אין דרכה של אשה לראות פחות מכגרים, וממילא מפני זה תקנו דוקא שיעור גרים. והדברים מחודשים, אכן יסודו הוא שתקנת גרים לאו משום תלייה על מאכולת לחוד תקנו אותה. ולכאור' יתר נראה

ומש"ה ג"כ נח' האמוראים בהך שיעורא איך תקנו אותו. ובאמת לכאור' יש ב' חידושים, ונר' לומר שעל זה גופה נח' האמוראים שם ס"פ הרוואה כתס, שמנא א' הקילו לומר שפחות מכגרים יש לתלות אע"ג דאין כאן ודאי תלייה, ומנא ב' החמירו לומר שיתר מכגרים אין להסתפק בו במאכולת. וא"כ י"ל דבזה גופה נח' אם השיעור נתקן

כחומר (וא"כ גרים עצמו טמא) או השיעור נתקן
בקולא (וא"כ גרים עצמו טהור).

ראיה מהיראים ליסוד הנ"ל שיש צד שלישי
בהבנת שיעור גרים ותלייה במאכלות

ויש להציא ראייה לזה מדברי היראים
המוצאים בפ"ת כאן (סק"ט), וז"ל
היראים (סי' קצ"ב), ואנן לא בקינן שפיר
מהו גרים של פול הלכך צריך להזהר
בכתמין לפי שקול הדעת שאין דם מאכלות
ופרעושים רבה, עכ"ל. ולכא' דבריו צ"ב,
שם דעתו כהמע"ז שגרים הוי שיעור
שתקנו בו חז"ל שאפשר להקל בו אע"ג
דאין לנו תלייה בפועל, א"כ מאחר שאין
אנו בקיאים היינו צריכים להחמיר אפי' אם
היו מאכלות רבה (כנה"ג שאין תלייה בפועל).
שודאי אין לומר שהיראים מחמיר גם
כנה"ג שיש תלייה בפועל, שודאי לא גרע
משוק ש"ט ושאר תליות שהן הלכות
פסוקות. ואי נימא שהיראים ס"ל כהכו"פ
שצריכים תלייה ממש (אלא שאפשר להקל בזה
כאשר לא ידוע לה שהרגה מאכלות), א"כ אפי'
היו בקיאים בשיעורן י"ל דאם עתה אינה
מנויה אין לתלות בשיעור שתקנו.

ולבן נר' שהיראים ס"ל כד' שלישי הנ"ל,
והוא שתקנו להקל ולתלות בכינה
אע"ג שלא הויא תלייה מסתברת כמו תליית
שש"ט וכיוצ"ב. ולכן כ' היראים שאין לנו
להקל עפ"י שיעור שלא גזרו בו מאחר שאין
אנו בקיאים, וגם כתב שלא שייך תלייה
בפועל מאחר שלא היו מצויין ציניהם
מאכלות גדולות. ולפ"ז מיושב כנ"ל שהויא

תקנה שיש לתלות בזה. ויולה"ע שהיראים
ס"ל שם הכתם אמת ודאי מגופה שהיא
טמאה, ודלא כמע"ז ומנ"י. שהרי לפי מע"ז
ומנ"י גם כנה"ג שלא נמצא מאכלות
גדולות לפנינו מ"מ לא תקנו טומאה אלא
בשיעור יתר מכגרים. ולכן היראים שכתב
שיש להחמיר מחמת שאין דם מאכלות רבה
הוא דלא כוותייהו.

והשתא דאחית להכי יש לפרש קצת את
דברי הראש"ד המוצא במחזר כאן
שם נודמן לה גרים יותר גדול אפשר לתלות
בשיעורו. שמאחר שתקנו שיעור שאפשר
להסתפק בו ולתלות בו, אכן לעולם לא צרור
שיעורו לגבי התלייה בפועל [וכנ"ל דאית בזה
ד' חומר וד' קולא], כ' הראש"ד שם יש
גרים מצויי בפנינו אפשר להקל ולתלות בהן
שיעורא. אמנם היינו דוקא מדיני תלייה וכפי
תקנה לעיל שיש לתלות בגרים אע"ג שלא
דומה לשש"ט.

[אבן יש להדיג' שאפי' אם נפסקו מע"ז
וסיעתו והיינו שהשו"ע ס"ל שגרים
הקלקי ופחות ממנו הוא שיעור שלא תקנו
עליו כלל טומאת כתמים (ואפי' בגוונא שודאי א"א
לתלות במאכלות, וכגון שודאי יא' דם מגופה), מ"מ
סיפא דהלכה דידן ודאי לא הוי מטעם שלא
תקנו בו טומאה].

וא"ב נמצא מה שפסקו המע"ז והמנ"י
[והאג"מ ורו"פ זמנינו] שלא גזרו
טומאה על גרים ופחות ממנו, ולכא' מדויק
ג"כ בלשון השו"ע שכתב בריש סעיף ה' לא
גזרו על הכתם אלא"כ יש בו כגרים ועוד,

ואע"ג דהמע"ל ודעימיה פירשו את דברי הגמ' ס"פ הרואה שא"א לאשה ליטהר לבעלה אא"כ נימא שלא גזרו על כחם קטן (וכ"פ אג"מ שם), מ"מ לאו כ"ע ס"ל הכי, וכנ"ל אליבא דהיראים. וכן לכא' משמע מהראב"ד גופיה שאם א"א כלל לתלות במאכלות שגם כחם קטן טמא. וכן לכא' ג"כ משמע מהא דס"ל להראב"ד שכתם שחור טמא, ע"ש צפניס.

לפ"ז יש לפרש את פסק המחבר אם נודמן לה גרים יותר גדול

ולבן י"ל בדעת המחבר [וכפירוש המע"ל וסיעתו] שהוסיף לומר שחון ממה שלא גזרו בשיעור גרים הקלקי אפשר ג"כ לסמוך על הראש' הסוצרים שאם יש גרים יותר גדול שאפשר לתלות גם בזה, ור"ל כד שלישי הנ"ל. שי"ל שחז"ל תקנו שכתם קטן טהור וכנ"ל, ומ"מ המחבר מביא ג"כ את דברי הראב"ד שס"ל דבעינן ד' בפועל כדי לתלות בו, ואפי' בגוונא שלא הויא תלייה מעליה. ונר' שהמחבר הקיל כשני הצדדים משום שכתמים שומעין להקל. שי"ל שביעור גרים הקלקי לא גזרו כלל, ולכן מש"ה מספק יש להקל.

וי"א ג"כ שתקנו שאפשר לתלות בכל ד' שיש תלייה כלשהו, והראב"ד ס"ל דלתלות ביתר מגרים הקלקי צריכים גרים מצוי צפנינו כדי להסתפק שאולי תקנו לתלות בהך שיעור. ואע"ג דלפי המע"ל אין לומר כן, שהרי אליבא לא גזרו על שיעור מסויים וכנ"ל [ולא

משמע שלא גזרו כלל, היינו בשיעור גרים שהיה להם בשעת המשניות כמבואר בראשונים. שודאי על שיעור גרים שהיה להם [דהיינו גרים הקלקי] י"ל שלא גזרו, שאל"כ לא היה להם לסתום אלא לפרש.

אבן אין ראיה שלא הקילו גם על שיעור גרים שהוא יותר גדול מגרים הקלקי. שודאי לא שיך לומר שלא גזרו טומאה כלל גם על גרים יותר גדול מגרים שהיה להם, דאי נימא הכי איך סתמו בשיעוריהן. ותו אם יש ספק בשיעור גרים איך אפשר להקל ולומר שמספק לא גזרו טומאה. ולכא' ודאי צריך לומר שלא דברו אלא על שיעור גרים שהיה להם, והוא השיעור שנזכר במשנה בנגעים.

[וייש' להביא עוד סמך שתקנו את דיני כתם עפ"י דיני תורה של נגעים, שהרי גם שם מחלקין בין בגד צבוע לבגד לבן. וע"ע בחכמ"א שכ' שעורות הצבועות ציד"ש נלמד מנגעים שמק"ט, ועוד הוסיף שם שאם ערב לבן ושתי צבוע שהכל הולך כפי הנראה וכמו שמבואר במשניות נגעים גבי נגעי בגדים.

ובן יש להביא ראיה מהא דטמא את הכתם על מה שמק"ט נגעים אע"ג דאין לו טומאת מגע דדס (עי' חוס' ר"פ הרואה). ולכא' תמוה מדוע עשו כן, הלא דס היא טומאת מגע ומה צריך דיש למשתיחא טומאת נגעים, ועפ"י הנ"ל מיושב דתקנו טומאת כתם עפ"י טומאת נגעים. וע"ע בנו"כ דדנו דדין טומאת נגעים של כתם (עי' סעי' י' בפ"ת ובחור"ד), ואכמ"ל עוד בזה].

עוד בענין תלייה במאכלות בפועל ויישוב
לדברי החו"ד

עיי'ן רעק"א מה שהעיר על הש"ך סקי"א,
שזכה"ג שמצויין פרעושין הא שייך
ג"כ חומרא כדפי' רעק"א שם, ופשוט.

וילח"ע עפ"י הנ"ל שאיכא כמה דינים
הנוגעים לתליית מאכלות. שהרי
אם נפסוק לקולא כנ"ל שלא גזרו כלל על כחם
קטן [אפי' ודאי מגופה], הא ודאי לא שייך
לענין כחם שלמעלה מחגורתה. שאע"ג
שמדינא לא גזרו על כחם קטן אין לומר
שודאי דם מאכלות הוי. ולכן זכה"ג שידעיין
זודאי שלא הוי מאכלות ואפשר שזא הדם
מעלמא, א"כ י"ל דדמי לכחם יתר מכגרים
למעלה שמהני לגלות על כחם שלמטה
מחגורתה וטהורה.

ועפ"ז יש ליישב קוש' האחר' על החו"ד כאן
(סי' ק"צ סק"ט) שס"ל עפ"י תש'
הרמ"א שאם יש כחם ודאי מגופה א"כ
מחמירין עליה אפי' אם אין שיעור גרים ועוד
על חלק לבן של הצגד. והקשו עליו שמצואר
בתש' רמ"א סי' נ"ז שממנו פסק החו"ד
שזכה"ג שהדם הוא גרים ופחות ממנו
שחולין על מאכלות. ולא פסק הרמ"א שע"כ
ודאי מגופה אחיא אע"ג שס"ה"כ יש זכחם
יתר מכגרים [כאשר מפרין מראה טמא עם
מראה טהור].

אמנם לק"מ, שהרי הרמ"א שם מקיל
מטעם שמא אחרמי שם מאכלות.
ואע"ג שזעלמא ל"א הכי, כ' הרמ"א מטעם

שייך לומר שסתמו זשיעור זה], אמנם לפי
הראצ"ד שלא היה תקנה צדין טומאה אלא
שחקנו גדר בתליית מאכלות זזה י"ל שסתמו
שהרי כל הדין לתלות במאכלות היה כל זמן
שיש להסתפק בדבר וכנ"ל. שהראצ"ד סבר
שכל זמן שיש גרים צפנינו אפשר לנו
להסתפק שזה נכנס צלידת הספק שאפשר
לתלות בו שהרי סתמו בגדר הספק ואמרו
שחלוי בגרים, והראצ"ד פירש דלעולם מתלא
חלי [גדר הספק] בגרים הנמצא. ודילמא יש
לפרש שהשו"ע הקיל ג"כ כפי קולת הראצ"ד
מפני שלגבי כתמים שומעין להקל.

אמנם המע"צ גופיה לא מודה לדברי
הראצ"ד כמו דאיתא בפירוש צדצרי
צסי' כ"ז וצסי' כ', עיי"ש. וכן הקיל ג"כ
בענין כחם שחור, עיי"ש.

ולפ"ז ניחא מדוע לא אשכחן פוסקים
המקילים לגמרי גם כדברי המע"צ
שלא גזרו וגם זשיעור גדול של גריסין המצוי
בזמנינו. שלכאז' כ"ע מודו שלא שייך סברת
הראצ"ד אא"כ יש צד לתלות בו, ולכן בזמנינו
שלרוב לא שייך תלייה במאכלות [שלרוב
אייריין זכחם ודאי מגופה], א"כ רק שיעור
גרים הקלקי שייך לן. (ועוד שמעתי מכמה פוסקים
שלא נמצא בזמנינו גרים טבעי יותר גדול מגרים הקלקי,
ולא ידוע לי הפרטים בענין זה. וצ"ע לדינא אם הפוסקים
אינם מקילים בגרים יותר גדול מגרים הקלקי דוקא
מטעם שלא נמצא גרים יותר גדול בזמנינו או מטעם הנ"ל
שלא סומכים על גרים יותר גדול אא"כ איכא צד תלייה):

שמאכולות רגילין להיות במקום וזהמא לכן יש לתלות בו. וא"כ החו"ד שלא איירי בזהמא לכא' ע"כ הדרא לעיקר סברת הרמ"א, והוא שאם יש הוכחה שהוי ודאי מגופה א"כ אסרינן גם בפחות מכגרים. שהרי ודאי קשה לומר שלא גזרו בכל גוונא ששייך להקל מחמת וזהמא. כי לכא' וזהמא היינו סברא לתלות בפועל, ולא תקנה להקל מחמתיה. וא"כ דברי החו"ד מיושצין היטב.

מו"מ במע"צ אימתי מודה שאין לתלות במאכולות
אא"כ יש תלייה בפועל

ובן נר' לכא' בדברי רעק"א [לקמן סעי' כ"ו] בשם המע"צ שרק גבי מאכולות תולין בגרים אם נתעסקה דם אחר מטעם שרגילין להיות אלל וזהמא [שזעלמא ל"א מתרמי לשם]. שהתם לכא' פשוט שמודה המע"צ שלא שייך אתרמי כאשר הדם הוא ודאי מגופה, ולא מהני סברת אתרמי אלל בגוונא שאפשר לתלות בפועל במאכולות.

ועי' במע"צ סי' כ' שמשמע מיניה שלא צריח ליה מה הדין בכה"ג שיש כחם ודאי מגופה שהוא יתר על גרים וכגון שמראה טמא שבו הוא פחות מכגרים ועוד. שאמנם שהרמ"א ס"ל בתשובתו (שם) שכלאו הך סברא שאתרמי לשם מחמת וזהמא ודאי יש להחמיר בזה, המע"צ משמע שלא צרור לו אם גם בזה לא גזרו (ולאפוקי מהרמ"א שמשמע שאי לא סברת אתרמי מחמת וזהמא יש לטמאותה).

ואע"ג שהמע"צ מסיק לטהר גם בזה, מ"מ נר' מדבריו שהיה יכול להודות להרמ"א ולומר שלא גזרו דוקא על כחם קטן

[דהיינו בכל מראה שהוא אינו יתר מכגרים (אפי' בצירוף מראות טהורות)] ולא שגזרתם היתה דוקא על מראה טמא שהוא יתר מכגרים.

ולבאו' יש לפרש צד' אופנים הא שחילקו חז"ל בתקנת כתמים בשיעור גרים ועוד. שאפשר לומר שחז"ל ראו שאשה מטרה לזעלה, ולכן אמרו שכל מראה דם טמא שאינו שיעור גרים ועוד טהור. או י"ל שס"ל לחז"ל שאין תליית מאכולת אלל עד כגרים, ועל פי זה תקנו שכתם קטן טהור [שלא תטמא כל אשה]. ולפי ד' שני הנ"ל בכתם אחד שנרכב ממראה טמא ומראה טהור י"ל שאין לתלות בו עד שיעור גרים וכולל גם מראה טהור שבו.

חילוק בין הבנת מע"צ לבין הבנת חת"ס בתקנת
שיעור גרים וג"מ בעד שא"ב ומו"מ בכתם שחור

ולפ"ז יש להצין את חומרת החת"ס לגבי עשא"ב, המוצא צפ"ת סק"מ, שס"ל שא"א לתלות אא"כ יש תלייה בפועל ולא מהני הא דלא גזרו כלל על כחם קטן אע"ג דדין כחם אית ליה לעשא"ב. ולכא' צ"ב. שאם דין כחם יש לו, מדוע אסור בשיעור שלא גזרו עליה. [שהרי דוקא שם גבי עשא"ב סבר החת"ס שצריכים תלייה בפועל, דזעלמא י"ל שלא גזרו וכשיטת מע"צ]. ועי' במע"צ דבהדיא מתיר בעשא"ב בגרים ופחות ממנו מטעם שלא גזרו בו.

ונר' שהחת"ס ס"ל שתקנת חז"ל היתה עפ"י מה שהיה אפשר לתלות במאכולת, אכן גם אינהו היו מתירים בכתם קטן שודאי מגופה. וכלומר שאפי' בודאי

שיעור דם שהוא יתר על גריס טהור כי לא גזרו על דם (מראה טמא) אלא"כ הוי כגריס ועוד.

ובן לענין כחם שחור, עי' צרעק"א וצד"ט שהביאו את דברי הראצ"ד שס"ל שאין לתלות כחם שחור במאכולת, שהרי דם מאכולת היה אדום. אכן מע"ס ס"ל שאין לחלק בזה ובשניהם לא גזרו. וכ"כ אג"מ (יו"ד ח"ג סי' קמ"ב אות ד'), ותמה על ערוה"ש שלא הקיל אלא משום שס"ל שהיה מנויין מאכולת עם דם שחור, וגם כ' שאפשר שבמקום הראצ"ד לא היה מנוי. שהאג"מ נקט בפשיטות שלא גזרו לגמרי על דם אלא"כ גריס ועוד, ל"ש דם אדום ל"ש דם שחור וכנ"ל. ואע"ג דהיה אפשר לחלק בין כחם שחור לבין כחם אדום, מ"מ ודאי לפי נד' א' הנ"ל מסתבר דברי האג"מ. וע"ש שכ' כי דברי הראצ"ד הם שיטה יחידאה ואין להחמיר בדבריו [ודלא כאחר' שהביאו אותו לדינא]:

מגופה היא מותרת כדעת המע"ל, אכן צכה"ג דלריכס לתלות כשיש נד' לפנינו שבא הדם בהרגשה (ע"י צדיקה או הרגשת ויבת דבר לח), גם בזמניהם לא היו תולים במאכולת כי ספק ראייה בהרגשה א"א לתלות. ולכן אע"ג דדין כחם יש לו, מ"מ אם גם הם לא היו מקילים, גם אכן מחמירין בו מטעם כחם. ולכאוף הוא כנ"ל הנ"ל לענין כחם גדול שיש לו מראה טהור וטמא, שגזרת חז"ל היתה כפי תליית מאכולת (וממילא עפ"י לא גזרו אלא ביתר מכגריס). ואין הטעם מפני תלייה בפועל, וגם לא מפני שמסתפקין במאכולת, אלא מפני שלא גזרו על כל כחם שהיה יכול לתלות במאכולת אפי' אם בפועל לא שייך להיות מאכולת (וכגון ודאי מגופה).

ובמע"צ לשיטתו אזל, גם לחלוק על הרמ"א צענין כחם גדול שיש בו מראה טהור וגם צענין עשא"צ וכנ"ל, שבשניהם ס"ל כנ"ל א' הנ"ל שכל מקום שאין צכחם

סימן ק"צ ס"י

כאשר הוא תלוש, שגם אחר שמחזרין אותו לקרקע יש לו טומאה עכ"פ מדרבנן, א"כ יל"ע צבית הכסא דידן האם הוא מק"ט מה"ת כאשר הוא תלוש.

ועוד הוסיף הנצ"י כי הדף שעורכין עליו ג"כ דינו שאמק"ט מפני שמחוזר לבית כסא. ולכן יל"ע לדידן שיש צבית הכסא הנעשה מחרס, ומחזרין עליו דף שלפעמים נעשה מעץ, ולפעמים מחרס.

מו"מ בבית הכסא ובדף שעורכין עליו אם נחשב למק"ט כאשר הוא בתלוש

עיי' צפ"ת סקי"ט שביא את דברי הנצ"י שהאריך צענין צבית הכסא וגם צענין כלים המחוזרים לקרקע, והדברים מלאים יסודות צענין קבלת טומאה גבי פשוטי כלי עץ ולגבי כלים המחוזרים לקרקע, ועיי"ש.

וילח"ע שלפי דברי הנצ"י שם בסוף התשובה שכתב שכלי שהוא מק"ט מה"ת

והנה אס נעשה הדף ממקור לא טבעי (כגון יינן), א"כ אמק"ט וכחם שעליו טהור. אכן אס נעשה הדף מעץ או חרס ואמק"ט מחמת שדינו כפשוטין שאמק"ט, הא חלוי בטעם שזריך בית קיבול גבי כלי שטף והוא דומיא דשק, והטעם שזריך זי"ק גבי כלי חרס והוא משום דבעינן תוך. שעי' בכלים רפ"ב שמצואר שם צו"כ כי יש חילוק גדול בין זי"ק של כל"ח לבין זי"ק של כל"ש.

בתד"ה מניין לאריג שמצואר שם כי אס מטלטל מלא וריקן מק"ט מה"ת אפי' אין לו צורת זי"ק. ולכן השתא שנעשה לקבל בן אדם, הא יש לו זי"ק. אמנם לכאור' מטעם זה אמק"ט שהרי זי"ק דכל"ש הוא דבעינן מטלטל מלא וריקן. והרי כלי זה מיועד לבני"א לסמוך גופם על הדף בשבתו עליו, והלכך נר' שלא נחשב מטלטל מלא וריקן ואינו מק"ט מה"ת בתלוש.

חילוק בין זי"ק של כל"ש לבין זי"ק של כל"ח והנה זי"ק של כל"ש נלמד מהא דהוקש לשק, שמשם נלמד דבעינן דומיא דשק, והיינו דמטלטל מלא וריקן. משא"כ זי"ק של כל"ח נלמד מהא דהתורה חידשה שלא מקבל טומאה אלא מחוכו. נמצא דאמנם דתרויהו צעינן זי"ק, מ"מ ז' דינים שונים הן, דין תוך דכל"ח ודין דומיא דשק דכל"ש. ובמס' כלים מצואר כמה נ"מ ציניהם. (והארכנו בכל זה במקו"א, וכאן לא באנו אלא להעיר לגבי נ"ד).

ואם נעשה הדף מכלי חרס יש לעיין אס יש לו דין תוך שהרי אס משתמשים בתוך הכלי אע"ג דאינו מטלטל מלא וריקן הא דין תוך אית להו ומק"ט. וא"כ ז"ע אס הא דנעשה לסמוך בן אדם היושב עליו נחשב להשתמש בתוך. ולכאור' נר' דלא הוי השתמשות בתוך הכלי, אלא שעי' הכלי הבן אדם נסמן. וא"כ יש לדנו כפשוטי כל"ח ואמק"ט.

ונר' לומר שגם בית הכסא גופיה (לא הדף) הוי פשוטי כל"ח קודם שנתחבר לקרקע, שהא א"א להשתמש בתוכו כשהוא תלוש. שהרי קודם שנתקן בית הכסא לקרקע הא א"א להחזיק בתוכו משקה כלל. וכלי שעומד למשקין הא פסולו צבונם משקה כמצואר בשבת דף ז"ה ע"ב, וא"כ אמק"ט. וגם כשהוא תלוש הא אינו עומד בלא מסומכין, ואיתא בהדיא ג"כ צרפ"ב דכלים שכל"ח שאינו עומד מאליו אמק"ט, וא"כ פשיטא שבית הכסא של כל"ח אמק"ט מה"ת כשהוא תלוש.

והנה לגבי זי"ק דכל"ש, ליכא למימר שמאחר שהוא מנוקב א"כ אמק"ט, שהרי מיוחד להחזיק בן אדם, ולתשמיש זה נעשה הנקב (והוא צורת הכלי ותשמישו). וא"כ אין לומר מחמת טעם זה שאינו מקבל טומאה.

וזה שזרתו הוא כפשוטי כל"ע ואין לו זי"ק כשאר כלים המקבלים, ג"כ לכאור' אינה ראייה שאמק"ט מה"ת, שהרי עי' במס' שבת דף ס"ג ע"ב צעינן אריג כל שהו, ועי"ש

מו"מ אם המים שבתוך בית הכסא מק"ט

ועוד אשכחן שנח' הפוסקים צענין מים ע"ג
בית הכסא, ע"י צמח'ה"ס צדעת תורה
כאן מה שרואה לחדש עפ"י גמ' נזיר צענין
ספק טומאה שפיה ע"ג מים. וע"ע צחש
האפוד (ח"ג ס"ז) דין צדצרי מהרש"ס אלו,
ואם שייך לכל טומאות או שיש לחלק בין
טומאת מגע לטומאת היוצאת מגופה. וע"ע
בגידולי טהרה (ס"י כ"ג) שפסק לקולא גבי
כתם הנמצא ע"ג מים שצבית הכסא עפ"י
מה שנמצא בתוס' מנחות (כז:) שמשקין
סרוחין אמק"ט. ועפ"י דבריו נר' שיש להקל
בכתם ע"ג מ"ר ודלא כסד"ט שרואה לומר
עפ"י רמב"ם שמ"ר מק"ט, וה"ה לכאן גבי
מים שצבית הכסא.

אמנם אכתי יש לדון מה הדין לגבי מים
שצנינו קודם שנכנס לבית הכסא
אם אפשר לומר שהן משקין שאמק"ט,
שיל"ע אם נחשב את מה שמכניסין את המים
לתוך בית הכסא ע"י הצינורות כמעשה
המוציא ממחשבתו הראשון שעומד להיות
משקה. ואלת"ה אלא נימא שלא נחשב
למעשה ומק"ט כל זמן שאינו נעשה בפועל
למשקין סרוחין, א"כ גם המים שנמצאים
בבית הכסא (שהוא נקי) לא נחשב למעשה
המפקיע ממחשבתו הראשון שעומד למשקין.
וא"כ אשה שראתה כתם במים צ"ע אם
טהורה אי לאו.

אבן לפי מה שכתב האג"מ יו"ד ח"ג (ס"י
נ"ג) שנייר טיש"ו לא מק"ט משום
דאחר שנתלכלך בדם ודאי אינו עומד שוב

לתשמיש, א"כ משמע צהדיא שאע"ג שצטעה
שנוגע בדם הוי מק"ט מחמת עצמו, מ"מ
השתא כאשר הדם עליו כבר אמק"ט, א"כ
י"ל דהה"נ גבי מים שהם בבית הכסא, שאפי'
אם נדון אותם כמשקין בעלמא וגם כאשר
נמצא בבית הכסא אינו מפקיע ממנו דין
משקה, הא מ"מ ע"י הדם שנתערב בו ודאי
הוי משקין סרוחין ואמק"ט, כן נראה לדון
עפ"י אג"מ הנ"ל.

אבן יל"ע אם נחלק בין כלי מחמת שאין בו
שימוש עוד, לבין דין דמשקין שנעשו
סרוחין ע"י עירוב דבר מאוס לתוך המשקין,
ודו"ק. שהרי אפשר לומר שמשקין ואוכלין
מק"ט מחמת דינם שראויין לאכילה, וא"כ
י"ל שאם מן הסתם עומדים לאכילה (וכלו' שלא
צריכים מחשבה כגון נבלת עוף טהור בכרכין) ממילא
מק"ט כל זמן שאין מעשה המפקיע אותם
מתורת אוכלין (וכגון שיפסל מאכילת אדם). ולכן
אע"ג שהאוכל נעשה מאוס ע"י דם, מ"מ
ראוי לאכילה ע"י הדחה וכיוצ"ב. אכן כלי כל
זמן שאין בו שימוש עוד י"ל שאמק"ט:

בענין מציאת הכתם אם דנין את המציאה רק

עפ"י מקום שנמצאת

לבאו' הרמ"א כאן משמע שהדם שעל בית
הכסא ודאי צאה ממנה (וכלו' אין כאן
נד שצא הדם מעלמא), ומ"מ אפשר להקל משום
שהדם נמצא על דבר שאמק"ט. וכן לכאן
איכא צהדיא בגמ' צמימרא דשמואל בדקה
קרקע עולם וכו'. וע"י צסד"ט סס"י ק"ט
דמאריך צב' נדדין צענין, ואכמ"ל בכל
הראיות לצ' הנדדין, ע"ש והדברים קלורין

לעניים. אכן ילה"ע שלפי זד הז' שם שודאי מגופה היא טמאה מה"ת גם בלא הרגשה (ולא קי"ל הכי), א"כ צריך לדחות צפי' הגמ' ר"פ הרוואה כחם וצריך לפרש כמו שפי' החוס' רי"ד שם שהנידון של יצנה ע"ג קרקע עולם ומנאלה דס איירי בגוונא שיש זד שהדס זא מעלמא.

אבן לדידן שקי"ל שאיירינן זכה"ג שודאי יצא הדם מגופה, וכן יש לפרש את מימרא דשמואל וכן פסק הרמ"א כאן, א"כ ז"ע איך מקילים מטעם שנמאל ע"ג אמק"ט [כגון קרקע עולם או בית הכסא], הא ודאי אחא הדם מזשרה ונגע בצשרה, והרי צשרה מק"ט. וכן הרבה הקשו צענין זבוע ואמק"ט כגון אס מקנח א"ע זאוו"מ בדבר זבוע או בדבר שאמק"ט, איך דיינינן את זה למציאת כחם על דבר זבוע או אמק"ט, הרי ודאי קינחה את צשרה וא"כ יש לטמאותה מחמת שלכאו' יש לדון את מציאת הכחם מאז שהיה הדם על צשרה.

וע"ע במשנה (נדפד נט:) ג' נשים שישצו על ספסל אמק"ט שאיתא החם שכולן טהורות, אכן אס הספסל מק"ט כולן טמאות. וגם על דברי המשנה שם לכאו' ז"ע הרי הדם נגע בצשרה או על צגדיה קודם שנמאלו את הדם על הספסל וא"כ איך דיינינן את זה כנמאל על דבר שאמק"ט.

וקשה מאוד לומר שמציאת הכחם [וממילא טומאתה] תלויה לגמרי על ראיית הכחם, ולא איכפת לן מה שע"כ היה הדם על צשרה קודם שראתה את הדם על דבר

זבוע או אמק"ט, שהרי א"כ מה נפרש גבי סומא או גבי אשה היודעת שלקחה דם מעל צשרה בלילה [בחושך], ורק שלא ראתה את הדם עד ליום מחר על הנייר שאמק"ט. ולכאו' אינו מן הדין שניקל בטומאת כחם, רק מחמת שלא היה אור בצדרה בלילה או מפני שהיא לקחה בראייה.

ולבן נר' טפי לומר כי ודאי מציאת כחם יוכל להיות ע"י ידיעת מקור הדם ממקום אחר, ולכן אס צרור לה שהדם היתה על צשרה ומשם נלקחה הדם א"כ לא נחשב לכחם על דבר שאמק"ט. וא"כ צנידון של סומא או שקינחה בלילה שאע"ג שלא נמאל הכחם עד למחר על דבר שאמק"ט, מ"מ אין לומר שמציאת הכחם תלויה בראיית אחרים (או ראייתה למחר).

אלא דלפ"ז ז"ל שכל קינחה טמאה מטעם שזא הדם מצשרה, וכן על מימרא דשמואל ופסק הרמ"א יש להקשות שהרי ידעינן דאחא מגופה המק"ט וא"כ איך מטהרינן אותה מחמת שנמאל על קרקע עולם או על בית הכסא.

נב"י מפרש שגם כאשר הכתם ודאי מגופה מ"מ אין הכרח שהדם נגע בה

ולבן נראה לפרש עפ"י דברי הנצ"י (תניינא ס"י ק"ט) שגם במימרא דשמואל י"ל שלא נגע בגופה מבחוץ (והנגיעה צפנים לא מטמאה משום שאין טומאת נגע לבית הסתרים, ויל"ע בהצנת דברי האדני פז ס"י כ' המובא לעיל ס"י קפ"ג צענין כחם בציה"ת, עי"ש), ולכן יש לפרש ג"כ את פסק הרמ"א כמש"כ הנצ"י אליבא

דשמואל שאין ידיעה ברורה שהדם היה נמצא על זשורה. ומש"ה דיינין את הדם כפי מקום ששם ידוע לנו שיש מציאת כחם, ואם מקום ההוא אמק"ט נמצאת שהיא טהורה. וכהצנה דלעיל דשמואל ופסק הרמ"א, כן יש לפרש את המשנה ר"פ האשה (גדה שם) של ג' נשים שאין מציאת הכחם אלא על הספסל. (ולכא"ו לפרש הכי נחא טפי, שהרי אם אחת מהן הייתה מוצאה כחם על בגדיה שהיתה לובשת א"כ אלא כל דין המשנה שם, וק"ל).

נמצא לפ"ז כשידוע לה זודאי שהדם נלקח ממקום המק"ט, אע"ג שלא ראתה את הדם, צידון כזה היא טמאה. ולכן צקינות ג"כ צריך לומר שלא ידעה זודאי שהדם היה על גופה מבחוץ. ולכא"ו יש להציא ראייה לזה מגמ' גבי טחמה ציריכה (דף י"ד ע"א).

שעיי"ש צראש' ואחר' שדנו אם היא טחמה צירכה במקום שהוא כנגד או"מ וטמאה משום כחם, או שטחמה במקום שלא הוא כנגד או"מ.

ולכא"ו ז"ע בכל הנידון שם, שאפי' אם הוא צירכה כנגד או"מ הא לא ראתה שם אלא על העד, וא"כ מדוע אמרו שיש לדנו כחם על זשורה. שפירשו אליצא דהרמז"ס שס"ל שכתם על גופה טמאה בכלשהו, א"כ ממ"נ היא נטמאה או מנד צדיקתה או מנד כתמה (עי' צסד"ט שחשנן כנ"ל). ולכא"ו אם לא נמצאת הכחם על זשורה י"ל שהיו כחם שנמצא על העד וא"כ שיעורו צכגריס גם לפי הרמז"ס, אע"כ כנ"ל שמציאת הכחם היא כפי מה שידוע לנו צצירור ולא כפי מקום הראשון שבו ראתה את הדם:

סימן ק"צ סל"ג

ואיברא דצברי הט"ז צריכין ציאור, כי ודאי קשה איך הט"ז הציא ראייה לצבריו מהך משנה, מ"מ חזינן מיהת שהט"ז ס"ל שהנחה במקום מגולה לא הו"א ריעותא שנוכל לומר מחמתה שיש ליטהר צפחות מכגריס ועוד. אכן לפי רעק"א שהשיג על הט"ז יל"ע מה הדין כאשר הניח את העד במקום מגולה. ועוד ילה"ע שאין להקשות על צברי הט"ז [שס"ל שהניחה במקום מגולה שהיא טמאה] ממתני' דהניח תחת הכר דהתם קי"ל דטהורה צגריס ופחות ממנו כשהוא

מו"מ אם אפשר לתלות במאכולת בגוונא שבדקה בעד בדוק ואח"כ הניחה במקום מגולה

עיינן צט"ז שכ' דודאי צכה"ג צצדקה צעד צדוק ואח"כ הניח במקום מגולה דטמאה שהרי היא משנה מפורשת שאם צדקה לאח"ז שהיא טמאה מספק. ועי' צרעק"א כאן שהשיג על הט"ז, דודאי אין משנה כזו, שהרי המשנה שם לא איירי צהמתנה צין צדיקתה לצין לצדוק את העד, אלא איירי צהמתנה צצין התשמיש לצין צדיקתה.

עגול, דהרי התם ודאי נחשז לריעותא טפי ממקום מגולה כמצואר צראש' צהדיא צסוגיא דטחמה יריכה (גדה יד.). דעי' צתוס' שס (ד"ה ולמחר) דכ' צהדיא צשס ר"ח דאפי' אס הניחה צמקום מגולה טמאה משום גדה.

אבן ע"ש צתוס' שכתבו לעיל מהכי צאותו דיצור דאירי ציתר מכגריס שאין צו חשש מאכולת. ואי נימא דגס אליצא דר"ח צעי יתר מכגריס א"כ הר"ח צהדיא דלא כהט"ז, וצ"ת.

ובמה שהערנו לעיל שיש להסתפק אליצא דרעק"א הנ"ל, לכא' יש לדון אליציה אס הניחה צמקום מגולה דמיא לטחמה ציריכה או דמיא להניחה תחת הכר. ועי' צסד"ט (סקמ"ז) שכ' דהניחה צמקום מגולה מתלא תלי צמח' צין צעלי התוס' ורמב"ן וצין הרשב"א.

נחלקו הסד"ט והגר"ז אם יש לחלק בין ריעותא קודם בדיקה לבין אחריה

והוסף הסד"ט לצאר דכמו שגח' ראשונים הנ"ל צריעותא הנולד על העד קודם צדיקה (או על הצגד קודם לציסה), הה"נ נח' צריעותא הנולדה לאחר הצדיקה. ולכן לפי התוס' והרמב"ן דס"ל שאס ילא העד [או הצגד] מתחת ידה צבר נחשז לאינו צדוק הה"נ הניחה צמקום מגולה, משא"כ לפי הרשב"א לא נחשז לאינו צדוק ע"י הנחה צמקום מגולה. ולכן מסיק הסד"ט דמאחר דקיי"ל כהרשב"א דצלא מקרה ידוע עדיין נחשז לצדוק א"כ הה"נ צנידון דהט"ז י"ל

שטמאה גדה צכלשהו [ואין לתלות צמאכולת וכפסק הט"ז].

אבן לאו כ"ע מודו לדצרי הסד"ט שאין לחלק צין ריעותא שנולד קודם הצדיקה לצין ריעותא שנולד לאחריה. דעי' צריטצ"א דף י"ד דאתא לחלק צין היכ"ת דטחמה לצין עשא"צ, דלגצי טחמה ציריכה קיי"ל שהיא טמאה גדה [ורק שימי צר חייא הק' דחוששת אמרת לן], משא"כ גצי עד שאינו צדוק שס נח' צו צבי ור' חייא אס טמאה משום גדה או משום כתם (וגריס ופחות ממנו לכ"ע טהור). [וע"ע צתוס' שכ' דשמואל גופיה מחלק צין טחמה דטמאה גדה לצין עשא"צ שסס ס"ל דאינו אלא כתם].

והק' הריטצ"א מ"ש עשא"צ שמצינן למימר שהוא כתם (ולא טמאה גדה) ומ"ש טחמה ציריכה שהיא טמאה גדה. ואמנם שלשון הריטצ"א לכא' קצת חוסר הצנה וצעי תיקון כפי מה שנמצא לפנינו, מ"מ לכא' משמע מיניה שרואה לחלק צין ריעותא דקודם הצדיקה דהתם י"ל שאינו אלא כתם, לצין ריעותא דאחר הצדיקה שסס קיי"ל שטמאה משום גדה.

ועי' צשו"ע הרצ דצהדיא חילק הכי (קו"א סי' קפ"ז אות ה', וצס"ק"צ אות ע"א ופ"א). דס"ל להגר"ז דריעותא דקודם צדיקה לא דמי לריעותא דלאחר הצדיקה. שריעותא קודם צדיקה ואפי' צכגון ספק עברה צשוק ס"ל להגר"ז דנחשז לעשא"צ [והרשב"א מודה שזה מיקרי מקרה ידוע], משא"כ לאחר

הצדיקה הא ודאי לא עדיף מכתם שקיי"ל
שנספק עברה לא תלינן (לעיל סעי' כ"ב).

[ואגב ילה"ע אליבא דהגר"ז דכוונת
הרשב"א במש"כ דלא עברה בשוק
ולכן נחשב לאין לנו מקרה ידוע היינו דודאי
ידעינן שלא עברה, ומזה דייק הגר"ז אליבא
שבגוונא שמסתפקין אם עברה בשוק נחשב
למקרה ידוע. אמנם לכאורה לא מוכח לפרש
הכי את דברי הרשב"א ד"ל בהסד"ט והיינו
דהרשב"א ס"ל דכל זמן שלא ידעינן שעברה
בשוק אין כאן מקרה ידוע, ולפ"ז ספק עברה
לא מהני קודם צדיקה כמו דלא מהני לאחר
צדיקה, וק"ל].

פירוש דברי הגר"ז שמחלק בין קודם לאחר בדיקה
עפ"י גמ' חולין דף י'

ולבא' דברי הגר"ז נע"ג דמ"ש אם
הריעותא נולד קודם הצדיקה או
לאחריה, הרי מ"מ בשני האופנים יש כאן
אותו ספק, אם הדם שהיא רואה בסוף על
העד בא ממנה או בא מעלמא. ונ"ת מדוע
תלינן על ספק מקור הדם דוקא קודם
הצדיקה. וע"ש בגר"ז שמפרש את טעמיה,
וס"ל שרק אם צדקה צעד שאין זו ריעותא
א"כ אפשר לומר שהוי ספק לפנינו ואיתרע
חזקתה. שא"א לומר שחזקת טהרה שלה
במקומה עומדת שהא איכא לפנינו
צדיקתה, והרי דם לפנינו. משא"כ ס"ל
להגר"ז שצב"ה"ג שכבר איתרע העד קודם
הצדיקה, א"כ י"ל שאכתי אפשר להחזיקה
אותה בחזקתה שהיא טהורה, ול"א שהא
איכא דם לפנינו.

ונר' שיסוד חידושו הוא בענין שור שחוט
לפניך וספק לפנינו, וכמו ששקיל וטרי
בגמ' חולין דף י' בענין צהמה וסכין איתרעי
ועוד. (ועי' בשב שמתחא ובשערי ישר שהאריכו הרבה
בענין, ואכ"מ). וי"ל שס"ל להגר"ז שאם חזקת
טהרתה במקומה עומדת יש לומר שהדם על
העד לא ממנה אחא אלא מעלמא. אכן ס"ל
להגר"ז שא"א למימר הכי אם כבר איתרע
חזקתה ע"י שור שחוט לפנינו.

ולבן חילק הגר"ז לומר שאם ספיקא דידן
הוא על מקור שלה א"כ ספק תלייה
לא מועיל לחלוק, אמנם אם חזקתה במקומה
עומדת א"כ לא מספקין במקורה והיא
אכתי עומדת בטהרתה ולכן יש לחלוק גם
על ספק מקור שצא מעלמא. אכן דוקא
כאשר העד היה בחזקת צדוק קודם צדיקתה
יש שור שחוט לפנינו, שע"י צדיקה צעד
צדוק נעשה ספק לפנינו (שהרי אחר צדיקתה
מנא דם על העד, אלא שגולד ריעותא קודם שמנא
את הדם על העד) והרי היא טמאה שכבר
איתרע חזקתה. שהגר"ז ס"ל שלא מהני
חזקתה למימר לן שהצדיקה יצאה בלא דם,
שהרי הא כבר צדקה את עצמה ונעשה
הספק לפנינו. והא ודאי לא שייך אם העד
לא הוי בחזקת צדוק קודם הצדיקה, שלעולם
לא נעשה ספק לפנינו.

ובד"מ שחולק (כנ"ל) ס"ל שודאי לגבי מה
שיש ספק לפנינו אין חילוק אימתי
איתרע חזקת צדוק של העד, וממ"נ או
שריעותא קודם ואחר צדיקה תרייהו הוי
ספק לפנינו ולא מהני חזקתה או שבשניהם

דמי כי אין העד אלא צירור על גוף האשה.
ועוי"ל שנח' בחילוק הגמ' בין סכין אתרעאי
לבין זהמה אתרעאי, והסד"ט פירש כסוף
דברי תוס' שם [ד"ה סכין] שאין לחלק בין
סכין לבין זהמה אלא"כ נתרצו הספיקות. והרי
בנ"ד הו' אותן ספיקות ממש, ספק אם הדם
ממנה או ספק אם הדם בא מעלמא:

משום חזקת טהרה דידה לא הו' ספק לפנינו,
וזזה נח' הראשונים כדפי' שם הסד"ט.

וי"ל שהסד"ט והגר"ז נח' בצדיקת עד אם
נחשב כספק שחזק לגוף האשה כמו
סכין שלא הו' גוף הזהמה [וכדפרש"י חולין
שם ד"ה זהמה לא אתרעאין] או דילמא לא

סימן ק"צ סל"ד

קפ"ז ס"ה, ששם כתב הט"ז (סק"י) שאין
לסמוך על דברי הרמ"א שלא בשעת וסתה
אפשר לתלות במכה שא"י שמ"ד.

ועע"ש צרמ"א שאשה שאין לה וסת יכולה
לתלות על מכה שא"י שמ"ד כאשר
יש ס"ס, ספק לדדין וספק מן המכה. אמנם
אם היא רואה בשעת וסתה פסק שם הרמ"א
שאין לתלות במכה [אפי' כאשר מ"ד
כמש"כ הש"ך שם] דאל"כ לא חטמא לעולם.
וא"כ לכא' ממ"נ דהחוו"ד לימא, שהרי
הרמ"א מחמיר בשעת וסתה גם כאשר מ"ד.
ושם הארכנו בדברי הש"ך שם ומה שהק'
עליו החוו"ד שם (סק"ס) והכא שס"ל שיש
להקל בשעת וסתה (כאשר מציא דם) לשיטתו
אזל, עיי"ש:

בדברי הט"ז סקב"ג וקוש' החוו"ד עליו ע' לעיל
סי' קפ"ז ס"ה

כתב הט"ז סקב"ג שאשה שיוצא לה דם
מצית הרעי ועשתה קינות, שהיא
יכולה לתלות את הרגשתה בעד והדם במכה
וטהורה היא. אמנם הט"ז כתב שם שאין
לסמוך על זה בשעת וסתה.

והק' עליו החוו"ד כאן סקי"ח שממ"נ, אם
נחשב למכה שידוע שמ"ד א"כ גם
בשעת וסתה יש לתלות במכה, ואם נחשב
למכה שא"י שמ"ד א"כ גם שלא בשעת וסתה
אין לתלות במכה כמו שכתב הט"ז גופיה סי'
קפ"ז סק"י, עיי"ש.

וברי ליישב את דברי הט"ז ע' מש"כ צענין
תליות במכה שא"י שמ"ד לעיל סי'

סימן ק"צ סב"ז

כאן כמה שיטות צענין, שאע"ג שהט"ז
מחמיר כאן ולעיל סעי' כ"ה, והש"ך מיקל
בתרוייהו אם שאלו צו"ז, מ"מ ע' בגר"ז

בענין ג' נשים יושבות בספסל ובגדר אינו בדוק
עיי' צט"ז כאן סקל"ז ובגמ' כ"כ כאן שחולק
על הט"ז, ואכמ"ל. אכן יל"ע כי יש

בגרי"ז שמחלק בניהם ומיקל לעיל כשיש תלייה בציפור, ומחמיר כאן לגבי ג' נשים שישבו בספסל. וכ"כ הפרי דעה ג"כ בהגר"ז.

(וע"ע בחו"ד סק"ד מש"כ אליבא דהט"ז, ולעומת כן עיין בערוה"ש כאן סעי' ע"ה וע"ו שכתב כי דברי הט"ז פשוטין ול"ב בדעת החו"ד שהאריך לפרש את דבריו).

והנה בענין ג' נשים שישבו על הספסל לכאן' ז"ת, שהרי מנ"ד אחד יש משנה מפורשת ר"פ האשה שכולן טמאות (והש"ך פירש דהיינו דוקא בשאלו בנ"א), אכן אם הספסל אינו בדוק לכ"ע כולן טהורות. וכן איתא בהדיא בר"פ הרואה כתם בסוגיית מימרא דשמואל שאם לא בדקה את הקרקע שהיא טהורה. וא"כ ז"ע אימתי אמרינן שהספסל בדוק וכל הנשים שישבו כולן טמאות, ואימתי אמרינן שכולן טהורות משום שהספסל אינו בדוק.

לכאן' יש ב' אופנים לפרש אימתי הספסל נחשב לאינו בדוק

ולכאן' יש ב' דרכים לפרש את ההבדל בין ב' הסוגיות. שיי"ל בפשטות שדוקא באופן שיש ספק טמאה או עכו"ם שישבה שם אפשר להקל מטעם שהספסל אינו בדוק. אמנם בכה"ג שרק טהורות ישבו שם מאז שצדקו את הספסל א"כ כולן שישבו טמאות. אכן א"כ לכאן' מתלא תלי בפלוגתא הרשב"א ורבותינו הנרפתים וכמו שהאריך נקה"כ לעיל סעיף כ"ה. ועוד ילה"ע שאם אינו אלא ספק תלייה, וכל' שאין שם ודאי טמאה אלא מ"מ נעשה עי"ז אינו בדוק, א"כ מתלא תלי ג"כ בדברי הגר"ז שס"ל שספק שש"ט קודם עת

ההסתפקות הו' אינו בדוק משא"כ ספק שש"ט אחר שלבשה חלוק בדוק לא מהני. [עי' לעיל סעי' ל"ג צמו"מ בדברי הגר"ז והסד"ט שחולק עליו].

ועי' ל' דרך אחרת והיינו שאפי' בכה"ג שידוע לנו כי הספסל לא נשתמש אע"י טהורות, מ"מ יש היכ"ת של ספסל אינו בדוק כאשר לא ידוע לנו איזה נשים נכנסו לספק. וכן הה"נ י"ל שאפי' אם בכה"ג שאתח מהג' נשים שצפסל ספק לנו אם היתה טמאה בשעת ישיבה צפסל מ"מ לא מהני לחלות צפסל טמאה כמו שלא מהני לחלות צפסל שש"ט, וכשיטת הסד"ט. [כדאיתא לעיל סעי' ל"ג פלוגתא הסד"ט והגר"ז].

שייש לפרש שדנין את הדבר כאינו בדוק עפ"י גדרי הספק, דהיינו כפי מה שנכלל צפסל שלפנינו ואיך מגדירין את ספיקן. שיי"ל שנחשב לאינו בדוק (אפי' ידעין שכל השבוע היו טהורות) משום שלא מסתפקין על נשים מסוימות שאין כאן כלל ידיעה על מי היתה שם. אלא שהספק לפנינו הוא אם הספסל היה בדוק אחר שבו, וכל' מסתפקין אם היה איזה מאורע להוציא מחזקת בדוק (וכמו שהאריכו צו הרשב"א ורבותינו הנרפתים, כדאיתא בסד"ט סקמ"ו).

משא"כ אם הספסל היה בדוק, ולאחר מכן מסתפקין על נשים מסוימות איזה מהם ראיה דם, א"כ הספק לא על הספסל אלא על הנשים גופייהו. והרי ספק זה לא

שמסחפקין על הספסל אם היה צדוק קודם שישבה עליה, הרי זוה לא שייך לומר מאי אולמיה הא מהא. ולהיפך ודאי שייך התם סברת הש"ך כאן שהיא טהורה שאין טעם לומר שממנה צאת ולא מאחרים]:

שייך אלא צכה"ג שידוע לנו מי הם שמסחפקין עליהן. ולכן י"ל שדוקא בגוונא זו שיש ספק על איזה נשים מסוימות נח' הש"ך והט"ז כאן סעי' מ"ט אם מטמאין כולן גם צא"ז או דוקא צכ"א. [אכן צכה"ג

סימן קצ"ב ס"א

(וכן לרבותא נקטיה שאין לומר דאם היא מתלצטת מקודם כבר שייך חומרא דדס חימוד, קמ"ל רבא שהחימוד מתחיל משעה שנחפייסה). אמנם יש לפרש בענין אחר והוא שאשה כאשר הסכימה לינשא קודם החופה א"כ בשעת פיוס היא מחמדת מחמת הנישואין שיבואו. נמצא שעיקר זמן הגורם לחימוד הוא שעת פיוס זה, והיינו לאפוקי היכ"ת שאין זמן פיוס קודם נישואין (או ציאה). די"ל דצכה"ג שהוא אומר דהשתא היא תוצע אותה לציאה א"כ לא שייך צוה עת פיוס, שאין חשש חימוד אלא בגוונא שהיא ממחינה למשהו.

ולפ"ז מצוהר דצרי הט"ז כאן שכתב דעמו צמטה שאני כדי ליישב את מעשה דתמר ומעשה דרות. שלכאוף משמע שהחילוק הוא באורך הזמן, ודחוק לחלק צהכי כדהק' כאן החו"ד, אמנם לפי הנ"ל י"ל דהט"ז פסק דלא צעי ז"נ משום שאין כאן שעת חימוד כי אין כאן עת פיוס הגורם לראיית דס חימוד.

[ועוד ילה"ע עפ"י הנ"ל שהט"ז והחו"ד אזלו לשיטתם צפירוש דצרי רבא. שהט"ז ס"ל דעיקר חידוש של רבא הוא צעת

ביאור דברי הט"ז גבי דס חימוד שעמו צמטה מותר

עיינ צט"ז סק"א שמחדש להקל כאשר היא עמו צמטה, ולכאוף הדבר צ"ב, ואדרבה י"ל דחמידא טפי ותראה מחמת תציעה פתאומי. וע"ע צדגמ"ר כאן שמציא את דצרי החוס' ותו"י ציומא דף י"ת, דג"כ משמע שס"ל כחידוש הט"ז, והדבר צ"ת.

וברי להצין את חידוש הט"ז והראשונים הנ"ל יש לדייק צלשון רבא שהוא מקור דין דידן [וכמו שמוצא כאן צשו"ע ג"כ], דאמר רבא תצוה לינשא ונתפייסה צריכה לישב ז' נקיים. והנה הך תצוה ונתפייסה לכאוף מיותרת. דודאי אין לה לישב ז"נ אם לא מסכימה להנשא, ודבר זה פשוט ואין צריך לפנים.

אבן נראה צלשון ונתפייסה אפשר לפרש צצ' אופנים. דאפשר לומר שהלשון ונתפייסה אחא לאשמעינן שרק אחר שהסכימה לינשא היא מתחילה לחמוד, ולאפוקי מקודם שהסכימה אפי' אם היא מתלצטת לינשא דלא שייך עדיין להתחיל ז"נ

פיוס כנ"ל, וסצר שלשון תצעה לינשא לאו דוקא והה"נ גם תצעה לציאה יש לה ד"ת. והחוו"ד דייק מלשון רבא שעיקר חידושו הוא שיש דם חימוד דוקא אם תצעה לינשא (דהיינו לכווסה לאשה) יש חשש ד"ת. והחוו"ד חולק על

מה שס"ל להט"ז שעיקר טעם לחימוד הוא הפיוס, שלפי החוו"ד עיקר טעם לחימוד הוא מחמת שתצעה לינשא וכלומר שהחימוד מחמת שהוא רנה לינשא אותה, וא"כ אין לחלק בזה בין זמן מרובה למועט, וק"ל:

סימן קצ"ג ס"א

דם בתולים

צ"ש וצ"ה איך לדון אם ראתה ואח"כ הפסיקה או אם היא נותרת, והכל ערוך שם.

שיטות רמב"ן ורשב"א ורא"ש מדוע אין תולין על מכת בתולים

ומאחר שפשיטא לן שמכת בתולים היא תלייה לטהר תמיהו כל הראשונים על שיטת רבותינו מדוע ס"ל דא"ל לתלות את דם על מכת בתולים, והלא אין לך מכה גדולה מזו, וכמבואר בכל דברי התנאים כנ"ל. ואשכחן ג' שיטות בראשונים צענין, והיינו הרמב"ן והרשב"א והרא"ש.

הרמב"ן (הל' נדה פ"ג ה"ז וה"ט) ס"ל דאח"כ קיי"ל כרבותינו דלא תלינן במכה שצאו"מ דלעולם מסתפקין אם הדם מהמקור אי לאו, ולכן א"ל לתלות במכה שצאו"מ.

והרשב"א (סי' נדה סו. וכן במש' ח"ו סי' קס"א המוצא צ"י) ס"ל דקיי"ל לחלק בין מכה עוברת לבין מכה שהיא לעולם. ולכן כ' דמכת בתולים שהיא עוברת אין לתלות בה.

והרא"ש (סי' א') כ' דמשום דציאה מסורה לכל ועוד דחתן יצרו תפקו

עיין גמרא נדה סו: דמסקינן התם שרצ ושמואל תרוייהו נקטו כרבותינו שנמנו וחזרו ואמרו שלא תולין צ"ב, וללא כמה דאיתא במשנה בשם צ"ה וצ"ש. ור"ר פירשו דלא כהרמב"ם והרי"ף (עי' צ"י כאן דהאריך בדבריהם), וס"ל דכל הצתולות בין קטנה בין נערה ובין בוגרת בין ראתה צבית אציה ובין לא ראתה כולהו לית להו אלא צעילת מצוה ופורש. והכי קיי"ל לדינא במחבר כאן.

אבן גדרי האיסור של ד"צ לא מבואר כאן, וממילא נתרצו השיטות צענין כתמים ותליות צדיקות ז"נ אחר שראתה ד"צ, וכן נח' הפוסקים צענין הוצאת ד"צ דלא ע"י ציא"מ. ומש"ה נבאר כמה דנר' לענ"ד מדברי הראש' והפוסקים צנ"ד, ומה ששמענו מרצנו הגאון הרר"מ דייטש שליט"א.

והנה התנאים ר"פ המינוקת צאו להגדיר לנו אימתי צתולה יכולה לתלות בדם בתולים ולא נריכה לחוש לדם נדה. והמשנה ערוכה בכמה חילוקים, ורצ הוסיף ע"ז עוד צ' דינים לגבי בוגרת, והגמ' שו"ט צדברי

ממילא נתנו לו חומרא שבחומרות דהיינו
בוגרת שראתה, והתם לית לה תלייה אלא
בבעילת מנה.

ועי' בקד"ט כאן שהעיר כי לא מצוה בגמ'
במימרא דרב דאיכא חיוב לפרוש,
ואפשר דה"נ אחר ביא"מ לא נטמאת
משום דיש תלייה בציאה ראשונה. ואפשר
שהרא"ש היה מודה לדבריו אליבא דרב,
ומ"מ ס"ל להרא"ש שא"א להקל הכי משום
שא"א להתיר ציאה שניה אחר ביא"מ שהרי
כבר לית לה תלייה. אכן לשון הרא"ש יותר
משמע כד' הסד"ט אליבא דהוא דגם
אליבא דרב ס"ל להרא"ש דחייב לפרוש אחר
ביא"מ, עיי"ש.

ותו העיר הסד"ט כאן שהרא"ש סותר את
דברי ענמו, דהכא כ' דלאו משום עירוב
דס נדה מטמאין אותה, ובדין כחוצות כחוצ
דהטעם דטימא רבוינו את ד"צ הוא משום
עירוב ד"נ. אכן לפי הג"ל מיושב, דהרי
הרא"ש בנדה בא לפרש מדוע לא תולין כמו
שהיו נריכים לתלות מעיקר דין המשנה,
ובכחוצות בא לפרש את טעם האיסור אחר
דא"א לתלות במכת בתולים והיינו משום
עירוב ד"נ. דהרי כנ"ל דאם א"א לסמוך על
תליית מכה באו"מ א"כ ע"כ נטמאת מספק
כשדם יוצא מאו"מ. וכעין זה כ' סד"ט כאן
לפרש את דברי הרא"ש.

האם מוטמאין אותה מחמת שאין לה תלייה או
מחמת שקריעת בתולים היא סיבה לראות ד"נ
והנה עתה יל"ע לדינא האם מסתפקין
משום עירוב ד"נ דוקא משום שאין

לה תלייה או שיש סברא שהיא רואה ד"נ
עתה בשעת קריעת בתולים, ועיין בראש'
דשו"ט בזה. שהנה האשכול כ' דאיכא סברא
שרואה דס מחמת חימוד (ולכן לא בעינן למנא
דס כמו גבי דס חימוד, והה"נ גבי קטנה שלא ראתה יש
לה דס חימוד), והראב"ד כ' שרואה דס מחמת
זער שיש לה בקריעת בתוליה. [ועי' בראב"ן
דלא ברור אם הוא מטעם זער או חימוד או
סברא שלישית]. וילה"ע דהירושלמי ברכות
(המובא בראש' ובצ"י לענין קטנה שלא ראתה, אכן לא
הביאו סוף הירושלמי) משמע דכל פעם שיש
קריעת בתולים יש זד דדס יוצא, וז"ל
בראב"ד או כהאשכול או טעם אחרת.
ומהרש"ס ס' ל"ז ומנחת יצחק הביאו את
דברי ירושלמי הג"ל, עיי"ש בדבריהם.

וא"ב לפי הנך שיטות קשה לומר שכל
הטומאה גבי ד"צ היינו מחמת שאין
לנו תלייה, ואליבא דהא ליכא למימר שרק אם
מסתפקין על דס י"ל שהיא טמאה, אכן אם
בצירור כל הדם יוצא ממכת בתולים שהיא
טהורה. שלפי דברי הנך רבנותא קמאי יש
סיבה שהיא תראה דס נדה [מהמקור] בשעת
קריעת בתולים.

ולבן י"ל בקריעת בתולים שלא ע"י ציאה
[וכגון ע"י רופא], אע"ג שהרופא יכול
להעיד כי קריעת בתולים היא מה שמוציא דס
ולא אתא דס מהמקור, הא אכתי יש לדון
שיצא דס מהמקור בשעת קריעת בתוליה.
ואע"ג שהיא לא ראתה את הדם [וגם הרופא
לא ראה דס] מ"מ היא טמאה, ודמי למה

דקיי"ל שא"א לפתיחת הקצר בלא דם והיא
טמאה אע"ג שלא ראתה ולא מנאה דם.

פלוגתת האג"מ ומנחת יצחק בשמוציאין את
בתוליה ע"י בלי

ויר"ל שזוה נח' אג"מ (יו"ד ח"א ס' פ"ז) ומנחת
יצחק (ח"ד ס' נ"ח) אם עיקר הטעם הוא
כהאשכול או מטעם אחרת. שהאג"מ סבר
שעיקר הטעם לחומר שצא דם ע"י קריעת
בתולים הוא משום חימוד וכהאשכול. וא"כ
כשלא ע"י ציאה שאין שם חימוד, הרופא יכול
להעיד על הדם שודאי יצא מהמכה וגם שלא
יצא דם מהמקור. אכן המנחת יצחק סבר
שעדיין ע"כ יצא דם מהמקור דאפשר
שמחמת צער יצא דם או טעם אחרת כנ"ל.
וודאי שפסק האג"מ אינו אלא דוקא אם
הרופא יכול להעיד כי כל הדם שהוא רואה
לא בא אלא ממכת בתולים. ולכן אפי' לפי
האג"מ לסמוך על זה לדינא היינו דוקא אם
הרופא יכול להעיד ע"ז שלא יצא דם
מהמקור, ובלא"ה ג"כ יל"ע בנאמנות הרופא
כדהזכיר האג"מ ומני"ז.

ולפי כל הנ"ל דברי האג"מ ומני"ז קרובים
להדדי שניהם ס"ל שאין להחיר כאשר
צריכים תלייה, ושניהם דברו בכה"ג שיש עוד
סיבה שהיא רואה דם, ומ"מ לדינא נחלקו
איך להכריע. וא"כ קשה להקל כהאג"מ כנ"ל
דמאן נימא לן כי האשכול הוא טעם העיקרית
ולא הראצ"ד. וגם לכאן קשה לומר דלא
קיי"ל כוותיהו [ואין חשש עירוב ד"נ כאשר
רואין שמקור הדם הוא קריעת בתוליה] דהרי
ירושלמי (ס) בהדיא כ' דא"א ד"ב בלא ד"ג.

[וילה"ע שאפשר שהירושלמי וצבלי ס"ל דהוי
מח' ר"א ורצנן, עי' פ"ק דנדה דף ז' מה
דאיתא התם בענין בתולה שנישאת, ואפשר
דחכמים לא ס"ל הכי, אכן אין לסמוך על זה
לדינא כלל, דאין לנו אלא מה שכתוב בפנינו
בירושלמי ובראש'. ותו הרי האג"מ גופיה
מודה שיש טעם של חימוד, ולכן ילה"ע לפי
הנ"ל שאפשר שעיקר הטעם של עירוב ד"נ
הוא צער ולא חימוד].

מו"מ במציאת כתם אחר קריעת בתולים

ועפ"ז י"ל ג"כ שהוא היסוד להצין אם שיין
לתלות את הכתמים שנמצאו אחר
ציא"מ ואחר ציאה שניה וכיוצ"ב. שלכאן היה
שיין לדון אם דומה לתליית כתמים בעלמא
(ומותרין כאשר נמצא על בגד צבוע או אמק"ט וכיוצ"ב)
או דקיי"ל שלא מהני תלייה שהרי דם בתולים
גופיה לא הוי טמא ומ"מ טימאן אותו. והנה
מאחר שיסוד הטומאה אצל ד"ב הוא מחמת
עירוב ד"נ כנ"ל, דהיינו מאחר שאין לנו
לתלות במכת בתולים א"כ יש לחוש לעירוב
ד"נ, א"כ ודאי לא חמיר מכתמים בעלמא.

[משא"ב אם היינו אומרים שגזרו גזירה
לטמאות את ד"ב עצמן, א"כ היה
שיין לומר דחמיר מדם נדה דלא תקנו קולת
כתמים לד"ב. אכן השתא דחזינן עפ"י הראש'
דלא טמאן את ד"ב אלא דאין לנו לתלות בו,
א"כ טומאת האשה אחר ציא"מ הוי נדה
ממש כשאר נדות בין לקולא בין לחומרא].

אמנם מ"מ ילה"ע שיש צ' ענינים בכתמים,
לפעמים היא יודעת מחמת כאב

ולא כשיש ספק בדבר (ויל"ע לפ"ז אם דם מהמקור אליצא דהמע"ז נחשב לספק כדי לטהרה).]

הערה בבדיקות ז"נ אחר שנטמאת מוחמת קריעת בתולים

והנה בענין בדיקות ז"נ אחר קריעת בתולים, לכאוי יל"ע ג"כ אם תלינן את הדם שמצא על העד במכת בתולים. שהרי מצד אחד לכאוי לא חמיר משאר מכות דתלינן בהו, ומצד שני הלא רק לפי האג"מ דוקא בשעת ביאה איכא עירוב ד"נ אכן לשאר הפוסקים כל זמן שדם יוצא מהבתולים י"ל שחוששין לעירוב ד"נ וכנ"ל.

ושמעתי מהגר"מ דייטש שליט"א דבזה מחלקין בין מכת בתולים שנקרעו ועתה שוב מדממות, לבין קריעה חדשה של בתולים. שאם נפתח מכה ישנה הא ודאי לא אמרינן דאיכא עירוב ד"נ בזה, דהרי הנך בתולים כבר נקרעו, וכבר היה עירוב ד"נ כשנקרעו (אפשר מטעם צער כהראב"ד), משא"כ אם נקרעו השתא עור בתולים שלא נקרעו לפני כן, הא בזה א"א לתלות שהרי שוב יש לומר דאיכא עירוב ד"נ בשעת קריעת הבתולים ולכן סותרת ז"נ ידיה זכה"ג. ולכן יש לצדוק ע"י אחות וכיוצ"ב אם מכת בתולים שמוציאה דם השתא היא מכה ישנה או מכה חדשה:

שיש לה וכיוצ"ב דנקרעו הבתולים, ודם שותת מהמכה. בגוונא זו לכאוי לא נחשב לכתם אלא לידעת כי דם יצא מאו"מ וא"א לתלות במכת בתולים כנ"ל, וא"כ לא שייך בזה קולות כחמים ומטמא בטיפה כחרדל ואפי' פחות מיניה. משא"כ אם רק מצאו את הכתם לאחר ביאה על הסדינים וכיוצ"ב, בזה יש להקל בגרים ופחות מיניה, וכן יש להקל בצבעונים ואמק"ט. וכן אמר לי רבנו הגאון הרר"מ דייטש שליט"א דאע"ג שיש צד להחמיר בזה (או מטעם די"א דאסרו ד"צ עצמן או די"ל דלא נחשב למציאת כתם אלא ידיעה דינא מאו"מ וכן עיקר) מ"מ אפשר להקל לדינא בקולת כחמים. ויל"ע לדינא זכה"ג שהיא מרגשת כאצים מקריעת בתוליה אם ודאי נחשב לידיעה דדם שותת מבתוליה (ולכן לא נחשב לכתם, ואין לה קולות כחמים). וגר' שהכל לפי ראות עיני המורה, ואין לדמות גוונא לגוונא.

[ושו"ר שהנמח נדק (לוצאוויטש) יו"ד סי' קנ"ד כ' בהדיא הך סברא הנ"ל דודאי לא גזרו על הד"צ עצמן אלא אמרו שאין לתלות בתליית המכה, ולכן פסק שאין לטמאות כתם שהיא גרים ופחות ממנו דמ"מ הוא כתם קטן טהור שלא גזרו עליו (ע"ש אם מפני סברת מע"ז או דדוקא אם מצינו מאכלות). והוסף שם לומר דאפי' אם נימא שטימא ד"צ ואסרו אותו, י"ל דדוקא ודאי ד"צ אסרו

סימן קצ"ה ס"א

וילך"ע קצת על פירושו שרש"י לא משמע
שפירוש המשנה איירי זאשתו נדה
בפרט, אלא בעלמא איתא התם שאין לזכר
לאכול עם הזבה. שהיה לכאף הרגל
שהטמאים יאכלו יחד, והמשנה איתא
לאשמעינן לפי פרש"י שאין לעשות כן מטעם
שיבא לבעול. ואה"נ אפשר שאיירי בפנויות
שאין להם איסור ייחוד מה"ת, אכן מ"מ אין
ראיה שהמשנה עוסקת בכה"ג שיש היסור
ייחוד וכגון אשה לבעלה נדה, ודו"ק.

ועל עכ"ס חידוש דהגרא"מ ילה"ע דודאי
לאו כ"ע מודו להא. שהרי איתא
בהדיא בדברי הראב"ד בצעה"נ סוף שער
פרישה שבגוונא הנ"ל של חתן שפירסה כלתו
נדה שאסורים גם בהרחקות וגם בייחוד. ומו,
גם מש"כ שמצוסם על דברי הרא"ש שם,
לאו כ"ע מודו שכוונת הרא"ש כן וכאשר
לכאף מוכח מהסד"ט כאן סקט"ו שפירש
בדרך אחרת אותן דברי הרא"ש, ונביא
בסמוך בעזה"י.

ולענין דינא לכאף ילה"ע מלשון המחבר
גופיה, שלפי הגרמ"ה לא הו"ל
למימר שאסור בהרחקות אצל ייחוד מותר,
אלא הו"ל שמאחר שיש היסור ייחוד התקינו
בה הרחקות. וא"כ המחבר לכאף פסק
בהדיא שדיני הרחקות לא תלויין בהיתר
ייחוד. ונראה שלשון המחבר לכאף מבואר
שיש סברא להוסיף עוד פרישה על הרחקות

מו"מ אם יש מוחמירין בהרחקות כאשר יש איסור
ייחוד וראיה מהמחבר דלא כהגרמ"ה

איתא במחבר כאן, וז"ל, חייב אדם לפרוש
מאשתו צימי טומאתה וכו'. ולא
ישחוק ולא יקל ראש עמה שמא ירגיל לעבירה
אבל מותר להתייחד עמה דכיון שבא עליה
פעם א' חו לא תקיף יצריה, עכ"ל. ועיין
במשנה שבת דף י"א ע"א שאיתא התם לא
יאכל הזב עם הזבה מפני הרגל עבירה. ופירש
שם רש"י מפני שמתיידין יבא לבעול. ולכאף
נ"צ שהרי אשה נדה מותרת בייחוד לבעלה
כדאיתא בסנהדרין דף ל"ז ע"א ועוד, וא"כ
מהי כוונת רש"י צזה. ולכאף היה אפשר
לומר שרש"י כיוון לומר שאכילה ביחד היא
ייחוד יותר מאחדת, שהרי הן אוכלים ביחד
ולא רק שנמצאים ביחד, ודו"ק.

אמנם עיי"ש בדברי הגרא"מ הורוצין שכתב
בהגהות שלו על דברי רש"י שם,
שכוונת רש"י היא שמאחר שיש היסור ייחוד
גבי נדה ממילא צריכים להחמיר בשאר
הרחקות כגון אכילה ביחד וכיוצ"ב. אמנם
לולי היסור ייחוד ודאי אין מקום להחמיר על
נדה יותר משאר עריות, והביא את דברי
הרא"ש בזה"ל נדה בקצרה שמשמע שפירש
הכי את הטעם של הרחקות נדה, וממילא
מסיק הגרא"מ שחתן שכלתו פירסה נדה
ועדיין לא נבעלה שאסורה בייחוד אין להם
הרחקות נדה.

ולאסור גם ייחוד, קמ"ל שזזה לא החמירו. וא"כ היינו ממש כדברי הראצ"ד הנ"ל שעיי"ש שזא לצאר דרגות של פרישה, וכחז שהוסיפו על חתן עוד פרישה על פרישת הרחקות והוא שאסורין בייחוד. וא"כ סד"א גם בכל אשתו נדה נאסור ייחוד, קמ"ל המחזר שזזה לא החמירו.

ודברי הראצ"ד מסתברין, שהרי חתן שלא צעלה עדיין יצרו תקפו כדאיחא בגמ', וא"כ י"ל שצריכים להפריש אותו יתר על שאר העם ולהוסיף גביה פרישות יתירה. והיינו לאפוקי מדברי הגר"מ"ה אליבא דהרא"ש שרצה לומר שאם יש איסור ייחוד ודאי לא יבוא לבוא עליה וא"כ אין צורך להרחקות, שלפי הראצ"ד י"ל שהם דרגות בפרישות ולאו גזירות בעלמא צענין איסור נדה. ולכן לפי הראצ"ד אפשר לפרש את כוונת המשנה [גם אליבא דרש"י] בכוונה אחרת קצת, והוא שאין לייחד עם הזבה בפעולה מאחדת כגון אכילה [אפי' זכה"ג שלא מתייחדין ביחד] מפני שיבוא ג"כ לייחד עמה ולצועלה באיסור, וק"ל.

שיטות סד"ט וגר"מ"ה אליבא דהרא"ש אם הרחקות הן גזירה או דיני פרישות

ולב"א' גם הגר"מ היה מודה לפשט הנ"ל במשנה פ"ק דשבת (שם) לולי דברי הרא"ש שהביא. נמצא בדברי הגר"מ מתלל תלי בהצנה ידיה צר"ש, וא"כ חוץ ממנה שלכא' מוכח שהמחזר פסק כהראצ"ד וכנ"ל, תו יש לסייע את פסק דין [דלא כהגר"מ"ה] עפ"י דברי הסד"ט סקט"ו

שג"כ מביא אותן דברי הרא"ש שמהן צנה הגר"מ את יסודו, ופירש אותם צענין אחר.

שאמנם שודאי פשיטא לן שהרא"ש כתב שיש לחלק בין נדה לשאר עריות מטעם שיש היתר ייחוד, מ"מ לא נמצא בהדיא בדברי הרא"ש שאיהו ס"ל שנדה שיש בה איסור ייחוד [כגון גבי חתן שעדיין לא נבעלה] אין דין הרחקות. הילכך לעולם יש לפרש את דברי הרא"ש שגם אליבא דין הרחקות גבי חתן וכלתו נדה. שעיי"ש שמפרש איך נדה שאני משאר עריות, וכו' וז"ל, אלא שהדבר קשה ליזהר מייחוד אשתו נדה וכו' וצ"ל שמתייחד תדיר עמה עשו גדר וסייג שיזכור את נדומיה וכו', עכ"ל.

ולב"א' נמצא צ' דרכים בהצנת הרא"ש. דרך אחת היא לפרש את דברי הרא"ש כעין הצנת הגר"מ"ה אלא שי"ל שהרא"ש מפרש את יסוד הטעם לגזירת הרחקות וממילא אחר שנתקנו הוי תקנה בלא פלוג לכל גוונא של אשתו נדה.

ויש להטעים את דרך הנ"ל ולהוסיף עוד פרט בהצנת תקנת הרחקות. והיינו שאין לומר שכל פעם שמרחיקין אדם מאשתו נדה הוא מחמת חשש איסור בפעם זו, אלא י"ל שאם לעולם לא ירחיקו בסוף יבואו לדבר עצירה (וכעין לא פלוג שיש לאסור בכל גוונא). ויש להביא רמז ליסוד זה מגמ' נדרים דף כ' ע"א, שהגמ' שם מביא צרייתא שהוא כעין המשנה בשבת, אכן התם איחא בהדיא שאם יאכל עם עם הארץ סופך שיאכלוך דבר איסור. והצרייתא חוזר על הלשון פעמיים.

נמצא שיסוד ההרחקה לאו דוקא לכל פעם, אלא שלולי ההרחקה סופך להכשל באיסור. ולפ"ז ג"כ י"ל שאין לחלק בין גוונא לגוונא.

ועוד יש לפרש את דברי הרא"ש בדרך שניה ובהסד"ט שם, והוא שהרא"ש מדגיש את הענין שהדבר קשה לאסור ייחוד נדה. ועי' בסד"ט שם שמשמע ליה, שהרא"ש מדמה את זה למה דאיתא בגמ' שבת (סד:): לענין תכשיטין לגבי נדה, ומצואר בסנימן זה בסעי' ט' שצקושי התירו לה להתקטט בימי נדמה, עיי"ש. דהיינו שאם לא היה הטעם שלא תתגנה על צעלה, היינו מחמירין ביותר לגבי נדה, להרחיקה מצעלה בהרבה דרכים. ועי' כחצ הרא"ש שלמעשה אין איסור ייחוד כי קשה לאסור את זה, אמנם יש דרכים אחרות להרחיק אדם מאשתו נדה כדי שיזכור תמיד שהיא נדה ולא יבואו לאיסור.

והנה הסד"ט הבין מזה שיש דברים שהחמירו בהן מטעם פרישות, ויש דברים שהקילו מפני שקשה לאסור את הכל [שלא תתגנה על צעלה]. ולכן הסד"ט הבין כי הרא"ש גופיה מודה ליסוד הראצ"ד הנ"ל, והוא שהרחקות נדה לאו מטעם גזרה שיצא לצועלה מאחר שיש היתר ייחוד, אלא שהן הרחקות של פרישות שאפשר לנו לחייבן, וכלשון הרא"ש גופיה שיזכור את נדוניה. כלו' שזה פרישה הוגנת שתהיה להם הרחקה כזו, ולא יהיו ציניהן כמו שהן צעת טהרתה. ולפי פשט זה ברא"ש א"א לדייק ממנו שאם יש איסור ייחוד [כגון גבי חופת נדה] אין

טעם להרחקות נדה. [ולכן גם דברי המחבר אחיין שפיר לפי פשט זה ברא"ש, וק"ל].

רו"פ חולקין על הגראמ"ה ומו"מ גריש"א ואג"מ
מקילין בחופת נדה

ורו"פ לא פסקו כמו הגראמ"ה, עי' בזה"ע סי' ס"א צסוף הסימן שם בפ"ת סקי"ג וצאר היטב סד"ח שהביאו דברי מהרי"ל, ושם מצואר שלכ"ע יש איסור הרחקה של הושטה, אלא שנת' אם שייך לאסור גבי חופת נדה. ומציאם הגריש"א בקובץ תשובות ח"ג (סי' קצ"ה) עיי"ש, ולכאוי' מכלהו נר' שלא קיי"ל כהגראמ"ה.

ויש לציין את דברי הגרי"ש שם שמדגיש שאין לנו להחמיר על חתן וכלה גבי חופת נדה שאין לגרום להם צושה, עיי"ש. וכן היא דעת האג"מ כהגריש"א, עיין קונטרס תורה והוראה ח"ה, בדברי הרר"א בלוט צענין חופת נדה והוספת האג"מ שם. (ומן התימא על מי שס"ל שיש לפסוק כגראמ"ה הנ"ל ולהקל לחתן בהרחקות, ומ"מ צענין חופת הנעשה צפני כל יש להחמיר עליהן ולא להעביר מיד ליד כמנהג המקום להחמיר צענינים הנ"ל).

מו"מ בדברי החר צבי שהביא שיטת
הגראמ"ה להלכה

אבן אשכנז את דברי הגרצ"פ פראנק זצ"ל בזהר צבי חיו"ד סי' קנ"ד שלכאוי' מציא את דברי הגרא"מ להלכה. עיי"ש שאיירי בכה"ג שהיו צריכים להעביר דם מאיש לאשתו נדה. ולכן מש"ה היה אפשר לדחות את כל דבריו ולומר שלרבותא נקטיה שאפי' צלי

או גבי צריית מילה וכו', וכולהו הן ע"כ צפני אחרים, ולא סתם צמקרה שאין שם ייחוד. שזה ודאי שההר נצי לא היה ממיר הרחקות בכל פעם שצמקרה יש אחרים שם, רק שהוא ממיר כי ע"כ הרופא נמצא שם).

ולבא' גם קשה לשיטתו שרצה להתיר משום שאין שם ייחוד, מ"מ אפי' אם נימא שהרופא נמצא שם כל הזמן (כמו שלכא' מונח צדדי ההר נצי), מ"מ איך אפשר להגדיר את ההושטה כמצב שע"כ יש שם אחר, הרי אפשר לרופא לזאת מן החדר אחר שחיבר את השפופרת. ואפשר שכוונתו לסמוך על דברי הפ"ת כאן סק"ז בשם תש' יד אליהו, שהתחיל צמצם שלא שייך הרחקה ואח"כ צאמצע אין להחמיר, אכן לכא' לא דמי שיירי מאכל להושטה, וי"ע.

ועוד יש להקשות כמו שהערנו לעיל עפ"י גמ' נדרים דף כ', שלכא' איסור הרחקות הן הוגדרו כפי שהן שייכות בעלמא, וא"א לומר בכל גוונא שקצת שונה שלא שייך זהו טעם ההרחקה. שהרי הרחקות נתקנו כדי שלא יצואו בסופו לאיסור, וא"כ לכא' אין סביר לומר שצוונא שיש היתר ייחוד אכן מ"מ ע"כ לא יתייחדו שהותרו הרחקות. שהרי צריכים לנהוג לעולם את ההרחקות כדי שלא יצואו בסופו לאיסור, צין אם שייך בפעם זו את הטעם שיצוא לבועלה וצין לא שייך אלא בפעם אחרת, וכמש"כ לעיל אליבא דהראב"ד:

טעם סכנה ורפואה יש להתיר מטעם הגראמ"ה, אכן עיי"ש שמשמע שהציא את דבריו בדוקא, וכלומר מאחר שקיי"ל כדבריו א"כ אם יש לנו לדמות את נ"ד לדבריו יש להתיר עפ"י דבריו. ומ"מ ר"פ פסקו כפשטות לשון המחבר כמש"כ לעיל שהוא כהראב"ד או כהרא"ש אליבא דהסד"ט.

ודברי ההר נצי הואיל ואתא לידן נימא צה תרי תלת מילי. חדא, לכא' תמוה איך ס"ד לאסור מטעם שהי כהושטה מצעל לאשתו נדה, והלא הדם שעובר מהאיש לאשתו לא נעשה על ידו, אע"י שפופרת וסיוע הרופא ולכא' אין לאסור כלל מטעם זו. אמנם העירני חכם א' שיש לאסור מטעם שהשפופרת דמי לגגיעת בגדיהם או כעין נגיעה ע"י ספסל המתנדנד, עי' צנקה"כ על הט"ז סק"ו. ודפח"ת. אכן ההר נצי לא כ' כן, אלא רצה לאסור דוקא מטעם הושטה מצעל לאשתו, וי"ע כנ"ל.

ותו ילה"ע על דבריו, שהציא את דברי הגרא"מ אע"פ שלא דמי שצנידון ידיה הרי מותרין לייחד וא"כ שייך בהן הרחקות. ומה שרצה לומר שמ"מ הך רפואה א"א להתיר אע"י רופא וא"כ ע"כ אין שם צד ייחוד, הוא ג"כ לכא' תמוה. שלפי דבריו צ"ל שכל דבר שע"כ נעשה צפני אחרים לא שייך זהו הרחקות. ולכא' אשכחן כמה דברים שע"כ הם צפני אחרים ומ"מ לא מצינו בהן היתר הרחקות (וכגון תחת החופה כנ"ל

סימן קצ"ה ס"ז

מטעם קירבה, וכגון חו"ג ודברים בטלים ושחוק וקלות ראש כמוצאין במחבר סעי' א', אמנם היא גופה יל"ע אימתי נחשב לשחוק וקלות ראש. ולכא' הא מתלא תלי בדעת בנ"א, אם נחשב להם כדבר שיש בו קלות ראש וכיוצ"ב. שהרי לא נאסר מטעם קירבה אלא דברים שהם סייג לקירבת ערוה כמוצא' בריש פ"ב דאבות דר"ג (המוצא בגמ' ובכל דברי הראש' בענין פרישת נדה).

[ויל"ה"ע עוד כי מה שפסק המחבר לאסור גם שחוק וקלות ראש, לכא' לאו כ"ע מודו להא, שעיי' ברש"א בריש שער הפרישה שמשמע שלא אסור מטעם דברים בטלים אלא דברי הרגל ומשמע שזה קירבת ערוה טפי משחוק וקלות ראש בעלמא (אמנם ע"י בפרישה אות ב' שמשמע שלמד בדברי הטור שהן כהרש"א שמודה לפסק הרמב"ם לאסור שחוק וקלות ראש, עיי"ש), אכן עכ"פ המחבר מחמיר טפי עפ"י הרמב"ם לאסור גם דברים שהן עלולים לגרום לקירבת ערוה אע"ג שלכא' אינם קירבה גופה. (ועי' ברמב"ם פכ"א הל' אסור"ב שמהלכה ב' שם קצת משמע כהפרישה)].

ובענין שני של ניוול, דהיינו חוץ מהרחקות שהן בגדר קירבתה, יש עוד הרחקה לניוול את עצמה ולהרחיקה יתר משאר נשים בעלמא, ובהא לכא' יל"ע אם קיי"ל הכי לדינא אי לאו. והגר"א שהבאנו לעיל פסק שהמחבר הביא את דין שני של ניוול.

בענין והדוה בנדתה דברי אבות דר"ג והגר"א פסק המחבר בקושי המירו לה וגו', ועי' בהגר"א סק"ג שכתב מאבות דר"ג שגר' כי גם ר"ע (שבת סד:) מודה למה שמסיק האבות דר"ג מכאן אמרו כל המנוולת א"ע צימי נדמה רוח חכמים נוחה הימנה וכו'. [וילה"ע שיש ראש' שפסקו כזקנים ראשונים, והן ס' הפרדס ושע"ד, וע"ע במנ"י סק"א. ואמנם שודאי נדחו דבריהן וקיי"ל כר"ע, מ"מ יש לזרף את דעתן לדעת הגר"א, ולכן נ"מ היכי קיי"ל בזה].

ולבא' ילה"ע כי נח' בדבר זה הראשונים והאחרונים אם קיי"ל שיש דין של והדוה בנדתה. שעיי' רפ"ב אבות דר"ג שיש ב' דיינים, חדא הוא איסור לא תקרב, ומשם נלמד שיש איסור חו"ג ודברים בטלים וגם לישן במטה כדאיתא בגמ' שבת דף י"ג, ויש עוד דין של והדוה בנדתה שמשם נלמד איסור לייפות א"ע, ומשם מסיק אבות דר"ג שנדה המנוולת א"ע רוח חכמים נוחה הימנה. ולכא' חלוק ב' העניינים, יש ענין א' של לא תקרב שהיינו שאין לעשות קירבה ביניהם, ויש עוד דין של ניוול שיש להרחיקה יתר מאשה רגילה.

והנה זימנין סגי'אין קשה לשער אם נחשב לקירבה אי לאו, אכן לכא' בזה א"א להוסיף יותר על מה שכבר נאסרו חו"ל

מו"מ בדברי הראשונים אם קיי"ל שיש דין
לנוול א"ע

אמנם עי' בגמ' שבת (סד:) שמציא שם מח' דין ר"ע לזקנים ראשונים. והנה אבות דר"נ משמע שפסק בזקנים ראשונים, עיי"ש ש' שמקרא של והדוה צדמה לומדים איסור לכחול את עיניה, והיינו ממש בזקנים ראשונים. וא"כ נר' דר"ע החולק עליהן והכי קיי"ל, ס"ל שאין דין ניוול כלל לדין. ועי' בחיד' רש"א שבת (סז) שלכא' פירש שר"ע חולק על דברי זקנים ראשונים ולית ליה דין ניוול, שאלת"ה אלא שר"ע מודה לדין ניוול ורק חולק על ניהוגין דניוול שהציאו זקנים ראשונים לא הו"ל להרשב"א לתרץ מדוע ר"ע צעי קרא ללמד שיש טהרה במקוה גם לצילה (ולא רק לטהרות). שהרי אם ר"ע מודה לזקנים ראשונים א"כ הפסוק בא לאשמעין דין ניוול, אלא שאיהו פירש שהתורה לא באה לחדש הכך ניהוגין של זקנים ראשונים אלא בא ללמד לנו שיש דין ניוול עד שתצא צמים, וק"ל. [ונר' שהרשב"א אול לשיטתו בתוה"ב בשער הפרישה שלא הציא את דין שני של אבות דר"נ, ומשמע שלא אסר אלא דברי קירצה, וכו"ל].

פסקי רבנו אביגדור (פ' מזרע פסק קס"א) ש' שם שדברי אבות דר"נ הן דברי זקנים ראשונים, וכן צמה שכתב שם שרוח חכמים נוחה הימנה, ור"ע חולק על זקנים ראשונים, וקיי"ל כר"ע (לאפוקי דברי הגר"א הנ"ל).

אמנם לכא' יש לדייק בדברי חספות ריש ד"ה צימי (שבת יג:) דס"ל שר"ע מודה לזקנים ראשונים בזה שדרשו והדוה לענין ריחוק רק שחולק עליהן צענין הניהוגין, ולכן הק' תוס' שמדברי ר"ע לכא' מוכח שהרחקות שייכות עד טבילה. שאם תוס' היו מקשין מטעם טבילה לחוד לכא' לא קשה ולא מידי, שהרי אותו ת"ח סבר שאין להחמיר צימי ליבון. (משא"כ עיי"ש ברשב"א שלכא' אול לשיטתו גם שם ופירש שאין הקיל אם עדיין טומאת נדה עליה, ומשמע צהדיא שלא הקשה מטעם הרחקות אלא מטעם שעדיין טומאת נדה עליה עד טבילה, ולכן האריך במקורות שטמאה עד שחטבול וגם מציא דברי ר"ע, עיי"ש).

סד"ט משמע כהגר"א והוא בדברי תוס' הנ"ל ולכא' נח' עליו הכו"פ והכמ"א וס"ל כהרשב"א ומרדכי

וע"ע בסד"ט סקי"ז שמשמע ליה שר"ע חולק על זקנים ראשונים צענין ניוול משום שר"ע אול לשיטתו שאפשר לגרשה אם מלא נאה הימנה (גמ' סוף גיטין). ובסוף דבריו שם הציא את דברי הירושלמי ש' שר"ע ס"ל כצ"ה, וזקנים ראשונים כצ"ש, ולפ"ז לכא' משמע שלא נח' צדין ניוול של נדה, רק שנח' צניהוגין. ועפ"ז י"ל דכ"ע מודו לדין ניוול של והדוה צדמה רק שהניהוגין של ניוול

ובן לכא' משמע בדברי מרדכי שזועות [הל' נדה] סי' תשמ"ד שג"כ משמע שזקנים ראשונים ור"ע נח' צדרשת הקרא. וכל' שלא מודה ר"ע לזקנים ראשונים צדרשת והדוה וחולק דוקא על ניהוגין, אלא שר"ע חולק גם על הדין ניוול שדרשו ביה זקנים ראשונים. [והעירוני שמוצא בקובץ מפרשים את דברי

מתלל תלי בשיטות התנאים [סוף גיטין] אימתי מותר לגרש.

המוצאים שם בכו"פ, וא"כ י"ל שהכו"פ מודה לסד"ט הנ"ל שיש ג"כ הידור להרחיק אותה בימי נדחה וקדוש יאמר לו [באופן ניוול כנ"ל], מ"מ מלשון הכו"פ שם שמדחה את דברי המנ"י משמע שס"ל שאין טעם כלל להחמיר בהרחקות. ואם היה מודה לענין של ניוול והרחקה ע"י קרא דהדוה בנדחה לכאן לא היה כותב שאין לנו להוסיף פן ח"ו נגרע.

ולפי הנ"ל י"ל שהסד"ט לשיטתו אזל שס"ל בסס"ק ט"ו שכל המחמיר בענין הרחקות קדוש יאמר לו, והיינו מטעם שס"ל כהגר"א הנ"ל שקיי"ל שרוח חכמים נוחה הימנה אם מנוולת א"ע.

וע"ע בחכמ"א סי' קט"ז שמביא שם את דיני הרחקות ולא הביא דין זה של והדוה בנדחה הנמצא באצות דר"ג. ובסעי' א' שם משמע בהדיא שלא אסרו אלא דברים המביאים לידי ערוה, דהיינו איסור קירצה (כרישא דאצות דר"ג). [וגם ערוה"ש לא הביאו (ולא נחזר איך פירש שם את דברי ר"ע וחקנים ראשונים ואם נחלקו על דרשת והדוה אי לאו), עיי"ש]:

אבן לכאן הכו"פ כאן סק"א חולק על סד"ט הנ"ל. שכתב שם הכו"פ שיש להחמיר את נתינת מתנה כי לא היא קירצה אלא בדעתה ולא אסרו בזה, ומסיק ולא תוסיפו פן תגרעו ח"ו, עיי"ש. ואע"פ שאפשר לומר שהכו"פ ס"ל שאפי' אם יש דין ניוול מ"מ נתינת מתנה לא שייך אלא לאיסור קירצה [וכן עניני זריקה ועניני נפיחה

סימן קצ"ה סי"ז

בענין ג"ע דאיסור נדה ואם אמרינן ביה יהרוג ואל יעבור

ויל"ה ע' שהצ"י והש"ך ס"ל דנדה היא ג"ע ולכן אמרינן גבה יהרוג ואל יעבור [וכ"כ הגר"א סק"כ אליבא דהמחציר], אמנם עי' בר"ת ספר הישר (סי' פ') שחולק וס"ל דלא הוי ג"ע (וע"ע בראש' ביצמות דף ב' ע"א בענין נדה אם נחשב לערוה). וכבר הסתפק בזה מהר"ש קלוגר בהגהותיו על יו"ד סי' קנ"ז, שכתב שם בחכמת שלמה שיש להסתפק שם אם אמרינן לגבי נדה יהרוג ואל יעבור. ועי' דברכת שם סק"ז שמביא את דבריו וגם את שו"ת פני"י אה"ע

עיינן בש"ך סק"כ שמביא את דברי הצ"י, ומסיק שודאי לכ"ע אינו דרך חיבה בנגיעה דרך רפואה, ולכ"ע מותר במקום סכנה. דהיינו אע"ג דקיי"ל גבי ג"ע שיהרוג ואל יעבור, לכ"ע הך נגיעה נחשב לאיסור דרבנן ולא איסור מה"ת של ג"ע ולכן יעבור ואל יהרוג. [וכמבואר לעיל בסי' קנ"ז ברמ"א ובפ"ת שם דלאיסור דרבנן ל"א יהרוג ואל יעבור].

אליציה (ודלא מהגר"א הנ"ל סק"כ). ולכא' קשה להוכיח דבר זה, אכן אם קבלה היא נקבל.

אמנם נר' שיש אופן שני לפרש את דברי המחבר והוא שיש לחדש שאע"ג שאיסור נגיעה הוא מה"ת [ופסק כהרמב"ם], ואפי' דרך רפואה אסור מה"ת, מ"מ יש לחלק בין נגיעה שיש בה קריצה לבין נגיעה שאין בה קריצה. ודבר זה מרומז בתרוה"ד אליצא דתשו' [המיוחס ל]הרמב"ן המובא בד"י, שמשמע שאפי' אם איסור נגיעה הוא מה"ת מ"מ יש לחלק בין אם הוא נוגע בה או לא נוגע בו. וכ"כ שו"ת פנ"י הנ"ל אליצא דהמחבר, וכ"כ שו"ת זרע אמת המובא בדברי טהרת הבית כאן.

[**אבן** בתשובה הנ"ל לא נכנס כלל לחילוק זה, אמנם עי' בתשובת הרשב"א סי' אלף קפ"ח ששם משמע שעכ"פ בקריצה דרצנן יש לחלק בין מרגיל לערוה שאסורה לבין אינו מרגיל לערוה שמוותרת. ועיי"ש שאיירי באיסור קריצה של עריות, וא"כ י"ל דהה"נ למאן דאסר מה"ת קריצות ערוה והיינו כנ"ל, שאין לאסור נגיעה אלא"כ יש בזה קריצה לערוה].

שי"ל שאפי' אם דרך רפואה נחשב לנגיעה האסורה מה"ת היינו דוקא אם יש בזה קריצה לערוה. והוא מתלא תלי אם הוא חולה והיא נוגעת בו שהיא לא מרגל לא ליה לערוה, משא"כ אם היא חולה והוא נוגע בה כי הוא מרגיל לה לערוה ולכן נחשב לקריצה האסורה. וא"כ נמצא כי קע"י צא לחדש שיש איסור מה"ת גם דרך רפואה ואסור גם

ח"צ סי' מ"ב שג"כ האריך בספק זה, ומסיק של"א לגבי נדה יהרוג ואל יעבור, אכן עיי"ש שמסיק ביה שאם הוא נהנה מהאיסור לית ליה ראייה כ"כ להחיר, ולכן מש"כ הוא להלכה ולא למעשה עד שיסכימו לו עוד רבנים להחיר נידון דידיה.

(ועע"ש מה שהציא ראייה מהגמ' סוטה דף כ"א ע"ב צענין חסיד סוטה שאינו מנ"ל את האשה הטובעת מחמת שלא אורח ארעא לאסתכולי בה, ושם לכא' ראייה נגד הבנת צ"י אליצא דהרמב"ם, ודו"ק).

מו"מ בפסקי המחבר אם נגיעה שלא בדרך חיבה אסור מה"ת

והנה לעיל בסעי' ט"ו וט"ז הציא המחבר את דברי תרוה"ד ותש' הרא"ש המובאים בטור, וכ' שאם הוא חולה ואין אחר שיכול לשמשו היא מותרת לשמשו, ואח"כ כ' בסעי' ט"ז שאם הוא חולה הוא אסור ליגע בה לשמשה. והנה לכא' המחבר ס"ל שצסעי' ט"ו יש היתר נגיעה משא"כ בסעי' ט"ז יש איסור לנגוע (וכ"כ ששה"ל שם). ולכא' נע"ג שאם המחבר ס"ל כדעת הרמב"ם שנגיעת נדה [גם דרך רפואה] אסור מה"ת ויהרוג ואל יעבור [כמש"כ בצ"י], איך התיר לה המחבר לנגוע בצעלה כשהיא נדה.

ולבא' יש ב' אופנים ליישב את דברי המחבר, האופן האחד הוא שהמחבר לא פסק כהרמב"ם, והראוני כי כ"כ הגרע"י זצ"ל בטהרת הבית, ומציא שם כי כן כתב שו"ת תורה לשמה [הבן איש חי]

אם יש רופאים אחרים לפי המחבר, ואפי' במקום סכנה אסור לפי הרמב"ם. (ולפי שו"ת תורה לשמה דלעיל וכ"כ הגרע"י המחבר מחיר גם אם יש רופאים אחרים, וגם אם אין סכנה כמש"כ הפ"ת שהרי לא פסק שאסור מה"ת לנגוע בנדה דרך רפואה).

ובסעי' ט"ו המחבר מחדש שהיא יכולה לשמש לו כשאין אחר, כי אין בזה איסור מה"ת כנ"ל, ובסעי' ט"ז כ' המחבר שהוא אסור ליגע בה מטעם שיש בזה איסור תורה, ובסעי' י"ז מסיק שגם במקום סכנה אסור לו לנגוע בה דרך רפואה, כן לכא' יש לפרש את המחבר אם ננקוט בדעתיה שפסק כהרמב"ם וכד משמע מדבריו צ"י (וכמו שהבין הש"ך אליבא).

דרבנן. ואמנם שסחוס בלשון המחבר וכנ"ל, מ"מ הוי כעין סכנה דלעיל לחלק בין נגיעה ממש לבין נגיעה ע"י דבר אחר. אמנם לפי שיטת מגילת אסתר נתחדש שגם חיבוק וכיוצ"ב מותר מה"ת לפי שיטת הרמב"ם, ודלא כמש"כ לעיל לחלק בין נגיעה הקריבה לערוה לבין נגיעה בעלמא. שלכא' לפי הנ"ל חיבוק הוא אסור מדא' לפי הרמב"ם בין בקירוב בשר בין שאין שם קירוב בשר מחמת שהוא צבגדו והיא צבגדה. (וליישב קוש' הרמב"ן מגמ' שנת דף י"ג יש ליישב באופן אחר, והוא שאיירי בכה"ג שאין שם קירוב בשר כלל. ועי' בטור רס"י קצ"ה ובצ"ח שם, ואמכ"ל בזה):

עוד בענין הנ"ל וההיתר לשמש כאשר היא חולה שאב"ס

בתב הפ"ת סקט"ו צ"ח הרדב"ז שמש"כ הרמ"א להקל לו לשמשה כשאין לו אחר, שהה"נ אם היא חולה שאב"ס, עיי"ש. [ולכא' ילה"ע קצ"ח, מדוע לא העיר ג"כ על דברי המחבר סעי' ט"ו, שמוותרת לה לשמשו גם אם הוא חולה שאב"ס. ויש ליישב שהרדב"ז אחא לאשמעינן שקולת הרמ"א הוא גם בכה"ג שאב"ס].

והנה יל"ע בהיתר חולי שאיירי בו המחבר עפ"י חש' הרא"ש המוצא בטור ותרוה"ד שהוצא צ"י. שלכא' נח' הראש' כנ"ל אם נגיעה בנדה הוא אסור מה"ת אי לאו. ואי נימא כנ"ל שהמחבר מחיר לה ליגע בו בסעי' ט"ו א"כ ז"ע מהו הטעם להחיר כשהוא חולה. שלעיל פירשנו את דברי המחבר לגבי סכנה (ולכן דוחה איסור דא' שאינו

[ויל"ה ע' שלכא' אפשר לפרש את המחבר באופן אחר והוא עפ"י מה שהביא הב"י מהתרוה"ד, אכן מאוד סחוס בדבריו (ולכן נר' לפרש כאחד מצ' אופנים הנ"ל). דהיינו די"ל דסעי' ט"ו וט"ז איירי בנגיעה ע"י דבר אחר ולא בנגיעה ממש, ודוקא בזה כ' המחבר שיש לחלק בין הוא לבין היא, שהרי נגיעה ע"י דבר אחר לאו איסור קריבה בערוה הוא אלא איסור הרחקת נדה, וא"כ לא אסרוה אלא גזיה כי הוא מרגיל לה לערוה וכנ"ל, ודוק בכל זה.

והראוני כי ספר מגילת אסתר (ספה"מ להרמב"ם מזה ל"ח שני"ג) פירש את שיטת הרמב"ם ולאפוקי מהשגת הרמב"ן, שיש לחלק בין נגיעה ממש בקירוב בשר שהוא דא' לבין נגיעה דרך צגדים שאינו אלא

ג"ע או דומה איסור דרבנן), אמנם הכא מתיר גם
צכה"ג שאצ"ס.

ומה שגר' לומר בזה הוא כנ"ל, שחוק
מאיסור קריצה גבי נדה שנת' בו
הראשונים אם הוא איסור דאורייתא ויהרוג ואל
יעבור וכד מצוה לעיל, יש גם כן הרחקות
של נגיעה [הכולל גם נגיעה ע"י דבר אחר
והשטתה, ועיין עוד בזה בתרו"ד שם].
ודוקא על נגיעות שאסורות משום הרחקות
כתב הראש"ש שיש להתירן במקום חולי, וא"כ
י"ל שלא העמידו דבריהם צכה"ג שהוא חולה
כשאין אחר לשמשו (ולפי הרמ"א גם כאשר הוא
חולה ואין אחר לשמשהו). וא"כ צ"ע צכה"ג שאינו
חולה אלא יש לו מיחוס בעלמא, האם יש בזה
היתר לנגוע (בגוונא שאינו ג"ע אלא הרחקות נדה,
בין אם ע"י דבר אחר בין אם ע"י דרך רפואה וכיוצא
שאינו קריצה לערוה כנ"ל).

[ודגמא לזה אשכחן בשיטת המחבר שכתב
רק כשהוא חולה מותר לה לשמשו,
משא"כ אם הוא חולה אסור לו לשמשהו. וא"כ
לכא' המחבר אינו מתיר מטעם חולה אח"כ
אין צד שמרגיל לה (וכבר הארכנו בזה), וכ'
המקור חיים אליציה שהה"נ כשאין לו אלא
מיחוס בעלמא שאסורה לשמשו כי עדיין שייך
בזה שמרגיל לה לערוה].

מו"מ בהיב"ת שאינו אלא מיחוס בעלמא

ולכא' מכל דברי הפוסקים לא אשכחן
בפירוש שהיתרים שיש לה לשמשו
או להיפך הן דוקא מה שצריכים לרפואתו.
ועי' צדה"ש כאן שהאריך בזה צביאורים,

וכ' שם שדילמא ההיתרים הוא גם צכה"ג
שלא מסייעים לו לרפואתו. וכלומר שאם הוא
צמצצ שצריך אחר לשמשו יש לה היתר לשמשו
אע"ג שלא הוא נזקק לרפואתו ממנו. וא"כ
היה נר' שכ"ש הוא שיש לה לשמשו בדרך
שמסייע לרפואתו גם צכה"ג שהוא יכול
לעשות כמה דברים לעצמו. דהיינו ש"ל שאם
הוא צריך לה לאיזה רפואה אע"ג שצטאר
דברים יכול לפעול בעצמו, מ"מ כלפי הך
ענין נחשב לחולה וצריך שימוש שלה. לכא' כ"ש
שיש להתיר ציור הנ"ל אם הפוסקים
ג"כ מתירין גם צכה"ג שהשימוש שלה לא
מסייע לאיזה רפואה.

שלפי הנ"ל אם אסרו שימוש גם גבי מיחוס
בעלמא תלוי אם העמידו דבריהן בכל
גוונא [אח"כ מדובר על חולה ממנו (אף
שאצ"ס)]. ש"ל שאמנם שמיחוס בעלמא צריך
סיוע לרפואה, מ"מ העמידו דבריהן ואין לה
לסייע. ולכא' היה נר' לומר שאם לא איירי
באיסור ג"ע אלא רק בהרחקות הרי חזינן
מדברי הרדב"ז הנ"ל שלא העמידו דבריהן
בחולה שאצ"ס וא"כ י"ל שלא חשו כלל
במקום רפואתו. שהרי אם חששו במקום
מיחוס מדוע קיי"ל דלא העמידו דבריהן
במקום שאצ"ס דילמא דוקא בסכנה לא
העמידו דבריהן, וצ"ע.

ושנ"ר כי מדברי כנה"ג (כאן בגליון צס
הרדב"ז) משמע קצת שדוקא בנידון
של חולה ממנו לא העמידו דבריהן, שעיי"ש
שכתב שאין זה דרכי נועם שהוא יניחנה
למות. ולכא' איירי בדבר שעכשיו לא הויה

סכנה (כי הכי ס"ל להרדצ"ז שם כמבואר בפ"ת כאן),
 אמנם אמור להיות יותר גרוע ועלול להפוך
 לסכנה. וא"כ קצת משמע שלא הקילו במיחוש
 בעלמא, שצוה אין סבירא שאין זה דרכי נועם.
 אמנם מסתימת הפוסקים שלא הביאו אלא
 דברי הרדצ"ז שגם בחולה שאצ"ס יש לה
 לשמשו, משמע שאין לחלק, ובכ"מ שהוא
 צריך לה לשמשו לרפואתו מותר (ודלא כמו
 שמשמע בכנה"ג).

מדוע דוקא כאשר היא חולה הוסיף אם
 צריכה הרצה לכך. ואפשר לדחוק שאה"נ
 כוונת הרמ"א היא דאירי בתרוייהו, או י"ל
 וכן נראה עיקר שיש להקל כהנך ראש'
 המקילים לו לשמשה דוקא אם זה נורך גדול.

אבן א"כ י"ל שהרמ"א גופיה לא מיקל אם
 היא חולה אלא"כ יש נורך גדול לזה,
 וא"כ הק"ל האם נורך רפואה לצד מהני לזה
 צכה"ג שאינה חולה ממש אלא מיחוש בעלמא
 או כאצ"ס יש לה, או האם צריכה הרצה לכך
 היינו לאפוקי מציור של מיחוש בעלמא. וכל
 זה קאי על היכ"ת שהיא חולה, אמנם עדיין
 י"ל כאשר הוא חולה אעיקרא דדינא קאי,
 והוא שלנורך רפואה שלו יש להקל אפי' אין
 צריך הרצה לכך. אמנם מאחר שדברי כנה"ג
 משמע דאיתו לאפוקי ממיחוש בעלמא כנ"ל,
 אכתי צריכים ראה להתיר וולא לסמוך על
 סתימת לשון הפוסקים וכדדייק צדה"ש]:

אמנם עי' ברמ"א שמסיק שנוהגים להקל
 שהוא יכול לשמשה כשאין אחר (וחייב
 לשכור אחר כדאיתא ברדצ"ז מוצא בכנה"ג בגליון) אם
 צריכה הרצה לכך. ולכא' יל"ע מאי רבותא
 איכא בסוף דבריו, שאם קיי"ל שגם הוא יכול
 לשמשה מטעם שאין זה קריצה כנ"ל, א"כ
 מדוע הרמ"א הוסיף כאן את התנאי אם
 צריכה הרצה לכך. שלכא' לפי הרמ"א אין
 חילוק אם הוא חולה או אם היא חולה, וא"כ

סימן קצ"ו ס"א

קוש' החו"ד על הפס"ט דנשי דידן שיושבות ז"ג
 על כל ראייה

ועי' בחו"ד כאן סק"א שהק' איך סגי
 בהפס"ט, הרי אחר תקנת רבי ור"ז
 חיישין לחומרא שכל דם הוא דם טהור.
 דהיינו שמחמירין לומר שכל דם שראתה י"ל
 שלא היתה אלא דם טהור וממילא כל ראיית
 דם נדה צעי ו' נקיים (ולפי ר"ז ז"נ) כי לא
 ידעינן מאיזה דם יש למנות ז' ימי טומאה
 של נדה. וא"כ הק' החו"ד דלכא' כל פעם
 שרואה לעשות הפס"ט יש לחוש שהיא עושה
 את ההפסק ציוס ראשון לראייתה, והא כתב

עיינ' במשנה (נדה סח. ובגמ' שם) שאיתא התם
 מחלוקת תנאים בענין הפרשה בטהרה
 אחר ראיית נדה. ובסוגיא שם מבואר
 שהפס"ט מיום שני ואילך מראייתה מהני
 ואין לחשוש שמעיינה פתוח. והכי קיי"ל כאן
 רס"י קצ"ו שאין נורך למוך דחוק אלא ציוס
 א' לראייתה. אמנם מיום ז' ואילך לראייתה
 סגי בצדיקת הפס"ט.

והנה מבואר בגמ' פ' מינוקת דאשה שראתה צעת נדמה [דטמאה ז' ימים מה"ת וטובלת צמולאי ז'] הרי היא בחזקת רואה עד שתפריש צטהרה. ואיתא התם (ריש סמ:) דאם כמה ימים לאחר עת נדמה בדקה א"ע ומנאלה טהורה א"כ כל אותן ימים צין עת נדמה להצדיקה היא בחזקת ספק וזה. דלא ידעינן אימתי הפסיקה לראות. דהיינו דלא ברירא לן מילתא לפי חזקה דהשתא דאינה רואה מתי סתם מעיינה והפסיקה לראות.

ובהיב"ת שצדקה א"ע לאחר עת נדמה ונמנאלת טמאה, נח' צוה רצ ולו, וקיי"ל כרצ דהיא ודאי וזה, ואם לא בדקה א"ע עד יום עשירי (דהיינו שלישי לימי זבחה) היא ז"ג מה"ת. נמנאל דעפ"י חזקה דמעיקרא דמענה פתוח ורואה אמרינן דודאי ראתה כל יומה ונעשית ז"ג. (ויל"ע צוה דחזקה מעיקרא דידה שהיא רואה מכריע לן שהיא ראתה כל יום ראיה חדשה, וודאי ז"ג היא ואפי' ספיקא דדינא לית לן, ודלא כשאר מקומות דחזקה מעיקרא אחיא למוקים אותה על מה דהיינו דיינינן אותה מעיקרא).

א"ב מוכח דהפרשת טהרה של אשה נדה הרי היא חיוצ מעיקר דין תורה, דצללו הכי ודאי מסתפקינן צדינה אם היא רואה עדיין אי לאו. (ועוד ילה"ע דאם לא הפרישה וטבלה צמולאי ז', דודאי עפ"י הנ"ל הרי היא טמאה, אכן יל"ע אם היא צטומאלת נדה או טומאלת וזה קטנה שוי' כנגד יום. ונ"מ לדינא אם היא מפרישה צטהרה צמולאי ז' אחר טבילה, דאם לא היתה אלא נדה גרידא הרי היא יכולה לטבול שוב צמולאי ז' אחר טבילתה הראשונה דלא הועילה לה, אמנם אם היא עתה שוי' א"א לה לצדוק א"ע ולטבול

המחצר (סע"י ז') שציוס ראשון לראייתה אין הפסק טהרה אלא ע"י מוך דחוק צציה"ש והרמ"א הקיל בצדיקה דוקא כאשר היא סמוך לציה"ש, וא"כ איך קיי"ל דצדיקת שחרית מהני להפס"ט (כמש"כ הרמ"א סע"י א'), וז"ע.

והוסיף החו"ד שם דא"א לתרץ ולומר דממ"נ היא מותרת, דהרי אם היא נדה לא צעיא ז"נ, ורק משום חשש שהיא וזה גדולה צעיא ז"נ וא"כ ע"כ לא הו"א ראשון לראייתה, ותו לק"מ, אמנם א"א לומר כן דהרי הרשב"א (מוצא צצ"י) צהדיא כ' דאין להקל צהכי גם לנשים דידן דיושבות ז"נ אפי' על ראייה דיום א'. וז"ת.

(ובן מוכח יסוד הנ"ל מפסק השו"ע גופיה שציוס ראשון לא מהני הפס"ט צשחרית, שמיניה אפשר להוכיח שלא אמרינן ממ"נ, כי אינו יכול להתחיל למנות ז"נ ציום צ' צכה"ג שעשתה הפס"ט ציום א' צשחרית. ואין להקשות שמ"מ צריכה הפס"ט לנדמה כי מ"מ הצדיקה שתיעשה תוך ז"נ תהני צשציל נדמה, וההפס"ט יעלה לה לחומרת ז"ג למנות ז"נ. אע"כ מוכח שקיי"ל דל"א ממ"נ הנ"ל).

מו"מ בהפס"ט אחר ראיית נדות והפס"ט אחר שנעשית זבה גדולה

והנה כדי ליישב את קושית החו"ד הנ"ל, וגם כדי להגדיר את דין הפס"ט דידן, ואם חיוצו הוא כהפרשת טהרה דנדה או כהפס"ט דזבה (שלא אמרינן צוה ממ"נ כנ"ל), יש להקדים צכמה עניינים.

שוב עד הבוקר. ועי' בחינוך מנ' ר"ז דלכא' כתב דאם לא תפריש בטהרה קודם מקוה עדיין נדה היא. ומ"מ אכתי יש לחקור לפי החינוך אם יש לה ב' טומאות קודם שהפרישה או דוקא טומאת נדה יש לה).

אמנם נח' התנאים בחיוב הפס"ט לזבח גדולה (שראפה ג"י בימי זיבתה ואח"כ צריכה ז"נ), שלפי רבנן (שם סט.) דס"ל דלא צעין ספורין לפנינו לכא' מצואר דלא מנריכין הפס"ט קודם ז"נ כמצואר בגמ' בהדיא שם. ואשכחן נמי ב' דעות בראש' אליצא דר"ע דמחמיר וס"ל דצעין ז"נ שהן ספורין לפנינו, שעי' בתוס' ובתוה"ר (שם) שהציאו ב' דעות על זה (דברי תוס' קצת סתומין, אכן דברי תוה"ר מפורשין טפי). ונר' שנח' הראש' אליצא דר"ע אם צריכה הפס"ט קודם ז"נ מדין תורה, שאפשר לומר דאם היא הפסיקה בטהרה באיזה יום שהוא אחר ג"י דראיית זיבתה י"ל דצדין תורה כבר עולה לה אותה יום שצדקה א"ע ליום א' דז"נ (כלל הפס"ט ציוס שלפניה).

ולבאו' דוקא לפי ר"ע מסתפקין בהכי, דלפי רבנן טפי נר' לומר שלא הוחזקה כרואה גם אחר שנעשית ז"ג. אמנם אפשר לדחוק ולומר שהוי ספק דין תורה דלא מחזקין אותה כרואה, ולכן עדיין שייך טבילה בזמנה משום ספק שלא ראתה עוד. אלא דלפ"ז צ"ל דמה"ת אסורה לבעלה מספק כל זמן שלא הפסיקה בטהרה. ולכא' אע"ג דצקוגיא דטועה אפשר לפרש הכי, מ"מ הגמ' מדמה את הך קוגיא לדין דרבנן דאירי צמה שהיא חייבת לעשות לכת' כדי לטהר

א"ע לבעלה, וא"כ ודאי ליכא למימר כנ"ל שמספק אסורה עד שתפסוק בטהרה. [ואולי אפשר לדחוק ולומר דספק דין תורה מחייבת אותה להפסיק בטהרה כדי שלא נסתפק אם היא ראתה עוד, אע"ג דמה"ת הו"נ דידה לא צעיא ספורין לפנינו].

אבן ודאי א"א להציא ראייה ממעיין פתוח של נדה המחייב הפס"ט כדי להוכיח את הדין של ז"ג ואם היא צריכה הפס"ט קודם ז"ג. ש"ל שאין להחזיקה בחזקת רואה אלא דוקא בימי נדתה, משא"כ בימי זיבתה כל ראיותיה הן יוצא דופן וא"א להחזיקה מה"ת כרואה. (דהרי לעולם י"ל שאין לה חזקה המחדשת ראיות חדשות, ואין לנו אלא להחזיק שראתה ולא שראתה עוד. ואע"ג דגבי נדה אשכחן הך חזקה ומש"ה היא צריכה הפס"ט, מ"מ אין לדמות עת נדתה ללא עת נדתה שהרי חזקת כל הנשים לראות צעת נדתה). ומ"מ ודאי אשכחן ב' דעות בראש' אליצא דר"ע כנ"ל אם חייבת להפסיק מה"ת או שהיא רק חומרא מדרבנן. (ולפי הדעה שהיא רק חומרא דרבנן ע"כ צ"ל כנ"ל לחלק בין חזקת רואה דנדה לבין חזקת רואה דזבה).

עפ"י הג"ל יש לפרש את דברי הרשב"א וליישב את קוש' החו"ד

והנה עפ"י כל הנ"ל יש לעיין לדינא, דאנן קיי"ל דבנות ישראל יושבות ז"נ על כל ראייה (אפי' ראיית יום אחד). וא"כ צ"ע האם היינו משום דבכל ראייה מסתפקין אם היא ראיית ז"ג ולכן הפס"ט דידן הוא מחשש ז"ג, או האם משום דקיי"ל שאחר

שהפרישה בטהרה מראיית נדתה חייבת ז"נ מחומרת ר"ז.

ולבאו' פשיטא שלפי דא' הנ"ל יש לומר ממ"נ, שלא צעין ז"נ אלא מחמת חשש ז"ג, משא"כ לפי דא' אפשר של"א בזה ממ"נ. וא"כ מדברי החו"ד והרשב"א (שממנו מוכיח החו"ד את דבריו) לכא' מוכח דלאו מטעם חשש ז"ג לחוד מחמירין, ומש"ה ס"ל דל"א ממ"נ כמש"כ חו"ד הנ"ל. נמצא שלפי דעת הרשב"א שנשי דידן יושבות ז"נ גם על ראייה שהיא ודאי ראיית נדה (וכגון ראייה דיום אחד או שנים).

ולבאו' יש לפרש או מטעם דבאמת אין כאן אלא תקנה של ו' נקיים כשיטת רבי, ורק לאחר מיכן החמירו שלא יחליפו בין ו"נ לו"ג, או מטעם תקנה אחרת שלא תטהר לצעלה עד שתחזיק א"ע בכל מה דאפשר (אע"ג דלאו מטעם חשש ז"ג). וכעין דא' הנ"ל אשכחן גבי דם חימוד, וע"ע בסד"ט סי' קצ"ו סקי"ח שמביא את דברי הרשב"א והחינוך דביארו את מה שמחזיקין אותה בטהרה דוקא אחר ז"נ. ועי' בט"ז סי' קפ"ג סק"ב דמזדד כדא' הנ"ל.

וישו"ר שבחינוך מנ' ר"ז משמע בהדיא כדא' דא' הנ"ל שאינו משום חשש ז"ג. וכלו' שאע"ג שידעינן ודאי שהיא אינה אלא נדה מ"מ צריכה ליטב ז"נ. וז"ל החינוך שם, זאת היתה תקנתו של רבי, ועם תקנה זו לא נשאר שום ספק בענין. ואחר תקנה זו הוסיפו עוד צנות ישראל והחמירו על עצמן (נדה סו.) שאפילו רואות טיפת דם כחרדל, כלומר

אפילו צראה אחת, היו יושבות שבעה נקיים, שלא רצו לחלק בין רואה דם יום אחד או שנים לרואה שלשה ימים. ואין ענין החומרא שהחמירו הם משום דם מועט כחרדל, כי מדין תורה אין חילוק לענין ימי נדות בין דם מועט לדם מרובה, כי לעולם צריכה ליטב שבעת ימים רגופים, כמו שאמרנו. אבל החומרא היא שעשו עצמן כצורת אפילו צראה אחת, עכ"ל. והנה ממש"כ החינוך שעשו את עצמן כז"ג אחר ראייה יום אחת, ע"כ אינו מחמת חשש ז"ג, אלא שעשו טהרה אחר ראיית נדה בז"נ כמו שאשכחן גבי ז"ג. והיינו ממש כנ"ל שהחמירו להחזיקה בז"נ אע"ג שאין דא' מדינא שצריכה ז"נ.

והשתא דאחית להכי יש לחקור בהצנח הפס"ט דידן, דאם הוא שודאי תטהר מנדתה, ולעולם נסתפק אם לא תטב ו' נקיים (ומטעם שלא יחליף תקנו ז"נ), הא ודאי צעיה הפרשה מדינא. [וא"א לומר מדין תורה, דהרי מדין תורה לא צעיה ז"נ]. אכן אם הוא מטעם שתחזיק א"ע בטהרה ע"י ז"נ (בהחינוך הנ"ל), לכא' היה אפשר לומר שלא עדיף ממה שהתורה הצריכה לו"ג גופה, וא"כ היה נר' לומר שמחלל חלי צב' דעות הנ"ל אם הוא מדינא או מטעם חומרא דלא ניחוש לה כרואה.

אמנם לפי מה שהקדמנו לעיל נמצא שיש לחלק בין נשי דידן לבין ז"ג דדין תורה. דאע"ג שגבי ז"ג לא מחזיקין אותה כרואה, הא גבי נדה אמרינן לעיל דודאי מחזיקין אותה כרואה (אלא דאם בדקה א"ע לאחר

מיכן ומנאה טהורה דמסתפקין אימתי הפסיקה).
וא"כ י"ל לדין דכ"ע מודו דבעינן הפרשה
מדינא מטעם דלא שייך ספירת ז"נ עד ששוב
לא מחזקינן אותה כרואה ודאית, וק"ל.

וממילא לפי הנ"ל יש ליישב את קושית
החוו"ד. שהרי איהו הקשה על
פסק דידן שחוששין לכל דם שהוא יוס ראשון
לראייתה, וממילא איך מהני הפס"ט בשחרית
אם כל יוס הוא ספק שהוא יוס ראשון
לראייתה. אכן יש ליישב ולומר שהחמירו
עליה להחזיק בטהרה בז"נ גם אחר ראיית
נדתה, ואמנם שחששו לדין ז"ג מחמת
החלפת דם טמא בדם טהור, מ"מ מחמת
דין ז"נ לז"ג לא צריכה להפסיק בטהרה
במוך דחוק או סמוך לזיה"ש. שרק גבי
פחיתת מעיין של נדה אשכחן שביום ראשון
בשחרית א"א להפסיק בטהרה. ולכן אמנם
שביום ראשון של ראייתה קיי"ל שצריכה מוך
דחוק (או סמוך לזיה"ש לפי הרמ"א) מ"מ בשאר
ימי ראייתה לא שייך להחמיר [בעינן הפס"ט
בשחרית] כמו שהק' החוו"ד שהרי חשש
החלפת דם היינו מחמת ז"נ לז"ג [כדמוכח
במוס' נדה סו. ד"ה שנים תשב ששה] ולא
מחמת ז"נ לראיית נדה.

ולבאו החוו"ד גופיה שהניח קוש' צ"ע
ס"ל שכמו שחיישינן לחשש ז"ג
הה"נ יש לנו לחוש בעינין ז"נ לאחר ראיית
נדתה. אכן למעשה לא אשכחן שחיישינן
להחלפת דם טמא בדם טהור אלא לעינין חשש
ז"ג, וא"כ ניחא מה דקיי"ל שיכולה למנות
ז"נ אפי' בכה"ג שהפסיקה בטהרה בשחרית

ביום שקודם ז"נ ואין לחוש שהוא יוס ראשון
לנדתה. ואפשר דהיינו משום שחשש ז"ג הוא
חשש דין תורה ולכן יש לחוש, משא"כ ז"נ
אחר נדתה ודאי אינו אלא חומרא דרבנן ובזה
לא חיישינן להחלפה]:

עוד בענין הנ"ל ומו"מ בדברי הזכ"י שיש לסמוך
על רוב

והנה עד עתה הנחנו כי חוצת ההפסק
מחייבת אותה לצדוק, ובלא צדיקה
לעולם עומדת בטומאתה. אכן הזכרון יוסף
(יו"ד סי' י') כתב שאפשר לסמוך על הרוז כי
דרכן של נשים להפסיק לראות ה' או ו' ימים
אחר תחלת ראייתן. והסד"ט כאן סקכ"ג
(ד"ה עוד ראיתי שהחכם הג"ל) דן באריכות
בדבריו.

ועיי"ש צסד"ט (ד"ה מכל הלין מבורר) דכ'
דאפי' אם נימא דמדין תורה אפשר
לסמוך על רוב, מ"מ מדרבנן ודאי חייב
צדיקה וא"א לסמוך על רוב. וע"ע בתש'
רעק"א סי' ס' דדחה את דברי הזכ"י.
[ולקמן נביא קצת מהמשא ומתן בראיות
הזכ"י, וקוש' הסד"ט ורעק"א].

ולבאו ילה"ע עפ"י כל הנ"ל בעינין הפסק
טהרה אחר מעיין של נדות ואחר
מעיין של זיבות, ובהכי אפשר לפרש את דברי
הזכ"י וליישב קוש' הסד"ט ורעק"א. שעיינן
בזכ"י שפשט את שיטתו דסומכין על הרוז
עפ"י גמ' נדה דף ט"ו ע"ב, דאיתא התם
דהבעל מחשב את ימי וסתה. ולכן כ' הזכ"י
דאע"ג שאין לנו למיזל בחר רוב נשים בעלמא

שהרי אין טבע הנשים שוין בענין זה, אכן רוב דהך איתתא גופה אזלינן בתרה.

אבן עי"ש בסד"ט (שם גד"ה עוד ראיתי) דהק' על הזכ"י מגמ' ערוכה דפלוגמת רב ולוי (גדה סת.), ועי' ברעק"א (שם) שהסכים לקושיית הסד"ט. והסד"ט כ' דע"כ ז"ל דראיית הזכ"י מגמ' דף ט"ו ע"ז לגבי הא דהבעל מחשב וסתות אינה ראייה, ששם לא מקילינן אלא משום דלא ראתה צודאי.

י"ל שדברי הזכ"י נאמרו דוקא אחר מעיין דויבה

ולבא' י"ל ישוב אחר כדי ליישב את צ' גמרות הנ"ל. ש"ל שמה דאיתא בדף ט"ו שם היינו לאו משום שהיא הפסיקה ע"י רוב, ולא דמי לפלוגמת רב ולוי שאירי באשה שלא פסקה אחר מעיין דנדה. ש"ל כנ"ל דודאי אחר שפתח מעיין דנדה קיי"ל כרז שכל זמן שלא צדקה א"ע ומנאה טהורה שהאשה בחזקתה עומדת שרואה כל יום ויום [צכה"ג שצדקה לאחר כמה ימים וגמנאט טמאה. וצכה"ג שלאחר כמה ימים צדקה ומנאה א"ע טהורה, מסתפקין אימתי סתם מעיינה]. וצסוגיא שם לא מהני רוב לומר כמה זמן ראתה, שהרי י"ל שצכל חודש נשתנה טבע מעיינה, וכעין זה כתב החו"ד [והחזו"א] לפרש את הא דקיי"ל דוסתות דרבנן (ולא אזלינן בזה בחר חזקה).

אמנם סוגיא דדף ט"ו לא כתב אלא שהבעל יכול לחשב כמה זמן אשתו היתה נדה. ולא שמצואר שם שהיא סמכה על רוב, שהרי באמת אם איירי שם בצדיקה אחר מעיין

דנדה היא לא יכולה לסמוך על רוב, כמצואר בגמ' דרב ולוי וכו"ל. ששם לא כתוב אלא דהבעל מחשב כפי טבעה דהיינו שהבעל מחשב עפ"י רוב. וודאי שלא איתא שם שהיא סמכה על רוב. ומ"מ פסק הזכ"י שמצואר עכ"פ שיש רוב לכל אשה ואשה כמה ימים היא משך ראייתה. ולכן י"ל דהזכ"י פסק דאפשר לסמוך על רוב זה (שע"כ מצואר בגמ' שם שיש רוב וכו"ל), אכן דוקא בגמ' דידן דפוסקים בהפס"ט כדי למנות ז"נ.

ולפ"ז נר' דאין קוש' על הזכ"י מדברי רב (גדה סת.) שהרי אה"ג אחר מעיין דנדה אין רוב מועיל ולעולם היא צספק רואה [או ודאי רואה אם לאחר מיכן צדקה ומנאה טמאה], רק צכה"ג דלא צעינן לפסוק ממעיין דנדה אלא דצעינן ז"נ י"ל דאין חיוצ לצדוק צדוקא. שהרי יתר על זה אשכחן שיטה צראשונים כנ"ל דמה"ת אין ספירת ז"נ צעי הפס"ט כלל. ולכן כ' הזכ"י דנשי דידן יכולות לסמוך על רוב, ולא היה קשה לו מדברי רב. [וע"ע בחזו"א יו"ד ס' פ"א ד"ה אמנס היכא, ולפי הנ"ל א"ש שלדידן יש מקום לסמוך על דברי זכ"י הנ"ל].

(ואף דהגמ' התם ודאי י"ל דהיא צדקה א"ע וכמו שפירשנו לעיל, מ"מ נר' דיש להאריך קצת ולהעיר שאפי' אם ידעינן שהפסיקה עפ"י רוב שם בגמ' מ"מ היה אפשר לחלק בין צ' הסוגיות כנ"ל שיש לחלק בין סמימת מעיין דנדה לבין הפסק קודם ז' נקיים.

וגם כאשר ראתה בלא הרגשה הדם טמא משום דקיי"ל ממ"ט).

וילח"ע שלכאוף היה אפשר לומר אליבא דהחוו"ד דראיית דם בלא הרגשה שסותר היינו שסותר כל ז"ל, שהרי כאן משמע קצת דיסוד דבריו הוא דאם המעיין כבר פתוח אזי לא צעין להרגיש כל פעם, וכל דם הנמשך אחר פתיחת המקור נחשב לדם נדה וזיבה, וק"ל. (וע"ע במרחשת ח"א סי' ל"ה ענף ב' מו"מ בענין זה). [וע"ע מש"כ החוו"ד גופיה בסוגיא דוסמות (סי' קפ"ד סק"י), דאם מעיינה עלול לראות בהרגשה א"כ עלול ג"כ לראות בלא הרגשה].

אמנם מאחר שהחוו"ד כ' דעוד קיי"ל ממ"ט ולכן ראייה בלא הרגשה סותרת, לכאוף משמע כדכ' הסד"ט דהיינו סתירת יומה. די"ל דרק ראיית דם זיבה סותרת כל ז"ל, והיינו ראיית דם בהרגשה דתרי זימני כתיב בצשרה ודרשין עד שתרגיש כדאיתא בסד"ט. ואם ראיית דם זיבה נריכה הרגשה א"כ לכאוף מוכח מדברי הגמ' נדה (ג): דרק כאשר טומאת זיבה מפסקת ביניהן סותר כל ז"ל דידה (ולאפוקי ראייה בלא הרגשה. והיינו לאפוקי מסברא הנ"ל שרק תחילת ראיית זיבה נריכה להיות בהרגשה, משא"כ המשך ראייתה הוי דם זיבה גם בלא הרגשה). ושאר טומאות מצוואר שם אינו סותר אלא יומה.

ועי' בסד"ט סי' קצ"ד סק"ד דמאריך צענין הנ"ל, ומסיק ג"כ די"ל דראייה [שודאי מגופה] בלא הרגשה סותרת יומה, אכן אם יש צד שהדם אחי מעלמא י"ל דאינה סותרת

שהרי י"ל דלא איירי התם בהפסק ממעיין נדה ולטבול במוצאי ז', אלא איירי בטבילה אחר נקיים. ואע"ג דלכאוף קשה לומר דגמ' דף ט"ו איירי לאחר חומרת ר"ז דהגמרא שם אתא אליבא דרבי יוחנן מ"מ י"ל דאיירי אחר תקנת רבי, ולכן י"ל דהיתה לה עכ"פ ו' נקיים אחר ראייתה.

ואע"ג דודאי יש להקשות אם היא לא בדקה א"ע מאן נימא לן דהיא עדיין אינה רואה עתה, מ"מ מיהא חזינן דהצעל מחשב ימי וסטה ועפ"ז אפשר להקל והיא מותרת לו. ואפשר לומר על קוש' הנ"ל דמאן נימא לן דהיא אינה רואה עתה, שי"ל שכ"ע מודו לדברי הסד"ט דצספק ראתה שאני, ואכמ"ל עוד צוה).

וע"ע לקמן בסימן זה צסע"ף י' מש"כ בדברי הסד"ט כאן (סקל"ד) דר"ה לומר שחומרת גי"ר הוא דוקא כשצאה ממעיין נדה ולא ממעיין דזיבה:

בענין סתירה כאשר ראתה בלא הרגשה שיטת החוו"ד וסד"ט

עיינן בחוו"ד כאן סק"ג שהעיר דלכאוף לא צענין צדיקות מדין תורה תוך ז"ל, שהרי ממ"נ אם תרגיש היא יודעת שנטמאת ולא מועיל לנו צדיקות, ואם לא תרגיש מה הנורך לצדיקות. ותירץ איהו דע"כ י"ל דראייה בלא הרגשה סותרת, וכחצ עוד משום מקור מקומו טמא ולכן לא צענין הרגשה דודאי טומאת הדם סותר. (וילח"ע דהסד"ט סס"י ק"צ העיר דדילמא דם שיצא בלא הרגשה טהור אע"ג דקיי"ל ממ"ט, אכן גם הסד"ט מסיק דלכאוף ל"ש

כלל. וכ"כ החו"ד כאן (סי' קצ"ו סק"ג) ופי' שמש"ה צעין גזה"כ דדס ולא כתס ללמד דאפי' זכה"ג דראייה בלא הרגשה טמאה [וכלו' דסותר] אס' יש נד דאמי מעלמא קמ"ל קרא דלא סותר. (וע"ע מש"כ רס"י ק"ז צעין קרא דדס ולא כתס וקרא דשמואל עד שחרגיש בצשרה).

והסוגיא ארוכה וערוכה, עיין ברעק"א רס"י קפ"ג שמיא פלוגתא הש"ך והסד"ט זזה. וע"ע שם בסד"ט דמסיק דכן לכא' מוכח בדברי הש"ך (סי' קצ"ו סק"ג) והרמ"א שם דראייה בלא הרגשה אינה סותרת. וכ' הסד"ט שראה שגם בתש' אחרונים הקילו זזה, אלא דאיהו גופיה נע"ג זזה.

טעם הספירה והבדיקות של ז"ג עפ"י שיטות הג"ל ולפי הג"ל נמצא שיש כמה שיטות לפרש את הטעם לצדוק בז"ג. ודאי ליכא למימר שאין שום חיוב עליה לצדוק או לספור רק שהיא תסמוך על זה שאינה מרגישה את יציאת הדם, שהרי כתיב וספרה לה, נמצא דרחמנא חייבה באיזה מין ספירה. (ולקמן בסימן זה נאריך בדברי האחרונים בגדר הך דין דספירה, וגם בדין ספורין לפנינו ואס' צעין ספול"ל לפי מה דקיי"ל לחומרא כר' חנינא).

החו"ד סבר שיש להוכיח מחיוב בדיקות תוך ז"ג דע"כ גם ראייה בלא הרגשה סותר וכנ"ל. אמנם הסד"ט (סי' קצ"ד שם) כתב שיש לפרש גם אליבא דמ"ד דראייה בלא הרגשה אינה סותרת, דאליביה י"ל דע"כ הא דחייבת לצדוק בז"ג הוא משום דלא יכולה

לסמוך על הרגשות לחוד, והוא משום דמדין תורה יש לחוש לארגשה ולאז אדעתה.

והנה ע"כ נר' שיש נד שלישי לפרש טעם שהתורה ציותה אותה בספירת ז"ג, שהרי קיי"ל בדברי הש"ך והרמ"א הג"ל [ומשמע דהיא שיטת רעק"א (סי' קפ"ג) וגם בדברי האחר' שהזכיר הסד"ט] שראייה בלא הרגשה אינה סותרת, ונ"מ הוא דלדין כתס שנמצא על אמק"ט או על בגד צבוע טהור, וראיית הך דס אינה סותרת אע"ג דראתה ודאי מגופה. (ואפשר דהסד"ט שהזכיר תשובת האחר' כיוון לתשובת המע"ז דבהדיא מולה ומטהר כתס גם בז"ג ומשמע גם זכה"ג דודאי מגופה).

וא"כ ודאי דלא קיי"ל כהחו"ד שס"ל שסותרת ע"י הך כתס [שהרי ודאי מגופה], וגם א"א לפרש כהסד"ט הג"ל דמדין תורה יש לחוש לארגשה ולאז אדעתה, דהרי היא מנאה דס וא"כ י"ל דבהרגשה בא [ויש לנו לטמאותה מדין תורה ולסחור כל ז"ג דידה]. אלא נר' לפרש לפי מה דקיי"ל לקולא שראייה בלא הרגשה אינה סותרת (אפי' יומה), היינו משום דלא חוששין מדין תורה לארגשה ולאז אדעתה (דאלת"ה ודאי היינו מטמאין אותה כל זמן שמנאה כתס ודאי מגופה).

ולבן י"ל כהח"ס (המוצא בפ"ת סי' קצ"ו סק"ה) שהתורה לא חייבה אותה צדוקא לצדוק, אלא דמדין תורה אפשר לה להשגיח על עצמה לזרר את נקיות שלה. ויש לפרש דר"ל דודאי מדין תורה א"א לה לסמוך על הא שלא ידוע לה שהרגישה. אמנם לאז למימר משום דכל דס שמונאה חוששין דבא

בהרגשה [כמש"כ סד"ט], אלא י"ל דהטעם שהתורה חייבה אותה בספירה הוא משום שהתורה רצתה שתשים לב על הנקיים שלה, ולא תסמוך מן הסתם שהיא נקייה. ולכן מהני מה"ת שהיא תשגיח ע"ע.

הגרשז"א דאין טעם למנוע מזה. שהרי אין לנו חיוב לטמאות כתמים שלה, אלא שיש לנו חיוב של שימת לב, והך שימת לב ג"כ שייך ע"י ציור הנ"ל אם הכתם נמצא על דבר לבן (אע"ג שאמק"ט).

ובענין ענין זה כתבו הרשז"א והרא"ה (מוצא בסד"ט ס' קצ"ו סק"ח) כדי לפרש את גזה"כ דז"נ. ש"ל דהתורה תוך ז"נ חייבה שימת לב ביותר. ולפ"ז אין צורך לומר דדס שמנאה יש לחוש שצא בהרגשה, אלא י"ל שיש לה ליזהר לשים לב על עצמה ועי"ז תרגיש יותר ממה שהיה מרגישה בדרך כלל. (ולכא"ו ודאי שהשגחה שהזכירה החת"ס לפי מה שאומרות נשי דידן שלא מרגישות לא שייך לה, וא"כ אין לנו צימניו קיום של שימת לב והשגחה אע"י צדיקות).

עוד בענין הנ"ל ובדיקת חלוקה ולבישת דבר שאמק"ט

ולבא"ו לפי יסוד הנ"ל ג"כ מצוה מדוע יש להן ג"כ לצדוק את חלוקות שלהן בז"נ כדפסק רעק"א כאן עפ"י הראש' (ע"י חז"ה), והה"נ אליבא דהמחבר דלא הזכיר כלל שתלבוש חלוק לבן. שהרי אפי' אם הכתם הוא טהור, כדפסק המחבר גופיה בסי' ק"ז ס"ג, מ"מ צדיקת החלוקה מסייע לה בשימת לב.

ועוד שמעתי מידידי הרב מנחם ווייסמן שיחי' ששאל להרבה מורי הוראה צירושלים אם יש לאשה לכת' לשים צד לבן (פא"ד צלע"ז) שאמק"ט על תחתונים שלה [וכמו שאומרים בשם הגרשז"א ז"ל] שהתיר את זה לכת' בז"נ, ורוצה דרובא הודו לדברי

וילח"ע שאפי' המיעוט רבנים שלא הודו להתיר את זה לכת', י"ל דמשום שיש עוד ענין והיינו שאין לנו למצוא תחבולות להציל א"ע מטומאה בז"נ. דרק בשעת טהרתה תיקנו שהיא תלבש צבעונין. ובז"נ כ' החכמ"א דיש לקנוס לנשים הלבושות צבעונים, וכ"כ החכמ"א דיש לקנוס אותן הלבושות חלוק שאינו צדוק בז"נ. ואע"ג דאין ראייה משם דקנוס דהחכמ"א הוא מטעם שמחפשת תחבולות, דיש לדחות שהוא מטעם שחסר צדין שימת לב, מ"מ לכא"ו לא משמע הכי אלא משמע שהטעם לקנוס אותן הוא משום שמחפשת תחבולות.

ועיי' בדברי עמודי כסף המוצא בפ"ת ס' ק"ז סק"ב שכתב דגם צימי נדחה אין תולין כתם על צבעונים, ולכא"ו ר"ל דהיינו יום הוסת (שצימי נדחה ממש ודאי אין ג"מ בזה), וציוס הוסת אין לנו סבירא דשימת לב של וספרה, ולכן לכא"ו משמע דאין ללבוש צבעונין מטעם תחבולות להציל מטומאה. ואע"ג דלא קיי"ל כדבריו ציוס הוסת, מ"מ י"ל דאין לעשות תחבולות ג"כ, ואע"ע. ומ"מ נראה לומר שלכ"ע (אפי' מאן דלא מודה לדברי הגרשז"א הנ"ל) אין חסרון צדין וספרה ושימת לב בהך ציור שהניחה דבר שאמק"ט ע"ג בגד תחתונים שלה:

סימן קצ"ו ס"ב

מו"מ לגבי חיוב מו"ך מדינא כאשר בדקה א"ע
בו"ג ונמצאת טמאה

עיי"ן בש"ך סק"ו שכ' בשם מעדני מלך שיש
לחלק בין כחם לבין ראייה גבי חיוב מו"ך
מדינא כאשר מפסיקה ביום ראשון לראייתה
[והוחזק מעיינה פתוח]. שקיי"ל שציוס א'
לראייתה אין לה להפסיק בטהרה אע"י מו"ך
דחוק שמונח שם כל זיה"ש, וכ' הש"ך
דהיינו דוקא אם ראתה בלוחות יום, אכן אם
לא ראתה אלא שהיא טמאה משום שמנאלה
כתם א"כ בזה לא אמרינן שהיא בחזקת
מעיינה פתוח ולכן היא יכולה להפסיק
בטהרה גם בלא מו"ך דחוק. אלא מפני שאין
אנו מפסיקים בטהרה אלא ביום ה' לראייתה
אין בזה נ"מ אלא"כ רואה כתם מו"ך ז"נ [ובזה
קיי"ל דמפסיקה בטהרה בלוחות יום ולא
צריכה מו"ך]. והנה הש"ך לא כתב את הדין
של עד צדוק, ולכן ז"ע מה דינה כאשר היא
סותרת את ז"נ שלה כאשר בדקה את עצמה
ונמצאת טמאה.

ולבאו' אין לדייק מדברי הש"ך כאן, שהרי
איהו לא הזכיר אלא ראייה וכתמים
והשמיט היכ"ת של צדיקה, וכבר ידוע שכתמי
עד הצדוק לפעמים דנין אותו כראייה
ולפעמים ככתם, וכדהאריכו כל הפוסקים
בסס"י ק"ז. ויתר ע"ז יש לחלק ולומר שאפי'
אם דינו כראייה לכל דבר כדכ' המחבר שם
סס"י ק"ז מ"מ היינו לענין וסתות, שודאי

קיי"ל שחייבין כרת על כל טיפת דם ולכן
חייבים לפרוש מדיני וסתות אם עלולה לראות
אפי' טיפה של דם. אכן לגבי דין מעיינה
פתוח יל"ע בזה טובא.

ולבאו' מסוגיא דדס חימוד (סי' קצ"ז) מבואר
שודאי צריכה דם מועטת לא קיי"ל
שמעיינה פתוח ולא צריכה מו"ך מדינא (עיי"ש
שדנו כל הראשונים על חיוב ז"נ שלה ואם היא צריכה
הפס"ט). וקיי"ל שם שלא צריכה הפס"ט (עי'
בש"ך שם סק"א שנוהגין כמהרש"ל להפסיק בטהרה),
והיא מתחילה למנות את הז"נ שלה מיד אחר
יום התציעה. נמצא ודאי דהיא ביום ראשון
לראייתה ומונה ממחרת ז"נ. וכ' כל הראש'
שם ששאני דם חימוד שלא הוי אלא דם מועט
ולכן ודאי נסתם מעיינה כבר [ואפי' הפס"ט
לא צריכה].

והנה ע"כ כנ"ל שיש סברא לומר שאם לא
ראתה אלא דם מועט אין חוששין
למעיינה פתוח. אכן מ"מ מוכח ג"כ שא"א
לדמות לדם חימוד שהרי התם אפי' בלא
הפס"ט מחזיקין אותה כמעין סתום, וא"כ
בנ"ד אחתי ז"ע אם הוחזק למעין פתוח
כאשר בדקה א"ע ונמצאת טמאה. [וע"כ ז"ל
דלורת הראייה גבי חימוד היא צורה אחרת
מטעם שראתה מחמת חיה סיצה גדדית,
דהיינו מחמת שמחמדה. וא"כ א"א ללמוד
משם לראייה רגילה אמנם שהיא מועטת].

ולבאו' נז"ד יש כאן צ' ספיקות, חדא דאפשר לומר דכדס מועט אין חשש מעיין פתוח, שחשש זה הוא דוקא ע"י ראייה של עת נדחה (דהיינו ראייה בשפע כדרכה בכל חודש), ועוד יש להסתפק בזה שאפשר שלא דנין את הבדיקה כראשון לראייתה אלא כהמשך ראייתה שעליה היא יושבת ז"ל.

והנה ילה"ע שמה שקי"ל דא"א להפסיק ביום א' לראייתה היינו דוקא ביום א' לנדחה. שלא אשכחן מאן דמחייב אותה מוך מדינא כשהיא שו"י. (ואכ"מ, אכן יש לעיין בדברי התוס' שמחמירים אליבא דר"י בענין הפסק ביום שראתה אפי' אינו יום א' לראייתה).

ובן גבי ז"ג לא אשכחן מאן דנימא דבעינן מוך מדינא בכה"ג שהפסיקה לראות בין ראייה ביום שני שלה לבין ראייה ביום שלישי שלה (וכגון שדקה א"ע והיתה טהורה. שהרי קי"ל שאם הפסיקה לראות דם בין צ' ראיות או כל ראייה היא ראייה בפני"ע, וא"כ יש לחוש לה למעינה פתוח גם ביום ג' של זיבתה. וע"ע בענין זה ברכ"י ק"ג ס"ג, ודו"ק). ותו יל"ע מה הדין אם ראתה כמה ימים בשצעת ימי נדחה ואח"כ הפסיקה לראות וציוס ז' של נדחה שוב ראתה, שגם בזה לא אשכחן בגמ' ובראש' שא"א להפסיק בטהרה אע"י מוך צביה"ש (מחמת שנמצאת ביום א' לראייתה).

ומה שגראה לומר בזה הוא דודאי דוקא ביום ראשון למעיין נדה אמרינן שאם עתה הויא עת נדחה מוחזק לנו שכל אותו יום היא תראה. (וילה"ע דאין זה דין בזמן וכגון י"ב שעות, שהרי אין נ"מ בזה אם ראתה בתחלת היום או בסופה,

אלא שזה דין ביום עצמו וכמו שמצינו בענין וסתות שהאשה קובעת לראות ביום או עונה מסויים ולא חוששין לשיעור של זמן אא"כ קובעת שעות מסוימות). נמצא דאין חשש גם בצבה קטנה וגם בז"ג, וכן בהמשך ימי נדחה (כאשר הפסיקה לראות באמצע) ג"כ אין חשש שמעינה פתוח.

מו"מ בדברי הסד"ט ודגמ"ר כאשר מציאה כתב ודאי מגופה

ולבן ע"כ לענין דינא, יל"ע אימתי חוששין לראשון לנדחה כאשר רואה דם תוך ימי ז"ל. והנה כאשר מצאה כתם קי"ל כנ"ל דלא חוששין לראשון לראייתה. ולכא' יל"ע בזה, מה הדין בכתמה כאשר אין צד דאחא מעלמא. ולכא' אשכחן מח' בין דגמ"ר לבין סד"ט בהך נידון.

שעיין בדגמ"ר סי' קצ"ו ס"י שמשמע שהש"ך כאן איירי בכתם שיש בו ספק מעלמא (עי' בסמוך מש"כ אליציה), אכן הסד"ט (ססק"י ד"ה עוד כתב הש"ך) חולק וס"ל דגם בכתם ודאי מגופה לא חוששין שהוא ראשון לראייתה.

שעיין בדגמ"ר שכתב שיש ללמוד את הדין של דם חימוד בגי"ר בכ"ש מכתם, ועע"ש שמציא את דברי הש"ך הנ"ל לענין חשש מעינה פתוח. ולכא' אם הדגמ"ר ס"ל דאיירי בכתם ודאי מגופה א"כ ודאי כבר נכלל בדברי הש"ך וכ"ש לא הוי, דהיא היא, דאין דין מעינה פתוח לגבי צעלת כתם ודאי מגופה. ולכן קצת משמע מיניה דס"ל דאע"ג דהש"ך איירי בצד דאחא מעלמא וצוה יש להקל, מ"מ מאחר שהיא צריכה הפס"ט

ואשה היושבת משום דם חימוד לא נריכה הפס"ט ממילא יש ללמוד ממנו. וא"כ אליבא דהדגמ"ר י"ל שגזי כחם ודאי מגופה ס"ל שנריכה מוך מדינא כי הש"ך לא איירי בזה [וא"כ הה"נ נ"ד של כתמי עד צדוק].

אבן אפשר לדחות בקל חשבון הנ"ל ולומר כמש"כ לעיל שדס חימוד שאני משום שהטעם שהיא רואה לא דמי לשאר ראיות. וממילא י"ל דמש"ה דן הדגמ"ר ללמוד מצעלת כחם מכ"ש, ולעולם י"ל שהש"ך איירי בצעלת כחם שראתה ודאי מגופה, וק"ל.

וא"כ מאחר שאפשר לומר שהדגמ"ר מודה לדברי הסד"ט, א"כ יש לפרש שהש"ך איירי בכל כתמים. שעיין בסד"ט דכ' דודאי הדין עם הש"ך [במש"כ שצעלת כחם לא נריכה מוך] שהרי הרשב"א מיקל גם בראייה כדרכה, א"כ אין להחמיר בכתמים דרבנן דמהני לצדוק בשחרית. והיינו כנ"ל דאם היא לא ראתה בהרגשה, אע"ג דראתה ודאי מגופה (שקיי"ל שראייה ודאי מגופה בלא הרגשה אינה אלא דרבנן), אין להחזיק אותה כמעיינה פתוח ואפשר לה להפסיק גם בלא מוך.

ומ"מ ילה"ע שהסד"ט סבר שיש להקל גזי כתמים מחמת שהן דרבנן, ומשמע מיניה שגם אלל ראייה בלא הרגשה יש חשש שתראה עוד (ול"א שרק ראיית נדה שצאה ע"י הרגשה חוששין למעיינה פתוח) ומ"מ יש להקל מטעם דהוי דרבנן וצוה יש לסמוך על הרשב"א [שמיקל גם כאשר רואה בהרגשה]. אמנם לכאור' הדגמ"ר (לפי מה שדחינו בו) משמע

שהטעם הוא משום שהש"ך לא חשש למעיינה פתוח גזי צעלת כחם, ולכן כ"ש אחר דם חימוד שאין לחוש למעיינה פתוח שאפי' הפס"ט לא נריכה וכן"ל (ונ"מ לגי"ר).

וא"כ לפי הסד"ט אכתי יש לדון גזי עד צדוק שהוא נדה מה"ת (כדהאריכו הפוסקים רס"י ק"ז וסס"י ק"ז, ואכמ"ל בזה, ע"י מה שהערנו בזה וסי' קפ"ג) אם יש לחוש שמעיינה פתוח. שאלבא דהסד"ט יש להסתפק אם יש לה לחוש לראשון לראייתה ולא תוכל להפסיק בלא מוך דחוק.

אבן לפי דגמ"ר לכאור' י"ל דאין טעם לחוש למעיינה פתוח דמ"ש ראייה מועטת ע"י עד הצדוק ומ"ש ראייה בלא הרגשה. ואמנם שיש לדחוק ולומר שמטעם שיש ספק בהרגשה ע"כ יש לחוש לראשון לראייתה, לכאור' זה ליחא שהרי לעיל הערנו שאפי' כאשר רואה בהרגשה לא חוששין למעיינה פתוח, ולא חוששין אלא בעת תחלת נדתה כמבואר לעיל. ולכאור' אין חשש תחלת נדתה אליבא דהדגמ"ר בראייה מועטת, ולכן י"ל אליבא דדוקא אם ראתה בשפע על עד צדוק י"ל דהוי תחלת נדתה.

וישו"ר כי התויו"ט גופיה שממנו פסק הש"ך להקל גזי כחם ג"כ משמע כמש"כ אליבא דהדגמ"ר. ודברי התויו"ט נמצאים צדברי חמודות (פ' מיוקת אות כ"ה) ושם האריך להסביר כי ודאי נ"מ לדינא לדין ביום א' לראייתה היינו כשרואה תוך ימי ספירתה (שאין לנו נ"מ בתחלת ראייתה שהרי קיי"ל להמתין עד יום ה' לראייתה כדי להפסיק בטהרה).

והסביר התויו"ט שם כי נשים דידן הן טועות במניינם ולא ידוע להם אם הם בתחלת ראייתן אי לאו. והמשיך לומר שאין להם לחוש אם ראתה כחם שהיא נמצאת ביום א' לראייתה. והרי התויו"ט לא הסביר את נימוקו, רק כתב שגבי כחם אין לחוש להנ"ל. ולכן נר' שסברת התויו"ט הוא ממש כנ"ל, דהיינו דאם כל הטעם שחוששין ליום א' לראייתה הוא מפני שטועות א"כ אין לחוש לגבי כחם דודאי מוכח מיניה וביה כי אין זה ראשון לראייתה, שהרי לא ראתה בשפע אלא נמצאה כחם.

ולפ"ז מובן מנהג הרבה מורים (וכן מובא

בלבושי עו דהגרעו"א שליט"א) שאם נתקלקלה תוך ימי ספירתה לא צריכה מוך מדינא שלא חוששין שהיא צראשון לראייתה (ולבושי עו שם לא מביא ציור שיש לחוש). וכן שמעתי ממו"ר הגר"מ קלוגמאן שליט"א עפ"י המסורה שקיבלה מהגר"מ הלברשטם זצ"ל כי אין חשש ראשון לראייתה תוך ימי ספירתה אלא"כ היא רואה בשפע (כעין ראיית וסת קטן. וודאי כי לא שכיח כלל שמהיה לה וסת קטן תוך ימי ספירתה וגם מוכל להפסיק בטירה קודם שקיעת החמה, אכן ציור הנ"ל שרואה כדרכה כעין וסת קטן היא תזכיר מוך מדינא. אמנם בשאר ראיות הן ע"י כחם הן ע"י עד הבדוק אין לה לחוש לראשון לראייתה):

סימן קצ"ו ס"ד

שיטת הסד"ט בפירוש הדין שאין לה אלא יום ח' בלבד ומו"מ בענין היסח הדעת וספורין לפנינו פסק המחבר שאם לא בדקה כל ז"נ ורק ביום ח' בדקה א"ע אין לה אלא יום ח' בלבד, וכ"א בהדיא בגמ' נדה (סו). ומקשין העולם מדוע אין לה אלא יום ח' הא מצינן למימר שאחר שהפסיקה בטירה הייתה לה שהיית יום אחד בין ההפס"ט לבין תחלת מנין הו"נ (שהרי אין חיוב למנות מיד אחר הפס"ט), וא"כ כאשר בדקה ביום ח' י"ל שבדיקה זו היא בדיקת יום ו' של נקיים וא"כ רב אליבא דר"א [דעה ראשונה במחבר כאן] פסק דמהני, וצ"ע.

ובהך דינא אשכחן צ' אופנים בפוסקים לפרש את מה דקיי"ל שאין לה אלא

יום ח' בלבד. שעי' בסד"ט כאן סקי"ח שמפרש את פסק המחבר עפ"י דברי המע"ל, וחולק עליו הנמחם דק [לוצאוויטש] (סי' קג"ה) ופירש את כל הענין באופן אחר. ומפני שהדברים תלויין בכמה ענינים, יש להאריך בפלוגתתם, ולאחר מיכן נציין כמה נ"מ לדינא שיוצאים מפלוגתתם.

ועי' בסד"ט (סו) שמאריך לפרש את שו"ט דהגמ' בפלוגתת רב ור"ח אליבא דר"א. ועיי"ש שכתב"ד מביא את דברי התפארת למשה שרצה ליישב את פסק הנ"ל דיום ח', ומירוצו דאה"נ דציור הנ"ל אפשר לומר דל מיניה את היום ששהתה בין ההפסק לבין ז"נ ומהני לה בדיקת יום ח', אלא הכא במאי עסקינן דטבלה ביום ח' גופיה אחר בדיקתה ביום ח', וא"כ ודאי לא

מהני שתעלה לה כיום שזיעי של הז' נקיים. ועיי"ש דהסד"ט דחה את דבריו, וא"כ הק"ל מדוע אין לה אלא יום ח'.

ולבן טרח הסד"ט להוכיח מסוגיין דבעינן ספורין לפנינו, ולא מהני לה ספירת ז"ג ככה"ג שהיא לא יודעת שהיא סופרת ז"ג דידה. וז"ל, ומה"ט בעינן בדיקה א' תוך ז"ג לכ"ע דאין ספירה בלא בדיקה, ועכ"פ נריך שתהיה חושבת דעתה מספר הימים של הנקיים שלה, וכו', אבל מ"מ בעינן שתתן דעתה וחושבת שימים האלו יהיה לנקיים שלה, עכ"ל. וגם הוסיף התם הסד"ט מדברי הרא"ה בצדה"ב ומה שחזר לו הרשב"א במשמה"ב, וכחז שם הסד"ט שמשניהם נראה שקיי"ל גם אליבא דרב דבעינן ספירה אע"ג דספורין לפנינו לא בעינן אליבא דר"א.

והילבך מסיק הסד"ט דלא מהני בדיקת יום ח' [וכלו' דאין לה אלא יום ח' בלבד] מפני שחסר הדין ספירה. דאמנם דספירה צפה לא בעינן מ"מ נריכים לדעת שהיא בנקיים שלה, ומשמע ג"כ דבעינן שתדע באיזה יום של הימים הוא יום א' וכו', רק שספירה צפה לא בעינן. (אכן העירוני שהגר"צ פארסט פתח נדה מסתפק וכו' דל"ע אם הסד"ט מודה שיכולה להמשיך את הנקיים שלה עוד כמה ימים, ומ"מ ככה"ג שהיא נמצאת ביום ז' שלה ועדיין לא בקדה א"ע ורואה להוסיף עוד יום לנקיים ולהמתין עד למחר כדי לבדוק א"ע, שיל"ע אם המשיך זה מהני להיות נכלל בספירתה וטהורה בבדיקת ח', וצ"ע).

ובמ"מ מה שמבואר בדברי סד"ט הנ"ל הוא שאם היא רואה להפסיק בטהרה

ואח"כ להמתין ולא למנות ז"ג עד יום שלאחר מיכן, שיכולה לעשות כן וימי נקיים שלה נחשבים שהיו בספירה. ועוד הוסיף הסד"ט דאין לומר דלא מהני בדיקת ח' אם נעשה ח' ימים לאחר הפס"ט (כלו' שהיה הפסק של ח' ימים בין בדיקת הפס"ט לבין בדיקת נקיים שעשתה ביום ח'), דהרי מנא לן לבדות דבר זה מלבנו והלא מסתימת הפוסקים לא משמע לחלק בזה.

ונמצא דלפי הסד"ט איכא חומרא וקולא בפסק שאין לה אלא יום ח' בלבד. שלפי הסד"ט יש חומרא שבעינן ספירה ולא מהני להוסיף עוד יום לנקיים שלה, ומאחר שס"ל דבעינן ספירה כ"ש שאם הסיחה דעתה מהנקיים ודאי לא עולה לה. ומ"מ יש גם קולא בשיטת הסד"ט והוא שאם כיוונה מתחלה לא להתחיל ז"ג דידה עד יום ז' מההפסק א"כ מהני בדיקת ח' כשאר בדיקת ז' בעלמא.

וילח"ע עוד דהא דבעי הסד"ט דין ספירה לכ"ע (היינו אפי' לרב), לכאור' אינו אלא בבדיקה א' תוך ז"ג. דודאי אם אשה בדקה א"ע ביום ז' לז"ג, ולאחר מיכן הבינה שלא בדקה ביום א', יש להצטרף את יום ח' לז"ג שלה. ואע"ג דהסד"ט כ' דמתחלה אין יום ח' מצטרף בדי שאל הימים לפי מה שהתחילה ספירתה, הך חסרון הוא דוקא בכה"ג דבדיקתה היחידה המעכבת מדין ספירה נעשה לאחר ז"ג שהיתה בדעתה לספור מתחילה. דכשאר גווי לא שייכא הך חומרא, וכגון בגוונא הנ"ל שאם בדקה ביום ז' דיש לה לצרף בסוף הנקיים שלה את יום

ח'. שאין עיכוב בדין ספירה דז"נ אה"כ היא רוצה לספור [דהיינו לצדוק] ביום שלא כיוונה מתחלה להיות בז"ג, וק"ל.

ואח"כ האריך הסד"ט להוכיח דאליבא דר' חנינא [דעה ב' בהמחבר וקיי"ל כוותיה, דהשו"ע פסק דאין להקל] בעינן ספורין לפנינו, ונ"מ טובא לזה כדפירש שם, ונציא לקמן.

שיטת הצ"צ בפירוש דין הג"ל ומה שחולק על הסד"ט בענין היסח הדעת וספורין לפנינו

ועי' צ"צ (שם) שחולק על כל הג"ל. דע"ש שהאריך להקשות על דברי הסד"ט שם, ופירש את שו"ט דהגמ' שם דלא כהסד"ט. ולכן מסיק הצ"צ דא"א לפרש את המחבר כמש"כ הסד"ט, דהרי בהדיא כ' המחבר דאין לה אלא יום ח' בלבד ולא חילק אם כיוונה מתחלה לכך אי לאו, וא"כ איך דחק הסד"ט לומר דבה"ג דכיוונה מתחלה לצדוק ביום ח' דעולה לה הז"ג. ולכן פירש הצ"צ דע"כ י"ל דא"א לה להרחיק את צדיקת סופן יותר מז' ימים, ולכן אין לה אלא יום ח'. וע"ש דמדמה את ז' ימים אליבא דרב, לה' ימים אליבא דר"ח כדפי' ספה"ת.

ובמ"ב אע"ג דהרחיקה ז' ימים הפס"ט עדיין יש לה, ורק צריכה להשלים על יום ח' עוד ו' ימים. ולפרש דבריו הסביר הצ"צ שאם היא רוצה להתיר א"ע ע"י צדיקת סופן א"כ צריכה שתהיה מוחזקת מתחלה ועי"ז אפשר לה לסיים את הנקיים ע"י הוכחה שהיא עדיין בחזקתה. אמנם אם בודקת בתחלתן א"כ לא צריכה את ההפס"ט,

דע"י צדיקת יום ח' שלה היא מוחזקת מתחלה בטורה.

ועוד כ' הצ"צ שאליבא דרב ודאי לא בעינן ספירה ולא קיי"ל כהמע"ז, ואפי' אליבא דר"ח לא בעינן ספורין לפנינו. ולכן אליבא דשתי הדעות במחבר אין מקום לחומרת המע"ז שאם הסיחה דעתה ללא עולה לה נקיים]. ואכמ"ל בכל דבריו, אכן כ' דודאי אליבא דר"ח ז"ל דלא צריכין ספורים לפנינו כסתמא דגמ' דף ל'. [ורב ור"ח נחלקו אליבא דר"ח כמבואר גמ' נדה דף ס"ט]. ולכן כ' הצ"צ דיש צ' ענינים נפרדים, א' הדין ספורין לפנינו, וב' הדין להחזיק בטורה מתחלת הז"ג. וכ' הצ"צ דר"ח ס"ל דלא צריכין דין הא' דספ"ל, ולכן ס"ל דשייך טבילה בזמנה דאיכא ספק דין תורה אם היתה לה נקיים משא"כ לפי ר"ע דבעי ספ"ל ודאי לא שייך טבילה בזמנה דאפי' כלפי שמיא אין ז"ג. אכן לפי ר"ח הוא ספק דין תורה בלא ספ"ל, ושייך לטבילה על הנד דיש שם מזה, אמנם לטהרה לבעלה ודאי צריכים לנאת מדין ספק וס"ל לר"ח דלזה צריכין תחלתן וסופן. וכ' הצ"צ או שלפי ר"ח היא צריכה להחזיק א"ע בטורה בתחילת נקיים מדין תורה או שאינו אלא חומרא דרבנן, אבל ודאי ספ"ל לא בעינן.

ולבן לפי דעת הצ"צ אין חומרא של היסח הדעת (שאם הסיח דעתה מהנקיים לא עלתה לה נקיים), דהרי ס"ל דהטעם שלא עלתה לה נקיים ע"י צדיקת יום ח' הוא משום דא"א להרחיק את ההפס"ט מצדיקת סופן יותר

מז' ימים, ולאז משום שהסיחה דעתה, ועוד
מסיק ה"ז שאליצא דרבי חנינא [והכי קי"ל
דאין להקל] לא בעי ספורין לפנינו.

דברים היוצאים מפלוגתת הסד"ט והצ"צ

ויש לומר שהסד"ט והצ"צ לשיטתם אלו
במה שנחלקו כאשר יש הרחקה יותר
מז' ימים בין הפס"ט לבין צדיקת ז"ל. שהצ"צ
ס"ל דיסוד צדיקות תחלה וסוף אליצא דר"ח
הוא משום שצריכה להחזיק א"ע בטהרה גם
מתחלה וגם בסוף (והצ"צ הסתפק אם הוא דין תורה
וכדלעיל), דהצ"צ ס"ל שאם היא לא מחזיק
א"ע בתחלת הנקיים א"כ חסר לה במה שהיא
חייבת להחזיק א"ע כאינה רואה. משא"כ
הסד"ט פירש אליצא דר"ח שהחויב לצדוק
הוא משום דבעינן ספול. ולכן י"ל שגח"ג
אליצא דרב, שלפי הסד"ט י"ל שרב סבר דלא
בעי אלא צדיקה א' תוך ז"נ והיינו מדין
וספרה [ולא בעי ספול], וכל זמן שהיא
קיימת את הך דין של וספרה עולה לה ז"נ.
משא"כ לפי הצ"צ איהו ס"ל דרב לא פליג
על ר"ח אלא לגבי אם מה שהיא צריכה
מתחילה להחזיק א"ע בטהרה אם אפשר לה
לסמוך על הפס"ט דידה.

וב"ב הצ"צ שרב מודה לסברת ר"ח דבעינן
להחזיק א"ע מתחלה, ומש"ה פירש
אליצא דרב דלא מהני הך החזקה לעולם.
דאם היא מחזיק א"ע ולא מתחילה למנות
ז"נ אלא לאחר זמן מרובה שוב לא מהני
לומר שהתחילה את הז"נ תוך ידיעה שהיא
אינה רואה. ונ"ל דהא שהצ"צ [וכ"כ החזו"א
סי' ז"ב סק"ח] סבר שהשיעור לזמן מרובה

(דלאחר מיכן לא מהני חזקתה שאינה רואה) הוא ז'
ימים הוא עפ"י מש"כ הסד"ט גופיה
בסוגיא דדס חימוד, שהתורה חידשה
שצדיקה א' תוך ז' מהני להחזיק אותה כאינה
רואה. ממילא ס"ל להצ"צ שגם צנ"ד כאשר
צריכה להחזיק א"ע בטהרה שיכולה למנות
מתוך ידיעתה שהיא אינה רואה לא מהני
אח"כ הוא תוך ז' ימים לצדיקתה. ולכן אם
הפסיקה בטהרה וא"כ לא התחילה למנות
עד למחרת, ולא צדקה א"ע עד יום ח' אין
לה אלא יום ח' בלבד.

אבן מ"מ יום ח' יש לה, ול"א שהיא צריכה
להפסיק עוד פעם. ופירש הצ"צ עפ"י
הנ"ל שאם ציוס א' למניינה ספרה אזי היא
לא בעיא שוב להחזיק א"ע ע"י הפסק טהרה
שלה, שהרי יש לה ספירת יום ראשון
המועילה לה להחזיק א"ע כאינה רואה
בתחילת מניינה, וק"ל.

וילח"ע כי איכא כמה נ"מ לפי הנ"ל בנוגע
לצדיקת יום ראשון של נקיים. דלפי
הסד"ט י"ל דאיכא דין תורה לצדוק ציוס
ראשון מטעם ספול [אליצא דר"ח], אבל לפי
צ"צ שסבר דלא בעינן ספול [אפי' אליצא
דר"ח] א"כ אפשר לומר שצדיקה ציוס ראשון
אינו אלא מדרבנן. ולכן שיטת הדגמ"ר כאן
דמהני ג' וז', לפי הצ"צ אפשר לומר דמה"מ
מהני גם לפי ר"ח ולכן במקום הדחק יש
צדיק להקל טפי מדברי הסד"ט. וילה"ע
דערוה"ש (סקצ"ו סכ"ה) ג"כ פירש אליצא
דר"ח דהא דבעיא צ' צדיקות לאו דוקא ציוס
א' וז', אלא רק בעינן צ' צדיקות תוך ז' ימים.

א"כ גם אליציה לא נקטינ דאיכא דין ספול
דע"כ מחייב צדיקה ציוס א' דז"נ.

[ועוד יל"ע בגוונא דהנצ"י המוצא צפ"ת
כאן, דצדקה א"ע ציוס א' ג' וח'.

דלפי הסד"ט דס"ל אליצא דר"ח דבעי
ספורין לפיניו ולהכי צעינ תחלה וסוף
ולנוסף לזה גם צעי דין ספירה דהזכרנו לעיל
אליצא דרב, א"כ יל"ע אס מהני תחלה וסוף
דלא נעשו צו' ימים הראויים להצטרף לז"נ
וכגוונא הנ"ל דהנצ"י. אמנם לאחר העיון
נראה דלכ"ע מהני, דהרי כבר הערנו לעיל
דכ"מ שיש צדיקה אחת תוך ז"נ נתקיים
הדין ספירה, ולכן אחר צדיקת יוס א' כבר
איכא דין ספירה. ומדין ספול"ל עי' בסד"ט
דמצואר דהיינו דוקא חסרון דע"כ צעינ
צדיקה ציוס א', וא"כ יש לה דין ספול"ל וגם
ספירה צו"נ, והא דצעינ צדיקה בסוף לכאור'
אינו אלא מדין להחזיקה בסוף הז"נ בטהרה,
וא"כ לא מתלא תלי כלל צדיני ספירה
וסד"ט יכול להודות דעולה לה כאשר צדקה
א' ג' וח']:

עוד בשיטת הסד"ט בענין ספול"ל ועוד בדברי
המע"צ בענין וספירה

עיינ בסד"ט סקי"ח שכתב דלפי ר' חנינא
דבעי ספול"ל א"כ מה"ת לא מהני לה
בלא צדיקת יוס א'. ולכאור' יל"ע בצברת
הסד"ט שאס צריכה לספור דוקא מתחלה כדי
שיהיו הז"נ שלה ספול"ל, מדוע מהני ספירתה
גם אס נעשית בסוף יוס א'.

ואין לומר שמאחר דאיכא מקצת יוס א'
מהני לכולו, דזה ודאי אינו אלא לפי

כותאי (גדה סט.), דלדידן לא שייך מקצת ככולו
אלא ציוס ז'. ויותר על זה קשה שהרי הסד"ט
סבר כהמע"צ (ס' ס"ג) דאס הסיחה דעתה
ודאי צריכה למנות מחדש (וכדלכאור' משמע
ממש"כ שם צד"ה וצנ"ד דהחזיקה נפשה כטמאה, אלא
שיל"ע אליציה אס צריכה ג"כ להפסיק שוב בטהרה או
דדוקא חסר צדין נקיים) וא"כ איך מהני תחילת
יוס א' שלה קודם ספירתה.

אמנם לאחר העיון צדצרי המע"צ והסד"ט
נראה דעיקר טעם שצריכה שימת לב
לנקיים הוא משום הדין דוספרה לה, וא"כ
י"ל דהמע"צ סבר דכל זמן שלא מחזיק את
עצמה כטמאה אין חסרון צנקיים, דרק התם
שייך לומר דסתר את מנינה מטעם שלא
שמה לב. וא"כ אמנם שבתחילת יוס א' עדיין
לא החשיבה א"ע כטהורה (שעדיין לא צדקה)
מ"מ כטמאה ג"כ לא החזיקה א"ע. וז"ל
הסד"ט שם, וצנ"ד דהחזיקה נפשה כטמאה
גרע טפי אף שהפסיקה מתחילה בטהרה
דמסתמא לא מרמא אנפשה לצדוק בכל פעם
שהרגישה, עכ"ל, ומשמע דוקא התם שלא
מצדוק אחר הרגשה דממ"נ היא טמאה יש
סתירה צמנינה.

אמנם אשה שלא החזיקה א"ע כטמאה רק
שלא ספרה אוחו יוס לנקיים, י"ל
דודאי אין כאן סתירה ולא צריכה שוב
להפסיק בטהרה, אלא דלא עלתה לה
לספירתה. וא"כ י"ל דמש"ה ס"ל להסד"ט
שיכולה לספור בסוף היום כדי שתהיה לה
ספירת יוס א'. דלאו מטעם סתירה אחינן
עלה, אלא מטעם דחסר בספירתה. והרי

התורה (אליבא דהסד"ט) לא הקפידה אלא על ספירה אחת ביום ראשון, ל"ש תחלת היום ול"ש סופו. ולכן תחלת יום א' קודם ספירתה לא חוששין שכבר ראתה, דמנלן לחוש לזה, אלא דכל זמן שלא ספרה לא עלתה לה בצירור יום נקי שלה. (והסד"ט לשיטתו אחי שפיר טפי, דהרי ס"ל דלא צעין ספירה אלא משום שדילמא תראה בלא הרגשה. דהיינו דמה שתראה בהרגשה לא מחייב ספירה ושיממ לב, דהא מ"מ היא תרגיש ותדדוק א"ע. ודוקא משום ראייה בלא הרגשה צעיא ספירה). ולכן ס"ל להסד"ט דמ"ד דצעי ספול"ל צעיא ספירה ביום א' אפי' בסוף היום, כדי שנימא דכל ספירתה בצירור, וכנ"ל.

והלכך למ"ד דצעי ספול"ל לא מהני ספירה ידידה אחר יום א', דאיך יעלה לה יום נקי בלא צירור הא צעין ספול"ל. משא"כ למ"ד דלא צעי ספול"ל אכן מ"מ צעיא ספירה (כן דעת הסד"ט והמע"ט), א"כ י"ל דכל זמן שהיא נותנת דעתה על ימי נקיים שלה יכולה לספור פעם אחת תוך ז"ג בימים הראויים להצטרף לספירתה. ואע"ג דלכאוף מנא להו להסד"ט והמע"ט דא"א למנות ביום ח' לנקיים שלה כדהאריכו שניהם לפרש (וכנ"ל), שהרי איך גרע עי"ז שמוסיפה יום אחד בסוף נקיים שלה [שאפי' אם נאמר דיום ראשון ודאי לית לה הא מ"מ אית לה שצעה ימים נקיים המסיימים ביום ח'], מ"מ היה נר' להציא סמך לדבריהם שהתורה

אמרה לספור שצעת ימים דהיינו שצעה של ימים (וכ"פ ג"כ רש"י עה"ת שמות פ"י פס' כ"ז), ולכן צריכה לצרר את שצעת ימים שלה וא"א לספור שמונה ימים.

שי"ל דהמע"ט והסד"ט סבירא להו דאיכא צ' דינים הכא, חדא דצעין ספול"ל ועוד שיש לה חיוב לדעת מהי ספירת שצעה שלה, וכנ"ל שהתורה חייבה אותה לספור שצעה של ימים, ולא ספירת הימים עצמן. ולכן אליבייהו התורה חייבה אותה לדעת מהי השצעה שלה שעל ידיה מטהר, ולכן ס"ל דאם היום שצדקה א"ע אינו ראוי להיות חלק מהשצעה א"כ אין לה טהרה ע"י הנך ז"י, וממילא צריכה למנות מיום ח' ותשלים עליו עוד ו' ימים. והדין של ספול"ל מחייב אותה לספור יום ראשון ע"י צירור [שהיא עושה ע"י צדיקה] ודוקא צהכי ספירת הימים עולים לה.

אלא דיל"ע לפי הך מ"ד דצעין ספול"ל צ"ע מנליה הך דין שני. דהתורה לא אמרה אלא וספרה לה שצעת ימים, וא"כ י"ל שאין לה אלא דין לספור ימים שהן שצעה וכנ"ל. ואפשר דמאחר דדרשין ימים ולא לילות, נמצא דכל יום ויום הוי דין שלעצמו, וכן מדין סתירת יומה מוכח דכל יום הוי ספירה בפני"ע, ממילא י"ל דלא סגי בספירת שצעה, אלא דצעין גם ספירת ראשון דהשצעה כדי ששאר הימים יהיו צהכרח תוך ספירתה:

סימן קצ"ו ס"ו

שיטת רעק"א בענין בדיקת חו"ס

עיינן במחבר כאן ש' שאם יקשה צעינייה מאוד להכניסו כל כך צעומק לפחות בדיקת של יום הפסק טהרה ובדיקה של יום ראשון מהשצעה תהיינה עד מקום שהשמש דש, עכ"ל. והאריך הצ"י צענין זה, וכחצ דאע"ג דלכא' היה נראה מרוב ראשונים דלא צעינן עד מקום שהשמש דש מ"מ משום דכן איתא ברבנו ירוחם ממילא אין להקל אלא בשאר בדיקות. ועוד איתא התם במחבר דכל הבדיקות יהיו צעומק באו"מ בחו"ס עד מקום שהשמש דש. ולכא' משמע שרק על תנאי עד מקום שהשמש דש מיקל המחבר, אכן בבדיקת חו"ס אינו מיקל ומעכב הם מדינא. (ועי' צפ"ת סק"ט במש"כ הנצ"י לגרף את דברי הרמב"ן דיש להקל בבדיקות חו"ס, ורק הפס"ט צעי חו"ס).

ובענין בדיקת חו"ס כתב רעק"א בתשובה (ס' ס') שבאמת הא דבדוקין חו"ס היינו משום שא"א [לרוב נשים] להגיע עד מקום שהשמש דש. והסביר שם בהמשך דבריו כי יש בדיקה המועילה בלא חו"ס והיא כנגד פי הרחם, אכן מפני שקשה לה לעשות כן היא חייבת לבדוק בחו"ס כי אפשר שהדם זב ע"י הזדדים, ואם לא תעשה בדיקת חו"ס היא לא מצררת שבאותו זמן אין המעיין מוציא דם.

ועיי"ש בתשובה שרעק"א בא לפרש מהי תועלת הבדיקה שהרי אפילו כאשר בדקה ומצאה א"ע טהורה מאן נימא לן שלא ראתה קודם שבדקה וכבר יראה מגופה (ואין לומר שא"כ היה נמצא או על הבדיקה או על החלוקה, דודאי אשכחן כמה מקומות שאמרינן שנאבד הדם כשאנינו בדוקת, ומו י"ש לחוש שנאבד כשהיתה במרחץ וכיו"צ). ולכן כ' רעק"א שצריך להצין איך בדיקתה מהני, ופירש רעק"א שמהניא דוקא לשעתה [שאינן דם יוצא עתה], אכן על דם שקודם לכן לא חוששין.

והק' רעק"א א"כ לפ"ז מדוע בדוקים בחו"ס, הלא דם בחו"ס לא הוא אלא דם ישן [שהיה שם בציה"ח מחמת שינא מקודם ממקורה], ואם הבדיקה רק על מה שינא עתה, מדוע יש לבדוק בחו"ס. (ועי"ש מה שהק' על הצ"ח ועוד דדימו בדיקות לבעלה לטהרות, ואכמ"ל בזה, אכן ילה"ע דאפשר שהיסוד של רעק"א מונח בהנחה דבאמת נח' זו אשלי רבדני, דלעולם י"ל בבדיקתה היינו גם על מה שהיה מקודם ועיי"ז נעשה נקיים ולא רק בדיקה לשעתה). ולכן פירש רעק"א דהטעם בבדיקות חו"ס היינו משום דמאחר דא"א לה להגיע עד פי הרחם ממש, א"כ א"א לדעת בצירור דמעיינה סתום עתה, ולכן צריכה לבדוק גם בחו"ס כדי לצרר שהדם אינו יורד בשעת בדיקתה. שהרי כאשר דם יוצא או נופל דרך ביה"ח או נופל דרך חו"ס ושוהין שם (עפ"י סד"ט כאן סקב"ג), ולכן אם

לכא' משמע שיש טעם לצדוק בחו"ס אפי' אם צודקין עד פי הרחם. (וג"ל דוחק לומר שזואר הרחם צ"י לא הוי מקום פתיחת הרחם אלא צדדי הרחם, דזה לא משמע בפשט דבריו).

ולבאו' ז"ל דרעק"א גופיה ס"ל דכל זמן שאינו מגיע ממש עד פי הרחם א"כ יש לחוש שזב הדם דרך חו"ס, וס"ל לרעק"א דודאי י"ל דאפי' צדיקה עד מקום שהשמש דש לא הוי עד פי הרחם ממש, וכמו שכתב הצ"י מה שאפשר למיבדק בדקין (ועע"ש בסוף חש' רעק"א שכתב שיש לזרף מה שכתבו האחרונים גבי בחולה דאם א"א לה צדיקת חו"ס דלא חייבה יותר, וגם לזרף את שיטת הרמב"ן שאין חיוצ צדיקת חו"ס תוך ז"ג). וסברא זו הנ"ל היא סברת הצ"ח והרמ"א, דתרווייהו פסקו בהדיא דאין מקום שהשמש דש מעכב מדיני צדיקה, אלא דהוי צדיקה מזררת יותר אם מגיע לשם ולכן מזה מן המוצחר לעשות הכי אם יש לה יכולת לעשות כן.

אמנם אם נימא כנ"ל דהצ"י כדלעיל דעד מקום שהשמש דש הוא עד פי הרחם, א"כ מלשון הטור ודאי קשה [שהרי ס"ל שמעכב מדינא]. דז"ל הטור, ותכניסהו לחורין ולסדקין עד מקום שאצר התשמיש מגיע ואם לא עשה כן לא הוי אלא קינוח בעלמא ולא יראה ידי צדיקה, עכ"ל, נמצא דכלא חו"ס לא מהני מה שמגיע עד הרחם (כפי מה שפירש הצ"י שכוונת עד מקום שהשמש דש היינו עד פי הרחם וכנ"ל). ולשון הטור ג"כ נמצא ברא"ש וברבנו ירוחם כאשר מציא שם הצ"י. (ולכן ז"ע לפי רעק"א, אא"כ נימא דרעק"א ס"ל דודאי

היא צודקת בחו"ס ג"כ בשעת צדיקת ציה"ח אזי היא יודעת צודאי שאינו רואה דם עמה.

ולחבי כתב רעק"א שאם א"א לה לצדוק בחו"ס היא יכולה לצדוק ע"י צדיקת שפופרת דהיינו עד פי הרחם, ועי"ז ודאי מהני צדיקתה, דהרי צודקת שלעת עמה מעיינה סתום וכנ"ל. ועוד פירש לפי הנ"ל דמשום האי טעמא מה דמהני מוך דחוק ציוס א' כל ציה"ש ולא חוששין דירד הדם לחו"ס, הוא משום דהמוך בעי להיות דחוק שם עד מקום שהשמש דש. (וכתב רעק"א שאלת"ה א"כ ז"ל שהיא צריכה לחזור ולצדוק חו"ס אחר הסרת מוך דחוק, ולא מצינו חיוצ כזה ולכן י"ל דהמוך צריך להיות עד מקום שהשמש דש).

דברי המוחרב והטור לא אתיין שפיר לפי פירוש הנ"ל דרעק"א

וי"ל צפירוש דברי רעק"א הנ"ל לצדיקת חו"ס. שמלשון המחבר דלעיל לכא' מצואר שחון מחיוצ צדיקת חו"ס יש לצדוק ג"כ עד מקום שהשמש דש. ועי' צצ"י שמשמע שמקום שהשמש דש הוי עד פי הרחם או עד סוף ציה"ח (או שהוי כמעט סוף ציה"ח ומה דאפשר למיבדק בדקין).

והנה אם עד מקום שהשמש דש משמעותו עד פי הרחם ממש וכדמשמע בתחלת דברי הצ"י כאשר הביא את דברי הרמב"ם (פ"ד הל' איסור ציה"ח), א"כ לכא' א"א לפרש את דברי המחבר כדברי רעק"א הנ"ל. שהרי אם עד מקום שהשמש דש היינו פי הרחם א"כ לפי דברי רעק"א הנ"ל מדוע צריכים ג"כ צדיקת חו"ס. משא"כ דעת המחבר

לכ"ע לא הו' עד פי הרחם ממנ, ויש לחוש שהדס זכ
דרך חו"ס, ודו"ק).

וראו יל"ע בדברי רעק"א שכתב דלא איכפת
לן על הדס שכבר יאל מזמן ועמה הוא
בחו"ס. וז"ל רעק"א, דמה זכך דיש דס
בחו"ס, הא כיון דפסק המקור מלזוז הו'
פסיקת טהרה, עכ"ל. דלכאוף דבריו מתלא
תלי בפלוגתא הנב"י (יו"ד מהדו"ק סי' נ"ה)
והחו"ד צענין הרגשת זיבת דבר לח (פלוגתא
מוצא בפ"ת רס"י קפ"ג). והענין ארוך ואכ"מ,
אכן עי' בחו"ד רס"י ק"ז דהק' על דברי
הנב"י שכו' דאיכא הרגשת זיבת דבר לח גם
צביה"ת, משום דס"ל להחו"ד שאס דס יאל
מהמקור בטהרה א"כ א"א שמיעשה נדה
ע"י הרגשה צביה"ת. וז"ל החו"ד שס, אמנס
נראה דצענין שתרגיש שזב ממקורה, דאס לא
הרגישה שזב ממקורה רק שמרגשת שזב
צפרודור נראה דטהרה כיון שצשעה שנפל
מהמקור לצפרודור לא הרגישה ורחמנא
טהרה להדס שזב בלא הרגשה מאין יתחיל
הטומאה צפרודור, עכ"ל.

ובצענין הנב"י וקוש' החו"ד האריך ג"כ
הגר"ז, עי' בשו"ע הרב סי' קפ"ג
בקו"א אות ז', דמאריך לבאר כי מה
שהמורה קוראה צצשרה היינו צית החיצון,
וממילא הרגשה צביה"ת מטמאה כהנב"י
ודלא כהחו"ד.

ולפ"ז לכאוף רעק"א הנ"ל ס"ל כהחו"ד,
דהרי אס הדס ירד מהמקור לחו"ס
שלא צהרגשה אזי כשמרגישה את הדס
צביה"ת הא נעשה נדה עתה לפי שיטת

הנב"י והגר"ז הנ"ל. ולכן נראה דרעק"א
חולק על הנב"י והגר"ז, שאס היה מודה
לדבריהם היאך כתב שאס פסק דס מהמקור
דנחשצ לפסיקת טהרה. והלא רק לפי
החו"ד התורה הכריעה טומאתה דוקא ע"י
יציאה מהמקור.

לפי הב"י בדיקתה היא שאין לה טומאה בבשרה
ודלא ברעק"א

ועפ"י כל הנ"ל יש לפרש את שיטת הטור
והנב"י צענין צדיקת חו"ס (דאפילו אס
היא צודקת עד מקום שהשמש דש יש ראשונים הסוברים
שבלא צדיקת חו"ס לא הו' אלא קיעות, ודלא כרעק"א).
דעיינ צב"י שזא לפרש שיטת הטור וסיעתו
וכתב, וז"ל, ואפשר שטעמם משום דכיון
דקי"ל דנשים מטמאות ציציאת הדס לצית
החיצון אף על פי שעדיין לא יאל לחוץ כמו
שנמצא צסימן קפ"ג צריך לצדוק כל צית
החיצון, ועד מקום שהשמש דש הוא צית
החיצון ומפני כך צריך לצדוק עד שס וכו',
עכ"ל. [ואחר כך הק' הצ"י דמהרמז"ס
הנ"ל משמע דאיכא קצת מקום צביה"ת שלא
צודקת אותה, ותי' או שצודקין מה דאפשר
או דחולקין על הרמז"ס וס"ל צביה"ת היינו
רק עד מקום שהשמש דש].

והנה יסוד הצ"י הנ"ל צ"צ. דאין מעלה
ומוריד הא דטומאתה מתחילה
צביה"ת קודם שיואל הדס לחוץ. הלא אנו
צודקים את מעיינה אס נסתס אי לאו, וא"כ
אפי' אס הטומאה לא היתה אלא עד שיואל
לחוץ הלא עדיין שייך לצדוק אס היא עומדת
ליטמא. וכן גם צ"צ מדוע צריכים לצדוק כל

פירות

סימן קצ"ו ס"ו

הבית

קה

ציה"ת, הלא הדם לא בא אלא מן המקור, וא"כ קוש' רעק"א עומדת דלא איכפת לן על דם שיצא מזמן.

והנה הצ"י כתב שמאחר דמקום ציה"ת הוא מקום שהדם גורם לה שהיא נטמאת, ממילא ע"כ צעין לצדוק את כל מקומה. (וכן מוכח ממה דמאריך קצת אח"כ לומר או דצדוקין מה דאפשר או דשא"ר חולקין על הרמב"ם צמה נקרא ציה"ת). ולכא' מפשטות לשון הצ"י נראה לומר דאם לא היתה טמאה עמה כאשר הדם ציה"ת אלא רק לאחר מיכן א"כ לא היתה צריכה לצדוק א"ע בכל ציה"ת, דאפשר שהדם ייצא ציה"ת ולעולם לא יצא. אכן אם הטומאה כבר נמצא ציה"ת, א"א להשתמט ממנו.

אמנם לפי רעק"א ז"ע מדוע היה צריך לצדוק כל ציה"ת כדמדגיש הצ"י, הלא היה סגי בזה שהמקור עצמו סתום וכנ"ל. וכן נראה דהצ"י [וכן הטור וראש' הנ"ל] נחלקו על יסוד רעק"א דצדיקת ז"נ הוא דוקא לצדוק סתימת המעיין. דאינהו סצרי דספירתה תוך ז"נ היא ע"י שתזכר שאין לה טומאה עמה. דהיינו דאין לה דם המטמאה אותה עמה ציה"ת.

ולפי יסודות הנ"ל יש לפרש את שיטתם. דאם סבירא להו כהנצ"י והגר"ז הנ"ל, א"כ ודאי צריכה לצדוק שאין לה דם עמה המטמא אותה ציה"ת כשתרגיש אותו, לדידהו ציה"ת הוי ממש כהמקור אליצא דרעק"א וחוו"ד לענין זה. (וודאי מודו דדם ציה"ת אם לא אלא מהמקור לא מטמא אותה, אכן לענין

זה שחטמא ע"י שתרגיש עמה נחלקו הני אשלי רצוני אם טומאת נדה יכולה להתחיל בציה"ת).

ואע"ג דהצ"י רק הביא את הדרשה דמטמאה בפנים כבחוך ולא הביא את דרשה האחרת מאותו קרא עד שתרגיש בצשרה דממנה למד הנצ"י והגר"ז דאיכא טומאה המתחילה בציה"ת, מ"מ א"ש דהרי בלא דרשה השניה י"ל דאין לחוש לדם זה דאולי נאצד ולא יצא לחוץ וכנ"ל. וודאי כי לפי נצ"י והגר"ז ב' הדרשות דנדרשו מחיצת בצשרה כדאימא ר"פ הרוואה כתם אית להו יסוד אחד כדאריכו הם שם]. אלא שלפ"ז אין פלוגתא צ"י ורעק"א בעצם יסוד הצדיקה אלא דנח' אם שייך שחטמא ע"י דם שכבר נמצא ציה"ת.

אכן נר' טפי לומר והוא שאפי' אם הצ"י היה מודה לדברי החוו"ד ורעק"א צענין הנ"ל, עדיין משמע מהצ"י דיסוד הצדיקה לא משום צדיקת סתימת המעיין אלא משום שיש לזכר שאין לה טומאה עמה. ונראה לומר דדמי לדברי הצ"ח הנ"ל ועוד אחרונים שעליהם השיג רעק"א בתשובה שם. וכבר הצאנו למעלה כי רעק"א השיג דודאי לא שייך לזכר מה היה קודם הצדיקה, והדין עמו, שהרי אין לנו צירור על מה שהיה מקודם שודאי שייך שהיה דם וכבר יצא וא"א לזכר דבר זה.

ולבן י"ל דהצ"י ס"ל דאע"ג דאה"נ שא"א לה לזכר אם יצא דם מגופה מ"מ לא שייך לומר שיש לה ספירה שהיא נקיייה אם עמה יש דם המטמא אותה ציה"ת. דאע"ג

די"ל דאזו דם כזר טימא אותה כשינא מהמקור (ואם לא טימא אותה, לא יטמא אותה עתה כפי הצנת החו"ד ורעק"א), מ"מ הוי חסר בספירה שלה דא"א לומר שהיא נקייה עתה. דלכ"ע ספירתה רק ע"י שהיא נקייה בשעת בדיקה. אלא דלפי רעק"א לא זריכה אלא לזרר שאין לה דם היוצא עתה המטמא אותה, משא"כ לפי הצ"י היא זריכה לזרר דאין לה דם נדה עתה בגופה. דאה"נ שאי אפשר לה לזרר מה שהיה מקודם, אמנם לזרר שאין לה דם נדה עכשיו בגופה הא היא יכולה לזרר כן ע"י בדיקת ציה"ת. נמנא דנח' צמעה ספירה. דיסוד הבדיקה לשניהם הוא שעכשיו היא נקייה, אכן לפי רעק"א היא עושה את זה ע"י סתימת המעיין לחוד, משא"כ לפי הצ"י היא עושה את זה ע"י צירור ציה"ת שלה נקייה עתה מדם נדה.

(ודילמא היה אפשר לומר שצירור צדס ציה"ת מתלח תלוי צמה שהארכנו צריש סימן זה ציסוד פלוגתת החו"ד והסד"ט עם הרמ"א והש"ך אם צודקין דוקא משום ראיות בלא הרגשה או מטעם אחרת כגון ארגשה ולאז אדעתה או שימת לב דהחת"ס. שהרי אם נימא שהדם שלא הרגישה הנמנא צציה"ת אינו סותר א"כ לכא"ו היה נר' לצדד כרעק"א, ואין צורך לצדוק אם יש דם צציה"ת אחר שלא הרגישה את הדם.

אמנם לאחר העיון ודאי ליכא למימר הכי, אלא לכ"ע אינו תלוי בזה שהרי לכ"ע

אם נמנא דם אין לומר שהוא דם מן העלייה מחמת שלא הרגישה, שהרי יש לחוש לארגשה ולאז אדעתה כדכ' הסד"ט. וגם רעק"א גופיה מודה לזה, שהרי לא היקל בענין חו"ס אלא מחמת שא"א לזרר מה שהיה, ולא מחמת שדם זה אינו סותר. ומאחר שרעק"א רס"י קפ"ג סבר כהש"ך שאינו סותר בלא הרגשה לכא"ו י"ל שסובר כהסד"ט דחיישינן לארגשה ולאז אדעתה).

ונראה לפרש שאפי' אם הצ"י מודה שאין טומאת נדה אלא"כ ינא מהמקור בהרגשה מ"מ דם שנמנא צציה"ת הרי הוא טומאה בצורה, ולכן ס"ל להצ"י שאין ספירה בלא ידיעה שעכשיו אין טומאה בצורה (ועי' ס' וקרא פט"ו פכ"ח). משא"כ רעק"א ס"ל שע"כ אין חיוב ספירה מה"ת אלא בצירור שאין דם נדה יוצא עתה, וכנ"ל.

לפ"ז דצרי הצ"י הם קצת דומין למה שהעירו הנצ"י והגר"ז שיש טומאת נדה גם צציה"ת. אלא שאלצייהו היא יכולה להעשות נדה ע"י הרגשה צציה"ת, אמנם לפי הצ"י טומאת נדה שצציה"ת הויא דין תורה שמעכב ספירתה [ועל זה חולק רעק"א].

ועי' צפ"ת ס' קפ"ג סק"צ מה שהציא צשם שו"ת ברית אברהם, ולכא"ו נמנא לפי הנ"ל שלפי רעק"א מה"ת אפשר לספור ז"נ גם אם יש דם [ישן] צציה"ת, משא"כ לפי נד אחד שצצ"י גם טומאת דם נדה הנמנא צציה"ת (אמנם ש"ל שאינו תחלת נדה כדכ' החו"ד ודלא כהנצ"י) מעכב דין ספירה מה"ת:

סימן קצ"ו ס"י

אבן לכא' משמע מדברי הראש' שאינה פירשו שהיא צריכה ג' ימים להחזיק שמעיינה נסתם. וילה"ע דלכא' הך יסוד דבעין להחזיק שמעיינה נסתם (ואין לה לסמוך על הפסק טהרה), הוא משום דהמו' הקפידה עליה שמהיה לה ז"ל ולא סגי בהפס"ט (ועי' בסד"ט סק"ח שמצינו את דברי הרשב"א והרא"ה שפירשו את יסוד חייב ז"ל). [אלא שלפ"ז קשה על הסד"ט שז' לקמן בסימן זה (סקל"ד) די"ל דוקא גבי נשי דידן דהוו ספק נידות ויש להן מעינה פתוח דנדות דמחמירין בגי"ר. ולכא' מדין תורה היה נראה לומר להיפך דדוקא מעינה דזיבות יש לחוש למעינה פתוח ולא מהני הפס"ט, משא"כ גבי נדות רק ביום א' לראייתה קי"ל דלא מהני הפס"ט. וז"ע].

וּלְבָן אֲעִ"ג דַּבְעֵלְמָא כַּחַס שֵׁיט צו תְּלִייה
אֲזִילִין צִיָּה לְקוּלָא, מ"מ צִגִּי"ר כַּאֲשֶׁר
מִסְתַּפְקִין עַל דֵּם אִם אַתָּא מִמֶּנָּה אִו אַתָּא
מֵעֵלְמָא כַּחֲצוֹ הָרָאשׁ הֲנִ"ל דִּבְגִּי"ר עֲדִיין י"ל
דַּמְעִינָה פִּתּוּחַ וְאִין כֹּאן סַפֵּק הַשְּׁקוּל. שְׂאִין
לַחֲלוֹת אֵת הַדֵּם שְׂאֵתָא מֵעֵלְמָא אִם עֲדִיין לֹא
צִרּוֹר שְׂמַעֲיִנָּה סָתוּם.

אם ראייה בלא הרגשה סותרת ז"נ ולפ"ז יש
להגדיר חומרת גי"ר

וילח"ע דהך חומרא דג"ר אינה תלויה בדין
ראייה בלא הרגשה אם סותרת ו"נ.
דאע"ג לאשכחן פלוגמא באחר' בדין סתירת

שיטת הרמ"א בחומרות גי"ר ולכא' פסק דלא
כמושמועות הראש'
עיי'ן צרמ"א שמצי' את דברי המרדכי
וספה"ת והגמ"י שהחמירו שלא לתלות
את כתמה בגי"ר דז"נ. וע"ע צמ"כ
הדרכ"מ, ומה שהאריכו בדבריו הש"ך
והט"ז.

וילח"ע דליכא כמה אופנים לפרש את חומרא דגי"ר, וכלהנן. דאע"ג דלכא' מצויר דדברי הראש' הנ"ל דחומרת גי"ר היא מטעם דכל זמן שלא החזיקה א"ע במעיין סתום אנו מחזיקין אותה כרואה ולכן לא שייך לתלות את כתמיה, מ"מ עי' ברמ"א דדרכ"מ שר' דלא החמירו בגי"ר אלא מטעם חומרא בעלמא, והראיה לזה שדוקא כשאפשר ליזהר, [ועי' בש"ך סקי"ג שכבר האריך להקשות על דברי הרמ"א שם]. והיינו דהרמ"א ס"ל דבאמת אין חסרון במה שתולין את הדם גם בגי"ר, שלכא' קשה לומר שא"א לתלות את כתמה אם עברה בשש"ט וכיוצ"ב. ולכן הרמ"א פירש שהחמירו כמה ראש' משום דרצו שתיזהר בנקיים שלה (וכנ"ר שעי"ז שא"א לתלות כתמיה תהיה לה זהירות יחידה ותשים לב שלא רואה). ואמנם שהראש' לא משמע כלל כדבריו [וכדזהק' הש"ך] מיהא חזינן דלא החמירו אלא א"כ שייך ליזהר מיניה, ולכן בגוונא שא"א ליזהר ודאי אמרינן דהכתם טהור ולכן כ' הרמ"א שמכא המ"ד דא"א ליזהר ממנה דתולין בה.

ז"נ ע"י ראייה בלא הרגשה, מ"מ לענין חומרת גי"ר כ"ע מודו לזה. ולכן יש לפרש לצדדין את הענין של גי"ר. דלפי החו"ד (ס"י קצ"ו סק"ג) והסד"ט (ס"י קצ"ד סק"ד מובא ברעק"א ס"י קפ"ג) דראייה ודאי מגופה דאחיא בלא הרגשה סותרת עכ"פ את יומה י"ל שמש"ה חוששין למעיינה פתוח כדי שנדע בודאי שיש לה נקיים (דהיינו ימים בלא ראיות כלל).

משא"ב לפי הש"ך והרמ"א כאן (כמש"כ סד"ט שם ורעק"א שם אליבייהו) דס"ל דאין סתירה אלא בראיות זיבות [דהיינו ראייה בהרגשה (דעד שחרגיש בצורה נאמר גם צדודות וגם ציבות כדפי' הראשונים משום דהתו' אמרה בשניהם בצורה)] א"כ כתמים אינם סותרים את נקיים שלה (ועע"ש בסד"ט דכ' שראה הרבה משוואות אחרונים שג"כ ס"ל כהש"ך והרמ"א, אלא דאיהו גופיה נע"ג צוה). וא"כ אליבא דהנך פוסקים [והכי קיי"ל] גי"ר שחוששין שמעיינה פתוח ולכן לא תולין את כתמיה לאו מטעם דסותרין נקיים ידיה, אלא מטעם דא"א לתלות וכדנפרש.

דעי' בחו"ד גבי וסתות (ס"י קפ"ד סק"י) דפירש שמחמת חזקה דוסתות שתראה ג"כ בלא הרגשה והה"נ גבי נ"ד של מעיינה פתוח י"ל דגורס לה שתראה בלא הרגשה. ולכן חע"ג דטומאת נדתה וזיבתה אינה אלא בהרגשה מ"מ עלולה שתראה גם דם בלא הרגשה אם מעיינה עדיין פתוח. והנך דמים שצאו בלא הרגשה נהי דטמאין הן עצמן מה"ת כשאר דם הבא מן המקור [דמקור מקומו טמא], אכן אינן אלא כתמים בעלמא וטומאת האשה אינה אלא מדרבנן (לפי החו"ד

כאשר ראתה ציוס וסתה בלא הרגשה, ולפי הרמ"א וסיעתו גם כאשר ראתה תוך ז"נ בלא הרגשה טומאתה אינה אלא מדרבנן).

ולבן לפי מה דקיי"ל דאין סתירת נקיים ע"י ראיית כתמים, נ"ל דהחומרא דגי"ר אינו אלא משום דלא תולין את הדם דאחיא מעלמא מאחר דמעיינה עלול להוציא דמים. נמצא דעפ"י דין תורה שהיא עלולה לראות (המחייב ז"נ ואפשר דיש נ"מ גם לטומאת הדם בכה"ג דיש ספק בדם), אנו מחמירין שאין לנו תלייה בטומאת כתמים דרבנן.

ולבן לפי מה דקיי"ל כהרמ"א והש"ך וסיעתן (שראייה בלא הרגשה אינה סותרת) פשיטא מה דאחיא צפ"ת כאן (סק"י"ז) שאם נמצא כתם ע"ד שאמק"ט בגי"ר שהיא טהורה. שהרי רק כאשר הספק בטומאת הכתם תלוי בהסתפקות במקור הדם בזה אזלינן לחומרא מאחר שמעיינה פתוח, משא"כ אם אינו ספק במקור הדם אלא שלא גזרו טומאת כתמים ע"ד שאמק"ט ודאי שטהורה גם בגי"ר דמ"ש וכנ"ל. [אכן אליבא דהחו"ד והסד"ט הנ"ל דס"ל דודאי ראייה מגופה בלא הרגשה סותר יומה, ודאי לא מהני הא דנמצא כתם ע"ד שאמק"ט בכה"ג דודאי מגופה, ואליבייהו סותר יומה].

חזקה שמעיינה נסתם אם ראתה בלא הרגשה
תוך גי"ר

אבן לפי הנ"ל שיל"ע בכה"ג דמצאה כתם גדול בגי"ר דנקיים ע"ד שאמק"ט דטהורה ולאחר מיכן צו"נ (ובגין ציוס ד' דנקיים) מצאה שוב כתם גדול בכה"ג שיש לה תלייה,

דלכא' י"ל שהיא לא יכולה לתלות דעדיין לא הוחזק מעיינה סתום ג' ימים שהרי ראתה דם ממעינה בגי"ר. וליכא למימר אה"ג, דהא לא אשכחן פוסקים מחלקים בזה, ולא הו"ל לסתום בזה.

ולבן י"ל [ולכא' הכי מסתבר למימר] דאע"ג דמעין פתוח עלול להוציא דם בלא הרגשה מ"מ החזקת סתימת מעין נעשה ע"י הא דלא ראתה בהרגשה ג' ימים. דהרי גם מתחלה ראייה בלא הרגשה ל"א דיט לה חומרא דמעיינה פתוח (כדאיחא לעיל בש"ך סק"ו ונ"מ ליום א' למציאת הכתם דשייך להפסיק בטרה), וא"כ גם לא מהני להחזיקה שעדיין פתוח, דרק אמרין דעלול להוציא דם כל זמן שמוחזק המעין להיות פתוח ע"י ראיות בהרגשה. ולכן אחר ג' ימים שהוחזקה שאינה רואה בהרגשה כבר מחזיקין את מעיינה כסתום ואפשר לתלות כתם ביום ד' על שש"ט, וק"ל.

מו"מ במוש"ב הסד"ט שחומרת גי"ר אינה אלא לנשי דידן שהן ספק נדות

אלא דלכא' לפי הנ"ל נר' דכל חומרת גי"ר מסתבר דוקא בכה"ג שצריכה לספור ז"ג. שהרי התורה אמרה שאין לנו לסמוך על הפס"ט שלה, וצריכה ז"ג. (ואין להוכיח לפ"ו שהפס"ט שלה מה"ת ע"י מש"כ לעיל ריש הסימן, די"ל דמ"מ לא מהני להחזיק אותה כמעין סתום אחר שראתה ג' ימים בימי זיבה, וק"ל. וע"ע בדברי הסד"ט כאן סק"ח מהרשב"א והרא"ה בסיוד ז"ג).

וא"ב תמוה לי מש"כ הסד"ט כאן סק"ל ד שי"ל דכל חומרת גי"ר שחידשו

הראשונים היא דוקא בנשי דידן, דספק באת ממעין דנדה ולא ממעין דזבה. והרי לכא' קיי"ל שאחר הפס"ט דנדה [אחר יום ראשון לראייתה] לא אשכחן כלל חומרא שהיא עדיין רואה או עדיין מעין פתוח. והא ודאי איירינן שהפסיקה אחר יום ראשון לראייתה כדינה. וא"כ איך כ' הסד"ט די"ל דהחומרא דגי"ר דוקא אחר מעין דנדה.

ועיי"ש מה שפירש דימי זיבה הם בחזקת מסולקת מדמים, ולכן מהני קצת לפרש את מה שכתב שם, אמנם מ"מ הלא לכא' איפכא מסתברא דרק בזה גדולה שייך חומרא זו. ובאמת הסד"ט בהמשך שם (ד"ה ולהיחר) כ' כנ"ל דרק אחר מעין דזיבה לכא' שייך הך חומרא, ומ"מ דקארי לה מאי קארי לה.

וקצת מיושב דברי הסד"ט אם נימא שמחמירין לכת' לשיטת רבי יהודה דס"ל דמעין דנדה היינו ז' ימים וא"א להפסיק קודם ליום שביעי, אכן נע"ג מדוע נפרש שהראשונים החמירו לשיטתו, הלא מצואר שקיי"ל שלא כדבריו אלא כחכמים (ורק על יום ראשון מסתפקין אם מהני הפס"ט). ועיי"ש בסד"ט דלכא' מציא ראייה לסברא הנ"ל להחמיר דוקא ממעין דנדה מהא דהגמ' אמרה גבי יום ראשון לראייתה דמעיינה פתוח, והוא תימנה כנ"ל, דאחר יום א' שוב לא שייך הך סברא.

ומה שנר' לומר בזה הוא כעין מש"כ לעיל צריש הסימן אליבא דהוכ"י, וכן מה שאשכחן בכמה ראש' שאין חיוב הפס"ט

מה"ת קודם ספירת ז"כ. והיינו משום דדוקא מעיין דנדה יש לו רגלים לדבר שעלולה לראות עוד, ולכן אע"פ שיש לה חזקת טהרה ולא חוששין שתראה עוד אחר שהפסיקה בטהרה (אחר יום א'), מ"מ מיהא אס מנאה דם הרי צעינינו רואות שיש צד שלא הפסיקה.

ומבילא כמו שרוב לא מועיל משום שעלולה לראות אחר שפתח מעיינה, וכן מש"ה לכ"ע היא צריכה לפסוק מדין תורה ועד שעושה כן היא בחזקת רואה וכנ"ל (ריש הסימן), א"כ הה"נ כאן גבי גי"ר ס"ל להסד"ט דהך חומרא דוקא שייך למעין של נדה שהרי מנאה דם ורגלים לדבר שממעיינה צא ולא מעלמא. משא"כ גבי מעיינה של זיבה שהיא בחזקת מסולקת דמיס צהקך ימים כמש"כ הסד"ט שם, אין כאן רגלים לדבר שממנה צא.

עוד בענין הנ"ל ובתליית כתם קטן

ולפי הנ"ל יש לפרש ג"כ את סוגיא דכתם קטן דכתב הרמ"א עפ"י תרוה"ד שתולין בצינה גם בגי"ר. ולכא"ו הרמ"א ס"ל כמש"כ בתש" (ס' ז') דאם יש הוכחה דהכתם ודאי מגופה לא תליין בצינה. אמנם אינו מוכח כן בדעת הרמ"א שעיי"ש בתשובתו דאירי בכתם גדול ולכן מחמירין דודאי לא שייך לצינה (אע"ג דמראה אדום בכתם היה פחות מכגרים ועוד), ודילמא ס"ל להרמ"א דכתם שהוא פחות מכגרים ועוד טהור אפי' בודאי מגופה דלא גזרו על כך שיעור [ועי' צמע"ז (ס' כ"ז) דשקיל וטרי צוה וכתש' הרמ"א].

ומ"מ לכא"ו לשון הרמ"א כאן דתולין בצינה משמע דס"ל שטהורה משום דתולין בפועל על צינה, ולא שסבר דלא גזרו על כתם קטן. ועי' בתרוה"ד ס' רמ"ט שהוא מקור דברי רמ"א דידן, ומלשונו שם משמע צהדיא דמאכלות מנזיות ותולין בפועל עליהן. וא"כ נר' שהרמ"א ס"ל כהכו"פ דכל כתם דודאי מגופה טמא אפי' פחות מכגרים ועוד, ודלא כמנ"י רס"י קפ"ג וכמע"ז (ואג"מ ור"פ פסקו צוה לקולא, ועי' צמה שדנו אליבא דהחת"ס).

ולכא"ו יש צ' אופנים לפרש את הא דמקילין בגי"ר בכתם קטן אע"ג דלשאר תליות לא תולין מטעם דמעיינה מוחזק עדיין להיות פתוח. די"ל דאה"נ לא היה נראה לתלות אכן משום דא"כ א"א לטהר אשה לצעלה דכל מטה ומטה וכו', והם אמרו והם אמרו ולא גזרו בכתם קטן אע"ג דצאמת לא היה נראה לתלות בצינה בגי"ר. או י"ל שמפני שמאכלות כ"כ מנזיין אכתי הוי ספק השקול [גם בגי"ר קודם שהחזיקה שמעיינה נסתם] אם הדם צא ממעיינה או אם הדם צא ממאכלות ולכן תולין במאכלות בגי"ר.

ביאור פלוגתת הרמ"א והש"ך בענין מכה המ"ד

ולכא"ו היה נר' לומר דנ"מ צין צ' דדים הנ"ל הוא אם ניקל גבי מכה המ"ד כמו שהקילו גבי מאכלות. ועפ"ז יש לפרש את פלוגתת הש"ך (סקי"ג) והרמ"א בענין מכה שמ"ד. דהרמ"א שמדמה אותם לכא"ו ס"ל כצד צ' הנ"ל ולכן גם גבי מכה מפני שיש ספק השקול יש להקל, אמנם הש"ך ס"ל כצד א' הנ"ל כמבואר צהדיא בדבריו

ולכן כ' דאין להקל גבי מכה המ"ד אע"ג
 דגבי מאכולת לא גזרו. במאי פליגי, דדוחק לומר דנח' אם מכה מ"ד
 הוי תלייה מעולה כמו מאכולת.

אמנם לפ"ז קשה איך הש"ך מודה גבי מוכת
 שחין שיש לה הרצה דם, ומשמע
 דמודה למש"כ הצ"ח דדמי למאכולת. הא
 לפי הנ"ל לכא' יש לחלק ביניהם. אמנם
 אפשר לדחוק ולומר דבגי"ר אמרו דאע"ג
 דמסתבר שאין לתלות דהרי מעיינה פתוח,
 מ"מ בגוונא דא"א לטהר לא גזרו בגי"ר.
 והש"ך ס"ל דהא לא שייך אלא במוכת שחין
 שיש לה ריבוי דם, אמנם שאר מכות הרי
 יכולות לטהר א"ע כשהמכה עוצרת.

אלא דקשה לפ"ז, דהש"ך פליג על הרמ"א
 מטעם דס"ל דמכה המ"ד לא דמי
 למאכולת משא"כ מוכת שחין דמי ליה. ונ"ב

וי"ל דהש"ך והרמ"א לשיטתם אילו, דלפי
 הרמ"א לא גזרו בגי"ר אלא מטעם
 זהירות יתירה וכנ"ל, וא"כ כל זמן דליכא נד
 להשמט ע"י זהירות יתירה וכגון גבי מכה
 המ"ד ומאכולת א"כ לא גזרו, משא"כ לפי
 הש"ך דתלוי בצבצרא דמעיינה פתוח א"כ כל
 זמן דמסתבר טפי למימר דמעיינה אחת
 הדם לא תולין. וס"ל להש"ך דדוקא גבי
 מאכולת או מוכת שחין שייך למימר דיש
 להסתפק במקור הדם ולכן תולין לקולא.
 ולפ"ז לכ"ע מכה המ"ד לא הוי תלייה מעולה
 כמו מאכולת ומ"מ ס"ל להרמ"א דשייך
 לתלות צו כנ"ל:

סימן קצ"ו סי"א

ה' ימים אצל כלות מו"מ בדברי הש"ך
 ודגמ"ר ולו"ש

כתב הש"ך סק"כ שגם כלות נהגו להמתין
 ה' ימים כמש"כ הרמ"א כאן ולמנות
 ז"נ רק מתחלת ליל ו'. ור"ל שאע"ג שהכלות
 עדיין לא נישאו וא"כ י"ל דלא פלוג של לא
 שמשה אטו שמשה לא שייך צהו, מ"מ הנהיגו
 בעצמן ג"כ להמתין ה' ימים.

ובן מבואר דבדברי הדגמ"ר שהעיר כאן כי
 בכלות דידן הא כבר הוו טמאות מראיה
 ראשונה ידיהו, וא"כ מש"כ הש"ך שיש לה

להמתין עד ליל ו' ע"כ לא שייך אלא לכלה
 שרואה עתה לפעם ראשונה.

אמנם עי' בלחם ושמלה שס"ל שהדין דלא
 כהדגמ"ר, וס"ל דבין כלות שרואות
 בפעם ראשונה ובין כלות שכבר ראו דין אחד
 להם שנוהגות לא למנות עד ליל ו' לראייתה.
 ולכא' תמוה, שהרי כלה שראתה כבר הא
 היא נמצאת לאחר יום ה'. שכל זמן שלא
 טיהרה את עצמה הלל היא עדיין בימי
 טומאתה, ופשוט שכן הוא. ועי' בלו"ש שכ'
 שנוהגות כאילו המעיין פתוח לה' ימים, ע"ש,
 ולכן א"א להפסיק בטירה קודם ה' ימים.

ותו עי' בחכמ"א וסד"ט שסתמו בזה, ולא חילקו בין כלות שרואות לפעם ראשונה לבין שאר כלות, ומשמע דס"ל שכל כלות נריכות להמתין עד ליל ו' לראייתה, וז"ע.

אי לאו (כגון מזד רפואה או מזד חומרא כגון כחם שהסתפקו בו), אכן צכה"ג שהיתה ודאי טמאה נדה מדינא קודם ראייתה הא בזה לא אשכחן מאן דמחמיר בזה.

אבן דברי הלוי"ש הג"ל הם דלא כדברי הפוסקים שצפ"ת סקט"ז האומרים שאם היתה טמאה כבר שאינה נריכה להמתין ה' ימים מראייתה (דלפי הלוי"ש נריכות להחמיר גם בזה). ואע"ג שהסד"ט והחכמ"א סתמו גבי כלות כנ"ל מ"מ לא אשכחן שס"ל שאם היא טמאה כבר שנריכות להמתין לו' לראייתה.

יש לפרש את סתימות החכמ"א והסד"ט בענין אחר ודלא כהלוי"ש
ולבן אדרבה דברי הלוי"ש כאן הוא נדחה לגמרי מהלכה, שאין לנו חומרא שנוהגות כאילו מעינה פתוח לה' ימים. ולכן נר' שאפי' אם נימא דלא כהדגמ"ר כאן, וכפשטות החכמ"א והסד"ט [אליבא דהש"ך] דצכל כלות איירינן י"ל דרק גבי כלות נהגו חומרא יתירה כדי שהיא תתרגל להמתין ה' ימים מראייתה. ולאו מטעם מעיין פתוח אלא מנהג צעלמא כדי שתתרגלו הכלות לחומרא זה. כן לכא' נר' פשוט אליבא דהש"ך אם נכריע דלא כהדגמ"ר. אכן אין לומר כהלוי"ש שהחמיר כנגד כל הפוסקים הג"ל ופסק שנריכה להמתין לו' לראייתה אע"ג שהיתה טמאה קודם ראייתה. ולכן יש לתמוה על צדה"ש שמציאו כאן כאילו ההכרעה להלכה כדברי הלוי"ש, וזה אינו וכנ"ל:

ולבן תמהתי על צדה"ש שמציא כאן את דברי הלוי"ש צענין אשה שהיתה טמאה כבר וראתה שוב שנריכה להמתין לו' לראייתה, ומשמע מיניה שפוסקים כהלוי"ש [וכן מפני סתימת החכמ"א והסד"ט], והרי לכא' אדרבה נר' מהדגמ"ר ופ"ת וש"א"פ שלא ס"ל הכי. שהרי לא דנו הפוסקים [עי' דרכ"ת כאן, וצאג"מ יו"ד ח"ד סי' י"ז אות כ"א] אלא בגיונא שהיתה להם פרישה מזד אחר אם אפשר לצרף לה' ימים של המתנה

סימן קצ"ז ס"ב

הערה בענין טבילה בזמנה מצוה

ושהנשים לא יתעטלו, ולא יצואו למכשולים וכו'.

עייין צפ"ת כאן סק"א שצ"ן לתש' חת"ס סימן ק"ע. וע"ש צח"ס שהאריך צענין ליל טבילה, וכ' שלא צרור מהי מקור מצותו. ומ"מ כ' שאפשר שתקנו הכי משום כדי שיקיימו כהוגן מצות עונה

והנה כבר העירו כי הטור צאה"ע סי' כ"ה כ' צהדיא דיש מצות עונה כליל טבילה, ולכן קצת קשה מש"כ החת"ס שם שרק הצ"י

הציא את דברי הירושלמי תענית, ומשמע שר"ל שקודם למרן הצ"י לא פסקו כדברי ירושלמי שם.

ועוד ילה"ע שמלכד מצות עונה המצוהרת בדברי הטור, יש לומר דאיכא עוד טעם שהיא חייבת לטבול בזמנה ואין לשהות טבילתה. שעיין ברמב"ם הל' אישות פ"י ה"ב המצוה שם כי כניסה לחופה שהיא הקניין המציא אותה לזין נשואה, נכלל בזה שהיא תהיה מותרת לו כל זמן שתוכל. וכל' דקנין אישות מחייב אותה ליטור את עצמה כל זמן שהיא יכולה לעשות כן. וממילא י"ל דהא שלא משהין עת טבילתה לאו משום מצות עונה לחוד, אלא משום שהוא חלק מחיוב קנין אישות. [ואכמ"ל בזה, אכן בזה ג"כ מצוה שטת הרמב"ם לגבי חופת נדה, שמדויק בדבריו שלא ס"ל שאין קנין כלל ע"י חופת נדה רק שחסר באישות, עיי"ש. וע"ע בצ"ס ס"י קצ"ב דג"כ משמע דלא ס"ל אליבא דהרמב"ם דלא קנה כלל ע"י חופת נדה, ע"ש]. ומש"כ הרמב"ם בפרק י' לא שייך כלל למצות עונה, שהרי הרמב"ם מזכיר את דיני מצות עונה רק בפ"ד שם.

שם רפט"ו (ועדיף להקל למנות מיום ה'). ורק אם צריכה להפסיק ביום ג' וכיוצ"ב אזי היא יכולה לדלג טבילתה. והראו לי כי הגריש"א ג"כ כתב כך סברה. וגם איתא במכתב של החזו"א לטהרת בת ישראל (אות ג') שיש לה להפסיק ביום ד' [כמו שפסק האג"מ]:

הערה בממ"נ דהש"ך והשגת החו"י ופירוש בפלוגת מהרי"ל ותרוה"ד במה שנהגו איסור רחיצה ליל שבת

עיי' בש"ך סק"א מש"כ שממ"נ אם היא חוזרת מחמת ספק א"כ אין סיבה שלא לטבול בליל שבת. שאם היא צריכה לטבול אזי היא טבילת מצוה בזמנה ומותרת, ואם היא לא צריכה לטבול אזי אין כאן איסור של תיקון מנא (אע"ג דלא שייך לדין נראה כמיקר כמצוה בתרוה"ד ס"י רנ"ה).

ועי' בגל' מהרש"א שמציא את תש' חוט השני [להחיות יאיר] ס"י פ"ב, שחולק על ש"ך הנ"ל, לפי מה דקיי"ל דאיכא איסור רחיצה מחמת מה שנהגו לא לרחוץ. וממילא ס"ל להחזו"י דאין כאן ממ"נ, דלעולם א"א לה לטבול אלא"כ הוי טבילה בזמנה.

ולבאו' נר' שפלוגתתם תלוי על מח' מהרי"ל ותרוה"ד. שעי' במהרי"ל (שו"ת חדשות ס"י ז') דהתם משמע כמו שמוצא בחו"י (ס"ט) שיש לאסור בכל גוונא מטעמים של חשש סחיטה או העברה ד"א צרה"ר ועוד טעמים, ולכן מי שאין לה חיוב לטבול ודאי אסרינן לה. משא"כ התרוה"ד כתב כלשון המוצא בש"ך [וצט"ו] שמחמת מה

וע"ע שם ברמב"ם ריש פט"ו מש"כ בענין חיוב פר"ו. והנה נח' אג"מ (י"ד ח"ד ס"י י"ז אות כ"ב) על דברי גדולי זמנינו [הרב מטשיבין ודעימיה] שיעזו לדלג טבילתה ולהמתין עד וסת הצא כדי שתוכל להפסיק ביום ד', ואיהו כ' דאין לעשות כן משום שיש לו לזבול כל עונה ועונה כמש"כ הרמב"ם

שנהגו לא לרחוץ ממילא שיך לנו איסור תיקון מנא וא"א לומר שנראה כמיקר. אמנם אי לא משום תיקון מנא אין איסור לה לרחוץ.

ושו"ר כי האג"מ באו"ח ח"ד (סי' ע"ה אות ב') כתב כנ"ל כי מהרי"ל ותרומה"ד פליגי בהא. ולכן נר' שמה שמציא גלי מהרש"א בשם חוט השני שדברי הש"ך אינו לפי מה שקיי"ל שיש איסור רחיצה היינו מפני שהחוו"י פסק כמהרי"ל הנ"ל, משא"כ הש"ך פסק כתרומה"ד. וע"ש באג"מ שמאריך לפרש את יסוד פלוגתתם. ולכאוי קיי"ל

כתרומה"ד ודלא כמהרי"ל, כי כן פסקו הש"ך והט"ז כאן.

[וילח"ע שאפשר לדחות בכוונת מהרי"ל ולומר שס"ל כמו שפירשו הש"ך והט"ז אליבא דתרומה"ד. ועוד ילה"ע שאפשר לדחות בדברי תרומה"ד ולומר שאיהו ג"כ סבר כמו שהצין החוו"י, וכן נראה מהחוו"י גופיה דאיהו ס"ל דלא נח' בזה תרומה"ד והמהרי"ל שהרי הציא שניהם. אכן מה שנראה לענ"ד בפירוש דברי הש"ך הוא די"ל דנח' מהרי"ל ותרומה"ד בהנ"ל, ושמחתי לראות את דברי אג"מ הנ"ל שג"כ כ' הכין:]

סימן קצ"ז ס"ג

הערה בשיטת ר"ת שיכולה לטבול קודם חשיכה עיין בש"ך סק"ו דכ' שרצינו תס לא התיר לטבול קודם חשיכה אלא ביום ח'. שי"ל שמש"כ ר"ת להתיר לטבול קודם חשיכה כאשר אינה חוזרת לציטה עד שתחשך לא הוי אלא סברה בסרך צתה, אכן משום שמא תראה ותסתור בזה לא איירי ר"ת ולכן לא התיר ביום ז'.

ועי' בעצוה"ג סי' כ', ובסד"ט כאן סק"ט דס"ל דר"ת התיר גם ביום ז', וע"ע

באג"מ ח"ג סי' ס' דדן בפלוגתתם לדינא, והדברים ארוכים. ולא צאתי אלא להעיר כי עצה"ג האריך בדברי הראשונים איך הציאו את דברי ר"ת, ודן בסמימת לשונם. אכן לא ראיתי מאן דהעיר שהסמ"ק (עמודי גולה ריש סי' רצ"ג) מבואר בהדיא שר"ת הקיל גם ביום ז' וכמסקנת עצה"ג והסד"ט. וגר' שאם היה להש"ך דברי הסמ"ק גם איהו היה מודה לדינא לדברי עצה"ג ודעימיה ולא היה מצריך למחות ציד הנוהגין להקל גם ביום ז', ודו"ק:

סימן קצ"ז ס"ה

בענין טבילה ביום שביעי ודברי הראב"ד ששוויה
ביום ז' לנדה

הש"ך מחמיר לדעות בראשונים הסוברים
דאפי' גבי נשי דידן אם טבלה ביום
ז' דלא עלתה לה טבילה. והנה לכא' ז"ל
שמאחר דאיכא חשש שמא תראה ותסתור לכן
אסורה לטבול ביום ז', ואע"ג דמה"ת היא
יכולה ליטהר אחר נץ החמה מ"מ הפקיעו
ממנה את טבילת יום ז' ומש"ה לא עלתה לה
טבילה. משא"כ טבילת יום ח' דודאי ליכא
אלא משום סרך צתה, צדיעבד אם טבלה
עלתה לה טבילה. נמצא דאע"ג דנשי דידן לא
הוו אלא ספק זבות ומש"ה מונין ז"ג, מ"מ
ס"ל להנך ראש' שיש להחמיר חומרא הנ"ל
שהפקיעו ממנה טבילת ז' שמא תראה
ותסתור.

אבן לשון הראב"ד צדין זה ז"ת. וז"ל
הראב"ד (ס' בעלי הנפש שער הטבילה),
אמר ליה רב פפי לרב' מכדי האידנא כולהו
נשי ספק וכו' נינהו ובעיא שבעה נקיים
ליטבלו ציממא דתמניא, פירוש דאי זבה היא
הא טבלה בזמנה ואי נדה היא טבלה ביום
שמיני, וא"ת שמא נדה היא ואמר ר' יוחנן
בין בזמנה בין שלא בזמנה לא תטבול אלא
בלילה התם הא קאמר טעמא משום סרך
צתה, והאידנא בין אמה בין צתה משכחת בהו
טבילה בזמנה, ושני ליה משום דר' שמעון
דתינא אחר תטהר אחר מעשה תטהר פירוש

אחר טבילה אכל אמרו אסור לעשות כן שמא
תצוא לידי ספק, פי' שמא תראה צו ביום
ותסתור כל שבעה והכא נמי כיון דמשוינן לה
כזבה וסתרה ואסורה לשמש כולי יומי
דתמניא שויה לההיא יומא ביום שביעי לנדה
דהא נדה היא ומשום הכי לא טבלה צדיעי.
וכתב ר' אחא משבחא ז"ל דאי טבלה צדיעי
לא עלתה לה טבילה, עכ"ל.

והנה מש"כ הראב"ד שנשים דידן שהן נדות
וליהי צריכות לטבול צלילה לכא' ז"ב.
שהרי נשים דידן לא טובלות עד אחר יום
צדיעי, שהרי א"א לכלול את יום הראייה
כחלק מהנקיים, וכן מצואר לעיל מיניה צדברי
הראב"ד גופייהו. וא"כ ודאי שנשים דידן
שהן ספק נדות לא טובלות בזמנה. וא"כ
מדוע כ' הראב"ד שנשים שלנו מאחר שהן
ספק נדות לא מהני טבילתן ביום, ומה
הפירוש ששוויה ביום ז' לנדה.

ולבא' היה אפשר לומר שהראב"ד הצין
מהגמרא שגזרת סרך צתה לא שייך
אלא צנדה. שהרי עיי"ש בגמ' פ' תינוקת
(סו:), ואם נפרש את הגמ' שם שגזירת סרך
צתה איירי בגם צו' לספירתה א"כ לכא' היינו
אטו שמא יראה ויסתור והוי גזרה
לגזרה, ולכן נ"ל דרך משום נדה גזרו. וכה"ק
הראש', אכן תירצו מחמת שדברי רבא ועוד
אמוראים (אחר תקנת ר' זירא) תקנו תקנות ביום
שמיני ע"כ גזרינן משום סרך צתה גם משום

שמה תראה ותסתור [שכל נשים דידן הן ספק זבות]. וע"ע ברו"ה שמקיל לכת' משום דס"ל דגורת סרך צתה לא שייך אלא ביום ז' לראייתה כפשטות הבנת הגמ' וכו"ל.

וא"ב היה נר' דהראב"ד צא לפרש איך שייך גורת סרך צתה לדידן, שהרי מודה לרו"ר שאפי' אחר תקנת ר' זירא שייך גורה של סרך צתה. ומש"ה כ' הראב"ד שנשים דידן הן ספק נדות, וכלו' שעדיין שייך הגורה הקדומה שגזרו על נדה לא לטבול ביום כלל אפי' שלא בזמנה משום סרך צתה. אלא שלפ"ז צ"ל דאם טבילה ביום שלא בזמנה (כלו' אחר יום ז') כמו שהן עושות שהרי כבר מנו ז"נ וא"כ ודאי י"ל שעלתה להן טבילתן, וצ"ב.

ובן צ"ע צמה שממשיך הראב"ד להציא מהשאילתות שלא עלתה להן טבילתן אם טבולו ביום ז' של נקיים (שהוא טבילה ביום שלא בזמנה לגבי נדות כמבואר למעלה). [ותו קשה לשון הראב"ד מה שכתב ששויהו כשביעי של נדה, שלכאור' היה צ"ל שעדיין יש גורת סרך צתה]. ועע"ש ברו"ה שהשיג על דברי הראב"ד שם מכוח קושיות הנ"ל.

ביאור דברי הראב"ד עפ"י הרשב"א דל"א ממו"ג גבי נשי דידן

וברי לפרש את שיטת הראב"ד יש להקדים את מה שמוצא צב"י וצחוו"ד רס"י קצ"ו בשם הרשב"א, והוא דל"א דנשים דידן ממ"נ לא צריכות לחוש למעיינה פתוח של נידות. דהיינו שלא אמרינן שאם היא נדה א"כ לא צריכה נקיים, ואם היא זבה גדולה וצריכה ז"נ הא ודאי לא הויא יום אי

לראייתה, אלא אמרינן גבי נשי דידן שעד שנסתם מעיינה של נדות א"א לה למנות ז"נ. ויש כמה אופנים לפרש את זה עפ"י חומרות דרבנן של רבי ור' זירא בענין ו' וז' נקיים, ואכמ"ל בזה. (עי' מש"כ בריש סימן קצ"ו אליבא דהחוו"ד שם).

נמצא שקיי"ל דז"נ שלה מעכצין עליה אפי' אם היא ודאי אינה ז"ג, שאחר חומרת ר' זירא כל טיפת דם מחייבת ז"נ. נמצא דמדרבנן היא אינה יכולה לטעה מטומאת נדה שלה עד אחר ספירת ז"נ. ולכן יש לדון ג"כ גבי טבילת יום ז' לנשי דידן. ועל זה העיר הראב"ד שלכאור' על הך גופה שקיל וטרי בגמ' שם שנשים דידן לא שייך אללן גורת סרך צתה, שהרי גם היא וגם צתה לא מטבול אלא לאחר הזמן, וא"כ לעולם לא שייך הך גורה. ותו הק' רב פפי שם שגם ביום ז' צריך להיות מותר להם, שהרי אפי' אם תסתור הא לא שייך בזה איסור כרת שאינו אלא חומרא של ז"נ.

שלכאור' אין לפרש את שו"ט דהגמ' שם שנשים דידן הן זבות מעיקר הדין, שא"כ לא היה לו לרב פפי להקשות דוקא מנשי דידן שהן ספק זבות, אלא אפי' בודאי זבות הוה מצי להקשות כן. וגם לכאור' עדיף טפי לומר דרב פפי היה יודע את הברייתא דר"ש ולא משתמיט מיניה מה שלכאור' מוסכם לכ"ע. (עי' ברש"א נדה שם שכתב דלא נחלקו התנאים בזה). ולכן צ"ל דתירוק הגמ' שם שלא טובלים מטעם שמה תראה ותסתור, ר"ל אפי' נשים דידן שהן ספק זבות [ספק

נדות], אחתי מחמירין עליהן הך גזרה. נמצא
ש"ע"ג דרק מחומרא נריכה ז"ג, מ"מ
חוששין לה שחמור ותצטרך שז"נ ולכן
אסרוה מלטבול ביום ז' [שהוא לכה"פ יום
ח' לראייתה].

ונר' שמחמת תירוצ' הגמ' דמ"מ א"א לה
לטבול ביום ז' א"ע"ג שאכל נשי דידן לא
יבוא לאיסור כרת, הוכיח הראב"ד ש"ע"כ
החמירו בחומרת ר' זירא לאסור טבילת יום
שביעי. שאלת"ה מה תירוצ' הגמ' על קוש' רב
פפי. ומש"ה הוסיף הראב"ד לומר ש"ל
שמאחר שטומאת נדה עליה עד שתוכל לטבול
אמרו חכמים שיום ז' של נקיים הוא כיום ז'
של נדה. וכלו' דהם הפקיעו ממנה היכולת
לטבול ביום ז'. ולכן הביא את דברי השאלות
שהפקיעו ממנה טבילת יום ז', ואם טבלה לא
עלתה לה טבילה. (ועי' בש"ך סק"א שהביא את
דברי הראב"ד ועוד ראש' וכ' שיש להחמיר לשיטתם
שדיעבד לא עלתה לה טבילת יום ז').

עוד ביאור בשו"ט דהגמ' שם בענין סרך בתה

ואפשר דהראב"ד הבין דמש"ה אביי ורבא
תירצו בגמ' דוקא בלשון משום דרבי
שמעון. שלכא' לאו מתלא תלי דוקא בעיקר
דברי ר' שמעון, אלא רק מה שהוסיף מדברי
חכמים, ועיקר דברי ר' שמעון של אחר
מעשה חטא י"ל דאגב גררה נסביה. אכן
כנ"ל לכא' קשה מדוע הגמ' היתה נריכה
לציין לדברי ר' שמעון אם כ"ע מודין לחומרא
דרבנן של שמא תראה ותסתור. ולכן י"ל
דדוקא משום לתא דר"ש שכ' שטהרתי

תלויה בטבילתה מדין תורה א"כ י"ל שאחרי
שחז"ל הפקיעו ממנה טבילה א"כ א"א לה
ליטהר. ונר' שהראב"ד הבין שזה היה תירוצ'
הגמ' לקוש' רב פפי, ש"ע"ג שז"נ שלה היא
חומרא בעלמא וא"כ לכא' אין טעם לגזור
אטו שמא תראה ותסתור, מ"מ מאחר שר'
שמעון דרש שטהרתי מתלא תליא בטבילתה
במקוה והם כבר אסרוה מלטבול ביום, א"כ
ע"כ כיום ז' של נדה היא דמיא ור"ל שגם
בדיעבד לא עלתה לה טבילה.

שי"ל דלעולם אי לאו דרשת ר"ש הו"א
שטומאת זיבה שלה מסיימת ביום ז'
אחר נך החמה, שכבר ספרה ז"נ משום
שמקל' היום כולו. וא"ע"ג שאם ראתה
נחלה שלא היתה לה יום נקי מ"מ י"ל דנ"מ
בזה אליבא דהרא"ש דס"ל בריש פ' צנות
כותים שא"א לה לסתור ע"י פולטת ש"ז ביום
ז' שהרי יש לה נקיים. שי"ל דפולטת ש"ז
קודם טבילה ביום ז' אליבא דהרא"ש מתלא
תלי במח' ר"ש ורבנן. [ואפשר לדחות ולומר
דלכ"ע אינה קותרת אליבא דהרא"ש אחר
שספרה ז"ג, שאיכא למימר שלא לדון סתירת
יומה נתחדש ר"ש דיניה של אחר מעשה
חטא, מ"מ אפשר דפליגי בהא].

ולבן צנ"ד י"ל שחומרת חז"ל שנשים שלנו
לא יכולות לטבול ביום ז' היינו ע"כ
עפ"י ר"ש דהיינו שאין לה טהרה עד אחר
טבילתה, דאליבא דרבנן אינה אלא גזרה
לגזרה. אלא שיש להוסיף שעכ"פ הראב"ד
ודאי ס"ל דזבה גדולה אם טבלה עלתה לה
טבילה. והיינו מפני שזמן טבילה ידיה לא

הפקיעו ממנה, והרי עת טבילתה היא ציוס. רק לגבי נשים דידן שיש להן דין נדה ג"כ א"כ עיקר דין שלהם הוא טבילה זלילה, וגורנין בשאר ימים משום סרך בטה. ואע"ג דלא שייך סרך בטה כקוש' רב פפי מ"מ שייך

להשאיר את טבילת נדה זלילה וממילא מה שהיא טבילת ציוס לא מהני שאליצא דר"ש בלא מעשה טבילה א"ל ליטהר. ואם הפקיעו את מעשה טבילה שלה שעדיין דין נדה עליה א"כ גם בדיעבד לא עלתה לה טבילה, ודו"ק:

סימן קצ"ח ס"א

אינה מקפדת על החציצה א"כ בטל לגופה, וכן אם אינה על רוב גופה בטל לגופה אפי' היא מקפדת, ולכן בשני אופנים אלו אין חוץ בינה לבין המים.

[וא"י לומר אליצא דסד"ט דסוף סוף הוא חד דינא שצריך כל גופו במים, ומקום שיש שם חציצה באמת לא נחשב להיות בתוך המים. וכאשר אינו חוץ מדינא ממילא יש כל גופו במים, ש"ל שטבילתו מהניא כאשר החציצה אינה אלא מיעוט גופו משום שטבילה לרוב הגוף, וכאשר אינו מקפיד על החציצה משום שצטל לגוף. דזה ליחא מכמה טעמים.

חדא שלולא ההלכתא של חציצה (דבר תורה רוב ומקפיד חוץ) מא"ל, שסד"א שאין כאן חציצה אע"ג דלא הוא תוך המים או דילמא להיפך אע"ג שצטל לגופו (וא"כ כל גופו במים) עדיין חוץ. ועוד שחוס' סוכה דף ו' מביא י"מ שס"ל שבאמת חוץ גם במיעוט ואינו מקפיד וא"כ לפי דין שיהיה ודאי לא נחשב לתוך המים אע"ג שצטל לכאורה וע"כ הוא משום דין צפנ"ע של חציצה, ועוד שהרי קיי"ל כי כולו ואינו מקפיד חוץ מה"מ אע"ג שצטל לגוף וכל כולו במים וכנ"ל. ובהך דין

דין בטבילה שצריך כל גופו במים ודין שני בהלכות חציצה שרוב ומקפיד חוץ דבר תורה איתא בגמ' נדה (סז:) שדבר תורה רובו ומקפיד חוץ, ומדרבנן גזרו על רובו ואינו מקפיד ועל מיעוט המקפיד, והכי קיי"ל כמבואר כאן בשו"ע. אכן נח' המפרשים (המז"ט וזכרון יוסף וסד"ט ועוד) ציטוד דך הלכתא שרק רוב ומקפיד חוץ מה"מ, ויש בזה נ"מ לחציצה צביה"ס כגון קרנא שפחותיה שנח' זו הראש' במס' מקואות פ"ח מ"ה וכפרש בעז"ה. (ויסוד פלוגתתם נוגע לכמה דיני חציצה, ועי' לקמן בסעי' א' מו"מ בדברי הט"ז וזכ"י בענין לפעמים מקפדת).

עי' בסד"ט סק"א שמפרש שיש צ' ענינים בענין טבילה, חדא הוא מה שנלמד מדרשה בתו"כ דבעינן כל כולו בציאת מים צב"א וצב"ה לא נטהרה, ודין שני שמה"מ אין טבילתה מועלת אם חוץ לה ברוב גופה והיא מקפדת על החציצה. ומפרש הסד"ט שמדין הראשון אין חסרון כלל ע"י חציצה שהרי כל גופה במים, אלא שיש עוד דין צפנ"ע והוא שא"א שיהיה משהו חוץ בינה לבין המים. ועל דין השני יש הלכתא שאם

של כולו ואינו מקפיד שהוא חוץ מה"ת הארכנו לקמן בדברי הגר"א והגר"ז ע"ש.

שהתורה הקפידה על כל זשורו במים א"כ צעין כל גופה צ"א, וק"ל.

ומש"ב הסד"ט שחליצה צמיעוט גופה בטל לה, לכא' ר"ל דאין כאן קפידה על טבילתה מאחר שעל רוב גופה אין חליצה. ואמנם דעין גופה במים בלא חוץ מ"מ לא דיינן את חליצה צמיעוט גופה כחוצץ. וכעין זה כ' המצ"ט בקרי"ס ריש פ"ב דהל' מקואות אלא שפירש מטעם רובו ככולו.

ונר' שהה"נ אליצא דהמצ"ט מכל זשורו במים נלמד כל גופו צ"א. אלא לפ"י צ"ל אליצא דהמצ"ט הנ"ל שהדין את כל זשורו במים לא נאמר אלא לענין טבילה צ"א שכל גופו יהיה צמי מקוה, ולא נאמר לענין חליצה שהתם ילפינן מהלכתא שרוב מהני ואולינן בתריה וכמו כל מקום שאומרים רובו ככולו.

ונר' דאמנם דלכא' מדין חליצה שוין, מ"מ פירשו באופ"א את הדין של טבילתה. שלפי המצ"ט אם רוצה טבילה כהלכתא א"כ מטעם רוצה ככולה עלתה לה טבילתה. משא"כ לפי סד"ט לא צעין למיתי עלה מדין רובו ככולו שהרי ס"ל דבטל מיעוט הגוף אצל רוב הגוף. ונר' פשוט שהמצ"ט מודה לדברי סד"ט בשם תו"כ המוצא צ"י בריש הסימן, שמ"מ לא מהני רובו ככולו לענין טבילה וכ"ע מודו דעין טבילת כל גופו צ"א.

ויל"ח"ע לפי המצ"ט שהתורה לא הקפידה אלא על רוב גופה שיהיה בלא חוץ צינה לבין המים א"כ הוא כמו שהתורה לא הקפידה על חליצת מיעוט. [ועי' בחזו"א יו"ד סי' צ"ה (אות ג') שכתב סברא כנ"ל שהתורה לא מחשיבה חליצה מועטת כזה.

ולבא' מש"כ החזו"א דמי לדברי המצ"ט הנ"ל. שהרי אם התורה אמרה שא"א לחוץ צינה לבין המים איך נימא שהתורה לא החשיבה חליצה צמיעוט, אלא"כ נימא שהתורה לא הקפידה אלא על רוצה (וכהמצ"ט), וק"ל.

בענין מיעוט המקפיד וחסרון בכל בשרו במים

אבן ילה"ע אליצא דהמצ"ט דמהתורה כהנים גופיה לא נלמד דעין כל גופו, שמהתם לא נלמד אלא דעין טבילה צ"א, ואה"נ אם התורה לא הצריכה אלא רוב גופה א"כ מתו"כ הנ"ל נילף דמה שצריך לטבול יטבול צ"א, ועדיין לא היינו יודעים דעין כל גופה [אם סגי צרוב]. ועי' בסד"ט שם שג"כ רמז לזה, והוסיף כי ודאי רק מאחר

אמנם לפי הסד"ט כל פירוש הנ"ל היא יתר דברים בעלמא, שהחליצה גופה כמאן דליתא דבטל לגבי רוב גופה. ואפשר היה לדחוק שכוונת החזו"א היא כהסד"ט, ור"ל שמש"ה לא הו"א חליצה (מחמת שטל), אכן לשונו משמע יותר כסברת המצ"ט שלא דיינן בחליצה מועטת, וכמו שהתורה לא הקפידה אלא על רוצה, ודו"ק.

זיה"ס שהמורה הקפידה על חציאתו והרי לא
הי אלא מיעוט הגוף.

שע"י זכ"י שר"ל שיש כאן שני דינים
נפרדים צענין חציאות, אחד שהמים
לא היו ממש על צשרו מטעם שיש משהו חוץ
דיניהם, והשני הוא שחולצין לחלק מהגוף
שנעשה כאילו לא נמצא במקוה. ויולה"ע כי
האג"מ (יו"ד ח"א סי' צ"ח אות ב') ג"כ כ' שני
דינים הנ"ל, אלא דאיהו צא להקל עפ"י שני
דינים אלו, והזכ"י צא להחמיר עפ"י הנ"ל.

והזכ"י הוכיח את זה מהא שלכא' הטעם
שדבר חוץ צינו לצין המים הויא
חציאה הוא משום שלא נחשב לחלק מגופו,
ואם חשבינן אותו כחלק מגופו אזי אין כאן
דבר חוץ. וא"כ כ' הזכ"י הרי זיה"ס הרי
הוא גופו וצשרו ממש (דהיינו פנימית הפה הלשון
והשיניים הלא הן גופו ממש), וא"כ איך נעשה
חציאה ע"י קריאת שפתותיה, אלא חזינן מיהת
שאפי' אין דבר שאינו גופו מ"מ צענין שאין
דבר חוץ צין תוך הפה למים (ואע"ג שהכל
גופו, ואין כאן דבר שאינו מגופו שחוץ צין גופו לצין
המים). שהזכ"י למד את המש' ספ"ח
דמקואות שאיתא התם שאם קרצה שפתותיה
כאילו לא טבלה, דהיינו שיש חציאה אפי' הכל
נחשב לגופו. הילכך צ"צ מהו יסוד חציאה
שצענין שאין דבר בפניהם. ולכן חידש הזכ"י
שע"כ יש דין שני שמוך הפה צריך להיות תוך
המקוה. ונר' דהיינו ממש תי' א' של
המצי"ט שם.

וע"ש צסד"ט סקב"ג שחולק על דברי הזכ"י
הנ"ל, וגם כ' שודאי התי' לקושיא

מו"מ בחציצה בביה"ס בדברי המבי"ט וזכ"י וסד"ט
ונמצא שאין צין הסד"ט להמצי"ט אלא
בהצנת החציאה המועטת שלא
מעכב את טבילתה, ולכא' אין כאן נ"מ
לדינא רק בהצנת הענין. אכן עי' צמצי"ט שם
שממשיך להקשות על דרשת חז"ל שצית
הסמרים נתרצה מריצוי של כל צשרו (עי'
צמצי"ט ספ"א דמקואות שם), והקשה דהא כל
זיה"ס לא הוי אלא מיעוט, וא"כ אפי' אם
מקפיד עליהן הלא אין חציאתו חציאה.

ועי"ש צתי' א' שכתב שאם קרצה צכוונה
את שפתותיה אכן לא עלתה לה
טבילה מטעם שלא נכנסה לתוך המקוה.
ומשמע מדבריו שהוא פירש את הך משנה
דפרק ח' דמקואות שמה"ת לא עלתה לה
טבילה, ועי"ש צראש' ואחר' שהאריכו לפרש
את לשון המשנה כאילו לא טבלה אם הוא
מדין תורה או חומרא מדרבנן (ועע"ש צמשנה
אחרונה שהאריך לחדש דין חדש צענין, אכן איהו ג"כ
פירש שמדרבנן לא עלתה טבילה).

ולבאו' צ"ע צתי' המצי"ט, שעדיין לא הויא
אלא מיעוט המקפיד ולא רוצ גופו,
ואם נימא כפשט לשונו שהי כאילו זיה"ס
תוך למקוה מ"ש חציאה צעלמא של"א הכי
וכנ"ל, ומ"ש זיה"ס שס"ל להמצי"ט שאפשר
לומר שהי מחוץ למקוה. וכדי לפרש את
כוונתו עיין בדברי הזכרון יוסף המוצא
צסד"ט סקב"ג שמפרש ג"כ שקרצה
שפתותיה שאני משאר מיעוט המקפיד, ולפ"ו
כתב שיש לתרץ את קושיית העולם צענין

הנ"ל [איך נתרצה ביה"ס הלא אינו אלא מיעוט גופן] הוא כמש"כ הרמב"ן ועוד שלענין צירוף יש נ"מ מה"ת וכגון שבצירוף ביה"ס יש חציצה על רוב גופו. (וע"ש בסד"ט שדיממו לדברי הרמב"ם בענין שערות, שהרמב"ם חולק על הגאונים, וס"ל להרמב"ם שאין נ"מ של רוב שערות אלא ע"י צירוף עם הגוף). ואיברא כי כן הוא תי' שני של המצוי"ט שם שיש נ"מ לחציצה ביה"ס ע"י צירוף לגוף.

נמצא שנחלקו הסד"ט והמב"ט כאשר גופו עצמו הוא החוצץ

ובלע"ד כי תי' א' של המצוי"ט הנ"ל, שהוא ג"כ סברת הזכ"י לכאורה, היינו דלא כסד"ט. שלכא' נראה לומר שאליצא דהסד"ט הסובר שמיעוט ומקפיד לא הוי חסרון בפסוק של כל בשרו במים משום דבטל מיעוט הגוף אלל הרוז, א"כ חציצה כזו כמאן דליחא דבתר רוב הגוף גרריה. נמצא שלא צריכים טבילה על כל הגוף [כי סגי ברוב] אם כל גופו מכוסה במים, וכ"כ סד"ט בסק"א. אכן לפי זכ"י יש עוד דין של טבילה במים שהוא שא"א להוציא את חלק מגופו מטבילה ע"י קריצה וקפיצה וכיוצ"ב, וכן לכא' ס"ל להמצוי"ט. (ונר' דהיינו דוקא מחמת סברת המצוי"ט שבעצם בעינן כל גופו להיות במקוה, וחציצה המקפדת עליה הייתה מעכבת מה"ת את טבילתו במקוה אלא שמפני רובו ככולו עלתה לו טבילה. וכאן לא הוי חציצה אלא שלא נחשב כל גופו במקוה וכו"ל).

ולפ"ז י"ל דאם יש גוונא שאין כאן כולו במים, א"כ י"ל דלא מהני צוה דין

רובו ככולו, שהרי אליצא דהמצוי"ט רובו ככולו אינו דין אלא בחציצה בינו לבין המים ולא דין בטבילה במקוה. שהרי לפי הסד"ט לא צריך אלא שהכל מכוסה במי המקוה, משא"כ לפי מצוי"ט חציצה שמפקיד עליה הויא חסרון אלא דאמרינן רובו ככולו. והך דינא דרובו ככולו לא נאמר אלא לענין חציצות כדי שנימא שכל בשרו במים, אכן ודאי לכ"ע אם חלק מהגוף חוץ למקוה לא מהני רובו ככולו כי בעינן כל הגוף במים. נמצא שרובו ככולו נאמר דוקא בענין מה שחוצץ לגופו בינו לבין המים.

אבן מאחר שיש דין שני שצריך להיות כל גופו במי מקוה א"כ לא מהני רובו ככולו, כמו שלא מהני אם באמת לא נמצא כל גופו במקוה (כגון הויא ידו מהמקוה). משא"כ לפי הסד"ט דלא בעינן אלא שכל הגוף מכוסה במי מקוה (ולכן יש לחלק בין הויא ידו לבין קריצת שפתותיה), ולענין מיעוט לא איכפת לן כי בטל לשאר רוב הגוף לכא' אין כאן נ"מ אם על המיעוט יש שם חציצה עליה או שיש איזה מניעה עליה שע"ז לא נחשב להיות תוך המים. (כלומר שאין לחלק בין אם דבר החוצץ הוא מהגוף עצמו או מדבר אחר). שהרי הסד"ט ס"ל שאה"נ אין כאן כל בשרו במים אכן לא בעינן אלא רוב במים, ולא מדין רובו ככולו, אלא מטעם שלא איכפת לן על מיעוט הגוף ונחשב נחבטל לגבי רוב הגוף, וממילא מה לי ע"י חציצה החוצץ ומה לי ע"י גופו עצמו, מ"מ מכוסה כל גופו במי המקוה:

בענין רוב שאינו מקפיד ומו"מ בדברי הגר"ח
מבריסק והגר"ו

רוב שאינו מקפיד אינו חוץ מה"ת, אמנם
מדרכן חוץ. והקשו האחר' איך עלתה
לה טבילה מה"ת, שהרי מאחר שהיא
מקפדת משום שחוץ מדרכן א"כ נעשה שוב
לרוב המקפיד וצריך לומר שמה"ת לא עלתה
לה טבילה.

לפי תוה"ר וסיעתו שס"ל שלא תלוי בפסול
עדיין י"ל התם הוי ניחא ליה מטעם אחרת
אע"ג שמטעם פסול לא ניחא ליה. דהרי אין
סמירה צין צ' הדברים ואפשר שיהיה ניחא
ליה מטעם אחרת ולא ניחא ליה מטעם אחרת,
ולכא' פשוט. משא"כ צי"ד אס מקפיד עליו
אפי' לסיבה אחת הא כבר נעשה מקפיד לדין
חליצה, וצ"ע.

ועי' באחיעזר ח"ג סי' ל"ג, ועיין בקובץ
הערות דהגר"ו בהוספות (אות ד') מה
שמציא מרבו הגר"ח מבריסק, ושניהם תי' כי
אינו מקפיד אלא על החליצה מדינא והיא
הקפדה רק על החלק של החליצה שמחמתו
הוי על רוב גופו, ועל השאר אינו מקפיד
עליו כי אינו חוץ לו מדינא, והא איירינן
בדבר שבעלמא אינו מקפיד עליו, נמצא
שאפי' מדין מקפיד מחמת החליצה דרכן לא
הוי אלא מיעוט גופו שמקפיד עליו ועלתה
לה טבילה מה"ת, ודפח"ח.

ונר' שודאי ס"ל להגר"ו כעין מה שמציא
מדברי רבו הגר"ח, אלא שהוסיף עוד
סברא כדי ליישב את הדין אס באמת היה
מקפיד על כל הרוב מטעם שחוץ מדרכן.
שהרי מצוי מאוד שדבר אחד שמקפיד עליו
הוי חטיבה אחת, וא"א לחלקו, וא"כ ק"ק על
הגר"ח ואחיעזר שס"ל שלא נחשב אלא
למיעוט המקפיד. שהרי סוף סוף מקפיד על
הך חפץ שעל רוב גופו, וק"ל.

ועי' צקו"ה שכ' הגר"ו דעו"ל
שהקפדת חליצה לאו תלוי בדין
חליצה גופה אלא בעלמא אס היא מקפדת
אי לאו. ולכא' יש לדון לפי דבריו את מה
שהש"ך (סקכ"ה) פסק להחמיר עפ"י דברי
הראצ"ן ולפרש דברי הרמ"א לקמן סעי'
כ', ודו"ק.

ולבן נר' שהגר"ו צא לומר שאס לא היה
מסירו ממנו לעולם אס לא היה צריך
לטהר את עצמו, א"כ לא נחשב לחליצה. ולכן
ודאי לק"מ מנפרנים שודאי עתיד לקוץ, רק
דין אס עומד לקוץ בשעת טבילה, ואכ"מ.

וגם ילה"ע על הראיה שהציא הגר"ו שם
מפרה אדומה שנחשב ניחא ליה אע"ג
שלא ניחא ליה בהפסול. שלא מיבעיא לפי
שיטות הראש' שהציא שם הגר"ו שס"ל שכן
נחשב ללא ניחא ליה מחמת הפסול, אלא אפי'

ועוד מה שהקשנו על ראייתו מפרה אדומה
ג"כ לק"מ דהרי לא מצוה משם אלא
שיש אומרים כי ניחא ליה לא תלוי בפסול.
וא"כ הה"נ כוונתו לומר שלא תלוי דוקא
בדיני חליצה, וודאי י"ל דהכא גרע מטעם
דלעיל כמו שהקשנו. אלא נר' שהגר"ו מודה
לדברי רבו שבאמת כל ההקפדה אחיא דוקא
משום שלא יהיה רוב המקפיד, וא"כ ס"ל
להגר"ו שאין כאן באמת הקפדה גם על

החפץ גופה שאם לא היה טובל לעולם לא היה מקפיד על רוב גופו בלא חציצה.

ולבן גם בכה"ג דכפועל א"א להסיר רק חלק מהחציצה, הא אומנם לאו מתלא חלי בחציצה כפועל אלא שסברת הגר"ח מנורף לדברי הגר"א שאם לא היה טובל לא היה מקפיד כלל, ולכן מאחר שכל הקפדמו אינו אלא מדין הטבילה, א"כ אפשר לחלק בחציצה אחת ולומר שלעולם אין כאן חציצה אלא על מיעוט גופה:

בענין כולו ואינו מקפיד ומו"מ בדברי הגר"ז בענין שערות

עיי' בחכמ"א סי' קי"ט אות ג' שמביא לדינא את דברי הגמ' יצמות (עמ). שכולו ואינו מקפיד חוץ מה"ת. ולפי מה שקיי"ל בהגאונים ששערו לחוד וגופו לחוד, א"כ כל שערו מכוסה אפי' אינו מקפיד חוץ מה"ת, וע"ש שהניח ב"ע מ"ט השמיטו כל הפוסקים דין זה.

ועי' בגר"א ו' בקו"ה בהוספות אות ד' בהמשך דבריו שם שהק' אם כולו חוץ מה"ת [אפי' אינו מקפיד], מדוע ל"א רובו ככולו ונימא שאם רוב הגוף מכוסה שחוץ מה"ת מטעם רובו ככולו, וע"ש שהניח את הענין ב"ע.

אבן עי' בחי' מרן רי"ז הלוי על הרמב"ם (הל' מקואות פ"ג הט"ו), שהגר"ז שם בא לפרש את פלוגת הרמב"ם והגאונים בענין שערות, וכדי לפרש את דבריהם מביא את דברי הגמ' יצמות שם. ופירש הגר"ז כי שאני

רובו ואינו מקפיד מכולו ואינו מקפיד, שגבי רובו הא יש ביאת מים במקצת הגוף וממילא אפשר לדון שיש שם טבילה, וממילא מאחר שאינו מקפיד על החציצה א"כ בטל הוא לגוף ונחשב כאילו כל הגוף נטבל. אומנם בכה"ג שאין שם ביאת מים כלל, מה איכפת לן אם החציצה בטל לגוף הא אין כאן ביאת מים כלל.

ולבא' יש לדון בדבריו איך מהני ביאת מים במשהו בגוף שעפ"י זה נימא שמה"ת טבילתה טבילה, הא ודאי לא מהני טבילת מקצת גופו, ורק ע"י הא שהחציצה בטל לגביה יש לדון שטבילה, וא"כ ה"ה שכולו ג"כ נימא הכי שטבילה החציצה לגביה (וא"כ יש לדון שהיתה לה ביאת מים), וי"צ. ועי' בקו"ה שם, שבעין זה הק' הגר"א מ"ש כולו מרובו, והא בשניהם בטל החציצה לגופו, וי"ע.

בענין דין ביאת מים מלבד דיני חציצות

ונר' לפרש כי הגר"ז ס"ל שבלא ביאת מים על גופה ממש אין גופה במים, משא"כ אם יש ביאת מים אפי' על משהו של גופה הויא גופה במים. שחידש לן הגר"ז שחוץ מהדין של חציצות, שבוה קיי"ל שאם אינו מקפיד אזי בטל לגופו וא"כ לא נחשב שיש חוץ בינו לבין המים, יש עוד דין שצריך ביאת מים ממש שיהיה נחשב לטבילה. ואחר שיש שם טבילה א"כ טבילתה מהניא בכה"ג שדנין שאין בו חוץ בינו לבין המים. אכן בלא ביאת מים כלל אין כאן טבילה.

משא"כ הגר"א ו' סובר ממ"נ אם רוב ואינו מקפיד נחשב לגופו במים משום

מהני לענין ביאת מים וכנ"ל. [ולקמן בסעיף זה נדון עוד בענין ז' דינים הנ"ל ומש"כ האג"מ צמו"מ בדברי הזכרון יוסף, עיי"ש]:

עוד בענין הנ"ל חקירה בענין ביטול לגוף ואם יש לטבול דבר החוצץ ג"כ

מש"ב הסד"ט שאם אינו מקפיד בטל לגוף הוא לשון רש"י [ושא"ר] בהרבה מקומות. ולכאור' היא סברה פשוטה דדין חליצה בכל התורה כולה שאם יש דבר על גופו שאינו מקפיד עליו א"כ נעשה כגופו ובשרו ואין כאן חוץ כלל. אלא שלפ"ז היה נר' לומר שחייב לטבול גם דבר החוץ, ועי' במשנה אחרונה רפ"ט דמקואות שמרמזו לדין זה. אמנם ז"ע כי השמיטו דבר זה כל הראש' והשו"ע, ואם יש חיוב לטבול גם דבר החוץ איך סתמו כולו בזה.

והנה יש לחקור דדין ביטול גבי אינו מקפיד, האם נחשב כגופו ממש וכאילו נתרצה מקום גופו או שהיו כגופו לענין שאין כאן חוץ אכן לא נחשב מקומו כחלק מהגוף ממש. ונ"מ ביניהם הוא כנ"ל אם חייבים לטבול את דבר החוץ. [וילה"ע כי ודאי גבי נוי וכיוצא אפשר לומר שהוא נעשה חלק מבשרו, וכן ע"י מה שצטל לגופו לעולם (או לזמן מרובה) כגון סתימה בשיניים או כגון דבר אחר המתקן את גופו].

[וע"ע במשנה סוף מס' מקואות (פ"י מ"ה) בענין ידות הכלים העומדים לקוח אס' צריך לטבול גם יד הכלי החוץ או רק צריך לטבול עד מקום שעומד לקוח שם. ועי' בראש' על גמ' חולין (עג.) שגם שם מובא

שצטל החליצה לגופו וה"נ לגבי כולו ואינו מקפיד י"ל שגופו במים, ואם יש דין שלא מהני טבילתו כשיש חוץ בינו לבין המים א"כ הה"נ גבי רובו י"ל שפסול מטעם רובו ככולו, ע"כ נר' דס"ל דדין טבילה ודין חליצה חדא מילתא היא. ס"ל שאם מדין חליצה אין חוץ א"כ יש כאן טבילה במקוה. שלפי הגר"א י"ש כאן רק דין אחד שבעינן טבילת כל גופו במים וא"א שיהיה דבר חוץ בינו לבין המים.

וילה"ע כי גם בסד"ט סק"א (עי' צמו"מ לעיל בדבריו ובקרי"ס) משמע שס"ל הכי כי אין כאן אלא דין אחד שבעינן לטבול כל גופו במקוה. ולפ"ז יחא שאין כאן שני דינים (ודלא כמש"כ הגרי"ז שיש דין א' של טבילת כל גופו במקוה ודין ז' של חליצה), אכן אכתי ז"ע קוש' הגר"א י"ש הנ"ל [וא"א ליישב כהגרי"ז].

ולענ"ד כי הסד"ט משמע טפי כהגרי"ז שיש דין שני של טבילת גופו במים חוץ מדיני חליצה (וכן הערנו לעיל, ולאפוקי ממה שמעתי מחכם אחד שרצה לומר כי הסד"ט פירש כמו שכתבנו בסמוך בהבנת הגר"א י"ש).

ואע"ג דאליבא דהסד"ט יש לעיין בדבריו אם כוונתו לחלק בין הטבילה לבין דיני חליצה (כהגרי"ז) או שהא' בזה תליא (כהגר"א י"ש), אכן לפי דברי הקרי"ס שאמרינן רובו ככולו לענין חוץ, ול"א רובו ככולו לענין טבילה, לכאור' משמע דס"ל כהגרי"ז שיש דין של ביאת מים חוץ מהלכות חליצה ודלא כהגר"א י"ש. וס"ל להקרי"ס כי מדין ביאת מים בעינן כל גופו במים ולא מהני רובו ככולו. וי"ל ג"כ שס"ל שהא' שחליצה בטל לגופו לא

משנה זו, ועי' במאירי שם שמציא מח' ראשונים בזה. וילה"ע כי המשנה שם אפשר לפרשו שאיירי בחצינה שמקפידים עליו, ועי' במשנ"א שהאריך בזה וכ' שניחא טפי לפרש את המש' שנחשב לאינו מקפיד אכן מ"מ המפרשים פירשו שמקפיד על היות העומדות לקוץ).

חילוק בין הגרי"ז והגרא"ו בענין חציצה שאינו מקפיד והערה בדברי האג"מ אליבא דהסד"ט

ולבאו' נראה כמבואר לעיל מסתימת הפוסקים שהעיקר הוא שדברי שאינו מקפיד עליו אינו נחשב לחוץ בינו לבין המים, אכן לא הוי גופו ממש. וז"ל לפ"ו שהתורה לא חייבה אלא שגופו יהיה מכוסה במי מקוה, ולא שבעינין ביאת מים על כל גופו. ולכא' מזה קצת ראייה לדברי הגרי"ז הנ"ל שדין ביאת מים הוא כדי לדון בזה טבילה, ולא בעינין ביאת מים ממש על כל גופו. ולכן אפי' אם אין החצינה במים אין חסרון בדין ביאת מים.

משא"כ לפי דברי הגרא"ו (הנ"ל) שדין ביאת מים ודין חצינה מישך שייכי להדדי, ז"ל שמאחר שאינו חוץ מחמת שצטל לכן נחשב לכל גופו במים. שלפי הגרא"ו א"א לפרש מטעם שצטל לגופו שא"כ איך נפרש חליציה שלא בעי ביאת מים. ולכן נר' שהגרא"ו יפרש דברי הראשונים שמה שאינו מקפיד עליו הוא בטל היינו שאין לו חשיבות ור"ל שאין כאן חצינה חשובה, ופשט זה לכא' לא כמו שפירש רש"י בכמה מקומות שהוא כגופו ובשרו (עי' ברש"י שבת דף נ"ז ועוד). ועי'

בחזו"א יו"ד סי' נ"ה (אות ג') שכ' סברא כזו בענין ציטול חצינה, אכן איהו צא לפרש את חצינה של מיעוט המקפיד. ועי' באג"מ יו"ד ח"א סי' נ"ז ענף א' שמציא סברא זו גם לענין אינו מקפיד.

וילה"ע שאמנם שיש צ' אופנים איך להגדיר את הדין ציטול כאשר אינו מקפיד, אם הוי כגוף עצמו ולכן אין חוץ כלל בין המים לבין הגוף (כי הוא עצמו כגופו) או שהוא סברא בחצינה שאם אינו מקפיד על החוץ א"כ לא נחשב לחוץ, מ"מ ודאי לא שייך סברא הראשונה לגבי מיעוט המקפיד. ולכן נראה פשוט כי מש"כ הסד"ט במיעוט המקפיד שצטל ר"ל כסברא השניה הנ"ל. [ושו"ר כי האג"מ יו"ד ח"א סי' נ"ז העיר בזה, וכ' שודאי ציטול לגוף של אינו מקפיד לא שייך למיעוט המקפיד. אלא דק"ק על מש"כ שם, דלכא' אפשר לומר שצטל לגבי אינו מקפיד היינו כסברא א' הנ"ל, וגבי מיעוט המקפיד הוא כסברא ב' הנ"ל, דמי הכריח לנו לפרש את שניהם באותו אופן. והאמת נראה שהסד"ט חילק בין צטל של אינו מקפיד לצטל של מקפיד, כנלענ"ד פירוש דברי הסד"ט כאן לחלק ביניהם]:

פירוש בשיטות הט"ז וזכ"י בענין חציצה שלפעמים מקפדת עליה עפ"י אג"מ וגרי"ז

עיי' צט"ז מה שכתב לפרש את דברי הטושו"ע כאן, וכ' שאם רוב צנ"א מקפיד אזי צטלה דעתו והוא חצינה אפי' היא אינה מקפדת לעולם, אמנם צנ"א שהיא לפעמים מקפדת (אע"ג שאינה מקפדת

עמה) ואיכא מקצת צנ"א המקפידות א"כ נחשב לחצינה. ודבריו צ"ת מהי פשר הדברים. שהרי אם נחשב לחצינה מה שהיא לפעמים מקפדת עליה א"כ הא קי"ל ג"כ כהרמב"ם לחומרא שאזלינן בתרה (ולא איכפת לן אם שאר העולם אינן מקפידות). ואם לא מחשבינן את קפידתה מאחר שרק לפעמים מקפדת (ולא עמה), א"כ מה צריך שמקצת צנ"א מקפידות על זה, הא ודאי זה שמחמירין כהרשב"א למיזל בתר העולם היינו אם רוב העולם מקפידות ולא מקצת מהם.

וע"ע צפ"ת כאן בשם זכרון יוסף מש"כ לומר שתלוי בעתים מזומנות (והוסיף אם מיקלע לה ביום או יומים קודם ואחר טבילה) ולא חוץ אם רק פעם אחת לזמן מרובה מקפדת על זה. וגם זה צ"ת, מ"ש זמן מועט מזמן מרובה, הא עתה אינו מקפיד, ואם תלוי בעת אחר איך מחלקין בין זמן לזמן.

והנה כבר הארכנו בדברי הסד"ט והמצי"ט בענין חצינות ע"ש לעיל, והערנו שם כי מש"כ הזכ"י סי' י' ומוצא צסד"ט סקכ"ג הוא כעין סדרת האג"מ יו"ד ח"א סי' צ"ת, אלא שהאג"מ מיקל עפ"י סדרה הנ"ל, ונבאר בעזה"י. ועפ"י דבריו וכן עפ"י דברי הגרי"ז צענין מימרא דרב כהנא ציצמות דף ע"ח (מוצא לעיל) אפשר לבאר צס"ד את דברי האחרונים והפוסקים כאן.

וע"ש באג"מ שכתב שיש צ' סוגי חצינות, אחד שהוא דבוק ממש לגוף והוא חוץ בין הגוף לבין המים, והשני הוא אם יש

איזה מכסה על גופו שאינו דבוק לגוף אמנם מונע את המים מילכנס שם. וחדש האג"מ כי סוג השני לא שייך אלא במקום שבעינן ביאת מים, אכן צדיה"ס שלא צענין אלא ראוי לציא"מ אין שם חוץ אלא סוג הראשון הדבוק לגופו. [וע"ש שמאריך צענין של קרצה שפתותיה המצוואר צר"ש, ועפ"י הך משנה כ' הזכ"י את דבריו לחומרא, וכן"ל. וילה"ע על דברי האג"מ שהרי מצוואר בגמ' בהדיא שעצם צין שיניה היו חצינה צדיה"ס, ולפי אג"מ צ"ל שמהודק כ"כ הוא כמו דבוק לשם, וא"כ לפ"ז צע"ק איך נחלק בין הידוק צין השיניים לבין מכסה שג"כ מהודק שם שלא נותן את המים ליכנס לשם]. (וילה"ע עוד שמה שחדש הזכ"י עפ"י המשנה שם הוא כולל גם צדיה"ס וגם מקום מגולה, וכן כ' בהדיא שם על הדין של קפצה ידה. משא"כ לפי האג"מ אינו אלא חידוש צדיה"ס מהא שלא צריך ציא"מ ממש).

וא"כ לפי דברי אג"מ הנ"ל שיש צ' ענינים, וכן הדגיש הזכ"י שיש דין ציא"מ וגם דין חצינה, יש לפרש את דברי התוספתא והמשנה שממנו למדו הראשונים שמה שמקפיד עליה בעת אחר חוץ עתה. שאיחא בתוספתא מקואות שטבעת מהודקת חוללת, ופירש הראב"ד שאע"פ שהיא שמה את זה בכוונה ורואה את זה על ידה, מ"מ הויא חצינה משום שבעת לישה היא מקפדת ע"ז. ובמס' מקואות רפ"ט איחא שם כי חוטי הבנות חוץ, והרא"ש פירש כעין דברי הראב"ד הנ"ל שאע"פ שהיא רואה בחוטין מ"מ היא מקפדת עליהן בשעת רחילה (עי')

בפסקי הרא"ש הל' מקואות סי' כ"ה וכו'). והנה יל"ע בזה, שהרי אם עתה צעת טבילה היא לא מקפדת ע"ז, ואדרבה היא רוצה שיהיה שם מדוע נחשב לחוץ [הא לא גרע ממיעוט ואינו מקפיד].

ולבא' נשאר דיני תורה לא אשכחן הך נידון שבזמן אחר הוא חוץ. שעיין ברש"י זכחים (יט.) בסוגיא דבגדי כהונה, שלמד שם רש"י שאיירי דיני חליצה וכו' שתפלין נחשב לבטל לגופו מחמת חציבות המצוה, והא דאזי לא בטל לגופו בשעה שאין בו מצוה כגון בליה או בשבת. ומ"מ ס"ל לרש"י דאינו חוץ בשעת מלותו. וכן משמע בפ"ק דסוכה לענין ביטול כרים וכסתות שיש צורך לבטלם שם כל ז' של סוכה, אכן לאחר מיכן אע"ג שעדיין עומדים לכרים וכסתות מ"מ ביטולו מהני לסוכה. [ושו"ר כי האצ"נ יו"ד סי' רנ"ג אות ט"ו ג"כ דן בדמיון זה, עיי"ש מש"כ בזה].

גבי טבילה במקוה יש ענין שני שמוחמתו דבר החוצץ צריך להיות חלק מגופו

ולבן נר' שיש כאן ב' ענינים, חדא שיהיה נחשב הדבר כמאן דליחא, ועוד ענין שיהיה בטל לגופו כדי שיהיה גופו ממש. ואפשר לפרש את זה בצ' אופנים, או מאחר שיש כאן דין של ביאת מים א"כ לא מהני שמהיה החליצה כמאן דליחא דמ"מ ביא"מ בעינן, או י"ל שהלכתא בא לחדש שלגבי טבילה במקוה יש כאן חליצה כל זמן דלמעשה יש חוץ בינו לבין המים (ובסמוך נאריך על ב' אופנים הנ"ל, ונ"מ בינייהו).

נמצא דאע"ג דבעלמא כשדנין את החליצה כמאן דליחא השתא א"כ אין חוץ, או דנין את הכרים וכסתות כמאן דליחא והא"כ עתה ביטולו ביטול, לגבי טבילה במקוה לא סגי בזה. דעד דנעשה כחלק מגופו ממש חסר ציב"מ [או דיינינן אותה כחוץ]. (ועי' באג"מ שם שמביא ב' דדין הנ"ל בענין ביטול לגבי חליצה, ועע"ש מש"כ לגבי מיעוט המקפיד לעומת רוב שאינו מקפיד לענין ביטול לגוף. וילה"ע שמש"כ על מה שאשכחן ב' ענינים של ביטול אחד גבי מיעוט ושני גבי אינו מקפיד לכא' חדא דינא אית להו, לענד"נ דהסד"ט מחלק ביניהם, ואכ"מ, עי' לעיל מה שהערנו בזה. ועיי"ש באג"מ שמביא את זה בתורת אפשר, אכן לכא' הזכ"י משמע כדבריו שאין לחלק בין ב' סוגי ביטול של אינו מקפיד ושל מיעוט, ועי' מש"כ לעיל אליביה).

וא"כ לפי הנ"ל יש להבין את דברי המשנה והתוספתא שממנו חזינן שיש חליצה גבי טבילה במקוה אפי' אם עתה אינה מקפדת ורק בזמן אחר היא מקפדת. שהרי לגבי טבילה במקוה לא סגי בזה שעכשיו נחשב כליחא, שהרי מ"מ חסר ציב"מ [או חוץ] בינו לבין המים] כל זמן שלא נעשה כגופו ממש. וש"מ מדיינים הנ"ל של טבעת וחוטוי ראש שאם יש זמן שהיא תקפיד עליהם אז לא נחשדין כגופה, וממילא לא עלתה לה טבילה.

וי"ל שנח' רש"י ותוס' בהנ"ל גבי בגדי כהונה

[ולפ"י הנ"ל י"ל דבזה גופה נח' רש"י ותוס' בזכחים שם, שתוס' מודה לרש"י שמשום חשיבות המצוה בטל התפלין לגופו, אכן לא סגי בזה שהיו כמאן דליחא דהא מ"מ לית כאן ולבשו על צשרו (וכדדייק הגרי"ו

בסוגיא שם דאכא דין על זשורו, ולכן ס"ל דהא דבטל לגופו לא מהני אלא להוי כמאן דלימא ולא נחשב למיותר בגדים, אכן מטעם הלכות חליצה גבי בגדי כהונה דבעינן על זשורו ממש לא מהני בזה דין ביטול וכמש"כ לפרש כאן בסוגיא. וע"ע באג"מ יו"ד ח"ב סי' פ"ו דג"כ דן ב' ענינים אלו שחליצה לגבי בגדי כהונה עפ"י משל"מ ה"ל עבודת יוה"כ פ"ב ה"ב].

ועפ"י הג"ל יש לפרש את דברי הט"ז שתלוי גם במקצת בג"א

ולפ"ז אפשר לפרש ג"כ את דברי הט"ז מש"כ שאם אין מקצת בג"א המקפידות צעת לישא וכיוצ"ב א"כ אין כאן חליצה אע"ג שהיא מקפדת צעת לישא וכיוצ"ב. ולכא"ו תמוה כדלעיל, שלפי הרמב"ם אם הכל מתלח תלי צה, ואם קיי"ל נמי שמקפדת צעת לישא נחשב לקפידא, א"כ תחזיק אפי' אם אין מקצת בג"א המקפידות ע"ז.

ומה שגר' לומר זה הוא שצדין השני הנ"ל שבעינן ביטול לגופה [שמחמתו אמרינן שקפידא לזמן חוץ], בזה ס"ל להט"ז שלא אשכחן שהרמב"ם ס"ל שתלי צה לחודא. ולכן אע"ג שהיא תקפיד צעת לישא וכיוצ"ב מ"מ ל"א עי"ז שלא נעשה חלק מגופה שהרי בטלה דעתה. [ואה"נ שלא מוכח למימר הכי, ואפשר לומר שגם בזה תלי צה כדפסק הש"ך לכא"ו וכדכ' הסד"ט כאן, מ"מ ודאי יש לחלק ולומר דהרמב"ם לא איירי אלא לגבי הקפדתה עתה. ולפי הנ"ל אליבא דהט"ז

ניחא הא דהמחבר לא הביא את דברי הרמב"ם אלא לקמן בסעי' ה' גבי הקפדתה בשערות, משא"כ לפי הש"ך וסיעתו ק"ק מדוע המחבר לא הביא אותו בסעיף א'.

וקצת מסתבר ג"כ לחלק כנ"ל כהט"ז, שהרי עתה היא אינה מקפדת על הטבעת [או החוטים], וא"כ מדוע נימא שצעת טבילה היא מקפדת, וזה לימא שהרי השתא צעת טבילה היא לא מקפדת. אלא הטעם שלא עלתה לה טבילה הוא משום שלא נעשה בטל לגופה מחמת קפידא לאחר זמן, והך קפידא י"ל לכ"ע תלוי בשאר נשים אם מחשבין את דבר זה כבטל לגופן אי לאו.

ולפי הג"ל יש לפרש ג"כ את דברי הוב"י

והשתא דאחית להכי יש לפרש ג"כ דין של הזכ"י שאין חליצה של עת אחר אלא"כ הוי לעמים מוזמנות ולא לזמן רחוק, וכבר פירש האג"מ (יו"ד ח"א סי' ז"ז ענף א') שם שאין זה דין בזמן אלא באירוע ואם שייך ליום הטבילה. ולכן יש לפרש כנ"ל שאם היא כן רוצה שתהיה החליצה שם עד זמן אחר [כגון לידה], א"כ נחשב כבטל לגופו ולא חוץ. ולהכי הטבעת שהניחה צדיה"ח להעמיד הרחם אינו חוץ.

ונר' שלפ"ז יש צ' אופנים לפרש את התוספתא של טבעת מהודקת על אצבעה, או ש"ל שהתם שייך הקפידא של לישא שצעת הטבילה כנ"ל בזכ"י ובאג"מ, או י"ל שלעולם לא מבטל את זה לגופה להיות חלק מגופה אלא שתהיה נוי על גופה. ואפשר

שהקפידא בעת לישה אינו אלא מראה מקום
שלא הוא עליה אלא לנוי.

ביאור במד' גן המלך וסד"ט בענין נשים שאינן
לשין עיסות

ולפ"ז יש לפרש את פלוגתא גן המלך
וסד"ט בענין טבעת. שעי' בסעי'
י"ז דהתם מבואר עפ"י גמ' זכאים (ס"פ דס
חטאת) שאם יש בני אומנות שאינם מקפידים
באיזה דבר חוץ [כגון רבב או זבב או דם]
או אחד מאותו בני אומנות שיש לו אותו דבר
חוץ נחשב לאינו מקפיד כי בחר בני אומנות
דידיה אזלינן.

ולבן כ' גן המלך (ומוצא בפ"ת סק"ד) שאם
היא אשה שלא לשה עיסות א"כ י"ל
שלא שייך להך כח נשים שהן מקפידות בעת
לישתן וי"ל גבה שטבעת מהודקת אינה
חולצת. שהרי בעת טבילה כ"ע לאו מקפידות
אלא שלסתם אשה חולצת מחמת שמסירה
אותה בעת לישה, אכן בני אומנות דידה
[שאינן לשות עיסות] לעולם אינן מקפידות
על טבעת באצבעתן. אכן הסד"ט סקמ"ד כ'
שמסתימת הפוסקים [טושו"ע ונו"כ] אין
לחלק בהכי ולעולם נחשב לחוץ כדאיתא
בתוספתא וכדפי' הראש' בשם הראב"ד.
וע"ש שלא מביא טעם לחולקים על גן המלך.

אבן לפי הנ"ל נר' לומר שבזה פליגי,
שלעולם לגבי הקפדה עתה ודאי אזלינן
בחר אומנות דידה כדאיתא בגמ' זכאים (סס)
בהדיא וכפסק השו"ע סעי' י"ז, אכן אכן לאו
בקפידא דהשתא דיינינן אלא קפידא כדי
לומר שהוא לא בטל לגופו. והרי הך דיני

קפידא שאני מקפידא דהשתא וכנ"ל, ולכן
מה שקמ"ל מגמ' זכאים שלא בטלה דעתו
משום שבתר אומנות דידה אזלינן היינו לדעת
אם מקפיד עתה, אכן לגבי הקפדה של עת
אחר י"ל שתלוי אם נחשב לחלק מגופה אי
לא, ולכן אפשר להביא ראיה מהנשים הלשות
עיסתן שלא נחשב לבטל לגופה אלא שלא הוא
אלא לנוי על הגוף ולא נחשב לנחצטלה שם.

[ולבאו' מסתבר לחלק הכי כמש"כ אליבא
דהסד"ט, ובעוה"ת לקמן (סעי' י"א
י"ז) נדון דיני נוי אימתי בטל לגופו ולא
חוץ, ואימתי לא הוא אלא כנוי מעל הגוף
וחוץ. ולפ"ז נבאר את ד' טעמים של
הראשונים שם אחד שהוא לנוי ושני שאינו
אלא לחזותא, ותו ביאור פלוגתא הראשונים
בענין כחול על גבי העין אם נאמר הך חליצה
לענין בעלה, ועי' בש"ך סק"ג].

סמך מהמשנ"א לחלק כהוב"י בין טבעת ברחם
לבין טבעת באצבעה

ולבאו' יש להביא סמך לדבר זה שיש חילוק
בין ציטול לגופו כגון טבעת ברחם
לבין היכ"ת של טבעת באצבעה מדברי
המשנה אחרונה לגבי רטייה. שעי' בפרק ט'
דמקואות דרטייה חולצת, והקשה שם
המשנה אחרונה הא היא אינה מקפדת,
ואדרבה היא צדעתה הניחה את המשחה
עליה ורואה בקיומה. ומירץ שם בחירון
הראשון שכשתיכנס למים כבר תהיה קפידא
על המשחה.

ולבאו' קשה מדוע לא תירץ בפשיטות שלגבי
טבילה גם קפידא שלאחר מיקן חוץ

[וודאי שהיא תרצה בעמיד להסירה] וכגון חוטי הצנות שצמשה שם (או טבעת של המוספתא). אלא י"ל כנ"ל שודאי היא רוצה שהרטיה תצטל לגופה מטעם שיש לה מכה והיא רוצה שהמכה תירפא. ולכן המסחה שהניחה על עצמה היא ציטלה לגופה, ולכן תי' המשנ"א שלמעשה היא מקפידה עתה בשעת הטבילה ולכן חוץ. (וע"ש שמציא מירון שני שלא רוצה כלל במכה ולכן גם המסחה היא מקפדת עליה, ואי"ה נאריך גם בזה בסמוך):

עוד בענין הג"ל וחילוק בין טבילה לנט"י

עיי' לעיל פלוגת סד"ט סקמ"ד וגן המלך. והנה בענין נט"י משמע מהסד"ט שהוא מחמיר גם בזה, אכן עי' במשנ"ב סי' קס"א סקי"ט שסותם בהלכות נט"י כגן המלך. ולפי הג"ל יש לפרש בכמה אופנים את החילוק בין נט"י לבין טבילה ועפ"י לפרש את דברי הצ"ח דמחלק בין נט"י לבין טבילה בענין נואה תחת הנפורה. (וע"ש במשנ"א בפ"ט דמקואות בענין רטיה והחילוק בין נט"י לבין טבילה וכן עי' בחזו"א ידים סי' א' סקכ"ה).

וי"ל שרק גבי טבילה יש דין שני שמחייב שתייה החצינה חלק מגופה וכנ"ל ולא סגי בזה שהחצינה כמאן דליחא. ועוד י"ל באופן אחר והוא שגבי נט"י שייך לומר שהו' כנקטעה ידו כדהציאו משנ"א וחזו"א הג"ל בשם הרא"ש, ולכן איכא למימר שבתקנת נט"י לא תקנו ליטול מקום החוץ משום שדומה לנקטעה ידו [דהיינו דהו' כאילו חלק מידו כמאן דליחא, ולא אשכחן סברא כנ"ל לגבי טבילה. שהרי אדרבה גבי טבילה במקוה

ע"כ בעינן כל גופו במקוה ואין כאן מושג של נקטעה חלק מגופו, וק"ל].

ולבן לפ"י נחא שנסמוך על גן המלך לגבי נט"י, שהרי החס לא שייך לומר כנ"ל [כמו שפירשנו אליבא דהסד"ט שמ"מ אכתי לא הו' חלק מגופה] שהרי לא בעינן שיהו' חלק מגופה ממש, וסגי בזה שאין כאן קפידא.

וב"מ אכתי שייך לומר שטבעת חוץ גבי נט"י משום הסברא שמקפיד בעת לישה [והכי קיי"ל] משום דעכ"פ אמרו כל מה שחוץ צבילה חוץ צבילה. ש"ל שחז"ל אמרו שדיני חצינה של נטילה דמיא לחצינות של טבילה, ולכן כמו גבי טבילה כאשר היא אינה מקפדת עתה אם מקפדת לעת אחר נחשב ודאי כחוץ צינו לבין המים הה"נ גבי נט"י. אכן מ"מ גבי נט"י אין דין שני שצריך להיות חלק מגופה, ולכן אפי' אם יש חצינה לגבי נט"י שנלמד מטבילה מ"מ הא כדאיתא והא כדאיתא. ולכן לגבי נט"י י"ל דהקילו מטעם דלמעשה בני אומנות שלה לא מקפידין [וכסברת גן המלך].

ואמנם שדחוק הוא לחלק בזה (שלעולם י"ל שאם נחמיר בהסד"ט לגבי טבילה הה"נ גבי נט"י ע"כ יש להחמיר), מ"מ ע"כ יש לחלק בין נט"י לבין טבילה אע"ג שקיי"ל כל מה שחוץ וכו'. שהרי אשכחן נמי לחלק בזה בענין דיני קפידא לגבי נואה תחת הנפורה. שס"ל להצ"ח לחלק ולומר שלגבי נט"י לא מסתכלים אלא על שעת נטילה ממש, ולא רואין בזה קפידא של עת רחיצה. אכן לגבי טבילה במקוה י"ל

שחונץ מטעם שיש קפידא גם על שעת רחילה. ואע"ג דאמרנו דבשניהם טבעת חונץ מ"מ היינו משום שבשניהם נלמד איזה דברים חונצים אע"ג שדיניהם אינם שוה כמו חילוק הנ"ל לגבי גן המלך, ודו"ק, [ועוד יש לדון שאולי לפי ז"י הנ"ל טבעת אינו חונץ].

(ואבתי ק"ק דדברי הז"י דלפי הנ"ל לא היה צריך לומר שטבילה במקוה הוי רחילה ממשי, שאפי' אם היה מפרש שהיא מקפדת על שעת רחילה, וכעין מש"כ הרא"ש גבי חוטי צנות שמקפידות בשעת חפיפה ולכן נחשב לקפידא בשעת טבילה, ולא היה צריך לכא' לומר שמקפיד בשעת הטבילה ממשי. ולכן נר' שעיקר תירוטו הוא שבנט"י אפשר להקל כנ"ל, ולא שהיא קפידא דוקא בשעת טבילה שהיא שעת רחילה, ודו"ק).

עוד יש לחלק בין טבילה לנט"י כאשר הניח את החציצה בכוונה

ועוד אפשר לומר שלגבי שניהם יש דין שבעיני דמהוי חלק מגופה [וא"כ אין לחלק גבי טבעת באשה שלא לשה], אכן מאחר שהחונץ נמצא עתה על ידו בכוונה י"ל שהך מקום כנקטעה חלק מידו דמי ולא חייבוהו חז"ל ליטול את ידיו במקום ההוא.

ומבילא עפ"ז אפשר להצין את דברי הטור לגבי רטיה [וכעין מה שהקשה משנ"א שם]. שע"י צטור או"ח סי' קס"א שמשמע ליה שלא כל רטיה נחשב לחונץ ומתלא תלי אם הוא מקפיד עליו. משא"כ לגבי טבילה ודאי נחשב לחונץ כדאיתא במתני' וכן סתם הטור כאן צו"ד. ש"ל כסברא

הנ"ל שמאחר שבכוונתו שם את הרטיה א"כ ודאי לא נחשב הך מקום כחלק מידו הצריך ביאת מים ממשי. ואע"ג שכל דבר שחונץ בטבילה חונץ בנטילה, היינו לומר כשיש קפידא בדבר, אכן אם הוא רוצה בקיום הרטיה [דהיינו המשחה] א"כ כיד קטועה דמיא ולא צ"ע שם נטילה לפי שיטת הטור או"ח. ולכן כ' הטור שם שתלוי אם הוא מקפיד על הרטיה אי לאו:

עוד בענין הנ"ל בענין ב' מהלכים בזכרון יוסף ונ"מ גבי חציצה שרוצה בקיומה

ע"י פ"ת סק"א שמציא את דברי הזכ"י בענין קפידא לעמים מזומנות. ולכא' יש ב' מהלכים בהצנת פסק הזכ"י, ונר' שב' מהלכים אלו תלויין במה שהארכנו צו לעיל בצ' ענינים של חליצה גבי טבילה במקוה. ששם הבאנו כי אפשר לומר שבדיני חליצה גופייהו נחחדש שהחליצה תצטטל לגופה, או אפשר לומר כהאג"מ שיש דין ביא"מ שלא מישך שייכי לדיני חליצה (וכד משמע בגר"ז כמבואר לעיל).

שי"ל לפי זד הא' הנ"ל שלגבי טבילה במקוה כ"ע מודו שבעינין שלא יהיה שום דבר על גופו אא"כ נתצטטל לגופו. אכן נח' הפוסקים בגדר הך דבר שצטטל לגופו. [ושו"ר כי האצ"נ יו"ד סי' רנ"ג ג"כ מאריך בענין גדרי ציטול ובדברי הזכ"י, עיי"ש].

ולבא' נ"מ צין ב' נדדים הנ"ל הוא בכה"ג שרוצה עתה בקיום החליצה. שיל"ע בגוונא שהיא רוצה לצטטל איזה דבר חונץ על גופה, וכגון גבי תפירות או שאר דברים

דבר חוץ. אכן אם נימא שלא תלי זמן
הציטוט אלא שלעולם חסר צי"א"מ (אם דין
עמה על איזה קפידא), א"כ לכא' לא מהני גברי
ציטוט וזמן של קיום של שאר נדונים בש"ס.
ועי' באג"מ יו"ד ח"א סי' צ"ז ענף א' שבי
כד השני הנ"ל, אכן שמעתי מהגר"מ
קלוגמאן ששמע מרבו הגר"מ הלברשטם
זי"ל שתלוי זמן וכפשוטו לשון הזכ"י [וכד
ראשון הנ"ל]. וכן לכא' משמע ממסקנת
האב"נ שם, ואב"ל, ואין לדמות מילתא
למילתא בה' חז"ה ולכן לא באחי אלא
להעיר להלכה ולא למעשה:

שהניחה עליה לרפואה וכיוצ"ב, האם נימא
בזה שעלתה לה טבילה. ונר' שתלוי צדדים
הנ"ל, שאם נימא שדין ביאת מים מחייב
שהמים בא על גופה ממש, א"כ אם דין
עמה על איזה קפידא (שדומה לעת לישה), לא
נחשב לבטל לגופה. אכן אם הא דבעינן
שתהוי גופה ממש הוא מחמת דיני חז"ה,
לכא' י"ל שאם תבטל השמא את החז"ה
לגופה א"כ אין כאן דבר חוץ.

חלבך כאשר היא תבטל איזה חוץ לגופה
לזמן רב שנחשב לציטוט (עי' אב"נ שם
בענין קשר של קיימא ושאר נדונים), א"כ אין כאן

סימן קצ"ח ס"ד

צ"ת, שהרי בכמה סעיפים בהמשך סימן זה
לא אשכחן שהרמ"א הזכיר שוב את רבותיו
של רש"י אע"ג שלכא' הם חולקים על כמה
פסקי המחבר. (וכבר העירו בזה הפ"ת והסד"ט
הנ"ל). ומרוב הקושיות על שיטתן הפוסקים
סתמו כדברי רש"י שם [ולא חששו לרבותיו
של רש"י], שאין חז"ה א"כ חוץ את
ביאת המים.

אכן לכא' אשכחן כמה דרכים לבאר את
דברי רבותיו של רש"י ולכן צ"ע לדינא
אם נחמיר כהטור והרמ"א כאן [וכאחד
מהדרכים דלקמן].

פירוש הסד"ט ברבותיו של רש"י

שעי' בסד"ט (שם) שמבואר שרבותיו של
רש"י ס"ל שרצון גורו לא לטבול גם

מו"מ בשיטת רבותיו של רש"י

זה לשון הרמ"א כאן, ואם היו מוזהבות
חוץ דמקפדת עליהם שלא תטנפס
וכו', עכ"ל. והנה מלשון הרמ"א משמע
שפסק ברבותיו של רש"י, כי מלשנו מוכח
שלא פירש את הגמ' כדברי רש"י (שבת נז).
שלא לענין חז"ה מיירי, וגם לא כהפרישה
כאן שכתב שאינם טובלות יפה מחמת שאין
רוצות לטנף את החוטין המוזהבות. ועי'
בסד"ט סק"ג שכבר האריך בכל זה, וע"ע
בפ"ת כאן סק"ד מש"כ להלכה בענין רבותיו
של רש"י.

והנה כ"ע הוקשו לפרש את דברי רבותיו
של רש"י המוצאות ברש"י שבת שם,
אכן לכא' נראה שהטור והרמ"א פסקו
כדצריהם. אמנם מ"מ דברי הרמ"א ודאי

מרוכב, או חוץ במשהו, או לא חוץ כלל ומ"מ מקפיד על דבר זה מלהיות עליו. שהרי יכולהו הוי גורה אטו אותו גוונא [של דבר המקפיד עליו] וצניור שעל רוב הגוף יש חוץ בפני המים.

ונ"מ בין דבריו לבין דברי הסד"ט הוא שלפי הסד"ט עדיין שייך לומר אליביהו שיש חוץ ברוב ואינו מקפיד. משא"כ לפי הב"ח לעולם נחשב למיעוט המקפיד אפי' אם מכסה רוב גופו. שהרי אינו חוץ כלל בפני המים ולכן ודאי לא הוי אלא מיעוט [ופחות מיניה]. ועי' בפ"ח כאן מש"כ להאריך בענין רוב ואינו מקפיד אליבא דרבננו של רש"י.

אלא שלפי הב"ח י"ל שרבותיו של רש"י לא נחשבו את הבגד וכיוצ"ב כחוץ (למרות שהמים נכנסין תוכו) אלא חלק מגזרת חז"ל אטו רוב ומקפיד. ואע"ג שודאי ניחא למימר הכי בדבריהם (כפי' הב"ח) כדי ליישב תמיהת כל הראשונים, מ"מ הא ודאי נראה שכוונתם לא הוי אלא שיש כאן חוץ אע"ג שהמים עיילי בהו. שעיין ברש"י (שם סד"ה הא נמי) שכתב על דברי רבותיו, וז"ל, אבל צמידי דלא מיהדק ועיילי בהו מיא מאי חוץ איכא למימר, הא לאו חוץ הוא וכו', עכ"ל.

פירוש חדש ברבותיו של רש"י עפי' עמק שאלה וא"ב לבא' הק"ל, איך ס"ל לרבננו של רש"י שדבר שאינו חוץ בפני המים, אכן מחמת שהמים עיילי בה נחשבת לחצינה כשהוא מקפיד עליה. ולפענ"ד אפשר לומר חידוש אליביהו עפ"י מה שראיתי בעמק

בדברים שאינם מהודקים, אכן דוקא בכה"ג שהיא מקפדת בעת טבילה. וע"ש שלא פירש עוד מדוע הם חילקו בזה. והנה לפי מש"כ לעיל בריש הסימן שיש צ' ענינים של חצינה וציטול לגוף, י"ל דהה"נ הכא יש לפרש עפ"י הנך צ' ענינים. שהרי ודאי י"ל כל מה שהיא חצינה מקפדת עליו בשעת טבילה כמאן דליחא, ומ"מ אין הטבילה עולה מטעם שלא בטל לגופה (וחסר ציט"מ או חוץ מטעם שלא הוי גופה), וא"כ י"ל דהיינו דוקא בדבר החוץ את המים מלצוא. שהרי אם עתה אמרינן שהוי כמאן דליחא, מה בכך שחסר ציטול לגוף הרי מ"מ אינו חוץ בפני המים, וק"ל.

והנה לפי הסד"ט עדיין קשה עיקר דין של רבותיו של רש"י, איך דנין חצינה בדבר שאינו חוץ. דעל קושי זה סבר הסד"ט דא"נ לא הוי אלא גזירה בעלמא אטו מהודקין. וא"כ לפ"ז צ"ע מנא להו לרבננו של רש"י לגזור גזירה חדשה. ולכן לבא' מחמת קושיא זו דצריהן נדחין להלכה.

פירוש הב"ח ברבותיו של רש"י

ועי' צ"ח כאן שפירש בענין אחר קצת, ולפי דבריו לא הוי גזירה חדשה אלא נכלל בגזרת מיעוט המקפיד אטו רוב המקפיד. שהרי קיי"ל שאין חצינה שמקפיד עליו חוץ דין תורה אא"כ הוי על רוב גופו, וגזרו במיעוט גופו שלא יבוא לטבול בחוץ שמקפיד עליו ברוב הגוף. ולכן ס"ל להב"ח שרבותיו של רש"י פירשו שאין לחלק כלל במיעוט המקפיד בין אם חוץ קצת פחות

שאלה (להגר"מ הארנסטייפלער) שאגב דבריו שם מוזכר את שיטת רבותיו של רש"י (עיי"ש סי' מ"ה). ומדבריו משמע שר"ל שההקפדה היא שהמים יכנסו לתוך החוטין, ולא שההקפדה היא שלוששת את החוטין.

רבותא], מ"מ ס"ל לרבותיו של רש"י שזה ליתא, שהמים גופייהו שהיא לא רוצה על גופה הרי הן ג"כ יכולות להיות חוץ צפני מי המקוה אם אפשר לדון אותם צפני"ע. וזכה"ג שהן בלועין הא כבר נפרדין משאר מי המקוה.

ולפי דבריו י"ל אליבייהו דס"ל שהמים שבלועין בחוטין, רק נחשבו למי מקוה זכה"ג שמבטל שם את החוטין. אכן אם היא מקפדת על חוטין שבראשה, וזוהי מקפדת ג"כ על המים הנכנסין בהן, א"כ היא לא רוצה שהמים האלו יהיו שם וגם לא רוצה שהחוטין יהיו על ראשה במים. וא"כ מאחר שאינה מבטלת את החוטין לגופה בעת טבילה, א"כ חסר צביא"מ זכה"ג שמיאחז חזין את המים הבלועין כנפרד ממי המקוה. שהרי היא לא רוצה שהנך מים יהיו שם בלוע בחוטין, ולכן א"א לפסוק שהן חלק מהמי מקוה גופייהו. שהרי הן עתה תוך בגדיה. ואע"ג ש"ל שהן מחוברין לשאר המקוה וא"כ אין כאן חוץ [וודאי ש"ל הכי לכולהו

ולפ"ז דילמא הה"נ שייכים רבותיו של רש"י גבי רוב ואינו מקפיד. אמנם יש לדון בזה, שהרי אם אינה מקפדת אזי היא מבטלת לגופה, וא"כ יש להסתפק אם גם שם שייך הסברא של חסרון צביא"מ. שהרי היא ענמה ניחא בטבילה במי מקוה זבאי אופן.

אבן לאחר העיון לכאף היה נר' לומר שלא צוונתה תליא, ולפי רבותיו של רש"י אפשר לומר שכל מים הבלועין לא נחשב לחלק מהמקוה ממש [ודין צפני"ע אית להו], והמים גופייהו חולצין למי מקוה. אכן לפ"ז לא מתלא תלי כלל במש"כ לעיל עפ"י עמק שאלה:

סימון קצ"ח סי"א

בענין חציצה אשר יש צער להסירו וחילוק בין חוצץ מגופו לבין חוצץ שאינו מגופו

שחילקו בין דבר שהוא מגופו (שאינו חוץ אם יש צער להסירו) לבין דבר שהוא מחוץ לגופו וכגון חץ וכיוצ"ב. [וכ"פ החו"ד (מוצא דבריו במש' רעק"א סי' ס' שהחו"ד חילק בזה, עיי"ש)].

עיי' סוף סקכ"ו שכתב הסד"ט שמוכח מדין קוץ וחץ שאע"ג שיש צער להסירן מ"מ קיי"ל שחוצץ (במקום הנראה) וכדין המשנה שילחי מקואות. וכתב הסד"ט שודאי שהמרדכי וספה"ת המוצאין צ"י כאן צענין גליד לא נחלקו על דין המשנה, ולכן צ"ל

ולבאו' צ"צ מ"ש דבר שהוא מגופו לבין דבר שחוץ לגופו. שהרי אם דיינין את הדבר שהוא מגופו כחוץ, א"כ ממ"נ או

י"ל שחציצה שנער להסירו אינו חוצצת או י"ל שחוצצת, אמנם מ"ט נחלק בין שתי מיני חציצות הנ"ל.

ועי' מש"כ לקמן סעי' י"ז בענין חזותא בעלמא, וכן מש"כ לעיל סעי' א' בענין שדבר החוץ יהיה בטל לגוף, ועפ"ז נר' ג"כ לפרש את דברי הסד"ט כאן. שאע"ג שהיו דבר המקפיד עליו מ"מ אם יש נער להסירו הא נחשב לאינו מקפיד. אכן אין לומר שכל דבר שיש בו נער להסירו נחשב לאינו מקפיד שהרי א"כ אפי' אם החוץ אינו מגופו ג"כ י"ל הכי. ולכן י"ל אליביהו שודאי עיקר ההיתר הוא משום שעכשיו (בעת טבילה) אינו מקפיד על דבר החוץ [אמנם לעולם נחשב כשאר חציצות בעלמא שמקפיד עליהן], ועפ"ז נפרש בעז"ה מ"ש מגופו ומ"ש כאשר אינו מגופו.

בחוץ שהוא בלתי נפרד מהגוף עצמו (כגון גליד או שאין בו ממשות כחזותא בעלמא) הא ודאי אינו חוץ אם עתה בעת טבילה אינה מקפדת להסירו. ולכן ניחא מש"כ הסד"ט לבאר את דברי המרדכי שודאי גבי חץ וקוץ לא שייך סברתו. שע"כ התם לא שייך להקל בסברת המרדכי שמטעם שנער להסירו אינו מקפיד עליו.

שהרי ודאי הוא אינו רוצה לבטל את החץ או הקוץ לגופו, שודאי היה מוסיאו אי לאו הנער. ולו ייזור שהיה חיזה דרך להוסיאו בלי נער ודאי היה עושה כן, ולכן א"א לומר שבטל דבר זה לגופו מטעם נער לחוד, וק"ל. [אכן דבר החוץ שהוא מגופו לא צריך לבטלו לגופו שהרי כגופו הו, רק שכל זמן שמקפיד עליו עתה יש לדונו כחוץ בינו לבין המים].

בענין חציצה אשר יש סכנה להסירו

ועי' ש"ש בסד"ט דמסיק שכאשר יש סכנה להסיר את דבר החוץ א"כ גם אם החוץ אתא מעלמא י"ל דאינו חוץ. וי"ל שמשום סכנה ודאי מבטל את דבר החוץ לגופו. ועי' בחש' רעק"א (שם) מש"כ בענין ציטול מטעם סכנה, ושאיין לחלק בין ספק סכנה לודאי סכנה. שהרי אפי' אם לגבי נער יש לומר שלא נעשה בטל לגופו מטעם שבאמת אינה רוצה בקיומו אלא שיש לה נער להסירו (ולכן דבר שזא מעלמא חוץ כנ"ל), לגבי סכנה ודאי היא מבטלת שם את דבר החוץ.

ולפ"ז יש לתרץ את מה שהק' הכחז סופר (יו"ד סי' צ"א) אליבא דהר"ש. דעי'

וי"ל המרדכי (המוצא צ"י שם), שאין דעתו להסיר עתה וקרוי אינו מקפיד וכו', עכ"ל. ולכא' היינו ממש כנ"ל שמאחר שעכשיו אין בו כלל דעת להסירה [משום הנער], הילכך נחשב לאינו מקפיד. אכן לא משמע במרדכי שלעולם אין בו דעת להסירו, וא"כ היה צריך לדמותו לטבעת שחוץ משום עת לישא. אלא נר' שהמרדכי בא לפרש רק שאינו מקפיד עתה, ועי"ז לחוד אינו חוץ. שהרי דבר שהוא חלק מגופו אם אינו מקפיד עתה אז ודאי נחשב לדבר שאינו חוץ. וכמו שהארכנו לעיל [ולקמן גבי טבעת ושאר חוצצים], שלא נחשב כבטל לגופו דוקא מטעם שע"כ יש עתים שלא היו חלק מהגוף. אכן

צ"י גבי אגד וקשקשים דמציא את דברי הר"ש דפי' שהרישא דהך תוספתא לא איירי צדיני חליצה, עיי"ש, ועי' צ"ח שם. והק' הכת"ס דלכא' מבואר שהר"ש ס"ל דאגד וקשקשים המהודקים לאו חליצה הו', וא"כ צ"ע איך חילק בין דברי התוספתא לבין משנה ערוכה בסוף מקואות שרטיה חולצת.

אבן לפי הנ"ל י"ל דשנא ושנא. שדוקא גבי רטייה י"ל דחולצת משום תי' אי' של המשנ"א, דהיא מקפידה עתה בשעת טבילתה ולכן לא שייך לומר שאינה מקפדת מטעם רפואה. אכן גבי אגד וקשקשים י"ל דכל הקפידא היא לאח"ז. אכן כבר הקדמנו לעיל שצ"ע להסירו לא סברא בקפידא דידה גרידא (כלו' שיהיה נחשב כאינו מקפיד) אלא היא גדר צביטול לגופה. הילכך אע"ג דלא קיי"ל כהר"ש [אלא כשא"ר שאגד וקשקשים מהודקים חולצים (ובשיטת הר"ש נח' האחר' חליצה)], מ"מ י"ל שס"ל להר"ש שמטעם רפואה לחוד צטל לגופו וכמש"כ לעיל בשם רעק"א וסד"ט לענין סכנה. (והכי קיי"ל לעיל סעי' ו' צענין קילקי שער הלב, ע"ש צרמ"א בשם המרדכי).

פירוש הכתב סופר בתוספתא הנ"ל בדין אגד וקשקשים

וע"ש צכת"ס שאיהו גופיה כ' לפרש את דברי התוספתא חליצה דהלכתא ושיש שם שני חידושים, חדא צענין רפואה, ועוד צענין חכשית. וא"כ י"ל דמש"ה גופיה כ' הר"ש שהרישא לא איירי בחליצה, שהרי לגבי רפואה לא קיי"ל צזה לחומר שהרי היא

אינה מקפדת. אמנם בסוף דבריו שם כ' הכת"ס שבאמת צ"ע מדוע קיי"ל לכל שאר הראשונים דלא כהר"ש לגבי רפואה. הלא ודאי היא רוצה צדצר החונץ מטעם רפואה, וא"כ הו' מיעוט שאינו מקפיד.

ובמשוב למא דהך קושיא חידש שכל דברי המשנה ותוספתא [צענין רפואה], דהיינו רטייה ואגד וקשקשים, ע"כ איירי צכה"ג שהיא צריכה להסיר את דבר החונץ כדי לראות אם זה מתרפא יפה וכיוצ"ב, ולכן כ' שדומה לטבעת שחונץ משום עת לישא. וע"ש שהציא ראייה לדבריו מדברי הריטב"א ציצמות (עמ'). לגבי מעוצרת שנחגיירה, שז' שמשמע מהחם שאפי' אם יש קפידא לאח"ז אם עתה אין שום קפידא להסירו נחשב לאינו מקפיד. [והיינו כמו דברי הזכרון יוסף. וע"ש צכת"ס שכתב שכיוון לדברי הזכ"י, וכנר' שמודה לדברי הזכ"י איך הוא מחלק בין גמ' צצמות לבין טבעת שמקפדת עליה בעת לישא].

ולעצנד"ג שאמנם שצא ליישב מ"מ קשה דברי האחרונים מדברי הראשונים.

שהרי כולו רצותא פסקו את דברי המש' והתוספתא כמבואר לפנינו, ולא חילקו כלל בין צריך להסיר את האגד אי' לאו. וגם כבר דחו כולו את ראיית הגמ' צצמות שם, שודאי שאני עובר שכל מציאותו הוא צצטן אמו, והא שהולד יוצא לאויר העולם לא נחשב לקפידא גבי הולד שכל חיותו אינו אלא צצטן אמו ולא דמי כלל וכלל לאגד וקשקשים (וגם לא דמי לטבעת שצצית הרחם שצו איירי הזכ"י).

מו"מ בנדונים של אגד וקשקשים ותפירות וכיוצ"ב
וא"ב לכא' י"ל ודאי כמש"כ סד"ט
 ורעק"א וש"פ עפ"י פסקי
 הראשונים וטושו"ע שרק סברא דסכנה נ"א
 ספק סכנה] מהני לומר דבטל לגופה. ואין
 להקל כלל מטעם רפואה אחד כדמוכח
 מהמשנה ותוספתא הנ"ל. אלא דבזה יש
 לחלק, ש"ל שרפואה הויא כמו דאשכחן גבי
 דבר שהוא לוי שאם אינה מקפדת עתה וגם
 הוי חלק מהגוף בזה י"ל דבטל לגופו, דלא
 דיינין את החוץ כדבר נפרד מהגוף אלא
 אדרבה בטל לגופו.

והנה גבי חזותא ניחא שלא דיינין אותו
 כחלק בלתי נפרד מאחר שאין בו
 ממשא, אכן נר' לומר דלפעמים גם דברים
 הנמצאים עליו לרפואה ג"כ נחשב לחלק בלתי
 נפרד מגופו. ונר' שהמשנ"א במש' דרטייה
 מביא ב' דעות בזה לגבי רטייה. דע"ש שהק'
 איך קיי"ל שרטייה חולצת הא הניחה דעתה,
 ובתי' א' שם כ' שהיא מקפדת עתה כשנכנסת
 למים שהמשחה לא תתקלקל. נמצא דלפי תי'
 א', אה"נ אי לאו משום קפידא עתה לא תהוי
 חנינה. אכן לפי תי' ב' שם ש' שהיא לא
 רוצה כלל במכה, משמע דאפי' אם הויא
 קפידא לעת אחר ג"כ חולצת.

ונר' לומר דב' דעות אלו פליגי בדיון משחה
 שהניחה לרפואה אם נחשב לדבר שבטל
 לגופה אי לאו. שודאי לא דמי לאגד וקשקשים
 שהם לא בטל לגופו, שהרי ודאי דבר נפרד
 הוי, ולכן דיינין אותם כמקפיד אע"ג
 שהשתא ניחא בהו. שהרי דמיון ממש לטבעת,

שלא נחשב אלא לתכשיט ולא בטל לגופו וכד
 חזינן מעת לישא (והארכנו במקו"א לפרש כי לאו
 מטעם מקפיד אחד קיי"ל דחוצץ).

ולפ"ז ודאי אין להקל גבי אגד וקשקשים,
 שלעולם לא עדיף מסכנת נוי של
 טבעת. אכן מה שאפשר לומר הוא שיש לדון
 אותם כטבעת של בית הרחם ש' הזכ"י דלא
 נחשב קפידא לעת אחר מטעם שאינו לעתים
 מזומנות אלא לעת לידה היא מקפדת להסירו.
 שאפשר לומר ג"כ שאגד וקשקשים דמי להכי,
 אכן התם הקיל הזכ"י מעוד כמה טעמים
 כגון שבית החיצון לא נחשב אלא לזלוע
 (ורעק"א הוסיף מטעם תרי דרבנן דאיכא מ"ד דביה"ס
 דרבנן וגם מיעוט הוי), וגם מטעם סכנה.

וא"ב לכא' א"א להקל באגד וקשקשים
 דודאי לא הוי סכנה וגם לא הוי
 צביה"ס או זלוע. אלא דעדיין יל"ע בתפירות
 וכיוצ"ב דאפשר לומר דלא הוי דבר נפרד
 מגופו ודמי למשחה כדלעיל. דהרי כל
 התפירות לא נעשו אלא להיות כחלק מגופה
 כל זמן שהן עליה. והרי דומין ממש ג"כ
 לסתימה בשן. שהרי בכל הנ"ל, אפי' מסירים
 לאח"ז מ"מ לע"ע היא אינה מקפדת, שהרי
 רוצה ברפואתה, ואם נחשב כחלק מגופה
 עתה א"כ יש להקל כגון גבי נוי וחזותא.

והנה האג"מ (יו"ד ח"ב סי' פ"ז) לא הקיל
 צביה"ס כגון צפה, אכן עי' בשיעור
 שבה"ל שמביא ג"כ טעם של תרי דרבנן
 כנ"ל. אכן שמעתי מהגרא"מ קלוגמאן כי
 הגר"מ הלצרשטם זצ"ל בשם הגרש"א זצ"ל
 הסיר צכה"ג שהתפירות נמצאו בגוף כמה

ימים מקודם ולאחר הטבילה (ולכת' שזוע קודם הטבילה ושזוע לאחר מכן). ולכאוף' השיעור של כמה ימים הוא עפ"י לשון הזכ"י (ומובא בפ"ח ר"ש הסימן).

אבן נר' לומר שהטעם שלא דמי לטבעת הוא כנ"ל שיש לדנו כחלק מהגוף ולכן דמי לחזותא בעלמא או משחה (כתי' ה' של משנ"א) ודלא ככחול וטבעת שחוצצין מטעם שלא בטילין לגופה. שאין להקל

מטעם הזכ"י לחוד [שאנייה מקפדת אלא פעם אחת לזמן מרובה], שהרי התם היקל גם מטעם סכנה וזלוע וכנ"ל. ולכן ז"ל דהפוסקים דהקילו בזה ודימהו לטבעת בית הרחם דהזכ"י היינו רק כדי להגדיר את הגדר שאנייה מקפדת עמה. אכן לעולם אין ההיתר עפ"י דברי הזכ"י, אלא כפי הנ"ל שלא דיינין את הקפידא שלאחר זמן ככה"ג שהשחא בטל לגופה:

סימן קצ"ח סי"ז

בענין חזותא בעלמא ונוי

בתב הט"ז סקי"ז בשם הרוקח שזגוונא שאשה נוגעת בפחם ויש עליה חזותא בעלמא שעלתה לה טבילה. והק' עליו הסד"ט שלכאוף' מצוהר בפסק השו"ע שכלא ב' הטעמים של הרשצ"א ושאר"ר דהיינו נוי וגם חזותא א"כ חוץ. שהרי עי' בשו"ע בסעי' י"ז שלא הקיל גבי נשים שיש להן נגע עליהן אלא משום שכן היא דרך הנשים לעשות כן לנוי [אז מטעם שנחשב לבני אומנות של נשים ולכן אינן מקפידות], אכן מטעם חזותא בעלמא לחוד לא הקיל השו"ע. ולכן כ' סד"ט שזע"ג על הט"ז שמיקל מטעם חזותא לחוד.

סעי' ה' החמיר לכת' בכל דבר החוץ (ועיי"ש בט"ז סק"ד). אכן מ"מ אפשר שאליצא דאמת לפי מה דקיי"ל שכל דבר החוץ יש להסירו לכת', אפשר שהט"ז כיוון לחלק בין נוי וחזותא שמהני גם לכת' וכראיה מהפרכות שמציא הרשצ"א לבין חזותא לחוד שרק מהני בדיעבד, ודו"ק.

והנה לכאוף' ז"צ מש"כ הסד"ט שהרשצ"א נריך ב' תנאים, גם נוי וגם חזותא. הא אם אינו אלא חזותא בעלמא אין כאן דבר חוץ, ולכאוף' הדין עם הט"ז להתיר מטעם זה לחוד. ולכן נר' שפשיטא כי מה שבי' הרשצ"א ושאר"ר שזעב אינו אלא חזותא בעלמא לאו שהמים נוגע ממש בצער, אלא שהוי כאילו אין כאן דבר חוץ מטעם שלא הוי אלא כמשהו בעלמא. (ויש לדמות קצת למש"כ החזו"א יו"ד סי' ז"ה סק"ג שאפי' אם מקפיד על איזה חוץ מ"מ מאחר שהוי מיעוט הגוף מדין תורה לא חשבינן ליה כחוץ). [ואין לומר שהוי דבר שאינו

[ויל"ה"ע על קוש' סד"ט שהט"ז איירי בדיעבד שלא חייב אותה טבילה שניה, משא"כ אפשר לומר שהשו"ע איירי לכתחילה כדי להתירה לטבול הכי. אמנם לכאוף' לא מעלה ארוכה למרפא שהרי המחבר לא חילק בין לכת' ובדיעבד, ורק הרמ"א (לעיל

מקפיד עליה, לא היא ולא שאר בני"א, שא"כ לא צעין למימי עליה מטעם חזותא בעלמא שאפי' דבר שיש בו ממש אס' הוי מיעוט ואינו מקפיד אינו חונץ].

מו"מ בדברי הרשב"א בענין אינו מקפיד גבי נוי

אבן לפ"ז יל"ע מדוע הרשב"א היה נרין לומר שהיה שם משום נוי וגם שאינו אלא חזותא. והלא לכא' מה שהוא לנוי אינו מקפיד עליו וא"כ אינו חונץ. ובאמת כן הק' הפרישה (אות י"ח) לענין כחול, עיי"ש שהק' מדוע קיי"ל שחונץ והלא אס' עשאה לנוי אינו חונץ כמש"כ הראש' לגבי צבע. ומי' הפרישה דשאני התם שהרי הוי ממשות לדבר ולא דמי לצבע. ולכא' דבריו תמוהים, שהא' אס' אינו מקפיד אינו חונץ גם כשיש ממש לדבר החונץ. וע"ע בפני אריה סי' ו' (מהגר"ל) דרעסלא, פ"ת סק"ג מציא מש"כ בסי' י"ב לגבי מוך (שצאונה) שמאריך צנידונים הנ"ל וג"כ הק' כן על הנ"ל שמי' כנ"ל שיש לחלק בין נוי עם ממשות לבין נוי שאינו אלא חזותא, ונציא בעזה"י כמה מדבריו.

ויסוד הנ"ל שאס' הוי לנוי א"כ אינו מקפיד עליו ואינו חונץ גם אס' יש לו ממשות הא' מצואר בכל הראש' לגבי חליצת טבעת מהודקת, שהרי חירצו בשם הראצ"ד שרק משום שמקפיד בעת לישא נחשב לחליצה ואי לא הכי אינו חונץ מטעם שאינו מקפיד עליה (ואדרבה רואה לזושה משום שנוי היא לה). והאג"מ (יו"ד ח"ג סי' ק"צ) ג"כ העיר בזה, עיי"ש.

אבן לכא' י"ל שכ"ע לא פליגי שיש ב' ענינים, חדא דדבר שאינו מקפיד עליו אינו חונץ, ודבר שני שנימא שלעולם היא רואה בקיום דבר זה עליה עד שמהוי חלק מגופה, ובזה י"ל שמחלקין בין נוי עם ממש לבין נוי שאין בו ממש. שאע"ג דהוא עליה מטעם נוי מ"מ לא נחשב לדבר שאינו חונץ אא"כ אין שום קפידא לעולם. וכל' דא"א לדון את החליצה כגופה אס' יש שעה שהיא מקפדת, וכדפי' הראצ"ד לענין טבעת. די"ל שכל זמן שאפשר לדון ביה שיש בו קפידא, א"כ שוב הוי חונץ אע"ג שהיא הניחה את דבר החונץ מטעם נוי. שהוי אינו מקפיד עתה, אמנם אינו בטל לגופו מטעם שיש עת שמקפדת עליה.

דברי הפרישה והב"ח גבי כחול ודברי הט"ז גבי שחרורית

ונר' שזוהי כוונת הפרישה והצ"ח לענין כחול, שי"ל שס"ל שמאחר שיש בו ממשות א"כ אפשר לדון ביה שיש עת שמקפדת עליה ולכן חונץ, משא"כ צבע שאין בו אלא חזותא ואינה מקפדת עתה א"כ ודאי נחשב לחלק מגופה. שדוקא דבר שיש בו ממש אפשר לומר שאיכא קפידא לעת אחר, ולכן לא בטל לגופה (שלא' גבי כחול לפעמים היא מקפדת בשעת רחיצת פניה להסירו מעל פניה). אכן א"כ י"ל חידוש לדינא שצבה"ג שהכחול נמצא עליה צרונה לעולם, אפי' יש בו ממשות, י"ל דאינו חונץ כשאר מיעוט שאינו מקפיד. (ומ"מ) אכתי יש לדון אס' שייך חומרת הרמ"א כפי פירוש הט"ז לעיל סק"ד שנוהגין לכת' להסיר כל דבר החונץ אפי'

מיעוט שאינו מקפיד. אכן לכאורה אס בטל לגופה אין בזה חומרת הט"ז שס. אמנם רוצה דרובא של אפור קבוע בזמנינו לכאורה יש לדון כחזותא בעלמא ולכן זה שמחירין הפוסקים אפור קבוע אין ראיה להנ"ל).

[ולפ"ז אפשר לפרש את פלוגתא הראש' בענין כחול, עי' בש"ך סקי"ג. שי"ל שנח' אס נוי שאין בו אלא קלת ממשות נחשז לנוי שהוא בטל לגופו מאחר שאינה מקפדת עתה או שעדיין יש לדון אותה כטבעת שקפידא עליו בעת אחר נחשז למקפדת].

אמנם בדבר שאין בו אלא חזותא בזה לא שייך לדון שאינו חלק מגופה מטעם קפידא בעת אחר. ואפשר שבפועל לא שייך קפידא להסיר דבר שאין בו אלא חזותא בעלמא (אמנם שזה לכאורה אינו, מ"מ אליבא דהט"ז) מניין למימר הכי, וע"ע בסמוך מש"כ בדברי הט"ז, ועוד י"ל והוא עיקר שאפי' אס שייך לומר שיש קפידא בעת אחר מ"מ בטל לגופו מאחר שעכשיו בשעת טבילה אינה מקפדת וגם לית

בזה ממשא. שבשני תנאים אלו כבר נחשז לבטל לגופו, ורק בדבר שיש בו ממש וממילא אפשר לדון כדבר נפרד בזה אינו בטל לגופו אלא"כ אין שעה שמקפיד עליו (כאשר הארכנו לפרש לעיל).

והשתא דאחית להכי יש לפרש את דברי הט"ז לגבי שחרורית. שי"ל שס"ל להט"ז שזכה"ג שאינה מקפדת מחמת שיש בו דבר מעט שאינו אלא חזותא, היינו ג"כ כחידוש הנ"ל לגבי נוי וחזותא. שי"ל שודאי מודה הט"ז שלעתים היא אינה רוצה את השחרורית עליה, אכן השתא בשעת טבילה לא מקפדת על זה וגם אינו אלא חזותא וממילא בטל לגופה. ולכאורה זוהי כוונת הסד"ט בפירושו אליבא דהט"ז שבצירוף הא דהוי במקום מכוסה (כדכ' הט"ז גופיה) וגם אינו אלא חזותא י"ל דעי"ז נחשז לאינה מקפדת עתה וגם בטל לגופה מטעם דאינו אלא חזותא:

סימן קצ"ח סכ"א

בענין דבר חוצץ הנמצא על צפורן שפירשה

בתב הב"י ומוצא בט"ז ובש"ך כאן שפירוש התוספתא לגבי פירשה רוצ ומיעוט הצפורן איירי כשיש דבר חוצץ על הצפורן גופיה שנחלק, שאם פירשה רוצה אז נחשז כנפרד מהגוף ואינו חוצץ מה שעליה, ובפירוש מיעוטה עיי"ש כמה נדדים אס חוצץ אי לאו אליבא דהרמב"ם ושאר"ר. והנה מצואר צ"י שהחלק מהצפורן שפירשה אע"ג

שלא נחשזת כחלק מהגוף לענין חליצה שעליה מ"מ היא נחשזת כחלק מהגוף בזה שלא אמרינן שיש חוצץ בין שאר הצפורן לבין החלק שפורש. (שהרי אס נחשז לדבר נפרד מהגוף ודאי יש לדון שיש חליצה בינו לבין שאר הצפורן שמחובר לגוף). ולכאורה צ"ב.

אבן לכאורה נראה כי הב"י מחלק בין הדין של הדבר שפירש לגופיה לבין אס הוא נחשז לחוצץ על הצפורן. ומה שנראה לומר

עפ"י דברי הב"י יש לדון דבר חדש. והוא שאפשר לומר שיש דבר שכבר לא נחשב לגופו לגבי החוץ שעליו, אכן כל זמן שלא פירש מהגוף דין גוף יש לו במקום המחוצר לגוף.

ולבא' מה שנחדש הוא שמה שהיה ציה"ס [או בלועזית] קודם שפירשה הנפוחין ולא היתה צריכה ציה"מ, לא נעשה למקום שצריך ציה"מ עד שהוא צאצאי דומיא דיד (עי' גמ' קדושין כה.). וא"כ יש היכ"ת שמה שהוא נמצא על חיצון הגוף לא נחשב לצאצאי ולא צריך ציה"מ:

בדבריו הוא שא"ל לגוף עצמה להיות חוץ על שאר הגוף אע"ג שחלק זו עצמה כבר נחשב לנפרד מהגוף. נמצא דלפי דבריו יש כאן שני ענינים שלא חליין הא צה"א. הא דדיינין את הדבר להיות גופו, והא דנעשה חוץ על הגוף. והלכך כתב שאינו חוץ על הגוף אע"ג שחלק זה לא נחשב כחלק מהגוף בעצמו [לענין חציצה שעליו].

ואע"ג שרו"פ לא פירשו בדבריו אלא כפירוש הפשוטה בתוספתא, שאייריין בחציצה לבין החלק הנחלק לבין הנפוחין גופיה [ולא איירי בדבר החוץ על חלק הנחלק], מ"מ

סימן קצ"ח סב"ו

והנה עי' בסד"ט כאן סק"נ שכתב שודאי ניחא אם נימא שפסק המחצר כאן הוא מפני שאיכא מ"ד שהדין ראו לציה"מ צביה"ס אינו אלא מדרבנן, אכן אפי' למ"ד דראוי לציה"מ מן התורה מ"מ י"ל שעדיין יש להקל גבי ציה"ס. שהרי הא אייריין הכא במיעוט הגוף שאינו אלא מדרבנן, ולכן י"ל שהם אמרו שכמו שהתורה הקילה לגבי ציה"ס שלא צעין ציה"מ ממש אלא סגי צראוי לציה"מ הה"נ מדרבנן אמרו שאפשר להקל גבי מיעוט ציה"ס ולהקל כאשר לא צדקה את ציה"ס אע"ג שבמיעוט הגוף החמירו אם לא צדקה את גופה.

וק"ק על הסד"ט דלא מעיר כי המחצר אמת מדברי הראצ"ד, ולכא' מוכח שם שסברת הראצ"ד היא דוקא מפני שלא

מה שמקילין גבי ציה"ס אפי' למ"ד בעינן ראוי לביא"מ מה"ת

פסק המחצר כאן עפ"י הראצ"ד שאם לא צדקה את ציה"ס קודם טבילה, ולאחר טבילה עסקה בדבר החוץ ואח"כ מסתפקין אם דבר החוץ היה שם קודם הטבילה אי לאו, חליין בזה לקולא. ופירש הט"ז דדוקא גבי ציה"ס מקיליין משום שלא צעי ציה"מ ממש. ועי' צש"ך סקל"ג שמחמיר בזה וכדעת הרוקח, ועי' צצ"י שם שמחמיר לכת' בהש"ך, ובדיעבד שרי, אכן אם עצרה לילה א' יש לסמוך על הט"ז שפסק כהמחצר שאזליין צביה"ס לקולא. [לכא' כוונתו שאם לנתה עם בעלה בזה ודאי לא טובלת שנית אפי' באותו לילה ופשוט, וא"כ הא דעצרה לילה א' הוא גם בלא שמה, ודו"ק].

בעינין אלא ראוי לצי"מ ולאו משום שאינו חוץ אלא מדרבנן. ועוד קשה, מנליה להסד"ט שקולת ציה"ס שלא בעינין אלא ראוי לצי"מ מישך שייכי להלכות חציצה שבציה"ס. (לכא' אם לא שייכים להדדי דחוק מאוד לדמות צ' עניינים ולומר כמו שאשכחן קולא בדין חורה הה"ג רבנן הקילו במקום אחר בדיניהם). ואם קבלה היא נקבל, אכן לכא' צ"ת.

והנה הא דמיקל הראצ"ד בציה"ס הוא לכא' כנגד מה דקיי"ל לפי הרו"פ שכל מקום דאיכא ספד"ר ואיתחזיק איסורא דאזלינן לחומרא. שהרי איירינן בספק חוץ על מיעוט הגוף, והא איתחזיק איסורא, וא"כ דברי המחבר שמיקל בזה צ"ע. וע"ע בסד"ט סס"י קצ"ט שמאריך בהך ענין של ספד"ר באיתחזיק איסורא לגבי ספק חציצה, עיי"ש.

י"ל אליבא דהראב"ד שספק חציצה בביה"ס לא הוי אתחזיק איסורא

ולבן מה שגר' לומר בדברי הראצ"ד שכתב שיש להקל מטעם שלא בעי אלא ראוי לצי"מ היינו שמיקל מטעם דלא נחשב כאיתחזיק איסורא ולכן לא דמי לשאר הגוף שצריך ציה"מ ממש. שעי' בסד"ט שם (סס"י קצ"ט) שמאריך לפרש שחלוי בגוף הספק. שאם גוף הספק הוא על דבר החוץ אם נמצא שם אי לאו, א"כ אין כאן ודאי טבילה, משא"כ אם הוא ספק בדבר אחר (כגון פלוגתא רבנא וכו') א"כ בזה הוא ספד"ר ולקולא.

ולבן י"ל דלאו משום סברת נחות דרגא מיקל הראצ"ד לגבי ציה"ס, אלא

שהראצ"ד ס"ל שאם לא בעינין ציה"מ ממש, א"כ ודאי נטבילה. דהיינו דודאי היתה לה ציה"מ ומסתפקינן אם היה דבר חוץ בציה"ס. והנה כבר הארכנו לעיל (ריש הסימן) שיש ענין של ציה"מ חוץ מהלכות חציצה. [ועי' באג"מ יו"ד ח"א סי' צ"ח שעפ"ז היקל לגבי ציה"ס שאין להם אלא דין חציצה]. ולכן י"ל שהראצ"ד ס"ל שהספק חוץ בציה"ס לא נחשב איתחזיק איסורא. שהרי הראצ"ד ס"ל שרק לגבי ציה"מ י"ל דאיתחזיק שלא עלתה לה טבילה משום שהתם הספק בטבילה גופה. משא"כ גבי ספק חוץ בציה"ס, לא הוי דין בטבילה אלא דין בפני"ע, והתם אין לומר שאיתחזיק איסורא. שאע"ג שגם מה"מ מעכב טבילה מ"מ לא הוי ספק בגוף הטבילה. ולכן י"ל שהספק התם הוי בגוף אחר, ודמי לספק שאובין וכיוצ"ב (עיי"ש בסד"ט ד"ה לכן נ"ל לחלק).

ואע"ג שלכא' י"ל כמו הסד"ט שם שאם הספק בגוף הדבר טמא (דהיינו האדם) אזלינן לחומרא, וא"כ מ"ש חוץ בציה"ס ומ"ש חוץ בגופו בשניהם י"ל דאזלינן לחומרא, מ"מ י"ל דהראצ"ד ס"ל דדוקא מה שמעכב מעשה טבילה בעצמו אמרינן העמד אותה על חוקתה שלא טבילה, אכן אם ודאי טבילה (דהיינו היתה לה ציה"מ), אלא שיש ספק בחציצה בציה"ס, י"ל דדמי לודאי נשחטה וספק בסכין כדאיתא בחולין דף י' ע"א. דאע"ג דהתם ג"כ בלא סכין אין שם שחיטה מ"מ אמרינן שגוף הסכין אינו אותו גוף של

הזהמה שנימא העמד זהמה על חזקתה. וא"כ הה"נ גבי חזינה צביה"ס שלא הוי דין בטבילה אלא בחזינה לחוד, י"ל שהוא ספק שאינו בגוף המעשה טבילה. ולכאוי א"א למימר הכי א"כ נימא שיש כאן צ' ענינים, ביא"מ והלכות חזינה (ועי' לעיל בריש הסימן שהארכנו בזה).

ושמחתי לראות שהאג"מ בדברות משה על מס' חולין שם דף י' מאריך לפרש את מח' הרוקח [שמציא הש"ך] והמחבר [שיטת הראב"ד] עפ"י סברא הנ"ל מה נחשב לספק בגוף הדבר שבו אתחזיק איסורא ומה

נחשב לספק בגוף אחר. [וגם ראיתי שבסוף ענף א' שם הוא דוחה בשתי ידיים את הפשט של הסד"ט סק"נ שמדרכנן הקילו צו כעין מה שהקיל צו מדין תורה]. וע"ש בענף צ' (ד"ה והנה משמע) שכתב שנת' הרוקח והראב"ד אם צעין דוקא חסרון צמעשה טבילה או גם שיך להחמיר מטעם שיש חסרון בגוף אדם הטובל. [ולענד"נ כי סברא זו שכ' האג"מ אליבא דהראב"ד שלא נחשב לחסרון צמעשה טבילה כשאיכא חזינה צביה"ס, היינו משום שהאג"מ לשיטתו אזל שאיהו ג"כ סבר שיש כאן צ' ענינים נפרדים, דין טבילה ודיני חזינה, וכנ"ל]:

סימן קצ"ט ס"ט

קושיית הסד"ט על פסק המחבר בענין עיון שלא שיך איתחזיק איסורא דרבנן אם אין ריעותא בגוף הדבר

שלגבי אתחזיק איסורא דרבנן אוליין בספיקו לחומרא.

המחבר כאן מציא את דברי הראב"ד לדינא, ועי' לעיל סי' קצ"ח סכ"ו שהארכנו בדבריו. ועי' בסד"ט שם צסי' קצ"ח סקנ"א, וכאן בסוף הסימן מאריך הרבה על מו"מ דדין זה. שהסד"ט מדייק מלשון המחבר שדוקא לגבי ציה"ס יש מקום להקל כשלא עיינה בהן, ומשמע שבשאר הגוף אין להקל אם לא עיינה בהן. והוסיף הסד"ט לדיוק כי ציה"ס הן מיעוט הגוף, וא"כ כיוצא בו בשאר הגוף איירינן במיעוט הגוף [שאינו אלא חזינה דרבנן], וא"כ מוכח שהשו"ע פסק

ועי' בסד"ט בסוף הסימן שמתקשה בפסק זה, שהרי איתא בגמ' חולין דף י' ע"א שהטעם להחמיר כאשר נמצא חזינה בגופה היינו משום שנמצא ריעותא בגופה. והרי צנ"ד לא נמצא ריעותא בגופה (וגם בדבר אחר לא נמצא רק שלא עיינה), וא"כ איך מחמירין כאשר לא עיינה על מיעוט גופה ולא נמצא דבר החוץ. וידוע דברי הר"מ צר שניאור צריטצ"א ערוצין דף ל"ו שכתב, וז"ל, שכל מקום אין לנו לדון חזקה אלא מדבר שהספק בא ממנו, עכ"ל. ולכן כי הסד"ט שניחא בכה"ג שמצאה דבר החוץ לאחר שטבלה

וספק אימתי נדבק בחליצה זו, שהרי יש שם ריעותא בגוף הדבר, ולכן בזה שייך איתחזיק איסורא. משא"כ כאשר טבלה ולא עיינה במיעוט גופה איך נחמיר בזה מחמת ספד"ר, ול"ע.

מו"מ בדברי האחרונים בספק דרבנן כאשר אתחזיק איסורא

ובדי להסביר את יישובו למה שפסקינן להחמיר גבי לא עיינה במיעוט גופה, יש להקדים בכמה מראה מקומות בענין איתחזיק איסורא. שעי' בסד"ט שם שהוסיף כי על עולם הנידון אם מחמירין בספק דרבנן כאשר אתחזיק איסורא, י"ל דנח' רמב"ם ורשב"א בזה (ביאור'ה מניין את זה בס"י שצ"ד), וכן נח' רמ"א ומהרי"ט, וכן הש"ך ופר"ח לעיל ס"י קי"א. והט"ז סבר כהפר"ח, ובהרמב"ם והרמ"א דמקילינן בזה. (וערוה"ש ס"י קי"א נוטה דעמו להפר"ח, והחוו"ד שם החמיר כהש"ך). והנה כל זה כ' הסד"ט דוקא בכה"ג שהדבר שדנין בו [דהוא המקוה] לא מסייעין לו חזקת טומאה דהגבירא כי אין ריעותא אלא במקוה. אמנם בכה"ג שהרעותא בגבירא שיש לו חזק"ט, בזה כ' הסד"ט שלכ"ע אסורה.

(ובתב גם שיל"ע לפי השיטות שמחמירין גם אם אין ריעותא בגבירא מדוע חזק"ט דהגבירא מהני לומר שלא טבלה כהוגן. שלכא' רק ספק במקוה יכול להכריע שלא טבלה כהוגן. וכן איתא בגמ' חולין דף י', אכן מילתא דפשיטותא היא שהרי כל ודאי טמא שטבל כהוגן נעשה טהור, וק"ל.

ועי' ש"ש שכתב כי לא כל מילתא דרבנן שווה, שיש איסור דרבנן שיש לו עיקר מה"ת, ויש שאין לו, וכד מחלקינן בערוזין דף ל"ו. ולפעמים יל"ע אם נחשב לעיקר מה"ת אי לאו, וכגון גבי נט"י עי' מג"א ס"י קס"א, והסד"ט האריך קצת בזה, וע"ע בפוסקים שם בפמ"ג ובמשנ"צ).

יישוב הסד"ט עפ"י דברי המג"א גבי חמין

ובדי ליישב את קושייתו על דברי המחבר כאן שכתב שספק דרבנן מחמת שלא עיינה במיעוט הגוף לא עלתה לה טבילה, הביא הסד"ט את דברי הרמ"א יו"ד ס"י קכ"ז ס"ג, ותמיהת המג"א על דבריו בס"י תל"ז ס"ח (עי' ציו"ד שם שהפ"ת ודגמ"ר וגל' מהרש"א כולו ציינו לדברי מג"א הג"ל). שעי' ברמ"א שם שמביא את חמץ כדוגמא לדבר שלא אתחזיק איסורא, ומג"א תמה עליו שהרי אתחזק איסורא הוי. ועי"ש בחק יעקב שתי עפ"י סוגיות דהתם. אמנם הסד"ט כאן בסוף דבריו, וכן החוו"ד במקו"ח שם (סס"י תל"ז) וכן היד יהודה ס"י ס"ט סקמ"ב כולו פירשו בדרכ אחרת. שאינהו פירשו שלא הוי אתחזק איסורא ממש [ולאפוקי משמעות המג"א], אלא ששאיני חמץ שחייבים לבדוק מחמת הספק, ממילא אין כאן דין בדוק עד שיצא ממנו ספק שיש בו חמץ. ולכן אע"ג דלא הוי אתחזק איסורא מ"מ דמי ליה, וכן יש ליישב את דברי המג"א.

ואפשר לומר שזוה פליגי הרמ"א והמג"א שם, שנחלקו אם חמץ חמיר כאתחזק איסורא אי לאו. אכן ילה"ע עפ"י

דברי הרמ"א זענין שאובין (סי' ר"א) שזיין אותם הסד"ט לעיל, שאפשר לומר שהרמ"א לשיטתו אזל והוא שאין אתחזק איסורא אלא"כ יש ריעותא בגוף הדבר, וכאן אינו אלא ספק ולא איתרע חזקתה. משא"כ אפשר לומר שהמג"א סבר או שאע"פ שאין ריעותא בגוף הדבר מ"מ יש להחמיר [כהש"ך סי' קי"א הנ"ל], או משום שמאחר שחייב להוציא את עצמו מהספק א"כ נחשב כזיור של אתחזק איסורא שכ"ע מודין בו כי ודאי ספק הוי. וקצת תלוי בצד שני הנ"ל אם נימא שעלול לידבק בה איזה דבר חוץ בגופה, עי' בסד"ט סד"ה ואין להקשות שעמד בזה].

ולפי הנ"ל יל"ע איך ס"ל להט"ז בהך ענין שהרי איהו מיקל בכה"ג שאין ריעותא בגוף הדבר (כנ"ל). שאפשר לומר שהט"ז מודה שנחשב לריעותא בגוף הדבר, ולכן

מודה כאן שאע"ג בעלמא באיסור דרצנן שאיתחזיק איסורא ואין ריעותא בגוף הדבר מקילינן, הכא שאני כי גם ספק בדבר דומה לריעותא בגוף הדבר [כמש"כ לעיל אליבא דהמג"א]. אמנם הסד"ט גופיה נקט שהט"ז הקיל ואזל בזה לשיטתו, כי הכי דיין הסד"ט בדברי הט"ז סי' קצ"ח סקכ"א. ולכן לפי הסד"ט י"ל שהט"ז ס"ל כהרמ"א הנ"ל לגבי בדיקת חמץ שלא נחשב לאתחזיק איסורא גם בכה"ג שחייב לצדוק מחמת ספק. (וע"ע מש"כ לעיל בסי' קצ"ח ס"ו זענין מח' ראב"ד ורוקח לגבי ביה"ס, ובנוגע לסעי' י"ב כאן וש"ך סק"ט. וע"ע בסד"ט כאן שמקצר זענין תרתי לריעותא אמנם מוכיר את דברי האחרונים שחקרו אם תרתי לריעותא הוי צירוף חזקת הך דבר שאין הספק בו עם מקום שמסתפק בו, או דאזלינן בתר חזקת דבר השני כשיש רעותא בחזקת הך דבר שמסתפקין בו, ע"ע בזה בשו"ת רעק"א סי' ו' שרצה לומר שרצו ושמאל נח' בזה בקדושין דף ע"ט):

סימן ר' ס"א

דברי הט"ז שמפני הצניעות מכסין את ליבה

עייין בט"ז סק"ג שהאריך לבאר שקיי"ל כהאורחות חיים גבי אשה שאין ליבה רואה את הערוה וכדפסק המחבר באו"ח סי' ע"ד. אכן כתב שגם לפי הך מ"ד שמחמיר באשה כאשר ליבה רואה את הערוה מ"מ אפשר לה לחבק את זרועותיה. ובתוך דבריו הק' הט"ז שאם מחמירין להך דעה גבי ליבה רואה את הערוה לכאן עדיפא לן שלא תיכנס

את ליבה במים, ותירץ וז"ל, אלא דיותר יש צניעות שמהא כולה מכוסה עד נוארה במים וכו', עכ"ל.

והצ"ז לא פירש את כוונתו באיזה ענין של צניעות איירי. ונלע"ד שאתא מגמ' ברכות דף כ"ה ע"א שאיתא שם שאפי' אם ערותו מכוסה יש ענין לכסות את לבו. ופי' רש"י שהיינו מפני שאם עומד לפני המלך צריכים לעשות כן באימה וציראה, משא"כ

ק"ש איתא שם לעיל מיניה דלא צעי לכסות את לבו. ולכאוי היה אפשר לומר שזו דין בתפלה דוקא, וכגון ההכרה שעומד לפני הקצ"ה כדהאריך זו הגר"ח בתחלת ספרו. אמנם מדברי רש"י (ד"ה אצל לתפלה) לכאוי לא משמע הכי, שא"כ לא היה צריך לחלק בין תפלה לק"ש שצוה מדבר לפני ה' וזה לא, שאפי' אם צויהם היה מדבר לפני ה' יש לחלק בין תפלה שצריך ההכרה שעומד לפני ה', וק"ל. ולכן נר' שרש"י ס"ל שצריך החילוק הוא שגבי ק"ש אינו מדבר לפני המלך, משא"כ תפלה.

והנה המשנ"צ בסק"י ע"ד מציא את דברי שע"ת בשם התבואות שור שגבי ברכות יש לכסות את לבו לכת', והוסף שכ"ש לגבי ק"ש. ומשמע כדרישה הנ"ל שאין לחלק בין ברכות לבין ק"ש, ולכת' צויהם יש לכסות את לבו. אמנם לכאוי דברי המחבר לא משמע הכי, ולא משמע כדפסק המשנ"צ שאיריין התם דוקא בשעת הדחק. ולכן עדיין י"ל שהט"ז גופיה ס"ל ששאינו ברכות שיש להדר אחר כיסוי הלב (אפי' אם אין ענין גבי ק"ש).

י"ל שהט"ז אליבא דהמחבר סבר שברכות בעינן כיסוי הלב אפי' אם ק"ש לא צריך וי"ל שהמשנ"ב חולק על זה

ולפ"ז נראה שעדיף לן למימר בדברי הט"ז אליבא דהמחבר כנ"ל שיש להחמיר בברכות (גם אם אין ענין גבי ק"ש), שעי' באו"ח סי' ע"ד שצדדיא פסק המחבר גבי אשה שאין ליצה רואה את הערוה. וגם פסק המחבר כלשון הגמ' ברכות שם צסי' ע"ד וסי' ז"א, והט"ז מציא שם את לשון רש"י, ולא כ' שיש להדר גם צק"ש לכיסוי הלב. וא"כ ז"ל שהצניעות כאן דוקא מפני שמצרך ודמי לתפלה.

וילח"ע שהמשנ"צ גופיה כתב כלשון הט"ז באו"ח צסי' ע"ד שאין קפידא דוקא על כיסוי הלב, אלא או לעמוד באופן שליזה חוץ למים או לחצוק זרועותיה (ודברי הט"ז גופייהו לא קשיין אהדידי שהרי כ' באו"ח שיש לעיין במש"כ ציו"ד סי' ר' ולכאוי כוונתו לקפידא שליזה מהיה במים מטעם צניעות).

ולפ"ז י"ל שגם גבי ברכות הרי מדבר לפני המלך ולא דמי לק"ש שאינו מדבר לפני המלך, וא"כ יש קפידא לכסות את לבו כדאיתא בגמ' ברכות שם. וילח"ע שלפ"ז ברכות ק"ש עדיף מק"ש לענין זה, ודו"ק. ואם כנין הדברים י"ל שמש"ה כ' הט"ז שעדיף לכסות את לבו כדאיתא בשע"ד ואין לחוש ללבו רואה את הערוה, שחידא קיי"ל גבי אשה שאין ליצה רואה את הערוה, ועוד שלזה יש עוד ענה והוא חיצוק זרועותיה.

הדרישה כתב שגם גבי ק"ש יש להדר אחר כיסוי הלב

ועי' בדרישה שהציא את גמ' ברכות שם, וכ' שמשמע שגם גבי ק"ש יש להדר אחר כיסוי הלב, וממילא הה"נ גבי ברכות. ועפ"ז רצה לפרש את הטעם שמכסה את לבו, ודלא כנ"ל שהט"ז מחמיר דוקא משום שברכות דומה לתפלה (שלפי הנ"ל אליבא דהט"ז אפי' אם אין ענין להדר גבי ק"ש אחר כיסוי הלב יש להחמיר בברכות).

פירות

סימן ר' ס"א

הבית

קמז

וא"ב נר' שהמשנ"צ לא העדיף את האופן
שתזכר זכיון הלז, ולכא' י"ל
שהמשנ"צ לשיטתו אזל, שי"ל שאין הטעם
אלא משום מעלה בעלמא גם גבי ק"ש
וזכרות, ולא מפני שמדינא נריכה לכסות
אא"כ יש אונס בדבר.

[ושו"ר את דברי התזואות שור צפנים בסי'
א' סקע"א. ועיי"ש שלכא' משמע
שיש הידור דוקא גבי זכרות לכסות את לבו,
והמשנ"צ הוא שהוסיף וכ"ש ק"ש, וא"כ י"ל
שהתזואות שור ס"ל כמש"כ אליבא דהט"ז
כנ"ל שאין קפידא גבי ק"ש אלא גבי זכרות]:

הערות על מסכת גדה

דף ב ע"ב

גמ' הבא נמי הרי דם לפניך.

ולכא' קושיית הגמ' ז"ב. שהרי הגמ' כזר ביארה את החילוק בין מקוה לבין אשה. דגזי מקוה הרי יש טומאת הטובל, ומשום טומאתו לא מהני מה שיש למקוה חזקה מעיקרא דכזר איתרעי חזקת המקוה ונמלא חסר. והנה גזי האשה אע"ג דהשתא איתרעי ואיכא דם לפניך, מ"מ חזקה מעיקרא שאינה רואה קיימת, וא"כ מדוע סוברת הגמ' דחזקה דהשתא עדיף מחזקה דמעיקרא גם זה"כ"ת של אשה רואה דליכא עוד חזקה המתנגדת לחזקה דמעיקרא.

וקשה מאוד לומר דהגמ' עתה סוברת דאזלינן בחר חזקה דהשתא, דלכא' זה כנגד כמה סוגיות בש"ס, וק"ל. ואפשר דכוונת הגמ' הוא מטעם מה דמצינו בכתובות פ"ק (ע' בשטמ"ק דף ט' ע"א סד"ה ספק תחתיו) וברש"ב"א חולין (יא. ד"ה וזשם רבינו שמשון), דזכה"ג דאיתרע חזקה מעיקרא וידעינן דכזר מזמן איתרע ולא עתה, א"כ בזה י"ל דכזר לא אזלינן בחר חזקה מעיקרא. ואפשר דזוהי כוונת הגמ', וקצת משמע דהמשך דע"ז גופה דנין אס הדם נתרצה מקודם וממילא לא אזלינן בחר חזקה מעיקרא, ודו"ק.

דף ג ע"ב

תד"ה איבא. וי"ל וכו' ולשמאי מהני אף בשומה שלא לממאותה בודאי.

הגמ' עתה אוחזת כי לא מטעם תרתי

לריעותא מחלקין בין גדה לבין מקוה, ובתרווייהו היינו מטמאין, אלא דלגזי אשה יש אומדנא שלא ראתה משום שלא הרגישה. והנה תוס' העירו כי שוטה אליצא דשמאי לית לה הוכחה דלא ראתה, וא"כ ע"כ צעינן התירוח דתרתי לריעותא לחלק בין מקוה שהטובל הוא ודאי טמא לבין גדה שוטה שאינה אלא ספק. ומירצו תוס' דמ"מ מהני סברת שמאי שלא שורפין אלא תולין. וז"ב כוונת התוס' שלכא' משמע שיש קצת הוכחה אצלה שלא הרגישה ולכן הויא ספק, אמנם איך נימא דאיכא קצת הוכחה לגזי שוטה. אכן אי נימא שאין לה צד הוכחה כלל שלא ראתה עד עתה, א"כ לכא' יש לדמותה למקוה וטמאה ודאית. וז"ב.

דף ה ע"א

גמ' בין דאיבא וכו' לחומרא מוקמינן.

ז"ע דהרי טומאה מעל"ע למפרע הינו חומרא מדרבנן, וא"כ מדוע קים ליה להגמ' דנוקמא לחומרא, ואדרבה נראה דלקולא נוקמיה.

דף לח ע"ב

משנה. כל אחד עשר יום בחזקת טהרה וכו', ושומרת יום בנגד יום הרי אלו בחזקת טומאה.

זל"ע מ"ש רישא דמתני' דאיתא התם שי"א יום שלאחר ימי גדה הן בחזקת טהרה, משא"כ אס ראתה תוך י"א יום ונעשה שו"י

א"כ שוב אין לה חזקת טהרה, ואדרבה היא בחזקת טומאה עד שתצדוק.

ואין לומר שאשה שראתה בימי נדתה ואחר שהשלימה ימי נדתה א"כ יש לה חזקת טהרה ולא צריכה להפסיק בטהרה כי היא מוחזקת כאינה רואה תוך י"א יום, שזה ודאי ליתא, כדאיתא לקמן במשנה דף ס"ח ע"א ודברי רב ולוי בגמ' שם בענין אשה שלא הפסיקה אחר טומאת נדתה. ופסק רב שנעשה זבה גדולה ודאי אם בדקה א"ע לאחר ג' ימים של ימי זיבתה ונמצאת טמאה [ופסק זבה גדולה אם כאשר בדקה א"ע היתה נמצאת טהורה], ואין לה חזקת אינה רואה אחר תום ימי נדתה.

ולכן ז"ע מ"ש רישא שכתוב שיש לה חזקת טהרה זי"א יום אחר ימי נדתה ומ"ש סיפא שאחר שראתה פעם אחת בימי זיבתה שוב לית לה חזקת טהרה. והנה ודאי שהרישא איירי שראתה בימי נדתה [כמבואר בכל הראש' שפירשו ללא כהרמב"ם], וא"כ חזקת טהרה שלה רק אחר שהפסיקה דהיינו אחר שידוע לה שסתמה מעיינה וכנ"ל מגמ' נדה (סח.), וא"כ כוונתה בסיפא י"ל שהפסיקה אחר ראיתה. אמנם גם בסיפא אחר שראתה בימי זיבתה אם הפסיקה וידוע שכבר נסתם מעיינה א"כ לכאוף גם לה יש חזקת טהרה. (דלא אשכחן שאין לאשה חזקת טהרה אחר שהפסיקה בטהרה אלא גבי זבה גדולה שהמורה הנריכה לה ז"ג, ועי' בחו"ד סי' קצ"ו סק"ד שכתב שאין לה חזקת טהרה עד אחר בדיקה ראשונה של ז"ג אע"ג שכבר הפסיקה בטהרה קודם ז"ג). וא"כ מ"ש רישא שאין לה חזקת טהרה אלא אחר שצדקה שסתמה

מעיינה [של נדה], ומ"ש סיפא שג"כ אין לה חזקת טהרה אלא אחר שצדקה שסתמה מעיינה [של זבה קטנה]. ומדוע כתוב במשנה שזי"א יום יש לה חזקת טהרה, ובשו"י אין לה חזקת טהרה, וז"ע.

דף לז ע"ב

רד"ה א"ל לא וכו'.

עי' חשב האפוד ח"א סי' קכ"ו שדייק מרש"י שהראייה בר"ח השלישית היתה ממעיין סתום, וחשב האפוד דייק הכי מזה שכתב רש"י שנחשב הראייה בר"ח לראייה רביעית שלה. וז"ע שלכאוף רש"י כ' בהדיא בהמשך דבריו שנפתח מעיינה, וז"ל, הא אורחה זהכי שנפתח מעיינה וכו' עכ"ל. וא"כ לכאוף רש"י איירי גם ע"י המשך ראיה שראתה ממעיין פתוח, ודו"ק.

דף מ ע"א

רד"ה אלא בעין שהזריעה.

כתב רש"י דרבנן דר"ש לא צריכים קרא לטומאת לידה כי ס"ל שהולד לא נימוק ומטמא באוהל וא"כ ודאי נחשב ללידה, אצל ק' כי לכאוף יש לחלק בין טומאת לידה לבין טומאת מת. שעיין ברש"י ובתוס' שכתבו שאם מטמא טומאת מת [משום שיש שיליא בבית], א"כ ודאי מטמא טומאת לידה שהרי ע"כ יש שם ולד. אמנם לכאוף היה אפשר לומר שהיכ"ת של ולד שהוא כעין מה שהזריע לית ליה טומאת לידה אע"ג שהיו אדם המטמא באוהל.

ואפשר שפשיטא להו להראש' הנ"ל שאם יש לו טומאת מת של אדם א"כ ע"כ נחשב

ללידת אדם. אכן נ"צ שהרי אשכחן אדם שנולד בלא טומאת לידה וכגון בלידת יונא דופן. (וגם ר"ש מודה דכלא ריבוי אין יונא דופן נחשב ללידה, ומש"ה אין לדחות שלפי רבנן כל מה שיצא במקום שהיא מורעת נחשב ללידה, ולפי ר"ש לידה מתלח תלי דוקא אם יש וול מעליה). ולכן אכתי נ"ע אין הכריחו הראשונים שיש טומאת לידה מחמת שהיה שם טומאת מת.

גמ' אמר ר' יוחנן ומודה ר"ש בקדשים וכו'.

הנה נח' ר"ש ורבנן גבי טומאת לידה אם יונא דופן נחשב ללידה (וכן נח' בכמה מקומות), וא"כ לכאור' נ"ל דר' יוחנן אחא למימר שר"ש מודה דלגבי קדשים לא נחשב ללידה. וא"כ נ"ע אין מוכיח את זה מהא דדמי לפסול של כלאים ונדמה וטריפה. שלעולם אפשר לומר דהוי לידה ומ"מ יש לו פסול הגוף, ונ"ת.

דף מב ע"א

רד"ה טומאה בלועה היא.

משמעות רש"י היא שיש ראייה משעה שיצא מביה"ח לחוץ הגוף, אכן זו היא ראייה שניה שהרי כבר ראתה כשיצא מהמקור ונכנס הדם לביה"ח. ולכן כבר התחיל ז' ימי נדות משעה זו. ומשמע מרש"י שלהכי לא הוי נ"מ כשיצא דם נדה מגופה שהרי היא עדיין תוך ז' ימים דידה. וכמו שאר נדה בעלמא שרואה ביום שני, שמ"מ צריכה עוד ה' ימים עד תום ז' ימי נדתה (ולא מעלה ולא מוריד הא שראתה פעם שניה).

אכן לפ"ז לכאור' יש נ"מ באשה שראתה ע"י שיצא ממקורה לביה"ח ואחר ז' ימים יצאה מביה"ח לחוץ הגוף. שזוהי רש"י היה

דן כראייה שניה (בג"ד ראיית זיבות, ואם משאר הדם שם עוד י"א יום אחר ז' ימי נדה משמע שתייהו דם נדה ומטמא שוב ז' ימי נדה, ודו"ק). ולגבי יולדת ג"כ כאשר יצא הדם מביה"ח היה נחשב לראייה שניה אכן בג"ד הרי היא כבר סיימה את ימי טומאה שלה, ולכן נחשב הכן ראייה כראיית דם טהור, עיי"ש ברש"י.

ולכאור' לא היה הכרח כלל לפרש הכי את דברי הגמ', ולכאור' היה אפשר לפרש כפשטו שאין ראייה אלא בשעה שיצא מהמקור, ומה שיצא מביה"ח לא הוי ראייה שניה אלא טומאת ערב לחודיה. אכן רש"י ס"ל שלפ"ז אין נ"מ שיוולדת מטמאה בפנים כבחור, עיי"ש בסוגיא. ולמסקנא שמוקים את הצריכתא שאיירי כאשר הולד נמצא בביה"ח, לכאור' אין שוב צורך לחידוש הנ"ל, ונ"ע. (ועי' בפ"מ סי' קפ"ג סק"צ משובח ברית אברהם ועוד בענין הנ"ל. ולעוד מו"מ אם שייך ראיית דם נדה אחר שיצא הדם מהמקור יש לעיין בפלוגתא החו"ד ונב"י, שהחו"ד רס"י ק"כ כ' שקציעות הטומאה היא צעת עקירת הדם מהמקור ורק שם שייך הרגשה ודלא כהנב"י שחולק וס"ל דאיכא הרגשה וטומאה גם בביה"ח. וע"ע בסמוך מג. בענין איבעיא דרבא לגבי בעל קרי).

דף מג ע"א

גמ' אמר שמואל בל ש"ז שאינו יורה בחץ וכו'. עיין בגמ' שם דשקיל וטרי לענין טומאת ש"ז אם מתלח תלי צראוי להזריע. ויל"ע מה הדין לגבי איסור השחתת זרע אם תלוי צראוי להזריע או תלוי בטומאת ש"ז.

וע"ע ברעק"א שמניין לדברי תוס' דף נ"ו ד"ה ש"ז, ושם פירשו תוס' כי גם

בטומאה לכ"ע י"ל שבעינן אותו מין שמזריע. וגם כזה יש לדון אם נימא הנך דברים גם לאיסור השחתת זרע, ויש לדון כזה למעשה בענין הולאת חלק מהאבר שבו נמצא יכולת להזריע אע"ג שלא הוא ממין זרע (ואין זו טומאת ש"ז).

גמ' בעי רבא עובר בוכבים שהרחר וירד ושבב וכו'.

י"ל ע"כ דדים של ספיקת רבא, האם כוונתו לחקור בטומאה גופה אם נקבע ע"י עקירה או ע"י הולאה מהגוף או דילמא מסתפק בענין עקירה והולאה מהגוף.

הנה לכא' יש לחקור כזה שקיי"ל שאין צעל קרי מטמא עד שיצא מבשרו כדכתיב ואיש כי תלא ממנו ש"ז, האם כוונת הדין היא שאין כאן טומאה בעולם עד שיצא מהגוף [אכן יש תנאי בעקירה שצריכה להיות בהרגשה כדאיתא בהדיא כאן] או שיש טומאה בעולם כבר משעת עקירת הזרע [וני"מ אם נגע בפנים במקום שיש שם ש"ז, והתנאי בעקירה הוא תנאי באצ הטומאה של ש"ז] רק שאין לו דין טומאת צעל קרי (כלו' דין רואה או נוגע, ע"י גדה כב. תד"ה אלא מעתה) עד שיצא מגופו.

אכן לפ"ז קשה להצין איך רבא מנדד שלא אומרים כן לקולא. וכי מה צריך שהוא קולא, הא או שחסר תנאי עקירה או שאין כאן טומאת ש"ז כלל בעולם מאחר שנקבע ע"י שעת עקירתו. ואפשר לדחות שר"ל שדילמא מחמירין מדרבנן (כלומר שאה"נ מדין תורה אין כאן טומאה מאחד מטעמים הנ"ל, אמנם אולי מחמירין מדרבנן לטמאותו כי דמי לבעל קרי), אכן לשון

האיבעיא של רבא לא משמע הכי.

ולכא' משמע בלשונו שיש לחקור אם מן התורה לא הוא אלא לחומרא, וכדפי' רש"י ד"ל שלגבי ישראל די כזה שהרגיש בשעת עקירתו ולא בעינן שירגיש גם בעת יציאתו מהגוף, אמנם שנימא שאם נעקרה בשעת גיטו שלא נטמא כאשר יצא מגופו זה לא אמרינן. ונ"ת.

ומה שנראה לומר כזה הוא בעין הנ"ל (לעיל מב.), שרבא מסתפק בדיני עקירה ויציאה מהגוף. שודאי לכ"ע יש תנאי בעקירה, וודאי לכ"ע לא נטמא הבעל קרי עד שיצא מגופו. אכן לא ברור לו לרבא אם הוא דין אחד או שני דינים. וכגון אם היה שייך תינוק שנולד בש"ז תוך גופו שכבר נעקרה, גם על זה משמע מרבא שהוא מסתפק בו. ונר' לפרש שרבא מסתפק אם יש ב' ראיות (או ב' עמים נפרדים שקובעים טומאה), ראיה אחת בשעת עקירתו אלא שיש תנאי שאין טומאה לבעל קרי עד שיצא מגופו, ואמטו להכי סגי בלא הרגשה בעת יציאה מהגוף דהיינו שאינו יורה כחץ. ויש עוד ראיה בעת יציאה מהגוף, דהיינו שטומאתו ג"כ נקבע ע"י יציאה מהגוף. אכן משום שאין זרע שיורה כחץ שלא מרגישין אותו כשנעקר, לכן איבעיא ליה בהיכ"ת של גוי, שאין לו טומאה בעת עקירתו. ולכן י"ל שזה כוונת רבא באמרו שדילמא רק לחומרא אמרינן שנקבע טומאה ע"י עקירה אמנם אין כזה ראיה שאין עוד ראיה בעת יציאה מהגוף ולכן א"א להקל אע"ג שבעת עקירתו לא שייך ליה טומאה, או דילמא לא שנה כי הכל מתלא תלי בעת

עקירתו ואין כאן ב' קובעות לטומאה. (ואע"ג דלעיל מז. הערנו כי מרש"י משמע בפשיטות שיש ב' קובעות, שאני התם שהרי התם נחחדש קרא שטומאה מתחילה כשנעקר מהמקור ועדיין צפנים, משא"כ הכא שבעינן עד שיא מגופו).

דף מד ע"ב

משנה. אינה חייבת עליה משום אשת איש
אא"ב היא בת ג' שנים.

כל דיני משנה מלמד את נפקאי מינה להא שאין ביאתה ביאה עד שמהא ג' שנים ויום א'. והנה יל"ע צדין אם היא אשת איש, אין הנואף חייב מייתה אא"כ בא עליה יותר מג' שנים. ומשמע שפחות מג' שנים ביאתה לאו ביאה ואין על זה חיוב אשת איש. ואמנם שאין בזה דין ביאה ולכן לא חייב מייתה בפחות מג' שנים, מ"מ יל"ע אם נחשב לאיצוריהו לג"ע, ונ"מ אם נאנס לבטול אשת איש שפחותה מג' שנים (שהרי קידושין חלין פחות מג' שנים, רק קידוש ביאה לא שייך אלא אם היא יותר מג' שנים). ואם נחשב לאיצוריהו א"כ י"ל בזה יהרג ואל יעבור. וי"ע.

דף מה ע"א

גמ' בענין ביאת יבם בן מ' והא שעשאו במאמר בגדול.

ולכא' מתחלת הסוגיא בסוע"א שם ומרש"י שם היה משמע שמה"ת הייבום מהני שיהיה לו נחלת אחיו, אכן אין לו קנין אישות ידידה כי חסר ביה היכולת לקנות (ומשמע שאין עוד זיקת יצמין). אמנם מדברי רש"י ריש ע"ב בענין גירושין משמע לכא' שאם לא היה

צועלה כשהגדיל אזי היה מתירה בגט ובחליצה, עיי"ש. ומשמע מזה שיש מקצת קנין ולכן צריך גט, אכן עדיין יש זיקת יצמין ולכן צריך חליצה.

אכן לכא' היה נר' טפי מלשון הגמ' בסופו (וגם ממש"כ רש"י בתחלת הסוגיא כנ"ל) שדוקא בעינן לצועלה כשהגדיל כי אין לו ענה לגרשה חוץ מגרושין. שהרי חליצה לא מהניא מאחר שכבר נקנית היצם ורק חסר לו בקנין, וזה לא דמי לזיקה אלא הוא קנין העומד כשכתב רש"י בע"א, ולכן כדי לגרשה ע"כ צריך לצועלה כשהגדיל שהרי מה"ת א"א לגרשה עד שיש לו זה קנין גמור של אישות.

ויל"ע אם היה יכול לכונסה לחופה [או לביתו] וכיוצ"ב, או שע"כ הוא צריך לשוב ולצועלה כדי שיהיה קנין ע"י ביאה, והרי אישות עם אשת אחיו שאין לו בנים לא נעשה אע"י קנין ביאה. ולכא' פשטות שבעינן קנין ביאה בדוקא, וגם צריך הך קנין כשיגדיל. אמנם לפ"ז קשה שהרי אין לו תקנה אם רוצה לגרשה, שהרי מדרבנן ודאי אסור לבוא עליה כדי לגמור את קנין יצם ע"מ שיוכל לגרשה, שהרי אין גרושת הלז גדול מזה. וי"ע מאי תקנתיה אם רוצה לגרשה אחר שהגדיל ועדיין לא בעלה.

דף מה ע"ב

גמ' מח' רבי ורשב"א בענין תינוק ותינוקת.

רבי למד מצינה יתירה שמינוקת קודמת לתינוק, ורשב"א חולק שמינוק קודם ולמד את זה מהא שהמינוק הולך אצל רבו (וע"ע

מוס' שם). והנה ילה"ע כי רבי ורשב"א לא באו לסתור את ראיית השני, ומשמע דמודין הא להא, אלא דאיהו ס"ל דמתלא תלי בצריאה, שה' ברא באשה בינה יתירה, ואיהו ס"ל דתלי בפועל מי נתחנך קודם וכו'. וילה"ע עוד כי בכל הגמ' לא מובא מה שלכא' משמע מממשנה ומסוגיא הצאה והוא שידוע לן שתינוקת מתבגרת ב"ב. וא"כ כנר' אין קשר לסוגיא אימתי נעשה בר דעת ובר עונשין להא שנעשה בוגרת קודם י"ג.

אכן יל"ע לפי רשב"א הסובר שתינוקת ב"ג, איך ס"ל לגבי דיני נערה ובוגרת. האם ס"ל שנערה לא נעשה עד י"ג, ובוגרת לאחר מיכן. אמנם א"כ היה להגמ' להציא ראייה פוק חזי אימתי נעשה בוגרת. ואע"ג שלא מובא במשנה לקמן (מז.), מ"מ הרבה דיני תורה נאמר דוקא על נערה ולאפוקי בוגרת, וחדא מינייהו הא שהאז מקדש את בתו (עי' בפרשת מוציא ש"ר). וא"כ לכא' לפי רשב"א יש לעיין איך תרגם פסוקים אלו. וי"ב.

אמנם לכא' אין להקשות מדין סימנים, כי לכא' מצואר בגמ' שיש היכ"ת של סימנים קודם י"ג ולאחר י"ג גבי תינוק והה"נ לגבי תינוקת. וא"כ אפשר שא"א להציא ראייה מזה. ואע"ג שלכא' מצינו ג"כ מח' גדולה לגבי בוגרת, ומסתפקין איך להגדיר אימתי נעשה בוגרת ומחמירין ככל השיטות (לקמן מז.), מ"מ לא נר' מהגמ' שמסתפקין בשנה שלימה בין י"ב וחצי שנה לבין י"ג וחצי שנה, ודו"ק.

דף מו ע"ב

גמ' הניחא למ"ד הקדיש הוא ואכלו אחרים לוקין וכו'.

לכא' משמע שניחא דברי הברייתא אם קיי"ל שנדר הוא ואכלו אחרים לוקה. וי"ע שהרי הגמ' הק' מתחלה ממ"נ אם יש אזהרה ומלקות א"כ מדוע אין קרבן מעילה, וא"כ הק"ל לפי הק' מ"ד מדוע אין קרבן מעילה.

וי"ל שהגמ' מחלקת בין גזה"כ של מופלא סמוך לאיש שהוא בתורת נדר וממילא מאן דמזהר (כלו' גדול שהוא בר עונשין) נזהר על נדרו ולוקה עליו. אכן הדין הקדש חסר, שאע"ג שנעשה של הקדש ע"י אדם, מ"מ לא נעשה שלו ע"י קנינו שמקנה להקדש, שהרי אינו בר דעת להקנות, וא"כ י"ל דדמי לגדולי הקדש וחזר הקדש, וכמש"כ הרמב"ן צ"ב (דף ע"ט), שאם לא הוקדשו ע"י אדם לא נחשב לקדשי ה' לחייב משום מעילה. שאמנם שנתרבה מופלא סמוך לאיש לדין נדר מ"מ משום דלית ליה קנינים י"ל דלא עשהו הקדש ע"י קנינו.

ומש"ה הגמ' לא הק' שוב ממ"ג, שהרי ע"ז ניחא לחלק בין אזהרה דנדר לבין קרבן מעילה. ואע"ג שהגמ' הקשה מתחלה היינו דוקא בנוגע לקטן גופיה, ונר' דהיינו משום שאם מהני נדרו גם לגופיה אע"ג שהוא קטן ע"כ היינו מפני שלדבר זה נחשב כגדול, וא"כ י"ל שגם קנינו קנין ונעשה הקדש גמור וא"כ חייב קרבן מעילה. אמנם השתא דאמרין שלא הוי גדול לענין זה, א"כ לא הוי אלא דין נדר שחל נדרו, אמנם קדשי ה' לא הוי.

אסור לזרים או דילמא שמותר לזרים כי לא שייך לקרוא שם תרומה אם דין טבל עליו.

[וילה"ע בענין קריאת שם תרומה גם אם אינו טבול לתרומה, הראני ידידי הרב נתנאל ורנר שיחי' את דברי הכפתור ופרח ששם נראה שמה"ת יש שם תרומה על כל מין, אע"ג שלא טבול מה"ת אלא גבי דגן תירוש ויזהר].

ולפי הנ"ל היה נר' שב' הנוסחאות נח' אם שייך איסור לזרים מחמת שם תרומה או דוקא משום שנקנית לשבט כהונה [וקדושתן שחל עי"ז]. ונ"מ בין אכילת תרומה לבין אכילת טבל, הוא שאכילת טבל אינו חייב מיתה בידי שמים עד שיאכל כזית טבל לכ"ע, משא"כ אכילת תרומה לזר חייב מיתה בידי שמים לפי אבא שאול בשיעור שו"פ כדאיתא בפסחים דף ל"ב ע"ב. ועוד נראה מסוגיין כי אם נקרא שם תרומה עליה א"א לחול עליה שם חלה, עיי' בסמוך בגמרא (והארכנו בענין זה במקו"א אם שייך לקרוא שם חלה על שם תרומה ולהיפך, וזיינו לדברי הגר"ח קנייבסקי בדרך אמונה שהאריך בענין ובכמה דרכים ליישב את הסוגיא שם).

אכן ודאי כי פשטות נוסחא דידן אליבא דר' יהודה הוא דאין לו דין תרומה כלל, ואפשר לומר שתוספות באו לפרש מדוע לא שייכא זהו שם תרומה, ולכן הדגישו שלא אפשר לתקן את הכרי אמנם ודאי ששם תרומה ג"כ לית ליה. אמנם מאחר שלא ראיתי בפירוש מאן שמכריע את דברי התוס' לא נלאיתי לכחוב דה"ל כמו שמצינו גבי הקדש בתחלת העמוד, וזע"ע.

[ודמי לקדשי עכו"ם (זבחים מה.), וכדברי הקפות סי' ר'].
 רד"ה על דעת בעלה ורד"ה בדרב פנחס.

נ"ע דלכא' נח' ב' דיבורין אלו במש"כ תד"ה כדרב פנחס. רש"י ד"ה על דעת בעלה משמע שאין כאן חזרה בגמ', ורש"י ד"ה כדרב פנחס משמע שיש כאן חזרה, וז"ע. ואפשר שיש ב' מהדורות כאן, ודו"ק (ולכן הסדר של הדיבורין הוחלפו).

תד"ה אי אמרת.

ועיין ג"כ בר"ש מס' תרומות פ"א מ"ג (מוצא במסורת הש"ס). וז"ע בדברי ר' יהודה מדוע ס"ל אין תרומתו תרומה, דאח"כ שאינו נדר אמנם מדוע שאני מהקדש (וכדלעיל). ואפשר לומר עפ"י מש"כ לעיל, שי"ל דר' יהודה מודה שיש לו היכולת לקרוא שם תרומה כשאר הפלאות בעלמא אכן לא מהני להוציא מדין טבל וממילא התרומה לא תופסת את שמה דמ"מ טבל הויא [ואפשר שהוא מטעם הנ"ל שבפרשת הפלאה אתרבי מופלא הסמוך אמנם בקניינים לא נתרבה וממילא לא יכול להקנות לשבט כהונה וא"כ שם טבל עדיין עליו], וקצת משמע בתוס' שפירשו כן את הגמ'. ולכא' לפ"ז אין נ"מ שיכול לקרוא לו שם תרומה (דאין שום נ"מ בהך קריאת שם, אא"כ נימא דאחר שקרא עליו שם א"א לקרוא עליו שם אחר, ובגון מע"ש וכיוצ"ב). ולפי הגירסא שתומתו תרומה, אכתי אפשר לומר שמ"מ טבל הוי, שי"ל שהשם תרומה מהניא לאסור על זרים אע"ג שעדיין הוי טבל, והכי יש לפרש את מחלוקת התנאים שנח' אם קריאת שם תרומה (כאשר עדיין יש לו עליו דין טבל)

דף נ ע"א

משנה כל שחייב במעשרות וכו'.

ומש"כ בסיפא שיש מטמא טו"א ואינו חייב במעשרות, עי' בגמ' שפירש דאירי במינים שאין גדול מן הקרקע כגון בשר דגים וציצים. ולכא' הוה עדיף טפי לפרש את דברי המשנה שאירי באתו מין שחייב במעשרות אכן חלק מהמאכל שאינו עומד לאכילה (או ע"י הדחק או אינו עומד כלל). שי"ל שידות אוכלין מטמא טו"א כדאיתא בריש עוקצין (ובהרבה מקומות), ומ"מ אינו חייב במעשרות כי אינן עומדין לאכילה. ולרבותא נקט ממתניתין שאע"פ שיש להן אכילה ע"י הדחק וגם מאותו מין שחייב במעשרות, מ"מ הן מטמא טו"א ואינן חייב במעשרות, וז"ע.

דף נב ע"א

סדר"ה שוב אינה יכולה למאן.

וה"ל איך חלו קידושין שנתקדשה בהן כשהיא קטנה עכשיו כאשר נעשה גדולה. ועי' רש"י יצמות קט: ד"ה גדלי צהדה. ועי' רשב"א יצמות שם ד"ה הא דאמרין דכי גדלה, ועי' ריטב"א שם ד"ה מ"ט דר"ג.

ואשכחן לכה"פ ג' שיטות בזה. רש"י משמע שחל מה"ל קידושי קטנה כשגדלה ולא מיחתה. והק' עליו הראשונים איך חלו הקדושין למפרע, הא היתה קטנה כשנתקדשה. ואיך אפשר שחל עכשיו הרי לא נעשה עתה שום מעשה קנין. והרשב"א תי' שהיו כהתנה לאחר ל', ומ"מ לא פירש איך קדושי כסף שנתן לה כשהיא קטנה מהניא עתה לאחר ל'. ולכן הריטב"א שם מוסיף

שע"כ ז"ל מטעם הפקר ז"ד הפקר, וכאילו הכסף נתונה לה כאשר גדלה ולכן חל הקדושין עתה אע"ג שהיתה קטנה בשעת נתינת הכסף. והרשב"א לא משמע הכי כלל, אלא משמע שהיה איזה שעבוד שנשתעבדה בו, ועי"ז מהני לאחר ל'. ומ"מ צריך להצין איך שעבד את עצמה כשהיתה קטנה. ואפשר שכוונתו ששעבדה א"ע השתא כשגדלה, ואם לא מיחתה מיד א"כ ע"י הא ששעבד א"ע נתקיים הקנין קדושין. וז"ע.

דף נב ע"ב

משנה הרואה בתם מקולקלת למנינה.

ז"ע שהרי איירי בראייה שלא בהרגשה, וא"כ מדוע נתקלקל פתחי גדה שלה. ולכא' היינו מטעם כי ראיית כחם החמירו בו מטעם ארגשה ולא אדעתה. וא"כ אע"ג שכן התורה ודאי לא הוי עת נדחה, ומה"ל ודאי לא נתקלקל מניינה מ"מ מדרבנן החמירו בזה כמו שהחמירו לטמאות את הראייה גופה. ולכן מדרבנן חיישין שראתה בהרגשה והויא תחלת עת נדחה, וממילא מסתפקין כאשר לא יודעת מתי ראתה את הכתם. אכן לפ"ז ע"כ ז"ל שאין ראיית כחם אסורה מטעם הראייה בלא חשש הרגשה, דא"כ אין לקלקל פתחי נדחה (שראייה בלא הרגשה ודאי לא הוי תחלת עת נדחה). ועיין ברש"י ותוס' פרק הרואה כתם (נח). שקלת משמע שנח' בדבר זה. וא"כ י"ל שדברי התוס' נסתרו ממתני' שראיית כחם מקלקל את מניינה. וקשה לומר שיש צ' מיני כתמים גם לפי תוס', חדא שמקלקלת וחדא שלא מקלקלת את מניינה. ועי' בסד"ט צסי' ק"ז

ובחכמת בללאל שם שנשאו ונתנו אם תוס' חולקין על דברי רש"י שטומאת כהם היינו משום חשש ארגשה ולא אדעתה אי לאו. משנה וחוששת משום זוב וכו'.

ועי' רש"י ותוס'. והנה יל"ע בכמה ענינים בנוגע לחשש זיבות ע"י ראיית כתמים (בנוסף למש"כ לעיל בענין קלקול מנין). והנה הגמ' משמע שרחצ"א מודה שמציאין קרבן ע"י ראיית כתמים וכ"כ רש"י בהדיא ד"ה מהו דתימא. ולכא' ע"כ ז"ל כמש"כ הרמב"ן אליבא דרש"י (עי' ברמב"ן שאיהו גופיה דוחה פשט זה בגמ' וס"ל שדאי יש לדחוק את לשון הגמ' וז"ל שאינו מציא קרבן שהרי כתמים אינן אלא דרבנן) והוא שאע"ג שבעלמא כהם אינו אלא חששא דרבנן וא"כ אינו יכול לחייב קרבן, מ"מ אחר שראתה ז"פ א"כ חייבת קרבן. אמנם לכא' זה ליחא, שהרי בהדיא איתא בגמ' שרחצ"א איירי גם בכה"ג של ג' כתמים ומשמע מרש"י שגם בזה חייבת קרבן [אלא שבזה ודאי אינו נאכל]. ולכן גם לא מהני דברי המרחשת בסוגיין (ח"א ס' ל"ה ע"ף ב') שר"ה להוכיח שאין כל ראיית זיבה בעי הרגשה אלא רק פתיחת המעיין, ולאחר פתיחת המעיין ראיות של זיבה צאין גם בלא הרגשה, ודו"ק. ולכא' ז"ל ששאני ג' כתמים שנמצאו זא"ז, שאע"ג שאחר מציאה ראשונה ודאי אין צד שהיא טמאה מה"ת, מ"מ אחר ג' גריסין אחר ג' ימים, כבר חוששין מה"ת שממנה באה בהרגשה. וז"ת.

ויש לפרש את פלוגתא רחצ"א ורבנן, שרחצ"א ס"ל שג' חלוקות הוי ספק זבה, משא"כ ג' מקומות לא הוי ספק זבה. ולכא' וז"ל.

היינו משום שג' מקומות אכתי יש ספק אם ראתה בג' ימים או כולהו זיוס א', ולכן מש"ה ס"ל שלא הוי ספק זבה. ויש להוסיף סברא הנ"ל שעדיין יש צד מעלמא וככתם בעלמא (או שמה"ת יש צד שלא באה בהרגשה אע"ג שממנה באה) ולכן רחצ"א לא חושש לספק זבה עד שידעינן שכל גריס בא זיומו.

אמנם רחצ"א ס"ל שרבנן יודו לו בכה"ג שכולהו במקום אחד, והיינו משום שאפי' אם סוברים שהיא ספק זבה גם בספק אם בא כל גריס זיומו, מ"מ בכה"ג שיש עוד ספק שמאכולת אחרמי שם מחמת זוהמא, בזה ודאי רבנן יודו לו. ולכא' ז"ל שרבנן לא חוששין להך סברא שמתרמי מחמת זוהמא, שאלת"ה איך נחייב קרבן מחמת ספק זבה בכה"ג שיש ספק אם בא כל גריס זיומו, וספק אם בא כל הדם ממנה. אמנם א"כ ז"ל דקיי"ל כרחצ"א לגבי הלכות כתמים, שהרי קיי"ל שאתרמי דם מאכולת נגד כהם (כמבואר בס' ק"ט), אלא"כ נדחה ונאמר שרק לגבי דין תורה לא נחשב לספק מטעם אחרמי מחמת זוהמא, משא"כ לדין כתמים שדאי מדרבנן (כי אין חשש מה"ת שמא ארגשה במציאת כהם אחת) גם רבנן דרחצ"א מודו שקומצין על סברא שאתרמי שם מאכולת מחמת זוהמא.

דף גג ע"א

גמ' מח' רבי יהודה בן אגרא משום ר' יוחי ורבנן.

מוכת מדברי הגמ' כי אם יש שום צד ספק שראתה צביה"ש א"כ חיישין לזה והויא ספק זבה אפי' אם לא מצאה אלא כהם מועט (דהיינו פחות מג' גריסין ועוד יותר על צ' וז"ל).

גריסין ועוד. ועכ"פ צעינן יתר מצ' גריסין ועוד כי לכ"ע אם ראתה בלא הרגשה וכחם אינו יתר על גריס חלינן במאכלת ולא ממנה).

ולכא' לפי כל הנ"ל היה מקום לומר שאדרבה שאין להחמיר שהיא ספק זבה מחשש שראתה דוקא צביה"ש, אלא טפי נר' לומר שראתה בשאר היום דהיינו שלא בשעת ציה"ש. אכן מוכח כאן בסוגיין כי אם מסתפקין שראתה באופן שמהא זבה גדולה לא תולין לקולא שראתה דוקא בשעה יותר ארוכה. ומכאן ראה ברורה דלא כרש"ש פ"ק דכתובות (ובכר השיגו עליו הרבה אחר), שרלה לומר שיש רוב עפ"י רוב זמן, וודאי ליתא, כי אם חוששין לאיזה מעשה אין לומר שהיה דוקא בזמן היותר ארוך, שהרי בכל רגע ורגע יש להסתפק ולכן חוששין כאן שגשית זבה גדולה צב' ראיות וחשש שראתה צביה"ש.

דף נג ע"ב

גמ' מח' רשב"א ורבי בענין טומאת בתם למפרע.

רבי מטמא למפרע לענין פתחי נדות וגם לדין קדשים וטהרות, ורשב"א אינו מטמא למפרע מטעם כחם אלא מעל"ע כמו ראיה. ואע"ג שצמסנה איחא דלכ"ע מקלקלת מניינה י"ל ששאני צין טומאה למפרע (שצוה מקילינן) לצין קלקול מנין, ועי' בדברי תוס' על זה ונבאר לקמן בעזה"י.

ובצרייתא שניה איחא כי רבי ס"ל שתולין כתמה בצרייתא תוך מעל"ע, ורשב"א רק תולה באותו יום. ורש"י פירש שלפי רבי מאחר שראתה תוך מעל"ע א"כ נקטינן

שהכחם הוא תחלת ראיתה, ומקילינן לה לטבול במוצאי ז', ועי' בתוס' דפליגי על רש"י. ולכא' דברי רש"י צ"ת, שהרי כבר הארכנו לעיל שלא שייך לומר לכא' שיש פתחי נדה ע"י ראיה בלא הרגשה, ואפי' אם נחוש לה ונחמיר עליה להתחיל פתחי נדה כמש"כ לעיל, מ"מ איך אפשר להקל ולהחמיר ז' ימים אחר ראית כחם. ולכא' דבר זה חימה, וק"ק על התוס' שמשמע להו שלא הקשו קוש' זו, אלא שהק' מטעם שלכא' רבי לא הקיל כולי האי, ודברי רש"י לכא' צ"ג.

ומש"כ רש"י שלפי רשב"א לא תולין בכחם שהוא מיום שלפניה, ולכא' היה משמע דנ"מ לקלקול מנינה, דהיינו שמחמירין עליה לא לטבול, אכן מ"מ פתחי נדה שלה מקולקל [כמש"כ תוס'], ודלא כרש"י כצמסון]. אמנם א"כ מה הוא פירוש הגמ' שלפי רשב"א תיקן הלכותיה לידי זיבה. ונר' שמש"ה דחק רש"י לפרש שרבי היה מיקל שהכחם ודאי פתח נדוה, ולכן החמיר בזדאי לענין זיבות, משא"כ לפי רשב"א היא ספק זבה. אמנם צ"ע איך מרווח מזה שאינו אלא ספק זבה, הא לענין או"ה אין נ"מ, ורק נ"מ לענין קרבן שנאכל, וצ"ע. אכן רש"י לא פירש כנ"ל, אלא פירש שלפי רשב"א אין קלקול מנין ע"י ראית הכחם, והיא אינה אלא שו"י, ביום ח' וציום ט' מתחלת ראיתה, ודלא כרבי דס"ל שציום ח' וט' מתחלת ראיה כבר נעשה זבה גדולה [כאשר ראתה גם ציום ז'], משום שמתחיל ז' ימי נידות מהיום קודם ראיתה (יום מציאת כתמה).

אמנם א"כ לפ"ז נר' שרש"י ס"ל

דף נד ע"א
גמ' שמונה ימים ממאין ושמונה ימים מהורין
וכו'.
הגמ' הק' על ציור של רואה ח' ימים
ואח"כ מפסיקה ח' ימים, הא ארביסר הוי,
ועי' ברש"י שמאריך לפרש את הסוגיא. ועי'
בגמ' דמוקמי שימי נדחה שלא ראתה בהן
עולה לו"נ. וינא לנו דין חדש מהגמ' [ונר'
דכ"ע לא פליגי בזה (רק נח' אס ימי נדחה שלא
ראתה בהן עולה לו"נ)], והוא שאם היא רואה תוך
ימי זיבות ולא ספרה ז"נ ויש לה טומאת
זיבות, מ"מ ימי נדחה מתחילה כאשר היא
רואה אחר י"א יום של זיבות. נמצא שטומאת
נדח חלה עליה גם אם יש לה עדיין טומאת
זיבה [כי לא ספרה ז"נ].

ועי' מה שהארכנו לעיל כי לכאז' אין טעם לומר שפתחי נדמה מתחילה בראייה בלא הרגשה והא' שחוששין למחלת נדמה הוא משום חשש הרגשה, י"ל שחוששין להרגשה דוקא בכה"ג שאין ראייה שאפשר לן לסמוך את כחמה לראייתה. שבה"ג שיש ראייה אין לומר לחוש לפתחי נדה [כאשר לא הרגישה], ורשב"א ס"ל שהיינו דוקא תוך מעל"ע של ראייה, דבזה אפשר לסמוך ולומר שהעמידוהו כותלי בית הרחם. וא"כ תוך מעל"ע אין קלקול למנינה כי יש לה ידיעה אימתי נעשה הראייה, והכחם אפשר לתלות על הראייה שבאה בהרגשה. ורק בכה"ג שאין לנו צרירות על פתחי נדמה בזה י"ל שכחם מקלקל מנינה, ורשב"א ס"ל שזה אינו אלא בגוונא שמנאה כחם קודם מעל"ע מתחלת ראייתה, ודוק.

והנה יל'ע מה הדין צכה"ג שרואה אחר ימי נדות השניה (וקודם שספרה ז"נ לזיבה ראשונה) עוד פעם ג"י רלופים צי"א ימים אחר כלות ז' ימי נדה. שודאי לא צריכה ז"נ פעמיים. אמנם יש לחקור מה הטעם שסגי צו"נ האם הוא משום שלא חלה שוב טומאת זיבה עליה

כל זמן שלא ספרה ז"ל, או משום שאין דין י"א ימי זיבה אחר ז' ימי נדה כל זמן שהיא בטומאת זיבה. ולכא"י יש נ"מ בין ז' נדדים הנ"ל שאם לא חוזר שוב י"א ימי זיבה א"כ לא תחזרי לעת נדתה [שאימתי נימא שהתחילה ימי נדתה אם אין לנו דין י"א ימי זיבה], והוי נ"מ לדינא למ"ד שאין ימי נדתה הנקיים עולין לה ז"ל. שאם הוא משום שלא חלה עליה טומאה, א"כ צו' ימים שאחריהן [כאשר ראתה] י"ל שהן ימי נדה ולא עולין לו"ג, משא"כ אם אין י"א יום א"כ עתה לעולם כאשר תספור ז"ל רגופים תטהר כי לעולם לא תחזירי לה ימי נדתה אחר שאין לה שוב י"א ימי זיבה כל זמן שלא ספרה ז"ל. וז"ל.

דף נד ע"ב

גמ' והדחה בנדרתה.

מזה נלמד שכמו שהיא טמאה הה"נ הדם. עיי"ש בגמ'. ומכאן יש ראייה שאין טומאת רואה של נדה מתלח תלי כלל על אז הטומאה של הדם, שהרי ההו"א בגמ' היא שהיא טמאה בטומאת נדה ולא הדם, וקמ"ל קרא שגם הדם הוי אז הטומאה. וכן אשכחן להיפך שיש אז הטומאה לדם והיא אינה טומאת רואה למ"ד מקור מקומו טמא וכגון כאשר ראתה דרך שפופרת או בלא הרגשה (ולפי שו"ת רעק"א סי' ס"ז ד"ה אלא אפילו למ"ד וכו') גם למ"ד מקור מקומו טהור מ"מ הדם הוי אז הטומאה, או כאשר הדם אינו אחד מחמשה מיני דמים (כדאיתא בגמ' נדה מא:), ופשוט.

(ועוד יל"ע צפי' רש"י על תיבת והדחה שמשמעו

דבר זכ, והנה אשכחן כמה דרשות על תיבה זו ולא ברור מהי משמעות הפשוטה של הקרא והדחה. וע"ע במרדכי שבועות סי' תשד"מ שמשמע שיקר לשון והדחה הוא מיוול, ותרגום פירש לשון טומאה, וז"ע).

דף נה ע"א

רד"ה חוץ מן השינים.

עיי"ש ולכא"י דבריו תמוה וכאשר הק' תוס' ד"ה חוץ, דלפי משמעות רש"י קשה על הפסוק, וז"ל. והנה לכא"י רש"י מדויק שאין כוונתו שקשה על הפסוק. ולכא"י גם תוס' מודו לזה, רק שהיו קשה להם על מה שכתב רש"י וקשיא לתרויהו, וכנפרש בעז"ה.

שהרי איתא בגמ' כאן מח' ר"י ור"ל צענין בשר יבש שנפרך אם מטמא, ולכא"י ריש לקיש דרש מקרא שלעולם יש טומאה על הבשר אע"ג שנשתנה, ולפי ר"י רק כאשר הבשר דמי לעצם. וא"כ רש"י לכא"י היה צריך לפרש שהגמ' הק' דוקא על ר' יוחנן. שהרי אם ר"י דורש שיש דרשא דומיא דעצם א"כ ודאי היה מרבה גם שינים שודאי הם דומין לעצם טפי מבשר יבש, ולכן קשה על ר"י. ולפ"ז לא היה מקשו תוס' ולא מידי. אכן מאחר שרש"י כ' שקשה על תרויהו ז"ע, שהרי לא אשכחן שר"ל מודה לדרשה של דומיא דעצם. אכן כדי לפרש את דברי הגמ' נר' לומר שודאי לכ"ע יש דרשא דומיא דעצם, אלא דר"ל ס"ל שמקרא לכל טומאתו יש לדרוש שבשר המת מרבה גם כשנפרך, ולכן כ' רש"י שלכ"ע קשה מדוע לא תרבה שינים. ומשמע שרש"י הבין שאין טעם להוסיף עוד מחלוקת בין ר"י ור"ל, אכן תוס'

ס"ל שאם אין ראיה שר"ל דרש הך דרשא מנלן להקשות עליו, וק"ל.

והנה הגמ' מיישב לתרוייהו שאמנם שדורשין דומיא דע"ס, מ"מ צריך להיות דומיא ממנו. ומלשון הגמ' משמע לכא' שכ"ע מודו להא, וא"כ לכא' יש קצת ראיה לדברי רש"י שהגמ' לא הקשה דוקא על ר"י, דהא משמע שכ"ע מודו לדין דומיא דע"ס.

גמ' דאקמה והוי עפ"א.

ויל"ע ביישוב זה של הגמרא, שבשלמא אם היינו מפרשין שכוונת הגמ' היא שנתבטל בעפר ולפ"ז צ"ל שזה"נ שכל טומאות הפורשות ממנו שייכא עד שנתבטל, אכן לכא' לא משמע הכי כי לפ"ז הול"ל ונעשה עפ"א. אמנם מהלשון והוי עפ"א משמע שאפילו אם לא נתבטל כלל בדבר אחר, מ"מ לא נחשב שוב לבשר כאשר נעשה לקמח (וכן נמי בפירוש רש"י).

ולפ"ז נתחדש שאע"ג שטומאות הפורשות עליו כל זמן שהוא בשר, מ"מ טומאתו פקעה מיניה כששוב לא שייך למקרי בשר [ואע"ג שלא נתבטל כלל]. וכן נר' בפירוש בהמשך הסוגיא, שאיתא התם שע"י עיבוד העור מפקיע טומאת בשר המת מיניה משום שנעשה עור מעובד, ועי' ברש"י ד"ה טהורין שכתב שבטלן מתורת בשר. נמצא כאן חידוש דינא שטומאה פקעה בכדי ציטול שם הדבר שעליו נמצא הטומאה. שבשר שנעשה קמח נתבטל ממנו שם בשר וטהור, וכן עור שהוא כבשר כאשר מעבדין אותו נתבטל מיניה שם בשר וטהור.

ועי' בתד"ה שמה שהקשו שלכא' אין צורך לגזור שיטמאו עור אדם שהרי אסור הן בהנאה, ועי"ש שתי' כי חמיר להו טומאה כדאיתא ביומא. ולכא' ר"ל שיש איסור לעשות מהעור שטיח, אכן צ"ע בזה, שאם מפקיע מיניה תורת בשר לכא' מותר בהנאה, וגם לכא' אין איסור לבטל מיניה תורת בשר. וא"כ ניחא מה שצריכים לגזור טומאה עליו, וקושיית תוס' שאין צורך לגזור טומאה, צריכה עיון. ואפשר שכוונתו לשאול שאיסור הנאה אית לה גם אחר שנתבטל מיניה תורת בשר, ודו"ק.

אכן לאחר העיון נראה שכוונת תוס' היא שגם עור וגם בשר של מת אסור בהנאה ולכן אע"ג שפקע מיניה תורת בשר ונ"מ ששוב אין בו טומאה מה"ת, מ"מ יש איסור הנאה מה"ת גם בעור. ובתי' ב' תירצו שאין איסור הנאה בעור רק בבשר. ולפ"ז צ"ל שאיסור"ה פקע ג"כ כאשר נתבטל מתורת בשר. ולפי ד' א' הנ"ל שפקע מיניה שם בשר לענין טומאה ועדיין אסור הוא בהנאה יש לחקור אם כוונת התוס' היא שעור האדם גם כאשר לא נחשב לבשר (וכגון אם יש חלק מהעור שיצא גם בשעת מיתתו) מ"מ אסור בהנאה וא"כ הך עור שדינו כבשר שנתבטל ממנו תורת בשר אכתי שם עור עליה לאסור בהנאה, או האם כוונת התוס' היא שאין איסור הנאה של הבשר מתלף תלי בזה שיש לו תורת בשר או תורת עור שלעולם אסור הוא בהנאה גם אם נתבטל ממנו תורת בשר או תורת עור. ובתי' השני תירצו ועוד נראה דעור אין בכלל בשר ליאסר בהנאה, והציאו ראיה מעגלה ערופה, עי"ש.

ויל"ע דדצריהם אס כוונתם שאין איסור"ה מה"ת רק בצער המת ולא בעור המת (אס יש עור יבש וקשה בשעת מיתתו כנ"ל), או כוונתם שודאי כל גוף אדם המת אסור בהנאה [כולל העור ג"כ] רק שאס נחבטל מהעור תורת צער שהיתה לו פקע מיניה איסור"ה [אע"ג שנעשה עור עתה] משום שציטול תורת צער מתירו בהנאה מאחר שנאסר מחמת שהיה צער המת, וע"ע.

ויל"ע בעלמא מה הדין לגבי ציטול תורת צער לגבי הקדש ולגבי איסור, האם אמרינן לגבייהו ג"כ שפקע מיניהו דין הקדש ודין איסור כאשר נחבטל מתורת צער. ולכא"ל לגבי איסור תלוי אס פקע מיניה תורת מאכל (אינו ראוי לאכילה וכיו"צ), עי' ציו"ד סס"י פ"ז סעי' י' על דברי הרמ"א שם, וע"ע צפ"ת שם בשם נב"י וברעק"א שם, ובחוו"ד ובפמ"ג יו"ד סי' ק"ג. ובענין קדושה פקעה בכדי עי' בנדרים דף כ"ח ע"ב, ואע"ג דהתם איירי בנתקדש עד זמן פלוני וסיים זמן ההוא, מ"מ י"ל דהה"נ לגבי קדוה"ג של צער בכה"ג שנתבטל מתורת צער שעדיין צריך פדיון כדברי בר פדא שם [ויל"ע לגבי קדו"ד, שהתם לכא"ל י"ל שאינו תלוי בתורת צער].

דף נו ע"א

גמ' בענין ציון קברים שהן דרבנן.

יל"ע במאי איירינן הכא, שאס יש חשש טומאה [מחמת מת או קבר] מאי איכפת לן אס ציון כתיב בקרא הא מסתפקינן על טומאה דא"ל לכ"ע וא"כ ודאי יש להאמינו (בכה"ג שאין לחוש לפני עור כדאיחא בגמ' בהדיא לעיל).

ולכא"ל מהמשך הסוגיא לגבי סככות ופרעות, צ"ל דאיירינן בספק טומאה שמה"ת טהורה (או מטעם דאינו ספק השקול או משום ספק טומאה ברה"ר טהור). ונאמנות על ציון קברים בסוגיין ר"ל שאע"ג שיש כאן ספק שהיה צעדה זו קבר [או מוחזק שיש שם קבר], מ"מ מאחר שיש כאן ציון יש לסמוך שהטומאה היתה דוקא במקום הציון. וצ"ל שמסתפקינן בציון איפה היה מקומו, ולכן י"ל שהכותיים לא מדקדקים בזה כי הוי חשש דרבנן, קמ"ל שמאחר שכתוב בקרא ציחוקאל ממילא מדקדקין בהו ונאמנין עליו.

ועי' ברד"ה פרעות שפירש שכותיים לא חיישינן לספק. ודילמא היינו משום שמודים שספק טומאה ברה"ר טהור מה"ת, אכן ק"ק כי לא כתיב בהדיא בקרא וא"כ נלמד או מהלכתא או מדרשה גבי סוטה. ולכן משמע ש"ל שצירא להו כהרמב"ם שהתורה לא הקפידה על ספק. [ולכא"ל יחא למימר הכי שהרי גם הרשב"א לולי שדרש ממזר ודאי ולא ממזר ספק דמהתם ילפינן שהתורה הזהירה על הספק, ג"כ היה מודה לשיטת הרמב"ם, וא"כ צ"ל שהרשב"א ג"כ מודה שפשוטו של מקרא הוא שהתורה לא הקפידה על הספק. (ועי"ל שהספק כאן לא ספק השקול כנ"ל, אמנם מלשון רש"י לא נראה כן)].

דף נח ע"ב

משנה ומהרה ר"ע וכו' אמר להם וכו' דם ולא בתם.

ויל"ע איך הביין שמואל (לעיל יז:) את דברי ר"ע. דלכא"ל ס"ל לשמואל דר"ע ג"כ היה לו

דרשת עד שרגיש (דלא משמע כלל דשמואל פליג על דברי ר"ע, ור"ח לדבר דהגמ' לא מקשה עליו מדברי ר"ע במשנה), ומ"מ צעי ר"ע את דרשת דם ולא כחם. ולכא' לפי זה ז"ל דמעשה דר"ע איירי בהרגישה, דאם לא הרגישה טהורה מחמת דרשת שמואל. ולכן אע"ג שהרגישה ז"ל מחמת שיש ספק אם היא שמנאה דם בא ממקורה או ממכסה, א"כ יש ספק בדין הדם ולפי ר"ע התורה הקילה גם בספק. [ועי' בסד"ט בסוף אריכות דבריו בסס"י ק"ז בסוף סק"ג שם].

וילה"ע כי הרשב"א בתוה"צ הביא את צ' פסוקים הנ"ל דשמואל ודר"ע בהדדי הדדי, ופירש דאיתו הנך קראי לאשמעינן שאם ראתה בלא הרגשה דמותרת. ויל"ע אליציה מדוע נריכים צ' פסוקים למעט ראייה בלא הרגשה. ואפשר לומר אליציה (ע"ע בסד"ט שם גם בזה) דאפי' אם לאחר מכן נודע לה שהרגישה לא מהני, דדם ולא כחם ממעט כל מציאת דם שלא הרגישה בשעת היציאה, ודו"ק, ואכמ"ל.

ולפי דברי ר"ע הנ"ל דספק מאיפה יצאה הדם אע"ג שהרגישה, אפשר לפרש את דברי הגמ' לעיל (יד.) מה דהק' שם הגמ' וניחוש שמא דם מאכולת. די"ל שאפי' אם הרגישה ממש (אכן הגמ' מסיק אליצא דשמואל דאיירי בהרגשת שמש) כאשר מסתפקין בדם מאכולת יהיו פטורין מקרבן. והלכך א"א לחייב קרבן ע"י בדיקה אלא א"כ נימא דאין חשש מאכולת כדמסיק הגמ' שם.

גמ' מעשה ותלה ר"מ בקילור וכו'.

יל"ע מה נמחדש הכא. ולכא' איירינן בכה"ג שלא ברור אם תליית הקילור היא

תלייה הוגנת, ומ"מ אפשר להקל בכחמים וכדאיתא בראשונים. אכן א"כ ז"ע מדוע א"א להקל גבי מעשה דמשתיתא לעיל דף נ"ח ע"א ששם ג"כ אין הכרח שראתה דם נדה, עיי"ש. ויש לפרש שאם יש דם לפנינו א"א להקל עליה (ולכן שו"ן לחומרא), אכן אם יש צד שאין כאן דם נדה ודאי תולין. ומשמע שמקילין בכל ענין צין לאיסור לבעלה וצין לטהרות, ולכא' ז"ל דגם זה חלק מגוה"כ דר"ע דדם לא מטמא אלא א"כ הוא ודאי דם נדה.

תד"ה עיר שיש בה.

יל"ע במה החמיר הר"י דפסק דאין לא תלינן בזה (ולא משמע בדברי תוס' דנשתנה מציאות דחזירים וכיו"צ, אלא דמ"מ לא מקילין במה שהיו תולין בגמ').

דף נב ע"א

תד"ה היו.

ועי' גמ' לקמן גבי אדום ושחור ומימרא דרבא דמנאה עליה מין א' תולין בו מין אחר. לכא' יסוד הדין הוא דא"א לומר עצרה ולא אדעתיה אא"כ מוכח דעצרה. ולכן גריס ופחות מגריס א"א לומר דעצרה ולא אדעתיה די"ל דהוי מאכולת. וכן בנתעסקה באדום (וספק דמזה בא הדם) א"א לומר דעצרה ולא אדעתיה. א"כ ה"נ בצגד שאינו צדוק, ועי' סד"ט סי' ק"ז סקל"ה.

דף בא ע"ב

גמ' מדאפקינהו רחמנא בחדא לישראל.

לכא' הגמ' לא משמע כמו שפי' תוה"ר, דאיהו ר"ל דקיי"ל כמר זוטרא דאין שטטנו

כס"ג, וצפ"ת ס"י קל"ו סעי' י' (נדברי המעיל נדקה). וע"ע צחכמ"א (כלל ק"ג אות י') מה שמדמהו לדיני נגעי בגדים.

דף סב ע"א

גמ' ת"ר העביר עליו ו' סממנין וכו'.

כל הגמ' איירי בהלכות טומאה להבא, דהיינו איך לדון על מה שזלוע צבג מכאן ולהבא. ולכאור' לא אשכחן בגמ' כלל תלייה לגבי בעלה [וגם לדין טומאה לשעבר משמע דודאי יש לחוש לטומאה]. וא"כ משמע נדברי הרמב"ן המוצא בטור ומוצא ג"כ בט"ז ס"י ק"ץ ססקי"ח.

ולכאור' כדי לפרש את דברי הרשב"א המוצאין בטור וכפסק השו"ע דתליין גם לגבי בעלה דלא הוא דם ומותרת לו, ז"ל שהטעם שלא חוששין לטומאה להבא מהני ג"כ לתלות לבעלה. אכן הגמ' לא הזכירה תלייה לגבי בעלה וכו', וכו' לכאור' יש סבירא לומר שלא מהני לתלות גבי בעלה שהרי סוגיא של העצרת דם לא דמי לתלייה בעלמא אלא דמי טפי לספק שוק (כלומר ספק עברה בשש"ט) והרי בעלמא אמרינן דלא מהני לתלות בזה. ואפשר לומר דספק עברה בעלמא לא מהני משום דאין כאן מקור הדם, ונשאר הדבר בספק אם אחא ממנה או מעלמא, אכן הכא חוץ מספק אם הדם אחא ממנה או מעלמא, מסתפקין ג"כ אם הוא דם כלל דדילמא זבע הוא, נמצא דהוי כעין ס"ס לקולא דאיכא רוב נדדין לקולא. אכן לכאור' ז"ע דהוי ס"ס בשם אחד, דלכאור' אין כאן אלא ספק אי' אם היא טמאה כי זה דם שיצא ממנה או טהורה היא

מה"ת אלא צכה"ג דהוי שווע טווי ונו. ומלשון הגמ' משמע שצא לפרש שאפשר להקל בספיקא. וכן קצת משמע מהגמ' דל"א ספד"ר לקולא צכה"ג דמסתפקין אם האיסור נעלם [או נאצד], משום שכבר הוחזק כאן איסור. וע"ז אחא הגמ' לומר דדוקא כאן יש להקל משום דאפקינהו רחמנא צחדא לישנא. וי"צ.

ואפשר לומר שהגמ' ס"ל דמאחר שהתורה הקפידה על שווע טווי ונו לכן צכה"ג דלית ביה כל התנאים הנ"ל, א"כ י"ל שמה שנאסר מדרבנן הוי תקנה בפני"ע ודמי לאין לו עיקר מה"ת, וצוה יש להקל גם בספק נאצד או נעלם. שהכי אשכחן צענין אחחוק גבי איסור דרבנן שיש לחלק בין יש לו עיקר מה"ת לאין לו עיקר מה"ת, ע"ע בשער המלך ה"ל מקואות פ"י ה"ו כלל א', ובסד"ט סס"י קל"ט (ועי' בגמ' עירובין לו.).

גמ' בגד צבוע.

לכאור' לשון הגמ' לא משמע כלל דהוי כעין תלייה בצבע הדם (כדלעיל נח): אלא דלא תקנו טומאת כתמים על בגד צבוע. חדא דלשון הצרייחא משמע הכי, וכו' כל שו"ט דהגמ' כאן איירי נדיני בגדים, ולא בהלכות תליית כתמים. ועי' צרש"י (ד"ה להקל על כתמיהן) דמשמע דהוי כעין תלייה (דלא ייכר הדם), וע"ע ה"ל נדה להרמב"ן פ"ד ה"ד, וי"ע. ומ"מ הרמב"ם והמחבר והחכמ"א כולו משמע דהוי תקנה דלא תקנו טומאת כתמים על בגד צבוע, ואכמ"ל בזה. ע"ע פ"ת ס"י קל"ו סעי' י' (נדברי אדני פו ועמודי

(קודם המשנה), ואם נפרש דחכמים דרשנ"ג הן שיטת רבי אי לאו.

משום שלא יאל ממנה דם (ואין נפקותא אם הוא דם משש"ט או מצע).

דף סד ע"א

גמ' חד לחד ותרתי לתרי.

נ"צ דלפי ההו"א שצריכים עקירה אחת לראייה אחת ושתי עקירות לשתי ראיות א"כ מה נחחדש במתני' דקציעות וסת לענין עקירתה הוי ע"י שלש עקירות. ולכא' לפי מה דס"ד השתא לא נלמד ממתניתין אלא קולא דסגי בג' פעמים לעקור את וסתה ולא צענין ארבע עקירות אם ראתה כבר ד"פ וכיוצ"ב. וודאי ליכא למימר הכי, שהרי מתני' לא אסתא אלא לאשמעינן קולא למי שלא קבעה ג"פ.

ואפשר דסד"א דלא נחשב לוסת אחר שתי ראיות ואפי' אם קיי"ל דדיה שעתה אחר שתי ראיות (כנ"ל בסמוך), ובהו"א פירשו את מתני' דגם וסת דדיה שעתה אחר צ' ראיות סגי בצ' עקירות, ונ"ע אם אפשר לפרש הכי את מתני' [אפילו בהו"א] ולוקמיה דוקא אליבא דהך תנא דס"ל דדיה שעתה אחר שתי ראיות (עי' לעיל סג:), ודו"ק. רד"ה הני מילי.

נ"ע דלקמן מוצא בצרייתא שחוששין גם בימי זיבתה אחר פעם אחת, דלקמן איירי בלמודה צכ' ושינתה לל'. ולכא' בפשט הגמ' אפשר לומר דלא אסתא אלא לאפוקי אם קידמה לימי נדתה.

וליישב את דברי רש"י לכא' נ"ל דרק ממשנה מפורשת שאלו על רב פפא ולא מצרייתא. דזימנין סגי'אין מה דאמרו

ואולי אפשר לפרש את דברי הרש"א עפ"י מש"כ האו"ז לפרש את דברי הצרייתא בנדה (נח:): דספק עברה לא מהני לתלות מטעם דהוי ס"ס, ספק עברה וספק ניתו [ועי' בערוה"ש צסי' ק"ז סע"ג דג"כ מפרש את סעי' כ"צ בדרך זו]. וא"כ י"ל דאין לתלות דוקא כאשר יש צ' ספיקות, דילמא עברה בשוק ודילמא ניתו מהדס, אכן בספק דידן דהוי מצע י"ל דעדיף טפי דאי אסתא דהוי מצע שוב לא נשאר עוד ספק [שהרי כבר ניתו עליה]. וא"כ לא הוי כעין ס"ס שאין תולין בו אלא ספק אחד הוי אם הוא מצע וממילא יש לתלות בו אע"ג דבעלמא אין תולין על ספק שוק.

דף סג ע"ב

רד"ה לימים שנים ותרד"ה לימים שנים.

לכא' כוונת רש"י לומר דגבי וסת החודש וכיוצ"ב עד פעם שניה א"א לדעת דזו וסת דידה כדי להקל ולומר דיה שעתה. משא"כ גבי וסת הגוף דגבי שאר נשים בעלמא הנך וסתות הן סימן לתחילת הוסת א"כ מצינן למימר דיה שעתה גם בפעם הראשונה.

ולכן לענד"נ דדברי תוס' שכתבו דמתלא תלי בפלוגתא רבי ורש"ג אין מוכרחין. דאפשר דכ"ע מודו בפעם שניה דאורח צומנו צא, שהרי חזינן מראייה ראשונה שזה זמן דידה. אכן תוס' כנר' ס"ל דעד פעם שלשית אין הכרח אליבא דרש"ג דזוהי זמנה. ולכא' י"ל דמיתלא תלי בגמ' בסמוך

האמוראים נמלאו בצרייתות, ולא כ"ע הוו בקיאיין בכל הצרייתות ולכן אין להקשות על אמורא שמהדש דין שנמלא בצרייתא. אלא לפ"ז ז"ע צרד"ה כוותיה מדוע רש"י מפרש דהצרייתא כוותיה דרצ פפא דוקא לגבי עקירה צפעס א' אחר שראתה צ' פעמים, דהול"ל דכוותיה דרצ פפא גם לענין ראייה צימי זיבתה, ולע"ג.

דף סד ע"ב
מש' נשים בבבוליהם.

לכא' ז"ע מהי טעם משנה זו, ומדוע נתנית הכא.

וי"ל דהמשניות כאן אתו לפרש את הדין דיה שעתה לגבי נשים דשנו עליהם צפ"ק דדיה שעתה. ולכן אחר שהמשניות פירשו את הדינים דדיה שעתה לגבי וסות, המשנה אמרה נשים צבתוליהם וכו' שלא יטעו לומר דצבתולה דדיה שעתה היא דוקא בגוון אדום או גוון אחר, ואם מצאה גוון משונה י"ל

דל"א גבה דיה שעתה, קמ"ל מתני' דלא כי נשים צבתוליהם כגפנים וכו'.

דף עא ע"ב
גמ' סד"א דנגזור דילמא נגעה בה מאבראי קמ"ל.

ויל"ע מהי כוונת הגמ' שתגע צחלה מאבראי. שלכא' כוונת הגמרא לומר מאחורי הכלי, אמנם זה ליתא, כי איך תטמא עי"ז שתגע מחוץ הכלי. הא טבולת יוס הויה כדאיתא בגמ' צהדיא, וא"כ לא תטמא את החלה אלא כ"כ נימא שעשו אותה תחלה לתרומה כמו שעשאוה לקדשים כדלעיל בגמ'. וודאי ליכא למימר הכי שהרי צמשה גופה איתא שרוק שלה לא מטמא את החלה. וא"כ ודאי לית לה דין תחלה לתרומה. וע"כ נר' שכוונת הגמ' לומר מחוץ לעיסה, כל' שתגע צה אחר שקראה את השם, ותפסול אותה שהרי טבול יוס פוסל תרומה. אכן לשון הגמ' מוקשה, כי לפ"ז ז"ל דילמא נגעה צה אח"כ וכיוצא בזה, וז"ע.

מראי מקומות

סימן קפג סעיף א

ג' מיני הרגשות

חכמ"א¹, חו"ד- ג' מיני הרגשות מטמאה מה"ת, והן פתיחת פיה"מ, זיבת דבר לח, או נזדעזעה איבריה (ועי' בפ"ת סק"א דמבואר שם את המקור לכולם). סד"ט²- נזדעזעו אבריה לאו דוקא, וה"ה שאר מקרים שבגופה בעת וסתה הויה הרגשה.

מו"מ בהרגשת זיבת דבר לח

נב"י³- הרגשת זיבת דבר לח הויה הרגשה. חת"ס- חולק על נב"י וס"ל דלא הויה הרגשה. חו"ד⁴- מכריע כהנב"י בתנאי דמרגשת זיבת דבר לח מהמקור.

ודאי ראתה ולא הרגיש

מהר"ם לובלין, סד"ט- חקרו אם טמאה מהתו' א"ל, ומסקינן דאליבא דהרמב"ם טהורה מה"ת (סד"ט מסיק דאליבא דרש"י טמאה מה"ת, וכן רצה לפרש גם את שיטת תוס'. והתוס' רי"ד משמע דפירש דודאי ראתה טמאה מהתו'). ט"ז בשם מ"מ, לבוש, גל' מהרש"א, כו"פ- טהורה מה"ת כרו"ר, וכפשטות שיטות הטור מחבר ורמ"א.

הרגשה בזה"ז (טעמים דנדה בזה"ז היא דאו')

ערוה"ש- גם בזה"ז יש להם הרגשות (אם יתבוננו יבינו דמרגישות). אג"מ⁵- כעין דברי ערוה"ש, ומשמע דהרבה נשים יודעות בדיוק מתי יוצאת וסתן. גר"ז (ומהר"ח או"ז)- ידיעת הראיה הויה הרגשה (וע"ע רש"י ג. ד"ה מרגשת). גריש"א⁶- ראייה בלא הרגשה היא ריעותא, אכן בזה"ז דראתה כדרכה אין ריעותא דלא הרגיש. אמרי ברוך⁷- ס"ל דוסת הגוף [כגון פיהוק] בעת ראייה נחשב להרגשת נזדעזעה גופה.

ראתה ולא הרגיש אם סותר ז"נ

רעק"א- מדייק מהש"ך דאינו סותר ז"נ. חו"ד- סותר ז"נ, סתירת ז"נ לא תלוי בראייה בהרגשה. סד"ט⁸- ג"כ ס"ל כחו"ד דאיכא סתירה בלא הרגשה, וכ' דתלוי אם איכא צד מעלמא אי לאו (ולכן ראייה ודאי מגופה בלא הרגשה עכ"פ יום א' סותר).

טומאת הראייה תלויה ביציאה מהרחם

ברית אברהם ומע"צ- טומאה תלויה רק ביציאה מהרחם, ונ"מ לראייה שלא כדרכה (כגון דרך שפופרת) דאפי' יצא מביה"ח כדרכה טהורה מדאו'.

1. כלל ק"ג אות א'. 2. ס"י ק"צ סק"א. 3. יו"ד סי' נ"ה. 4. ס' ק"צ סק"א. 5. ח"ד סי' י"ז. 6. ח"ד סי' פ"ד. 7. על חו"ד סי' קפ"ט. 8. ס"י קצ"ד סק"ד.

ראתה ודאי מגופה פחות מכגריס בלא הרגשה

מנ"י- אפי' ודאי מגופה (בלא הרגשה) טהורה בפחות מכגריס. כו"פ- כל דם דיצא ודאי מגופה טמאה משום כתם, אפילו כלשהו.

מו"מ בהרגשת עד

כו"פ- רמב"ם כ' בדקית עד דחזקה בא בהרגשה היינו לפנינו מן הפרוזדור ולאפוקי קינוח שלא בעומק. אכן אם הגיעה לפרוזדור (אפי' תחילת הפרוזדור) חוששין להרגשת עד, והכי חוששין לדינא. חו"ד, סד"ט- ג"כ סוברים כנ"ל דהרמב"ם ס"ל דאיכא הרגשת עד רק בנכנס בעומק. שי' שבט הלוי- אפי' בדקה בלי חו"ס אית בה הרגשת עד, ודלא כזית רענן דס"ל דבלא בדקת חו"ס אין בה הרגשה. נטע שעשועים (דרכ"ת)- אשה שאומרת שאין לה צער ולא הרגישה כלום בעת בדקה ל"א דהיה לה הרגשה. ערוך לנר, דעת תורה- ג"כ ס"ל דבלא צער אינה הרגשת עד.

עוד מו"מ בהרגשת עד בקינוח בעומק (בדיקה שלא בעומק)

טהרת הבית (גרע"י)- רק אם בדקה בעומק יש סברא דהרגשת עד [כדאיתא בפ"ת כאן ססק"א]. טהרת הבית (גרע"י)- אם בדקה ואמרה דודאי לא הרגישה כלל ביציאת הדם טהורה מה"ת (כדעת נטע שעשועים דלעיל).

קינוח בדבר שאמק"ט

פרי דעה- קינוח אינו אלא כתם, ואם קינחה באמק"ט טהורה. דרכי תשובה⁹- ודאי טמאה, דלא גרע מבדיקת עד (משמע דטמאה ולא מטעם כתם, וצ"ב דהרי קינוח לא הוי בדקה, ואפשר משום דאיירי בנכנס לפרוזדור). שו"ע הרב¹⁰- יש סתירות בענין זה אם ס"ל דטהורה או טמאה בקינוח. הגה' מהרי"ל¹¹- טמאה (ומשמע מטעם כתם דאיירי בלא הרגישה, אכן צ"ע אם נכנסה בעומק). חשב האפוד¹²- [כנ"ל שיטת מהרי"ל ד]טמאה מטעם דהכתם נמצא על גופה המק"ט, ורק העבירה על אמק"ט. נתיבות אדם¹³- אפי' מצאה דם יתר מכגריס טהורה כשאר כתמים דטהורים אם נמצאו על דבר שאמק"ט. שבט הלוי¹⁴- ג"כ מיקל בזה דלא הוי אלא כשאר כתמים בעלמא. אג"מ¹⁵- קינוח מסביב אותו מקום הוי כתם, (אם לא קינחה אלא או"מ טמאה בכלשהו דאו"מ בדוק הוא אצל מאכולת).

קינוח אחר מי רגלים ומצאה דם

חו"ד- תוך שיעור אותיות וגם שיעור לאחר זמן דחייב אשם תלוי, הוי ספק דאו' ולחומרא אם מצאה דם (ולא הוי כתם). אג"מ¹⁶- קינחה ומצאה דם תוך טיפין טיפין דיש צד דמרגישה מ"ר וגם אין חזקה דלא רואה דם. חזו"א¹⁷- הרגשת מ"ר היא צער הנולד לפעולת ההטלה ולא הרגשת ההטלה גופה (ולכן אפי' חוששין לסמוך למ"ר השיעור הוא מתחילת הטלה ולא מסיומה). ותו כ' שם דקיי"ל דאין דם יוצא עם מ"ר, ולכן הרגשת מ"ר ע"כ מקודם. נתיבות אדם¹⁸- הרבה פוסקים (שו"ת לבנון נטע, וחזו"א הנ"ל, חשב האפוד ועוד) פסקו גבי מ"ר

9. סי' ק"צ סקנ"ז. 10. סי' קפ"ג וסי' ק"צ. 11. שו"ע הרב סי' קפ"ג סק"ג. 12. ח"ב סי' ע"ה. 13. ח"א סי' מ"ח. 14. ח"ט סי' קפ"א. 15. ח"ד סי' י"ז אות ט"ז. 16. ח"ד סי' י"ז אות י"ג. 17. סי' צ' סק"א. 18. ח"א סי' מ"ח.

דאין חשש הרגשה מפני דיש חזקה אין דם יוצא תוך מ"ר, ואלבייהו אין חשש דאו' אם מצאה כתם סמוך למ"ר, ודלא כהחור"ד הנ"ל.

דם על ריעי וקינוח

חשב האפוד- יש להקל [כסד"ט] דהוי כתם משום צד בעלמא דיש בנ"א דמוציאים דם בריעי (ורעי אמק"ט וטהורה), ועפ"ז יש לחלק באיזה ענין קינחה א"ע אפי' למ"ד דבקינחה לא מהניא קולת כתמים. ט"ז¹⁹ – משמע דאפשר לתלות גם בבדיקה (ולא רק בקינוח) משום דאית לה דם בריעי (ועי' בחור"ד בסמוך). חור"ד²⁰ – דברי הט"ז שם צ"ע דמשמע דבבדיקה עד לית צד דהרגישה, ומ"מ אף לדידן דאיכא צד דהרגישה וספק דאו' הוי מ"מ יש לתלות את ההרגשה בעד ואת הדם במכתה.

מצאה כתם אחר ששימשה (ושייך שהכתם יצא בעת תשמיש משום דכבר נתייבש)

גל' מהרש"א²¹ – ספק דאו' לחומרא ואסור אם נמצאת על צבעונין ואמק"ט ובכלשהו כסד"ט ס' קפ"ג (וכן סי' ק"צ סקל"ו). סד"ט²² – אע"ג דבכמה מקומות החמיר בזה (כנ"ל), מ"מ לדינא מסיק דמסתימת כל הפוסקים דמותר בגריס ופחות או על אמק"ט או צבעונין (או משום צד מעלמא או משום דטעות לא שכיח).

הטעם דמונין ז"נ (ולא ו' נקיים)

ט"ז – ז"נ לנדות אינו אלא שלא תטעה בין נדות (ו"נ) לזיבות (ז"נ). חור"ד – כולו ספק זכות.

סימן קפד סעיף א

אין לה וסת מותר קודם עו"ב בלא בדיקה

ש"ך – אין לה וסת קודם עו"ב מותרת בלא בדיקה לפני תשמיש. סד"ט, חור"ד – ש"ך איירי בתחילת ראייתה.

מו"מ אם איסור פרישה מה"ת או מדרבנן

פ"ת בשם נב"י, חת"ס – אע"פ שקיי"ל וסתות דרבנן מ"מ איסור פרישה בשעת וסת הוא מן התורה [וכשיטת הרא"ה]. חור"ד, ערוה"ש, חזו"א – רו"ר כתבו שלא כהרא"ה, והכי קיי"ל שאיסור פרישה מדרבנן. פ"ת – והרא"ה מודה שאינו אסור אלא מדרבנן כוסת שאינו קבוע.

ספק וסת

חור"ד²³ – ספק איזה יום היא וסת קבוע שלה מותרת בכולן, ספד"ר לקולא. מהר"י אסאד²⁴ – כאשר רוב זמן הספק הוא היתר אפשר להקל כהמג"א סי' שד"מ. גר"צ ריבלין²⁵ – אכן אם ודאי המשיכה לראות דם תוך יום אחרון שהיא מסופקת בו, א"כ יום אחרון הוא וסתה.

וסת הגוף המורכב לימים (סי' קפ"ט סעי' כ"ה)

ש"ך (נקה כ) – אסורה מתחילת העונה. ט"ז – מותרת עד שתפקה.

19. סי' ק"צ סקכ"ג. 20. סי' ק"צ סקכ"ז. 21. סי' ק"צ ס"א. 22. סי' ק"צ סקצ"ג ד"ה נחזור. 23. ססק"ד. 24. שו"ת מהרי"א סי' ק"צ. 25. כך השיב לי.

כל המרבה בבדיקות

אג"מ²⁶ מה שכתב השו"ע דריבוי בדיקות משובח אינו כן בזמנינו (וכ"פ חשב האפוד, באר משה, וגר"מ הלבשרשטם), דהיום מחמירין על הרבה ספיקות במראות דם (יותר ממה שהיו מחמירין בזמן השו"ע).

סימן קפד סעיף ב

חז"ל ביום הוסת

ט"ז- חיבוק ונישוק אסורין מדינא בעונת וסתה [אליבא דהרא"ש]. ש"ך, ב"ח- המחמיר תע"ב (מדינא מותר). [גרצ"ר²⁷ בעונת או"ז רו"פ מקילין בחז"ל]. פ"ת בשם רדב"ז- חז"ל מותר (ואין לחדש חומרות). גר"ז- ש"ך ס"ל מחמיר תע"ב, הט"ז סבר להחמיר בחז"ל משום שמביאים לידי חשק ושמא יבא עליה, ולפי זה כ"ש שאין לישן עמה במטה אחת. גרע"י- מטה אחת אסורה אע"ג דחז"ל מותר. אג"מ²⁸ אם יש חשש הרהור וחשש הז"ל ודאי יש להחמיר בחז"ל.

אם משלימין את שעות העונה כשנוסעת במטוס

שבה"ל²⁹ אם היא נוסעת במטוס וכיוצ"ב מסופקני מאוד שאפשר שהיא צריכה להשלים את שעות הוסת כפי המקום שיצאה משם. וכ"כ בששה"ל³⁰ להחמיר בזה. מנחת חן- רו"פ מקילין בזה, ולכן פרישת וסת היא רק בעונת יום או לילה כפי המקום שבו היא נמצאת.

עונת או"ז

ש"ך- מאחר שאין לה קבע ביום א"כ כל היום היא וסתה, ועונה לפניה דהיא סמוך לוסתה ג"כ אסורה. נקה"כ- סתם נשים אין להן קבע הילכך כולהו חוששין לעונת או"ז. רעק"א- הק' על הש"ך ערבך ערבא צריך. חזו"ד- מסבירא אין להחמיר. גרעז"א³¹ אין חיוב לבדוק א"ע בעונת או"ז.

עונת או"ז בוסת שא"ק

חת"ס³² חומרת עונת או"ז גם בוסת שא"ק (ולאפוקי משיטת תשורת שי ח"א סי' ער"ה), וכ"פ שבה"ל³³ כהחת"ס. שבה"ל³⁴ לא צריך להתיר נדר לעונת או"ז כשחל בליל טבילה או במקום ביטול מצות פר"ו כי על דעת כן קיבל ע"ע להקל בשעת הצורך. (אין להתיר לגמרי את חומרת או"ז שלא דמי לגמרי לדברים שנהגו בהן איסור).

עונת אביאסף

ש"ך- עונת הוסת היא י"ב שעות שוות כשיטת אביאסף. חכמ"א מביא את חומרת האביאסף, וכ' שיש להחמיר לאסור שניהם (איזה שארוך י"ב שעות או העונה). מנ"י, גר"ז, ערוה"ש- רו"ר לא פירשו כאביאסף, וודאי אין לאסור אלא היום או הלילה כפסק השו"ע והפוסקים. (ועי' בסד"ט סק"ג מש"כ לפרש את מקור שיטת אביאסף).

26. ח"ד סי' י"ז אות כ"ח. 27. כך השיב לי. 28. אה"ע ח"א סוף סי' ס"ח. 29. ח"ד סי' צ"ח אות ג'. 30. סי' קפ"ד אות ו'. 31. כך השיב לי. 32. סי' קע"ט מובא בפ"ת סק"ד. 33. ח"ד סי' צ"ח אות ד'. 34. ח"ד סי' צ"ח אות ה'.

קבעה וסתה ממעיין פתוח

פ"ת בשם חו"ד- עפ"י נדה (לט:): אם ראתה בה', ועו"פ בה', ובחודש השלישי בא' ובה' קבעה וסת ליום ה' בחודש. חשב האפוד³⁵ י"ל דהיינו דוקא אם ראתה ממעיין סתום וכאשר משמע מרש"י שם, שאחר הראייה ביום א' נסתם מעינה, ושוב ראתה פעם רביעית ביום ה'. גר"מ קלוגמאן בשם הגרש"ז³⁶ מנהג מורי הוראה בירושלים הוא שכל ז' ימי נדתה נחשב לראייה ממעיין פתוח (וא"כ לפי חשב האפוד הנ"ל לא קבעה וסתה).

סימן קפד סעיף ג

קטנה שלא הגיע זמנה וראתה ג"פ (ולא קבעה)

ש"ך- אין חוששין לוסת. ט"ז- חוששין לוסת. פ"ת- חו"ד וסד"ט פסקו כהט"ז (ועי' בסי' קפ"ט סעי' כ"ז וכ"ח).

סימן קפד סעיף ד

מו"מ בספק קודם הנץ ספק לאחר הנץ שאינה אסורה אלא ביום

סד"ט, כו"פ- הלילה מותרת מטעם ספד"ר לקולא, אכן היא אסורה ביום דאיתגלי כבר דלא הויא בלילה. חו"ד, ט"ז- תולין בקלקלה שהוא היום (אכן ל"א בזה ספד"ר לקולא משום איתחזיק איסורא).

אמר"ב³⁷ ספק קודם או לאחר נץ ל"א הכא איתחזיק דאינו אלא ספק שתראה. ש"ך- אסורה ביום שביום היא ודאי בימי נדתה.

מו"מ אם אוליין בתר נץ החמה

חו"ד- קובעים עונת הוסת ע"י הילוך החמה ולא ע"י דיני יום ולילה, ולכן ראתה קודם הנץ ואחר עלות אסורה כל הלילה, וכן ראתה אחר שקיעת החמה קודם צה"כ ג"כ אסורה כל הלילה. וכ"פ הפ"ת כהחור"ד. ערוה"ש- צ"ע בזה, ונראה להחמיר לשתי העונות בציורים הנ"ל כי י"ל שתלוי בדין יום ולילה. חכמ"א- ג"כ פירש כחו"ד הנ"ל עפ"י מש"כ הכו"פ שהשמש והעדר השמש יכולין להיות גורמין לוסתה.

סימן קפד סעיף ה

וסת נקבע כפי תחילת ראייתה

מחבר- וסתה נקבע כפי תחילת ראייתה, ואסורה אותה עונה ובעונה אחריה עד שיעור הנשמך בו. ש"ך, ט"ז, ב"ח- חילוק בין ראייה מרובה לראייה מועטת (לדין שיעור הנמשך בו).

חשבון הפלגה מתחילת ראייתה

גר"ז³⁸ מחשבינן הפלגה מסוף ראייתה. דרכ"ת³⁹ לא קיי"ל כהגר"ז אלא כשא"פ שמחשבינן ההפלגה מתחילת ראייתה [בית שלמה עפ"י כו"פ].

35. ח"א סי' קכ"ו. 36. כך השיב לי. 37. על חו"ד. 38. סי' קפ"ד סקכ"ב. 39. סי' קפ"ד סקכ"ט.

סימן קפד סעיף ו

מו"מ בהמשך ראייה

מחבר- לקביעות וסת אזלינן רק בתר העונה דתחילת ראייתה (לענין עקירה י"ל דלא עקרה -גר"ז). חו"ד- בפוסקת היא קובעת מיום דנמשך בו ראייתה, אמנם לא בכה"ג דקבעה כבר תחילת ראייתה. ועוד כ' דלהמשך ראייתה אין חוששין לושא"ק.

סימן קפד סעיף ז

מסולקת דמים של מעוברת ומינקת

מחבר- מעוברת משהוכר עוברת ומינקת כ"ד חדש תוך וסתה מותרת בלא בדיקה. אג"מ⁴⁰- י"ל שנשנתה הטבע ואשה מעוברת מיד נחשבת למסולקת דמים ומותרת בוסתה בלא בדיקה, ובאג"מ⁴¹ משמע שלא רצה לפסוק לקולא בכל גוונא, ודו"ק. פ"ת סקי"ד- ש"ך חושש לושא"ק בימי עיבור אפי' אחר ראייה א' (ולא כמנ"י דמשמע דחוששין רק אחר ג' ראיות).

כ"ד חודש דמינקת (פ"ת סקי"ג)

ש"ך- אין חודש עיבור בכלל (כלו' כ"ה חודש).
כו"פ- לעולם כ"ד חודש, חדש עיבור בכלל.

סימן קפד סעיף ח

אשה שהיא במחבא, ואשה הלוקחת כדורים

מחבר- אין חוששת לוסת במחבא. רמ"א- י"א דוקא עבר הוסת ולא בדקה, אבל לכת' צריכה בדיקה. ט"ז- אסורה לשמש בשעת פחד (שמא יצא פחד מלבה). חו"ד, פ"ת⁴²- ראתה בשעת מחבא אינה מצטרף לקביעות וסת. שבה"ל⁴³- עפ"י תש' רדב"ז החד'⁴⁴ אשה הלוקחת כדורים למנוע וסתה אם ניסתה ג"פ ועל ידן מוחזק כמסולקת מותרת בלא בדיקה גם בעונתה, קודם לכן חוששת לבדוק בעונתה [ולפרוש] כפסק הרמ"א לגבי מחבא. גרא"מ קלוגמאן בשם גר"מ הלברשטם⁴⁵- אין להקל או להחמיר באשה הלוקחת כדורים, ודינה כשאר נשים לענין קביעות וסתות.

סימן קפד סעיף ט

עברה יום וסתה [וס"ק ועו"ב] ולא בדקה

מחבר- מביא ב' דעות גבי עברה ולא בדקה בוסת קבוע ועו"ב. רמ"א- נוהגים כמ"ד דאסורה עד שתבדוק בוס"ק ובעו"ב. ט"ז- הטור שמשמע דאשה שאין לה וסת מותרת בלא בדיקה לפני תשמיש איירי בשינתה מוסת קבוע שלה (ולכן לא צריכה לחוש לעו"ב רק חוששת לוסת שא"ק).

40. ח"ג סי' נ"ב. 41. ח"ד סי' י"ז. 42. סקט"ו. 43. ח"ד סי' צ"ט אות ט'. 44. ח"ח סי' קל"ו. 45. כך השיב לי.

פירות מראי מקומות הבית קעג

ש"ך- ראוי להחמיר לב"ח דבעינן לבדוק תוך שיעור וסת דעונתה. פ"ת- הפוסקים חולקין על ש"ך הנ"ל, ואפשר לה לבדוק גם לאחר מיכן.

וסת הגוף אם אסורה עד שתבדוק

ט"ז⁴⁶- גם וסת הגוף שאינו קבוע אסורה עד שתבדוק, וכ"פ סד"ט⁴⁷. ששה"ל⁴⁸- פסק לחומרא כהט"ז [והוסיף שיש לצדד שחייב לבדוק מה"ת].

חייב לבדוק בחו"ס

חו"ד- חייב בדיקה בבדיקת חו"ס. [סד"ט- בדיקה לגבי וסתות היא בדיקה מעליא ולא קינוח בעלמא]. ששה"ל⁴⁹- כל הפוסקים כ' כהחו"ד, וכן גבי וסת שא"ק יש לבדוק בחו"ס.

ראיה דלא הרגישה, ונאבד העד

פ"ת בשם חו"ד- להתיר אחר וסת קבוע היא צריכה ראיה דלא הרגישה, ולכן נאבד העד שבדקה בו ביום וסתה טמאה. פ"ת, חזו"א- לפי חו"ד הנ"ל א"כ אם הטילה מ"ר ביום הוסת צריך לומר שטמאה. דרכ"ת⁵⁰, ששה"ל- נאבד העד מותר א"כ זרקה במזיד.

כמה בדיקות יש לה לעשות ביום הוסת (ושיטת חו"ד בסמוך)

נב"י⁵¹- משמע שבודקת יותר מג"פ ביום וסתה (תחלה העונה וסוף העונה ובאמצע כמה פעמים). גר"מ הלברשטם- ב' פעמים (תחלה וסוף). חזו"א (סי' פ' סק"כ וסקכ"ב)- או פעם א' או ב"פ. גרי"י פישר- פעם א'.

מו"מ בשיטת החו"ד שיש לה ללבוש מוך דחוק כל ימי [שינוי] וסתה

חו"ד- רואה בשעת מסוימת צריכה בדיקה בהך שעה, ובמשנית וסתה צריכה מוך דחוק כל זמן השינוי אפי' ב' וג' ימים. לו"ש, קיצור שו"ע, ערוה"ש- הביאו דברי חו"ד הנ"ל להחמיר לכת' למוך דחוק לכל זמן שינוי הוסת. [גר"ז, חכמ"א- סתמו דבריהן כהשו"ע שצריכה לבדוק בשעת הוסת]. אג"מ⁵²- ביום וסתה יש לה ללבוש בגד לבן צמוד לגוף ולבדוק כמה פעמים. וכ"פ קרן לדוד שיש לה ללבוש בגד לבן צמוד לגוף עפ"י חומרת חו"ד הנ"ל. אמרי בינה⁵³- מורי הוראה אינן מחמירין לדברי חו"ד הנ"ל, [וסגי לכת' בבדיקת חו"ס בלא מוך דחוק].

מו"מ אם יש חייב לבדוק לכת' בוסת שא"ק

פרד"ר⁵⁴- לא תקנו חייב לבדוק א"ע ביום וסתה אפי' לכת'. (וע"ש במו"מ בטור וב"י). בדה"ש- יש להחמיר לבדוק בוסת שא"ק במקום שאינו הדחק. ב"ח⁵⁵, שו"ע הרב⁵⁶, ערוה"ש⁵⁷- חולקין וס"ל שצריכה בדיקה לכת' ביום הוסת (וכמשמעות השו"ע כאן עפ"י הלי' נדה להרמב"ן פ"ה הי"ח, וע"ע ט"ז סקי"ג ותוה"ש קפ"ט סקמ"א מש"כ על הטור).

46. סי' קפ"ט סקל"ח ומובא כאן בפ"ת סקכ"א. 47. ססק"ב. 48. סי' קפ"ט אות א'. 49. סי' קפ"ד אות ג'. 50. סקמ"א. 51. מהדו"ק סי' מ"ו. 52. ח"ג סי' מ"ח. 53. תש' סי' ו'. 54. על ט"ז סקי"ב. 55. סי' קפ"ט סכ"א. 56. סקכ"ח. 57. סל"ח.

סימן קפד סעיף י

מו"מ בחיוב לפקוד את אשתו כשיוצא לדרך

רמ"א- מחמיר תע"ב (אע"ג דמדינא תשמיש שרי). ולכן תפקוד בחו"נ ולא בתשמיש. מהרש"ל (מנ"י)- יש לפרש דמחמיר היינו לא לצאת לדרך ולהכניס בספק (דלא הוי חומרא לא לקיים חיוב). שו"ע הרב⁵⁸- יש להחמיר לפייסה שהיא תמחול ועי"ז יוצא כל השיטות. חת"ס- יש לחוש למ"ד דפרישה סמוך לוסת הוי דאו', וממילא תשמיש המטה אסורה מעיקר הדין גם ביוצא לדרך (בעונת או"ז יש להקל). גרעז"א, גרא"מ קלוגמאן⁵⁹- בעונת או"ז יש להקל לפקוד בתשמיש.

יצא לדרך משום סחורה

ב"ח⁶⁰- יציאה לדרך משום סחורה נחשב לדבר רשות וחייב לפקוד, וכ"פ שבה"ל (וכ"פ ר"פ שהוא דבר רשות כב"ח הנ"ל, וכ"פ כף החיים וגרע"י). גרעז"א⁶¹- ציור הנ"ל נחשב לדבר מצוה כדאיתא באו"ח סי' רמ"ח ברמ"א ס"ד, וכן לכאו' משמע בבית לחם יהודה.

מה נחשב ליוצא לדרך

פ"ת בשם תשובה מאהבה- יוצא לדרך היינו י"ב מיל, בדה"ש- טע"ס בפ"ת וצ"ל ד' מיל. הג' יעב"ץ⁶²- אין חיוב לפקוד את אשתו ביוצא לדרך אא"כ יפסיד עי"ז מצות עונה המחויב בו. ששה"ל, בדה"ש- משמע שפסקו לחומרא כיעב"ץ הנ"ל.

האם יש להמתין מלצאת לדרך סמוך לעת טבילתה

רמ"א (בשם נ"י)- יש לו להמתין עונה א' קודם שתטבול (ואין לצאת לדרך בעונה זו). כו"פ- אין צורך להמתין אם ליל טבילתה סמוך לוסתה. ש"ך- לדבר מצוה או אפי' לרשות שהוא צורך גדול יש להקל שרו"ר לא פי' את הגמ' כמו הנ"י. ערוה"ש⁶³- משמע שהעדיף את פשט של הנ"י (ודברי הש"ך צ"ע). וע"ע בחת"ס המובא בפ"ת שגר' שס"ל כהנ"י.

אם ליל טבילה חל סמוך לוסתה

כנסת יחזקאל- יש להשוות את ליל טבילה ליוצא לדרך, ר"פ חולקין עליו, אכן גל' מהרש"א מביא את דבריו בלי חולק. מנ"י⁶⁴- לכאו' השו"ע או"ח ואה"ע משווה ליל טבילה ויוצא לדרך וא"כ יש להתיר בסמוך לוסתה, וצ"ע למעשה. פ"ת⁶⁵- סד"ט, חו"ד, יעב"ץ, גבעת שאול, נב"י, אבן שוהם, חת"ס כולהו החמירו שלא ככנסת יחזקאל.

אם מותר לה לטבול סמוך לוסתה [להתיר שאר קריבות]

פ"ת בשם גבעת שאול- אסור לה לטבול בליל טבילה סמוך לוסתה. וכ"פ ערוה"ש⁶⁶ כי לא ישלוט על יצרו. פ"ת בשם אבן שוהם- אע"פ שאסורה בתשמיש בציור הנ"ל מ"מ מותרת לטבול כדי שתהיה מותרת בשאר קריבות.

האם יש להחמיר גם אצל ביא"מ גבי כלה

שבה"ל⁶⁷- החמיר לגבי כלה שחלה בעילת מצוה שלה בוסת החודש, וכנב"י המובא בפ"ת

58. סי' קפ"ד סקל"ג. 59. כך השיבו לי. 60. או"ח סי' ר"מ. 61. כך השיבו לי. 62. נדה סג. 63. סמ"ב. 64. סי' קפ"ז סקב"ט. 65. סקב"ב. 66. סמ"ג. 67. ח"ג סי' קי"ב.

סקכ"ב. אג"מ⁶⁸ – נראה שליל חופה מצוה יותר מיוצא לדרך, ודברי נב"י צ"ע. [ועיי"ש שכתב שלפי הנב"י שאסור לבוא על כלתה בשעת וסתה א"כ גם אין להתירן לייחד כל הלילה כי ודאי יבוא עליה (אע"ג שאין איסור ייחוד)].

סימן קפד סעיף יא

מו"מ בחיוב לשאול כדי לברר שהיא טהורה מחבר – הגיע שעת וסתה צריך לשואלה אם טהורה. ואם שהתה שיעור שתספור ותטבול א"צ לשאול. חו"ד – כשהגיע שעת וסתה היא צריכה להוציא בפיה שטהורה. אג"מ⁶⁹, חזו"א⁷⁰ – אם אשתו ישינה ועברה עו"ב [ובדקה א"ע והיא טהורה] ושאר וסתות שלה ועדיין לא ראתה ויש לה חזקת טהרה, מ"מ ישאלנה לברר שלא ראתה מטעם חזקה וכי לעולם לא תראה.

סימן קפד סעיף יב

מו"מ בוסת המורכב בימים וקפיצות וכיוצ"ב מחבר – מורכב דימים וקפיצות אימור דלא קפצה ולא ראתה, אבל חוששת לעו"ב. ש"ך – וסת הגוף מורכב לימים ל"א אימור לא פיהקה. חו"ד – בכה"ג דלא מפקת כל ר"ח אמרינן אימור לא פיהקה. פ"ת בשם מנ"י, סד"ט, כו"פ – לשון השו"ע וכיוצ"ב היינו אכילת שום ופלפל ולא וסת הגוף (וכפסק הש"ך). ש"ך – בציר הנ"ל אם שהתה שיעור שתספור ותטבול אחר עו"ב א"צ לשואלה. רעק"א – וסת מורכב לקפיצות איכא ס"ס, ס' לא ראתה כלל, ס' קפצה בוסתה וטהורה כבר. וא"כ שהה שיעור שתספור ותטבול מיום המורכב א"צ לשואלה.

סימן קפה סעיף א

לא סגי בשוכבת אצלו

חו"ד – צריכה לומר בפירוש טבלתי. ערוה"ש⁷¹ – לכאור' אמירה אינה מעכבת, רק צריכים לדעת שהיא טהורה וא"כ לכאור' רמיזה מועיל לזה, וכמדמוני שבנות ישראל בושות לומר בפיהן טבלתי.

נאמנות האשה כאשר היא חשודה לשמש בנדות

פ"ת בשם חו"ד – אם חשודה לשמש בנדות (זנתה בנדות לא חשודה לנדות) אינה נאמנת לומר שטהורה עד שתעשה תשובה, ולכן בשעת וסתה או מי שאין לה וסת והגיע עו"ב אינה נאמנת שטהורה היא, ואינה נאמנת על הטבילה אם יש בזה טירחא. פ"ת – ואפשר שאינה נאמנת במקום שמשלמין שכר בעד הטבילה.

68. אה"ע ח"ד סי' פ"ו. 69. ח"ג סי' נ'. 70. סי' ע"ט סק"ג. 71. ס"ד.

סימן קפה סעיף ב

מו"מ בלבשה בגדי נדות ויש לה אמתלא

ט"ז- יש ב' סיבות שלובשת בגדי נדות לא נאמנת באמתלא, או מפני שלא עושה מעשה כולי האי (רשב"א), או מפני שכבר הוחזקה בפני רבים (מהר"ל מפראג). ט"ז- לא מיקרי הוחזקה נדה אפי' לבשה בגדי נדות אי אמרה לבעל מקודם. נקה"כ- מ"מ בלאו הכי נאמנת באמתלא כשמפרש הטעם דלבשה בגדי נדות. פ"ת- לפי נקה"כ הנ"ל טעתה וסברה דטמאה ולבשה בגדיה מהני אמתלא. כו"פ- חולק על סברא זה וס"ל שאשה לא לובשת עד דמתייבשה דעתה ולכן שוב אינה נאמנת.

סימן קפה סעיף ג

מו"מ אם אמתלא מהני אחר ל' יום

פ"ת בשם דגמ"ר- לאחר ל' יום לא מהני אמתלא. וכ"פ החו"ד⁷² שס"ל שלאחר שהוחזקה לא מהני אמתלא. חת"ס- אם האמתלא צריכה שתמתין יותר מל' יום נאמנת. וכ"פ ערוה"ש⁷³.

אינה נאמנת במיגו

פ"ת בשם חו"ד- אינה נאמנת [בלא אמתלא] במיגו דטבלה.

נאמנת שטעתה

פ"ת בשם חת"ס- נאמנת שטעתה בחשבון ימי נקיים, אמנם בעל נפש יחמיר אם אמרה שטעתה והיום ליל טבילה.

מו"מ בנאמנות החכם

ט"ז- החכם נאמן לאוסרה אמנם לא להפסידה כתובתה. [ועי' בבי' הגר"א דמביא מח' ראש' בזה]. יד אברהם- דבכתם דרבנן [לאפוקי בדיקת עד] אפי' החכם מכחישה היא נאמנת (כדכ' שו"ת רמ"א וכו"פ).

סימן קפה סעיף ד

מו"מ כאשר עברה ושמשה סמוך לוסתה

פ"ת בשם חו"ד- עברה ושמשה סמוך לוסתה חייב להפריש באבר מת. פרדס רמונים, ערוה"ש⁷⁴- חולק על חו"ד הנ"ל וס"ל דימהר ויפרוש.

מו"מ כאשר הרגישה [אמנם לא ראתה דם] באמצע תשמיש

חו"ד- בהרגשה לחוד (שלא ראתה דם) אינו חייב לפרוש באבר מת דאימור הרגשת שמש היא. פרדס רמונים, ערוה"ש⁷⁵- חולק גם על סברא זו של החו"ד וס"ל דאין להקל ולתלות בהרגשת שמש וא"כ אם הרגישה [וסברה שזו פתיחת המקור] יש להחמיר לפרוש באבר מת.

72. סק"ה. 73. סי"ח. 74. סל"ב. 75. סל"ב.

בענין תעניות לכפרה

פ"ת בשם רמ"א או"ח- ג"י רצופים מהני למ' תעניות. פ"ת בשם מג"א- יותר טוב לפזר תעניותיו כדי שבכל עת יהיה לבו נכנע. פ"ת בשם חת"ס- נשים יתענה ב"פ או יפדה. פ"ת בשם מהרש"ל- לא יאכל בשר לילה לפני ולילה אחר התענית.

אימתי נחשב לאונס וצריכים כפרה

חת"ס- כפרה מבין י"ג, הא שנאמר שבר עונשין הוא מבר כ' אינו אלא לחטאים המחודשים לשעה כגון במדבר. פ"ת בשם נב"י- יש לה וסת בשעת וסתה אפי' בדקה לא משווהו לאונס (ובעינין כפרה גם אם לא נמצא דם), שלא בשעת וסת גם בלא בדיקה הווי אנוסין, אשה שאין לה וסת אם בדקה אנוסין הווי. פ"ת בשם חת"ס- הרגישה וסת הגוף ושמש קרוב למשמשתו נדה. פ"ת בשם נב"י- אשה [שאיין לה וסת ובדקה קודם תשמיש והיתה טהורה ובאמצע תשמיש נטמאה] צריכה כפרה אם הוא פירש באבר חי אחר שאמרה לו פרוש (וק"ו אם סייעה בפרישה), אמנם אם לא אמרה פרוש היא אנוסה. חו"ד- גם בשעת וסתה אין האשה חייבת על הפרישה אא"כ נהנה מזה או סייעה בזה, אם פירש ממנה בע"כ היא פטורה. ולאפוקי מדעת נב"י הסובר שבשעת וסתה אשה לעולם חייבת גם על פרישה. פ"ת בשם מאיר נתיבים- שלא בשעת וסת לא צריכה לבדוק בחלוקה (משמע דאין לה וסת בעיא לבדוק וצריכה כפרה). פ"ת בשם חת"ס- ספק אי אמרינן יצר אלבשה בנטמאת באמצע תשמיש, ולכן אם היא לא אמרה לו שנטמאת באמצע תשמיש הוא ודאי אנוס אמנם יש להסתפק אם היא נחשבת לאונס ג"כ. באר היטב בשם בית הלל- סבר שהיא טהורה ובא עליה כאשר היא נדה צריכה כפרה (ולא מקרי אונס שא"צ כפרה אע"ג שסמך על חזקת טהרתה).

סימן קפו סעיף א

אשה שיש לה וסת

מחבר- מי שיש לה וסת אינה בודקת קודם או אחר תשמיש, ואדרבה אין לה לבדוק שלא יהא לבו נוקפו. ורמב"ם פסק שאפילו מי שיש לה וסת צריכה בדיקה אחר תשמיש. רמ"א- קיי"ל כסברא ראשונה (דלא כהרמב"ם). רעק"א- הה"נ מסולקת דמים כמו זקנה ומעוברת ומינקת (כמש"כ הרמב"ם בהדיא). (עי' סע' ב' שמסולקת לא צריכה לבדוק, וי"ל דוקא בבדיקה קודם תשמיש או י"ל גם לאחר תשמיש ודלא כהרמב"ם שמחמיר למי שיש לה וסת).

בענין לבו נוקפו

מחבר- אין לה לבדוק בפני בעלה קודם תשמיש שלא יהא לבו נוקפו. כו"פ- אין חסרון של לבו נוקפו בכה"ג שהבעל מצווה אותה לבדוק את עצמה. בית הלל⁷⁶- נוהגין שבודקת א"ע שלא בפני בעלה קודם תשמיש.

סימן קפו סעיף ב

מו"מ בשיטת הש"ך שאין לחשוש לחומרת בדיקות ג"פ ראשונים מחבר- מי שאין לה וסת צריכה לבדוק ג"פ קודם ואחר תשמיש כדי להחזיק אותה שאינה רואה מ"ת. ולאחר ג"פ אלו שבדקה ולא ראתה דם שוב אין צריכה לבדוק כלל לא לפני תשמיש ולא לאחר תשמיש. ש"ך- בלא ריעותא (דראתה מ"ת) אפי' אשה שאין לה וסת לא בעיא בדיקות כלל לא לפני ולא אחרי תשמיש. מנ"י- מקום שנהגו להקל כהש"ך יש להקל. חו"ד- יש לפרש את הסוגיא שאע"ג שלא צריכה בדיקה מ"מ בעיא קינוח ולשהות העד כשיעור וסת [וכשיטת הר"ח שיש להחמיר כדבריו כי מי ימלא לבו להקל], לכן ראוי לעשות קינוח ואין לעשותו שוכבת אפרקיד.

ראתה בליל תשמיש מופלג מהתשמיש
חו"ד- אשה שאין לה וסת וראתה בליל תשמיש אפי' מופלג הויא ריעותא וצריכה בדיקה ג"פ, ואם יש לה וסת וראתה בליל תשמיש סגיא בבדיקה אחת.

בענין בדיקה קודם תשמיש אם אפשר להניחו עד הבוקר
חו"ד- בדיקה קודם תשמיש אפשר להניחו עד הבקר. תשובה מאהבה- מסתפק בהנ"ל. פ"ת⁷⁷- הט"ז ס"ל שחייב לבדוק את העד קודם תשמיש.

ג"פ ראשונים גבי מסולקת דמים
פ"ת בשם מהר"ם פדוואה- מסולקת דמים אפי' אין לה וסת לא בעיא בדיקות דתשמיש. וכ"כ מנ"י וסד"ט. גר"צ ריבלין⁷⁸- אע"ג שמסולקת דמים לא צריכה לבדוק, מ"מ ג"ח ראשונים של מעוברת עדיין מדינא לא הויא מסולקת ואפשר לעשות את ג' בדיקות דרמ"ת תוך ג"ח אלו.

עצות למעשה בענין בדיקת ג"פ ראשונים
גרא"מ קלוגמאן בשם גר"י קמנצקי⁷⁹- אין לה לעשות החומרא של ג"פ ראשונים בו' חדשים ראשונים של נישואין. וגם אין להחמיר בחומרת בדיקות רמ"ת, ואין בודקים קודם תשמיש. שה"ל⁸⁰- יש להקל בדיעבד שבעילה מהניא כבדיקה עפ"י רמ"א סס"י קפ"ז. עמק התשובה (גר"י רוט)- יש לה להחזיק א"ע גם נשואין שניים וגם אם לא ידעה את ההלכה.

סימן קפו סעיף ג

מו"מ בשיטת תרוה"ד כאשר לעולם לא רואה תוך י"ד יום מחבר- פסק כתרוה"ד שאם לעולם אינה רואה תוך י"ד יום מטבילתה לא צריכה לבדוק בימים אלו קודם תשמיש. חו"ד- מפקפק טובא בדין דתרוה"ד, שאם נחשב לשלא בשעת וסתה ק' מדין עו"ב, ואי נימא שהוחזק תוך י"ד יום שגורמים אלו לא גורם ראיתה צ"ל שחולק על הראשונים בזה. חת"ס⁸¹- כ' שלהחזיק א"ע שאינה רמ"ת בג"פ ראשונים לא מהני תוך

77. סי' קפ"ח סק"ג. 78. כך השיב לי. 79. כך השיב לי. 80. ח"ז סי' קנ"א. 81. בגליון שו"ע.

י"ד יום דתרוה"ד. (וכ"פ בדה"ש). ששה"ל- לא מהני להחזיק ג"פ ראש' כשהיא מסולקת דמים, מ"מ תוך י"ד יום לא הוי מסולקת דמים ומהני בדיעבד.

סימן קפז סעיף א

מו"מ אם תשמיש ראש' מצטרף

ש"ך, ט"ז- אחר דראתה מיד אחר תשמיש אין לה אלא עוד ב' תשמישין. מנ"י עפ"י ראב"ד- י"ל שהמחבר ס"ל שיש לה עוד ג' תשמישין. [וצ"ע על הש"ך שסותר את עצמו]. חת"ס- מיקל בדיעבד. סד"ט, כו"פ- מחמיר, נב"י- מיקל.

רמ"ת גם בשיעור אשם תלוי

חוו"ד- בשיעור חיוב אשם תלוי מיקרי רמ"ת ומחמירין לספק וסת אע"ג שוסתות דרבנן, משום דעיקר הספק נולד בדאו'. רמ"א- אמנם אין אנו בקיאים בשיעור זה ולכן כל הרואה ג"פ סמוך לתשמיש מיקרי מחמת תשמיש. מקור חיים- לשון סמוך לתשמיש לא מבואר, וי"ל שסמוך היינו חצי שעה כמו שמצינו בכמה מקומות. דרכ"ת- מביא מהפרדס רימונים שודאי אין להחמיר יותר משיעור קינוח המובא בגמ' ואין להחמיר לחצי שעה. מהרש"ם- אין להחמיר יותר מכמה דקות (כשיטת פרדס רימונים הנ"ל).

מו"מ ברמ"ת אם דינו כוסת

נב"י- רמ"ת אינה אלא וסת וממילא אי קבעה וסת קבוע אח"כ לא חוששין תו לוסת קפיצות ומותרת. נב"י- יש להסתפק באשה שיש לה וסת קבוע ולאחר מכן רמ"ת ג"פ. (פ"ת⁸² דאפשר דקבעה וסת תוך וסת). חוו"ד- רמ"ת אינה רק וסת אלא גם חולי דממלאה ונופצת (ושייך גם במסולקת דמים). חוו"ד- חוששין לוסת שא"ק אפילו אית לה וסת קבוע (וסת תוך וסת כל זמן דא' אינו סותר את ה'). חוו"ד- מיקרי רצופין אם בדקה וראתה מ"ת ב"פ ואח"כ לא בדקה כמה פעמים ואח"כ בדקה ורמ"ת.

נאמנותה לגבי רמ"ת

פ"ת בשם שיבת ציון- יש לה נאמנות דראתה מ"ת דהוי מילתא דעבידא לאגלויי (פ"ת- ורק בפעם ג' צריכה לומר לו מיד אחר תשמיש). נב"י- אם לא מצאה דם כלל בבדיקת שפופרת אחר בעל א' אסורה (וממילא בעינן סברא דמילתא דעבידא לגלויי).

חומרת רמ"ת רק אם אין תליות

פ"ת, חמד"ש- עד דלא יצאת מחשש כתם (מטעם תליות) אין לחשוש לרמ"ת.

רמ"ת ג"פ ואח"כ נכנסה לימי עיבור והנקה

נב"י- רמ"ת ג"פ ואח"כ נכנסה לימי עיבור והנקה י"ל שהיא מותרת. חוו"ד- חולק על נב"י הנ"ל, וס"ל שאסורה.

82. סי' קפ"ט סקכ"ח.

ראתה ג"פ תוך ימי עיבור והנקה

נב"י- אי ראתה ג"פ בימי עיבור והנקה לכאור' תיאסר לכ"ע (או מטעם דחוששין לושא"ק בימי עיבור והנקה או מפני דלענין זה אם ראתה ג"פ נחשב לקבוע או דהוי וסת הגוף).

מו"מ בענין רמ"ת בימי טוהר (או כדורים)

סד"ט- מותרת בימי טוהר, ומהני לעקור אם לא ראתה בימי טוהר.

נב"י- חולק וס' שימי טוהר אינן עוקרין (וכן כל ימי מניקה אינן עוקרין, אמנם בדקה בשפופרת ומצאה דם בצדדין מהני). ששה"ל- ראתה א' או ב' פעמים ואח"כ לקחה כדורים שלא תראה מהני ושוב לא נקרא רצופין.

מו"מ בענין רמ"ת כשהיא זקנה

מהרי"ט- זקנה דרואה מ"ת ומרגשת כאב לא בעיא בדיקת שפופרת. שבו"י- רמ"ת בילדותה והזקינה אסורה, ויש לפקפק, וצ"ע לדינא.

ראתה דם בשפע

נב"י- ראתה דם בשפע א"א להסתפק בצדדין, וממילא ליכא ס"ס דהסמ"ג ואסורה לבעל ב' (ואם רק בפעם הג' ראתה בשפע, צ"ע. וצ"ע אם בדיקת שפופרת מהני).

ראתה מופלג מזהתשמיש

חוו"ד- ראתה ג"פ מופלג מתשמיש אית לה וסת ואסורה לשמש ב' פעמים בלילה א' עד שתעקר ג"פ (וצ"ע מ"ט אינה חוששת אחר פעם א').

סימן קפז סעיף ב**בדיקת שפופרת מעין**

ש"ך- שפופרת של אבר לאפוקי עין (משאת בנימין) ולאפוקי ברזל (ש"ך). פ"ת- בדיעבד מהני עין כשלא מצאה דם (ומצאה על הצדדין שי"ל שבא מסירוט מחמירינן דכלא מצאה דם דמי).

עוד מו"מ בדיני שפופרת ובבדיקה בדבר רך

מנ"י- קודם מכניסים את השפופרת ואח"כ דוחקין המכחול בתוכה ומוך בראשו. פ"ת בשם משאת בנימין, אמונת שמואל (ונב"י)- יש לעשות השפופרת כשיעור אבר בינוני. ש"ך בשם משאת בנימין- אין צורך לדחוק בד"ש עד בית הרחם. אמונת שמואל- אפשר לבדוק תחילה בדבר רך (ולא תאסר אם תמצא בראשו).

חת"ס וסד"ט מודים לזה אלא דאמרו בבדיקה זאת בעי לדחוק עד בית הרחם ואין להקל כדברי הש"ך גבי בד"ש. סד"ט- מצאה בצדדין בבדיקה רך ולא דחקה עד בית הרחם ג"כ מהני ומותרת.

בדיקת שפופרת אחר שכבר נאסרה ע"י בדיקת שפופרת

פ"ת בשם נב"י- אחר דבדקה בשפופרת (אחר בעל ג') ונאסרה שוב לא מהני שפופרת בין לא מצאה כלל בין מצאה על הצדדין ואסורה לעולם אא"כ מפלת חררת דם. חוו"ד ג"כ ס"ל

פירות מראי מקומות הבית קפא

דלא מהני שוב בד"ש, די"ל דיש לה וסת מפני חימוד תשמיש ואסורה א"כ עברה ושמשה ולא ראתה ג"פ רצופין.

מו"מ כאשר לא מצאה דם כלל בבד"ש
חוו"ד- ס"ל דמהני, ואפי' ראתה לאחר מכן אמרין דמצדדין אתא.
סד"ט- אסורה (אפשר דמותרת עד ג"פ).
נב"י- חזרה וראתה ג"פ אסורה א"כ מצאה דם בצדדי השפופרת.

מו"מ כאשר מצאה דם בצדדין ואח"כ ראתה
חוו"ד- בעי ז"נ. נב"י- מסתפק. מהר"י הורוויץ- לא בעי ז"נ (וכן משמע בתש' הר"ן).

בדיקת שפופרת בימי עיבור והנקה
חוו"ד- נר' דאין לבדוק עצמה בשפופרת כשהיא מסולקת דמים (אע"ג דאסורה בימי עיבור והנקה). פ"ת- בדקה בד"ש בימי עיבור י"ל דמהני לימי הנקה, רצ"ע.

סימן קפז סעיף ג

מו"מ אם סומכין על בדיקת שפופרת תחת בעל ראשון
רמ"א- הרגישה צער וכאב בשעת תשמיש לכ"ע אפשר לבדוק א"ע בבד"ש תחת בעל א'.
רמ"א- קיי"ל דאפי' בלא צער אפשר לבדוק א"ע תחת בעל א'. ש"ך- נכון להחמיר לא לבדוק תחת בעל ראשון. פ"ת- ב"ח והרבה שו"ת השיגו על הש"ך.

מצאה דם על ראש השפופרת כאשר בדקה תחת בעל ראשון
ש"ך- נמצא דם בראש השפופרת בבד"ש אחר בעל א' אסורה לכל. חוו"ד- מצאה דם על ראש בד"ש אסורה לבעל א', אם בדקה שוב ולא מצאה דם בבד"ש מותרת לבעל ב'.

לא מצאה דם כלל בבדיקת שפופרת תחת בעל ראשון
נב"י- לא מצאה דם כלל בבדיקת שפופרת אחר בעל א' אסורה לבעל א' (אע"ג דמהני אחר בעל ג').

אין לבעל ראשון לכופה לבדוק את עצמה
פ"ת⁸³- בדיקה אצל בעל ראשון תליא בדידה, אין הבעל יכול לכופה לבדוק אלא יגרשה.

סימן קפז סעיף ד

שימשה סמוך לוסתה אימתי תולין בוסתה
ש"ך- תולין בוסתה רק אם שימשה תוך עונת וסתה (או דעברה ושמשה או דיצא לדרך).
ש"ך- נתגלה למפרע (כגון שעדיין לא ראתה ולא קבעה וסת) דרמ"ת בשעת וסת תולין בוסתה.
בית מאיר, מנ"י, סד"ט- אפי' עונה קודם לעונת וסתה תולין בוסתה (סד"ט- מטעם עונת או"ז לקולא).

83. סק"ג.

קבעה וסת לקלקול זה

ט"ז- שיטת רש"י דתולין בכה"ג דאית לה וסת לקלקול זה.

שיטת מרדכי לתלות כאשר היא שלא בשעת וסתה

ט"ז- מרדכי סבר שראתה שלא בשעת וסתה תולין בצדדין רק כאשר יש לה מכה [אפילו אינה מבוררת]. ש"ך- מרדכי מקיל שלא בשעת וסת אפי' בלא מכה.

סמוך לוסת הגוף

סד"ט- שיטת רז"ה דיש לה וסת לפיהוקים ופיהקה בשעת תשמיש תולין בוסת עד דנתברר דאית לה הרכבה.

פעם א' היתה סמוך לוסת ואח"כ ראתה ב"פ שלא בסמוך לוסת

סד"ט- רמ"ת פעם א' סמוך לוסתה ועוד ב"פ רמ"ת מופלג מוסתה אין מצטרפין ראייה א' בהם.

סימן קפז סעיף ה

שיטת המחבר

נב"י⁸⁴- לא התיר המחבר אלא במכה הידוע שמ"ד (החמיר לשיטת המרדכי). כו"פ, ערוה"ש- המחבר מתי בכל מכה אפי' א"י שמ"ד כדברי הרשב"א (ואין לפרש את הרשב"א כהש"ך והחכ"צ שהרשב"א גם צריך מכה המ"ד).

יוצא דם מן המקור

ש"ך- ב"ח כ' דאם יוצא דם מן המקור תולין במכה רק אם ידעה שיש לה מכה במקור.

דם מכתה משונה מדם ראייתה

ט"ז- אם דם מכה לפניו יש לו לברר דאינה משונה ממה שראתה, וכל אדם יכול לבררו. נב"י- דחקה באצבע להוציא דם ולהכי הוי משונה תולין בה. ש"ך- היא בחזקת טהרה ולא בעיא להראות לחכם (דגמ"ר- הכא סמכין אחזקה אע"ג דיכול לברר). דגמ"ר- בימי נדתה ולבונה צ"ע דלית לה חזקת טהרה.

ברית אברהם, מאיר נתיבים, חו"ד- ס"ל דאית לה חזקת טהרה בימי ליבונה (דלא כנב"י). חו"ד (קצו"ד)- שם כתב שצריכה לבדוק בדיקה אחת בז"נ להחזיקה בטהרה. חו"ד- דוקא אחר תשמיש לא בעינן לבדוק אם משונה דנימא שמש עכרן, שלא בשעת תשמיש צריכה לבדוק אם משונה לענין נקיים. ששה"ל⁸⁵- אם יש צבע אדמדם שאינו דם אלא איזה הפרשה מחמת חימוד, אינה נעשית רמ"ת אמנם צריכה ז"נ. חת"ס- אחר הפסק טהרה היא בחזקת טהרה (מדאו' היא בחזקת טהרה אחר ז' ימי נדה דעפ"י רוב הפסיקה לראות), מרדכי בעי גי"ר להחזיקה, חת"ס מסיק דסגי בג' בדיקות ערבית שחרית ערבית.

ראתה שלא בשעת וסתה

רמ"א- שלא בשעת וסתה תולין במכתה אע"פ שאינה יודעת בודאי דמוציא דם. גר"א⁸⁶-

84. סי' מ"ו. 85. סי' קפ"ז אות ד'. 86. סק"ד.

רמ"א הקיל רק בכה"ג דיודעת דמוציא דם אע"ג דאינה מרגשת דהמכה מוציאה דם. ובשעת וסתה גם אם מרגשת שמוציא דם אסורה שאל"כ לא תטמא לעולם אא"כ יודעת שממנו יצא הדם (סקט"ז). ש"ך- רק בנוגע לדינא דרמ"ת קיי"ל שתולין במכה שא"י שמ"ד. כנסת יחזקאל- בשעת תשמיש גם הש"ך ס"ל דלא בעי ז"נ דאין טהרה לחצאין. סד"ט- לעולם ס"ל להש"ך דבעי ז"נ. נב"י- רמ"א מתיר גם בלא ז"נ, אמנם למעשה קשה להקל נגד הש"ך. חת"ס- ראתה דם בשעת תשמיש אע"ג דהקלנו לא לאוסרה לעולם חייב לפרוש באבר מת. ט"ז- חולק על הרמ"א וס"ל דתולין לבעלה במכה שא"י שמ"ד רק אם בודקת למכה בחו"ס או מרגשת כאב (סע' ז'). ט"ז- יש לתלות במכה שא"י דמ"ד בכה"ג דכאיב לה כשרואה דם, ואפי' לאחר דפסק הכאב אמרינן דהמכה מוציאה דם. ש"ך- סבר שתולין [לרמ"ת] גם בלא כאב. או מפני דקיי"ל דכאב לא עדיף ממכה או מפני דגבי ז"נ לא מקילין לתלות במכה שא"י דמ"ד או מפני דבדיקה דסע' ז' מהני גם באשה שאין לה וסת. סד"ט- יש להסתפק בכה"ג דעברה וסתה ולא בדקה ואח"כ בדקה ומצאה דם אם אפשר לתלות במכה שא"י דמ"ד (ספק זו לא שייך לש"ך דס"ל דעכ"פ בעיא ז"נ).

מסולקת [וכן תוך י"ד יום דתרוה"ד] דמיא לראתה שלא בשעת וסתה
 בית מאיר- זקינוה ג"כ תולה במכה שא"י דמ"ד (פ"ת הק' על שו"ת פנ"י דחולק). פ"ת בשם חו"ד- שלא בשעת וסת דתרוה"ד (דאינה רואה אלא עד אחר י"ד יום) ג"כ מהני להך דינא.

מו"מ בכתמים (שלא בשעת וסתה)

נב"י- כאב (בלא מכה) שלא בשעת וסת מהני לתלות כתמים (אמנם לא בגי"ר ובשעת וסת). פנ"מ- גם כאב בשעת תשמיש אחר דמכתה נתרפאת מהני לכתמים אחר תשמיש (סד"ט דן בזה).

אשה שאין לה וסת תולה במכתה כאשר יש לה ס"ס

רמ"א- אין לה וסת ואינו ידוע מאיפה בא הדם ואית לה מכה שא"י דמ"ד מן המקור מותרת מטעם ס"ס (ספק מן הצדדין, ספק מן המכה במקור). ש"ך- חולק על ס"ס של הרמ"א וסבר דבעינן לדעת דהמכה מ"ד, וגם לא הוי ס"ס דהכל ספק א'. שמן רוקח- ש"ך צודק דלית כאן ס"ס. אפשר דבלא הרגישה יש להקל כחו"ד. נב"י- חולק על הש"ך ומסכים להס"ס דהרמ"א (וכ"פ הגר"א דסה"ת כהרמ"א ולא כהש"ך). חו"ד- ודאי מכה בצדדין וספק מאיפה בא הדם (דלא הרגישה) תולין במכה (אפי' מצאה את הדם בבדיקה). נב"י- ס"ס לא מהני כשידוע שהמכה בצדדין. חו"ד, ט"ז⁸⁷- ס"ס דהרמ"א מהני אפי' בדאיכא ספק אם המכה במקור או בצדדין. נב"י- ס"ס דהרמ"א בימי ליבונה תלוי אי ס"ס מהני במקום חזקת איס', והרבה אחר' ס"ל דלא מהני. חו"ד- ס"ס דרמ"א מהני בכה"ג דליתא הרגשה, אמנם בדאיכא צד דהרגישה א"א להקל אא"כ יודעת דהמכה מ"ד. הילכך אין לה לבדוק א"ע (דאין ס"ס במקום הרגשת עד).

אין לה וסת ואינו ס"ס אין לתלות אא"כ יש לה מכה במקור המ"ד
 רמ"א- אין לה וסת וודאי בא דם מן המקור תולין במכה שבמקור רק ביודעת דהמכה מוציאה

87. סי' ק"צ סק"ב.

דס. נב"י- דין הנ"ל דהרמ"א רק בדאית לה חזקת טהרה (אמנם אשה שלא בשעת וסתה תולה במכחה גם אם טמאה כבר). נב"י- מסולקת דמים ק"ו אית לה הך תלייה (כשהיא טמאה). אשה דעדיין רואה אחר לידתה לית לה דין מסולקת דמינקת. ברית אברהם- אפי' היתה לה ראיות משונות קודם דנולד המכה אפשר לתלות במכה (דלא ככנסת יחזקאל).

מה נחשב למכה המוציא דם

חזו"א⁸⁸- י"ל שנחשב למכה שמ"ד שאם נוגעין במכחה מתלכלך המוך בדם, ונר' דאף באין המכה מלכלך בנגיעה קלה אלא א"כ דוחק קצת זהו בכלל מכה שמ"ד.

מו"מ כאשר תולה דם על מכתה

פני"מ- נבלע דם באברים ויצא דרך המקור הוי דם נדה גמור. מהר"ם לובלין, ש"ך, חזו"ד- אפי' המכה במקור עצמו תולין בה. פ"ת- הסכמת האחר' דכאב אינו כמכה ולא תולין בו עד שיברר דהוי בר דמים. פ"ת בשם סד"ט, כנ"י- אם כואב לה כשרואה דם יכול לתלות דהמכה מ"ד (כהט"ז).

אין תולין במכה בשעת וסתה

רמ"א- בשעת וסת או עו"ב אין תולין במכתה. חזו"ד- גם אם ראתה וסתה שלא בהרגשה טמאה משום לא פלוג [ול"א שתטמא כשתרגיש]. וכל עונת וסת הוי שעת וסת. חזו"ד- ראייה ראשונה אחר ל' יום טמאה (אין תולין). נב"י- רואה בשעת וסתה ולא הרגישה מאיפה בא הדם אפשר דיש לה ס"ס אפי' אם המכה שבמקור א"י דמ"ד. נב"י- אם מכתה מ"ד טהורה אפי' בספק א' בדאית לה חזקת טהרה (רעק"א בחזו"ד ס' דבעינן ס"ס) ולא בעינן למידע אם המכה במקור, וגם בשעת וסת מותרת כ"ז דאינה מרגשת דהדם בא מן המקור. פ"ת בשם סד"ט- אם ידוע דהמכה מ"ד יש לתלות גם בשעת וסתה אם לא שייך הסברא שא"כ לא תטמא לעולם (וצ"ל דאיירי בוסת החדש, דבוסת הפלגה או עו"ב שייך סברא דא"כ לא תטמא לעולם).

מרגשת שהמכה מ"ד בשעת וסתה מותרת

ש"ך- אם מרגשת דהמכה מ"ד עתה תולין בה, ואל"כ אסורה (הרשב"א שמיקל בכ"מ שלא הרגישה הוא דעת יחיד).

מו"מ בתליית כתמים במכה שא"י שמ"ד

ש"ך- גבי כתמים תולין במכה שא"י דמ"ד אפי' בשעת וסתה (לכאור' דלא כחזו"ד דדם בלא הרגשה אית ליה חומרת רואה בשעת וסת). חזו"ד- מכה בצדדין דמ"ד מהני לתלות כתמים (דא"י דמ"ד לא מהני במכה ודאי בצדדין), עי' בש"ך הנ"ל דלכאור' פליג.

סימן קפז סעיף ו

מו"מ בדברי הרמ"א שנאמנת לומר ברי לי שאין דם זה מן המקור

רמ"א- נאמנת אשה לומר ברי לי שאין דם זה בא מן המקור. דגמ"ר, מנ"י, חזו"ד- פקפקו

⁸⁸ ס' פ"ב סק"א.

על דברי הרמ"א דנאמנת לומר ברי לי שאין דם זה מן המקור. פ"ת בשם כנס"י- אם יש עוד צד קולא אפשר לסמוך על הרמ"א הנ"ל. קפז.ז.

מו"מ אם תלייה בצדדין רק אם יש לה מכה, ובירור למכה ע"י נגיעה במקום מסוים בחו"ס נב"י, רעק"א⁸⁹ בדיקה דחו"ס דדם יוצא ממקום אחד אינה אלא בדאית לה מכה (אפילו א"י דמ"ד ובאשה שאין לה וסת). סד"ט- לפי הט"ז הך בירור שיש לה מכה לא מהני אא"כ היא שלא בשעת וסתה, אמנם לפי נקה"כ יש לסמוך על הך בירור גם באשה שאין לה וסת, מיהו נר' דוקא אם יש לה כאב קצת באו"מ. (ועי' בסמוך). סד"ט- ונכון להחמיר כדעת הצ"צ שהצריך כאב קצת באו"מ ויש לה וסת. מנ"י- אפשר להקל כהש"ך (ולאפוקי צ"צ). חו"ד⁹⁰ אם יש כאב וגם מוציא דם על הכאב א"כ [גם באשה שאין לה וסת] יש לתלות בה, וצריכה לבדוק הרבה פעמים שלא יצא דם אלא ממקום ההוא. והה"נ ידוע שיש לה מכה וא"י אם מ"ד שיכול לברר ע"י בדיקה המובא כאן. פרד"ר, ערוה"ש⁹¹ גם המחבר שמיקל שמכה שא"י שמ"ד מהני וגם הרמ"א שהחמיר שצריך מכה ידוע המ"ד מודין שבבירור המובא כאן מוכח שיש לה מכה המ"ד ואפשר לתלות בה. גר"מ הלברשטם- היא צריכה לברר שיש לה מכה המ"ד במקום אחד או לברר שאין דם בשאר חו"ס. (גרא"מ קלוגמאן⁹²- לכאור' אם לא מרגישה שום כאב קשה מאוד לברר את זה).

א"א לברר ע"י הסתכלות בבדיקת עד

גריש"א, גר"מ הלברשטם- א"א לחכם לברר שיש לאשה מכה ע"י הסתכלות בעד בדיקה.

סימן קפז סעיף ח

בענין רפואה אחר שתתחזק

מחבר- אחר שתתחזק ברמ"ת ספק אם מותר לסמוך על רפואה, ויש שמתיר לסמוך על רופא ישראל, ואם ברור לאשה דנתרפאה מותר לסמוך גם אעכו"ם. ש"ך בשם ב"ח- אם אשה א' נתרפאה ע"י רפואה אפי' קודם דהוחזקה, אשה אחרת יכולה לסמוך ארפואה זו אע"פ דהוחזקה כבר ג"פ. פ"ת בשם חו"ד- תמהו על דברי ב"ח הנ"ל, דאין אפשר להביא ראיה שהרופא מומחה קודם שהוחזקה האשה [הראשונה]. רדב"ז- אם עתה התשמיש קשה לה אפשר לסמוך על רופא מומחה שנתרפאת.

מו"מ בענין נאמנות הרופאים

חת"ס- רופאים נאמנים רק על כללי הטבע ולא על גוף ידוע (חוץ מפקוח נפש). חת"ס- א"א להביא ראיה דרפואה מהניא מגופי עכו"ם לגופי ישראל. גל' מהרש"א- אפשר שסומכין על ב' רופאים שאומרים לה שנתרפאת, אמנם י"ל שאין לסמוך עליהם משום שאפשר בבדיקת שפופרת.

89. שו"ת סי' ס'. 90. סי' קצ"א סק"ח. 91. סעי' ס"ו. 92. כך הסביר לי.

סימן קפז סעיף ט

רפואה של פחד פתאום וחררת דם

ש"ך, ט"ז- רפואת חררת דם מהני קודם דנתגרשה, ש"ך כ' עו"ל דלכת' אין להתיר ע"י רפואה זו. נב"י- שפע דם אינה חררה, בהלה אינה ביעתותא. קפז.י.

מו"מ בוסת שראתה מ"ת בליל טבילה

אמונת שמואל- גרסינן ליל שני דקודם דהוחזקה מותרת בליל טבילה (ואחר דהוחזקה בליל טבילה אסורה לעולם). מנ"י- חוששין למורכב דליל טבילה (ואחר ג"פ קבעה בהרכבה). חת"ס- חלילה להקל בראתה ג"פ בליל טבילה, ל"א דקבעה בהרכבה דוקא. חת"ס כאמונ"ש (וכ"כ חו"ד) ולא כמנ"י. חו"ד וסד"ט- פליגי על המנ"י גם בראתה ג"פ רצופין ביום חודש מסויים דאסורה לבעלה ול"א דקבעה בהרכבה דוקא. חו"ד- מורכב בין טבילה לתשמיש, אפי' רואה מופלג מהתשמיש חוששת לליל טבילה הבא ואינה נעקרת אא"כ עברה ושמשה. חו"ד- לכ"ע לא מרכיבין תשמיש לקפיצה דטבילה אא"כ מופלג יום א' או פחות מטבילה.

מו"מ בראתה בביאה ראשונה אחר טבילה

ט"ז- ראתה ביאה ראש' אחר טבילה ג"פ אפי' שמשה ולא ראתה בינתיים אסורה לבעלה משום רמ"ת. ש"ך- על פי גירסא ישנה חולק על הט"ז ואינה אסורה אא"כ הוי רצופין (וכ"פ חו"ד וסד"ט). אמונ"ש- ג"פ אחר טבילה ראתה מ"ת אע"ג דאחר טבילת כתמיה לא ראתה מ"ת מיקרי רצופין (וכעין זה כ' הגר"ז).

מו"מ בראתה בביאה ראשונה אחר לידתה

ט"ז- ראתה פעם א' אחר כל לידה (אפי' אחר ג' לידות) יש לתלות אחולשת הצדדין מכח הלידה. ט"ז- ראתה ג"פ אחר לידה אסורה לבעלה מטעם רמ"ת, עברה ושמשה ולא ראתה מותרת. ראתה ג"פ רצופין אחר ג' לידות אחר לידה ד' אסורה לבעלה, ובדיקת שפופרת לא מהניא. ש"ך- אע"ג דראתה ג"פ רצופין אחר לידה אם שמשה ולא ראתה בינתיים (או בדקה בד"ש) מותרת, ותולין ג' ביאות במכת לידה ואחר לידה ב' מותרת (אפי' ראתה ג"פ אחר לידה). ש"ך- ואפי' ראתה ג"פ אחר ג' לידות אחר לידה ד' מותרת (ול"א דקבעה וסת ללידות). נב"י- ס"ל כש"ך הנ"ל, וכו"פ חולק עליו. חו"ד- מ"מ ס"ל להש"ך דז"נ בעיא, וכ"כ סד"ט.

רמ"ת בימי טוהר

ש"ך- לא אסרינן אבעלה מטעם רמ"ת כשרואה בימי טוהר (חו"ד- דעיקר הספק בוסת דרבנן). נב"י- יש להקל גם אם ראתה ב"פ תוך מלאת ומסתפקת בפעם ג' אם היה תוך מלאת וראתה ודאי ד' וה' לאחר מלאת.

לא ראתה מ"ת מיד אחר לידה

חו"ד- לא ראתה מ"ת מיד אחר לידה שוב לא תולין במכת לידה.

מו"מ בעקירת וסת ע"י בדיקת שפופרת או תשמיש

חת"ס- בדיקת שפופרת מהני לעקור וסת (כנב"י ודלא כחו"ד). רמ"א- עברה ושמשה ולא

פירות מראי מקומות הבית קפז

ראתה פעם א' עדיף מבדיקת שפופרת (ולא בעינין עקירה ג"פ). ש"ך- מביא אפי רברבי דבעברה ושמשה בעי עקירה ג"פ, ודגמ"ר פי' את דבריו דל"א ג"פ שחיפהו שכ"ז.

סימן קפז סעיף יא

בענין וסת שא"ק של תשמיש המורכב לזמן ש"ך- חוששת לוסת שא"ק דהרכבת תשמיש וזמן (או הפלגה), ומשמע בש"ך דבעבר הזמן נעקר החשש ומותרת (וכ"כ הגר"ז). חו"ד, דגמ"ר- אין עוקרים חשש הרכבה אא"כ עברה ושמשה ולא ראתה (חו"ד- גבי וסת הפלגה כשנכתל הפלגתה נעקר בלא עברה ושמשה).

סימן קפז סעיף יב

מו"מ בענין פר"ו כאשר היא לא יכולה ליטהר בית מאיר- מסתפק באשה שאינה יכולה לטהר אם חייב להוציאה בדכבר קיים פו"ר (אם לא קיים פו"ר המחבר פסק בסוף הסימן דחייב להוציאה). רמ"א⁹³- בזה"ז לא כופין בעניני זווגים אפי' לא קיים פו"ר. ש"ך- מהר"ם פדוואה כ' דכשאינו דר בשכונתה אינו צריך עדים לילך אצלה, וצ"ע בכונתו.

סימן קפז סעיף יג

תלייה במכת בתולים רמ"א- לא פסקה לראות דם מבתולים אמנם אין לה צער בתשמיש א"א לתלות בבתולים. נב"י- לכאור' נאמנת לומר דלא ראתה בתולים מחמת דלא נבעלה ביאה גמורה (למעשה הקיל רק ע"י צירופים אחרים). פני"מ- ספק מכה ספק בתולים יש להקל ולתלות אמכה וטהורה (ויל"ע באיזה כה"ג איירי). חו"ד- לא בדקה א"ע פעם א' אחר תשמיש נחשב כלא ראתה, וא"א לתלות שוב בבתולים.

סימן קפז סעיף א

גע"ל מראה זהב של"ה- הרגישה וראתה מראה שועה וכ"ש זהב יש להחמיר כשיטת מהר"ם מינץ נודלא כהמחבר והטור והראש"י. סד"ט- חולק על חומרא הנ"ל ומטהר כהשו"ע, ומ"מ בעל נפש יחמיר לעצמו לפי ראות הענין. חכמ"א⁹⁴- מ"מ לגבי הפסק טהרה יש להחמיר כמהר"ם מינץ שעדיין לא הוחזקה כאינה רואה.

קצוות (ושיטת הב"ח)

ב"ח- אין לראות מראה כשהוא לח, מפני כשמתייבש נעשה אדום וטמא. ש"ך, ט"ז, מנ"י, סד"ט- כולו חולק על הב"ח הנ"ל, וס"ל דמותר לראות ולטהר מראה כשהוא לח. ש"ך,

93. אה"ע סי' ג'. 94. כלל קי"ז אות ט'.

ט"ז- מפני דלא מחזקינן ריעותא. ומשמע דאם כן נשתנה דיש לטמאותה (ודלא כחכ"צ בסמוך). חכם צבי- בהיותו לח הוי מראה טהור אע"ג דנתייבש למראה אדום טהור (אזלינן בתר יציאה מהגוף, ושינוי מראה בא משינוי האויר). חו"ד- פוסק כהחכם צבי הנ"ל (ולהיפך דודאי טמאה אם יצא אדום ועתה נראה לבן), היעב"ץ מסתפק ומחמיר בזה. ערוה"ש- חולק על סברא דשינוי אויר, וס"ל דהכי טבע ההפרשה להתייבש ולהעשות אדום בקצוות (לא כתב שיש אומדנא דלעולם לא היה אדום אם לא נמצא אדום אלא דוקא בקצוות).

צבע ברוי"ן, ומו"מ בשחור כחרת דיהה מכאן טהור

סד"ט- מתיר צבע ברוי"ן, ומשמע דכל מה דדיהה משחור כחרת טהור. ערוה"ש- מש"כ בגמ' דדיהה משחור כחרת טהור, יש להחמיר בזה. אמנם דיהה הרבה וכגון צבע ברוי"ן חלילה להחמיר. לחם ושמלה- אין להקל בברוי"ן [עיינו רואות דהוא מהול מאדום ושחור, וא"כ מסתבר דאדום הוא ולקה קצת]. דרכ"ת- מביא עוד פוסקים [בנוסף ללו"ש הנ"ל] דחלקו על הסד"ט וטימאו ברוי"ן. אמרי יושר⁹⁵- יש להקל ולסמוך על הסד"ט דוקא אם א"א לטהר לבעלה, ורואה ברוי"ן בלא הרגשה מפני יבלת שיש לה על האם. אכן להפסק טהרה אין להקל במראה ברוי"ן. דרכ"ת- נוטה להחמיר בצבע גרוי"א (שחור דיהה, גריי"י בלע"ז), והה"נ ברוי"ן מה"ט דלא יצא מידי ספק שחור שדיהה.

טימא בלילה ורצה לחזור ולטהר ביום

גבעת שאול- טימא בלילה ואח"כ טיהר ביום טהור. לבושי שרד- טהור דוקא בתנאי דלא נשתנה מראיתו אחרי שעה. סד"ט- אין להקל אא"כ מסתפק בלילה, אמנם אם סבר דודאי אסורה בלילה אין להקל אח"כ ביום.

בעל יכול להחמיר על עצמו ולא נחשב למפקיע שעבודו

חת"ס- בעל יכול להחמיר ע"ע במראות ולא נחשב למפקיע שעבודו לאשתו [עיי"ש מש"כ על רגילות להרבות בירא"ש].

מו"מ בשיעור שאפשר לבדוק בהא דקיי"ל דהרגישה ובדקה ומצאה מראות טהורות טהורה חו"ד- טהורה אי בדקה תוך שיעור וסת, סד"ט- מסתפק עד כמה זמן אפשר לתלות⁹⁶. ערוה"ש ס"ל עד כ"ד שעות דלא כסד"ט דכ' דאין ללמוד מדין מעל"ע. בדה"ש כ' י"ב שעות (עפ"י בדיקת שחרית וערבית וכפ"י הב"ח).

ציור הנ"ל בעד או בגד שאינו בדוק ונמצא טיפת דם עליו

גבעת שאול- תולין הרגשה במראה טהורה ופחות מכגריס בדם מאכולת. מהר"ם טיקטין פקפק בזה.

מו"מ בנוטה לאדמומית כספק דאו' לחומרא

חכמ"א- אם נאבד העד ומסתפק במראה שהיה שם הוי ספד"א לחומרא. מהרש"ם⁹⁷- אע"ג שמסתפק על צבע דנוטה לאדום אכתי י"ל בכה"ג דודאי לא הוי מה' דמים דיש להקל (כגון צבע גע"ל או לבן דנכחה מראיתו). דרבנן החמירו אפי' כשאין להסתפק מה' דמים. קנה בושם⁹⁸- חזר להורות כמהרש"ם הנ"ל. וכן הורה שו"ת אמרי בינה (הרב הערצקע פרנקל).

95. דרכ"ת שם. 96. פ"ת סי' קצ"ו סק"ו. 97. ח"ג סי' רי"ד. 98. ח"ג סי' ס"ב.

סימן קפח סעיף ב

מו"מ אם סומכין על דברי האשה במה שהיא מדמה ב' מראות מחבר- אמרה דצבע זו טיהר לה חכם ואנו מסתפקין בצבע אין סומכין עליה. ש"ך- הביאה כתם או דם מסופקת ואמרה דחכם טיהר לה זו הכתם או זה הדם נאמנת. מנ"י- אפי' הביאה לפנינו מה דהתיר החכם ואין חשש דטועה בדמיונות מ"מ בעיא שאלת חכם.

לראות דמי אשתו ולהורות לאשתו ש"ך- מותר לראות דמי אשתו (תוספות). חכמ"א- אסור להורות בטבילתה דאיתחזיק איס'. (עי' תוס' בכורות לא. ורעק"א שם מציין ר"ש ספ"ב נגעים, ע"ש).

סימן קפח סעיף ג

ראייה שלא כדרכה טהורה (קיי"ל כשר מקוצי) ומו"מ בשעת וסתה מחבר- דם בבקעים אע"ג דנוגעת בבשרה וכן נפלה דם עם חתיכות דנעקר מהמקור טהורה (אין דרך ראייה בכך). רמ"א- ראתה דם כל זמן שהחתיכות בביה"ח טהורה דתלינן דבא מהחתיכות. ט"ז- רמ"א מיקל גם בשעת וסתה דטהורה, דלאו דרך ראייה בכך. ש"ך בשם ב"ח- צ"ע אם יש להקל שהרי רש"י ותוס' פליגי על השר מקוצי (שהוא מקור לדברי השו"ע). חו"ד- הש"ך החמיר אליבא דהרמ"א דוקא בשעת וסת, שלא בשעת וסת יש להקל כהרמ"א. הט"ז מיקל גם בשעת וסת. החו"ד לא הכריע אם יש להחמיר בשעת וסת כהש"ך או להקל כהט"ז. ב"ח- רק שלא בשעת וסתה יש לטהרה, דמטעם דתלינן במכה היא טהורה. מנ"י- ס"ל דהרמ"א כהב"ח, דהרמ"א מתיר מטעם מכה וממילא בשעת וסתה או ע"ב אין תלייה במכות. גריש"א⁹⁹- מביא תש' יד שלום דס"ל דלא הוי דרך ראייה אם נחתכה הרחם, וכ' עליו דצ"ע דבריו [ואסור].

מו"מ בשעת נפילת החתיכות ב"ח- אין להקל אא"כ בדקה בשעת נפילה ולא מצאה דם כדי לברר דהדם דלאחר מכן זב מהחתיכות ולא נפל עם החתיכות. ש"ך- יש לפסוק כהב"ח. ט"ז- לא קיי"ל כהב"ח וטהורה אפי' לא בדקה בשעת נפילה. חו"ד- דינא דהרמ"א דוקא כשנפל בשעת וסת, אמנם נפל קודם לוסת ויצא דם בשעת וסת טמאה.

ראתה דרך שפופרת שו"ע הרב- אין היתר דשפופרת אא"כ יצא הדם שלא כדרך ראייתה. ולכן בשפופרת עבה אסורה מטעם דא"א לפתיחת הקבר בלא דם נחשב לדרך ראייתה. מנחת שלמה¹⁰⁰- לכ"ע יש להקל בראייה בשפופרת מטעם דאין דרך לראות בשפופרת (ודלא כהגר"ז וכהר"ז צבי דפסק כמוהו). ולכן הא דטמאה אם השפופרת עבה היינו משום חשש דיצא הדם חוץ לשפופרת. גריש"א- מפי השמועה סבר דאין לסמוך כלל על היתר שפופרת לוסת רגילה (כשיטת שו"ע הרב הנ"ל), וכפסק הר"ב צבי.

⁹⁹ ח"ד סי' קי"ב. ¹⁰⁰ סי' ע"ב.

מו"מ בדברי נב"י דא"א לפתה"ק בלא דם היינו בין הוא הגורם מבפנים או מבחוץ נב"י¹⁰¹ אמרין א"א לפה"ק בלא דם בין אם גרם הפתיחה מבפנים או מבחוץ. תפל"מ, שו"מ, וברוך טעם- חולקין על הנב"י וסברו דרק אם הגרם בפנים קיי"ל דאין פתה"ק בלא דם. בינ"א, חזו"א¹⁰² - הק' על הנב"י מנליה דה"ה בגרם מבחוץ. חזו"א- מסיק בצ"ע לדינא כי הגר"א ס"ל כנב"י. אב"נ¹⁰³, ערוה"ש, הר צבי¹⁰⁴ - הוכיחו כהנב"י מדברי ב"י. וכ"כ הגר"א¹⁰⁵. [ערוה"ש הוסיף כי ודאי הטבע מוכיח כשיטת הנב"י]. תשובה מאהבה בשם נב"י¹⁰⁶ - פתח הקבר ולא יצא דבר טהורה, וכ"כ חו"ד (משמע מטעם דלא נפתח כ"כ).

א"א לפתה"ק גבי מסולקת

נב"י- גם זקינה מעוברת ומניקה אית להו דין דא"א לפה"ק בלא דם.

שיעור פתיה"ק לטמאותה

נב"י- יש לטמאותה כשנפתח שיעור אצבע, דרק קנה שהוא דק שבדקים טהורה. אג"מ¹⁰⁷ - שיעור לפתה"ק מבחוץ לטמאה הוא משיגעילו ראש כקיפה (עפ"י משנה אהליות) ולא שיעור קטן כקש כדכ' הנב"י דמנליה לבדות שיעור מנפשיה. בדה"ש- שיעור אג"מ הוא 15 מ"מ (ילה"ע כי התקן תוך רחמי הוא בערך 4 מ"מ ולכן מטעם א"א לפתה"ק לכא' אין לטמא, אכן עי' בסמוך דיש אומרים להחמיר מטעם אחרת דעלול להיות דם וי"א גם מטעם פתה"ק). נתיבות אדם¹⁰⁸ - מלמד להועיל¹⁰⁹ סבר דמנהג ירושלים להחמיר בכל בדיקת רופא בין באצבע בין בכלי, אכן הרב שמואל סלנט כבר הכריז דודאי המנהג בירושלים לא להחמיר בזה.

התקן תוך רחמי

נשמת אברהם¹¹⁰ - גרשו"א חזר והחמיר לטמא כשמכניסים התקן תוך רחמי אפי' אינה רואה דם (עי' לעיל כי הטעם משום דעלול להיות דם ע"י התקן). ואג"מ ושש"כ פסקו דהוי דם נדה ולא דם מכה. נתיבות אדם- כשנפתח ההתקן תוך הרחם דוחף את בית הצואר למעלה (בצד עליון שלו) ונחשב לפתה"ק וטמאה.

האם יש לצרף שיטת התפל"מ החולק על נב"י

דרכ"ת¹¹¹ - יש לעשות ס"ס ולהקל, ספק הלכה כהרמב"ם דיש פתה"ק בלא דם, וספק אם גרם מבחוץ אפשר בלא דם כהתפל"מ ודלא כהנב"י. אג"מ¹¹² - ודאי אי אפשר לעשות ס"ס הנ"ל. דודאי קיי"ל כהנב"י [והב"י והגר"א הנ"ל].

פתה"ק בסוף הריון

נחלת שבעה- ישבה על המשבר (אפי' עמדה אח"כ) בעיא ז"נ. חו"ד, סד"ט, כו"פ, נב"י- חולקין. שיעורי שבט הלוי- יש להקל בחודש תשיעי של הריון אע"ג דהרחם כבר מתחיל לפתוח.

נאמנות רופאים

אג"מ- רופאים נאמנים על מקור הדם. גר"ח פ' שיינברג- רופאים אינם נאמנים.

101. מה"ת סי' ק"כ ועי' פ"ת סי' קצ"ד סק"ד. 102. סי' פ"ג סק"א. 103. יו"ד סי' רכ"ד. 104. יו"ד סי' קנ"ב. 105. סי' קפ"ח סק"ג. 106. פ"ת סי' קצ"ד סק"ד. 107. ח"א סי' פ"ט. 108. ח"א סי' נ"א. 109. סי' ס"ה. 110. מהד' חדשה. 111. בשם גאון מלומז"א. 112. או"ח ח"ג סי' ק'.

סימן קפח סעיף ד

בדיקות בקליפות ושערות

מחבר- כמין קליפות, שערות, יבחושין אדומין טמאה אי נמוחים בתוך מעל"ע במים פושרים (כחום שואב מים מנהר בקיץ ולא יותר מחמימות הרוק). מחבר- אם לא נמוחו ע"י מיעוך צפרניו טהורה ולא בעי בדיקת פושרין.

קרטין דיש להסתפק בהם אם הם אדום

בית יעקב- ראתה קרטין וס' דהויא אדום, מ"מ הוי ס"ס, ס' אדום טהור ס' לא נמוח. סד"ט חולק- הכל ספק א' (ס' דם נדה).

סימן קפח סעיף ה

אם במקצתם יש דם

מחבר- קצת דם עליהן טמאין. רמ"א- נימוחו קצתן טמאין. חו"ד- מצא דם עם הנך דברים (ולא הוחזקה כבר ג"פ דהוי בריה) גרע ממכה שא"י דמ"ד [דאפי' לא נימוחו אין ראייה דלא הוי דם] וא"א לתלות עליה אפילו שלא בשעת וסתה דהוי כעין ס"ס להחמיר, ס' אין לה מכה, ס' הדם לא מהמכה.

חזקה ג"פ דלא הויא דם, מו"מ בקוש' הש"ך דגם בשעת וסתה י"ל דמהני הנך בדיקה לטהרה רמ"א- אחר ג"פ בבדיקת פושרין הוחזקו הנך דברים דאינן דם (ותלינן במכה ורק שלא בשעת וסת). ש"ך (ואפי' ררבי)- חולק על רמ"א דאפי' בשעת וסת טהורה (דלא שייך כאן דא"כ לא תטמא לעולם). מג"י¹¹³- אפשר שהרמ"א כיוון לומר דא"א לסמוך על חזקת ג"פ אלא שלא בשעת וסתה, אכן בדיקה מהניא בשעת וסתה. עמודי כסף- אפי' ראתה ודאי דם עם הנך דברים תלינן במכה אחר שהוחזק ג"פ אא"כ הוי שעת וסתה, ול"ק קו' הש"ך. חו"ד- הוחזק ג"פ בבדיקה דאית לה מכה דמפלת הנך דברים שוב לא בעי בדיקה, ואפי' מצא דם גמור עם הנך דברים אחר דהוחזקה לא בעינן בדיקה שלא בשעת וסת דהוי ס"ס לקולא.

סימן קפח סעיף ו

חתיכת דם שלא נימוחה

ש"ך- קיי"ל כדעה א' דהמחבר דחתיכת דם טמאה (גם בלא שרייה).

סימן קפט סעיף א

מו"מ בוסת קבוע פחות מל' ועברה ובדקה ולא ראתה האם חוששת לעו"ב ט"ז- משמע שס"ל שאשה שיש לה וסת לפחות מל' יום, ועברה וסתה ולא ראתה אינה חוששת לעו"ב [כהרשב"א]. פרי דעה- צ"ע כי הר"ן [והרמב"ן] סוברים בכה"ג שחוששין לעו"ב. חו"ד¹¹⁴- ש"ך בשם מהרש"ל כ' שאשה שיש לה וסת ק פחות מל' יום אינה חוששת לעו"ב,

113. סק"ב. 114. סק"כ.

ודלא כט"ז סק"ה (ויל"ע בדברי הט"ז גופייהו שסק"א משמע שאינה חוששת כנ"ל).
חו"ד¹¹⁵ – משמע שפסק כהש"ך ודלא כהט"ז (עי' ביאורים סק"ב שלפי הט"ז יש לחוש
לעו"ב, וסתם בחידושים כהש"ך).

סימן קפט סעיף ב

מו"מ בוסת שא"ק כשראתה בל' לחודש

מנחת חן – אם ראתה בל' לחודש וחודש הבא הוא חסר, יש לה לחוש לל' בחודש הבא לאחריו
כדי לעקרה. אג"מ¹¹⁶ – לא חוששין לל' לחודש בחודש הבא לאחריו. גר"צ ריבלין¹¹⁷ –
והכי קיי"ל כהאג"מ.

סימן קפט סעיף ג

וסת שעות – אימתי נחשב לוסת שעות

ט"ז – וסת שעות היינו אחר מעשה קפיצה וכיוצ"ב. חכמ"א¹¹⁸ – אם רואה כל פעם באותה
שעה או אחר טבילה וכיוצ"ב, תמיד חוששת לאותה שעה בכל יום (או אחר טבילה), עברה
השעה ולא ראתה מותרת בלא בדיקה.

וסת שעות – האם ואיך חוששין לוסת שעות

חו"ד – בוסת שא"ק חוששין רק לשעה הקבועה לה לראות ולא כל עונת הוסת. ונר' דנעקר
וסת שעות כשראתה ג"פ בשעה אחרת (דלא כהפלאה המובא בבדה"ש דכ' דנעקר בפעם א').
מקור מ"ח – ראב"ד ס"ל דראתה בשעה קבועה אסורה כל יום בשעה זו עד דעוקרת פעם א'
(דדינו כוסת הקפיצות). סד"ט – ראב"ד משמע כנ"ל, אכן נר' לומר שרק הך שעה [שאחר
טבילה] אסורה ושאר העונה מותרת. וי"ל שאינה חוששת אלא כוסת הקפיצות, שאחר ג"פ
בשעה מסוימת חוששת לשעה הבאה כיוצ"ב, ונעקר בפעם א'. גרא"מ קלוגמאן¹¹⁹ – לא
קיי"ל לחוש לוסת שעות כנ"ל (וכגון שכל פעם שרואה הראייה היא בערב או בבוקר סמוך
לקומה).

סימן קפט סעיף ד

שינתה מקביעותה לגבי בדיקות לפני תשמיש

ט"ז – שינתה פעם א' מקביעותה ועבר וסת שא"ק ולא בדקה מותרת לבעלה בלא בדיקות
דלפני תשמיש.

בענין עו"ב למי שיש לה וסת קבוע (ועי' לעיל סעי' א')

סד"ט – אפי' שינתה מקביעותה כל זמן דאית לה וסת קבוע לא חוששין לעו"ב. מנ"י – כולהו
חלקו על הלבוש דכ' דעו"ב אינו נעקר אלא בג"פ.

115. חידושים סק"ב. 116. ח"ג סי' מ"ט. 117. כך השיב לי. 118. כלל קי"ב אות י"ז. 119. כך השיב לי.

סימן קפט סעיף ה

מו"מ בוסת הדילוג

מחבר- דילגה בדילוג שווה אפי' יתר מיום א' קבעה. ש"ך- ה"ה דקבעה למפרע (כגון ל, כט, כח ...). כו"פ- מפקפק בזה שזה נגד הטבע. נזילה"ע שהב"י בשם ראב"ד כ' בהדיא דקובעת].¹²⁰ אג"מ¹²⁰- אע"ג שסברת הש"ך צ"ע כדהק' הכו"פ מ"מ הראב"ד בהדיא כ' כדבריו, ולכן הלכה כהש"ך.

דילוג שנשתנה כל זמן (כגון הוסיף יום א' יותר מכל דילוג שלפניו) בדה"ש- יש להסתפק אם יש קביעות וסת של ל' ל"א ל"ג ל"ו וכו'. וכן בוסת החודש יש להסתפק בדילוג זה. אג"מ¹²¹- אין קבעות וסת בציור הנ"ל. [אג"מ איירי בהפלגה ולענ"ד כ"ש שלא הוי דילוג החודש].

סימן קפט סעיף ו

וסת שבוע

סד"ט- י"ל דאיירי בשבועות רצופין דלדידן קובעת בימי זיבתה, ואם לא בדקה אסורה עד שתבדוק.

וסת שבוע (אינן שוין)

סד"ט- ימי שבוע אינן שוין אין פירושו דאיירי בדילוג וסירוג דאין קביעות וסת כזה. חו"ד- חולק על סד"ט וס"ל דקובעת בכה"ג (רק שאם תראה פעם ד' נחשב לוסת הפלגה, ע"י בסמוך).

וסת שבוע (שוין ואינן שוין)

ש"ך- ג"פ בימי השבוע קובעת רק בהפלגות שוות בין הראיות. חו"ד- ראתה ג"פ ביום השבוע (בהפלגה שווה) קבעה וסת ליום השבוע וצריכה ג"פ כדי לעקרה, (וזו דוקא אם בפעם הד' היא לא ראתה באותה הפלגה כבסמוך, דא"כ נעשה וסת הפלגה כנ"ל). חו"ד- אם קובעת וסת הפלגה כגון שראתה פעם ד' בלא ראיות בינתיים שוב אינה חוששת לסירוגין.

סימן קפט סעיף ז

קביעות וסת דילוג החודש

ט"ז (ש"ך)- שינתה מוסת קבוע היינו בדילוג שוה לשאר דילוגים, ודלא כדרישה דכ' דאפילו בדילוג אינה שוה קובעת. ש"ך, ט"ז- יש לחוש גם לדברי רב (קבעה בג' ראיות) וגם לדברי שמואל (לא קבעה עד ד' ראיות). חו"ד- קבעה בדילוג ולא ראתה בוסתה מ"מ חוששת בחודש הבא ליום הראוי עפ"י קביעות דילוגה. הפלאה¹²²- צ"ע אם יש דילוגים לעונות, וכגון ראתה בליל ט"ו, ואח"כ ביום ט"ו, ואח"כ בליל ט"ז וכו'.

120. ח"ג סי' מ"ז אות א'. 121. יו"ד ח"ג סי' צ"ו אות ה'. 122. סי' קפ"ט סק"ח.

וסת דילוג החודש כאשר הגיע לסוף ימים שבחודש פרי דעה¹²³ יש להסתפק אם הדילוג ממשיך כאשר מגיע לסוף החודש (כגון כ"ז, כ"ח, כ"ט, ל' אם חוזרת לא'). ונראה שחוזרת הוסת ליום א' של חודש הבא. הפלאה¹²⁴ צ"ע אם חוששת עוד לדילוג החודש בציור הנ"ל (וקצת משמע דנוטה שלא חוששת עוד). בדה"ש-אמרי אברהם בשם חזו"א הוסת לא חוזרת ליום א', היא חוזרת להיות אשה שאין לה וסת. בדה"ש-ובציור שחודש האחרון נסתימה וסתה, יש לנקוט לקולא שעדיין יש לה וסת עד סוף חודש שאין לה דילוג. לבושי עז- בציור הנ"ל מיד נחשבת לאשה שאין לה וסת (לחומרא, או כהחזו"א הנ"ל או כצד ב' בפר"ד).

סימן קפט סעיף ח

מו"מ בציור דהר"ח (שחזור הלילה ט"ו ט"ז י"ז) ש"ך- שמואל מודה בציור דהר"ח דסגי בג' ראיות. מנ"י- יש להחמיר גם כאן דלא נקבע עד ד' ראיות. ש"ך, ט"ז- הה"נ דקובעת בראתה ג"פ בט"ו ובט"ז.

סימן קפט סעיף יב

וסת הסירוג

ש"ך- ראתה ר"ח אדר, ניסן, סיון, אב, ר"ח ניסן מן המנין. ראתה ר"ח שבט, אדר, ניסן, סיון, אב, ר"ח ניסן אינה מן המנין לסירוג. חו"ד- ר"ח ניסן, סיון, אב, אלול, תשרי, חשון, נעקר וסת הסירוג ונקבע וסת הסידור. חו"ד- וסת ר"ח לסירוגין אינו נעקר עד שלא תראה בג' סירוגין. פרי דעה- מסתפק איך חוזר וסת הדילוג למקומו. הגר"צ ריבלין¹²⁵ וזה"נ יש להסתפק בענין וסת הסירוג. גר"ג נדל¹²⁶ וסת שאין לו וסת שא"ק אחר פעם אחת (כגון דילוג וסירוג) אינה חוזרת למקומו בפעם א'. [ע"י חו"ד סקכ"ה מובא בפ"ת סקכ"ב שלכאו' סותר את זה, ופר"ד הנ"ל ג"כ לא נחית לסברא זו, וצ"ע].

סימן קפט סעיף יג

גם בוסת הפלגה אינה קובעת אא"כ כולן ביום או כולן בלילה

נב"י- הא דבעינן כולן ביום או כולן בלילה לקבוע וסת הה"נ בוסת הפלגה [ולאפוקי מהפלגת עונות לחוד כדסבר הגר"ז¹²⁷]. ערוה"ש¹²⁸ יש לפרש שגם ראייה ראשונה שמפליג ממנה צריך להיות באותה עונה. וממילא אין וסת שא"ק של הפלגה אם ראייה ראש' ביום ושניה בלילה (או להיפך). חזו"א¹²⁹ נב"י ס"ל שרק ג' ראיות אחרונות צריכים להיות באותה עונה.

עו"ב

ש"ך- עונה בינונית היא וסת החודש. חו"ד- עו"ב יום ל"א (לאפוקי שא"פ דס"ל דהוא

123. הקדמה שער ח'. 124. סי' קפ"ט סק"ה. 125. כך השיב לי. 126. גר"ב פארסט מביאו בספרו. 127. סי' קפ"ט סק"ו. 128. סכ"ו. 129. סי' פ"ה סקס"ב.

יום ל'). רעק"א, חו"ד- ודאי אין לחוש לעו"ב אלא מראייה אחרונה (כהב"ח ודלא כהט"ז). כו"פ¹³⁰ - עו"ב לעולם היא יום שלם דהיינו עונת לילה ויום [כ"ד שעות]. (אם ראתה בלילה חוששת גם ליום שלאחריו, ואם ראתה ביום חוששת גם ללילה שלפניו- דהיינו עונת או"ז ולא מטעמיה).

אם חוששין להפלגה [הישנה] כשראתה בינתיים
 רמ"א, ט"ז (מנ"י)- חוששין להפלגה מראיות ישנות אפי' ראתה בנתיים (ט"ז- וה"ה בעו"ב אע"ג דראתה בנתיים, וכולהו תמהו עליו, עי' לעיל בסמוך). ש"ך (כו"פ, סד"ט)- אין חוששין להפלגה אלא מראיה אחרונה. חו"ד- ש"ך מודה לט"ז אם לא הפסיקה עד הפלגה שלישית (פ"ת- ש"ך לא משמע דמודה בהכי). חו"ד- ט"ז מודה לש"ך אם הפסיקה בהפלגה ראשונה. ש"ך (נקה"כ)- היתה לה קביעות וראתה אח"כ בהפלגה קצרה אכתי חוששת ליום הראוי להיות וסתה עפ"י חשבון וסתה.

קביעות וסת תוך וסת, וחשש וסת שא"ק
 חו"ד- חוששת לוסתות אע"ג דיש לה וסת קבוע כאשר אפשר שיתקיימו שניהם (כגון ב' ימים בחודש).

אזלינן בתר תחלת ראייה
 רמ"א- י"א דקובעת וסת הסידור גם בהמשך ראייה, וי"א דאזלינן רק בתר תחלת ראייה וכן עיקר.

מו"מ אם נעקרה וסת החודש שא"ק כאשר ראתה קודם הוסת וממשיכה לראות ביום וסתה
 אג"מ¹³¹ - לא נעקרה וסת שא"ק [גם אליבא דמסקנת הרמ"א] אא"כ לא ראתה ביום החודש. וכן פסק הגר"ז¹³² בכה"ג של שינתה מעונת יום לעונת לילה כאשר ראתה פעמיים בא' בחודש. שערי טוהר מפי חשב האפוד [גר"ב פארסט מביאן]- גבי וסת שא"ק נעקרה (אזלינן בתר תחלת הראייה), וסת קבוע לא נעקר אא"כ לא ראתה ביום החודש ג"פ. וכ"פ הגר"ז¹³³ בענין וסת קבוע, ועי' לעיל בכה"ג של וסת שא"ק ג"כ החמיר.

סימן קפט סעיף יד

חזרה וסת הפלגה למקומו כשלא קבעה וסת הפלגה אחרת
 ש"ך- קבעה לכ' יום ושינתה ב"פ לל' יום, ואח"כ ראתה ביום אחר ואח"כ כ' יום מהך ראייה חוזרת וסת דכ' למקומו.

מו"מ אם הפלגה קצרה עוקרת הפלגה ארוכה
 ש"ך- אם יש לה וסת שא"ק בל' וראתה בכ' נעקר וסת שא"ק של ל' (הפלגה קצרה עוקרת הפלגה ארוכה). בית מאיר- הפלגה קצרה אינה עוקרת הפלגה ארוכה, ולכן אם ראתה אחר כ' ולא היתה לה וסת לכ' עדיין חוששת להפלגת ל'. בית מאיר- אכן אם חזרה לוסי"ק כגון שהיתה רגילה לראות בכ' קודם ששינתה לל' ושוב ראתה בכ' נעקר ושא"ק דל'. ש"ך-

130. סי' קפ"ט סקט"ו. 131. ח"א סי' קכ"ב. 132. סקל"ח. 133. סקס"ח.

קבעה לכ' יום וראתה ב"פ בל' יום ואח"כ ראתה ביום כ' בטלה ושא"ק דל' אפילו אם ראתה ג"פ בל' (כגון דראתה י' ימים אחר יום כ'). סד"ט וחוו"ד חלקו עליו וס"ל דקבעה גם ליום ל' (ועי' בסמוך חילוק בין סד"ט לחוו"ד). סד"ט¹³⁴ – סובר שמ"מ מונין מראייה אחרונה [כהש"ך], ודלא כהחוו"ד שס"ל שמונין מראייה שלפניה [כהש"ך]. אכן סד"ט¹³⁵ משמע דהיינו דוקא כאשר ראתה לאחר ימי זיבה, אך ראתה בימי זיבה מונין מראייה שלפניה. ערוה"ש, סוגה בשושנים – החמירו לבית מאיר. חשב האפוד, אג"מ, לבושי עז בשם גרש"ז – לא חוששין לבית מאיר. שבט הלוי¹³⁶ – ג' הפלגות קצרות ברציפות עוקרת הפלגה ארוכה. לבושי עז – ואפי' אם חוששין לבית מאיר, בכה"ג שראתה בהפלגה ארוכה מטעם כדורים לא חוששין להפלגה זו.

סימן קפט סעיף טו

מו"מ אם חוששין לימים הראויין להפליג ולראות בהם

ב"ח, ש"ך, סד"ט – עפ"י מהרש"ל כ' שאחר שעברה הפלגתה שוב אינה חוששת ליום הראוי להפלגתה [ולעו"ב]. ט"ז – חוששת ג"פ ליום הראוי לוסתה כפי חשבון הפלגתה (ודלא כמהרש"ל). ערוה"ש¹³⁷ – קיי"ל כהש"ך, ולכן כשלא ראתה בהפלגתה לא חוששין לימים הראויין לראות כפי וסתה.

מו"מ כשאר הפסיקה ג' עונות

ב"ח, ש"ך, סד"ט – עפ"י מהרש"ל כ' שאם הפסיקה ג' עונות דידה אינה חוששת לקביעותה הישנה אא"כ חזרה למקומו. מהרש"ל – איהו גופיה משמע שהפסיקה ג' עונות אינה נ"מ אלא אם יש לחוש להפלגה זו בפעם הבאה. אכן לא נחשב אלא לעקירה א', ולכן אחר ששוב ראתה חוששת לוסת הישנה. ט"ז – ראתה ראייה א' אחר שהפסיקה חוששת להפלגתה דהיתה רגילה בה (סד"ט חולק על הט"ז עפ"י דברי הרמב"ן ומחלק בין הפסיקה לבין מסולקת). חוו"ד – ראתה פעם א' אחר דהפסיקה ג' עונות חוששת להפלגה גדולה דההפסקה, וחוששת לעו"ב.

הוחזקה לראות אחר עו"ב האם חוששין לעו"ב

ש"ך – אע"ג ששינתה ג"פ אחר עו"ב מ"מ חוששת לעו"ב. סד"ט¹³⁸ – יל"ע בש"ך הנ"ל שלפי תרוה"ד אחר ג"פ שלא ראתה הוחזקה ללא שעת וסתה ואין לחוש לעו"ב. חוו"ד¹³⁹ – ס"ל שבציור הנ"ל של הש"ך ודאי צריכה לחוש לעו"ב כדמוכח מכל הפוסקים. אג"מ¹⁴⁰ – הלכה כסד"ט הנ"ל (ואע"ג דהסד"ט משמע דקצת מסופק בזה, מ"מ ודאי דינא הכי). הפלאה¹⁴¹ – יש לחוש לעו"ב (כפסק החוו"ד). וכ"פ מנחת יצחק¹⁴² ושבט הלוי¹⁴³. שבט הלוי¹⁴⁴ – אפשר שבביל טבילה יכולים לצרף שיטות המקילים בזה.

134. סק"ט. 135. סק"ד. 136. ח"ה סי' ק"ג. 137. סמ"ב. 138. ססק"כ. 139. סי' קפ"ו סק"ג. 140. יו"ד ח"ב סי' ע"ב ענף ד'. 141. סי' קפ"ד סק"א. 142. ח"ו סי' פ"ב. 143. ח"ג סי' ק"כ. 144. שם.

סימן קפט סעיף טז

נעשה מסולקת בין עקירות וסתה

נב"י- נעקר יום וסתה ב"פ ונתעברה ואחר ימי עיבור והנקה נעקר פעם ג', נעקר הוסת.

קבעה וסת תוך וסת, חוזר וסת שני למקומו

חוו"ד- יש לה ב' וסתות קבועים, והפסיקה מא' מהן, גם שם אמרינן דחזר הוסת למקומו.

סימן קפט סעיף יז

מו"מ אם קבעה וסת מחמת אונס

מחבר- אין קביעות וסת לראיות מחמת אונס (דלא כהטור דס"ל דקובעת ע"י קפיצות וכיוצ"ב, וכ' הפרישה שלפי הטור נעקרה אחר שקפצה ג"פ ולא ראתה מחמת הנך קפיצות). רמ"א- ראתה ג"פ מחמת אונס [אע"ג דאינה קובעת, מ"מ] חוששת לוסת זו כמו ושא"ק. חוו"ד- רואה בשעה קבועה אחר הקפיצה (ג"פ) אינה חוששת אלא לשעה זו (קביעות דשעה עוקרת ושא"ק). חוו"ד (וכו"פ)- קפצה בשעת מסויימת ורואה, אינה חוששת אלא לקפיצה בשעה זו. חוט שני (גר"נ קרליץ)- ראייה ע"י בדיקת רופאים או ניתוח לא נחשב לוסת כלל, אפי' לא לוסת ע"י אונס. כו"פ- צ"ע אם יש מורכב דוסת הגוף וקפיצות.

מו"מ כאשר קפצה וראתה ביום שלאחריו

מחבר- קפצה ביום א' וראתה, וקפצה ביום א' וראתה, קפצה בשבת וראתה ביום א', קבעה וסת לימים בלא קפיצות. ש"ך- צ"ע מ"ט החמיר בזה, ותו הוי חומרא דאתא לידי קולא. ולכן נר' שבציור הנ"ל יש לחוש גם לוסת מורכב. חוו"ד- דוקא אם בפעם ג' היתה קודמת יש לחוש למורכב, אכן אם כל פעם הקפיצה קודמת יום אחד י"ל שלכ"ע אין לה אלא קביעות של ימים. נב"י- בציור הנ"ל שקדם בפעם הג', י"ל שרק אם קדם יום א' יש לחוש למורכב, אכן קודם לזה ל"א שקבעה מורכב. ש"ך, ט"ז- יש לחלק בין פיהוק לבין קפיצה דשבת, דטבע הנשים לפהק בוסתה ומש"ה קבעה מורכב.

מו"מ אם לא קפצה ביום שחוששת לו לראות בקפיצה

ש"ך- קפצה וראתה ואח"כ קפצה באותו יום (או הפלגה) יש לחוש שתראה, אמנם לא קפצה אינה חוששת לאותו יום (או הפלגה). חוו"ד- ש"ך איירי כשיש לה וס"ק ולכן לית לה עו"ב, דאלת"ה חוששת לעו"ב גם אם לא קפצה. ש"ך- משא"כ גבי פיהוק וראתה, דבאותו יום (או הפלגה) חוששת אפי' אינה מפהקת.

סימן קפט סעיף יח

מו"מ במורכב דקפיצות וימים

ש"ך- מורכב דקפיצות וימים אינו נעקר עד שתקפוץ ג"פ ביום דההרכבה ולא תראה. חוו"ד- קבעה מורכב דהפלגה וקפיצות או הפלגה ופיהוקין אם הפסיקה בראייה בנתיים לא נתבטלה ההפלגה דקפיצות (או דפיהוקין). חוו"ד- גם במורכב דקפיצות וימים אמרינן שחזר הוסת למקומו בראתה פעם א' כאשר היתה רגילה בה.

סימן קפט סעיף יט

מח' מחבר ורמ"א בקבעה מורכב של גוף וימים
ט"ז- אחר שקבעה מורכב דגוף וימים, הב"י ס"ל שעדיין חוששת לושא"ק דיום או דגוף בפנ"ע, אמנם הרמ"א ס"ל דאין חוששין כלל אלא למורכב הקבוע. חו"ד- רמ"א חולק רק ע"ז דאין חוששין לושא"ק דגוף בפנ"ע, אמנם מודה דחוששין לושא"ק דימים (כמש"כ סעי' כ"ה).

וסת הגוף שופעת דם טמא מתוך דם טהור או כתמים או מוגלא
פ"ת. פנ"י- גם דם טמא תוך דם טהור הוי וסת הגוף כדאיתא בגמ', וה"ה דם מתוך מוגלא. אג"מ¹⁴⁵- ה"ה דם מתוך כתמים אפי' טהורים. לבושי עז- חולק על אג"מ הנ"ל, וס"ל שאינו נחשב לוסת הגוף אא"כ הוי דם טמא מתוך דם טהור כדברי הגמ', ומסיק חכם עיניו בראשו.

סימן קפט סעיף כא

מו"מ אם אסורה עד שתבדוק גבי וסת הגוף שעדיין אינו קבוע
ט"ז- גבי ושא"ק דוסת הגוף מחמירין דאם פיהקה אסורה עד שתבדוק (דלא כשאר ושא"ק דמותרת בלא בדיקה). נקה"כ- חולק על הט"ז וס"ל שמותרת בלא בדיקה כשאר וסת ושא"ק ומשמעות סעי' כ"ו. גר"ז¹⁴⁶- פסק כנקה"כ. חכמ"א¹⁴⁷- פסק כהט"ז. וכ"פ ששה"ל.

סימן קפט סעיף כג

וסת של אכילת דברים חריפים
רמ"א- י"א דאכילת שום כוסת קפיצות, וי"א כוסת הגוף. רעק"א- לכאור' אכילת שום ג"פ קבעה רק לאכילת שום, וג' מיני מאכלים חריפים קובעות לכל מיני חריפין (רמ"א), וב' פעמים שום ופעם א' בצל לא קובעת כלל. (וצ"ע, שלכאור' לפ"ז קשה דברי המחבר ורמ"א). חו"ד- אכלה שאר דברים חמים ולא ראתה אכתי קבוע למאכלות שאכלה כבר, אכלה שום ג"פ ולא ראתה נעקר הכל (כגון בדקבעה ע"י שום ועוד ב' מינים).

סימן קפט סעיף כד

אימתי היא חוששת כאשר וסת הגוף אינה נמשכת כל העונה (ועו"ב ובדיקה קודם תשמיש)
מחבר- רגילה לראות בתחילת הוסת אסורה כל המשכת הוסת, רגילה לראות בסופו (ומובלע תוך הוסת) אסורה רק בסופו, אם הראיה נמשכת לאחר הוסת אסורה מתחילת הוסת עד סוף עונה א'. ש"ך- כ"ש אם רואה קודם וסת הגוף שצריכה לפרוש כל אותה עונה קודם וסת הגוף והמשך וסת הגוף (וצ"ב כוונתו). חו"ד- נר' דהש"ך ס"ל דבדאית לה וסת הגוף אינה חוששת לעו"ב אא"כ רואה קודם מיחוש הוסת. אמנם חו"ד גופיה ס"ל שאפי' יש לה וסת

145. ח"ג סי' נ"א. 146. סי' קפ"ט סקפ"ח. 147. כלל ק"ח אות ט'.

הגוף חוששת לעו"ב א"כ רואה דוקא בסוף וסתה. סד"ט- כוונת הש"ך דאשה שרואה קודם מיחוש הוסת היא כאשה שאין לה וסת ובעיא בדיקה לפני תשמיש.

סימן קפט סעיף כה

מו"מ בהא שאסורה כל עונת היום גבי וסת מורכב דגוף וימים מחבר- מורכב דגוף וימים אסורה כל עונת היום. ט"ז- ר"ל דמורכב אסורה מתחילת מיחוושה עד סוף העונה, משא"כ וסת הגוף גרידא מותרת בסוף מיחוושה. ש"ך (נקה"כ)- מורכב דימים וגוף אסורה כל העונה כוסת הימים לחודייהו (ודלא כמשמעות סקנ"ו). חו"ד- רואה כל ר"ח בפיהוק אסורה כל העונה, אם לפעמים אינה מפקת ואינה רואה בר"ח א"כ אסורה מתחילת הפיהוק בר"ח עד סוף העונה.

סימן קפט סעיף כו

קבעה מורכב לגוף וימים, ואח"כ לא פיהקה [ועדיין לא עקרה קביעותה] סד"ט- קבעה וסת מורכב לפיהוקין ור"ח, ואח"כ לא פיהקה ג"פ בר"ח נעקר לענין זה דשוב אינה חוששת לשמא תפקק בר"ח אע"ג דעדיין יש לה מורכב לר"ח ופיהוקין (שאינו נעקר עד שתפקק בר"ח ולא תראה ג"פ).

סימן קפט סעיף כז

מו"מ בתינוקת שלא הגיעה זמנה לראות מחבר- תינוקת (לא הגיע זמנה לראות או אין לה ב' שערות) יכולה לקבוע וסת כשאר נשים, אמנם שאני דאם הפסיקה צ' יום אינה חוששת לושא"ק עד שתחזור ותקבענו ג"פ. ט"ז- אין לה דין וסת שא"ק עד שרואה ג"פ. ש"ך- אין לה דין וסתות (כגון חששות לוסת שא"ק) עד שתקבע וסת. חו"ד, סד"ט¹⁴⁸- פסקו כהט"ז שחוששת אחר ג' ראיות. חכמ"א¹⁴⁹- משמע שפסק כהט"ז שחוששת לוסת שא"ק אחר ג' ראיות (ע"י לקמן גבי זקנה וצ"ע). דרכ"ת¹⁵⁰- הכו"פ (והגר"ז המביא את דבריו) כ' שהרשב"א משמע כהש"ך, אכן דברי הרשב"א תמוהין, וצ"ע. לו"ש¹⁵¹- עיקר כהט"ז, ונר' לדייק כן בהרשב"א גופיה (ודלא כהש"ך בנקה"כ שדייק ברשב"א כוונתיה).

סימן קפט סעיף כח

זקנה

מחבר- וכן זקנה דהפסיקה צ' יום אינה חוששת לושא"ק. חכמ"א¹⁵²- פסק כהש"ך דלעיל גבי תינוקת גם לענין זקנה שלא חוששת לוסת שא"ק עד שקובעת וסת. ערוה"ש¹⁵³- משמע שס"ל לגבי זקנה שלא בעינן לקבוע וסת, והא שאינה חוששת לוא"ק הוא נ"מ לראייה א'

148. פ"ת סי' קפ"ד סק"ט. 149. כלל קי"ב אות ל"ו. 150. סי' קפ"ט ס"ק ק"י. 151. סקנ"א. 152. כלל קי"ב אות ל"ז. 153. ספ"ג.

וב'. דרכ"ט¹⁵⁴. מקור חיים- ראתה ג"פ חוששת לראיות שלה (מקור חיים פסק כהט"ז בתינוקת וזקינה).

קביעות וסת בימי נדחה וזיבה

ש"ך- אינה קובעת וסת לקולא בימי נדה ובימי זיבה (רק לחומרא קובעת בהן). מנ"י- גם לקולא קובעת בימי נדה ובימי זיבה.

סימן קפט סעיף כט

אימתי נחשבת לזקנה

ט"ז- אזלינן לחומרא דאינה זקנה עד שאינה בושה. גר"א- אזלינן לקולא [מפני דוסתות דרבנן] דהויא זקנה אם אינה מקפדת (אפילו בושה), וכן משמעות המחבר.

סימן קפט סעיף לא

חזרה זקינה לראות

מחבר- וסתה דזקנה חוזרת למקומו בפעם א' (וזו חומרא דזקנה דליתא בתינוקת).

סימן קפט סעיף לב

אם חוששת לוסת אינו קובע כאשר קובעת וסת תוך וסת [לא שינתה מוסת הראשון] נב"י- כשמתחילה לקבוע וסת תוך וסת יש להסתפק אי חוששת לושא"ק קודם דקבעה את הוסת השניה וכגון שלא שינתה מוסת הראשון. חו"ד- בציוור הנ"ל חוששין לושא"ק.

סימן קפט סעיף לג

מעוברת ומניקה

מחבר- מעוברת (אחר ג"ח) ומניקה (כל כ"ד חדש) אינה קובעת וסת, אמנם חוששת לושא"ק. כו"פ, סד"ט- הפילה נפל (בכגון דהיא לידה דאור') אית לה כ"ד חדש דמניקה. חו"ד- ה"ה הפילה רוח.

מסולקת דמים קובעות לקולא, ולא חוששות לעו"ב

סד"ט- מסולקת דמים אינן קובעות וסת לחומרא, אמנם קובעות לקולא. סד"ט- מסולקת דמים אינה חוששת לעו"ב מראיתה (אפי' בגוונא דחוששת לושא"ק) דעדיפי מאשה שיש לה וסת ושינתה. ששה"ל- אין לסמוך על סד"ט לא לחשוש לעו"ב גבי מינקת [שהרי הרבה נשים רואות כאשר היא מינקת].

¹⁵⁴. סי' קפ"ט ס"ק קי"ז.

סימן קפט סעיף לד

מו"מ גבי מסולקת דמים שראתה

מחבר- מעוברת ומניקה מותרות בלא בדיקה ביום דהיתה רגילה להיות וסתן ואפי' רואות דם ביום וסתן אינו אלא מקרה. ט"ז- ולכן אפי' ראתה בה אינה חוששת לוסת זו.

נסתלק הגורם המסלקת את דמים שלה

מחבר- נסתלק גורם המסלק את הדמים חוזרת וסת הקבוע למקומו. [סד"ט- ולא דמי למסולקת דהפסיקה לעיל סט"ו]. נב"י- ושא"ק אינו חוזרת למקומו.

סימן קצ סעיף א

הגיעה לימי נערות ולא ראתה עדיין (וע"ע לקמן ס"ב בענין כתמי קטנה) רעק"א- כל שהגיעה לימי נערות כתמה טמא אפי' לא ראתה מעולם.

מצאה כתם על בגד איש (אם גזרו דוקא על בגדה)

פני"מ- דוקא בבגד אשה גזרו על הכתמים (וצ"ע מתוספתא, ויש לתרץ).

אם תולין הרגשה על רוב ליחה

שב יעקב- תולין הרגשה על רוב ליחה (וטיפי דמים הוו כתמים). סד"ט- חולק לא אזלינן בתר רוב, ואם בפעם א' מרגישה משהו וגם יוצא דם טמאה (וה"ה גבי מ"ר י"ל הכי, אכן סד"ט הוכיח מכוח קוש' דהרגשת זיבת דבר לח לא הויא הרגשה).

מו"מ בהרגישה זיבת ד"ל (וע"ע סי' קפ"ג) או נודעוזה אם צריכה בדיקה ואם טמאה אם לא מצאה דם

תפארת צבי- בעינין הוכחה דלא הוי דם, וכ"מ בשב יעקב וסד"ט (דבעינין דרך נשים דנתזין מ"ר בעיטוש), וכ"מ בחכמ"א דנשים שרגילין בהן ליחה לבנה תולין (ובסתם אין תולין). חת"ס חולק על הנ"ל וס"ל דזיבת ד"ל אינו מטמאה (אפי' למ"ד דזיבת ד"ל הוי הרגשה דאור), אמנם חיוב בדיקה איכא. חכמ"א- נודעוזה אבריה ובדיקה ולא מצאה כלום תולין ההרגשה בשאר מקרים.

הרגישה ובדיקה תוך שיעור וסת ולא מצאה כלום

חור"ד, נב"י- טמאה. סד"ט, כו"פ- טהורה (חת"ס מסופק).

מו"מ בשיעור וסת (שיעור אותיות)

מחבר¹⁵⁵- אם שהה שיעור בדיקת חו"ס כבר לא נחשב לאותיות (קינחה עצמה מיד בעד שבידה הוי שיעור וסת). רמ"א¹⁵⁶- אין אנו בקיאיין בשיעור הנזכר דהמחבר שם (והוא שקינחה עצמה מיד אלא דהתם כ' המחבר אפי' להושיט ידה תחת הכר או תחת הכסת ליטול את העד). שערי טהרה (גר"ש קלוגר)- שיעור וסת הוא הליכה כ"ב אמות [11.88 שניות

155. סי' קצ סעי' נ"א. 156. סי' קפ"ז סעי' א'.

רַב פִּירוֹת מֵרֵאִי מְקוֹמוֹת הַבֵּית

ו"א 14 שניות]. אג"מ¹⁵⁷ – בנוגע לקינוח אחר מ"ר, לאחר סיום הטיפין של מ"ר כבר יצא מספק דין תורה.

בדקה בעד שא"ב ומצאה מראות טהורות ודם פחות מכגריס
גבעת שאול – טהורה. (פני"מ – כגבע"ש אמנם דוקא למ"ד דלא מצאה כלום טהורה). חו"ד – טמאה.

הרגישה ונאבד העד
חו"ד, חת"ס – טמאה. חת"ס – היא טמאה דוקא בהרגישה פתיה"מ או זעזוע הגוף או עקיצה דאיתרע חזקתה.

בדיקה בעד שא"ב
חת"ס – בדיקת עשא"ב בעיא מאכולת מצויין בזמנינו לתלות בפחות מכגריס. חת"ס – מראות טהורות בכתונת עדיף מעשא"ב דאינו מצוי להיות מראות טהורות שם ויכול לתלות ההרגשה בהם (והמחמיר תע"ב).

מסולקת דמים שהרגישה ולא מצאה כלום
מנ"י, סד"ט, חכמ"א – טהורה. חת"ס – טמאה. רעק"א – משווה הרגשת פיה"מ דמעוברת לפתיחת הקבר להוציא ולד, וצע"ג.

יש חולקים על תרוה"ד
יעב"ץ, רדב"ז – חולקין על תרוה"ד וס"ל דהרגישה ולא מצאה כלום טהורה.
גוונא דגם אליבא דתרוה"ד אם לא מצאה כלום בבדיקה שטהורה
נב"י – בדקה מיד והניח עד הבוקר ולא מצאה כלום טהורה, די"ל טפי דהיה מראה טהור ונתייבש מלומר דהיה דם ונמוק מיד.

עוד מו"מ בחומרת תרוה"ד שהרגישה ולא מצאה כלום טמאה
בנו דנב"י – דינא דהשו"ע דהרגישה ולא מצאה טמאה תרתי בעינן הרגשת פי המקור וזיבת ד"ל. נב"י – תרוה"ד לא טימאה אלא מספק, ממילא ספק הרגישה הו"א ס"ס וטהורה (ובתנאי דהיא בימי טהרתה). ששה"ל – לפעמים אפשר לסמוך על תפארת צבי שסובר שבגד הסמוך לגופה מהני בנידון זה (וכגון שלא בדקה).

סימן קצ סעיף ב

כתמי קטנה בזה"ז דטמאו גם דם בתולים
מהרש"ל – ש"ך וט"ז מביא מהרש"ל דס"ל דבזה"ז דטמאו דם בתולים חוששין לכתמי קטנה נשואה. ש"ך – חולק על מהרש"ל ומטהר כתמי קטנה גם בזה"ז.

כתמי קטנה ודאי מגופה
ש"ך – כתמי קטנה טהורין אפי' ודאי מגופה. חו"ד – כתם ודאי מגופה בתינוקת טמאה.

157. ח"ד סי' י"ז אות י"ג.

סימן קצ סעיף ג

מאימתי נחשב תינוקת כרואה

מחבר- תינוקת שפסקה מעט וחזרה וראתה ג"פ אפי' ביום א' כתמה טמא וי"א דאין כתמה טמא אא"כ ראתה ג' וסתות. רמ"א- יש להחמיר כדעה א'.

שופעת ופסקה מעט ושופעת

ש"ך, ב"ח- ראייה אחת. ט"ז- ב' ראיות.

סימן קצ סעיף ה

מו"מ בשיעור של שיעור גריס

מאיר נתיבים- יש לשער בו' על ו' שערות בפרק היד שבין כף היד ובין הפרק. גר"ח נאה- שיעור גריס 14 מ"מ. מע"צ- 18 מ"מ. דרכ"ת, אג"מ- 19 מ"מ. גרע"י- 20 מ"מ. מהר"י שטייף- מיקל יותר מ20 מ"מ (יש סומכים עליו בשעת הדחק, רו"פ ס"ל כדרכ"ת הנ"ל ומשערים במטבע מארה"ב הנקרא פענ"י או באסימון הנמצא בא"י).

איך משערינן שיעור גריס בכתם שיש בו סמיכות

סד"ט- אין משערינן השיעור אלא כמות שבא לפנינו (ולא משערינן כפי מה שיכול להתפשט), ומ"מ הכל לפי ראות עיני המורה. ערוה"ש¹⁵⁸- משמע לעולם מיקל בזה (ולא תלוי בהיכ"ת כדמשמע בסד"ט). חוט שני- מחלק בין דם צבור [לחומרא] לבין דם בלוע [לקולא].

מו"מ בתליית שיעור גריס (תלייה בפועל או שיעור) ומו"מ בודאי מגופה

חת"ס- תקנת כתמים אטו טהרות ומ"מ לא בטלה, לכן בזה"ז טמא רק מה שהיה טמא בזמניהם. סד"ט¹⁵⁹- כתם שהיא ודאי מגופה טמאה בכלשהו, שלא שייך לתלות על כינה אא"כ איכא צד דאתא מעלמא. סד"ט, כו"פ¹⁶⁰- אין תלייה במאכולת בכה"ג דאתא ודאי מגופה. מע"צ¹⁶¹, מנ"י- אפי' אם אתא ודאי מגופה מותר כל זמן דלא הוי יתר מכגריס. משמרת טהרה- הרבה החמירו כהכו"פ הנ"ל, ולכן אין להקל אלא בצירוף ספק מראה וכיוצ"ב (וכדשמע מהגר"ש"א). אג"מ¹⁶²- פוסק כהמע"צ הנ"ל [דלא פלוג במה דלא גזרו על גריס ופחות ממנו אף בודאי מגופה].

כתם שחור שהוא כגריס ופחות ממנו

מע"צ¹⁶³- גם כתם שחור דאינו יתר מכגריס טהורה. סד"ט, רעק"א, גר"ז, לחו"ש- כתם שחור קטן טמאה כהראב"ד דאין תליית מאכולת אלא בכתם אדום. סד"ט- במקומות שמצויין פרעושין דלכלוכן שחור תולין כתם שחור. וכ"פ ערוה"ש¹⁶⁴ לקולא בכתם שחור דהכי הוי ברוב מקומות. אג"מ¹⁶⁵- ראב"ד דעת יחיד, וכתם שחור מותר אפי' במקום דאין דם שחור מפרעושים בזה"ז (עפ"י החת"ס).

158. סל"ד. 159. סקס"א. 160. רס"י קפ"ג. 161. ס"י כ'. 162. ח"ג ס"י מ"ו אות ב'. 163. ס"י כ'. 164. סכ"ב. 165. ח"ג ס"י קמ"ב אות ד'.

מו"מ אם נודמן לה גרים יותר גדול

מחבר- אם נודמן לה גרים יותר גדול מזה משערין בו. ט"ז, ב"ח- מטעם דמסתמא אפשר דאיכא כינה יותר גדולה. ראב"ד- מפני שמסתפקין בשיעור של חז"ל, וספיקו לקולא. מע"צ¹⁶⁶- לא נראה להקל כהראב"ד (דלא מסתבר למימר בזה ספק בשיעורו לקולא). לבושי שרד- אין כל אחד יכול ליטול את השם ולהקל, אע"ג דהשו"ע מיקל בזה (ומובא דבריו גם בעצי לבונה). חוט שני- אפשר לסמוך על השו"ע בנודמן לה גרים גדול (לא שמענו דפוסקים הכי למעשה).

הרגה כמה מאכולות

דרכ"ת, חו"ד- אפי' הרגה כמה כנים לא תולין אלא עד גרים (כהרא"ש ודלא כהתוס'). ערוה"ש- לשון טור ושו"ע משמע דסתמו כהרא"ש.

כתם שנאבד וספק בשיעורו

חכמ"א, מי נדה- כתם שנאבד וספק אם הוי גרים ועוד, ספד"ר לקולא וטהורה.

אין לחייב בדיקה אחר כתם טהור

חשב האפור¹⁶⁷- אין לחייב בדיקה אחר כתם טהור (כגון פחות משיעור גרים ועוד).

סימן קצ סעיף ו

כתם על בשרה (לחוד) יש ב' דעות בשו"ע אם טמא כשאין בו שיעור

ש"ך- יש להחמיר כי"א דכלשהו על בשרה טמאה. שב יעקב בשם מהר"א ברודא- יש להחמיר כהרמב"ם. סד"ט, מג"י- המיקל לא הפסיד. דרכ"ת¹⁶⁸- עיקר כהש"ך דיש להחמיר כהיש אומרים של השו"ע. ערוה"ש- פסק כהרמב"ם דכתם כלשהו על בשרה טמאה (מטעם אחרת דלא מוזכר בראש' ואחר', ע"ש). אג"מ¹⁶⁹- כמדומני שנוהגין להקל דגם על בשרה טהור אם אין בו שיעור [כשיטה ראשונה בשו"ע].

אם נמצא על בשרה ועל חלוקה

סד"ט- נמצא על חלוקה נמי [אפי' שלא כנגד בשרה (דדרך הבגד להתהפך)] לכ"ע שיעורו כגרים ועוד. חו"ד- גם בהנ"ל הרמב"ם מטמא בכלשהו, רעק"א הק' צע"ג דהרמב"ם מבואר בהדיא דל"א הכי.

שיטת הרמב"ם בכתם קטן על בשרה בכח"ג דהרגה מאכולת

רעק"א- תפל"מ כ' דבהרגה מאכולת רמב"ם מודה דשיעורו כגרים ועוד, רעק"א כ' דצ"ע לדינא.

סימן קצ סעיף ז

מו"מ במקום דפושפושין מצויין

ט"ז, ש"ך- יש להקל כהראשונים דבמקומות דפושפושין מצויין תולין בהן גם בלי הרגה או

166. סי' כ"ז. 167. ח"ג סי' צ"ט. 168. סקמ"ב. 169. ח"ד סי' י"ז אות ז'.

פירות מראי מקומות הבית רה

הריחה. גר"ז, לחו"ש, ערוה"ש- פסקו ג"כ דבמקום שמצויין פשפשין לא בעינן הרגה. רעק"א- איכא חומרא בשיעור תורמוס [במקום דפשפשין מצויין], בסוגיא דעליון ותחתון במצא כתם כתורמוס למעלה.

מו"מ בשיעור תורמוס

ט"ז- שיעור תורמוס כרוחב מעה קטנה (רש"י ביצה). סד"ט- צ"ע דרש"י נדה פ"י כשיעור סלע (דגדול יותר ממעה). חכמ"א- הוא שיעור מטבע שקורין באשכנז חצי פאץ [וי"א שמטבע זו הוא 22 מ"מ].

הרגה פשפש אם יש לתלות עד תורמוס וגרים סד"ט- צ"ע אי תולין תורמוס ועוד על פשפש ומאכולת אם הרגה פשפש. חו"ד- לא תולין וטמאה.

סימן קצ סעיף ח

מו"מ בטיפין טיפין על קמטים שבבגד אם מצטרפין בינת אדם- טיפין על קמטים דאינן תפורין אינן מצטרפין, ובתפורין צ"ע דעכ"פ יש אויר ביניהם.

י"א דטיפין טיפין על בשרה מצטרפין

מחבר- י"א דטיפין טיפין על בשרה מצטרפין לשיעור לטמאה. דרכ"ת- [אליבא דהי"א] בכה"ג דאיכא טיפין טיפין גם על בשרה וגם על חלוקה יש להחמיר להצטרף את הטיפין על בשרה. סד"ט, ב"ח (וכ"מ בלחו"ש והגר"ז)- פסקו לחומרא כהי"א. ערוה"ש- משמע דפסק לקולא כהסתם דהמחבר (ע"ש דהניח דברי הי"א בצ"ע).

מו"מ אם היד דמי לבשרה

חכמ"א- טיפין טיפין על היד יש להקל דאין מצטרפין (דלא דמי לטיפין טיפין על בשרה).

סימן קצ סעיף י

אמק"ט מחמת שיעורו

ש"ך- גם בחסר השיעור (כגון ג' על ג') דקבלת טמאה אינו מקבל טומאת כתמים [כדאיתא בגמ' בהדיא].

בענין טומאת מושא כשנמצא על אמק"ט והוא על כלי המק"ט

סד"ט- מונח ע"ג דבר שמק"ט דנטמא משום מושא ג"כ טמאה. אג"מ¹⁷⁰- מאריך בסד"ט הנ"ל ודייק דהפוסקים הקילו כשהכתם בידה, וכ' דאפשר דסד"ט ג"כ הקיל בזה ולא החמיר אלא כשנמצא על כלי המק"ט (והעיר שלא מוסכם דאיכא טומאת מושא בכלי, וע"ע תורע"א כלים פ"א מ"ב).

170. ח"ד סי' י"ז אות ט"ו.

מק"ט נגעי בתים

מנ"י- נמצא על בנין מחובר (מק"ט נגעים) טמאה. כו"פ, סד"ט- חולקין על הנ"ל וטהורה. חו"ד¹⁷¹- בתים המקבל טומאת נגעי בתים כפי תנאים שברמב"ם מקבל טומאת כתמים.

נמצא על מק"ט מדרבנן

נב"י- מק"ט מדרבנן ג"כ מקבל כתמים.

נמצא על בגד הנעשה מדבר סינטי

אג"מ¹⁷²- בגד ניילון (ושאר דברים שלא נעשו מהיוצא מעץ וכיוצ"ב) אמק"ט וכתם שעליו טהור.

מו"מ בנייר (דידהו) ועל טיש"ו (דידן)

נב"י- נייר מק"ט (וכ"כ חכמ"א). סד"ט, תויו"ט- נייר מעשבים אמק"ט. חת"ס- נייר דנמסו במים ופנים חדשות באו לכאן אמק"ט (בעשא"ב אין מקילין בזה). אג"מ¹⁷³- טיש"ו ופא"ד אמק"ט (אחר שנתלכלך וא"א לכבסו מושחת מכל תשמיש) וכתמים שעליהם טהורים. גרש"ז- מפי השמועה אומרים כי בסוף ימיו פסק להקל על פא"ד. גריש"א- יש סתירה בשמועות, י"א שהיקל בזה, וי"א שהחמיר בזה (ואפשר דהיה סובר דיש לחלק בין אם נתדבק הפא"ד לבגד ונתבטל לו ונעשה חלק מהבגד ומק"ט לבין אם לא נתדבק דאמק"ט).

כתם אחר תשמיש או גבי שוטה (ספק הרגשה)

סד"ט- כתם אחר תשמיש (פ"ת- ואחר מ"ר) על דבר שאמק"ט או בגד צבוע צ"ע מאי דינא. חמדת שלמה- טהורה כציור הנ"ל. סד"ט- יל"ע בכתמי שוטה על דבר שאמק"ט או בגד צבוע (דמסתפקין אם הרגשה). ולכאן' תלוי ברוב דמים באים בהרגשה ובסמוך מיעוטא לחזקה בדאית לה חזקת טהרה.

ודאי מגופה על אמק"ט

מחבר- כתם על אמק"ט טהורה, ומבואר בגמ' אפי' בכה"ג דיצא ודאי מגופה (אא"כ נפרש את הגמ' כהתוס' רי"ד). נב"י¹⁷⁴- מדבריו יוצא שכתם ודאי מגופה על אמק"ט טמאה אא"כ ודאי לא נגעה אלא בבית סתרים דידה (דלא כרו"פ דשמואל מטהר בהדיא ולא חילקו אם נגע בה הדם).

חיברוהו לקרקע

רמ"א- ביה"כ אמק"ט [משום דמחובר לקרקע] ולכן כתם שנמצא עליו טהורה. נב"י- קבעוהו למחובר לקרקע אמק"ט (חוץ מכה"ג דמק"ט מה"ת קודם שחיברוהו ותשמישו עדיין כמו שהיה בתלוש).

נמצא ע"ג מים (וכגון בבית הכסא)

סד"ט- נמצא ע"ג מ"ר טמאה (דמ"ר מק"ט כדאיתא ברמב"ם מטעם דהוי תולדות מים), ע"ג צואה טהורה דאמק"ט. ישועות יעקב, דעת תורה- מיקל על כתם שצפה ע"ג מים (עפ"י גמ' נזיר דס"ד). חשב האפוד¹⁷⁵, גריש"א- החמירו בזה (חשב האפוד כ' כמה טעמים לדחות

171. חידושים סק"ב. 172. ח"ג סי' נ"ג. 173. ח"ג סי' נ"ג. 174. מה"ק סי' נ"ב. 175. ח"ג סי' צ"ג.

ראיית הגמ' הנ"ל). חזקת טהרה, מנחת יצחק- כתם הנמצא על מים שבבית הכסא טהור. וכ"פ מנחת חן בחוקת טהרה. גידולי טהרה¹⁷⁶ פסק דמשקין סרוחין אמק"ט עפ"י תוס' מנחות (כב:), ולכן כתם הנמצא על מ"ר טהורה ודלא כסד"ט דהחמיר בזה (וכן לכאו' יש להקל בכל מים שבבית"כ ובפרט אחר דאיכא שם לכלוך דם ומ"ר).

מו"מ בכתם על בגד צבוע כשניכר בו הדם

מע"צ¹⁷⁷ מקילין על כתם על בגד צבוע אפי' ניכר שיש בו דם (וכ"מ ברמב"ם, ודייק כן ברש"י פ' כל היד). מקור חיים¹⁷⁸ אם ניכר בו הדם אסור (כמשמעות רש"י פ' האשה). חזו"א- כתם אינו טמא אלא על בגד לבן, ולא גזרו על בגד צבוע אפי' צבע בהיר מאוד שניכר בו הדם. דגמ"ר- קשה להקל נגד הראשונים [רמב"ן והגמ"י בשם רבנו שמחה וראב"ן] דהחמירו גם על בגד צבוע. ערוה"ש- כל מין צבע אינו מטמא בכתם (לכאו' כהמע"צ). וכ"פ חשב האפוד.

מו"מ בדאיכא שיעור כתם על בגד מנומר, ואין שיעור כתם על לבן (במקום אחד)

מע"צ (סד"ט, חכמ"א)- חצי גריס על לבן וחצי גריס ועוד על צבוע טהורה. חזו"ד- בצירור הנ"ל טמאה (וכ"כ תפא"צ, תשובה מאהבה). וכ"פ אג"מ¹⁷⁹ חוץ משעת הדחק למי שאין לו בנים. מע"צ, רעק"א- כתם א' דאית ביה ב' חצאי גריס על לבן ודם על צבע ביניהם דמצטרפן טמאה.

הפרשה טהורה מוצרף ב' צדדיה דיש בה מראות טמאות

מע"צ, רעק"א- כמו דמטמאין בבגד מנומר (בדאיכא שיעור על חלק לבן שבו), הה"נ דמטמאין כתם דיש בו מראה טהור שמחבר ב' מראות טמאות ומצטרפן לשיעור.

מו"מ בבגד הסמוך לגוף (וכוונת החת"ס)

חת"ס- עצה טובה דהרמ"א ללבוש צבעונים להציל מכתמים לא שמענו גבי בגד תחתון הסמוך לבשר. חזו"א¹⁸⁰ לא גזרו על צד צבוע וא"כ אין טעם לחלק בין בגד הסמוך לבשר לשאר בגדים (ופי' דהחת"ס ס"ל דכתם על בגד צבוע הסמוך לגוף טמא הוא, ודלא כפתחא זוטא ועוד דלא פי' כן, עי' בחוקת טהרה).

בענין גי"ר (לענין שיעור, צבוע, ואמק"ט)

רמ"א¹⁸¹ כתם דיתר מכגריס לא תולין בגי"ר, פחות מזה תולין בכינה. פ"ת- משום דשכיחי טובא א"א ליהדר. פ"ת בשם חמו"ד- בצירור הנ"ל אם אפשר ליהדר ולא נזהר בזה, גם בגריס ופחות ממנו לא תולין בגי"ר. עמודי כסף, אדני פז- גי"ר אין תולין כתמים על בגד צבוע. מע"צ (וחמד"ש)- גם בגי"ר מתירים בבגד צבוע. חמד"ש- גם בגי"ר כתם ע"ד שאמק"ט טהורה.

176. סי' כ"ג. 177. סי' ס"ב. 178. הל' נדה. 179. ח"ג סי' נ"ג. 180. סי' פ"ט סק"ד. 181. סי' קצ"ו ס"י.

סימן קצ סעיף יא

כתם על שאר אצבעות הרגל

ט"ז, ב"ח- כתם על שאר אצבעות דרגל טהורה. ש"ך- אינו מוכרח, וצ"ע.

מו"מ בכתמים הנמצאים על ידיה

ש"ך (מחבר)- בסתם חוששין ידיה נגעו באותו מקום (דלא כהרשב"א) וטמאה בדלית תלייה. סד"ט- נאמנת לומר ברי לי שלא נגעתי באותו מקום, וטהורה בלא תלייה. סד"ט- מאן דמחמיר בכתם כלשהו אבשרה בכתם על ידיה יש לסמוך לטהר פחות מכגריס, דיש לצרף שיטת הרשב"א דטהורה אא"כ בדקה א"ע ולא נטלה ידיה. חכמ"א- עם צירוף אחר אפשר לטהר כתם על גב ידיה (חוץ מקשרי אצבעותיה) מפני שאפילו בשחייה מרובה א"א לה ליגע באו"מ. רעק"א- ט"ז משמע דאפי' תלייה דעברה בשוק לא מהני בידים, וצ"ע, ולא קיי"ל הכי.

אם אפשר לתלות כתם על גופה כשיש לה כתם על ידיה דטהורה

רעק"א- תולין דם על גופה על דם שעל ידיה כשנתעסקה בדם (פרישה, סד"ט, חמו"ד), וצ"ע ק בעברה בשוק ונמצא על ידיה דלכאוי' יש צד לתלות דם על גופה גם בזה [אכן הפרישה וטור אוסרין בזה]. סד"ט- הא דאין מחזקינן ממקום למקום היינו בספק נגעה או אפי' ודאי נגעה וספק נתלכלך בדם, אבל ודאי נגעה וודאי נתלכלך בדם תולין [דלא נחשב למחזקינן ממקום למקום]. חכמ"א- נגעה בדם (ולא הסתכלה בידיה) אכתי תולין דדבר ידוע דהנוגע בדם הדם נדבק בידים.

נזדקרה טמאה

מחבר- יודעת שנזדקרה טמאה בכל מקום שתמצאנו על חלוקתה (עי' סעי' י"ב דאם לא נמצא על בשרה טהורה).

עברה בשוק ש"ט ולובשת בגד אינו בדוק

סד"ט- ככה"ג דאית לה תלייה ומצאה על בגדה שאינו בדוק ובשרה תולין.

ג' ימים ראשונים דליבונה

ש"ך- בגי"ר לא תלינן במכה (אפי' מוציא דם אא"כ יוצא דם תמיד כמוכת שחין).

תלייה אחר יום הוסת

ט"ז (בשם מהרש"ל)- מהר"ם תלה כתמים במוכת שחין אחר יום וסתה אפי' כשלא בדקה ביום הוסת.

הוכחה מתוך הכתם דא"א לתלות במכה

תשובת רמ"א- אשה מוכת שחין שראתה מראות טהורות ודם מעורב בהן טמאה דאמרינן דהכל בא ממקור אחד, אמנם פחות מכגריס טהורה דתלינן דמאכולת נזדמן לשם. ט"ז- במוכת שחין ויתר מכגריס ג"כ תלינן וטהורה, אא"כ מוכת דהוי מראה א'.

סימן קצ סעיף יב

מלבושים שלנו

סד"ט- במלבושים שלנו נמצא דם על בגד עליון אפי' לית לה תלייה טהורה (כלמעלה מן החגור דמי).

נזדקרה ונמצאת דם רק על חלוקה

מחבר- נזדקרה ונמצא דם רק על חלוקה טהורה. רעק"א- עברו ימים בין האזדקרות למציאת הכתם נר' דטמאה (דהשתא ליכא הוכחה) וצ"ע לדינא.

א"א להגיע לשם אלא בשחיה מרובה (ולא ידועה לה ששחתה)

חכמ"א- למעלה מן החגור טהורה אפי' יכולה להגיע שם בשחיה הרבה (בלא ידעה ששחתה). סד"ט חולק עפ"י סעי' י"ג, ומסיק דצ"ע לדינא.

סימן קצ סעיף יג

היא יכולה לשער בעצמה אם מגיע לשם

חכמ"א- יש לאשה לשער בעצמה ע"י שתשחה הרבה ותברר המקום בבית ידה שמגיע לשם.

סימן קצ סעיף יז

מו"מ בתליית תחתון בעליון (דע"כ עברה ולא אדעתה)

מחבר- תולין תחתון בעליון דוקא כשיודעת שלא נזדקרה. רעק"א, תפל"מ- גם למאן דמטמא כלשהו אבשרה אין תולין תחתון בעליון אא"כ עליון יותר מכגריס ועוד. חו"ד- חולק ע"ן הנ"ל וס"ל דתולין אליבא דהרמב"ם גם בכה"ג שהעליון פחות מכגריס. רעק"א בשם תפל"מ- לא תולין תחתון על בשרה בעליון על בגדה ובשרה (בשרה ובשרה תולין). רעק"א- גי"ר נר' דתולין תחתון בעליון דהוי כנשפך דם ולא ידעין כמה דתולין בגי"ר, וצ"ע לדינא. סד"ט- עליון שחור בתחתון אדום לא תולין. רעק"א- מביא מח' ראש' בזה (ומשמע דמסיק לחומרא). סד"ט, חו"ד- רק אם הבגד בדוק למעלה ונמצא למעלה מן החגור כתם אנו תולין תחתון בעליון. סד"ט- אפשר דל"א ב' קולות, ובנמצא רק על חלוקה למעלה ל"א דעברה ולא אדעתיה כדי לתלות גם כתם התחתון.

סימן קצ סעיף יח

כניסה למקום דוקא כדי להציל מכתמים

בדה"ש- אין לה להציל א"ע מכתמים ע"י כניסה למקום שיש שם דם [בדוקא כדי להציל (ולא דמי לבגדי צבעונין)].

תלייה מסתברת

חמו"ד- אם בהכאה מועטת דרכה לנטף דם תולין בה (כיכול להתגלע דמי). סד"ט- תלייה מסתברת כגון נפילת ליחה מטאבק שבחוטם או הטלת מים מתינוק על בגדים תולין בהן.

סימן קצ סעיף יט**תלייה על מכת בנה או בעלה**

סד"ט, ערוה"ש- כשתולין דבעלה או בנה נגע בה (לאפוקי ניתז עליה) יש לתלות אפי' נמצא על בשרה לחוד. חת"ס- גם מכה על בנה ובעלה שיכול להתגלע תולין בהם. ערוה"ש¹⁸²- אין לתלות אלא על בנה הקטן המצוי אצלה, ומפני שבגדיה הולכות ומתחלפות אפשר לתלות על מכת בנה ובעלה אפי' שלא במקום הכתם. דרכ"ת- צריך להיות מכת בנה ובעלה במקום שיכול לנטוף על כתמה (או כשמקום המכה נוגע במקום כתמה).

סימן קצ סעיף כ**בעל מוציא דם**

נב"י, רעק"א- בעל דמוציא דם רק בשעת מ"ר לא מהני לתלות דם הנמצא בעת תשמיש. מהרי"ט- אפי' אם בב' וג' ימים דפליטת שכ"ז מצאה הדם יכולה לתלות במכה דבעלה.

סימן קצ סעיף כג**אין אנו בקיאים, ספק חסרון ידיעה**

רעק"א- צ"ע אי תולין בנתעסקה בצבע אדום דהוי ספק מחמת חסרון ידיעה דא"א בקיאים בהעברת ז' סממנים, ואפי' נאבד אח"כ יש להחמיר (משום דקודם דנאבד כבר מוכרע לחומרא). אג"מ¹⁸³- נראה מאחר דלכ"ע אין אנו בקיאים בהעברת ז' סממנים א"כ הוי ספק גמור וספד"ר לקולא.

סימן קצ סעיף כה**שתים שנתעסקו בציפור אחד ואין בו אלא סלע דם ונמצא סלע על שתיהן**

ט"ז- אפי' לא באו בב"א שתיהן טמאות (וכ"פ חו"ד). ש"ך, ב"ח- חולקים וס"ל דבזא"ז טהורות (וכ"פ מנ"י).

סימן קצ סעיף כו**תלייה שאתרמי זה בצד זה**

רעק"א (מע"צ)- דוקא גבי מאכולת אמרינן דנזדמן משום דשכיח ורגילין במקום זוהמא, אמנם נתעסקה ב' פעמים אפשר דל"א דאתרמי זה בצד זה.

סימן קצ סעיף כז**ספק בכמות הדם**

רמ"א- נתעסקה בדם ואינה יודעת בכמה מקילין לתלות ולומר דהיה בדם כשיעור הכתם.

182. סע"א. 183. ח"ד סי' י"ז אות ג'.

סימן קצ סעיף כח

נמצא מאכולת מעוכה בכתם
חוו"ד- שאני מעוכה מהרגה, דגבי הרגה קיי"ל כהרא"ש דלא פלוג בין הרגה א' להרגה הרבה.

סימן קצ סעיף לא

ספק צבע (עי' לעיל סעי' כ"ג)
מחבר- ספק צבע הוי טמאה מספק, והשתא אין אנן בקיאיין. לבוש- ולכן טמאה. מנ"י,
יד אברהם, אג"מ¹⁸⁴- פסקו שהיא טהורה.

סימן קצ סעיף לג

מו"מ בהניח עד בדוק במקום מגולה
ט"ז- פשוט במשנה דהניח עד בדוק במקום מגולה אחר בדיקתה ואח"כ מצא בה דם דהיא
טמאה. סד"ט, רעק"א- אין משנה כזה (ואפשר לומר דאה"נ דטהורה כשהניח במקום מגולה
כמו משנה דהניח תחת הכר). סד"ט- נראה דתלוי במח' ראש' הרשב"א ורבותינו הצרפתים
אם מקום מגולה דמי להניח תחת הכר. סד"ט- אין לחלק בין ריעותא דמקום מגולה נאו
שאר צד מאכולת] שהיה קודם בדיקה או לאחר בדיקה, בשניהם לכ"ע מטהר בגריס ופחות,
וביתר מכגריס תלוי במח' רבי ור"ח אם טמאה נדה או כתם. גר"ז- ריעותא קודם בדיקה
נעשה לעשא"ב וממילא אין להוציא אשה מחזקתה, ואפי' ביתר מכגריס טהורה כשיש צד
שוק (ספק שוק הוי תלייה קודם בדיקה), אמנם לאחר בדיקה לא תולין לטהר אלא בודאי
שוק.

עד שמקצתה בדוק, וספק לה באיזה צד דהעד בדקה א"ע
חמודי דניאל- בדקה קצת מן העד וספק לה אם ניתק צד העד הבדוק מידה ובדקה א"ע בצד
האינו בדוק יש להחמיר על דם פחות מכגריס, אך אם לא בדקה היטב רק דרך העברה מותרת.
דרכ"ת- ספק עד אינו בדוק ודאי טמאה כהב"ח (ותמה על נוסח המובא בפ"ת כאן דחמו"ד
הקיל בזה, אכן מה דמובא בנוסח דידן בחמו"ד הוא כהדרכ"ת ולחומר).

סימן קצ סעיף לד

מו"מ בגי"ר אם מקילין גם בכה"ג דהיה לה ליזהר
דגמ"ר- אע"ג דבעלמא תולין בגי"ר בפחות מכגריס מ"מ אין תולין אמאכולת בהניח תחת
הכר דאפשר ליזהר. פ"ת בשם מע"צ- חולק על הנ"ל ומיקל [דלאו דוקא משום דא"א ליזהר
מקילין], סד"ט מחמיר.

תלייה כשנוגעת במקום מכה, מו"מ אם צריכים לנגוע במקום המכה
ט"ז- אם נוגעת במקום המכה אפשר לתלות במכה (חוו"ד ג"כ מביא את זה לדינא דטהורה

¹⁸⁴. ח"ד סי' י"ז אות ג'.

דוקא אם נגעה במכה). פ"ת¹⁸⁵ בשם חת"ס- י"ל דבציור דטחורים דהדם שותת למקום הסמוך ולכן יש לתלות אפי' לא נגעה במקום המכה. ברכי יוסף בשם מהרש"ם- ג"כ משמע דלא בעינן דנגעה במקום המכה (אכן לכאור' תלוי אם רגיל שהדם שותת ממנו, ותו תלוי אם היא בשעת וסתה דהתם בעינן מכה שידוע דמ"ד וא"כ לכאור' לא מהני לתלות אא"כ ידוע דשתת הדם). חו"ד- דברי הט"ז ק' דמשמע דבבדיקת עד לית צד דהרגישה, ומ"מ אף לדין דאיכא צד דהרגישה וספק דאור' הוי יש לתלות את ההרגשה בעד ואת הדם במכתה.

מו"מ בתלייה בשעת וסתה, ובז"נ וגי"ר

חו"ד- ואפשר לתלות גם בשעת וסתה, דלא כהט"ז דתלה רק שלא בשעת וסתה (דהרי הכא שייך שתטמא כשמרגישה או אם נזהרת לא ליגע במכה). פ"ת בשם בית אפרים- אין לתלות בשעת וסתה בכה"ג דבודקת בעד שהיה במקום מלוכלך מוחזק בדמים. פ"ת בשם מאיר נתיבים- גם בימי ז"נ תולה. פ"ת- אליבא דהש"ך דס"ל דאין תולין בגי"ר במכה המ"ד כ"ש הכא גבי העד דאין לתלות בגי"ר.

סימן קצ סעיף לה

טחתה ביריכה מח' ראשונים אם טמאה בכלשהו כשעגול
 רמ"א- עיקר כדעה ב' דעד בדוק דטחתה בירכה טמאה גם בעגול כלשהו.

סימן קצ סעיף לו

לגבי תליית העד בעינין שיעור בפועל

חת"ס- כדי לתלות דם שמצאה בבדיקה בעשא"ב בעינין תלייה בפועל (כגון שיעור מאכולת הנמצא). מע"צ¹⁸⁶- בעשא"ב תולין עד שיעור גריס (ולא בעינין תלייה בפועל), [כ"ע מודו בתלייה בשעת בדיקה דא"א לתלות דם על עד בדוק אם אין תלייה בפועל, ולא שייך שיעור גריס דאור"מ בדוק הוא אצל מאכולת].

בדקה בעד שחזקתו מלוכלך בשעת וסתה טמאה
 בית אפרים- מש"כ רמ"א דבדקה בעד שחזקתו מלוכלך טהורה היינו דוקא שלא בשעת וסתה, בשעת וסת טמאה.

סימן קצ סעיף לז

בדקה בעשא"ב ואח"כ טחתה ביריכה

מחבר- בדקה בעשא"ב וטחתה ביריכה ס"ס וטהורה אפי' יתר מכגריס. ש"ך- אי לא נמצא דם על הירך ליכא ס"ס כלל (וטמאה כשמצאה דם יתר מכגריס).

¹⁸⁵. סי' קפ"ז סק"ל. ¹⁸⁶. סי' נ"ט.

סימן קצ סעיף לח

מו"מ אימתי הוי בדוק ואימתי אינו בדוק

מחבר- עד בדוק היינו שנבדק ואח"כ לא נודע שאיתלד ריעותא בו. ט"ז- אינו בדוק היינו נוטלתו ממקום המוצנע, אבל לקחה מן השוק ולא יודעת ממאן היינו מלוכלך וטהורה (דלא כהרמ"א דפסק דמלוכלך וטהורה דוקא בחזקת דמים מצויין שם, ובלא"ה טמאה). רעק"א- עיקר כהב"ח דלא בדקתו מעולם מיקרי אינו בדוק, וגבי עד מפני דקינחה בו טמאה ביתר מכגריס.

סימן קצ סעיף לט

מו"מ בחלוק אימתי נחשב לבדוק ואימתי אינו בדוק

ט"ז- חלוק שהיה בחזקת בדוק כתם עליו טמאה, ורק אם לקחתו מן השוק ואין לה שום ידיעה ממנו מקרי אינו בדוק. ש"ך- אפי' יודעה ממי לקחתו, כיון שלא היה בדוק אמרי' כתם זה כבר היה, שהכתמים מדבריהם ולקולא. רעק"א, חו"ד- ודאי אם לא בדקה מעולם נחשב לאינו בדוק, ואם מצאה כתם עליו טהורה ביתר מכגריס.

סימן קצ סעיף מ

מו"מ בבדיקת החלוק קודם לבישתה ובשעת פשיטתה

ט"ז- דוקא בדקה מקודם דאל"כ בדיקתה אחר פשיטת החלוק היא העברה בעלמא ושתייהן טהורות. חו"ד- בדיקה בשעת פשיטתה מהניא והשניה טמאה (דלא כהט"ז) [ומ"מ פטורה לענין דיני ממונות]. פרישה- בדיקת החלוק קודם לבישתה מהניא לה אם מצאה עצמה טהורה אחר לבישה. ט"ז, ש"ך- צע"ג בדבריו.

סימן קצ סעיף מא

אם תולין בגי'ר על ימי נדתה

ש"ך- אם יכולין לתלות על ימי נדתה בגי'ר תלוי אי תולין במכה שבגופה. ש"ך- מחמיר. רמ"א- מיקל.

מו"מ בתלייה בנכרית

מחבר- תולין קלקלה במקולקל או על טמאה או על עכו"ם דהגיע זמנה לראות וראתה עכ"פ פעם א' (סד"ט עפ"י משל"מ- אל"כ הויא מסולקת דמים ואין תולין עליה). שו"ע הרב- הא דאין תולין בנכרית שלא ראתה עדיין אינה אלא בכה"ג דידוע לנו שלא עברה בשוק ש"ט, דבלא"ה מיקרי בגד אינו בדוק ודינו כסעי' ל"ט דכתם הנמצאת בו טהורה.

סימן קצ סעיף מב

תולין בקטנה שנבעלה אפי' ראתה כבר דלא כלשון השו"ע
דגמ"ר- קטנה דנבעלה עד שחיתה המכה אפי' ראתה כבר תולין בה (ודלא כהשו"ע). גר"א-
משמע דמתקן גירסת המחבר דאיירי בנערה ולא בקטנה.

תולין ביושבת על דם טוהר
מחבר- תולין בנשים דיש להן דמים מרובים או יושבת על דם טוהר (לא קבלו חומרא זו
לטמא אחרים).

נדה שהשלימה ז"נ ולא טבלה, ופנויה בזה"ז, וספק זבה
רעק"א- השלימה ז"נ ולא טבלה אין תולין בה (משל"מ- דטומאה אחר ז"נ מיקרי טומאה
חדשה, ומאי חזית דנטמא לזו). רעק"א- תולין בפנויה דשלמה ז"נ אפי' לדעת משל"מ דאין
לה ז"נ משום דלא היו ספורין ובדוקין. חוו"ד- ספק אם היא בימי זיבתה (ספק יש לה
מעינה פתוח) אינה תולה בה. חוו"ד- סופרת ז' תולה בנדה, וטהורה בסופרת ז', סופרת ז'
בסופרת ו' מספקא להו לתוס' אם תולין בה.

מח' אם תולין בנדה שהיא מסולקת דמים
חוו"ד- אין תולין בנדה מעוברת או מניקה (דס"ל דאין תולין באחרת אא"כ יש לה מעינה
פתוח). סד"ט- חולק על חוו"ד הנ"ל ותולין בהן (כל זמן דלא שלמו להן ז"נ), דמ"מ עתה
שראתה היא בחזקת מעין פתוח.

סימן קצ סעיף מג

אין תולין בבעלת כתם שלא התחילה עדיין ז"נ
לו"ש- אפי' בבעלת כתם דלא התחילה למנות ז"נ ואין לה שום קלקול אין תולין עליה (גר"ז
משמע דאליבא דהתוס' דפסקו דטהורות בבאו זא"ז דיש לפרש את הגמ' דכבר התחילה למנות
ז"נ).

סימן קצ סעיף מה

מסולקת תולה באינה מסולקת
מחבר- מסולקת דמים אפשר לתלות בימים שלא היתה מסולקת דמים.

סימן קצ סעיף מו

מו"מ אם בדיקה דמגליד או מקדיר מהני אחר שכבסה ישראלית ואינה בפנינו
מנ"י, רעק"א, [תפל"מ וכו"פ אליבא דהש"ך]- בדיקה דמגליד או דמקדיר לא מהני
כשישראלית כבסה. גר"ז, ומנ"י אליבא דהש"ך- חולק על הנ"ל וס"ל דבדיקה מהניא
(כשישראלית כובסת אינה בפנינו).

אין לעכו"ם כובסת נאמנות
ש"ך- אפי' אם העכו"ם בפנינו לא שומעין לה לא לאיסור ולא להיתר.

ש"ך ס"ל דבזה"ז לא ראינו שכובסת ישראלית בודקת ומגדת ש"ך- בזמנינו לא ראינו כי כובסת ישראלית בודקת, ונראה להחמיר (לכאור' כוונתו דמ"מ אין להקל ולומר דבחזקת אינו בדוק, ולכן השניה טמאה אם לבשה אחר כביסה אע"ג דקודם כביסה נדה לבשה). גר"ז- ש"ך הנ"ל ס"ל דבחזקת אינו בדוק אחר הכביסה, ולכן אם אשה א' לבשה חלוקה בדוקה ואח"כ כבסה ואח"כ לבשה שנית ונמצא כתם, שתיהן טמאות (ולכאור' לפי הגר"ז השנית טהורה בכה"ג דנדה לבשה קודם כביסה).

אם נאבד או נתכבס עוד פעם

מנ"י- אם נאבד או נתכבס עוד פעם לא שייך להחמיר משום בדיקת מקדיר או מגלד.

סימן קצ סעיף מט

ג' נשים שישבו בספסל אם כולן טמאות כשנשאלו בוא"ז נקה"כ- הדין דג' נשים שישבו על ספסל וכיוצ"ב דכולהו טמאות הוא רק כשנשאלו בב"א. וכ"פ מנ"י. ט"ז- כולן טמאות אפי' לא באו בב"א. וכ"פ הגר"ז, חו"ד, לו"ש, וערוה"ש. חוט שני- נמצא כתם במקום שהיה ציבור גדול של נשים יש להניח דמסתמא יש אחת מהם לכל הפחות שהיא נדה.

איירי בספסל בדוק, ויל"ע אם הוא לבן דוקא לו"ש- איירי כשהספסל בדוק. בדה"ש- צ"ל דהספסל לבן. חכמ"א- מחלק בין בגדים לבין עורות, שגבי עורות הצבועות ביד"ש מטמא כתמים. יל"ע איך ס"ל לגבי קרקע ועץ הצבועות ביד"ש. לו"ש- חולק על חכמ"א הנ"ל, וס"ל דאין לחלק בין עורות לבין בגדים. ולכאור' י"ל אליביה או דהוי ספסל לבן, או דשאני כשהדם אינו בלוע אלא עומד הדם על גבי הקרקע או העץ.

סימן קצ סעיף נא

בדיקה וקינוח מיד אחר מציאת הכתם מחבר- בדיקה לתלות בין מצאה עצמה טהורה בין מצאה חברתה טמאה אינה אלא בקינוח מיד אחר מציאת הכתם שלא שהתה שיעור בדיקת חו"ס. רעק"א- אם בדקה בדיקת חו"ס ומצאה טהורה מהניא לה, וצ"ע מ"ט סגי בקינוח בעלמא (בלא חו"ס).

סימן קצ סעיף נב

מו"מ בברי לי שלא באתי למקום זה מחבר- ג' נשים ערות ונמצא תחת האמצעית אם החיצונה אמרה דברי לי שלא באתי למקום טהורה. ט"ז- ברי לי הנ"ל דוקא בנמצא הכתם סמוך לשכיבתן אמנם אחר זמן רב אינה נאמנת דמילתא דלא רמיא עליה היא ולא אדעתה. ש"ך- חולק על הט"ז וס"ל דנאמנת (דלא תאמר ברי לי ותעבור באיסור). מנ"י- חולק בטענת הש"ך, אמנם כ' דעו"ל דבכמתים מקילין א"כ לדינא יש לו צד להקל כהש"ך.

לא תולין על אשה שהיא בשעת וסתה
ש"ך- אשה שלא בשעת וסתה אינה תולה על אשה שאין לה וסת, וכן אינה תולה על אשה
שהיא בשעת וסתה, וכ"פ מנ"י וחור"ד.

סימן קצ סעיף נד

מו"מ במציאת כתם ביום וסתה

רעק"א- מצאה כתם ג"פ באותו יום (דלא היתה יום וסתה) לא נחשב לעקירה דאם רואה שוב
ביום וסתה פעם א' חוזרת לקביעותה (משמע דמציאת כתם ביום וסתה כלא ראתה דמיא והוי
עקירה). בדה"ש (שיטת שערי טוהר)- דמציאת כתם ביום הוסת כראתה בוסתה דמיא ר"ל
לא הויא עקירה.

עד שאינו בדוק דינו ככתם

ט"ז- מש"כ המחבר עד הבדוק דוקא הוא, דבעשא"ב אפי' יתר מכגריס דינו כתם ולא ראייה.

מו"מ אם בדיקת עד בדוק הוי כראייה ממש לענין קביעות וסת

בדה"ש- אע"ג דעד בדוק הוי כראייה י"ל דאין חוששין לה לוסת שא"ק (כ"מ בלבוש ויש
לפרשו עפ"י חת"ס דדרך וסת הנשים שבא הדם בשפע, ועוד דייק כן בראב"ד). בדה"ש-
צ"ע אם קובעת וסת קבוע בכה"ג דב' פעמים הראש' הוי ראייה ממש ובפעם הג' הוי ע"י עד
בדוק. חוט שני- בדיקה ע"י עד בדוק דינה כראייה ממש (כפשטות לשון המחבר).

מו"מ מתי נקבע הוסת כשבדקה א"ע ונטמאת [או מצאה כתם] ולאחר מכן בא הוסת

שיעור שה"ל¹⁸⁷- ראתה בבדיקת עד בלילה ואח"כ בראייה ממש ביום קובעים את הוסת
מבדיקת הלילה. שבט הלוי¹⁸⁸- ראתה בבדיקה ואח"כ בשפע, קובעים דוקא מהבדיקה אם
הוא מעל"ע לראייה [ויש שפירשו כי אין זה שיעור ממש, אלא הכל לפי הענין. וכ"פ הגר"מ
הלברשטם¹⁸⁹ שהכל לפי הענין]. אג"מ¹⁹⁰- כתם טהור (על צבעונין וכיוצ"ב) ואח"כ בא
בשפע, מתחילים את הוסת מעונה שראתה הכתם. אג"מ¹⁹¹- הפסקה יום או יומיים בין
כתמים לראייה בשפע קובעין את הוסת מהראייה בשפע. והה"נ אם בדקה ומצאה טהורה בין
כתמים לראייה בשפע (ומשמע אפי' פחות מיום א'), קובעין את הוסת מעונה שבה ראתה
בשפע. אג"מ¹⁹²- אם יש לה מראה שמסתפקת בה אם הוא דם טמא לא קובעין וסת ממנו
אלא היא קובעת את וסתה מעונה שבאה ראייה בשפע.

סימן קצא סעיף א

מו"מ בשיטת ר' יוסי שמהרר בין יושבת בין עומדת

מחבר- אפי' בתרתי לריעותא טהורה (כ"פ הש"ך). רמ"א דעה א'- בתרתי לריעותא טמאה.
דעה ב'- טהורה רק בתרתי לטיבותא, והכי נהוג. ש"ך- רמ"א דעה ב' ס"ל כר"ח, דר' יוסי

187. סי' קפ"ד ס"ו אות ג'. 188. ח"ג סי' קי"ח, ח"ד סי' צ"ט. 189. כך אמרו לי הגר"צ ריבלין והגרא"מ קלוגמאן
בשמו. 190. ח"ג סי' מ"ו אות ב'. 191. ח"ג סי' נ"א. 192. ח"ב סי' פ"ח.

מטהר משום נדה ומטמא משום כתם. ש"ך, ט"ז- טמאה אם נמצא דם על שפת הספל (דבתר דתמו מים אתא דם).

ס"ס כאשר איש ג"כ משתין תוך הספל

רמ"א- ספל דמשתין בו גם איש הוי ס"ס וטהורה. ש"ך- נמצא בשפת הספל לא הוי ס"ס וטמאה.

מו"מ כאשר מרגישה כאב בשעת הטלת מ"ר (עי' לעיל סי' קפ"ז ס"ה וס"ז)

רמ"א- רגילה להרגיש כאב בשעת מ"ר נר' דמותר בכל ענין ואפי' דם דמצאה אחר מ"ר כשמקנחת א"ע. רמ"א- יש מחמירין בזה, ואין להתירה אלא באשה שיש וסת להצריכה בדיקה, והכי נהוג. צמח צדק- בי"א ברמ"א דגם דם דמצאה כשקנחה א"ע אחר מ"ר דטהורה היינו דוקא דמצאה דם גם במ"ר או כואב הרבה בשעת מ"ר (ובלאו הכי אפי' בדיקה לא מהניא). ס"ט- חולק על צ"צ ובדיקה מהניא אפי' לא מצאה דם ולא כואב הרבה בשעת מ"ר (שבו"י מחמיר). ט"ז- דם גמור תולין במכה כשמרגשת כאב. חכ"צ- הט"ז התיר איס' כרת. חו"ד- קיי"ל כחכ"צ (וכ"כ כו"פ). רעק"א¹⁹³- ט"ז (בשם מהרי"ו) לא תלה בכאב בלא מכה [וכ"כ חו"ד¹⁹⁴].

מו"מ בבדיקת מהרי"ל

ש"ך- אשה שיש לה וסת היינו דרואה לפעמים שלא בשעת מ"ר (ובין עונה לעונה מותרת ע"י בדיקת מהרי"ל). נב"י- ודאי הוי בדיקה מעלייתא, אמנם אחר הבדיקה מותרת לעולם הילכך בעי וסת והרגשת כאב. חו"ד- בדיקת מהרי"ל מהניא לדם הנמצא בפרוזדור רק בדאית לה כאב או מכה (אפי' דא"י דמ"ד) בתנאי דבדוקת הרבה ונמצא דם רק למטה. חו"ד- בלא תנאים הנ"ל לא מהני בדיקת מהרי"ל דיש לחוש דדם יוצא מהמקור דרך חו"ס. דגמ"ר- ג"פ דבדיקת מהרי"ל דהביא הרמ"א אינו מדוקדק, דאפי' אחר פעם א' דהמוך נקי ומצאה דם בקינוח דמ"ר נתברר דאית לה מכה. דגמ"ר- ג"פ דבדיקת מהרי"ל רק בכה"ג דלא מצאה דם כלל [בקינוח מ"ר] והוי עקירת וסת (דראתה תמיד במ"ר).

מו"מ אם אשה רואה וסתה גם בלא שעת הטלת מ"ר

חת"ס- אשה שאינה רואה וסתה אלא עם מ"ר, בשעת וסתה טמאה, ולא תטהר עד שתפסוק בטהרה ע"י בדיקת מהרי"ל (כדכ' אבנ"מ). חת"ס- אשה שאכתי רואה וסתה כרגיל וכבר הוחזקה דאית לה מכה במ"ר תו לא חוששת לדם במ"ר, ומפסיק בטהרה ככל הנשים (ולא בעי בדיקת מהרי"ל).

איך קיי"ל במצא דם עם מ"ר

רמ"א- נמצא דם במ"ר וגם בעד שבדקה עצמה בו אחר מ"ר, י"א- טמאה, י"א- טהורה, ויש להחמיר. ש"ך- קיי"ל דרך יושבת ומקלחת טהורה ומ"מ מצאה גם על שפת הספל טמאה, וא"כ כ"ש בנידון הנ"ל, וקיי"ל דטמאה מדינא כר"ח (ולא בתורת חומרא). ש"ך, ט"ז (בשם ב"ח)- מצאה דם ולא רק קרטין טמאה, אע"ג דהקרטין עצמן אפילו נמוחין טהורין.

193. שו"ת סי' ס"א. 194. סי' קפ"ז סק"ז.

זקנה שראתה במ"ר

פני"מ- זקנה טהורה בכל ענין בנמצא דם במ"ר. פ"ת בשם סד"ט- צ"ע בדבריו דמשמע דזקנה לית לה כתמים.

סימן קצב סעיף א**מו"מ בהספ"ט לדם חימוד**

מחבר- דם חימוד א"צ הפסק טהרה. ש"ך בשם מהרש"ל- האידנא נהגו להפסיק בטהרה. מנ"י- משום דרוב הנשים נושאות כשהן ודאי נדה וחייבות הפס"ט מעיקר הדין, לכן נהגו גם בתולות לעשות הפס"ט.

ז"נ דדם חימוד קל טפי מודאי דם נדה

ש"ך, מנ"י- בדיקה א' תוך ז"נ סגי בדיעבד (רמ"א) דרק בראתה ודאי לא סגי אלא בא' וז'.

אם חוששין רק לחימוד של נישואין או גם לחימוד של ביאה

חור"ד- חיישנן לד"ח רק בחימוד של נישואין (חולק על הט"ז ואליביה אין ראיה מתוס' יומא). לו"ש- ס"ל כהט"ז (ודלא כהחור"ד הנ"ל) דהסיבה לחשש דם חימוד הוא תאות תשמיש גם בלא נישואין [עפ"י מרדכי ושערי דורא ותש' מיימוני]. ודייק בלשון הרמ"א ג"כ דיש בדיקות אחר חופה קודם בעילה (אם לא נבעלה במוצ"ש). ערוה"ש, דעת תורה- ס"ל כהחור"ד רק בגוונא דאיכא חשש חימוד מחמת נישואין החמירו (ולכן כ' הדעת תורה דאפי' יצא קול של זנות אחר חופה ולא נבעלה עדיין, אין כאן חימוד חדש דכבר נכנסה לחופה).

שיטת הט"ז להקל שאין חימוד כשעמו במטה

ט"ז- עמו במטה לא בעי ז"נ (דגמ"ר כ' דמוכח כן בתוס' יומא).

מו"מ בהבנת הכלה בטבעה של ביאה ונישואין

שבט הלוי- לכת' יש להדריך את הכלה בטבעה של ביאה (שלא יהיה חשש של חימוד חדש מחמת ביאה). רעק"א- ב"ש מסתפק אי שוטה דנתחלמה אית לה חימוד חדש. חת"ס- מיקל.

שונוות בד"ח (כגון אחר חליצה, כתיבת תנאים, ראיית הבעל)

רעק"א- ז"נ דד"ח כולהו בעינן למיהוי אחר חליצה (שער אפרים). חמודי דניאל- בלא כתיבת תנאים לא מהני ז"נ דד"ח. חת"ס- אין חימוד חדש אחר שרואה חתנה.

ד"ח לגבי מסולקת דמים

גבעת שאול- זקנה בעיא ז"נ דד"ח. מקום שמואל- מעוברת בעיא ז"נ דד"ח (אפי' נבעלה כבר ממנו).

שיטת החור"ד דמוך דחוק כל שעת תביעה מהני

חור"ד- מוך דחוק ברחמה כל שעת התביעה מהני לברר דלא היה ד"ח ומותרת בלא ז"נ.

סימן קצב סעיף ב

ביא"מ ביום בבית אפל

אבן שוהם- ביאת מצוה דחתן ביום אסור אפי' בבית אפל. נב"י- חולק [ומתיר].

לא נוהגים בזה"ז לשאול את הכלה אם שמרה ז"נ

רמ"א- יש לחתן לשאול את הכלה אם שמרה ז"נ. ש"ך- בזה"ז חתנים לא נוהגים לשאול את שמרה ז"נ דסומכין על שושבינן להודיעו דהיא טמאה.

שיטת הרמ"א בבדיקות אחר חופה [או אחר טבילה]

רמ"א- נהגו ליבעל במוצ"ש, אם לא נבעלה במוצ"ש כמו שנהגו לכת' בודקת כל יום עד ביאת מצוה. סד"ט- משמע ברמ"א דד' ימים לא בעיא בדיקה אמנם ב"ח כ' דאפי' יום א' בין טבילה לב"מ בעי בדיקה. חו"ד- אחר נישואין קודם ביאת מצוה לא בעיא בדיקות. לחם ושמלה- חולק על חו"ד הנ"ל ומחמיר וס"ל דהרמ"א ג"כ איירי לאחר חופה (עי' לעיל סעי' א').

מו"מ במוש"כ הרמ"א דעכ"פ בעינן בדיקה א' תוך ז'

חו"ד- אפי' עברה ז' ימים בלא בדיקה מותרת וכ"מ ברמ"א [ובגר"א]. סד"ט- חולק על חו"ד וס"ל דאם עברה ז"י בלא בדיקה בעיא ז"נ מחדש.

סימן קצב סעיף ג

מו"מ מתי נחשב לחימוד חדש [והיכ"ת שנתפרדה החבילה]

ש"ך, ט"ז- איכא חימוד חדש לחתן חדש (ט"ז- וחזרה בסוף לחתן הא' ג"כ איכא חימוד חדש). חו"ד- אם צריכים להכין צרכי החופה מחדש איכא חימוד חדש. ש"ך, ט"ז (מהרי"ק)- נתפרדה החבילה ולא הסכימו באותו מעמד אפי' בדקה א"ע בינתיים (דלא כמשאת בנימין) בעיא שוב ז"נ לד"ח כשיתפייסו. סד"ט בשם ב"ח- נתפייסו הכל ביום א' בין בדיקת שחרית וערבית ג"כ נחשב לאותו מעמד. ש"ך- נולד אונס ונדחה החופה אפי' לא בדקה א"ע בעת האונס מותרת. ט"ז חולק וס"ל דאיכא חימוד חדש.

סימן קצב סעיף ד

היתה טהורה בשעת חופתה וקודם שבא עליה פירסה נדה (בין שהמתין סתם ובין שלא נבעלה משום מנהג)

רמ"א- י"א שאם היתה טהורה ולא בא עליה ואח"כ פירסה נדה א"צ שימור, והמחמיר תע"ב. ט"ז- חולק על רמ"א הנ"ל וס"ל דמעיקר הדין בעי שימור. נקה"כ- משיג על הט"ז ומיקל כהרמ"א. ש"ך- אם לא בא עליה משום מנהג א"כ כשפירסה נדה בעי שימור מעיקר הדין. חזקת טהרה- מנהג לא ליבעל הוא מנהג שטות. כו"פ (עצי לבונה)- אם משום מנהג לא בעלה כ"ש שלא תבעלה כשפירסה נדה. עצ"ל- לעבור על המנהג איכא בושה יתירה.

שלחן שלמה¹⁹⁵ – ככה"ג שלא יכולה להבעל מחמת סכנה, וכינסה ואח"כ פירסה נדה יש להחמיר ואסור בייחוד.

פירסה נדה לאחר שהערה בה (קודם גמר ביאה)

חזו"א – פירסה נדה אחר שכינסה לחופה אחר שהערה בה אפשר להקל שמותר בייחוד. נתיבות אדם¹⁹⁶ – בנשיקת אבר אפשר להקל. והגר"נ קרליץ הקיל במקצת הכנסת עטרה, אמנם אין להקל בנשיקת אבר לחוד. חשב האפוד¹⁹⁷ – בציור הנ"ל אחר קירוב בשר יש להקל [ול"א המחמיר תע"ב, כי המחמיר שובר רוחות החתן], אכן בתנאי שהיה ראוי ליבעל ולא בעל (וכך מובא ג"כ בפותח שער).

מו"מ בשמירת חתן וכלה כשנאסרו בייחוד

רמ"א – י"א גם ביום בעי שמירה א' (חומ' הרא"ש), י"א בלילה בעינן ב' שמירות (חומ' הראב"ד), ונוהגין ליקח קטן אצל חתן וקטנה אצל כלה, ואין מתיידין ביום בלא קטן או קטנה. ש"ך – הקטנים דשומרין צריכין לדעת טעם ביאה אלא דעדיין אין מוסרין עצמן לביאה. חזו"א – איסור ייחוד דחתן וכלה בנידון דידן הוי איסור ייחוד מדרבנן. גריש"א – יש להחמיר על שמירה ע"י וידאו. [חוקת טהרה – אפשר להקל לגבי חתן וכלה דאינו אלא מדרבנן כנ"ל]. חזו"א – שיעור קטנים לנ"ד הוא בן שש ושבע (ולפעמים עד בן תשע ועשר). גר"ד פיינשטיין – בשעת הדחק ממש התיר האג"מ עד בן י"ב. חוט שני – אפשר ב' קטנים או ב' קטנות (לא צריכים קטן וקטנה). נתיבות אדם¹⁹⁸ – דרך המקובל לשמור על חתן וכלה הוא שיישנו אצל ההורים בביתם. רמ"א – אינו בחדר א' לא צריך שימור. גר"מ גראס – שני חדרים במלון (אפי' בקומה א') מותר בלא שמירה. פ"ת באר שבע – כלה נדה שאסורה בייחוד אסור לייחד עם כלתו ואם כלתו (חמותו אינה שמירה לו). עזר קודש¹⁹⁹ – יל"ע אם אמו או אחותו מהני לשמירה כמו אשתו שקיי"ל דאשתו משמרתו.

עונת הוסת בליל חופתה (ועיין סימן קפ"ד ס"י)

גריש"א²⁰⁰ – עונת הוסת בליל חופתה [וטבילתה] מותרת לייחד (ובענין ביאה עי' סי' קפ"ד פ"ת סקכ"ב). שי' שבט הלוי²⁰¹ – כלה הלוקחת כדורים כדי למנוע את הוסת לצורך אפשר להקל בעונת הוסת להתיר ביאה.

סימן קצב סעיף ה

מו"מ אם עבר וכנס גרושתו (או בעולתו) קודם ז"נ אם צריכין שימור

ט"ז – עבר וכנס גרושתו קודם ז"נ א"צ שימור דכבר בעלה. תפל"מ – משמע דבעלה בזנות קודם חופה ונשאה ופירסה נדה א"צ שימור. רעק"א – לא מוכח כן מהט"ז (אפשר דאינו מיקל אלא בז"נ דד"ח). חכמ"א, סד"ט – אפשר להקל בציור הנ"ל כהתפל"מ וא"צ שמירה. תשובות והנהגות²⁰² – אם נבעלה רק פעם א' קודם קשה להקל בציור הנ"ל, אם גרו חיי אישות יש להקל.

195. ח"ג עמ' נט. 196. כך השיב לנו. 197. ח"ב סי' קמ"ו. 198. כך אמר לי. 199. אה"ע סי' כ"ב. 200. ח"ג סי' קפ"ו. 201. סי' קפ"ד אות ב'. 202. ח"ב סי' תרנ"ט.

התחילה ז"נ קודם שיודעת בבירור דאבי החתן יקדים את החופה פ"ת (ט"ז) – א"א להתחיל ז"נ קודם דיודעת בבירור דאבי החתן יקדים את החופה (לכאור' צ"ל דעדיין לא קבעו יום מסויים וכקודם תביעה דמיא). ובדיעבד אם כבר עברה אין להפרישם מכח זה.

גרים שנתגירו אם צריכים ז"נ משום ד"ח פ"ת²⁰³ בשם דגמ"ר – גרים שנתגירו לא בעי ז"נ מחמת דם חימוד.

זוג שאינו שומר תו"מ וחיו יחד חיי אישות וחזרו בתשובה והתחתנו האם יש לחוש לד"ח גר"מ גראס – זוג שאינו שומר תו"מ וחזרו בתשובה, יש לחוש לדם חימוד מחמת נישואין כדת ישראל. גר"מ קליין, גרע"י – החמירו בשאלה הנ"ל כפסק הגר"מ גראס הנ"ל. אמרי יעקב²⁰⁴ – בציור הנ"ל לא צריכים ז"נ משום חשש דם חימוד. וכן אומרים בשם הגריש"א ושבת הלוי.

סימן קצג סעיף א

אחר ביא"מ מותר לפרוש באבר חי ש"ך, ט"ז – מותר לפרוש באבר חי [כרו"ר ודלא כהראב"ד].

לא מצאה דם ולא גמר את הביאה פסק הרמ"א דנהגו להקל אם לא גמר ביאה רק הערה בה

רמ"א – יש מקילין דאין צריך לפרוש אם לא ראתה דם ורק הערה בה, אמנם נבעלה ביאה ממש אסורה. סד"ט – לא ברור מה נחשב לביאה ממש, ולכאור' כוונתו עד שנכנס כל האבר, ויש לפקפק בזה, אמנם גבי קטנה ונערה ודאי יש לצרף שיטת הרמב"ם והרי"ף שאינה טמאה מיד אחר ביא"מ ויש להקל כל זמן שלא נכנס כל האבר. חכמ"א – פחות מהכנסת כל האבר נחשב להעראה ואפשר להקל אם לא מצאו דם. חכמ"א – אפי' אם הוא לא הזריע נחשבת לביאה גמורה וטמאה היא (חוששין גם לצד שנאבד טיפת דם). ערוה"ש – קולת הרמ"א לגבי העראה צריך תלמוד. בדה"ש – חתן המספתק אם בעל ביאה גמורה יש לו להחמיר.

קולא שיש לסמוך על מנין ד' ימים אחר ד"ב (ולא בעינן ה' ימים כשאר נדה) ט"ז בשם מהר"ל מפראג – הטמאה משום דם בתולים מתחילה למנות ז"נ ביום ה'. סד"ט – אם פירסה נדה מיד אחר ביאת מצוה בעינן למנות מיום ו'.

היתר לו לישון על מטתה והיתר לה לישון על מטתו (אליבא דהט"ז), ועוד מו"מ בהרחקות נדה אחר ביא"מ

סד"ט, חכמ"א – כמו שהוא מותר לישון במטתה (לאחר שעמדה מאצלו), ה"ה שהיא מותרת לישון במטתו (כלו' גם הט"ז שאוסר בנדה בעלמא הכא מודה שמותר). חוקת טהרה (מנחת חן) – היתר זו כל זמן דהיא טמאה רק משום ד"ב (וכן משמע בבדה"ש). קנה בושם²⁰⁵ – היתר זו הוא רק בליל ביא"מ שלא הטריחוהו את הבעל לילך מהמטה, וכ' דהסכים הגאב"ד

203. סי' רס"ט סק"ב. 204. סי' ק'. 205. סק"י.

דטשיבין לדיוקו, אכן קשה להחמיר בדבר שגדולי האחרונים סתמו ונקטו להקל בכל ענין. מנ"י, סד"ט- אין להקל [כמו שנהגו] לאכול בקערה א' אחר ביאת מצוה. בדה"ש- ראוי לגעור במנהג גרוע שחתן וכלה נוסעים לבדם יחד מחוץ לעיר סמוך לעת חתונתם והיא נדה לכל דבר.

מציאת ד"ב אחר ביאה שניה (ובדיקה אחר שנמאצת בביא"מ)

ערוך השלחן- דם בתולים נמצאים הרבה פעמים גם אחר ביאה ב' וג', ולכן יש לבדוק הסדינים ולטמאותה אם נמצא בהם דם (וכ"פ שי' שבה"ל). אם לא נמצא דם אין חוששין לחיפוי ש"ז דרך אחר ביא"מ חוששין לזה. נתיבות אדם²⁰⁶ כתם שנמצא לאחר ביאה שניה טמאה ומכת בתולים אינה תלייה (בכתם קטן יש על מי לסמוך ולהקל). צמח צדק²⁰⁷ מצאה אחר ביאה שניה כתם כגריס ופחות היא מותרת אפי' הרגישה כאב. מחבר²⁰⁸ גם בביאה שניה ולאחר מכן אפשר לתלות כל דם שרואה בעת תשמיש על דם בתולים כל זמן שלא הפסיקה לראות דם בעת תשמיש ואין לאוסרה משום רמ"ת. רמ"א²⁰⁹ א"א להקל כנ"ל אם אין לה צער כלל בשעת תשמיש ודינה כשאר נשים הרמ"ת (ולא תלינן בבתולים). ערוך השלחן²¹⁰ הרבה מהגדולים הסכימו להרמ"א וכל שאין לה צער כלל אין לתלות בבתולים הרבה זמן. מנחת יצחק²¹¹ ודאי אין חיוב לבדוק א"ע אחר ביאה שניה, ומש"כ ערוה"ש לבדוק הסדין היינו כשהסדין לפנינו דאל"כ הוי מעלים עין מאיסור. חקר הלכה- אחר שנמאצת אחר ביא"מ יש לה לבדוק א"ע לברר אם היה דם בשביל פעם הבאה. אג"מ²¹² נתמעטו הבתולים בזה"ז ולכן אין לחשוש שימצא דם אחר ביאה שניה [אין חייב לבדוק], ואפי' רק אם הערה בביא"מ אם ראו טיפת דם קטנה לא חוששין בפעם ב' שיהיה דם אפי' אם בעל ביאה גמורה.

תליות בבדיקות ז"נ אחר ביא"מ

נתיבות אדם²¹³ בבדיקת ז"נ אחר ביאת מצוה אם יש לה בתולים שכבר נקרעו יש לתלות בזה ואינה סותרת. אכן אם נקרעו בתולים שלא נקרעו עדיין היא טמאה וסותרת ז"נ. נתיבות אדם²¹⁴ אפשר לבדוק בבדיקות ז"נ אחר ביאת מצוה בכה"ג שהיא מונעת מלנגוע במקום הבתולים.

הוציאו את הבתולים ע"י אינשטרומינט

מהרש"ם²¹⁵ אם נקרעו הבתולים ע"י אינשטרומינט של רופאים היא טמאה וצריכה לישב ז"נ. אג"מ²¹⁶ אפשר להקל בציור הנ"ל, כי דוקא ע"י ביא"מ היא מחמדה ומוציאה דם עם הבתולים. מנ"י²¹⁷ כתב להאג"מ שיחזור מפסק הנ"ל (בפוסקים מצינו כמה שכ' דבלית ברירא היו מצרפין את דברי האג"מ, וכ"פ במנחת חן. הגר"י ברקוביץ סבר דאין להחמיר בזה ויש לנו לסמוך על האג"מ).

206. כך השיב לי. 207. לובאוויטש יו"ד סי' קנ"ד. 208. סי' קפ"ז סעי' י"ג. 209. שם. 210. שם. 211. ח"ה סי' ס"א. 212. ח"א סי' פ"ה. 213. כך השיב לי. 214. כך השיב לי. 215. ח"א סי' ר"י. 216. ח"א סי' פ"ז. 217. ח"ד סי' נ"ח.

סימן קצד סעיף א

מו"מ במנהג לא לבעול תוך מ' לזכר ותוך פ' לנקבה מחבר- ז"נ תוך ימי לידה עולה לה. ש"ך- ר"ת ס"ל דלא עולה לה, ועפ"י דבריו מתחדש המנהג לא לטבול עד יום מ' ופ'. ש"ך- עו"ל מטעם חשש רחוק דתראה ולא תרגיש מפני דדמים מצויים או מטעם וסת דבה"ג. ט"ז- לא ניהא ליה טעם הנ"ל דר"ת ווסת דבה"ג, וחלילה להעניש מאן דמיקל וטובלת קודם מ' ופ'. נב"י- ראוי לבטל המנהג (כדכ' הרמב"ם).

מו"מ במנהג שלא בועלין על דם טוהר ט"ז- יושבת ז"נ מחומרת ר' זירא על דם שראתה בימי טומאה וטהרה דלידה. נב"י- מותר לפרוש באבר חי בראתה דם טוהר באמצע תשמיש. נחלת צבי- מאריך במו"מ בדברי נב"י הנ"ל ומסיק שנראה להחמיר וצריך לפרוש באבר מת.

בענין ברכת טבילה כאשר טמאה מטעם מנהג או חומרא תשובה מאהבה (ונב"י)- נסתפק אי מברכין על הטבילה על דם טוהר. חת"ס- יש לברך אטבילתה דאסורה מדרבנן (וכן חומרת ר' זירא דרבנו יונה) וממילא הטבילה מדינא. פ"ת- צ"ע כשהמורה מחמיר מספק בנוטה קצת לאדמימות או בשיעור גריס, היכי נברך אטבילתה.

סימן קצד סעיף ב

איך מחשבינן מ' יום לולד כאשר לא פירש מבעלה עבודת הגרשוני- תוך מ' יום מליל טבילה לא הוי ולד, אמנם טבלה לכתם צ"ע. תשובה מאהבה- לא חשבינן בטבילת כתמים וחוששין לולד (לא באו אלא להחמיר על ד"ת), וכ"פ חכמ"א. חו"ד- לא מקילים כלל (כל מפלת חוששין לולד) אפי' בראייה גמורה יש לחוש דנתעברה כבר ומ"מ רואה וסתה, וכ"כ סד"ט וחת"ס.

א"א לפה"ק בלא דם (עי' לעיל סי' קפ"ח ס"ג) נב"י- בין אם גרם הפתיחה מבפנים או מבחוץ. תפל"מ ושו"מ- חולקין על הנב"י. בינ"א וחזו"א הק' על נב"י מנליה דה"ה בגרם מבחוץ. אב"נ- הוכיח כנב"י מדברי ב"י. וכ"כ הגר"א (סי' קפ"ח סקכ"ג). נב"י- גם זקניה מעוברת אית להו דין דא"א לפה"ק בלא דם.

פתה"ק ולא יצא דבר תשובה מאהבה בשם נב"י- טהורה. וכ"כ חו"ד (אלא דמשמע מטעם דלא נפתח כ"כ).

סימן קצד סעיף ג

בצורות שונות אימתי חוששין לולד מחבר- לענין טומאת לידה מחמירין בכל צורות. תשובה מאהבה- ואפי' מדינא דגמ' דבעינן צורת אדם אינו אלא לטומאת לידה, דאסור לגרום מיתת צורת חיה ובכלל שפיכות דמים הוא. מע"צ, סד"ט- אם אין עצם בצורה לא חוששין לולד.

הבית

מראי מקומות

פירות

רכד

קיי"ל דימי טומאת לידה עולה למנין ז"נ
חת"ס- דברי הש"ך טע"ס, דבעינן ז"נ וי"ד יום (ולא בעינן ז"נ לאחר י"ד יום).

סימן קצד סעיף ד

אימתי תולין שיליא בולד ול"א שהוי ולד שני
מחבר- ולד חי ואח"כ שיליא תולין השליא בולד עד כ"ג יום (ש"ך- כ"ד יום עם יום יציאת
השליא). מחבר- נפל ואח"כ שיליא לא תולין השליא בנפל (וטמאה י"ד יום לשליא).

סימן קצד סעיף ה

עוד בענין הנ"ל
מחבר- שיליא ואח"כ ולד אין תולין השליא בולד.

סימן קצד סעיף ז

עוד בענין הנ"ל (בענין קשורה לדמות בהמה חיה ועוף)
ש"ך- אין אן בקיאיין בקשורה א"ל, ולעולם בעינן י"ד יום לשליא.

סימן קצד סעיף י

מו"מ בישיבה על המשבר אם צריכה ז"נ
נחלת שבעה- ישיבה על המשבר (אפי' עמדה אח"כ) בעיא ז"נ. חור"ד, סד"ט, כו"פ, נב"י-
חולקין.

סימן קצד סעיף יא

מחמירין מדרבנן ללידת איברין
מחבר- מדרבנן מחמירין ללידת איברין.

סימן קצה סעיף א

שחוק וקלות ראש
מחבר- אסור גם בשחוק וקלות ראש שמא ירגיל לעבירה. ש"ך (טור)- וכן אין להקל ראש
אפי' בדברים אם מרגילין לערוה. חמודי דניאל- גם יוצא לדרך אסור באשתו נדה בהרגל
דברים.

נתינת מתנה

כו"פ- נתינת מתנה מותר (ודלא כמנ"י). שבה"ל- אכן מתנה מיוחדת (שנחשב לקירבת
לבבות) אין להתיר.

בענין הרחקות לגבי חתן שאסור בייחוד עם אשתו נדה

גרא"מ הורוביץ²¹⁸ י"ל עפ"י הרא"ש בקיצור הל' נדה שאם יש איסור ייחוד אין הרחקות נדה, נ"מ לחתן שפירסה כלתו נדה קודם שבעלה שאסור להתייחד עמה. ראב"ד²¹⁹ בהדיא פסק שחתן האסור להתייחד עם כלתו גם אסור בהרחקות [לאפוקי הגראמ"ה]. גריש"א²²⁰ לכאור' לא פסק כהגראמ"ה (ומ"מ הוסיף שיש לעשות כל טעדיקי שאפשר לכסות מהציבור כדי להגן על בושות החתן והכלה, ולכן יש להקל בנתינת הטבעת תחת החופה). אג"מ²²¹ כתב אותו פסק כהגריש"א הנ"ל. הר צבי²²² נראה שפסק כהגראמ"ה [עיי"ש שרצה להתיר בכה"ג שע"כ יש רופא שם ולכן דמי לציור שאיסור ייחוד, שהרי א"א לעשות את העברת הדם אע"י גוונא שאין שם ייחוד]. סד"ט²²³ משמע שלמד גם ברא"ש הנ"ל כעין הראב"ד שהיו יסוד בגדרי פרישות (עיי"ש מש"כ שקצת התירו וקצת החמירו ומשמע דלא כהגראמ"ה אליבא דהרא"ש), והוסיף וכל המחמיר ע"ע קדוש יאמר לו. מחבר-ג"כ משמע כהראב"ד או כהרא"ש כמו שפירש הסד"ט הנ"ל, שכתב שאסור בהרחקות אבל בייחוד מותר.

סימן קצה סעיף ב

היתר לבעלה לסייע לה לטבול

נב"י- בא"א בענין אחר בעל יכול להשגיח על אשתו ואפי' לסייעה בטבילתה [אע"ג שנוגע בה]. נתיבות אדם²²⁴ אין לסמוך על נב"י הנ"ל להתיר לבעל לחתוך צפרני אשתו בכה"ג שהדליקה נרות שבת ושכחה לגזור צפורנה, ועדיף שתסמוך על זה שקבלה בטעות היתה ולגזור בעצמה.

נגיעה באשתו שמתה או נוטה למות (וע"ע בסוף הסימן בענין חולה)

שמש צדקה- אשתו נדה מתה מותרת ליגע בה. גרא"מ קלוגמאן²²⁵ אשתו שנוטה למות [והרופאים מתירין לנגוע בה], מותר לנגוע בה משום שיש בזה צד רפואה ופיקוח נפש של חיי שעה (ול"א בזה יהרג ואל יעבור). גר"ב פארסט²²⁶ ג"כ פסק שבפיקוח נפש מותר, אכן אין להקל אם זה נגיעה דרך חיבה. גרמ"ש קליין- אין איסור נגיעה כשהבעל נאז האשה [אין לו הכרה COMA].

נר ובשמים

ברכי יוסף- אסור להריח בשמיה (אפי' הסירה מעליה). יד אליהו- נדה אינה רשאה להחזיק נר לבעלה בין לטאבק בין לחמם בין להדליק מנורה. מחצית השקל²²⁷ אסור להריח בשמים שלה לברכת בשמים בהבדלה. אג"מ²²⁸ מותר לאשתו להחזיק את נר הבדלה והוא יהנה מאורו, ומשמע שהה"נ לבשמים. ששה"ל- נר הבדלה מותר כנ"ל, אפשר שיש להחמיר שהיא לא תאחוז את הבשמים.

הושטת תינוק

תשב"ץ- מותר ליטול מאשתו נדה תינוק דנושא א"ע (לאפוקי קטן, חולה, כפות) ויוצא מחיק

218. שבת יא.. 219. סוף שער הפרישה. 220. ח"ג סי' קצ"ה. 221. קונט' תורה והוראה ח"ה. 222. יו"ד סי' קנ"ד. 223. סקט"ו. 224. כך השיב לנו. 225. כך השיב לי. 226. פתחי הלכה. 227. או"ח סי' רצ"ז. 228. יו"ד

אמו. גרא"מ קלוגמאן²²⁹ – אין להקל בהושטת תינוק, רק אם הילד בעצמו קופץ מידה מותר לתפוס אותו.

זריקה

כו"פ – יש להקל לזרוק דבר כלפי מעלה ואשתו פושטת ידה ומקבלתו (הרמ"א לא אסר אא"כ זורק לה). סד"ט – מותר, אמנם יש להחמיר (והמחמיר בענינים אלו תע"ב).

נפיחה ונגיעה בבגדיה כשלוכשת אותן

מנ"י, מקו"ח – אסור לנדה להסיר מבעלה נוצה דרך נפיחה. הר הכרמל וכו"פ – חולקין וס"ל דאין להחמיר בזה. תשב"ץ – יש להתרחק מליגע בבגדיה בעודן עליה (אינן עליה – מותר). ערוה"ש²³⁰ – לא יגעו זב"ז אפי' בבגדיהם. יל"ע בכוונתו אם נגיעת בגד לבגד אסור.

נגיעה ע"י דבר אחר

גר"י ברקוביץ – יש להקל בנגיעה ע"י דבר אחר (כגון ספר) בצירוף של צורך גדול כגון שאינו יכול לישון מחמת פיהוקין של בת זוגו (ודמי להיתר של חולי לקמן סעי' י"ז). גרא"מ קלוגמאן²³¹ – החמיר בצירוף הנ"ל, כי אין לו היתר לזוז אשתו נדה. (והעיר בזה שצריכים להקפיד מאוד על כבוד אשתו).

סחיבת דבר כבד

אג"מ²³² – שיסחבו או ישאו דבר כבד יש לחוש ולאסור מצד דכל התרחקות יתירה עדיפא, ובמשא קל שאינה צריכה לסיועו אולי יותר חמור בזה דניכר קצת שהוא לחיבה.

סימן קצה סעיף ג

בענין קערה אחת

ש"ך – קערה א' בזא"ז מצרפן ג"כ לאכילה ואסור (אפי' אם נימא דאין איס' בשיורי מאכל). משאת בנימין – יש להקל כשאוכלים בני ביתו בקערה א' עם אשתו. פ"ת – אסור משום שיורי מאכלה, אמנם יש מקום להקל משום שלחן א'.

בענין היכר שלא אוכלים בקערה א'

רמ"א – אם בשעת טהרתה אוכלין בקערה א', נוהגין בשעת טומאתה לאכול בקערות בפנ"ע ולא בעינן עוד היכר. ש"ך – ב"ח משמע דהנ"ל רק כשאוכלים בנ"ב עמהן בשלחן ולאפוקי מסובין לבד, והש"ך כ' דדבריו אינן מוכרחין.

שיורי מאכלה

ט"ז – כל קולות שיורי כוס איכא גם בשיורי מאכל. גרא"מ קלוגמאן²³³ – ולכן מותר להעביר את שיירי מאכלה לקערה אחרת (ואין לחוש למחמירין בזה). ש"ך – שיורי כוס נלמד משיורי מאכל (משמע דס"ל דגם המחבר ס"ל הכי). יד אליהו – שיירי טאבק של אשתו מותר לבעל.

בענין היכר כשאוכלים עם אחרים

ברכי יוסף – י"א דבנ"ב עמהן בשלחן א' לא בעי היכר וי"א דאכתי בעי היכר (שערי ישועה

ח"ב סי' פ"ג. 229. כך השיב לי. 230. ס"כ. 231. כך השיב לי. 232. ח"ב סי' ע"ה. 233. כך השיב לי.

עפ"י ר"ן). גרא"מ קלוגמאן²³⁴ יש לעשות היכר בציור הנ"ל, אכן דוקא אם אין אחרים ביניהם [שיכול בתפיסת יד לנגוע במאכלה].

סימן קצה סעיף ד

מו"מ בשוירי כוס שלה

רמ"א- להוריק מכוס אל כוס מתיר שייריה אפי' חזרו לכוס א'. ש"ך- למלאות הכוס אחרי דשתתה חצי הכוס לא מהני. ש"ך- לא נוהגין להדיח הכוס בין שתייתה לשתייתו (ב"י כ' דהיו נוהגין כן). יד אליהו- אם התחיל בהיתר מותר להמשיך, כגון באה באמצע או פירסה נדה מותר לו לגמור שייריה. רמ"א- היא לא חייבת להגיד לו שאלו שייריה.

סימן קצה סעיף ה

מו"מ בשיבה על מטתה

ש"ך בשם ב"ח- מותר לו לישב על מטתה אפי' בפניה. ט"ז- חולק על הב"ח ואוסר אפי' שלא בפניה. פ"ת- אם אינה בעיר מותר לו לישב (או לישן) על מטתה. חכמ"א- גם על כרים שלה אסור (והיא אסורה לישן על כרים ידיה בפניו).

מו"מ בענין היא ישינה על מטתו

ט"ז- היא אסורה לישן על מטתו (פ"ת- רק בפניו וכן משמע בט"ז). מנ"י- חולק על הט"ז ומתיר.

מו"מ בספסל המתנדנד

רמ"א- יש מתירין ספסל המתנדנד כשאדם אחר מפסיק ויושב ביניהם (ומשמע דתינוק לא מהני). אג"מ²³⁵- רכב לא דמי לספסל מתנדנד [משום שהכסאות קבועות לרכב] ואין עיקר נדנוד מהנוסעים. גרא"מ קלוגמאן בשם חזו"א²³⁶- לא היה סומך על היתר הנ"ל, אכן יש להניח דבר ביניהם (כדברי האגודה, ע"י לעיל ברמ"א). נקה"כ- ספסל ארוך לאו משום הרהור (כדמשמע בט"ז) אלא משום דהוי כנגיעה או כישנים במטה א'. גרא"מ קלוגמאן²³⁷- עפ"י הבנה זו של נדנוד יש לאסור כל זמן שהבעל מזיז את אשתו, וכגון בכסא גלגלים או לדחוף כסאה. גר"י ברקוביץ- נגיעה ע"י דבר אחר מותר לצורך, והה"נ אם היא בכסא גלגלים שמותר לדחוף אותה.

סימן קצה סעיף ו

קול אשתו נדה

פ"ת- צ"ע אי מותר בקול זמר שלה, נר' דאסור וצ"ע. גרא"מ קלוגמאן²³⁸- לצורך מצוה כגון זמירות שבת וליל סדר אפשר להקל שתשיר עם בני ביתה (לא תרים קולה יותר מדי).

234. כך השיב לי. 235. יו"ד ח"א סי' צ"ב. 236. כך השיב לי. 237. כך השיב לי. 238. כך השיב לי.

בענין מטה אחת

פ"ת- הפרש כלשהו בין המטות מותר. חכמ"א- אפשר דאם המטות מחוברות בכותל מותר (משמע כשנוגעין המטות דמי לנדנוד). פ"ת- נר' דמטות שלנו העשויים כתיבה מוקף בנסרים למעלה מותר אם נוגעות זו בזו דלא נראין כמטה א'. שער המים- אע"ג דמהר"ם אלשקר התיר הוא והיא תחת כילה א' בתנאי דיש לכל א' כסת בפנ"ע, נכון להחמיר אא"כ יתלו מחיצת סדין ביניהם שאינו רואה אותה עוד.

סימן קצה סעיף ז

מו"מ בענין ממוזרות ואם תלוי בביאת איסור (ונ"מ להזרעה מלאכותית מזרע של אחר) ט"ז- רבינו פרץ כ' דאם אין ביאת איסור (כגון דנתעברה מש"ז דעל סדיניו) הולד כשר לגמרי. וכ"פ ב"ש וח"מ. אג"מ²³⁹- פסק כהט"ז ונר"כ הנ"ל עפ"י רבינו פרץ. מנחת שלמה²⁴⁰- עפ"י תוס' יבמות טז: פסק שגם בלא ביאת איסור הולד ממזר, דלא כרבינו פרץ (מפני שאין לנו להכריע מח' ראש' זה, וגם תוס' גופייהו כתבו שהעיקר כנ"ל, ולכאור' ר"פ סבר כתי' הב' שם). מנחת יצחק²⁴¹- ג"כ פסק כהגרשז"א שיש להחמיר דלא כהאג"מ, אלא עיי"ש שמחמיר גם בגוי, משא"כ גרשז"א סבר שזרע גוי עדיף [אך שהוא דבר מכוער] כי קיי"ל שודאי לא הוי ממזר (מנחת שלמה שם אות ד').

סימן קצה סעיף ט

מו"מ אם קיי"ל שיש לה לנוול את עצמה גר"א- מחבר פסק כאבות דר"נ שיש דין לכ"ע שרוח חכמים נוחה מנדה המנוולת את עצמה. חכמ"א (וערוה"ש)- לא מביא את אבות דר"נ הנ"ל (משמע לכאור' מפני דקיי"ל כר"ע ופליג עלייהו, וכ"נ ברשב"א).

האם יש להחמיר בהרחקות

סד"ט- וכל המחמיר [בהרחקות] קדוש יאמר לו. כו"פ- אין להוסיף פן יגרעו ח"ו.

סימן קצה סעיף י**מו"מ להושיט לו קערה מיוחדת שלו**

ש"ך- רשב"א מתיר למזוג לו כל משקה חוץ מין (משמע דס"ל דמותר להושיט לו כל משקה ומאכל), אמנם נקטינן כסה"ת דלהושיט לו קערה המיוחדת לו אסור, וכן שאר משקין אסור. ט"ז- אע"ג דרמ"א משווה אכילה לשתייה (לענין שייריה) מ"מ מותר לה להביא לו מאכלו דזו הוי מעשה עבדות ואין בזה קירוב כמו מזיגת הכוס. וכ"פ ערוה"ש. ש"ך (על רמ"א שהוסיף תיבת בפניו)- ב"ח כ' דלהושיט בפניו דינו כמזיגה בפניו ואסור, אמנם אינו מוכרח והרא"ש מוכח דמותר בכה"ג דמזגה שלא בפניו. [וא"כ לפ"ז אין לאסור הושטת קערה מיוחדת שלו].

239. אה"ע ח"א סי' ע"א. 240. תנינא סי' קכ"ד. 241. ח"ד סי' ה'.

מו"מ בסתירת דברי ש"ך הנ"ל

עצ"ל, תוה"ש, פ"ת- הביאו הך דהש"ך סק"ג שאסר להושיט לפניו קערה מיוחדת לו (אפי' דהש"ך חילק בין יין לשאר דברים). וכ"פ שה"ל. סד"ט- הש"ך התיר אליבא דהרמ"א והכי קיי"ל (ואפשר שהסד"ט סבר שהש"ך דאסר הוא רק אליבא דהמחבר). מחצה"ש- הש"ך ס"ל שאין זה אלא חומרא בעלמא בכה"ג שאין ההושטה (דהיינו מזיגה) לפניו. וכ"פ בדה"ש. פרי דעה- יש לחלק בין אם לקחה מהקערה המשפחתית לפניו והניחה על קערתו לפניו שאסור, לבין אם היא הניחה את המאכל על קערתו שלא בפניו ורק הניח את קערתו לפניו שבוזה מותר.

סימן קצה סעיף יא

הצעת מטה בפניו אסור בדבר שאין בו טורח מחבר- הצעת מטה שלא בפניו מותר, והצעה שהוא טורח ואינו דרך חיבה מותר אפי' בפניו. ששה"ל- בזה"ז נר' שהכרים הן בלא טירחא ואסור, ולפעמים כיסוי הסמיכה (או הצעת המזרון) בטירחא ומותר.

גם הוא אסור להציע את המטות בפניה ערוה"ש- כ"ש שהוא אסור להציע מטתה לפניה. וכ"פ בדה"ש כוותיה, וכן דייק בחכמ"א ובס' האשכול.

הצעת המטה בבוקר אחרי שקמו מהמיטות לא נחשב לשימוש של חיבה גריש"א- אין איסור בהצעת המטה לפניו כאשר היא מסדרת את המיטות [ואת החדר] בבוקר.

סימן קצה סעיף יב

מו"מ ביציקת מים

ט"ז- אסור ליצוק לו מים, אמנם להכין לו מים מותר. ש"ך (רבנו יונה)- אסור לתת לפניו מים לרחוץ [ומשמע שרק בפניו אסור]. גרא"מ קלוגמאן²⁴²- אין איסור יציקה אלא בפניו.

גם הוא אסור ליצוק לה

כנה"ג- משמע דגם אסור לו ליצוק לה. וכ"פ בדה"ש עפ"י ערוה"ש וחכמ"א וספר האשכול.

נגיעה ע"י דבר אחר

ט"ז- נגיעה ע"י המים שזורק עליו לא היא נגיעה אסורה, אמנם נגיעה ממש ע"י דבר אחר (כגון מקל או ספר וכיוצ"ב) אפשר שהט"ז אוסר. (אכן יש היתר לצורך כגון חולה כמבואר בתורה"ד לקמן בסוף הסימן).

סימן קצה סעיף יג

איסור מזיגה ושגירה

מחבר- אסור למזוג לה, גם אסור לשגר לה (כוס של יין), אם אחרים שתו קודם היא מותר. פ"ת בשם יעב"ץ- ראוי להחמיר אפי' אם שתו אחרים (בכוס מיוחד לה). גרא"מ קלוגמאן²⁴³- אם שדר לה את הכוס באיסור אין צורך להחמיר לא לשתות את הכוס.

סימן קצה סעיף יד

היתר לאכול עמה אחר ז"נ

ש"ך- כל ימי ליבון (אפי' יום ז') אסור לאכול עמה, ראב"ן כ' אחר ז"נ קודם טבילה כשר ונאה.

שבוש הוא להקל בהרחקות כדי להסתיר נדתה

ש"ך- אנשים האוכלים עם נשותיהם שלא ירגישו בני הבית שבוש הוא וכו'. אג"מ²⁴⁴- אין ענין להצניע את נדותה, מעולם לא הצניעו כמש"כ הב"ח והש"ך.

סימן קצה סעיף טו

מחבר מיקל שהיא תשמש לו דוקא משום שאינו מרגיל לה

מקור חיים- מה שמיקל המחבר כאשר הוא חולה, היינו דוקא אם הוא חולה ממש, אמנם אם אין לו אלא מיחש וכאב בעלמא דיש לחוש שיבוא לידי הרגל דבר אסור (כי עתה אין לחלק בין הוא להיא).

מזיגת הכוס לחולה

ש"ך- מזיגת הכוס לחולה מותר כי יש לסמוך שאין איסור אלא ביין ובמזיגה והנחה בפניו (משמע במחבר וש"ך סע' ט"ז דמותרת לה ליגע בו). גרא"מ קלוגמאן²⁴⁵- וה"ה שמותר לו לאחוז את הכוס בשבילה כשהיא חולה והיא שותה מהקש (אם אינה חולה אין להקל אע"ג דלא דמי לנגיעה והושטה מ"מ לא ראוי להקל בקירבה זה).

סימן קצה סעיף טז

אם אשתו חולה יש לשכור אשה שתשמשנה

רמ"א- אין לה מי שישמשנה הבעל מותר בכל. פ"ת (רדב"ז)- ואפילו היא חולה שאב"ס. (ועי' ש"ך לקמן סעי' י"ז שמשמע שדברי הרמ"א דוקא, ואסור אם אב"ס). כנה"ג- כאשר האשה חולה חייב לשכור אשה שתשמשנה (תרוה"ד). (והוסיף שאם אין אחר ההיתר הוא משום שאין דרכי נועם שיניחנה שתמות, עיי"ש).

243. כך השיב לי. 244. יו"ד ח"ב סי' ע"ז. 245. כך השיב לי.

סימן קצה סעיף יז

מו"מ במח' ב"י ושי"ך בדעת רמב"ם ורמב"ן מחבר – פירש בב"י שהרמב"ם סבר שגם אם אין עוד רופאים וגם במקום סכנה אסור לבעל לממש את הדפק משום שהוי אביזריהו דג"ע. אכן הרמב"ן מתיר כשאין רופאים זולתו כי ס"ל שאינו אלא איס' דרבנן. וצ"ע לדינא. שי"ך – צ"ע כי גם הרמב"ם מודה שאם אינו דרך תאוה וחיבה ביאה דאינו אסור מה"ת. ומ"מ בלי סכנה לכ"ע אסור. ב"ש – כתב כהב"י אליבא דהרמב"ם (וצ"ע עליו ועל הב"י כי הרמב"ם לא הזכיר אלא דרך חיבה או דרך הנאה).

בענין יהרוג ואל יעבור באיסור נדה (וע"ע לעיל סעי' ב' בענין אשתו שנוטה למוות) ב"י, שי"ך – מבואר שס"ל כי נגיעת נדה האסורה מה"ת אומרים בזה יהרוג ואל יעבור. חכמת שלמה²⁴⁶ – צ"ע אם יש יהרג ואל יעבור בנדה. (ילה"ע שר"ת סבר שנדה לא היא ג"ע). שו"ת פנ"י²⁴⁷ – נר' שיעבור ואל יהרג, אכן אם הוא נהנה אפשר שאין ראייה שמותר ולכן מסיק שהוא להלכה ולא למעשה, עיי"ש.

מו"מ בנגיעה ע"י דבר אחר תרוה"ד – נגיעה ע"י דבר אחר והושטה יש להתיר מטעם חולי, אכן נגיעה ממש אסור ולכן אסור לממש הדפק. מקור חיים – יש להניח בגד על הדפק ואז מותר לבעלה הרופא לממש הדפק. גרא"מ קלוגמאן²⁴⁸ – אם אשתו נדה נפלה על הרחוב וא"א לה לקום בלי עזרה מותר לעזור לה ע"י הפסק בגד [ואין צורך לקרוא לאחרים, לא דמי לציור של חולה שצריך לשכור אחר לשמשה].

מנהג לא ליכנס לבית הקברות וביכנ"ס חמודי דניאל, חיי אדם – נהגו הנשים לא לילך לבית החיים להתפלל בימי נדתה. רמ"א²⁴⁹ – מנהג שלא ליכנס לביכנ"ס או להזכיר השם או ליגע בספר בימי ראייתה אע"ג שמדינא מותרת בכל. אמנם בימים נוראים שהוא זמן שרבים מתאספין ותהיה לה עצבון גדול להיות בחוץ כ"ע נוהגין היתר. משנ"ב²⁵⁰ – מנהגנו שנכנסות ומברכות רק שלא תסתכל בתורה בעת הגבחה. משנ"ב²⁵¹ – הביא את דברי ח"א הנ"ל שאין ליכנס לביה"ק עד שתטבול.

סימן קצו סעיף א

זמן הפסק טהרה ערוה"ש – סמוך לשקיעה היינו חצי שעה או שעה (כעין שעה ורבע דרבי יהודה, והכי הורה הגרא"מ קלוגמאן שעה ורבע). רמ"א – הפסק טהרה הנעשה בשחרית מהני בדיעבד (לכת' יש לעשות סמוך לשקיעה כהמחבר).

מו"מ אם הפסיקה בטהרה אחר שהקהל התפללו ערבית וכיוצ"ב רמ"א – נזהרין לכת' לא לפסוק בטהרה אחר דהתפללו הקהל ערבית (שי"ך – אע"פ שהיא לא

246. הגה' על יו"ד סי' קנ"ז. 247. אה"ע ח"ב סי' מ"ד. 248. כך השיב לי. 249. או"ח סי' פ"ח ס"א. 250. סי' פ"ח סק"ז. 251. סי' פ"ח סק"ז.

התפללה). ש"ך- רמ"א מודה דאם הפסיקה קודם ברכו ואח"כ ראתה באותו יום דיכולה להפסיק אחר ברכו, בדעיבד אין לחוש. ש"ך- אם היא התפללה ערבית (או קבלה שבת) ג"כ כמו הקהל אין להקל אחר כ"ד שעות (אע"ג דמהרי"ל משמע דמהני אפי' בדכבר התפללה גם היא). מחצה"ש- צ"ל דכוונת הש"ך היא דאין להפסיק ו' שעות אחר חצות היום. דגמ"ר- דברי הש"ך דכ"ד שעות תמוהין וקיי"ל דיש לה עד סוף היום. בדעיבד אפשר להקל אפי' התפללה גם היא ערבית. ב"ח- רמ"א מודה דאם לא ראתה שום דם אלא דלא הפסיקה עדיין והקהל כבר קבלו שבת היא עדיין יכולה להפסיק בטהרה מבעו"י.

אין להפסיק בטהרה אחר שקיעה

אג"מ²⁵²- מותר בדעיבד לסמוך על ס"ס ולהפסיק בטהרה כמה דקות אחר שקיעה (בנוי יורק תשע דקות), אכן היתר זה דוקא למי שמחמיר לר"ת במוצ"ש (והוסיף הגרמ"פ דיש לפלא על מאן דמיקל במוצ"ש ולא חש לר"ת). גר"מ הלברשטם- אין לסמוך על הפסק טהרה הנעשה אחר שקיעה.

אין לסמוך על רוב דהזכרון יוסף שפסקה לראות

סד"ט- אין לסמוך על זכרון יוסף דמיקל לומר דעפ"י רוב אמרינן אחר ז' ימים דהפסיקה לראות. דאפי' אם אפשר לסמוך עליו מה"ת, מדרבנן ודאי בעינן להפסיק ע"י בדיקה. רעק"א²⁵³- ג"כ חולק על זכ"י. חזו"א²⁵⁴ גם כתב דלא כהזכ"י.

סימן קצו סעיף ב

מו"מ בהפס"ט ומוך ביום ראשון לראייתה

מחבר- יום א' דראייתה א"א להפסיק אלא ע"י מוך דחוק ושיהא שם כל ביה"ש. רמ"א- בדעיבד אם בדקה סמוך לביה"ש ומצאה טהורה ולא היתה שם כל ביה"ש סגי בהכי. סד"ט- רמ"א הנ"ל היא שיטה חדשה שלא נמצאת בראשונים, וא"א לסמוך עליו בזה. דגמ"ר- כל בדיקת יום א' דראייתה קודם מנחה קטנה לא מהניא.

מו"מ בענין הנ"ל כשמצאה כתם

ש"ך בשם מעדני מלך- כתם אפשר להקל ולהפסיק בטהרה בשחרית. דגמ"ר²⁵⁵- משמע דהש"ך הנ"ל איירי בכתם ודאי מגופה. סד"ט- משמע אפי' בכתם ודאי מגופה.

מו"מ בענין הנ"ל כשסתרה ז"נ שלה ע"י בדיקת עד שיצאה טמאה

ערוה"ש²⁵⁶- מעיקר הדין נשי ידין יכולות לעשות בדיקת הפס"ט בשחרית (שמפסיקין ביום ה' לראייתן), רק אם ראתה בז"נ או ע"י בדיקה ואפי' כתם יש להפסיק סמוך לביה"ש. לבושי עז- מנהג המורים הוא שסתירה תוך ז"נ ע"י בדיקה בעד בדוק לא בעיא מוך מדינא כשמפסיקה באותו לילה. גר"מ הלברשטם- היה נוהג כמנהג המורים הנ"ל. לבושי עז- אכן הגריש"א היה מיקל רק ביום א' לז"נ (יום אחר ההפסק), אמנם ביום ב' ולהלן בעיא מוך מדינא. גר"י ברקוביץ- כעין פסק הגריש"א הנ"ל, אלא דפסק דוקא מיום ד' דז"נ ולהלן דבעיא מוך מדינא.

252. ח"ד סי' י"ז אות כ"ו. 253. סי' ס'. 254. סי' צ"ב סקכ"ב. 255. סעי' י'. 256. סעי' כ'.

מו"מ אם כל יום יש לחוש דהוא יום א' לראייתה חו"ד- יש לחוש לכל יום שהוא ראשון לראייתה וממילא בעינן מוך מדינא. חכמ"א²⁵⁷- פסק כהרמ"א דמוך הוא חומרא לכתחילה (רמ"א כ' בהדיא דלא כהחו"ד שכ' דמוך הוא חומרא לכת').

סימן קצו סעיף ג

מסיחה דעתה מו"נ שלה פ"ת בשם מעיל צדקה- ימים שהחזיקה עצמה כטמאה א"א לספור לז"נ. וכ"פ הסד"ט. חכמ"א²⁵⁸- ג"כ פוסק כנ"ל דאם מסיח דעתה תוך ז"נ וחושבת שהפסיקה מניינה אינו עולה לה לנקיים. חשב האפורד²⁵⁹- ממסורת הטעפליקער הקיל כהצ"צ לובאוויטש²⁶⁰ דלא קיי"ל כהמע"צ והסד"ט. גר"מ הלברשטם- אם יש מעל"ע שהסיח דעתה מהנקיים פוסקים כהמע"צ.

תוך גי"ר מצאה כתמים על בגדי נדותה פ"ת בשם מעיל צדקה- סומכת אשה על טביעות עינה בכתמים שבבגדה. פ"ת בשם מעיל צדקה- בגי"ר אין תולין כתמיה בימי נדתה (עי' לקמן סעיף י' מש"כ בענין בגדי נדותה).

בענין לבישת לבנים אג"מ²⁶¹- אין לסמוך על תחתונים שהם מהודקים היטב, ולכן יש להניח סדינים לבנים. חכמ"א²⁶²- ראוי לקונסה אם לא לובשת לבנים. ולעיל (קיג.מ) כתב דראוי לקונסה אם לובשת חלוק אינו בדוק. חזו"א²⁶³- אין רחיצה ובדיקה לרגע בחפזון מועיל כלום. אג"מ²⁶⁴- רבע שעה אחר רחיצה אפשר להפסיק בטהרה (לכאור' איירי שרחצה גם בפנים). גרשז"א²⁶⁵- יש לה ללבוש פא"ד לכן ע"ג תחתונים (אע"ג דכתם הנמצא על פא"ד טהור דאמק"ט). משמרת טהרה- ג"כ כתב עצה הנ"ל אכן משמע דוקא בכה"ג דיש לה דם אחר לידה (משמע דוקא בדיעבד דשעת הדחק).

סימן קצו סעיף ד

מו"מ בספירת ז' נקיים ע"י בדיקות חו"ד- ז"נ מדאו' בעי בדיקה. חת"ס- סגי להשגיח ע"ע שחרית א' שלא נפתח מקורה. רעק"א- לכת' בודקת עצמה וחלוקה כל יום דז"נ. נב"י, מהר"ם בר ברוך, רדב"ז- אין צורך לה לספור את ימיה (סד"ט- דספירה בז"נ היינו בדיקה), ודלא כהשל"ה.

ראיית דם בלא הרגשה אם סותרת אי לאו חו"ד- דם בלא הרגשה סותר מדאו'. אכן אם מצאה דם ויש בו ספק אם הוא מעלמא אינו סותר מגזה"כ דדם ולא כתם. חת"ס²⁶⁶- מביא ספר אבני מלואים שחולק על החו"ד, וכ"כ

257. כלל קי"ז אות ד'. 258. כלל קי"ז אות י"ב. 259. ח"ב סי' ק'. 260. סי' קנ"ה. 261. ח"ד סי' י"ז אות כ"ז. 262. כלל קי"ז אות ח'. 263. סי' פ"א. 264. ח"ב סי' ע"א. 265. מובא באוצרות טהרה. 266. סי' קע"ז.

רעק"א סי' קפ"ג עפ"י ש"ך לקמן סק"ג. סד"ט²⁶⁷ ש"ך ורמ"א ותש' אחרונים הקילו דלא סותר, אכן איהו גופיה סבר דראייה ודאי מגופה סותר יומה.

בענין בדיקות א' וז' ושיטת ר' הנינא

מחבר- י"א דבעינן בדיקה או ביום א' או בז' או באחד מהאמצעים וי"א דבעינן א' וז', ואין להקל. סד"ט- פירש את שיטת ר"ח (י"א המחמירים הנ"ל) דבעינן דוקא יום א' וז', וקיי"ל משום דבעינן ספורין לפנינו (ומש"ה אין להקל בלא בדיקה ביום א', וגם אם הסיח דעתה אינה עולה לנקיים). צ"צ לובאוויטש²⁶⁸ ר"ח לא בעי ספורין לפנינו, ומביא ב' דעות אם צריך להחזיק מה"ת ביום א' או רק מדרבנן (ולא קיי"ל כחומרת המע"צ לגבי היסח הדעת). צ"צ לובאוויטש²⁶⁹ הא דאין לה אלא יום ח' בלבד צ"ל דא"א להחזיק בטהרה אם עברה ז' ימים בלא בדיקה. וכ"פ החזו"א²⁷⁰. ולכן אפי' בדעתה לדלג יום קודם שמתחיל ז"נ לכ"ע לא מהני בדיקה ביום ח', ודלא כסד"ט. ערוה"ש²⁷¹ חומרת המחבר דאין להקל לאו דוקא יום א' וז', דרק בעינן ב' בדיקות בז"נ. דגמ"ר- סגי בהפסק טהרה ובדיקה א' בימים האמצעיים ובדיקה ביום ז' (בנב"י חזר מזה). נב"י- סגי בהפס"ט וביום א' ג' וח', וכן בהפס"ט ג' וט' (דהו"ו כא' וז' ומשמע דאמצע וז' לא מהני). קנה בשם, שי' שבה"ל- בדקה יום א' וביום ז' בדקה ביה"ש, יש להקל מטעם ס"ס (ספק כדעה א', ספק יום). חת"ס- לנתה עם בעלה בדיעבד סומכין על בדיקת א' או ז', אבל לא סומכין על בדיקה א' באמצע. שי' שבה"ל- לנתה דוקא. [כ"פ הגר"צ ריבלין²⁷² אם אין הרבה דחוקים אחרים שהרי בדה"ש מצדד להקל דלנתה לאו דוקא].

מו"מ בנשים שיש להן מכות

חכמ"א²⁷³ במקום עיגון אפשר לסמוך על י"א המקילים דסגי בבדיקה א' תוך ז"נ. ערוה"ש²⁷⁴ מורין לנשים המוכות ולוקות בחדרי בטנן במכות ופצעים תוך הרחם ובדוחק גדול מוצאות בדיקות נקיות דיש להם לסמוך על י"א המקילים דסגי בבדיקה א' תוך ז"נ. חו"ד- בעינן הפסק טהרה ויום א' דז"נ נקיים לגמרי (מכה שמ"ד לא מהני לתלות). חת"ס- בכה"ג דהיתה לה מכה שמ"ד קודם דנטמאת וטמאווה ביום וסתה אחר שעבר זמן דמסתמא כבר סתם מקורה יש לה להסיח דעת מכל כל ביה"ש ותשגיח ע"ע אם לא נפתח מקורה אז תפסוק בטהרה.

סימן קצו סעיף ו

בענין בדיקות חו"ס

מחבר- לכת' כל הבדיקות עד מקום שהשמש דש וגם חו"ס, ואם קשה לה להכניס כ"כ בעומק רק הפס"ט ובדיקת יום א' תהיינה עד מקום שהשמש דש. רמ"א- אם לא בדקה עד מקום שהשמש דש, יש לה לעשות כן בשאר הימים, ובדיעבד אם בדקה היטב חו"ס סגי לה. נתיבות אדם²⁷⁵ מסורת המורים שאם הכניסה עד קשר שני שבאצבעה סגי לה כשיטת הרמ"א הנ"ל. פ"ת בשם נב"י- כואב לה הרבה אין צריכה בדיקה חוץ מיום א' וז', ומ"מ טוב

267. סי' קצ"ד סק"ד. 268. סי' קנ"ה. 269. סי' קנ"ה. 270. סי' צ"ב סק"ח. 271. סעי' כ"ה. 272. כך השיב לי. 273. כלל קי"ז אות י"ב. 274. סעי' כ"ו. 275. כך השיב לנו.

להצריכה קינוח מבחון. נב"י- הפסיקה ע"י מוך דחוק אפשר לסמוך ע"ז לבדיקת חו"ס דיום א' (ספירת לילה כרש"י ובצירוף דלא בעינן חו"ס אלא להפס"ט כרמב"ן). נתיבות אדם- יש לה להסתובב פעם א' וללחון על כותלי ביה"ח אחר שהכניסה אצבעה בכל העומק כפי כוחה. אג"מ, חוט שני- בדיקת מוך בלא סיבוב מועיל ג"כ לבדיקת חו"ס מפני שמתקמץ שם משך הזמן שנמצא בבשרה ונכנס לחו"ס. רעק"א²⁷⁶ אם א"א לה לבדוק בחו"ס, אם תבדוק בשפופרת עד פתיחת הרחם (או מקום שהשמש דש) סגי בכך.

אין למרח את העד בדיקה

נתיבות אדם²⁷⁷ אין להרטיב את העד בדיקה, אכן היא יכולה למרח או"מ כמה שעות קודם הבדיקה. שלחן הלוי- אפשר למרח או"מ במשיחה קודם הבדיקה, אלא דבשבת א"א ללחון על המשחה משום איסור ממרח.

דם על עד בדיקה שאינו עובר מעבר לעבר

דרכ"ת²⁷⁸ בשם מהר"י ברונא- אם מה שנכתם על העד לא נבלע בב' צדדי העד יש מקום לסמוך להקל דלא הוי דם נדה, דקבלה בידו דדם נדות וזיבות (לאפוקי דם מחמת חיכוך) פולט מעבר לעבר. [והכל לפי ראות עיני המורה].

סימן קצו סעיף ט

בזה"ז כל שאינו מרבה בבדיקות הר"י משובח

אג"מ²⁷⁹ מה שכתב השו"ע דריבוי בבדיקות משובח אינו כן בזמנינו (וכ"פ חשב האפוד, באר משה, וגר"מ הלבשרשטם), דהיום מחמירין על הרבה ספיקות במראות דם (יותר ממה שהיו מחמירין בזמן השו"ע).

סימן קצו סעיף י

מו"מ אם תולין בגי"ר במכה שידוע שמוציא דם

רמ"א- כתם יתר מכגריס אין תולין בגי"ר אא"כ יש לה מכה שידוע שמ"ד. ש"ך- לא תולין במכה שמ"ד בגי"ר, אא"כ דמי למוכת שחין דדם יוצא ממנה תמיד ודמי למאכולת. בית אפרים, פני"מ- תלייה בימי נדתה עדיף טפי ממכה שידוע שמ"ד (דדמי למוכת שחין). [ודלא כמע"צ לעיל סע' ג']. חת"ס- מכה שעוברת בכמה ימים (עורק זהב) אין תולין בגי"ר.

לפעמים אפשר להקל בגי"ר

דגמ"ר- יושבת ז"ג משום כתם יש להקל בגי"ר (עפ"י ש"ך סע' ב') וק"ו בז"ג דתבעוה לינשא. ברית אברהם- הה"נ יש להקל בגי"ר באשה שמטמאין אותה משום שהגיע עת וסתה ויש לה מכה שמ"ד (וטמאה מטעם וכי לעולם לא תראה).

מו"מ אם מונין גי"ר מההפסק בכה"ג שהוא קודם ספירת הנקיים

עבוה"ג (וסד"ט)- בדקה עצמה והפסיקה לראות ואכתי לא הפסיקה בטהרה, יש להקל בגי"ר

276. ס' ס'. 277. בהקד' לבנין בית נאמן. 278. ס' ק"צ ס"ק רכ"ח. 279. ח"ד ס' י"ז אות כ"ח.

מעט בדיקתה. צ"צ מחמיר. חת"ס- אמרה ברי לי שבדקתי שפיר יש להקל. אג"מ²⁸⁰- רוב הפעמים יום שהפסיקה בו לא ראתה ממש ולכן יום ג' לז"נ הוא כבר נחשב ליום ד' מסגירת המעיין לענין גי"ר. אכן אם ראתה ממש ביום שהפסיקה בו יום ג' לז"נ הוא תוך גי"ר ויש להחמיר בו.

מצאה את הכתם אחר גי"ר

תפארת צבי- חומרא דגי"ר רק כשמצאה את הכתם בגי"ר. בית אפרים חולק (אכן תלייה בימי נדתה ובמכה המ"ד סגי).

כתם הנמצאת בגי"ר על אמק"ט וצבוע וכתם קטן

חמדת שלמה- כתם על דבר שאמק"ט טהור גם בגי"ר. מעיל צדקה- כתם על בגד צבוע טהור גם בגי"ר. [פ"ת²⁸¹ בשם עמודי כסף- אין תולין בגי"ר]. ש"ך, פ"ת- שאני מאכולת תולין בהן בגי"ר משום דשכיח טובא וא"א ליזהר, ולהכי כ' חמודי דניאל אם אפשר ליזהר מפשפשין ולא הזהיר א"א לתלות בהן בגי"ר. מע"צ- ס"ל דעיקר טעם דתרוה"ד לא משום דא"א ליזהר, ולעולם לא גזרו על כתם קטן ולכן גם בגי"ר תולין להקל.

סימן קצו סעיף יא

מו"מ בה' ימים משום חשש פליטת ש"ז

ש"ך- אפי' אין בעלה בעיר לא מונים עד יום ו' לראייתה. של"ה- בלא שמש קודם ראייתה יש לה למנות מיום ה' כדי למנוע טבילה בליל שבת דבא לאחר יו"ט דמרחיקין החפיפה מטבילה. סד"ט- בנידון זה אפי' שמש אפשר למנות מיום ה'. ערוה"ש²⁸²- מציור הנ"ל יש ללמוד לשאר דברים שיש בהם צורך גדול שאם ביכולתה יש לה למנות מיום ה'. אג"מ²⁸³- ולכן אשה שיש לה וסת קצר והביוץ לעולם קודם טבילתה וא"א להתעבר, אפשר לה להקדים ולמנות מיום ה' (ולא ישמשו ביום קודם ראייתה, ובמצטערים טובא אפשר להקל גם בשמשו קודם ראייתה כהסד"ט הנ"ל). הרב מטשיבין- אין למנות מיום ה' בציור הנ"ל, אלא שיכולה לא לטבול ובחודש הבא לפסוק מיד ולמנות (כ"פ הגרא"מ קלוגמאן). אג"מ²⁸⁴- אין לעשות כנ"ל, שאם לא קיים פר"ו חייב לבעול בכל עונה (ולכן יש להקל ולמנות מיום ה'). חזו"א²⁸⁵, גריש"א- פסקו כאג"מ הנ"ל. [חזו"א הוסיף דאין לעשות שום עצה עד שנה אחר נשואין]. תשובות והנהגות- ג"כ פסק כחזו"א ואג"מ הנ"ל, והוסיף שאם אפשר לה לעשות הפס"ט ביום ג' א"כ ודאי יש לייעץ לה כדברי הרב מטשיבין הנ"ל לדלג חודש. ש"י שבה"ל- בציור הנ"ל יש לה לעשות שאלת חכם. פ"ת- אי נטמאת משום לידה כבר לא שייך המתנת ה' ימים לראייתה (עפ"י דגמ"ר). ש"ך- יש מקום להקל בכתמים למנות מיד כשלא שמשה, אמנם המנהג כלבוש דממתנת ה' ימים. פ"ת- נטמאת בדם טהור (חומרת גאונים) יש להקל בדלא שמשה למנות מיד (כ"ש משיטת הש"ך גבי כתם). חת"ס חולק וס"ל דאין להקל דדימוהו ממש לדם נדה. פנ"י, מע"צ, סד"ט- ראתה מיד אחר טבילה קודם ששמשה מונה מיד ז"נ. נב"י חולק.

280. ח"ג סי' נ"ו אות א'. 281. סי' ק"צ סקכ"ב. 282. סע' מ'. 283. ח"ד סי' י"ד אות כ"ב. 284. שם. 285.

אימתי אפשר להצטרף פרישתם למנין ה' ימים

באר משה, הגר"מ קליין- אפשר לסמוך אם נפרשו משום רפואה להצטרף למנין ה' ימים. אג"מ²⁸⁶ – לגבי אבילות ויוה"כ שאסור מצד הדין אפשר להצטרפם למנין ה' ימים (ולא כחומרת הדרכ"ת בשם תוס' ירושלים) משא"כ פרישה מטעם רפואה דלא נחשב לאינשי לאיסור מצד הדין א"א להצטרף למנין ה' ימים. גר"מ הלברשטם, גר"צ ריבלין- אם פירשו מצד הדין (ואח"כ נתגלה שהיתה טהורה) אפשר להצטרף למנין ה' ימים. בדה"ש- אם נתגלה למפרע שהיתה טהורה א"א להצטרף למנין ה' ימים.

מו"מ כאשר ראתה ביה"ש ומסתפקת איזה יום הוא יום א' מה' ימים

ששה"ל- יש לדייק מהש"ך סק"ט שרק בכה"ג של ודאי יום והתפללו ערבית יש להקל, ובספק הנ"ל קי"ל לחומרא ומונין מהלילה. אמרי ברוך²⁸⁷ – מסתפק בדין הנ"ל, ונשאר בצ"ע. שערי טוהר, בדה"ש, מראה כהן- בספק הנ"ל קי"ל לקולא ומונין מהיום [וכ"מ בשו"ת מהרש"ל סי' פ"ב שהביא הש"ך סק"ט]. מראה כהן- כנ"ל להקל, ויש להקל עד י"ג וחצי דקות אחר שקיעה. אג"מ²⁸⁸ – הקל בניו יורק עד תשע דקות (ועוד קצת).

בדיעבד כשספרה ז"נ בלי המתנת ה' ימים

חת"ס- בדיעבד אם כבר ספרה ז"נ מיד אחר מציאת כתם יש להקל גם בשמשה (כשיטת ראב"ד ור"ת דלא החמירו אלא לטהרות או כהרמב"ן דאשה הולכת לית לה חשש פולטת ש"ז). אמנם מצאה בבדיקת עד אין להקל אפי' בדיעבד. חכמ"א- בדיעבד כשספרה מיום ה' לראייתה ושמשה, וטבלה ואח"כ שמשה, א"צ לספור עוד שלא להוציא לעז על העובר.

מו"מ בכלה לענין ה' ימים

ט"ז בשם מהר"ל מפראג- כלה אפשר למנות מיום ה' (אם לא שמשה ביה"ש). ש"ך- אפי' כלה קודם שבא חתן לעיר אינה סופרת קודם ה' לראייתה (דגמ"ר- צ"ל דלא היתה נדה מקודם). אמנם בשעת הדחק יש להתיר לה למנות מיד אחר שתפסוק כדי למנוע חופת נדה (כדי לחוש לשיטת הרמב"ם).

סימן קצו סעיף יב

טענה במנין וטבלה ושמשה

מחבר- טענה במנין ושמשה בעיא להמתין ו' עונות שלימות קודם דמסיים ספירתה. [ש"ך- ובנידון זה לא נהגו להמתין עוד יום משום גזירה דביה"ש].

חברתה אינה נאמנת להכחיש את מנינה

נב"י- חברתה אינה נאמנת להכחיש מנינה, אם מסתפקת יש לה לחוש לדברי חברתה.

אע"ג דראתה כתם מצטרפת לז"נ (יל"ע אם הוי כתם אם צד מעלמא ולכ"ע או ודאי מגופה ודלא כחוו"ד)

תשובה מאהבה (ונב"י)- בכה"ג דראתה כתם יום א' אפשר לצדד ולצרף יום זה לז"נ דאורי'

מכתב לטהרת בת ישראל. 286. ח"ד סי' י"ז אות כ"א. 287. על הרמ"א. 288. ח"ד סי' י"ז אות כ'.
 289. ח"ד סי' י"ז אות כ"א.

(בנולד ספק אי ספרה ז"נ), דלא כמע"צ דא"א לצרף יום דס' דטמאה לז"נ (ויל"ע אי מקילין גם ביתר מיום א').

מו"מ בטעתה אחר ז"נ

מחבר- טבלה שלא כהוגן אחר ז"נ, טובלת בכל עת ולא בעיא המתנה. גל' מהרש"א [ש"ך²⁸⁹]- וטובלת גם ביום ואין בזה גזירה משום סרך בתה. ש"ך- ב"י בשם רא"ש כ' דאפי' שמשה ופלוטה אחר דהאיר יום ז' ג"כ לא בעיא להמתין עוד יום, וצ"ע לדינא.

מו"מ בהבחנה בין וולד פגום לולד כשר

ט"ז- יש להבחין בין בן נדה לבן כשר (בכה"ג דאפשר להבחין). נקה"כ- אין צורך להבחין דולד כשר הוא. פ"ת- חת"ס, ב"ש, ח"מ חששו להבחין כהט"ז. חת"ס- אין לחוש להבחין בנטמאת מכתם. ט"ז- חיוב להבחין בכה"ג דלא שמשה בעלה מקודם צ' יום (וכ"כ ב"ש, ח"מ). פ"ת בשם חת"ס [ועצי ארזים]- אפי' לא שמשה אלא זמן מועט מקודם יש להבחין.

הזרעה מלאכותית (להזריק זרע תוך רחמה) בז"נ

אג"מ²⁹⁰- אפשר להזריק זרע תוך רחמה תוך ז"נ ולא נחשב לולד פגום. מהרש"ם²⁹¹- לא התיר אלא בימי טהרתה. וע"ע במני"צ²⁹² שדן בדבריו וכל הנידונים העולים.

סימן קצו סעיף יג

מנהג לא לרחוץ מטעם שיפלוט ממנה הזרע

באר הגולה- נהגו הנשים לא ללכת למרחץ ג"י אחר טבילה כדי שלא יפלוט ממנה הזרע. ערוה"ש²⁹³- מביא מנהג הנ"ל ומוסיף שאחר תשמיש נכון שתזהר האשה מלהתהפך גבה למעלה וכריסה למטה, וכן לא תרבה בהילוך בג' ימים אלו דג"ז מפלטת זרע, והאשה הנזהרת מכל אלו תבא עליה ברכה.

קינוח ורחיצה אחר שטעתה, ולכת' אין לעשות כן משום שאין אנו בקיאים

ש"ך- גזירה דלא שמשה אטו שמשה לא שייך בטעתה במנין (לאפוקי משמעות הרמ"א). וממילא טעתה ושמשה יש לקנח ולרחוץ בחמין, אמנם מפני שאנן אינן בקיאים אין להקל לכתחילה.

סימן קצו סעיף ב

בענין טבילה בזמנה מצוה

מחבר- בעלה בעיר מצוה לטבול בזמנה שלא לבטל מפור"ר. חת"ס²⁹⁴- מצוה לטבול בזמנה משום מצות עונה (וכ"כ ב"י), והה"נ שייך למעוברת ומינקת וזקנה. וכ"פ ששה"ל.

מצות עונה בליל טבילה

משנ"ב²⁹⁵- בליל טבילה אין להחמיר על חומרות עפ"י קבלה לא לשמש (בלילי יו"ט

289. סי' קצ"ז סק"ח. 290. אה"ע ח"ב סי' י"ח. 291. ח"ג סי' רס"ח. 292. ח"א סי' נ'. 293. סע' מ"ב. 294. סי' ק"ע. 295. סי' ר"מ סק"ז.

המובאים שם). ביאור²⁹⁶ בשם ישועות יעקב כ' שאם לא קיים עדיין פר"ו אין להחמיר על הנך חומרות. סד"ט- של"ה כ' שיש לטבול בליל שבת שחל בו ט' באב. וכ"פ משנ"ב²⁹⁷ עפ"י חיי אדם ששאני ליל טבילתה. מנחת חן²⁹⁸ עדיף לדחות ההפסק טהרה וז"נ מלדחות טבילתה (שאם לא תדחה את הנקיים ליל טבילתה חלה בלילה שא"א לה לטבול, אכמ"ל, וכ"פ הגרא"מ קלוגמאן).

אין בעלה בעיר

ב"י²⁹⁹, באר היטב³⁰⁰ סמ"ג עפ"י הגמ' פסק דאסור לאשה לשהות בטומאתה (אפי' אין בעלה בעיר). שבו"י³⁰¹ אין בעלה בעיר יש סכנה לה לטבול. כף החיים³⁰² יש לה להתכסות בבגד בעלה, או להניח סכין תחת הכר, או ליקח תינוק לישון אצלה. בצל החכמה- יש שלא נהגו להחמיר כהשבו"י. שיע' שבה"ל- יש לה לטבול בערב שהוא קודם הגעת בעלה לעיר אם חושבת שבעלה מגיע מחר.

מו"מ כשאין היתר תשמיש

מנ"י- אין לה לטבול בליל ט' באב או יוה"כ. בדה"ש³⁰³ ר"פ ס"ל דאין לה לטבול אם נמצא אחד מהם באבילות ואסור לשמש. ש"ך- בתולה שנוהגין לא לבעול תחלה בשבת יש לה לטבול לשאר קריבות, גבי אלמנה שאסורה מדינא אין לה לטבול. שבט הלוי³⁰⁴ מצוה לטבול לשאר קריבות כהש"ך כאן אע"ג שיש איזה סיבה שאינה יכולה להזקק לו, שמ"מ נראה שמשועבדת לו גם בלי תשמיש. (ששה"ל הוסיף כי זה קבלה לגרש"ו מרבותיו).

חומרא לא לטבול בליל שבת

רמ"א- היתה יכולה לטבול קודם ליל שבת י"א שאסורה לטבול ליל שבת, במקום שלא נהגו להחמיר בזה אין להחמיר (בתנאי שבעלה בעיר). ש"ך- כל ספק דנוול בטבילתה יכולה לחזור בליל שבת ולטבול, ממ"נ, או הוי טבילה בזמנה מצוה או דאינה מתקנת כלום דטהורה כבר. גל' מהרש"א- חוט השני [להחיות יאיר] חולק וס"ל דלפי מה שנוהגין אסור לאשה טהורה לטבול. חינוך בית יהודה- אין לטבול בעוד היום גדול אפי' אחר אמירת ברכו (אפי' בליל שבת). נב"י- סברה דעוד היום גדול ונתאחרה לבוא מן השוק להפסיק בטהרה ולהכי חל טבילתה בליל שבת נחשב לשוגגת ומותרת לטבול בליל שבת. חמודי דניאל- יוצא לדרך מותרת לטבול בליל שבת אפי' פשעה, ואפשר דמותרת לטבול גם ביום ח'. דגמ"ר- יושבת על דם טוהר מיקרי טבילה בזמנה וטובלת בליל שבת (לאפוקי ממשמעות הש"ך). לבושי שרד- הש"ך מודה אם אינה טמאה אלא מדם טוהר מכח ממ"נ (או דטבילה בזמנה או דטהורה). ש"ך- לא מיקרי פשעה אא"כ בעלה בעיר בליל ו' או קודם, בא ביום ו' מותרת לטבול בליל שבת. ט"ז- אפי' בעלה אינו בעיר עד יום ו' נחשב לפשעה דלא טבלה מקודם ואסורה לטבול בליל שבת. אבן שוהם- אם אין מנהג להחמיר כהט"ז, מותרת לטבול כהש"ך. פ"ת- החמירה ע"ע ולא התחילה למנות ז"נ ועי"ז חל טבילתה בליל שבת אסורה לטבול. חוט השני, מנ"י- עברה במזיד וטבלה בליל שבת יש לאוסרה אותה שבת, בשוגג מותרת. מנ"י (סד"ט)- ביו"ט במזיד יש להקל בדיעבד. חוט השני- להלכה אבל לא למעשה (ובשאר

296. שם. 297. סי' תקנ"ד סק"מ. 298. עפ"י אב"נ סי' רמ"ז. 299. רס"י קצ"ז. 300. סי' קפ"ד סקט"ז. 301. ח"ג סי' ע"ז. 302. סי' קט"ז. 303. ס"ק קט"ז. 304. ח"ב סי' ק"א.

קריבות מותר). סד"ט (פ"ת) – גם אם עברה במזיד בשבת יש להקל בדיעבד ומותרת בשבת. אבן שוהם – אשה מותרת לטבול ליל שבת כשיום ז' דאבלות בעלה הוא בשבת.

חומרא לא לטבול במוצ"ש כשהיתה יכולה לטבול קודם

רמ"א – במקום שנהגו להחמיר חומרא הנ"ל הה"נ במוצ"ש לא תטבול (וכן גבי חופת אלמנה) דאין מרחיקין טבילה מחפיפה, וי"א דמותרת במוצ"ש. ט"ז – הי"א דמותרת במוצ"ש רק גבי אלמנה. מקום שמואל חולק – הי"א איירי בכל הנשים. פ"ת – (עי' לעיל בסמוך בדברי אבן שוהם) ואם נאסור לטבול בליל שבת בכה"ג הנ"ל מ"מ מותרת במוצ"ש לטבול.

מו"מ בטבילה בחמין בליל שבת

חכ"צ – א"א לטבול בחמין בליל שבת, אם לא תטבול בהפגת צנתן אין להתיר אלא בביה"ש ולא תחזור לביתה עד הלילה. סד"ט – לולי דמסתפינא י"ל דאינו בכלל גזרת מרחצאות משום דמחוברין למים צונגין, אכן כל הפוסקים החמירו ולכן זה סניף להתיר בביה"ש. ברכי יוסף – טבילה בחמין מותר בליל שבת. דברי יוסף – יש ללמוד זכות על טבילה בליל שבת בחמין, וצ"ע. נב"י – בליל שבת פושרין מותר, חמין אסור. וכ"פ גל' מהרש"א. קרבן נתנאל³⁰⁵ – טבילת מי מקוה בחמין לא הוי בכלל גזרת מרחצאות. משנ"ב³⁰⁶ – רק מותר בפושרין. שעה"צ³⁰⁷ – בשעת הדחק אפשר לסמוך על קרבן נתנאל הנ"ל. אג"מ³⁰⁸ – אין לטבול בחמין כהמשנ"ב, אכן אם לא מצאה במקוה אלא חמין מותר לה לטבול שם. קצות השלחן, תהלה לדוד, מהרש"ג, אב"נ – התירו טבילה בחמין.

כלה יכולה לחוף בלילה (עי' סי' קצ"ט)

נב"י – כלה יכולה לחוף בלילה דלא שייך גבה מתוך שהיא מהומה לביתה.

סימן קצו סעיף ג

טבילת ביום וכאשר היא חוזרת לביתה בלילה

ש"ך – השו"ע משמע שאין לטבול ביום אפי' בכה"ג שחוזרת לביתה בלילה (כהרשב"ם ולא כר"ת). ש"ך – ר"ת לא התיר לטבול ביום ולחזור לביתה כשתחשך רק ביום ח' ולא ביום ז', וכמדומה שכן נוהגין מ"מ יש להחמיר, אכן ביום ז' אין לטבול כלל [ולסמוך על ר"ת], ויש למחות ביד העושות כן (וכן לכאור' מבואר בטור, וכ"כ הב"ח). סד"ט – יש להקל כר"ת גם ביום ז', וכפסק עבוה"ג (סי' כ') אליבא דר"ת. חכמ"א, בית מאיר, מקו"ח, חכ"צ³⁰⁹, ערוה"ש³¹⁰ – פסקו כהסד"ט הנ"ל להקל גם ביום ז'. חת"ס³¹¹ – המחמיר כהש"ך תע"ב, והמיקל לא הפסיד. ששה"ל – לצורך גדול יש לעשות שאלת חכם כדי לסמוך על ר"ת ביום ז'. אג"מ³¹² – האריך בפלוגתת סד"ט והש"ך, וכ' שהתוס' ורא"ש ס"ל שר"ת הקיל ביום ז', ודן בדבר הטור אם מחמיר בזה אי לאו, וכתב שודאי יש לסמוך להתיר כהסד"ט ואין לבטל עונה לילה אחת.

305. שבת פ"ב על הרא"ש סכ"ד אות ק'. 306. סי' שכ"ו סק"ז. 307. שם סק"ה. 308. או"ח ח"ד סי' ע"ד רחיצה אות ב'. 309. סי' י"א. 310. סי"ד. 311. סי' קצ"ז. 312. ח"ג סי' ס'.

מו"מ אם נכנסת לבית חברתה קודם שתחשך

חת"ס³¹³ – לא מהני אם תיכנס לבית חברתה, מה לי ביתה ומה לי בית חברתה. אג"מ³¹⁴ – רוב המקרים שמקילים הוא בליל שבת ויו"ט, ולכן יש להקל אם הוא כבר נכנס לביכנ"ס, ובוזה היא יכולה ליכנס לביתה קודם שתחשך [ולא תבוא לחילול שבת]. אג"מ³¹⁵ – וגם נראה שאפשר להקל שתיכנס לביתה קודם שתחשך ביום ז' אם מצוי בני ביתו ולא יבואו לייחוד, ובפרט שיש אור ושכנים ולכן אין לחוש.

יש נוהגין שטבילת כלה היא ביום

רמ"א – נוהגין שהכלות טובלות ביום משום שלא תהיה אצל החתן עד הערב. ש"ך – י"ל דהיינו דוקא אם טובלות ביום ח', אכן הטובלת ביום ז' אין להקל. דגמ"ר – צ"ע על הש"ך שלכאור' טעם ההיתר הוא משום דלא שייך ליבעל עד הערב, ולכן נר' שבשעת הדחק אפשר להקל ולטבול, אכן לכת' אין לעשות החופה קודם צה"כ (דאין סומכין על זה שאינן מייחדין עד צה"כ).

שעת טבילה ביום מנין החמה, בדיעבד מעלות

רעק"א – בדיעבד טבילה מהניא ביום ז' אחר שעלה עמוד השחר, לכת' אסור לטבול קודם נץ החמה.

חוזרת למקוה משום שלא טבלה כראוי, מו"מ אם צריכה לטבול דוקא בלילה

ש"ך – מי שלא טבלה כראוי וצריכה לטבול שוב (אחר ב' או ג' ימים), לכת' יש לה להחמיר לטבול בלילה. חכמ"א³¹⁶ – עפ"י ש"ך הנ"ל כ' שאם יש קצת דוחק אפשר לה לטבול ביום כאשר חוזרת לטבול שנית.

סימן קצו סעיף ד

מקרה של אונס אפשר לטבול ביום ח'

מחבר – בדאיכא אונס יש לטבול ביום ח' (אבל לא ביום ז'). ב"ח (סד"ט) – אם משום אונס א"א לטבול ביום ח' וט' ויותר יש לה לטבול ביום ז'.

מו"מ בסוג אונס המתיר טבילה ביום ח'

חמו"ד – רק אונס לכל הנשים שבעיר מהני. רמב"ם³¹⁷ – מבואר שחולי נחשב לאונס, וסד"ט עפ"י תש' רמ"א מבואר שאם היא בושה ג"כ נחשב לאונס, נמצא ששניהם מבוארין דלא כחמו"ד הנ"ל.

סימן קצו סעיף ה

מו"מ אם עברה וטבלה ביום ז' אם עלתה לה טבילתה

מחבר – עברה וטבלה אפי' ביום ז' עלתה לה טבילה. ש"ך – ב"ח פסק להחמיר דעברה וטבלה

313. סי' קצ"ז. 314. ח"ג סי' ס'. 315. שם. 316. כלל קי"ח אות ז'. 317. הל' איסור"ב פ"ד ה"ח.

בז' לא עלתה לה טבילה, וטוב להחמיר לטבול שנית היכא דאפשר. חכמ"א³¹⁸ – אם זה עדיין יום אפי' אם היא חזרה לביתה יש לה לחזור ולטבול.

אם עברה וטבלה ביום יש לה להסתיר טבילתה

רמ"א – אם עברה ביום ח' וטבלה מ"מ יש לה להסתיר טבילתה מבעלה ולא לשמש עד הלילה. [גר"א – עיקר חומרא זו דוקא ביום ז'].

סימן קצח סעיף א

מו"מ בשיטת הרשב"א (שהולכין בתר רוב נשים בעולם) ושיטת הרמב"ם (שהולכין בתרה) ט"ז – מקצת בנ"א מקפידין וזו אינה מקפדת לעולם לא הויה חציצה. ט"ז, ש"ך – היא מקפדת ושאר בנ"א אינן מקפידות קי"ל שחוצץ (ד"מ בשם מרדכי והב"ח, והב"י מסתפק בזה). משנ"ב³¹⁹ – ג"כ פוסק כנ"ל ששניהם חוצץ גם חומרת הרמב"ם וגם חומרת הרשב"א (וכ"פ שא"פ לגבי נדה).

מו"מ במקפדת לפעמים וכגון לעתים מזומנות

ט"ז – אע"ג שהיא מקפדת לפעמים אינה חציצה אא"כ מקצת בנ"א ג"כ מקפידין. סד"ט – אם היא מקפדת לפעמים (כגון עת לישא) אפי' אם שאר נשים אינן מקפידות הויה חציצה שקי"ל כהרמב"ם שמחמירין גם על קפידא שלה לחוד. זכרון יוסף – מקפיד לפעמים היינו דוקא במקפדת לעתים מזומנות, פעם א' לזמן מרובה לא חוצץ (כגון לידה). אג"מ³²⁰ – פסק הזכ"י הנ"ל לא תלוי בזמן ממש אלא סברא של דבר מזומן.

היכ"ת שההקפדה לא שייכת אלא לאחר זמן אחר ששינתה הגוף (כגון אחר שגדל שער) נתיבות אדם³²¹ – בענין חציצה שעכשיו אינה מקפדת, אכן אחר שינוי הגוף (כגון גידול שער) יהיה בו קפידא, שבט הלוי וגר"מ הלברשטם מיקל, קנה בושם מחמיר.

לכתחילה מחמירין להסיר גם מיעוט שאינו מקפיד

רמ"א – לכת' גם בדברים שאינן חוצצין אין לטבול בהן. ט"ז – רמ"א איירי במיעוט שאינו מקפיד. ב"ח – רמ"א איירי ברפוי אטו אינו רפוי.

כולו אינו מקפיד חוצץ מן התורה

חכמ"א³²² – צ"ע שהפוסקים השמיטו את דינא דגמ' שכולו ואינו מקפיד חוצץ מה"ת.

סימן קצח סעיף ב

חוטין תוך קליעת שער

מחבר – חוטין תוך קליעת שער אינו מועיל בהן רפיון.

ספוג באזנה

פני אריה – מסתפק אם ספוג באזנה לשאוב זוהמא חוצץ (דילמא המים נכנס) לכן יש לטבול שנית בלא ברכה. דברי משה – יש להשתמש בשמן דג שאינו חוצץ (או תוך האוזן או למלאות

318. כלל קי"ח אות ו'. 319. סי' קס"א סק"י. 320. ח"א סי' צ"ז אות א'. 321. כך אמר לנו. 322. כלל קי"ט

את הספוג בשמן דג). אג"מ³²³ – ראוי לביא"מ של ביה"ס (כגון בתוך אונה) אין שם חוצץ אא"כ דבוק למקום ולא כשסותם את המקום.

סימן קצח סעיף ג

מו"מ במעשה אריג וחוטין חלולין
מחבר – חוטין חלולין עשויין מעשה רשת אינן חוצצין. ש"ך – יל"ע דאפשר דכל מעשה אריגה אינו חוצץ (ולא רק חלולין מעשה רשת) שהמחבר סתר א"ע באו"ח סי' ש"ג. משנ"ב³²⁴ – עיקר כמש"כ המחבר ביו"ד, ששם פסק כהראב"ד לחומרא שרק נעשה חלולין אינן חוצצין.

סימן קצח סעיף ד

חוטני שער
מחבר – חוטני שער אינן חוצצין.

מו"מ ברבותיו של רש"י
לבושי שרד, סד"ט – רמ"א פסק כרבותיו של רש"י (דבר המקפידה עליו אפי' אם נכנס בו מים חוצץ). סד"ט – נראה כי חומרת רבותיו של רש"י מדרבנן (משמע גם ברוב ומקפיד מפני שעיילי בהו מיא), ולכן נר' שהיכא שיש עוד צד להקל יש להקל. לבושי שרד – יש לומר דדבר שבגופה אינו חוצץ גם לפי רבותיו של רש"י. דרישה – לא קיי"ל כרבותיו של רש"י (וכ"כ פ"ת). ומוזהבות חוצצין דמפחדת לטבול שפיר, וא"כ לכאן' בדיעבד טבילה טבילה. (ופשט הדרישה אתא לאפוקי מדברי הרמ"א). ערוה"ש³²⁵ – יש לפרש את פסק הרמ"א [ורבותיו של רש"י] דע"י הטינוף או הזהב הן נעשה מהודק וחוצץ. סד"ט – רבותיו של רש"י מודו ברוב שאינו מקפיד דעיילו בהו מיא דאינו חוצץ.

עוד בהנ"ל ובענין רפוי
לבושי שרד – אין גזירת רפוי אטו אינו רפוי בכ"מ אלא במקום שמצינו בו שגזרו. סד"ט – אם יש עוד צד להקל, יש להקל אם הם בגדים רפויין אע"ג דקפיד עלייהו.

סימן קצח סעיף ה

חציצה בשערות, וקיי"ל כהגאונים
מחבר – שער א' שנקשרה חוצצת (במקפדת), ב' שערות קשורות בקשר א' אינה חוצצת. מחבר – אם אינה מקפדת אין שער חוצץ אא"כ רוב שערות נקשרו נימא נימא בפנ"ע (קיי"ל כהגאונים דרוב שער חוצץ אפי' אינה מקפדת).

אות ג'. 323. ח"א סי' צ"ח אות א'. 324. סי' ש"ג סק"ה. 325. סי"ח.

סימן קצח סעיף ו

חציצה במקום כינוס שערות

מחבר- שער הנדבק זב"ז מחמת זיעה שכנגד הלב, ושכזקן, ובא"מ באשה נשואה חוצץ. סד"ט- פרישה דן אם כל מקום שער בגוף דיינינן אותו בפנ"ע, ונ"מ שרוב כל מקום של שער חוצץ. ותפל"מ החמיר בשאלה הנ"ל. וצ"ע לדינא. ערוה"ש³²⁶- מחמיר בשאלה הנ"ל של הפרישה. ולכן לפי מה דקיי"ל כגאונים שהולכים בתר שערות לחוד, רוב בית השחי חוצץ גם אם אינה מקפדת על זה.

בענין מארלאק"ס, קליעות שערות הדבוקות וסכנה להסירם

רמ"א- קליעות שערות דבוקות זב"ז ע"י שד וסכנה להסירם אינו חוצץ. חמ"ד- נראה שהיא צריכה לשהות במים עד שיכנס בהם המים היטב. מרדכי (גל' מהרש"א)- ד' טעמים להתיר מארלאק"ן, אינה מקפדת, יותר מנימא א', בלוע וכביה"ס, סכנה ורביתה. פני"מ- אפי' איכא רוב שערות דבוקות אינו חוצץ מטעם בלוע וביה"ס ומטעם רביתה.

דיבוק שערות ע"י קמח או שעוה

פני"מ- דבוקין ע"י קמח (מטעם רפואה), אין להקל אא"כ הוי מיעוט ואינה מקפדת. חת"ס- לדבק שערות ע"י שעוה ודאי חוצץ, דפני"מ לא איירי אלא בדבק דלית ביה ממשות.

סימן קצח סעיף ז

לפלוף

מחבר- לפלוף בעין יבש שהתחיל להוריק חוצץ, בחוץ לעין אפי' לח חוצץ. ש"ך- ולענין בדיעבד ע"י סעיף ט' בסמוך על שיטות הראשונים שאינו אלא לטהרות).

סימן קצח סעיף ח

כחול

מחבר- כחול שחוץ לעין חוצץ אא"כ פותחת ועוצמת עיניה תדיר. ש"ך- ולענין בדיעבד ע"י סעיף ט' בסמוך על שיטות הראשונים שאינו אלא לטהרות).

סימן קצח סעיף ט

דם וריר, ובדיעבד (לגבי סעיף ז' ח' וט')

מחבר- דם יבש על המכה חוצץ. מחבר- ריר שבתוכה אינו חוצץ, חוצה לה תוך ג"י (חת"ס- ג"י מעל"ע) לח הוא ואינו חוצץ, אח"כ יבש הוא וחוצץ. ש"ך- חציצה דלפלוף, כחול, וריר לפי רו"ר אינן חוצצין אלא לטהרות, אמנם מ"מ לכת' יש לזהר מהם. ונר' בדדיעבד היכא דאפשר שתטבול שנית יש להחמיר.

בעלת חטטין, וגרב ושחין

מחבר- לפיכך בעלת חטטין צריכה לחוף במים עד שיתרככו. ט"ז (מהרש"ל)- צריכה להסיר גרב אע"פ שכואב לה הרבה. סד"ט- אין מחוייבין להסיר גרב וחטטין דכיון שמצטערת בנטילתה הוי מיעוט שאינו מקפיד. סד"ט- ואי הוו חטטין על רוב ראשה אין להקל אלא ע"י ריכוך במים.

מו"מ בבעלה מסתכל במקומות המכוסין קודם טבילתה לבדוק שאין עליה דבר חוצץ בנו דנב"י- אין לבעל להסתכל במקומות מכוסין לבודקה קודם טבילה. נב"י- אפי' קודם טבילה יכול לבודקה דלא שביק היתירא וכו'.

סימן קצח סעיף יא

חץ או קוץ התחוב בבשר

ט"ז- עלה קרום של בשר על החץ אינו חוצץ בכל ענין אפי' אם נראה תחת הקרום. ש"ך- משוקע בבשר נחשב לאינו נראה ואינו חוצץ, שוה לבשר חוצץ.

סימן קצח סעיף יב

לכלוך על הגוף

מחבר- לכלוכי צואה שעל הבשר מחמת זיעה אינם חוצצין, נגלד כגליד חוצץ.

סימן קצח סעיף יג

מלמולין על הגוף

מחבר- מלמולין (חוטי עיסה או טיט הנופלים משפשוף ידיה) שעל הבשר חוצצין.

סימן קצח סעיף יד

טיט לח ויבש

מחבר- טיט לח אינו חוצץ (חוץ מן טיט יון, טיט יוצרים, טיט דרכים הנמצא גם בימות החמה), טיט יבש חוצץ. רמ"א- אם היא מקפדת אפי' בדבר לח חוצץ. סד"ט- רמ"א פסק כמרדכי שס"ל שטיט לח מונע ביאת מים, והטעם שאינו חוצץ הוא משום שמן הסתם אינו מקפיד.

סימן קצח סעיף טו

שרפים ודברים אחרים הנחשבין לדבוקין

מחבר- דיו, חלב, דבש, דם, שרף תאנה, שרף תות, ש' חרוב, ש' שקמה יבשין חוצצין. שאר שרפים אפי' לחין חוצצין. ש"ך- רמ"א ס"ל דאם מקפדת כולן חוצצין כשהם לחים. (ועי' בסד"ט בסעיף שלעיל).

סימן קצח סעיף טז

דם הנסרך לבשר

מחבר- דם שנסרך בבשר אפי' לח חוצץ. (ש"ך- נסרך היינו משמתחיל להתיבש ונדבק קצת). ש"ך- בה"ג כ' דדם דנתבשל באש חוצץ בין לח בין יבש.

סימן קצח סעיף יז

מו"מ בצבע שהוא נוי ושחרורית שהוא חזותא בעלמא

ש"ך- צבע אפי' על רוב שער נשים אינן חוצצין דכגופו של שער הוי (נוי) ואין בה ממשות. ט"ז- אשה מקפדת על ידיה שיהיו נקיים, אמנם שחרורית הנמצא בשאר גופה דלית בה ממשות אינו חוצץ. סד"ט- אע"ג שהרשב"א ושא"פ משמע שבעינן גם ונוי וגם חזותא, י"ל שהט"ז ס"ל שבמקום מכוסה אפשר לסמוך על טעם חזותא בעלמא לחוד. חכמ"א³²⁷- מיקל כהט"ז ואפי' בגוונא שהשחרורית על הידים. [ערוה"ש לא מכריע פלוגתת ט"ז וסד"ט]. ששה"ל- נשים שלא רוצות להסיר לק צפרניהם אין למחות בידם.

בני אומנות שאינן מקפידות (וע"ע סעיף כ"ג בענין דרכן לא ללוש)

רמ"א- רוב בני אומנות (שוחט וקוצב) אינן מקפידין כשידיו מלוכלכות בדם. בית הלל- אית לה ב' אומנות אזלינן לחומרא ולא אמרינן דאינה מקפדת אתרוייהו.

סימן קצח סעיף יח

לכלוך תחת הצפורן

מחבר- צואה תחת הצפורן כנגד הבשר אינו חוצץ, משא"כ בצק אפי' כנגד הבשר חוצץ. ט"ז- בנט"י סמכין על ר"ת דצואה אינו חוצץ אלא טיט היוצרים וכיוצ"ב דנדבק מאד. ט"ז- אם יש כ"כ מעט צואה ובצק אין מקפידין (ר"ת), ומיעוט שאינו מקפיד אינו חוצץ.

מנהג ליטול צפרנים (ועי' לקמן סעי' כ')

מחבר- נהגו הנשים ליטול צפרניהם בשעת טבילה. חכמ"א³²⁸- נהגו הנשים ליטול צפרניהם קודם טבילה ומ"מ אינה צריכה ליטול יותר מן המקום שניכר בו שיש תחתיו שחרורית, ודלא כהנשים שחותכות מה שדבוק בבשר.

סימן קצח סעיף יט

נפוחה תחת הצפורן

מחבר- נפוחה תחת צפורן דאינו נראה הטיט אינו חוצץ. [ש"ך- ולא בעי קרום עליו, רק שאינו שוה לבשר].

327. כלל קי"ט אות י"א. 328. כלל קי"ט אות י"ב.

סימן קצח סעיף כ

בדיעבד כשהשאירה צפורן

רמ"א- מאחר דנהגו ליטול צפרנים, אם נשאר אפי' אחת בידה צריכה טבילה אחרת. ט"ז- אם שמשוה כבר עם בעלה אינה טובלת שנית (אפי' אינה ידוע דלא היה שם צואה). ש"ך- אפי' ברי לה דלא היה שם צואה צריכה טבילה שנית היכא דאפשר ואפי' לא מצאה עד למחר, ובדלא אפשר אין להחמיר כיון שעבר הלילה.

מו"מ לענין נטילת צפרנים בשבת (מח' ש"ך וט"ז)

ט"ז- בחוה"מ קיי"ל דיכולה לחתכם בעצמה, בשבת וביו"ט יש לה לנקרם היטב, ואין לחתכם ע"י עכו"ם. ש"ך- הוי שבות דשבות במקום מצוה ויש לה לחתכם בשבת ויו"ט ע"י עכו"ם שלא ע"י כלי. שבו"י (חכ"צ)- פסק כהש"ך דלחתוך ע"י עכו"ם אמנם רק ביד או בשיניו. משנ"ב³²⁹- פסק כהש"ך לגבי סוגיא דאמירה לעכו"ם דהיינו דיש לחתוך ע"י גוי והוסיף דאם א"א ביד יכול בכלי, ואם אין עכו"ם יש לה לנקרם היטב (שפסק כשיטת הט"ז לענין חציצה). ביאו"ה³³⁰- וצפרני רגלים אין לחתוך ע"י עכו"ם אלא לנקרם.

צפרני רגלים

חמ"ד- בצפרני רגלים לא בעיא טבילה שנית אפי' לא יודעת אם היתה נקיה. חמ"ד- ואפשר דאפי' יודעת שלא היה נקי אינה צריכה טבילה אחרת דנשים אינן מקפידות ברגלים.

סימן קצח סעיף כא

פירשה צפורן

ש"ך- פירשה רובה לדידן דמצריכים טבילה שנית אם לא חתכה צפורן ה"ה הכא. ש"ך- פירשה מיעוטה חוצצת הצפורן גופה אפי' לא נמצא עליה דבר חוצץ. ט"ז- פירשה מיעוטה החציצה היא דהמים לא יכול ליכנס לסדק.

כלות העומדות להתגלח

חת"ס- לא שייך עומד לקוץ כקצוץ גבי כלות העומדות להתגלח מפני דבעילת מצוה מפסקת בין הטבילה לגילוח.

סימן קצח סעיף כב

אבר ושן מדולדל ויתרת שאינו מדולדל

ט"ז- אבר ובשר מדולדלין אפי' פירשן רובן חוצצין דדרכן להדקן ולא נכנס שם מים. שבט הלוי³³¹- מיקל בשן המנדנד [כי למעשה אנשים הולכים הרבה שנים בשן מגדנד אם לא כואב הרבה]. רמ"א- יבלת או יתרת דאינן מדולדלין אינן חוצצין.

329. סי' ש"מ סק"ג. 330. שם. 331. ח"ב סי' צ"ו.

סימן קצח סעיף כג

אגד וקשקשים

ש"ך (ב"ח) – אגד וקשקשים אפי' רפויין חוצצין דלא עיילי בהו מים שפיר. שיבת ציון – אשה דבעיא לכסות עיניה תדיח חברתה ידיה תחלה במים שתהיו טופח ע"מ להטפוח, ותכסה חברתה את עיניה ולא היא עצמה שלא תעשה קמטים. ולענין חפיפה סגי לה בעיון ע"י מראה. רעק"א³³², סד"ט³³³ – אין להקל מטעם צער בחוצץ הבא מעלמא א"כ הוי סכנה. כתב סופר³³⁴ – יש סברא להתיר בכה"ג שאינה צריכה להסיר את האגד וקשקשים ולראות תחתיהן, וצ"ע.

תפירות

אג"מ³³⁵ – תפירות בפה חוצצות. ששה"ל – יש לחלק בין תפירות הנופלות בעצמן שאינן חוצצות, לבין תפירות שאינן נופלות שחוצצות. (עי' תשובה בסוף מראה כהן, הגר"נ קרליץ החמיר בזה, והשבט הלוי וגרשז"א הקילו בזה). גרא"מ קלוגמאן³³⁶ – אם נמצאים עליה שבוע קודם ואחר טבילה גם הן שאינן נופלות בעצמן בטלין לגוף ואינן חוצצות.

סתימה זמנית

חכמ"א³³⁷ – שינים תחובות אינן חוצצות, אכן סתימה בנקבי השן [אפילו ע"י רופא] שלא יכנס שם הרוח חוצצת. אג"מ³³⁸ – מסיק שם סתימה זמנית טובה (עי' בסמוך) אינה חוצצת, וגם החכמ"א היה מודה לזה. גרא"מ קלוגמאן³³⁹ – סתימות שלנו לא צריכים להיות שם לי' יום (ושיעורין כיוצ"ב) משום שהם יכולים לעמוד שם הרבה זמן ובטלין לגוף. דברי משה – אם הסתימה נמצאת שבוע קודם וגם שבוע אחר הטבילה א"כ אינה חוצצת (בדיעבד ג' ימים קודם ואחרי הטבילה סגי).

עדשות מגע

אג"מ³⁴⁰ – עדשות מגע אינן חוצצות, שביה"ס יש לו רק דין שבעינין ראוי לביא"מ, ולא בעי ביא"מ ממש ולכן אם יש דבר מעל ביה"ס ואינו דבוק לגוף אינו חוצץ (וכן מוך שבאזנה). מנחת יצחק³⁴¹ – חוצצין שהרי היא מקפדת להסירן כל לילה, וגם משום שעוצמת עיניה במקוה. [עי' ששה"ל שדן כשלא מסיר כל לילה, בדיעבד וכשלנתה].

חוט ברזל על השיניים [קוביות]

אג"מ³⁴² – אם נעשו מטעם סכנה לשיניים יש לסמוך ע"ז שהן רביתיה (מיעוט וביה"ס תרי דרבנן). אם נעשו ליישר את השיניים ליופי הם חוצצין. מנחת יצחק³⁴³ – פוסקין כהמקילין בסתימת השיניים, ותו זמן של שנה הוא זמן חשוב, וה"ה בנ"ד שיש לסמוך על זכ"י וסיעתו.

צער להסיר את החציצה

רעק"א³⁴⁴ – אין להקל מטעם צער כשאין בו סכנה. כתב סופר³⁴⁵ – יש סברא להתיר בכה"ג שאינה צריכה להסיר את האגד וקשקשים ולראות תחתיהן, וצ"ע. דברי חיים³⁴⁶ – יש לסמוך

332. ס' ס'. 333. ססק"ו. 334. יו"ד ס' צ"א. 335. ח"ב ס' פ"ז. 336. כך השיב לי בשם גר"מ הלבדשטם וגרש"ז. 337. כלל קי"ט אות י"ח. 338. ח"א ס' צ"ז. 339. כך השיב לי. 340. ח"א ס' ק"ד. 341. ח"ו ס' פ"ט. 342. ח"א ס' צ"ו. 343. ח"ו ס' פ"ו. 344. ס' ס'. 345. יו"ד ס' צ"א. 346. יו"ד ח"ב ס' ס"ה.

על טור או"ח לגבי נט"י שאם אינה מקפדת על רטיה אינה חוצצת. ובכה"ג שצער להסירו ולא צריכה ג"כ להסיר אלא מבטל על גופה לזמן [מרוכה] א"כ זכ"י וחת"ס מודין דאינו חוצץ.

טבעת ומו"מ בטבעת רפויה

ט"ז- טבעת אע"ג שאינה מקפדת עתה חוצצת מטעם שמקפדת בעת לישה (ראב"ד ושא"ר). חכמ"א³⁴⁷ טבעות של כסף וזהב המהודקות ואינן מקפידות להסירן בדיעבד אם שמשה יש להקל, אכן אם יש בו אבן טוב אז מקפדת [ודאי בעת לישה] (ואין להקל אפי' שמשה). בית הלל- טבעת רפויה חוצצת וצריכה טבילה שנית אא"כ לנתה כבר עם בעלה. מקום שמואל- חולק על בית הלל ופסק כשו"ע דטבעת רפויה אינה חוצצת. סד"ט- בדיעבד אינה חוצצת. חמ"ד- החמיר הרבה דכ' דאם אינם רפוי כ"כ אפי' עברה לילה א' צריכה טבילה שנית.

ספק רפויה

רעק"א- טובלת שנית אא"כ לנתה כבר. בית הלל- משמע דבעיא טבילה שנית אפי' לנתה.

נזמי אוזן ואף

רעק"א- מח' תשב"ץ וב"ח אם נזמי אוזן חוצצין אפי' רפויים (ב"ח), או אינן חוצצין כלל ושו"ע איירי בנזמי אף (תשב"ץ).

אין דרכה של אשה ללוש

גן המלך- טבעת מהודקת אינה חוצצת אם אין דרכה לאשה ללוש בעצמה. סד"ט- אין להקל כגן המלך, דשו"ע כ' סתמא דמהודקת חוצצת ולא חילק. ואפשר דבדיעבד ושימשה יש להקל בזה. משנ"ב³⁴⁸ פסק כדברי גן המלך ולקולא לגבי הלכות נט"י שטבעת אינה חוצצת אם אין דרכה ללוש.

סימן קצח סעיף כד

בענין חציצה בשיניים, לחוץ אותם ומנהג לא לאכול (וכן בדברים נדבקים) ש"ך- אשה חייבת לחוץ שיניה קודם טבילה (דלא כב"ח) ואין להמתין לבדוק אחר טבילה שמא תשכח לבדוק. מחבר- מנהג יפה לא לאכול בשר ביום טבילתה. ט"ז- וודאי אין מעכב טבילתה. ט"ז- שבת ויו"ט מנהג לאכול בשר רק תנקר יותר אחרי כן. רמ"א- ואין לה לאכול בין הרחיצה לטבילה. רמ"א- אין לה לעסוק בדברים הנדבקים בה (כגון בצק או שעוה) ביום טבילתה.

סימן קצח סעיף כה

מו"מ בבית הסתרים

מחבר- ביה"ס שאני משאר הגוף. לא בדק ביה"ס קודם ולא נמצא עליה דבר חוצץ עלתה לה טבילה. אג"מ³⁴⁹ עדשות מגע אינן חוצצות, שביה"ס יש לו רק דין שבעינין ראוי לביא"מ,

347. כלל ק"ט אות ד'. 348. סי' קס"א סקי"ט. 349. ח"א סי' ק"ד.

ולא בעי ביא"מ ממש ולכן אם יש דבר מעל ביה"ס ואינו דבוק לגוף אינו חוצץ (וכן מוך שבאזנה). חכמ"א³⁵⁰ – מצאה אחר שעלתה מהטבילה גמי או כינה או פרעוש (שאינם מדובקים בבשר) עלתה לה טבילה.

סימן קצח סעיף כו

עוד בענין הנ"ל (כשמצאה עליה דבר חוצץ ומסתפקת בו) מחבר – לא בדקה ביה"ס וטבלה ואח"כ עסקה בתבשיל ואח"כ מצאה עליה דבר חוצץ (כגון עצם) בביה"ס תלינן לקולא. ש"ך – רוקח מחמיר בזה, ויש להחמיר. בל"י – מאחר שהט"ז מיקל בזה כהמחבר, אם עברה לילה א' אינה צריכה להחמיר כהש"ך ולטבול שנית.

מו"מ מזה נחשב למקום בלוע בבית החיצון (וסכנה לענין טבעת ברחם) נב"י – מקום שאין השמש מגיע הוי בלוע ולא בעי ראוי לביאת מים (וטבעת שם אינה חוצצת). חת"ס – אפי' ספק אם שמש מגיע לשם יש להקל מפני החולשה וסכנה להוציאה והוי מיעוט שאינו מקפיד. זכרון יוסף, רעק"א – אם סכנת נפשות ליטלה משם מיקרי מיעוט שאינו מקפיד ואינו חוצץ. נב"י – מאחר דצריכה להסיר הטבעת בשעת הפסק טהרה ולידה הוי דבר המקפיד. חת"ס – להסיר בעת לידה לא מיקרי מקפיד דאינה אלא פינוי מקום לולד (מ"מ מודה לנב"י גבי הפסק טהרה). רעק"א³⁵¹ – החו"ד ס"ל שכל מקום שלא נתגלה ולא נכנס שם מים, לא בעי ראוי לביא"מ. אב"נ³⁵² – אין טבילת מקום אחד לחצאין, ולכן הא שקיי"ל שביה"ח בעי ראוי לביא"מ היינו כל ביה"ח.

סימן קצח סעיף כז

קירצה שיניה

חמ"ד – קירצה שיניה לא הויא חציצה (לאפוקי קירצה שפתותיה דהויא חציצה – מחבר).

סימן קצח סעיף כח

מו"מ בהדחת ידי חברתה תחלה

ש"ך – חברתה הדיחה ידיה תחילה במי מקוה (ט"ז – אפי' מים תלושין) והווי טופח ע"מ להטפוח הוי חיבור למקוה. מטה יהונתן³⁵³ – מש"כ הרמ"א שם דבעינן מי מקוה דוקא יש לפרש שנוטל בידיו את הכלי תחת מי המקוה, אכן אם תלש את המים ושוב אין עליו שם מקוה לא מהני משקה טופח, שבגוונא זה לא הוי חיבור ע"י משקה טופח. חזו"א³⁵⁴ – לכאור' נח' הראש' בחיבור הנ"ל, וכ' שאולי יש סברא של דרך טבילתה (ע"י בנקת"כ סל"ה). ש"ך – אין להקל לכת' ע"י הדחת ידי חברתה במים תחילה. ט"ז – אף אם הדיחה ידיה תחלה מ"מ אל תאחז בה בכח (ומ"מ בלא כח לכת' שפיר דמי דלא כש"ך).

350. כלל קי"ט אות ד'. 351. סי' ס'. 352. יו"ד ח"א סי' רנ"ג. 353. סי' ק"כ ס"ב. 354. מקאוות סי' ט' סקי"ד.

סימן קצח סעיף כט**כבוש ידך עלי**

מחבר- מגונה לומר לחבירו כבוש ידך עלי במקוה דמ' סאה מצומצמות. ש"ך- ריב"ש כ' שהרמב"ם סבר אפי' אם אינן מ' סאה מצומצמות הוי מגונה.

סימן קצח סעיף לא**טבילה ע"ג דבר המק"ט**

מחבר- אין לטבול ע"ג כלי המק"ט (ה"ה שליכות של עץ), עברה וטבילה לא עלתה לה טבילה. מחבר- אין לעמוד ולטבול אפי' ע"ג כלי שאמק"ט שמא תפחד ולא תטבול כראוי, עברה וטבילה עלתה לה טבילה. ש"ך (מהר"ם פדאוה)- שליכות של עץ שמתחילה נעשו למקוה לעמוד עליהן בשעת טבילה אין שם כלי עליהם (ולהכי אין להחמיר). ט"ז- אפי' בלי טעם דמהר"ם פדאוה יש לטבול לכת' על נסרים (פשוטי כלי עץ) דלא קיי"ל כהראב"ד (והשו"ע) בזה. ט"ז- יש לזהר שהשליכות יהיו רחבין ד' טפחים, דאל"כ אסור לכת' משום שמא תפחד וכו'. פני"מ- יש לחבר טסין של נחשת לכתלי וקרקעית המקוה משום דהוה גולמי כלי מתכות ואמק"ט. סד"ט- אם אין אבנים, אפשר לתקן בנסרים דאינן רחבין כ"כ דאינן ראויין למדרס ואמק"ט. חת"ס- אין לעשות נקבים בנסרין דעי"ז אפשר שיעשו זוחלין ופסול מדינא. נב"י- אין להקל בכסא או ספסל הקבועים בקרקעית המקוה אף אליבא דהט"ז.

סימן קצח סעיף לג**טבילה במקום שיש בקרקעיתו טיט**

מחבר- אם טבילה במקום שיש בקרקעיתו טיט י"א שלא עלתה לה טבילה. רמ"א- רוב פוסקין מתירין. ש"ך- סתם טיט אינו עבה כטיט הון, ושו"ע לא איירי כאן אלא בטיט הון וכיוצ"ב. וסתם טיט דטובלין בו צריכה להגביה רגליה. סד"ט- צ"ע מסעי' י"ד שמשם נראה דאפי' להגביה רגליה אינה צריכה. (לכאור' יש ג' סוגי טיט לפי הש"ך). ט"ז- ל"א מים מקדמין משום דנדבק בין אצבעות רגליה. נב"י- כשיש מקוה בלא טיט אין לטבול במקום טיט דהנשים אינן נזהרות בדברי הש"ך לקפוץ באויר (להגביה רגליה).

סימן קצח סעיף לד**חשש שיראווה**

מחבר- במקום שחוששת שיראווה בנ"א לא תטבול, בדיעבד עלתה לה טבילה.

סימן קצח סעיף לה**טבילה דרך גדילתה**

מחבר- אין לשחות או לזקוף ביותר, בדיעבד עלתה לה טבילה ויש מי שאומר שלא עלתה. ט"ז- נכון לכל אשה ליכנס במים תחלה עד צוארה שיהיו המים מקדמין ואח"כ תשחה מעט.

חזו"א³⁵⁵ – מהפוסקים נר' שעורכת הינו אמצעית בין זקיפה לשחייה, ויותר מעורכת הוי שחייה יותר מדאי. חזו"א³⁵⁶ – דין של דרך גדילתה לא דין בחציצה אלא דין בטבילת כל גופו, ולכן מיעוט שנקמט מעכב מה"ת. חכמ"א³⁵⁷ – משמע שמדין חציצה אתינן עלה, ששיערו חז"ל שבזה אינו ראוי לביא"מ. [וכ"מ בש"ך ורו"פ, ולאפוקי מחזו"א הנ"ל שפירש שלא מדין חציצה אתינן עלה, ויל"ע אם מקילין משום אינו מקפיד או שמים נכנסין].

בדיעבד אם לא טבלה בדרך גדילתה

ש"ך – צ"ע על המחבר דאליביה דל"ג לית הלכתא ככל הני שמעתתא צ"ל [בסחם] דלא עלתה. סד"ט – ש"ך כאן כתב צ"ע אם יש לסמוך על ראש' שהקילו, אכן נר' לפסוק כהש"ך לעיל סק"ג שבדיעבד במקום שלא אפשר יש לסמוך על הראש' שגרסו שלית הלכתא וכו' אלא לטהרות. חכמ"א³⁵⁸ – אם אפשר לה לטבול שנית טבול שנית, ובשעת הדחק יש לסמוך על המקילין. ערוה"ש³⁵⁹ – כאן יש ראיות שהטבילה עלתה בין לבעלה בין לטהרות (מפני שהמים ודאי נכנסין לקמטין).

סימן קצח סעיף לו

המורה צריך להזהיר תמיד את הבלנית

לבושי שרד – המורה צריך להזהיר תמיד לנשים העומדות על הטבילה ולא לסמוך ע"ז שהזהירה פעם א'.

שיעור המקוה גבוה ממעל טיבורה לפחות זרת

מחבר – צריך שיהיה המקוה גבוה ממעל טיבורה זרת לפחות. [עיי' בפ"ת שהוא חצי אמה של ו' טפחים, ולפי לבושי שרד יהיה י"ב גודלין בעת תיקון המקוה, וכשנתמעט יהיה עכ"פ י' גודלין]. חזו"א³⁶⁰ – נר' דהאי שיעורא דזרת משערין כשהיא זקופה ורגליה ביושר זו אצל זו. אין למדוד את הזרת על גוף אדם מטבורו כו', אלא הזרת יהיה זקוף למעלה מכנגד הטבור ואז יכלה הזרת בכנגד אמצעית החזה. חזו"א³⁶¹ – בדיעבד בלא שיעור כזה העיקר תלוי אי נקמט גופה א"ל, וצריך לשער לפי גוף הנטבל.

סימן קצח סעיף לז

אין גובה במים

מחבר – יש מי שאומר דאם אין גובה במים דצריכה לכבוש פניה וגופה בקרקע שפיר דמי.

סימן קצח סעיף לח

קריצת פיה ופתיחת פיה

מחבר – קרצה פיה יותר מדאי לא עלתה לה טבילה. מחבר – היא לא צריכה לפתוח את פיה (דלא כהתוספות המצריכים אותה לפתוח פיה כדי שיהיה ראוי לביא"מ).

355. יו"ד סי' צ"ה סק"א. 356. יו"ד סי' צ"ה סק"ב. 357. כלל קכ"א אות ח'. 358. כלל קכ"א אות ח'. 359. ספ"ג. 360. יו"ד סי' צ"ה סק"א. 361. יו"ד סי' צ"ה סק"ב.

סימן קצח סעיף לט

עצימת או פתיחת עינים ביותר

מחבר- עצמה או פתחה עיניה ביותר י"א שלא עלתה לה טבילה. סד"ט- גם בדין זה נר' לסמוך כהש"ך לעיל סק"ג שבדיעבד במקום שלא אפשר יש לסמוך על הראש' שגרסו שלית הלכתא וכו' אלא לטהרות.

סימן קצח סעיף מ

העמדת גדולה על גבה לראות שטבלה כדין

מחבר- צריך להעמיד ע"ג גדולה שתראה שכל שערה נכנס למים ואם א"א בהכי תכרוך שערה בדרך רפיון. רעק"א- טבלה בינה לבין עצמה ולא כרכה שערה לא עלתה לה טבילה. סד"ט- קטנה לא מהניא, משום שאינה נאמנת על דיני תורה גם כשבידה לתקן. [ואין לומר מטעם אחתחזיק איסורא שהרי בזה גם עד אחד אינו נאמן, אא"כ בידו לתקן (ועי' בגר"א בסמוך)]. גר"א- קטנה לא מהניא משום דאיתחזיק איסורא, ובאתחזיק איסורא גם על דין דרבנן קטן אינו נאמן.

סימן קצח סעיף מא

מפשלת בנה

מחבר- מפשלת בנה כשהיא ערומה לא עלתה לה טבילה שמא היה טיט ונפל לאחר שעלתה. ש"ך- ב"ח פסק דבכה"ג עלתה לה טבילה.

סימן קצח סעיף מב

צרורות וקסמין בסדקי רגליה

מחבר- נכנסו צרורות וקסמים בסדקי רגליה מלמטה חוצצים (כ"י פירש משום דקיי"ל ביה"ס בעינן ראוי לביא"מ).

סימן קצח סעיף מג

צריכה לבדוק עצמה

רמ"א- י"א שאם אשה צריכה לכך היא צריכה להטיל מים קודם טבילה. רמ"א- גם צריכה לבדוק עצמה בקטנים ובגדולים שלא תהא צריכה לעצור עצמה. ש"ך- דינים אלו של הרמ"א אינן מעכבין בדיעבד.

צואת חוטם

רמ"א- וגם צריכה להסיר צואת החוטם. רעק"א (רמ"ע מפאנו)- נתגלה לפעמים נחשב לביה"ס, למעלה מזה בחלל הפנימי אינו מעכב, והמחמיר לא הקפיד אלא בצואת החוטם, ואין צואה אלא יוצאת קצת לאפוקי הדבוקה בגובה החוטם או בחללו בפנים שאינה יוצאת עדיין.

סימן קצח סעיף מד

שערות מודבקות במכה וכיוצ"ב

מחבר- שערות מודבקות במכה או בטיט או נקבו ריסי עיניה ויוצאות למעלה חוצצין.

סימן קצח סעיף מה

אבק ברגליה ואבק לנוי בשערה

מחבר- טבלה באבק של רגליה איכא מ"ד דאינו חוצץ ואיכא מ"ד דחוצץ אא"כ שפשפה או טבלה בחמין. פני אריה- אע"ג דאבק לבן לנוי אינו חוצץ לתפילין, חוצץ בטבילה דמיד כשנכנס במים אזיל לה הנוי.

סימן קצח סעיף מז

כינים

מחבר- כנים הדבוקים בבשר במקום שער צריך להסירן ע"י חמין ולגורדן בצפורן, ואם אינו יכול להסירן אינו חוצץ. ש"ך- בכה"ג דיכול להסירן, ולא הסירן, אפי' בדיעבד חוצץ. חמ"ד- ה"ה כנים מתים הדבוקים צריך להסירן.

סימן קצח סעיף מח

טבילה בלא כוונה

מחבר- טבלה שלא בכוונה מותרת לבעלה. רמ"א- ויש מחמירין ומצריכין אותה טבילה אחרת, ויש להחמיר לכת'. לבושי שרד- יש להקל אם ירדה להקר ואח"כ נתכוונה (אפי' אם לא הגביה רגליה). חמ"ד- כיוונה בטבילתה לקריבות אמנם לא לתשמיש, מהני טבילתה אף לתשמיש.

אם אנסה חברתה מועלת כוונתה

ש"ך, ט"ז- אם אנסה חברתה והטבילה כוונת חברתה מועילה לה לכ"ע. חמ"ד- דוקא אם אשה אנסה אותה, אם איש אנסה אותה לטבול לא מהני.

יש להסתיר טבילתה

רמ"א- יש להסתיר טבילתה. יש ליזהר שלא יפגע בה תחלה דבר טמא, ואם פגע בה יראי שמים חוזרת וטובלת. ש"ך- פגע באיתתא בעידנא דסלקא מטבילת מצוה צריך לומר שופך בוז על נדיבים ויתעם בתוהו לא דרך, וגם יאמר ומזיח אפיקים רפה.

סימן קצט סעיף א

הדחה בשאר משקין

רמ"א- צריכה להדיח ביה"ס במים ולא בשאר משקין. פ"ת בשם חמ"ד- בשאר הגוף שאין שם קמט נר' דמותר בשאר משקין.

מו"מ בעיון

ט"ז- אף במקום דמרחקת חפיתה מטבילתה (כגון ע"ש) מ"מ עיון לא תרחיק כלל מטבילתה. סד"ט- יכולה לעיין בעצמה (וכצ"ל בשו"ע בעצמה בשערה), ולא צריכה חברתה לעיין עליה [כמש"כ הט"ז]. ט"ז- לא צריכה עיון קודם חפיה אלא עיון ובדיקה דעושה ע"י משמוש בעת חפיה דיה בכך (כשסמוך לטבילתה). סד"ט- אין לה לסמוך על חפיה ומסרק אלא תעיין [בשערה] מה שתוכל אולי יש דבר החוצץ מה שאינו עובר ע"י הדחה וסריקה או י"ל דאע"ג דתיקן עזרא חפיה מ"מ לא ביטל העיון שהוא מדאו' אלא תרוייהו צריכין. ערוה"ש³⁶² בשעת רחיצת כל גופה בחמין תעיין היטב ותסיר כל טינוף ומעיינת בראשה כנהוג, והחמין עצמן מנקין הגוף והראש ואין לך עיון יפה מזה. נב"י- ספק אם עיינה בשערותיה הוי ספק דאו' וצריכה טבילה מחדש.

מו"מ בתקנת עזרא

ש"ך- חפית שער בחמין הוי תקנת עזרא. חפית כל גופה בחמין אינה אלא מנהג. ש"ך- תקנת עזרא בחפית שער היינו בכ"מ שער שבה. ונהגו לסרוק שער ראשן, ושאר שער שבה מפספסת בדיה יפה יפה. וכ"פ סד"ט. גריש"א- לא צריכים לפספס את ריסי עינים וגבות עינים. חכמ"א³⁶³ סריקת שער הראש היינו דוקא בשעת רחיצה בחמין שזה מנקה היטב, אבל נשים הסורקות כאשר השער יבש אינה יוצאת ידי חפיה. סד"ט, חכמ"א³⁶⁴ אם לא סרקה את שער ורק עשתה פשוט בדיה כאשר עברה הלילה עם בעלה יש להקל. ששה"ל- אם לא סרקה במסרק יש לה לטבול שנית, אכן אחר לנתה יש להקל (עי' בסד"ט סק"ט דדן אם מסרק מעכב). סד"ט, חכמ"א³⁶⁵ שאלה מסרק מחברתה וספק לה אם סרקה, קודם שעברה הלילה עם בעלה יש להחמיר לטבול שנית (דלא כשבות יעקב). נב"י- היה נר' דבכה"ג דברור שעיינה ומ"מ מסופקת אי סרקה (ספק דרבנן) צריכה טבילה אחרת משום דאיתחזיק, אמנם משום היתר הט"ז דסירכא נקט יש להקל. פ"ת- רק בספק דרבנן יש להקל.

אם כל מקום שער בגוף נידון בפנ"ע (לדין רוב ואינו מקפיד)

סד"ט- פרישה³⁶⁶ דן אם כל מקום שער בגוף דיינינן אותו בפנ"ע, אמנם תפל"מ החמיר בשאלה הנ"ל, וצ"ע לדינא. ערוה"ש³⁶⁷ מחמיר בשאלה הנ"ל של הפרישה. ולכן לפי מה דקיי"ל כגאונים שהולכים בתר שערות לחוד, רוב בית השחי חוצץ גם אם אינה מקפדת על זה. [ולכן צ"ע בספק עיינה בשער בית השחי].

סימן קצט סעיף ב

מו"מ בחפיה בנתר

מחבר- חפיה בחמין וגם חמי חמין. לא תחוף בקרים ובנתר ובאהל וכל דברים המסבכים את השער. ש"ך- הנתר דאינו מסתבך (איכא כמה מיני נתר) אלא אדרבה מנקה את הזוהמא נוהגין לחוף בו. ברכי יוסף- יש ליזהר דגם בנתר המנקה אם תרבה יותר מדי השערות נדבקות זו לזו.

362. ס"ז. 363. כלל ק"כ אות ב'. 364. שם. 365. שם. 366. סי' קצ"ח סק"ג. 367. סי' קצ"ח סכ"ה.

חפפה בדברים המסבכים (או ספק מסבכים)

רמ"א- בדיעבד אם עברה וחפפה באחד מהדברים המסבכים וראתה ששערות דידה אינן קשורות מותר. ש"ך- רק לפעם הזאת מהני בדיעבד (דברי הרמ"א הנ"ל). רמ"א- צוו הרופאים לחוף בייך יש לשאול לרופאים אם מסבך השערות, אם אינן בקיאיך יש לאשה לנסות בעצמה (ש"ך- ג' פעמים).

סימן קצט סעיף ג

מנהג כשר בחפיפה

מחבר- מנהג כשר לחוף עד שתחשך ותטבול, ומנהג כשר שאע"פ שחפפה כבר בביתה להביא עמה מסרק לבית הטבילה ותסרוק שם. דרכ"ת- עד שתחשך היינו צאת כוכבים בינונים.

מח' ש"ך ורמ"א אם מקפידין לחוף ביום (רו"פ כהרמ"א), ועיין סעי' ד' ש"ך- שיטת רש"י דחפיפה ביום היא העיקר. מהרש"ל הכריע כשאלתות דעיקר חפיפה בלילה, ורש"י מודה בכה"ג דחופפת בלילה דוקא לשעה דלא תהא מהומה לביתה. רמ"א- בשעת הדחק אפשר לחפוף או כרש"י (ביום) או כשאלתות (בלילה). ט"ז- חפפה ביום בשעת הדחק צריכה עיון ובדיקה בכל גופה בלילה בעת טבילתה. בית הלל- בא בעלה לעיר בלילה מותרת לחוף בלילה ולטבול. סד"ט³⁶⁸- מביא בית הלל הנ"ל ומוסיף שאפי' אם היא מזידה ולא חפפה ביום יכולה לחוף בלילה. וכ"פ חכמ"א³⁶⁹ שאפי' מזידה יש להקל לחוף בלילה.

סימן קצט סעיף ד

עוד בענין הנ"ל (מח' ש"ך ורמ"א אליבא דרש"י)

מחבר- חל טבילה במוצ"ש חופפין במוצ"ש. רמ"א- מנהג יפה שחפיפה בע"ש ובמוצ"ש תחזור ותחוף ותסרוק מעט. ט"ז- שאלתות מודה דסריקה מועט במוצ"ש בצירוף חפיפה בע"ש סגי. ש"ך- אינו מנהג, אלא עיקר הדין דחפיפה בע"ש (או עיו"ט כשחל יו"ט קודם שבת). בית הלל- חל טבילתה בליל י' באב, תחוף בליל טבילתה, וכ"פ הרמ"א או"ח תקנ"א. ביאו"ה³⁷⁰- לפי הש"ך שסובר שמעיקר הדין חופפין ביום א"כ יש לה לחוף בערב ט"ב (כי אינו לתענוג), אכן הרמ"א ס"ל שאינו דין לחוף ביום ולכן אין לה להקל ולחוף בערב ט"ב א"כ א"א לה לחוף במוצאי ט"ב. פני"מ- טבילתה במוצ"ש, וע"ש עדיין כימי אבלה, יש לה לטבול בחמין בע"ש ותטבול בזמנה. ש"ך- מהרש"ל כ' שהיו חופפין ביום ועתה תקנו לחוף בלילה ותעסוק בחפיפה דוקא שעה אחת ושרי אפי' לרש"י. כנה"ג- הביא את תקנת מהר"ם פדוואה לשמור על הצניעות ויכולות לחוף דוקא בלילה שלא יבינו. וכ"פ רמ"א בתשובה. אג"מ³⁷¹- יש לסמוך על מהרש"ל המובא בש"ך, שחפיפה במתינות שעה א' סגי לכ"ע, ולכן עדיף לעשות הכי מלחוף ביום ולשהות זמן מה בין חפיפה לטבילה. גר"מ קלוגמאן³⁷²- הרבה פעמים קשה לעשות חפיפה ביום מפני הילדים ואין להקפיד בזה

368. סק"י"ג. 369. כלל ק"כ אות ה'. 370. סי' תקנ"א. 371. ח"ב סי' פ"א. 372. כך השיב לי.

(קיי"ל כהרמ"א ולא כהש"ך), אלא שעדיף אם היא מתחילה איזה הכנה ביום (כגון חתיכת צפרנים). והה"נ לענין טבילה במוצ"ש.

סימן קצט סעיף ה

בענין סריקת שיער [במסרק]

גבעת שאול- כשחל טבילה בליל שבת חופפין בע"ש דא"א לסרוק בשבת, ולהכי אשה שאינה סורקת (כגון דלית לה שער) ששכחה לחוף ע"ש יכולה לטבול בליל שבת. גרא"מ קלוגמאן³⁷³ אשה ששכחה לחוף ולא נשאר לה אלא כמה דקות קודם שב"ק, אין להתיר לה אא"כ יש לה זמן לחוף כדינא ולסרוק שעה עם מסרק ושאר הכנות להסיר ממנה כל טינופת כגון רחיצה וחתיכת צפרנים.

סימן קצט סעיף ו

מו"מ כשמרחקת חפיפתה מטבילתה

מחבר- כשמרחקת חפיפתה מטבילתה (כגון יו"ט שחל במוצ"ש דחופפת בע"ש, או יו"ט דחל בע"ש דחופפת בעיו"ט) צריכה לקשור שערוהיה כדי שלא יתבלבלו. רמ"א- בימים שבין חפיפה לטבילה אם אפשר יש ליזהר מדברים הנדבקים (ש"ך- והכי נהוג), ואם א"א לה (כגון שאין לה מי שיעזור עם הקטנים) אין לחוש ומ"מ תרחוץ ידיה כל פעם. מחבר- בשעת טבילה תעייין בכל גופה ושערוהיה (ש"ך- לכ"ע צריכה עיון בעת חפיפה ובעת טבילה), תדיח ביה"ס בחמין (אפי' הוחמו ביו"ט), ותחצוץ שיניה היטב.

מו"מ ברחיצה בחמין בשבת ויו"ט

ש"ך- שבת מותר לרחוץ בשבת בחמין שהוחמו מע"ש אבל לא כל גופה (כ"י). משאת בנימין- אפשר שבחמין שהוחמו ביו"ט אסור לרחוץ שאר אברים חוץ מפניו ידיו ורגליו. ש"ך בשם משא"ב- לבישת לבנים בט' באב ויו"כ יעשה בשינוי קצת ולא תרחוץ רק באו"מ ובין ירכותיה בין בחמין בין בצונן. ש"ך בשם משא"ב- בלבישת לבנים בשבת ויו"ט תרחוץ בחמין דהוחמו בע"ש ועיו"ט במקומות הנ"ל, ובצונן אפי' כל גופה. ש"ך בשם משא"ב- יש שנהגו לא ללבוש לבנים בשבת, אם לא נהגו כן יש להתיר. והטעם כ' הש"ך משום דלא רצו להרחיק טבילה (מוצ"ש) מחפיפה (ע"ש).

סימן קצט סעיף ז

ב' קולות אין מקילינן

מחבר- בדאית לה אונס וטובלת ביום אינה טובלת ביום שבת דב' קולות אין מקילינן (הרחקת חפיפתה וטבילה ביום). סד"ט- ילה"ע שלעולם נוהגין לא לטבול בשבת כשהוא לא בזמנה (ע' קצ"ז ס"ב מו"מ בזה).

373. כך השיב לי.

סימן קצט סעיף ח

בדיעבד והרחיקה חפיפתה מטבילתה

מחבר- בדיעבד עלתה לה טבילה [בימי חול] אם הרחיקה חפיפתה ועיון מהטבילה. לא חפפה או לא עיינה לא עלתה לה טבילה אפי' כשבדקה ולא מצאה שום חוצץ מיד אחר הטבילה. סד"ט, חכמ"א³⁷⁴ - יש להקל ביותר מב' ימים שבין חפיפה לטבילה כדאיתא בגמ', ולא יותר מג' ימים.

סימן קצט סעיף ט

קולא גבי ביה"ס

מחבר- ביה"ס שאני משאר הגוף, ולכן אם לא עיינה בביה"ס קודם טבילה ולאחר טבילה בדקה ולא מצאה שם חוצץ עלתה לה טבילה.

סימן קצט סעיף י

מצאה עליה דבר חוצץ אין לסמוך על חפיפה אא"כ סמוך ובאותה עונה

מחבר- חפפה ועיינה וטבלה בב' עונות (רמ"א- אפי' חפפה סמוך לשקיעה) ונמצא עליה בעלייתה דבר חוצץ צריכה טבילה אחרת. ש"ך- יש להחמיר כב' דעות בראש', ולכן אין להקל אא"כ הוי עונה אחת וסמוך לטבילה.

מח' רשב"א (ורו"ר) ורמב"ם אם לעולם צריכה לחזור ולטבול

מחבר- אם היתה בעונה א' א"צ טבילה אחרת. והרמב"ם ס"ל דצריכה טבילה אחרת רק לחזור ולחוף לא צריכה. פ"ת בשם שב יעקב- יש להחמיר כהרמב"ם. סד"ט, חכמ"א- היכא דאפשר לטבול בקל ודאי דיש לחוש לדעת הרמב"ם (שגם רבינו ירוחם החמיר בזה). דברי טהרה (גר"מ הלברשטם)- נוהגין כדעה א' בשו"ע (דלא כהרמב"ם).

סימן קצט סעיף יא

מו"מ כאשר נתעסקה באותו מין אחר טבילתה

מחבר- בכה"ג דחפפה וטבלה ואח"כ נתעסקה באותו מין החוצץ ואח"כ בדקה א"ע א"צ טבילה אחרת. ש"ך (ב"ח)- לא תולין בדבר שנתעסקה בו אא"כ ברי לה שלא היתה עליה בשעת טבילה. ט"ז- תולין על המין שנתעסקה בו אחר טבילה רק אם אין בין חפיפה לטבילה אלא עונה אחת. ש"ך (ב"ח)- לא חפפה כל גופה כמו שנוהגין לעשות ומצאה עליה דבר חוצץ לא עלתה לה טבילה (אע"ג דעיינה ואפי' נתעסקה באותו מין אחר טבילה).

374. כלל ק"כ אות י"ב.

סימן קצט סעיף יב

עוד קולא לגבי בית הסתרים, ורוקח (מובא בש"ך) מחמיר בזה מחבר- ביה"ס שאני משאר הגוף, ולכן אם לא עיינה ולא חפפה ביה"ס ונתעסקה במין החוצץ אחר טבילה ואח"כ בדקה א"ע ומצאה אותו מין תולין להקל. ש"ך- רוקח חולק, יש להחמיר וצריכה טבילה אחרת. סד"ט- יש להחמיר בזה.

סימן קצט סעיף יג

מו"מ כאשר עסקה בדברים החוצצין בין חפיפה לטבילה מחבר- חפפה ונתעסקה בדברים החוצצין וטבילה אפי' לא מצאה עליה דבר חוצץ לא עלתה לה טבילה. רמ"א- אם בדקה א"ע קודם טבילה וראתה שלא נדבק בה שום דבר א"צ טבילה אחרת. רמ"א- ומותרת ללבוש בגדיה בין חפיפה לטבילה, ולא תקח תינוק אצלה.

סימן ר סעיף א

אימתי מברכין (קודם לעשייתן אי לאו) מחבר- ברכת טבילה (אקב"ו על הטבילה) קודם טבילה. רמ"א- י"א דמברכין אחר טבילה, וכן נוהגין (ט"ז- לא פלוג בטבילות משום טבילת גר). של"ה [מקו"ח, ערוה"ש³⁷⁵]- נשים שלנו מנהגן שטובלות פעם א' ומברכות ואח"כ טובלות פעם ב'.

יוצאין מן הכלל לשיטת המחבר והרמ"א הנ"ל הר הכרמל- אפי' אם מברכת קודם הטבילה בחול, כשטובלת בשבת יש לה לברך אחר הטבילה או קודם בלחש. חת"ס- יעב"ץ כ' דבתי טבילה דידן שרוחצים שם הנשים בחמין נפיש זוהמא ואסור לברך שם בשם. ויש לנהוג לברך קודם הכניסה לשם ולא תפסיק כדיבור.

מברכין ברכת טבילה גם על מנהג וגם על ספק טומאה פ"ת³⁷⁶ בשם תשובה מאהבה, נב"י- נסתפק אי מברכין על הטבילה על דם טוהר. פ"ת³⁷⁷ בשם חת"ס- יש לברך אטבילתה דאסורה מדרבנן (וכן חומרת ר"ז אליבא דרבנו יונה) וממילא הטבילה מדינא. פ"ת³⁷⁸- צ"ע כשהמורה מחמיר מספק בנוטה קצת לאדמימות או בשיעור גריס, היכי נברך אטבילתה. ערוה"ש³⁷⁹- יושבת על דם טוהר שהוא מנהג וגם טמאה משום ספק כתם מברכות. חוט שני- יש לחלק בין ספק אם חייב במצוה שלא מברכין כי א"א לומר וצונו לבין היכ"ת שמחמירין שהיא נדה מדין ספק שבזה שייך לומר וצונו על הטבילה כי אין עצם הספק על הטבילה.

בענין כיסוי ערותה וליבה רואה את הערוה מחבר- אם המים צלולים צריכה לעכרן ברגליה. ט"ז- צ"ע, דלכאור' מים צלולים סגי וכלבישת חלוק דמי דנשים לא בעינן הפסק ללב [כדאיתא באו"ח³⁸⁰]. ש"ך- ס"ל כט"ז הנ"ל דצלולים מהני לכיסוי הערוה, ואף דלא מהני ללבו רואה את הערוה מ"מ הנשים נוהגות

375. ס"ד. 376. ס"י קצ"ד סק"ב. 377. שם. 378. שם. 379. ס"א. 380. ס"י ע"ד ס"ד.

כאורחות חיים דלא שייך גבי נשים לבו רואה את הערוה. ט"ז- על צד היותר טוב לכת' יש לנשים לעשות חיבוק ידים להפסיק בין ליבן לערותן (כדקיי"ל סעי' ע"ד ס"ג לגבי אנשים), אמנם לדינא קיי"ל דסגי בלאו הכי (כנ"ל בש"ך).

בענין המנהג לא לרחוץ אחר טבילתה

רמ"א³⁸¹ - אע"ג שמותרת ליכנס למרחץ אחר המקוה כדי לחמם, מ"מ לחזור ולרחוץ יש אוסרים וכן נהגו. ש"ך³⁸² - שלא יאמרו המרחץ הוא מטהרה כמו הטבילה ויטהרו במרחץ לחוד. אג"מ³⁸³ - המנהג לא לרחוץ היינו באותו יום של ליל טבילה, מתחלת הלילה עד סוף היום. איסטניס שצריכה לרחוץ כי לא יכולה להמתין יום שלם [או צורך גדול כיוצ"ב] יש להתיר לה שהרי המנהג הוא דעת יחיד. ששה"ל - אין איסור להתקלח בביתה אחר ששבה מבית הטבילה.

381. סי' ר"א סעי' ע"ה. 382. שם. 383. ח"ב סי' צ"ו.